

Salman Rushdie

Shalimar the Clown

INDIA.

La douăzeci și patru de ani fiica ambasadorului dormea prost în nopțile calde și anoste. Se trezea des și chiar și atunci când, în cele din urmă, somnul venea, trupul rareori i se odihnea, zvârcolindu-se și răsucindu-se de parcă ar fi încercat să scape din niște teribile cătușe invizibile.

Uneori țipa într-o limbă pe care n-o vorbea. Diferiți bărbați îi spusese rău asta pe un ton îngrijorat. Erau puțini bărbații cărora li se permisesse să fie prezenți în timp ce dormea. Așa că dovezile erau limitate și nu exista un consens. Cu toate acestea, se putea identifica un tipar. Conform uneia dintre mărturiile, sunetele pe care le scotea erau guturale, ca niște ocluziuni glotale, ca și când ar fi vorbit în arabă. Araba celor o mie și una de nopți, se gândi ea, limba din vis a Șeherezadei.

O altă versiune îi descria cuvintele ca fiind științifico-fantastice, de parcă ar fi vorbit klingoniana, de parcă și-ar fi dres vocea într-o galaxie foarte, foarte îndepărtată. De parcă ar fi fost Sigourney Weaver înlesnind întruparea unui demon în Vânătorii de fantome. Din spirit științific, fiica ambasadorului lăsă într-o noapte un reportofon pe noptieră, dar când auzi vocea de pe bandă, urâtenia de cap de mort a acesteia, care îi era cumva și cunoscută, și complet străină, se sperie cumplit și apăsă butonul de ștergere, care n-a șters nimic important. Adevărul rămânea același.

Aceste perioade agitate de vorbit în somn erau din fericire scurte, iar când se sfârșeau, ea se cufunda o vreme, gâfâind și asudând, într-o stare de istoveală fără vise. Apoi se trezea din nou brusc, convinsă, în starea aceea de dezorientare, că în dormitor se afla un intrus. Nu era nici un intrus. Intrusul era o absență, un spațiu negativ în întuneric. Nu avea mamă.

Mama sa murise dându-i naștere ei: soția ambasadorului îi spusese acest lucru, iar ambasadorul, tatăl ei, i-o confirmase.

Mama ei fusese din Cașmir și o pierduse într-un timp de dinainte de amintiri, la fel ca paradisul, la fel ca și Cașmirul.

(Sinonimia dintre Cașmir și paradis era una din axiomele ei, pe care toți cei care o cunoșteau trebuiau s-o accepte.) Se cutremura în fața absenței mamei sale, o santinelă lipsită de substanță în întuneric, și aștepta al doilea dezastru, aștepta fără să știe că așteaptă. După moartea tatălui ei – strălucitorul, cosmopolitanul ei tată franco-american, „ca Statuia Libertății”, cum spunea el, iubitul, detestatul, năbădăiosul, desfrânatul, deseori absentul și irezistibilul ei tată – începu să doarmă tun, de parcă tocmai ar fi fost absolvită de toate păcatele. De parcă tocmai i s-ar fi iertat toate cele – ei sau, poate, lui. Povara păcatului fusese transmisă. Ea nu credea în păcat.

Așa că până la moartea tatălui ei n-a fost o femeie cu care se dormea ușor, deși era o femeie cu care bărbații doreau să se culce. Povara dorințelor bărbaților i se părea exasperantă.

Povara propriilor ei dorințe era în cea mai mare parte neșurată. Puținii iubiți pe care îi avusese fuseseră necorespunzători în diverse feluri, așa că (de parcă ar fi vrut să declare subiectul încheiat) se decise destul de repede să rămână cu un individ relativ mediocru, ba chiar se gândea serios la cererea în căsătorie a acestuia. După care ambasadorul a fost măcelărit pe treptele ei ca un pui pentru o cină halal, cu sângele scurgându-i-se din trup printr-o rană adâncă la gât, cauzată de o singură tăietură aplicată de lama asasinului.

Ziua în amiaza mare! Cum va mai fi lucit arma în soarele auriu al dimineții, care e binecuvântarea sau blestemul de fiecare zi al orașului! Fiica bărbatului ucis era o femeie care ura vremea bună, dar în marea majoritate a timpului orașul nu prea îi oferea altceva. Ca urmare, trebuia să suporte luni lungi și monotone de soare fără pic de umbră și o arșiță uscată, care-ți crăpa pielea. În rarele dimineți în care, când se trezea, găsea un cer noros și o adiere de umezeală în aer, se întindea somnoroasă în pat, arcuindu-și spatele, și era pe moment bucuroasă, ba chiar plină de speranță; dar până la prânz norii se evaporau invariabil, făcându-i din nou loc pe cer albastrului mincinos de cameră de bebeluș, care făcea lumea să pară copilărească și pură, și sferei zgomotoase și insolente care urla la ea ca un om ce râde prea tare într-un restaurant.

Într-un astfel de oraș nu puteau exista porțiuni gri – sau cel puțin așa se părea. Lucrurile erau ceea ce erau și nimic altceva, neambigue, lipsite de subtilitățile burniței, umbrei și răcorii. Sub privirea scrutătoare a unui astfel de soare nu aveai unde să te ascunzi. Oamenii erau expuși peste tot, cu trupurile lucindu-le în lumină, sumar îmbrăcate, ca în reclame. Nici urmă de mistere sau adâncimi; doar suprafețe și revelații. Cu toate acestea, a învăța orașul însemna a descoperi că această claritate banală e o iluzie. Orașul era trădător, înșelător cât cuprinde, o metropolă a nisipurilor mișcătoare, în continuă transformare, ascunzându-și natura, precaută și secretoasă, în ciuda goliciunii aparente. Într-un astfel de loc nici măcar forțele răului nu mai aveau

nevoie de adăpostul întunericului. Ieșeau în flăcări din strălucirea dimineții, orbindu-te, și te înjunghiau cu o lumină ascuțită și fatală.

O chema India. Nu-i plăcea acest nume. Pe oameni nu-i chema, nu-i așa, Australia sau Uganda sau Ingușeția sau Peru. La mijlocul anilor '60 tatăl ei, Max Ophuls (Maximilian Ophuls, crescut în Strasbourg, Franța, într-o epocă mai tânără a omenirii), fusese cel mai iubit și apoi cel mai scandalos ambasador al Americii în India, dar chiar și așa, copiii nu trebuiau împovărați cu nume gen Herțegovina sau Turcia sau Burundi numai fiindcă părinții lor vizitaseră acele țărâmură și își făcuseră, probabil, de cap pe-acolo. Ea fusese concepută în Orient – concepută în adulter și născută în mijlocul pârjolului de indignare care i-a distrus tatălui ei căsnicia și i-a terminat cariera diplomatică – dar dacă asta era o scuză suficientă, dacă era OK să le atârni oamenilor locurile de naștere de gât ca pe niște albatroși, atunci lumea ar fi plină de bărbați și femei pe care să-i cheme Eufрат sau Pisgah sau Iztaccihuatl sau Woolloomooloo. În America, fir-ar să fie, această modalitate de a boteza nu era tocmai neobișnuită, ceea ce îi știrbea într-o oarecare măsură argumentația și o enerva într-o măsură ceva mai mare. Nevada Smith, Indiana Jones, Tennessee Williams, Tennessee Ernie Ford – îi înjura pe toți în gând și le arăta degetul mijlociu.

„India” tot nu i se părea în regulă, i se părea exotic, colonial, sugerând însușirea unei realități care nu-i aparținea, și își repeta tot timpul că oricum nu i se potrivește, că desfătându-se cu zgomotul înfundat făcut în depărtare de arma care își lovea ținta. Săgeata era arma ei preferată.

Își ținea de asemenea sub control straniețea vederii, înstrăinarea bruscă a viziunii, care venea și trecea. Când ochii ei deschiși la culoare deformau lucrurile pe care le vedeau, mintea-i îndărătnică le schimba înapoi. Nu stăruia asupra propriului tumult, nu vorbea niciodată despre copilărie, iar celorlalți le spunea că nu-și amintește ce visează.

În ziua în care a împlinit douăzeci și patru de ani, ambasadorul a venit s-o vadă. Când a sunat la interfon, ea s-a uitat de la balconul ei de la etajul al patrulea și l-a văzut așteptând în arșița zilei, îmbrăcat într-un costum absurd de mătase, ca un amant francez mai în vârstă. Ba mai avea și un buchet de flori.

— Va zice lumea că ești iubitul meu! îi strigă India lui Max de sus. Valentinul meu moșneag!

Îi plăcea la nebunie de el când se fâstăcea, cu fruntea încrunțată dureros, cu umărul drept înălțat și lipit de ureche, cu mâna ridicată de parcă ar fi parat o lovitură. Îl văzu descompunându-se în culorile curcubeului filtrat prin prisma iubirii ei. Cum stătea acolo jos, pe trotuar, îl urmări dispărând în trecut, cu fiecare clipă din el trecându-i pe sub ochi și pierzându-se pentru totdeauna, supraviețuind doar în atmosferă sub forma unor raze de lumină ce-i evadau din trup.

Asta însemna să pierzi, asta era moartea: o evadare în razele de lumină, în viteza inefabilă a anilor-lumină și a parsecilor, a distanțelor din ce în ce mai mari ale Cosmosului. La marginea universului cognoscibil o creatură de neimaginat își va pune într-o zi telescopul la ochi și îl va vedea pe Max Ophuls apropiindu-se, îmbrăcat într-un costum de mătase și cu un buchet de trandafiri pentru o aniversare în brațe, purtat înainte de o maree de lumină. O părăsea cu fiecare clipă care trecea, devenind ambasador pe aceste tărâmurî neînchipuit de îndepărtate. Își închise ochii și-i deschise din nou. Nu, nu era la miliarde di' kilometri distanță, printre vârtejurile galaxiilor. Era acolo, ireproșabil și alert, pe strada unde locuia ea.

El își recăpătase stăpânirea de sine. O femeie în trening făcu colțul dinspre Oakwood și alerga spre el, cântărindu-l, nu se simțea ca o Indie, chiar dacă tenul îi era bogat și întunecat la culoare, iar plețele negre și lucioase. Nu voia să fie subcontinentală, nici excesivă, nici vulgară, nici explozivă, nici aglomerată, nici străveche, nici zgomotoasă, nici mistică și nici în vreun alt fel Lumea a Treia. Dimpotrivă. Se dădea ca fiind disciplinată, manierată, nuanțată, introvertită, necredincioasă, rezervată, calmă. Vorbea cu accent englezesc. În purtare nu era înflăcărată, ci rece. Aceasta era imaginea pe care și-o dorea, pe care și-o construise cu multă îndârjire. Era singura versiune pe care o știau cei din America, în afară de tatăl ei și de iubii pe care îi speriasc cu apucăturile ei nocturne. Cât despre viața ei interioară, perioada englezească violentă, trecutul îngropat de comportament deviant, anii de delincvență, episoadele ascunse ale istoriei sale scurte, dar pline de evenimente, toate aceste lucruri nu constituiau subiecte de discuție, nu erau (sau nu mai erau) de interes pentru marele public. Acum exercita un control ferm asupra ei înseși. Copilul problemă din ea era sublimat în activitățile pe care le făcea în timpul liber – partidele săptămânale de box de la clubul lui Jimmy Fish, situat la intersecția bulevardelor Santa Monica și Vine, unde se știa că se pregătesc Tyson și Christy Martin și unde furia rece a pumnilor ei îi făcea pe bărbați să se oprească s-o privească, partidele bisăptămânale de antrenament cu un individ care aducea cu Burt Kwouk atacându-l pe Clouseau și care era maestru în artele marțiale Wing Chun de luptă corp la corp, singurătatea înconjurată de ziduri negre și decolorată de soare a poligonului Saltzman cu ținte mobile, afară, în deșert, în 29 Palms, și – cele mai grozave – ședințele de tir cu arcul din centrul Los Angeles-ului, în Elysian Park, lângă locul de naștere al orașului, unde noile ei aptitudini de autocontrol rigid, pe care le dobândise pentru a supraviețui, pentru a se apăra, puteau fi folosite pentru a porni la atac.

În timp ce își întindea arcul olimpic auriu, simțind apăsarea corzii pe buze și atingând uneori capătul săgeții cu vârful limbii, se simțea ațâțată, își dădea voie să simtă cum o cuprinde căldura pe măsură ce

secundele pe care le avea la dispoziție pentru a trage se împuținau, până când în cele din urmă dădea drumul săgeții, dezlănțuindu-i veninul, Seara văduvele cântau cântece de prin țările baltice, de prin Balcani, de prin vastele întinderi ale Mongoliei.

Bătrânii din cartier erau și ei singuri, unii sălășluind în trupuri lăsate, asupra cărora gravitația exercitase o forță mult prea mare, alții cu bărbi cărunte și nepăsători, îmbrăcați în flanele soioase și pantaloni cu fermoarul desfăcut, în timp ce un al treilea contingent, mai fercheș, se gătea atent, afișând berete și papioane. Acești domni spilcuiți încercau periodic să le antreneze pe văduve în conversație. Eforturile lor, însoțite de licăriri gălbui de dinți falși și de ițiri deprimante ale vestigiilor de păr lins de sub beretele cu cozorocul în sus, erau ignorate invariabil și disprețuitor. Pentru acești crai trecuți Max Ophuls era o jignire, iar interesul pe care doamnele îl manifestau pentru el – o umilință. L-ar fi ucis dacă ar fi putut, dacă n-ar fi fost prea ocupați să se ferească de propriile lor morți.

India le vedea pe toate: pe bătrânele exhibiționiste și pline de dorință făcând piruete și flirtând pe verande, dar și pe bătrânii înciudați, stând la pândă. Olga Simeonovna, bătrâna administratoare rusoaică, o femeie ca un samovar bulbucată, îmbrăcată în blugi, îl salută pe ambasador de parcă era un șef de stat în vizită oficială. Dacă ar fi existat un covor roșu la îndemână, l-ar fi întins în fața lui.

— Vă face să așteptați, domnule ambasador, ce să-i faceți, tinerii ăștia. Nu că am ceva împotriva. Doar că în ziua de azi e mult mai greu cu o fiică, am fost și eu fiică la vremea mea și pentru mine tata era ca un dumnezeu, era de neconceput să-l las să aștepte. Vai, fetele din ziua de azi sunt greu de crescut și apoi te lasă cu buzele umflate! Și eu am fost mamă, să știți, domnule, dar acum sunt ca și moarte pentru mine, fiicele mele. Scurp pe numele lor uitate! Asta-i situația.

Toate acestea fiind spuse în timp ce învârtea în mână un cartof încolțit. Toată lumea din cartier, acest ultim cartier al vieții ei, o cunoștea sub numele de Olga Volga și femeia era, după propriile ei spuse, ultima urmașă în viață a legendarelor vrăjitoare cu cartofi din Astrahan, o magiciană în toată puterea cuvântului, capabilă să folosească puterile taumaturgice ale cartofului pentru a da naștere la iubire, prosperitate sau abcese. Pe acele tărâmurii îndepărtate și în acele făcând toate judecățile facile ale vremurilor, judecați despre sex și bani. El era unul din arhitecții lumii postbelice, ai structurilor ei internaționale, ai convențiilor ei economice și diplomatice acceptate. Era un jucător de tenis reductabil chiar și acum, la această vârstă avansată. Forehandul spre exterior arma lui surpriză. Silueta aceea zveltă, în pantaloni lungi și albi, care nu avea mai mult de 5% grăsime pe ea, încă putea să acopere terenul fără probleme. Le amintea oamenilor de fostul campion Jean Borotra – acelor dinozauri puțini care îl mai țineau minte pe Borotra. Se

holbă cu o plăcere tipic europeană, nedisimulată, la sâni americancei care alerga, strânși în maioul de sport. Când trecu pe lângă el, îi oferi un trandafir din enormul buchet. Ea luă floarea. Apoi însă, îngrozită de farmecul lui, de apropierea erotică a fulgerelor puterii sale, precum și de ea însăși, accelerează ritmul, îngrijorată. 15-0.

De la balcoanele clădirii bătrânele doamne din centrul și estul Europei se uitau și ele admirativ la Max, cu pofta vârstei fără dinți. Vizita lui era pentru ele punctul culminant al lunii. Astăzi își făcuseră apariția în masă. De obicei se adunau în grupulețe la colțul străzii sau stăteau câte două sau trei pe marginea piscinei din curte, pălăvrăgind și afișând fără urmă de jenă haine de plajă nepotrivite. De regulă dormeau mult, iar când nu dormeau, se plâneau. Își îngropaseră soții alături de care petrecuseră patruzeci sau cincizeci de ani de viață nebăgată în seamă. Gârbovite, aplecate, lipsite de expresie, bătrânele își plâneau misterioasele destine care le aruncaseră aici, la jumătate de lume distanță de locurile lor de baștină. Vorbeau limbi ciudate, care puteau fi georgiană, croată sau uzbekă. Bărbații lor le dezamăgiseră, murind. Erau stâlpi care se prăbușiseră – le ceruseră să se bazeze pe ei și își aduseseră nevestele departe de tot ce le era familiar, pe acest tărâm veșnic însoțit al belșugului, plin de oameni obscen de tineri, această Californie al cărei templu era trupul și a cărei fericire consta în ignoranță, iar apoi se dovediseră a nu fi de nădejde, prăbușindu-se pe terenul de golf sau cu fața într-un bol cu supă de tăiței și dezvăluindu-le astfel văduvelor lor, în această fază târzie a vieții, caracterul îndoielnic al existenței în general și al soților în particular.

18 vremuri de mult apuse fusese admirată și temută de bărbați.

Acum, datorită iubirii unui marinar, între timp decedat, naufragiase în West Hollywood și purta salopete de blugi mult prea mari, iar pe cap un batic cărămiziu cu buline albe, care să-i acopere părul cărunt și din ce în ce mai rar. În buzunarul de la șold avea o cheie și o șurubelniță în cruce.

Pe vremuri putea să-ți blesteme pisica, să te ajute să faci copii sau să-ți corășlească laptele. Mai nou schimba becuri, încerca să repare cuptoare stricate și strângea chiria în fiecare lună.

— Cât despre mine, domnule, țin eu ea să-1 informeze pe ambasador, eu nu mai trăiesc nici în lumea asta, nici în cea dinainte, nici în America și nici în Astrahan. Și, trebuie să adaug, nici pe lumea asta, nici pe cealaltă. O femeie ca mine trăiește undeva între toate astea. Între amintiri și treburile de fiecare zi. Între ieri și mâine, în țara fericirii și liniștii pierdute, în casa calmului pierdut. Asta-i soarta noastră.

Am simțit cândva că totul e OK. Acum nu o mai simt. Ca urmare însă, nu mi-e teamă deloc de moarte.

— Și eu sunt un locuitor al acestei țări, doamnă, o întrerupse el grav. Și eu am trăit suficient de mult ca să primesc cetățenie acolo.

Ea se născuse puțin mai la est de delta fluviului Volga, într-un loc de unde încă se putea vedea Marea Caspică. Iar apoi în povestea ei apărea istoria secolului XX, modelată de magia cartofului.

— Bineînțeles că au fost vremuri grele, le spunea ea bătrânelor de la balcoane, bătrânilor de pe marginea piscinei, Indiei ori de câte ori și oriunde o prindea, iar acum ambasadorului Max Ophuls în ziua în care fiica lui împlinea douăzeci și patru de ani. Bineînțeles că au existat sărăcie și oprinare, deportări, armate și robie. Copiilor din ziua de azi le e ușor, ce știi ei, văd că sunteți un om distins, care a apucat să vadă lumea. Da, desigur, deportarea, bineînțeles, supraviețuirea, nevoia de a fi șiret ca un șobolan. N-am dreptate? Bineînțeles că există undeva și un bărbat, visul unui altundeva, o căsnicie, copii – care nu rămân, viețile le aparțin, și le iau de lângă a ta și pleacă. Războiul, bineînțeles, un soț pierdut, să nu-mi vorbiți mie de durere. Deportarea, bineînțeles, foamete, înșelăciuni, noroc, un alt bărbat, un bărbat bun, un bărbat al mării. Apoi o călătorie peste ape, mirajul Occidentului, o călătorie pe uscat, o a doua văduvie, un bărbat nu durează, persoanele de față se exclud, un bărbat nu rezistă, în viața mea au fost toți ca niște perechi de pantofi. Am avut două și amândouă s-au uzat. După care am putea spune că am învățat să merg desculță. Dar nu le-am cerut bărbaților să înfăptuiască lucruri. Nu le-am cerut asta niciodată. Cu ce am știut eu, am obținut întotdeauna ce mi-am dorit. Da, arta cartofului. Fie că a fost vorba de mâncare, copii, documente de călătorie sau muncă. Toți dușmanii mi-au fost răpuși, iar eu am triumfat glorios. Cartoful e puternic și prin el pot fi săvârșite toate cele. Doar că acum e vorba de trecerea anilor și nici chiar cartoful nu poate întoarce timpul. Noi cunoaștem lumea, nu-i așa? Știm cum se sfârșește.

El îl trimise pe șofer sus, cu florile, și o așteptă pe India jos. Noul șofer. India observă, în felul ei atent și distant, că era un bărbat chipeș, chiar frumos, la vreo patruzeci și ceva de ani, înalt și la fel de grațios în mișcări precum incomparabilul Max. Mergea de parcă ar fi umblat pe sârmă. Pe față i se putea citi suferința și nu zâmbea, deși colțurile ochilor îi erau încrețite de riduri de râs. Se uita la ea cu o intensitate pe care India nu și-o dorise și care îi dădea senzația de șoc electric. Ambasadorul nu ținea la uniforme. Șoferul era îmbrăcat într-o cămașă albă, deschisă la gât, și pantaloni de bumbac, anti-uniforma Americii binecuvântate de soare. Cei chipeși veneau în acest oraș în turme imense și demne de milă pentru a suferi, a fi umiliți, a-și vedea valuta forte a frumuseții devalorizată ca rubla rusească sau pesoul argentinian, pentru a lucra ca portari și hamali la hoteluri, ca gunoieri și ca femei de serviciu. Metropola era o stâncă, iar ei erau lemingi în alergare, cuprinși de panică. La poalele stâncii era valea păpușilor stricate.

Șoferul își desprinsese cu greutate privirea de la ea și și-o îndreptă spre podea. Era din Cașmir, îi răspunse el împiedicat la întrebare. Ei îi

tresări inima în piept. Un șofer din paradisi. Părul lui era un pârâu de munte. Narcise de pe malurile râurilor învolburate și bujori din pajiștile de pe înălțimi îi creșteau pe piept și îi răsăreau prin gulerul desfăcut. Era înfășurat în ecourile aspre ale sunetelor de swarnai. Nu, era ridicol. Iar ea nu era ridicolă, nu-și putea permite niciodată să se lase pradă fanteziei. Lumea era reală. Lumea era așa cum era. Închise ochii, îi deschise din nou și în fața ei se văzu dovada. Normalitatea era victorioasă.

Șoferul dezînflorat aștepta răbdător lângă lift, ținând ușa. Ea îi mulțumi printr-o înclinare a capului. Observă că mâinile lui erau strânse în pumni și tremurau. Ușile se închiseră și începură să coboare.

Numele sub care era cunoscut, numele pe care i-l spusese și ei când a fost întrebat, era Shalimar. Engleza nu îi era bună, ci abia funcțională. Probabil că nici n-ar fi înțeles. Sintagma „abia funcțională”. Avea ochi albaștri, pielea mai deschisă la culoare decât a ei și părul cărunț, păstrând urme de blond.

Nu ținea să-i știe povestea. Nu azi. Altădată s-ar putea să-l întrebe dacă avea de fapt lentile de contact albastre, dacă asta era culoarea naturală a părului lui, dacă încerca să-și exprime stilul personal sau era un stil pe care i-l impusese tatăl ei, care știuse toată viața cum să impună, cu atâta farmec, încât acceptai ideea impusă ca pe propria ta idee, ca pe ceva autentic. Mama ei moartă era și ea din Cașmir.

Măcar atâta știa despre femeia despre care altfel nu prea știa nimic (dar își închipuia multe). Tatăl ei american nu-și luase niciodată permisul de conducere, dar îi plăcea să cumpere mașini. De aici și șoferii. Veneau și plecau. Voiau să fie faimoși, bineînțeles. Odată, timp de o săptămână sau două, ambasadorul avusese pe post de șofer o tânără superbă, care s-a angajat apoi ca actriță în telenovele. Tot felul de alți șoferi și-au făcut apariția scurt, ca niște dansatori într-un videoclip. Cel puțin doi dintre ei, un bărbat și o femeie, au făcut carieră în cinematografia porno. India a dat peste imaginile lor dezgolite noaptea târziu, în diverse camere de hotel.

Când stătea la hotel, se uita la filme porno. O ajutau să adoarmă când era departe de casă. Dar se uita la filme porno și acasă.

Shalimar din Cașmir o însoți pe scări în jos. Era oare în legalitate? Avea acte în regulă? Avea măcar permis de conducere? De ce fusese angajat? Avea oare un penis mare, un

1. Instrument tradițional asemănător cu oboiul, folosit în nordul Indiei.

Penis demn de vizionări nocturne în hoteluri? Tatăl său o întrebase ce voia de ziua ei. Se uită la șofer și își dori scurt să fie genul de femeie care i-ar fi putut pune întrebări pornografice chiar acolo, în lift, la câteva secunde de la prima lor întâlnire, care să poată să-i vorbească obscen acestui bărbat frumos, știind că el n-ar fi priceput o iotă, că i-ar fi

răspuns cu un surâs aprobator, de angajat, fără să știe cu ce este de acord. Oare o lua în fund? Voia să-i vadă zâmbetul. Habar n-avea ce voia de fapt. Voia să facă filme documentare. Ambasadorul ar fi trebuit să știe; n-ar fi trebuit să fie nevoit să întrebe. Ar fi trebuit să-i aducă un elefant pe care să-l călărească pe Wilshire Boulevard sau s-o fi dus să sară cu parașuta, s-o fi dus la Angkor Watt, la Machu Picchu sau în Cașmir.

Avea douăzeci și patru de ani. Voia să trăiască în realitate, nu în vis. Adevărații credincioși, acești visători de coșmar, s-au repezit să înșface cadavrul ayatollahului Khomeini la fel cum odinioară alți credincioși adevărați, în altă parte, în India al cărei nume îl purta ea, smulseseră bucăți din cadavrul Sfântului Francisc Xavier. Una dintre ele ajunsese în Macao, alta la Roma. Voia umbre, clarobscururi, nuanțe. Voia să vadă dincolo de suprafață, de meniscul strălucirii orbitoare, să penetreze himenul strălucirii și să pătrundă în sângerorul adevăr tainic. Ce nu era ascuns, ce era la îndemână, nu era adevărat. Își voia mama. Voia ca tatăl ei să îi povestească despre mama sa, să-i arate scrisori, fotografii, să-i aducă mesaje din lumea morților. Voia ca povestea ei pierdută să fie regăsită. Habar n-avea ce voia de fapt. Voia să ia prânzul.

Mașina a fost o surpriză. Max prefera de obicei vehiculele englezești clasice și mari, dar asta era cu totul altceva: un vitezomobil argintiu, cu uși ca niște aripi de liliac, aceeași mașinărie futuristă cu care se călătorea în timp în filmele din acel an. Să ai șofer pentru o mașină sport e un moft nedemn de un om mare, se gândi ea dezamăgită.

— Nu e loc de trei oameni în această rachetă, zise ea cu voce tare.

Ambasadorul îi puse cheile în mână. Mașina își închise ușile în urma lor, ostentativă, puternică, nepotrivită. Șoferul chipeș, Shalimar din Cașmir, rămas pe trotuar, se micșoră în oglinda laterală până la dimensiunile unei insecte, iar ochii îi scânteiară ca niște săbii. Era un peștișor de argint, o lăcustă.

Olga Volga, vrăjitoarea cu cartofii, stătea lângă el, iar trupurile din ce în ce mai mici le semănau cu niște numere, împreună formau cifra 10.

Simțise că șoferul voise s-o atingă în lift, îi simțise dorința tristă. Asta o nedumerea. Nu, nu asta. În realitate ce o nedumerea era faptul că nevoia nu părea să fie sexuală. Se simțise transformată într-o abstracțiune. De parcă el ar fi sperat ca, punând mâna pe ea, să ajungă la altcineva, dincolo de niște dimensiuni necunoscute ale unor amintiri triste și momente pierdute. De parcă ea ar fi fost doar un reprezentant, un semn. Ar fi vrut să fie tipul de femeie care să-l poată întreba pe un șofer, Pe cine vrei să atingi când vrei să mă atingi pe mine. Atunci când te înfrânezi să mă atingi, pe cine nu atingi. Atinge-mă, ar fi vrut să-i spună zâmbetului lui incapabil să o priceapă, am să-ți fiu intermediar, am să-ți fiu glob de cristal. Putem să facem sex în lifturi și să nu spunem

la nimeni. Sex în zone de tranzit, în locuri precum ascensoarele, care se află între un punct și altul. Sex în mașini. Zonele de tranzit asociate în mod tradițional cu sexul. Când mi-o vei trage mie, i-o vei trage de fapt ei, oricine o fi sau o fi fost ea, nici nu vreau să știu. Nici măcar nu voi fi acolo, voi fi doar mijlocitorul, doar mediul. Iar în rest, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ești angajatul tatălui meu. Va fi un soi de Ultim tangou, mai puțin, bineînțeles, scena cu untul¹. Nu-i zisese nimic bărbatului în suferință, care oricum n-ar fi înțeles sau poate că totuși ar fi înțeles, habar n-avea cât de bine știa el limba, de ce făcea presupuneri, de ce inventa toate astea, era ridicolă. Ieșise din lift, își lăsase părul pe spate și pășise afară din clădire.

Era ultima zi pe care ea și tatăl ei urmau să o mai petreacă vreodată împreună. Când îl va vedea, data viitoare va fi cu totul altfel. Asta era ultima dată.

— E pentru tine, îi zise el. Mașina. Nu poți să fii atât de puritană încât să n-o vrei.

1. Aluzie la filmul lui Bernardo Bertolucci Ultimul tangou la Paris, care a fost interzis pentru o scenă explicită de sex anal, în care se folosea unt.

Spațiul și timpul sunt ca untul, se gândi ea, conducând cu viteză, iar mașina asta e cuțitul călduț care taie prin el. N-o voia. Voia să simtă mai mult decât simțea. Voia s-o scuture cineva, să-i urle în față, s-o lovească. Era deja împietrită, de parcă Troia ar fi căzut. Cu toate acestea totul era cum nu se poate mai bine. Avea douăzeci și patru de ani. Există un bărbat care dorea s-o ia de nevastă și alți bărbați care nu voiau, care-și doreau mai puțin. Știa care va fi subiectul primului ei film documentar și existau destui bani ca să înceapă lucrul. Iar tatăl ei era chiar acolo, lângă ea, pe scaunul din dreapta, în timp ce DeLorean-ul gonia în susul canionului. Era prima zi din ceva. Era ultima zi din altceva.

Mâncară cu poftă într-o cabană de pe versantul canionului, vegheați de șiruri de capete cu coarne. Tatăl și fiica, asemănători în poftă, metabolism, preferința pentru carne, cu trupurile la fel de zvelte și de elegante. Ea comandă vânat, sfidând astfel capetele cerbilor morți care îi priveau.

— O, fiară, mănânc o ciozvârtă din tine!

Înălță această invocație cu voce tare, ca să-1 facă să zâmbească. Își comandă și el vânat, dar în semn de respect, susținu el, pentru a umple de semnificație trupurile lor absente.

— Această carne din care mănâcăm nu e carnea lor, ci carnea altora asemenea lor, prin care formele lor pierdute pot fi evocate și cinstate.

Iarși intermediari, se gândi ea. Trupul meu în lift și acum carnea aceasta din farfurie.

— Mă cam sperie șoferul tău, îi zise ea. Se uită la mine de parcă aș fi altcineva. Ești sigur de el? E curat? Ce fel de nume mai e și ăsta,

Shalimar? Zici că e vreun club din La Brea, cu dansatoare exotice. Sau vreo stațiune maritimă de doi bani. Sau vreun acrobat de circ. O, te rog, zise ea, ridicând mâna nerăbdătoare înainte ca el să încerce să îi dea, plin de condescendență, răspunsul evident, scutește-mă de explicațiile horticoale!

Își imaginează celălalt Shalimar, minunata grădină a Marilor Moguli din Cașmir, ce cobora în terase înverzite și lin curgătoare spre un lac strălucitor, pe care nu îl văzuse niciodată. Numele însemna „lăcașul bucuriei”. India strânse din dinți.

— Tot a bomboană îmi sună. Și, dacă tot veni vorba de nume, vreau să-ți spun într-un final că al meu e o povară cam mare. Țara asta străină pe care mi-ai pus-o în cârcă.

Vreau alt nume, dar să miroase la fel de dulce¹. Poate că am să-1 folosesc pe al tău, se hotărî ea înainte ca el să poată răspunde. Max, Maxine, Maxie. Perfect. De-acum înainte să-mi spui Maxie.

El dădu plictisit din cap și continuă să-și mănânce carnea, neînțelegând că acesta era felul ei de a-1 implora să înceteze a mai jeli băiatul pe care nu l-a avut niciodată, să renunțe la tristețea aceea demodată pe care o ducea cu el oriunde mergea și care o rănea și, în același timp, o jignea, căci cum putea să-și lase umerii să se aplece chiar așa sub greutatea fiului său nenăscut, care rânjea batjocoritor de undeva de sus la ideea acestui eșec, cum își permitea să fie chinuit de acest demon răutăcios, când ea se afla chiar în fața lui, plină de dragoste? Și nu era ea imaginea lui leită, nu era ea o ființă mult mai rafinată și mai de preț decât un băiat inexistent? Tenul și culoarea verde a ochilor ei or fi fost ale mamei, iar despre sâni nu exista nici o îndoială, dar aproape tot restul, își spunea ea, era darul ambasadorului. Când vorbea, nu reușea să-și audă cealaltă moștenire, cadențele celelalte, necunoscute, și nu distingea decât vocea tatălui ei, cu urcușurile și coborâșurile ei, cu manierismele și intonația ei. Când se privea în oglindă, închidea ochii în fața umbrei necunoscutului și nu vedea decât fața lui Max, trupul lui, eleganța molatică a formei și a comportamentului său. De-a lungul unui perete întreg din dormitor avea dulapuri cu uși glisante și oglinzi și când era în pat și își admira trupul gol, rotindu-se și răsucindu-se și luând poziții care s-o încânte, era deseori ațâțată – de fapt excitată – la gândul că acesta era trupul pe care l-ar fi avut tatăl ei dacă ar fi fost femeie. Acest maxilar ferm, acest gât ca un lujer. Era o tânără înaltă, iar înălțimea era și ea tot darul lui, oferit până și împreună cu

1. Aluzie la faimosul vers din Romeo și Julieta de William Shakespeare: „Ce preț are un nume? Trandafirul/Oricum i-ai spune, tot așa-și împarte/Mireasma dulce” (actul II, scena 2, în W.

Shakespeare, Opere – 3, Editura Univers, București, 1984, pp. 33-34, trad. Virgil Teodorescu).

Proporțiile lui: trunchiul relativ scurt și picioarele lungi.

Scolioza, curbura ușoară care îi înclina capul înainte, dându-i un aer de prădător, de uliu – și asta tot de la el o avea.

Când el n-a mai fost, ea a continuat să-1 vadă în oglindă.

Devenise fantoma tatălui ei.

Nu mai menționa chestiunea numelui. Prin atitudinea lui, ambasadorul îi dădu de înțeles că îi face o favoare uitând acel moment de comportament jenant și iertând-o prin această uitare, la fel cum ierți un bebeluș care face pe el sau un adolescent care se întoarce acasă împleticindu-se, beat și gata să vomite, după ce a luat un examen. O astfel de iertare era iritantă. Dar lăsă și ea de la sine, oglindind astfel comportamentul lui. Nu mai menționa nimic important sau dureros – nici anii copilăriei ei din Anglia, în care, din pricina lui, nu și-a cunoscut propria poveste, nici pe femeia care nu îi era mamă, femeia închistată care o crescuse după scandal, și nici pe femeia care îi fusese mamă și despre care îi era interzis să vorbească.

Își terminară prânzul și porniră într-o plimbare prin munți, hoinărind ca niște zei de-a lungul cerului. Nu aveau nevoie de cuvinte. Lumea întreagă vorbea. Ea era an copil făcut la bătrânețe. El avea aproape optzeci de ani, cu zece mai puțin decât acest secol nemernic. Ea îl admira pentru felul în care mergea, fără vreo urmă de slăbiciune în ținută.

Chiar dacă putea fi ticălos – și de fapt fusese ticălos de nenumărate ori – poseda, era posedat de acea voință de a transcende, de acea putere interioară care îi ajuta pe alpiniști să urce vârfuri de opt mii de metri fără oxigen sau pe călugări să-și suspende funcțiile vitale pentru un număr implauzibil de mare de luni. Umbla ca un bărbat în floarea vârstei, ca unul, să zicem, în jur de cincizeci de ani. Dacă viespea morții i-ar fi bâzâit prin preajmă în acel moment, o asemenea demonstrație de vigoare atemporală ar fi lăsat-o, neîndoielnic, fără ac. India se născuse când el avea cincizeci și șapte de ani. Acum mergea de parcă ar fi fost mai tânăr decât atunci. Ea îl iubea pentru această voință, o simțea ca pe o sabie în ea însăși, o sabie ce își găsisese teaca în trupul ei și aștepta. Fusese un ticălos de când îl ținea minte. Nu era făcut să fie tată. Era marele preot al crengii de aur. Locuia în zădumbrava lui vrăjită și era adorat – asta până când avea să-1 ucidă succesorul lui. Însă ca să devină preot, și el trebuise să-și ucidă predecesorul. Poate că și ea era o ticăloasă. Poate că și ea era în stare să ucidă.

Poveștile de dinainte de culcare, spuse în acele imprevizibile ocazii când se aflase la patul ei de copil, nu fuseseră tocmai povești. Fuseseră mai degrabă omilii, de felul celor pe care Sun Tzî, filosoful războiului, le-ar fi oferit, probabil, copiilor lui. „Palatul puterii e un labirint de încăperi ce comunică”, i-a spus odată Max somnoroasei sale copile. Ea și l-a imaginat aievea și a pornit spre el, pe jumătate visând, pe jumătate

trează. „N-are ferestre”, a continuat Max, „și nu se vede nici o ușă. Prima dată trebuie să afli cum poți intra.

După ce ai dezlegat această taină, când intri ca un suplicanț în prima anticameră a puterii, vei fi întâmpinată de un bărbat cu cap de șacal, care va încerca să te scoată afară. Dacă rămâi, va încerca să te înghită. Dacă reușești prin viclenie să treci de el, vei intra într-o a doua cameră, păzită de data asta de un bărbat cu cap de câine turbat, iar în a treia cameră vei fi întâmpinată de unul cu cap de urs înfometat și așa mai departe. În penultima cameră se află un bărbat cu cap de vulpe. Acesta nu va încerca să te împiedice să intri în ultima cameră, în care șade cel care deține puterea adevărată. Dimpotrivă, va încerca să te convingă că te afli deja în acea încăpere și că el este de fapt acel bărbat. Dacă izbutești să intuiești șiretlicurile bărbatului vulpe și treci de el, vei nimeri în camera puterii. Camera puterii nu impresionează prin nimic, iar omul puterii, cel care stă în ea, te privește din spatele unui birou gol. Pare mic, insignifiant, temător, căci acum ai pătruns până la el și trebuie să-ți îndeplinească orice dorință. Asta e regula. Dar la întoarcere bărbatul vulpe, bărbatul urs, bărbatul câine și bărbatul șacal nu mai sunt acolo. Încăperile sunt, în schimb, pline de monștri zburători doar pe jumătate oameni, bărbați înaripați cu capete de păsări, bărbați ulii și bărbați vulturi, bărbați pescăruși și bărbați șoimi. Toți se năpustesc în zbor asupra ta și îți smulg din comoară. Fiecare dintre ei duce înapoi în gheare o bucățică din ea. Cât vei reuși să scoți din casa puterii? încerci să îi alungi. Îți protejezi comoara cu trupul. Ei îți zgârie spatele cu ghearele lor lucitoare, de un alb azuriu. Iar după ce ai reușit să ieși și ești din nou afară, cu ochii îngustați dureros din cauza luminii puternice și strângând la piept bieteles rămășițe, trebuie să convingi mulțimea neîncrezătoare – mulțimea invidioasă și neputincioasă! – că te-ai întors cu tot ce ți-ai dorit. Dacă nu reușești, vei fi etichetat pentru totdeauna drept un ratat”.

„Asta este natura puterii”, i-a spus el în timp ce ea adormea încet, „și acestea sunt întrebările pe care le pune.

Cel care se hotărăște să-i pătrundă în încăperi poate fi mulțumit dacă scapă cu viață. Apropo”, a adăugat el, de parcă și-ar fi amintit ceva, „răspunsul la problema puterii e acesta: să nu intri niciodată ca un suplicanț. Du-te cu carne și cu o sabie. Dă-i primului paznic carnea după care tânjește, căci îi e veșnic foame, și taie-i capul în timp ce mănâncă: buf!

Oferă-i apoi capul drept hrană paznicului din camera următoare și când începe să-l devoreze, decapitează-l și pe el. Buf!

Et ainsu de suite. Dar când bărbatul puterii este de acord să-ți îndeplinească dorințele, să nu îi tai capul. Ai grijă să nu cumva să faci asta. Decapitarea conducătorilor este o măsură extremă, rareori

necesară și niciodată recomandată. Dar ai grijă să-i ceri nu doar ceea ce îți dorești, ci și un sac de carne.

Cu aceste provizii proaspete îi vei duce pe bărbații păsări la pierzanie. Jos cu capetele lor! Șfichi-șfichi! Hârști-hârști, până ce te-ai eliberat. Libertatea nu e un ceai dansant, India!

Libertatea înseamnă război”.

Mai avea și acum vise ca acelea pe care le avusese pe vremea când era copil, vise cu bătălii și victorii. Se zvârcolea și se răsucea în somn, ducând războiul pe care el îl sădise în ea. Aceasta era moștenirea de care era sigură, viitorul ei războinic, trupul ei asemenea trupului lui, mintea ei asemenea minții lui, spiritul Excalibur pe care îl avea, la fel ca și el – o sabie smulsă din piatră. Era cu totul în stare să nu îi lase nici un sfânt sau vreun alt bun, era în stare să susțină că dezmoștenirea era ultimul lucru de valoare pe care putea să i-l dea, ultimul lucru pe care el trebuia s-o învețe și ea să și-l însușească. India își mută gândul de la moarte și și privi dincolo de dealurile albastre, spre cerul portocaliu al după-amiezii târzii, ce se topea alene în marea caldă și trândavă.

Z8

O briză răcoroasă îi trecu prin păr. Undeva, acolo jos, călugărul franciscan Juan Crespi a găsit în 1769 un izvor de apă dulce și l-a numit Santa Monica, pentru că îi amintea de lacrimile vărsate de mama Sfântului Augustin când fiul ei a renunțat la credința creștină. Bineînțeles, Augustin s-a întors în sânul bisericii, dar în California lacrimile Sfintei Monica continuau să curgă. India disprețuia religia, disprețul ei fiind una din multele dovezi că nu era o India.

Religia era o nebunie, dar cu toate acestea poveștile sale o mișcau și faptul respectiv o nedumerea. Dacă mama ei moartă ar fi auzit de necredința ei, ar fi plâns oare pentru ea la fel ca o sfântă?

Locuitorii din Madagascar își scot periodic morții din morminte și dansează cu ei toată noaptea. În Australia și Japonia există oameni pentru care morții sunt demni de venerație, pentru care strămoșii sunt ființe sacre. Oriunde ai merge, anumiți morți erau studiați și comemorați și aceștia erau cei mai buni dintre cei morți, cei mai puțin morți, cei care trăiau în amintirea lumii. Morții mai dezavantajați și mai puțin proslăviți se mulțumeau să trăiască în continuare în câteva piepturi iubitoare (sau chiar dușmănoase), ba chiar și într-o singură inimă, din interiorul căreia puteau să râdă, să sporovăiască, să facă dragoste, să se comporte frumos și urât, să meargă la filmele lui Hitchcock și în vacanțe în Spania, să poarte rochii jenante, să se delecteze cu grădinăritul, să aibă opinii controversate, să comită crime impardonabile și să le spună copiilor lor că îi iubesc mai mult decât viața însăși. Însă moartea mamei Indiei era din categoria cea mai rea și mai radicală. Ambasadorul îi îngropase amintirea sub o piramidă de tăcere. India ar fi vrut să-l întrebe despre

ea, își dorea asta cu disperare ori de câte ori se întâlneau și în toate clipele pe care le petreceau împreună.

Simțea dorința respectivă ca pe o suliță în stomac. Dar nu reușise niciodată. Femeia excesiv de moartă care devenise mama ei era pierdută în tăcerea ambasadorului, fiind anihilată de aceasta. Era o moarte de piatră, o moarte zidită în muțenia lui ca într-o cameră mortuară egipteană, împreună cu artefactele și cusururile ei și tot ce i-ar fi putut conferi măcar o mică fărâmă de nemurire. India ar fi putut să-și urască tatăl pentru acest refuz. Dar atunci nu ar mai fi avut pe cine să iubească.

Priveau cum soarele apune în Pacific prin văzduhul încântător de murdar, iar ambasadorul mormăia versuri în barbă.

Fusese american aproape toată viața, dar hrana spirituală tot din poezia franceză și-o lua.

, flomme libre, toujours tu chéiriras la mer! La mer est ton miroir. „După ce îi salvase viața, el îi îndrumase și lecturile, așa că acum știa ceea ce el își dorise ca ea să știe. Știa și asta. „Mereu, om liber, fi-vei îndrăgostit de mare! /Oglinda ta e marea; în veșnicul frământ/Al valurilor sale-ți vezi sufletul răsfrânt.”¹ Deci și el se gândea la moarte. Îi servi înapoi tot un Baudelaire: „Le ciel est triste et beau comme un grand reposoir, /Le soleil s'est noyé dans son sang qui se fige”.

Și încă o dată: „Le soleil s'est noyé dans son sang qui se fige.

Ton souvenir en moi luit comme un ostensor!”² Cerul e trist și frumos ca un mare. Un mare ce? un fel de altar. Soarele s-a înecat în propriu-i sânge închegat. Soarele s-a înecat în propriu-i sânge închegat. Icoana ta strălucește în mine ca un, fir-ar, ostensor. Ah, da, chivot! Iar aluzii religioase. Era nevoie urgentă de imagini noi. Imagini pentru o lume fără Dumnezeu. Până ce limbajul lipsei de religiozitate nu ajungea din urmă chestiile astea sacre, până ce ateismul nu-și crea suficientă poezie și iconografie, astfel de ecouri sfinte nu vor dispărea niciodată și își vor păstra puterea problematică până și asupra ei.

Repetă versul în engleză:

— Icoana ta strălucește în mine.

— Hai să mergem acasă, murmură el, sărutând-o pe obraz.

Se răcorește. Nu e cazul să exagerăm. De-acum sunt un om

bătrân.

Era pentru prima dată când îl auzea recunoscându-și infirmitatea, prima dată de când se știa ea când îl vedea aplecându-se în fața puterii timpului. Și de ce o sărutase

1. Charles Baudelaire, „Omul și marea”, în Florile răului, trad. De Al.

Cerna-Rădulescu, Editura Eminescu, București, 1999.

2. „Frumos și trist, e cerul altar nemărginit; /Se scaldă-un soare-n balta-i de sânge închegată. / (.) în mine ți-e icoana un chivot strălucit.,”

(Charles Baudelaire, „Armonie de seară”, op. Cit.) chiar atunci, spontan, când nu era nevoie să o facă? Și acesta era un semn de slăbiciune, o judecată greșită, la fel ca și mașina vulgară oferită cadou. O dovadă că-și pierdea controlul. De mult nu-și mai arătau afecțiunea unul față de celălalt decât așa, accidental. Își demonstau iubirea tocmai prin această abțință de samurai.

— Vremea mea e pe ducă, zise ambasadorul. Nu va mai rămâne nimic.

Prezisesse finalul precipitat al Războiului Rece și prăbușirea Uniunii Sovietice asemenea unui castel din cărți de joc. Știuse că Zidul Berlinului va cădea, că reunificarea Germaniei nu putea fi împiedicată și că va avea loc mai mult sau mai puțin peste noapte. Prevăzuse invadarea Europei Occidentale de către trabanturile RDG-iștilor exaltați și ahtiați după slujbe. Sfârșitul mussolinic al lui Ceaușescu și președințiile elegiace ale scriitorilor, ale lui Václav Havel și Arpád Goncz – și pe acestea le prevăzuse. Cu toate acestea își închisese mintea în fața altor posibilități, mai puțin plăcute. Încerca să creadă că structurile globale la a căror formare contribuise – circuitele de influență, bani și putere, asociațiile multinaționale, organizațiile înființate pe bază de tratate, cadrele de cooperare și legislație al căror scop fusese să facă față unui război fierbinte, devenit rece – toate vor mai funcționa și în viitorul de dincolo de ceea ce putea el să prevadă. Ea văzu în el nevoia disperată de a crede că sfârșitul erei sale va fi unul fericit și că lumea nouă care va urma va fi mai bună decât cea care va muri odată cu el. Europa, eliberată de amenințarea sovietică, și America, eliberată de nevoia de a fi în permanență pe picior de război, vor construi acea lume nouă în spiritul prieteniei: o lume fără ziduri, un tărâm proaspăt descoperit, cu posibilități nesfârșite. Ceasul sfârșitului lumii nu va mai fi fixat la șapte secunde înainte de miezul nopții. Economiiile în ascensiune ale Indiei, Braziliei și Chinei reformate vor fi noile centre de energie ale lumii, care să contrabalanseze hegemonia americană cu care el, ca un internaționalist ce era, nu fusese niciodată de acord. Când îl văzu capitulând în fața acestei erori utopice, în fața mitului perfectibilității omului, India înțelese că nu mai avea mult de trăit. Părea un acrobat care încearcă să își mențină echilibrul, deși nu mai are frânghia sub tălpi.

Povara inexorabilului o copleși, de parcă forța gravitațională a pământului ar fi crescut brusc. Când fusese mai mică, se atinseseră adesea. El își lipea buzele de vreuna din părțile trupului ei – mâna, obrazul, spatele – găsea ascunsă acolo o pasăre și o făcea să vorbească. Sub apăsarea magică a buzelor lui, de sub pielea ei izbucneau triluri avântate, sărbătorești. Până să împlinească opt ani, se cățăraseră pe el ca pe un Everest. Povestea Himalaiei, povestea protocontinentelor gigantice, a momentului în care India s-a desprins din Gondwana și a pornit-o

peste proto-oceane, înspre Laurasia, pe genunchii lui o aflate. Închidea ochii și vedea uriașa coliziune, munții măreți încrețindu-se înspre cer. El o învățase o lecție despre timp, despre încetineala pământului: coliziunea încă mai are loc. Așa că dacă el era un fel de Himalaia, dacă și el fusese creat prin izbirea a două mari forțe, prin ciocnirea unor lumi, atunci și el încă mai creștea.

Și în el mai avea loc coliziunea. El era tatăl-munte și ea alpinista lui. O lua de mâini și ea se urca până ce îi ajungea călare pe umeri, cu vintrele lipite de gâtul lui. El o săruta pe pânțele și ea se rostogolea de pe umerii lui pe spate, înapoi pe podea. Într-o zi el i-a zis „Ajunge!” Ea a vrut să plângă, dar s-a abținut. Gata cu copilăria? Foarte bine, atunci gata!

Va lăsa deoparte copilăriile.

La întoarcerea spre casă șoseaua a fost goală, șocant de goală, de parcă se sfârșea lumea. În timp ce pluteau de-a lungul acelui vid de asfalt, ambasadorul începu să fie din nou foarte volubil, iar cuvintele se înghesuiau să-i iasă din gură ca un trafic aglomerat, încercând să compenseze absența mașinilor. Lui Max Ophuls îi era foarte ușor să fie volubil, dar volubilitatea nu era decât una din multele lui tehnici de camuflare și nu era niciodată mai secretos ca atunci când părea extrem de deschis. Aproape toată viața fusese un scormonitor, un om al tainelor, a cărui slujbă era să dezlege misterele altora fără a le dezvălui pe ale sale, iar când alegea – sau era nevoit – să vorbească, cel mai ades recurgea la paradox pentru a se deghiza. Mergeau atât de repede pe șoseaua goală, încât se părea că stau pe loc, cu oceanul în dreapta și orașul începând să licărească în stânga, și exact despre oraș hotărî Max să vorbească, pentru că își dădea seama că spusese deja prea multe despre el, lăsase să se vadă prea mult din el, de parcă ar fi fost un amator. Așa că acum proslăvea orașul, laudându-l exact pentru trăsăturile care erau de obicei considerate defectele sale cele mai mari.

Pretinse că admira imens faptul că orașul n-avea un centru propriu-zis. Ideea de centru i se părea demodată și oligarhică, un anacronism arogant. Să crezi în așa ceva însemna să condamni o mare parte din ce ținea de viață la periferie, să marginalizezi și, astfel, să devalorizezi. Întinderea descentralizată și promiscuă a acestei gigantice mase nevertebrate și informe, a acestei meduze de beton și sticlă, făcea din ea metropola cu adevărat democratică a viitorului. În timp ce India naviga pe șoselele pustii, tatăl ei lauda anatomia bizară a orașului, hrănită și irigată de multe astfel de artere coagulate și curgătoare, dar neavând nevoie de nici o inimă care să-i coordoneze fluxul puternic. Faptul că nu era decât un deșert mascat îl făcu să preamărească geniul ființei umane, abilitatea sa de a popula planeta cu creațiile imaginației sale, de a aduce apă în sălbăticie și freamăt în pustiu. Revanșa pe care și-o lua deșertul împotriva tenurilor cuceritorilor, uscându-le,

întipărinde-le zbârcituri și riduri adânci, îi învâța pe acei muritori triumfători lecția binefăcătoare că nici o victorie nu e absolută, că soarta bătăliei dintre pământeni și Pământ nu va putea fi decisă niciodată în favoarea unuia sau altuia, ci va oscila veșnic dintr-o parte într-alta.

Iar faptul că era un oraș ascuns, un oraș de străini, îl atrăgea cel mai mult. În Orașul Interzis al împăraților chinezi numai fețele imperiale aveau privilegiul de a rămâne enigmatice. În această minunată cetate însă misterul se găsea gratuit la dispoziția tuturor. Obsesia modernă a intimității, a revelării sinelui față de celălalt, nu era pe gustul lui Max. Un oraș deschis era ca o curvă goală, întinsă într-o poziție îmbietoare și arătând tot ce știe, pe când acest loc dificil și ascuns sub un văl, această capitală erotică a stratagemelor obscure, știa exact cum să ne stârneasă și să ne sporească dorințele metropolitane.

Era obișnuită cu astfel de monologuri, cu fugile sale pe vreo temă sau alta, cum era obișnuită, de asemenea, și cu stilul lui de a afișa o astfel de perversitate pe jumătate amuzantă. Dar acum elogiul părea să treacă o graniță și să îl ducă de lângă ea altundeva, într-un con de umbră. Când pretinse că admiră puternicele bande de gangsteri ale orașului pentru forța indiferentă și palpitantă a violenței lor și pe artiștii urbani pentru graffâti-ul lor trecător și încifrat, când laudă cutremurele pentru maiestruozitatea lor și alunecările de teren pentru corecția pe care i-o aduceau vanității omenеști, când proslăvi, fără nici o ironie evidentă, junk food-ul american și patetiză despre noua banalitate reprezentată de Cola fără zahăr, când își exprimă entuziasmul pentru mall-uri din cauza culorilor strălucitoare și pentru lanțurile de magazine din cauza omniprezenței lor, când refuză să critice produsele care se găseau de vânzare în piețe, merele care arătau grozav, dar aveau gust de vată, bananele făcute din pastă de hârtie sau florile fără miros, transformându-le în simboluri ale triumfului inevitabil al iluziei asupra realității, unicul și cel mai evident adevăr despre istoria omenirii, când tocmai el, care fusese un model de probitate în viața publică (chiar dacă nu și în cea sexuală), recunoscă că îl admiră în secret pe un funcționar local corupt pentru extravaganta îndrăzneală a corupției sale și, contrazicându-se, aplaudă cinic un al doilea funcționar corupt pentru subtilitatea lui furișă de decenii, abia atunci India începu să înțeleagă că în adâncurile bătrâneții sale, ale cărei efecte le ascunsese cu atâta eroism până și de ea, el își pierduse abilitatea de a se mai bucura și că eșecul îl rosese în interior, erodându-i capacitatea de a face distincții și judecăți morale, iar dacă lucrurile continuau să se deterioreze în același fel, în cele din urmă nu avea să mai poată face nici un fel de alegere, meniurile din restaurante vor deveni pentru el mistere și până și hotărârea de a se ridica din pat dimineața sau a-și petrece ziua între cearșafuri va deveni imposibil de luat. Iar când va fi silit să facă alegerea

finală – alegerea dintre a respira și a nu mai respira – în acel moment va muri cu siguranță.

— Pe vremuri tânjeam după aprecierile tale, îi spuse ea, ca să-1 reducă la tăcere. Dar acum, că trebuie să le împart cu tot acest rahat, nu cred că mi le mai doresc.

Ajunseră înapoi la apartamentul ei, unde șoferul aștepta, cu ochii încă în flăcări, stând exact în același loc în care îl văzuse ultima dată, de parcă nu s-ar fi mișcat toată ziua. Din asfaltul trotuarului îi crescuseră flori la picioare, iar mâinile și hainele îi erau roșii de sânge. Cum? Ce însemna asta?

Clipi și își micșoră ochii și bineînțeles că nu era așa, el n-avea nici flori și nici pete de sânge. Nu făcea decât să aștepte răbdător, ca orice angajat destoinic. De asemenea, în absența lor fusese ocupat. Se întorsese la Woodrow Wilson Drive și aduse Bentley-ul ambasadorului. Iată-1 acolo: o imensitate.

Cum de nu-1 observase imediat? De ce trecea prin asemenea momente? De unde acest blestem halucinatoriu? Făcuse oare ceva care o iritase pe Olga Simeonovna, iar ea dăduse drumul asupra ei vreunui descântec cu cartofi inventat în delta Volgăi cu sute de ani în urmă, pe când pământul era locuit de spiriduși? Dar nu credea nici în magia cartofului.

Era doar extrem de obosită, se gândi ea. Lucrurile ar reveni la normal dacă ar reuși să doarmă o noapte întreagă fără întrerupere. Își promise un somnifer la culcare. Își promise o viață simplă, aerisită. Își promise tihnă și că o să pună capăt agitației. Își promise că se va mulțumi cu consolările banale ale cotidianului.

— Și totuși unde l-ai găsit pe grădinarul ăsta mogul? îl întrebă pe tatăl ei, care nu părea să fie atent. Shalimar, insistă ea. Șoferul cu nume patetic. Cu o engleză atât de proastă. A trecut testul scris?

Ambasadorul dădu nerăbdător din mână.

— Nu-ți mai face atâtea griji, zise el.

Ceea ce o făcu să se îngrijoreze.

— La mulți ani, adăugă el, îndepărtând-o. Un bisou.

După asasinat India, uitându-se la televizor, avea să-1 vadă pe Gorbaciov dându-se jos dintr-un avion la Moscova.

Tocmai scăpase cu fața curată din lovitura de stat comunistă împotriva lui. Părea cutremurat, nesigur, cu marginile nedeslușite, ca o acuarelă mânjită de ploaie. Cineva îl întrebă dacă avea să interzică Partidul Comunist, iar șocul cu care reacționa la întrebare, confuzia și nehotărârea lui îi dezvăluiră slăbiciunea. Partidul fusese leagănul lui Gorbaciov întreaga sa viață. Și i se cerea să-1 interzică? Nu, spunea tot trupul lui, tremurând încețoșat, cum aș putea, n-o voi face – și în acel moment deveni irelevant, istoria trecu în zbor pe lângă el, iar el se transformă într-un autostopist falimentar de pe marginea autostrăzii pe

care o construise în zilele sale de glorie, privind cum bolizii, Elțanii, trec în viteză pe lângă el, înspre viitor. Casa puterii poate fi un loc perfid chiar și pentru omul puterii. În cele din urmă chiar și el trebuie să lupte ca să iasă din ea, să treacă de bărbații păsări ce se reped spre el. Iese afară cu mâinile goale și mulțimea, mulțimea nemiloasă, râde. Gorbaciov arată ca Moise, se gândi ea, profetul care nu a reușit să calce în Țara Făgăduinței. Și în acel moment începu să semene cu tatăl ei privind apusul.

Într-altă zi, una din zilele fără șir de după asasinarea lui Max, avu o altă viziune cu el. În Africa de Sud un bărbat ieșea din închisoare după o viață petrecută departe de privirile publicului. Nimeni nu știa cum avea să arate acest Lazăr. Singura fotografie pe care o publicau ziarele fusese făcută cu zeci de ani în urmă. Bărbatul din ea era solid, ca un taur înfuriat, semănând cu Mike Tyson. Un revoluționar cu ochii în flăcări. Dar bărbatul eliberat era înalt și subțire și pășea cu o grație blajină. Când văzu acea siluetă lungă și slabă, ca a unui extraterestru de-al lui Spielberg, îndreptându-se spre libertate cu reflectoarele în spate, știu că îl vede pe tatăl ei, înviat din morți. O răscoliră emoțiile. Dar nu există învieri, sigur că nu există, iar acela nu era tatăl ei.

Când obiectivele aparatelor de filmat n-au mai fost înecate de lumina orbitoare, India înțelese că privea o alegorie a viitorului, viitorul pe care tatăl ei nu voise să și-l imagineze.

Mandela, metamorfozat din instigator în împăciuitor, cu nemernica de Winnie alături. Moralitatea și imoralitatea, sfinții și corupții, mergeau înspre obiectivele care îi filmau, îndrăgostiți și ținându-se de mână.

* în capitala industriei de miliarde de dolari a filmului, televiziunii și muzicii Max Ophuls nu mergea niciodată la cinema, detesta dramele și comedii de televiziune, nu avea nici o combină muzicală și profetea vesel sfârșitul acestor perversiuni temporare, care, prezicea el, vor fi în curând abandonate de fanii lor în favoarea tentației infinit superioare a nemijlocirii, spontaneității și continuității spectacolelor live, a emoționantei puteri exercitate de prezența artistului. În ciuda acestei melancolice atitudini puriste, ambasadorul cobora deseori din turnul său de fildeș de pe strada din vârful dealului, botezată după numele președintelui care murise visând o ligă a națiunilor unite, și, precum asirianul din poezie, care se cobora asupra turmei ca un lup¹, se instala, protejat de întunericul nopții, în apartamentul de lux pe care îl avea închiriat în permanență la mansarda unuia dintre cele mai bune hoteluri din oraș. Se zvonea insistent că multe doamne cu cariere de mare succes în acele domenii disprețuite fuseseră întreținute acolo. Iar când îl întrebau de ce refuza să le vadă filmele, el le răspundea înflăcărat că trăia în schimb emoționanta putere exercitată de reprezentarea lor în direct și că nimic din ce făceau pe ecran nu putea egala ce făceau cu

asemenea directețe, spontaneitate, continuitate și prezență scenică exact acolo, în faimosul hotel.

Primul semn rău s-a arătat în ziua dinaintea morții lui Max sub forma unei neînțelegeri cu o vedetă a filmului indian. La început Max nici măcar nu știuse că fata asta cu pielea de culoarea pământului pârjolit, trupul bine ascuns și atitudinea modestă a unui discipol pășind pe urmele unui mare rishi² era actriță. Începuse să-l urmărească prin holul marelui hotel zi după zi, până când a întreat-o ce urmărea și i s-a spus, pe vocea șoptită a admiratorului credincios, a admiratorului sincer, că fusese absorbită în câmpul său gravitațional la fel cum planeta Venus fusese atrasă pe orbita ei în jurul soarelui și că nu cerea nimic mai mult decât să i se permită să se miște prin preajma lui la o distanță respectuoasă pentru, poate, tot restul vieții ei. Numele fetei, Zainab Azam, nu-i spunea nimic, dar la vârsta lui nu simțea neapărat nevoia să caute la dinți un cal de dar atât de frumos. În apartamentul lui, după ce au făcut dragoste prima dată, ea a început să vorbească brusc, cu lux de amănunte și infinită

1. Aluzie la poezia *The Destruction of Sennacherib* de George Gordon Byron.

2. Poet sau înțelept din India despre care se crede că ar avea acces la inspirația divină.

Admirație, despre perioada de mult trecută când el fusese ambasador în India și când scornise zicala India e un haos inteligibil, care se găsea acum în toate cărțile cu citate celebre și era folosită aproape în fiecare săptămână de vreun personaj public indian, întotdeauna cu mândrie. I-a spus că era Rudyard Kipling al ambasadorilor, singurul emisar din toate ambasaderele dintotdeauna care înțelesese cu adevărat India, iar ea era răsplata lui pentru acest lucru. Nu cerea nimic, îi refuza darurile, în cea mai mare parte a fiecărei zile dispărea într-o dimensiune inaccesibilă, numai a ei, dar revenea mereu, sfioasă și modestă ca întotdeauna până ce se dezbrăca, după care devenea o flacăra, iar el combustibilul ei domol, dar plin de dorință. Ce cauți tu la un nemernic bătrân ca mine, a întreat-o el, șocat până la autodenigrare de frumusețea ei. Răspunsul primit era atât de clar o minciună, încât a fost bine că orgoliul lui s-a redresat la timp și i-a șoptit în ureche că ar face mai bine să-l accepte umil ca pe cel mai simplu adevăr.

— Te venerez, a răspuns ea.

Îi amintea de o femeie care pentru el era moartă de mai bine de douăzeci de ani. Îi amintea de fiica lui. Nu putea fi decât cu doi sau trei ani mai în vârstă decât India și cu patru sau cinci ani mai în vârstă decât mama Indiei în momentul în care o văzuse ultima dată. Max Ophuls s-a trezit imaginându-și într-un moment de răgaz că tinerele – fiica sa și partenera sa de sex – s-ar putea întâlni și împrieteni, dar a

respins imediat o asemenea posibilitate, cu un fior de repulsie. Zainab Azam avea să fie ultima amantă din lunga lui viață și se futea cu el de parcă ar fi încercat să-i șteargă din minte lunga serie de femei care o precedaseră. Nu i-a spus nimic despre ea și nu părea să o deranjeze faptul că nici el nu o întreba niciodată. Această situație, pe care ambasadorul o considera aproape ideală, a continuat minunat până în seara dinaintea ultimei zile, când Max și-a făcut scurta și prost inspirata reîntoarcere pe scena publică.

Întrebarea la care nimeni nu a putut răspunde în zilele de după asasinat era de ce, după atâția ani de absență autoimpusă, prin care se îndepărtase de banalizarea și senzația de goliciune presupuse de prezența în fața opiniei publice, Max Ophuls se hotărâse să apară la televiziune și să denunțe devastarea paradisului în limbajul înflorat al unei epoci pe cale de dispariție. Luat de val, îi telefonase unei cunoștințe, moderatorul celui mai popular talk-show de noapte de pe Coasta de Vest, ca să-l întrebe dacă îl primește în emisiune cât mai curând posibil. Vedeta a fost atât uimită, cât și încântată și gata să-i facă pe plac. De mult și-l dorea pe Max ca invitat, datorită legendarului său talent de povestitor. Cu ocazia unei recepții de la reședința lui Marlon Brando, faimosul om de televiziune fusese fermecat de geniul anecdotic al lui Max Ophuls, de povestirile lui despre felul în care Orson Welles intra și ieșea din restaurante pe la bucătărie, ca să se asigure că, în timp ce el își uimea comensii comandând doar o simplă salată verde, personalul de la bucătărie îi umplea limuzina care îl aștepta cu cutii de profiterol și prăjituri de ciocolată, despre cina de Crăciun organizată de Chaplin pentru hispanicii de la Hollywood, la care Luis Bunuel, în bunul spirit suprarealist, i-a demontat foarte solemn lui Chaplin bradul împodobit, despre o vizită la Thomas Mann, exilat la Santa Monica și având aerul unui om care păzește comoara neprețuită a propriei persoane, despre o noapte de chef cu multă băutură alături de William Faulkner, despre transformarea disperată a lui Fitzgerald în scenaristul mercenar Pat Hobby și despre improbabila legătură dintre Warren Beatty și Susan Sontag, care se spune că s-ar fi consumat în timpul unei întâlniri care n-a fost făcută niciodată publică, în parcare restaurantului In-N-Out Burger, de la intersecția bulevardelor Sunset și Orange.

Pe când ambasadorul, amator de istorie locală, ajunsese să se lanseze într-un discurs despre viețile subterane ale misterioșilor oameni șopârlă, care ar fi locuit cândva în tunelurile de sub Los Angeles, moderatorului talk-show-ului îi venise deja ideea de a-l face pe acest extrovertit retras să se dezvăluie la televizor, așa că l-a urmărit de-a lungul anilor cu un devotament care aducea foarte mult cu o dragoste neîmpărțășită. Faptul că un om care disprețuia filmele era în același timp o enciclopedie de informații despre Hollywood era ciudat într-un mod plăcut, iar când omul în cauză a mai și trăit o viață bogată, precum

cea a lui Max Ophuls – Max, eroul Rezistenței, prințul filosof, miliardarul influent, creatorul acestei lumi – devenea absolut irezistibil.

Talk-show-ul a fost înregistrat după-amiaza târziu, iar lucrurile nu au mers deloc așa cum și le planificase faimosul moderator. Ignorând toate invitațiile de a-și repeta anecdotele cele mai amuzante, Max Ophuls s-a lansat într-o diatribă la adresa așa-zisei probleme a Cașmirului, un monolog a cărui vehemență excesivă și total lipsită de umor l-a întristat din cale-afară pe interlocutorul său. Era inimaginabil și de nesuportat ca, dintre toți oamenii de pe lume, tocmai Ophuls, acest povestitor extraordinar, cu un farmec infinit, să pășească în sfârșit din umbră în lumina mântuitoare și aprobatoare a televiziunii, după care să se transforme de îndată într-un individ anost, ce bate câmpii despre situația politică actuală și îngroapă astfel rata audienței. Era inimaginabil și totuși se întâmpla în fața ochilor dintr-odată soporifici ai publicului din studio. Moderatorul avea senzația că urmărea cum o realitate, cea în care trăia, era înecată de un torent neașteptat, venit de la celălalt capăt al lumii, de un potop străin la care iubii săi telespectatori aveau să răspundă prin propriul lor torent, scurgându-se la ora târzie a transmisiunii spre canalul unde înverșunatul său rival, celălalt moderator de talk-show, tipul înalt, osos și cu strungăreață din New York, va dansa într-o ploaie de aur.

— Noi, cei care trăim în aceste limburi luxoase, în purgatoriile privilegiate ale pământului, nu ne mai gândim deloc la paradis! tuna și fulgera Max în fața camerelor de filmat, într-un șir nesfârșit de expresii pompoase. Dar eu vă spun că l-am văzut și m-am plimbat pe marginea lacurilor sale pline cu pești. Atunci când ne încercă totuși gânduri despre paradis, ne gândim la căderea lui Adam, la alungarea din Eden a părinților omenirii. Dar nu despre căderea omului am venit să vorbesc, ci despre prăbușirea paradisului însuși. În Cașmir paradisul însuși este cel care cade. Raiul pe pământ se transformă într-un iad.

Astfel, în limbajul deloc ambasadorial al unui predicator dezlănțuit, diferit ca de la cer la pământ de discursul voalat al diplomației și care i-a șocat pe toți cei ce-i cunoșteau și admirau delicatetea cu care vorbea de obicei, Max a bătut câmpii despre fanatism și bombe într-un moment în care lumea era temporar plină de speranță și n-avea chef de veștile lui pesimiste. A deplâns înecarea femeilor cu ochi albaștri și uciderea copiilor lor. A condamnat flăcările crude care se apropiau de un oraș de departe, construit din lemn. Amai vorbit și despre tragedia pandiților, brahmanii din Cașmir, care erau alungați din patria lor de către asasinii Islamului. Despre tinerele fete violate, despre tații în flăcări, arzând ca niște ruguri ce profeteau sfârșitul lumii. Max Ophuls nu se mai oprea din vorbit. Odată pornit, a fost clar că se înălțase în el un talaz imens, care nu mai putea fi stăvilit. Cât despre popularul moderator al talk-show-ului în care era rostită această

diatribă, cel pentru care faptul că ambasadorul Ophuls, cunoscut pentru felul în care se ținea deoparte de presă, acceptase să fie intervievat reprezentase punctul culminant al unei încercări de a-l convinge lungi de un deceniu, pe fața lui se întindea acum o roșeață colerică, în care furia de îndrăgostit dezamăgit se împletea cu panica unui om de divertisment care auzea deja viitorul, sunetul canalelor schimbate la miezul nopții peste tot în America.

După ce în cele din urmă a reușit să întrerupă monologul oaspetelui său și să termine interviul, moderatorul s-a gândit scurt și la sinucidere, și la crimă. N-a comis niciunul din aceste acte solipsiste, mulțumindu-se în schimb cu cea mai bună răzbunare a televiziunii. I-a mulțumit lui Max pentru părerile sale fascinante, l-a condus curtenitor spre ieșire, iar apoi a coordonat personal editarea conversației cu Ophuls, pe care a sfâșiat-o până la os.

În noaptea aceea, în apartamentul de la hotel al lui Max, ambasadorul și Zainab Azam au urmărit o versiune profund abreviată a monologului despre paradis și probabil că tăieturile zdravene schimbaseră sensul a ceea ce fusese spus, că acea rămășiță trunchiată înclinase balanța argumentului și distorsionase ideea ambasadorului, căci în momentul în care imaginea lui Max a dispărut de pe ecran, iubita sa, Zainab, s-a ridicat din pat pentru ultima dată în viața lui, tremurând de furie și lecuită și de adorație, și de dorință.

— Nu m-a deranjat că nu știi nimic despre mine, i-a zis ea, dar îmi pare foarte rău că a trebuit să dovedești că nu ai habar nici de ceva cu adevărat important.

După care a lansat o canonadă de înjurături, care i-a stârnit lui Max Ophuls respectul până într-acolo încât s-a abținut să menționeze că era ciudat ca o persoană care pretindea că vorbește ca un musulman scandalizat să aibă o gură atât de spurcată. Nu s-a legat nici de faptul că purtarea fetei din ultimele săptămâni nu indicase în nici un fel că problemele de credință ocupau un loc atât de important în gândurile ei. A înțeles că mânia i se stârnise din cauza „părtinirii” pe care o manifestase față de hinduși și că n-avea nici un rost să-i explice că oroarea la fel de mare și de înverșunată pe care și-o exprimase la adresa măcelăririi musulmanilor nevinovați fusese scoasă din program de foarfecele răzbunătoare ale aparatcicilor postului de televiziune, deoarece în ea se stârnise furia religiei, iar raritatea ardorii ei o făcea imposibil de astâmpărat.

Cât despre adevărul despre propria ei persoană, pe care tânăra își imagina că-l ascunsese foarte bine de el, Max îl descoperise cu săptămâni în urmă prin intermediul șoferului care își spunea Shalimar. La ea acasă, în India, existau zeci de milioane de oameni care și-ar fi tăiat urechile drepte sau degetele mici pentru privilegiul de a petrece cinci minute în compania lui Zainab Azam. Era cea mai populară stea de

cinema de pe acel firmament îndepărtat, o zeiță a sexului cum filmul indian nu mai văzuse încă, și, ca urmare, nu putea să iasă din casa ca din reviste pe care o avea în cartierul Pali Hill din Bombay fără o falangă de gărzi de corp și un convoi de limuzine blindate. În America, unde nimeni nu știa nici măcar în acel moment că există și filme indiene, își găsisse libertatea, iar pe durata legăturii cu Max Ophuls se desfătase în luxosul anonim, în frumoasa lui ignoranță, acesta fiind motivul pentru care el nu-i mărturisise niciodată că știa tot ce era de știut, cum ar fi despre inima frântă pe care ea și-o oblojea – și pentru care el nu era decât un leac temporar – sau despre nemernicul de iubit al ei, tot vedetă de cinema, care zdrobise acea inimă cu aceeași nepăsare cu care făcea praf și se descotorosea de mașini americane de colecție cum ar fi Stutz Bearcat, Duesenberg ori Cord. Chiar și la sfârșitul legăturii, în generozitatea lui, Max Ophuls i-a îngăduit să creadă în continuare în mantia de mister la adăpostul căreia ea se lăsase în voia atâtor lucruri plăcute în patul lui.

Și-a sunat șoferul și l-a rugat să o conducă pe doamna acasă. Probabil că acel telefon i-a pecetluit soarta – sau mai degrabă ceea ce urma să se întâmple oricum a fost precipitat de furia care s-a revărsat din Zainab Azam în urechile șoferului. După asasinat, când vedeta a fost bănuțită pentru scurt timp că ar fi comis o crimă pasională, aceasta și-a amintit ultimele cuvinte ale lui Shalimar. „Pentru fiecare O'Dwyer”, i-a spus el într-o urdu impecabilă în timp ce ea cobora din mașină, „există un Shaheed Udham Singh și pe fiecare Troțki îl așteaptă un Mercader”.

Pentru că se bălăcea în catranul propriei mâini, Zainab nu luase în serios o asemenea afirmație lăudăroasă. Numele de Mercader oricum nu îi spunea nimic. Istoria morții lui Troțki nu făcea parte din colecția personală de povești preferate, dar povestea celui care l-a omorât pe guvernatorul imperialist ce aprobase masacrul de la Amritsar, povestea lui Udham Singh, care s-a dus în Anglia și a așteptat șase ani, iar apoi —a împușcat pe O'Dwyer într-o ședință publică, pe asta o știa foarte bine. Lui Zainab nu i-a trecut prin cap că șoferul vorbea serios. În fond, bărbații încercau întotdeauna să se dea bine pe lângă ea și da, poate că spusese și ea ceva cum că Max Ophuls era un ticălos și că își dorea să-l vadă mort, dar nu era decât felul ei de a vorbi, era o artistă pasională, o femeie cu temperament vulcanic și cum altfel să vorbească o astfel de femeie despre un bărbat care se dovedise nedemn de iubirea ei? Ea, una, era incapabilă de crimă, era adepta păcii, precum și, mă scuzați, vedetă, deci mai trebuia luată în considerare și responsabilitatea pe care o avea față de publicul ei, o persoană în poziția ei trebuia să fie un exemplu.

Atât de emoționantă i-a fost depoziția, atât de mari și inocenți ochii, atât de profundă groaza plină de vinovăție la gândul că ucigașul îi mărturisise crima înainte de a o comite și că dacă ar fi acordat mai

multă atenție acestei confesiuni, ar fi putut salva o viață de om, chiar dacă nu era decât viața unui vierme uman ca Max Ophuls, atât de evident de sinceră autocritica pe care și-o făcea, încât polițiștii ce investigau crima, niște bărbați căliți și cinici, deprinși cu șmecheriile starletelor americane, i-au devenit admiratori fideli pe viață și au început să-și petreacă o parte însemnată din timpul lor liber învățând hindi și vânând casete video cu filmele ei, chiar și pe cele groaznice, de debut, de pe vremea când fusese, dacă e să fim cinstiți, un pic cam durdulie.

Al doilea semn rău a venit în dimineața crimei, când Shalimar șoferul 1-a abordat pe Max Ophuls la micul dejun, i-a dat fișa cu programul de peste zi și și-a înaintat preavizul.

Șoferii ambasadorului erau de obicei angajați pe termen scurt, având tendința de a avansa spre noi aventuri în pornografie sau coafură, așa că Max era obișnuit cu acest ciclu al venirilor și plecărilor. De data asta însă a fost devastat, deși n-a lăsat să se vadă acest lucru. S-a concentrat pe întâlnirile pe care le avea programate în ziua aceea, încercând să-și controleze tremurul mâinilor. Știa care e numele adevărat al lui Shalimar. Știa satul de unde vine și îi știa și povestea vieții. Cunoștea legătura intimă dintre propriul său trecut scandalos și acest bărbat serios și nescandalos, care nu râdea niciodată, în ciuda ridurilor din colțurile ochilor, ce lăseau să se ghicească un trecut mai fericit, acest bărbat cu trup de gimnast și față de tragedian care, încet-încet, devenise mai mult valet decât șofer, un servitor tăcut, dar extrem de îndatoritor, capabil să înțeleagă de ce avea nevoie Max încă înainte să-și dea el însuși seama: trabucul aprins, care apărea chiar când se întindea după cutie, butonii potriviți, așezați pe pat în fiecare dimineață alături de cămașa perfectă, temperatura ideală pentru apa din baie, momentele exacte în care să dispară, precum și momentele potrivite în care să revină. Ambasadorul era purtat astfel înapoi în timp, în anii copilăriei sale din Strasbourg, petrecută într-o vilă Belle Epoque de lângă vechea sinagogă, între timp distrusă, și se minuna cum au putut să renască în acest om, venit dintr-o vale îndepărtată de munte, pierdutele tradiții de a servi care fuseseră tipice alintatei culturi alsaciene de dinainte de război.

Disponibilitatea lui Shalimar nu părea să aibă limite.

Când ambasadorul i-a menționat, doar ca să-1 încerce, că auzise cum prințul de Wales îl punea pe valetul său să-i țină penisul în timp ce urinează, ca să controleze direcția jetului, bărbatul al cărui nume adevărat nu era Shalimar și-a înclinat capul doi sau trei centimetri și a murmurat „Și eu, dacă doriți”. Ulterior, după ce se întâmplase ceea ce trebuia să se întâmple, a devenit clar că asasinul își atrăsese intenționat victima la fel de aproape ca un iubit, își anihilase propria personalitate, cu disciplina strategică a unui mare luptător, pentru a putea studia adevărata față a dușmanului și a-i învăța punctele tari și așa mai

departe, ca și cum acest criminal nemilos ar fi fost cuprins de nevoia de a cunoaște cât mai amănunțit posibil viața pe care plănuia să o curme atât de brutal. La proces s-a spus că un asemenea comportament mârșav dovedea că ucigașul era o persoană cu un sânge atât de rece, cu o inimă atât de calculat de împietrită și cu un suflet atât de diabolic de corupt, încât nu va mai putea fi lăsat să se întoarcă niciodată printre oamenii civilizați.

Fișa cu programul a început să-i tremure lui Max în mână, în ciuda tuturor eforturilor pe care le-a făcut ca să se stăpânească. Max Ophuls își pierduse direcția cândva, demult, pe vremea interregnului dintre scandalul în urma căruia își pierduse postul de ambasador în India și momentul în care fusese numit în slujba de același nivel diplomatic, dar sub acoperire, care a rămas un secret chiar și pentru fiica lui până când a murit. Lipsa bruscă de formă a zilelor sale, după ani lungi în care fuseseră planificate și programate în segmente de câte un sfert de oră, îl cutremurase și-l șocase – asta până ce secretara lui avusese inspirata idee de a reintroduce fișele cu întâlniri zilnice cu care bărbatul se obișnuise atât de mult și de a le umple cu lucrurile pe care Max le avea de făcut. Inevitabil, dispăruseră întâlnirile cu miniștri și afaceriști de succes, invitațiile la conferințele la nivel înalt și recepțiile oficiale pentru notabilitățile venite în vizită. Programul era unul mult mai modest – ora opt, trezirea, toaleta, opt și douăzeci, scos câinele la plimbare, opt și jumătate, cititul ziarului – dar a reușit să refacă ideea de formă, iar Max Ophuls s-a agățat de acest fir cu înverșunare și a reușit să se smulgă din depresia care amenința să-i ia viața. Din momentul în care și-a revenit din acea periculoasă perioadă de tulburare mintală, Max Ophuls a făcut în așa fel încât în fiecare dimineață să îl aștepte o fișă albă, o fișă albă care însemna că universul nu se prăbușise în haos, că legile omului și ale naturii mai erau încă valabile, că viața avea direcție și sens și că neantul incipient de ostracizare nu îl va înghiți.

Acum neantul se căsca din nou. Sosirea lui Shalimar stârnise iar Cașmirul în Max, îi adusese iar în minte acel paradis din care fusese izgonit cu mulți ani în urmă. Într-un fel, pentru Shalimar – sau mai degrabă pentru dragostea pe care o împărtășiseră cândva – se dusesse Max la televiziune să țină acel ultim discurs. Așadar, din cauza lui Shalimar o pierduse pe Zainab Azam. Iar acum Shalimar pleca și el. Lui Max i s-a ivit în fața ochilor propriul mormânt deschis, o groapă dreptunghiulară și neagră, ghemuită în pământ, la fel de goală ca și viața lui, iar în acel moment a simțit cum întunericul îi ia măsurile pentru giulgiu.

— Vom discuta această prostie mai târziu, a zis el, luându-și un aer nonșalant, deși o spaimă bruscă i se ridicase în gât ca un val de fiere.

A rupt în bucăți programul cu activitățile de peste zi.

— Mă duc s-o văd pe India. Adu mașina aia nenorocită!

Când au ajuns în Laurel Canyon, Himalaia a început să se înalțe extrem de rapid în jurul lor, ca în niște efecte speciale.

Acesta a fost al treilea semn rău. Spre deosebire de fiica lui și mama acesteia, Max Ophuls nu avea darul sau blestemul clarviziunii, așa că în momentul în care a văzut giganții de opt mii de metri zvârlindu-se înspre cer și luând cu ei tot cartierul, cu casele sale cu nivele asimetrice, animalele de companie de ultimă modă și plantele exotice, s-a cutremurat de teamă. Dacă avea vedenii, însemna că dezastrul se apropie. Un dezastru de proporții, care nu mai putea fi amânat.

Iluzia ucigașă a Himalaiei a durat preț de zece secunde pline, astfel încât Bentley-ul părea să alunece în josul unei văi înghețate și spectrale, înspre o distrugere sigură, dar apoi, ca într-un vis, din zăpadă s-a înălțat un semafor și, călăuzit de acel semnal roșu, întregul oraș a reapărut nevătămat.

Max și-a simțit gâtul inflammat și dureros, de parcă ar fi prins o răceală în aerul rarefiat din Karakoram. Și-a scos sticluța argintie, a dat pe gât o dușcă zdravănă de whisky și i-a telefonat fiicei sale.

Sfârșit sub greutatea celor opt decenii ale sale, și mai avea și o tonalitate nouă, o tonalitate atât de neașteptată, încât Indiei i-a trebuit un moment până să-și dea seama că era teamă. Ea însăși era într-o dispoziție agitată în dimineața aceea. Dintre toate lucrurile posibile, pe urmele ei se pornise tocmai iubirea, când ea avea o aversiune față de hăituiala în general și față de iubire în particular. Iubirea o căuta acum sub forma unui tânăr care locuia în apartamentul de alături, băiatul din vecini la propriu – o idee atât de amuzantă, că ar fi putut să stârnească afecțiune dacă n-ar fi apucat să ridice ziduri de oțel armat, care să o protejeze până și împotriva conceptului de afecțiune. Începuse să se gândească la faptul că va trebui să se mute, ca să scape de acest asalt claustrofobic și de nestăvilit. Nu-i ținea minte numele, deși el îi spusese de nenumărate ori că e ușor de reținut, fiindcă rimează.

— Jack Flack, îi spusese el. Vezi? N-o să-1 uiți niciodată.

N-o să mă poți scoate niciodată din mintea ta. Te vei gândi la numele meu în pat, în cadă, pe autostradă, la cumpărături.

Așa că ai face mai bine să te măriți cu mine. E inevitabil. Te iubesc. Nu te mai ascunde după deget.

Probabil fusese o greșeală să se culce cu el, dar era categoric atractiv – la modul banal, de provincial plesnind de sănătate – și o prinsese într-o perioadă de vulnerabilitate.

Era mediocritatea adusă la perfecțiune, normalul ajuns supra-normal, băiatul din vecini înălțat la statutul de ideal platonice de „băiat din vecini”, consecința fiind aceea că îl vedeai pe panouri imense peste tot în acel oraș dedicat idealizării, cu părul lui bălai și ochii inocenți, cu expresia lipsită de orice trecut sau durere, îmbrăcat în cămăși Lacoste în unul din ele, cu pălărie de cowboy pe cap în altul și în chiloți pe un al

treilea, pe toate panourile afișându-și însă zâmbetul super-banal de atractiv, super-banal de prostesc, cu trupul lucindu-i ca al unui zeu tânăr, le dieu moyen, zeul banal al oamenilor banali, care nu se născuse, nici nu crescuse și nici nu fusese nevoit să suporte viața în vreun fel, ci țâșnise precum Pallas Atena, gata făcut, din capul plesnind de durere al vreunui Zeus de duzină.

A fi super-mediocru în America era un talent ce putea să-ți aducă o avere, iar băiatul de alături făcea primii pași pe India nu îl văzuse de luni de zile, dar nu-i făcuse nici un reproș. Aceste pauze nu erau ceva neobișnuit. Max Ophuls îi salvase odată viața, dar acum sentimentul de familist îi slăbise și nevoia de a menține legătura cu odrasla sa era sporadică și ușor de satisfăcut. Era extrem de fericit când se cufunda în lumile pe care el însuși le crease sau le descoperise, făcându-și de lucru acum, că era la pensie, cu revizuirea cărții sale clasice despre natura puterii, pe care India o primise sub formă de basme spuse înainte de culcare, iar mai nou și cu un soi de explorare ciudată – căreia la început fiica sa nu-i dăduse nici o atenție, considerând-o doar obsesia unui bătrân cu prea mult timp liber la dispoziție – menită să dea de urmele complexelor de tuneluri în care se spunea că s-ar fi adăpostit apocriful grup de oameni șopârlă, cei ale căror vieți subterane le invocase odată la cina cu faimosul moderator de talk-show și care îl duceau pe el și mașinile lui scumpe, cu șofer, în niște cartiere deloc plăcute, de ale căror bande înarmate el și Shalimar se văzuseră nu o dată nevoiți să fugă în mare grabă. Ambasadorul avusese întotdeauna o curiozitate insașiabilă și o convingere nestrămutată și periculoasă în propria-i indestructibilitate, astfel că pe parcursul odiseei reptiliene care l-a purtat prin partea de centru-sud a Los Angeles-ului și prin zona industrială îi porunca lui Shalimar să oprească mașina în fața vreunui liceu belicos, unde până și mașinile poliției accelerau temătoare în anumite momente ale zilei, și, privind printr-un binoclu prin geamul lăsat, începea să prezică pe tonul său pătrunzător care din acei tineri vor sfârși la închisoare și care vor merge la facultate, asta până ce șoferul, văzând cum se ivesc armele din ascunzători – cuțitele smulse din teci ca niște rechini, vârfulurile pistoalelor scoase din tocuri – hotăra, fără să mai aștepte să i se spună, că e momentul să o calce și să dispară de-acolo înainte ca ticăloșii să apuce să-și pornească motocicletele și să vină în urmărirea lor.

Totuși, când i-a auzit vocea la telefon, India a înțeles că Max Ophuls, cel care urma să-i facă o vizită, nu era același cu obișnuitul și încrezătorul Max Ophuls, care, precum Ahile, fusese îmbăiat în apele fermecate ale invulnerabilității.

Vocea îi era răgușită și slăbită, de parcă s-ar fi încovoiat în pista aceea încrustată cu pietre prețioase, pregătindu-se să-și ia zborul. Nu, și-a dat ea seama, în fond nu va trebui să se mute. El era cel care se va

muta în curând, mai întâi pe Fountain Avenue, în luxosul apartament al glorioasei sale mediocrități, apoi în conacul din Loz Feliz, palatul din Bel Air, ranch-ul de o mie de pogoane din Colorado – locuri pe care le meritau toți super-băieții din vecini.

— Cum ziceai că te cheamă? l-a întrebat ea după ce făcuseră sex, iar el a fost amuzat de întrebare în felul său super-mediocru.

— Ha, ha, ce glumă bună!

Dacă Clark Kent nu ar fi fost în secret Superman, cu siguranță ar fi fost acest individ.

— Jock Flock, i-a amintit el când s-a oprit din râs. Acest nume îți este întipărit în memorie. Ți se repetă în minte încontinuu, ca o melodie de care nu poți scăpa. Te înnebunește. Îl rostești la duș. Iar și iar. Jake Flake, Jake Flake.

E ceva mai puternic decât voința ta. N-ai nici o șansă. Renunță acum.

I-a cerut să se mărite cu el imediat.

— Singura modalitate înțeleaptă de a iubi este de a iubi condiționat, l-a prevenit ea, trecând în defensivă. Ce-mi ceri tu mi se pare puțin cam prea necondiționat.

Când n-o înțelegea, începea să-i zâmbească idiot, cu o expresie de superioritate întipărită pe chip, ceea ce ei îi stârnea cele mai violente instincte.

— Măcar gândește-te, da? i-a cerut el. Gândește-te, doamnă Jay Flay. Gândește-te cât de mult îți place cum sună asta. Îți place atât de mult! Dacă stai să te gândești, vezi că n-ai cum să spui nu. Așa că numai atâta te rog: nu acționa fără să gândești.

Toate acestea venind de la un practicant de marcă al vieții nereflexive. A avut nevoie de toată stăpânirea de sine de care era în stare ca să nu-l plesnească peste fața-i chipeșă și banală.

De când cu cererea în căsătorie a lui Joe Flow, băntuise coridoarele blocului într-o stare buimacă, de iritare și confuzie. La un moment dat s-a întâlnit cu forma ovoidă, imensă și îmbrăcată în blugi a Olgăi Simeonovna.

— Care-i problema, frumoaso? a întrebat Olga Volga cu o voce hodorogită, pipăind cartoful pe care îl avea veșnic în mână. Arăți de parcă moare pisică, dar tu nu avut pisică.

India a schițat un zâmbet și, în perplexitatea ei, s-a apucat să-i deșerte sacul rusoaicei.

— E tipul din vecini, i-a mărturisit ea.

Olga i-a aruncat o privire disprețuitoare.

— Fătălău-băgăul acela? cum îl cheamă? Rick Flick?

India a dat din cap. Olga Volga era gata să pornească la atac.

— Te-a deranjat, drăguță? Spune numai și zboară cu un șut în fundul ăla la care trebuie să ne uităm în poza aia mărită afișată la

Beverly Center. Adică, mă ierți, ține-1 pentru tine, Dickie, nu vrea nimeni să ți-1 vadă.

India a scuturat din cap și a mărturisit:

— M-a cerut de nevastă.

Pe Olga a trecut-o un fior, un cutremur de magnitudine redusă care i-a zguduit trupul.

— Vorbești serios? Tu și Nick? Nick și cu tine? Ce chestie!

India s-a trezit că o irită tonul de neîncredere din vocea administratoarei.

— Nu e nevoie să te arăți chiar atât de surprinsă! De ce să nu vrea cineva să se însoare și cu mine?

Olga și-a pus brațul ca o halcă, brăzdat de vene, pe umărul Indiei.

— Nu, nu din cauza ta, draga mea, frumusețea mea! Dar Mick ăla? Până azi am crezut că e guy1.

— Guy?

— Desigur. Guy, la fel ca toată lumea din jur. Tot cartierul e guy, ce noroc pe capul meu, nu? Tipul ăla cu camioneta de înghețată Mister Softee de peste drum, care își spune împăratul înghețatei – a pus-o și acolo, pe una din laturile mașinii – pe cine crede ca prostește? Complet guy! Cu cățeeii la plimbare tot numai indivizi guy, chelneri guy în

1. Joc de cuvinte bazat pe pronunțarea greșită de către personaj a cuvântului gay, homosexual, în limba engleză. Guy înseamnă tip, individ.

Restaurante, săli de sport guy – unde merge câte una ca tine și n-o fluieră nimeni – echipe de constructori hispanici guy, electricieni și instalatori guy, poștași guy, fete guy care merg ținându-se de mână pe trotuare, tipiguy care stau la plajă pe marginea piscinei și urcă dup-aia la ei acasă ca să facă prostii pe la spate, iar eu trebuie să mă fac că nu văd toate astea!

Numai perverși peste tot! Atâta că acum trebuie să le spui băieți și fete vesele. Ce e așa de vesel în perversiune, explică-mi? Ce mare motiv de bucurie e în crima asta împotriva planului lui Dumnezeu, dacă nu te superi?

Pe India o durea capul. Insomnia îi era în continuare cel mai credincios și neînduplecat amant, care o poseda și își voia satisfăcute nevoile egoiste ori de câte ori avea chef. Era o zi în care i-ar fi fost imposibil să fie binedispusă. Un individ mediocru încerca s-o ia de nevastă și ceva nu fusese în regulă cu vocea tatălui ei la telefon. Nu era momentul potrivit pentru bigotismul zeflemitor al Olgăi Simeonovna. Rusoaica era la fel de deschisă la minte pe cât de mare îi era fundul, așa că diatribele ei periodice musteau de ironie europeană.

Deși pretindea că în intimitatea micului ei apartament încerca să le schimbe vecinilor orientările sexuale prin farmecele cu cartofi pe care le făcea, în realitate era de o indiferență supremă când era vorba de ce se

întâmpla în spatele ușilor închise. Sexul, în orice variantă – pe la spate sau prin față, pe spate sau pe față – nu o preocupa deloc. Iubirea însă părea să-i mai atragă încă atenția.

— Zi-i da, frumoasa mea! Da, de ce nu? Probabilitate de cel puțin zece la sută că vei fi fericită, iar dacă nu, asta e. Țin minte căsătoria de pe vremea când era legământul sfânt al lui Dumnezeu, promisiunea ce nu putea fi călcată, dar eu nu sunt decât un dinozaur rus pe cale de dispariție. Acuma căsnicia e, cum să zic, la fel ca atunci când închiriezi o mașină.

Vă mulțumim că ați apelat la serviciile noastre, venim să vă luăm de unde doriți, când nu mai aveți nevoie de mașină, vă ducem înapoi acasă. Fă-ți mai întâi cea mai bună asigurare pe care o găsești, pentru accident și vătămare ori cum i-o fi zicând, și riscul e zero. Distrugi mașina, nu trebuie să plătești nimic. Așa că nu ezita, iubito! Pe cine mai aștepți? Conduri de cristal nu se mai fac. Au închis deja fabrica. Și nici prinți nu se mai fac. Pe Romanovi i-au împușcat într-o pivniță și Anastasia e și ea moartă.

Toate locurile erau acum laolaltă unele cu altele. Rusia, America, Londra, Cașmirul. Viețile noastre, poveștile noastre se revărsau unele într-altele, încetând a mai fi ale noastre, individuale, separate. Asta îi tulbura pe oameni.

Aveau loc ciocniri și explozii. Lumea nu mai era tihnită. India se gândi la Housman în Shropshire¹. Acela-i tărâmul fericirii pierdute. Pentru poet fericirea era trecutul. Era cealaltă țară, unde lucrurile erau făcute altfel. Anglia, Anglia. Un vânt ce ucide. Și ea își petrecuse copilăria în Anglia, dar în mintea ei nu era nici pe departe un loc idilic. Nu avea nici o amintire a unui „înainte” mai bun. Pentru ea lumea aceasta „de după”⁴ cea a vrăjilor destrămate, era cea în care trăise toată viața.

Nu exista nimic în afară de ea. Mulțumit, mulțumitor, mulțumire – aceste forme derivate erau numele viselor ei.

Dacă pretendentul Indiei i-ar putea oferi un astfel de vis, ar putea fi un dar mai de preț decât iubirea. Se întoarse acasă ca să se gândească la propunerea lui. Fir-ar să fie, cum îl chema? Judd Flood.

Încă o zi frumoasă. Strada pe care locuia, umbroasă și boemă, se mișca trândav, fără urmă de grabă, prin lumina apatică. Cea mai mare iluzie a orașului era aceea a suficienței, a spațiului, a timpului, a ocaziilor. Vizavi de apartamentul ei ușa domnului Khadaffy Andang era, ca de obicei, deschisă cam jumătate de metru, lăsând să se întrevadă vestibulul întunecos. Acest filipinez cărunt era cel mai vechi locuitor din bloc. India îl surprinsese o dată la spălătoria clădirii, pe când se întorcea dintr-una din rarele nopți petrecute în oraș, și fusese la rândul ei surprinsă să vadă cât de spilcuit era la ora aceea de dinainte de crăpatul zorilor: halat de mătase, portțigaret, parfum, părul pomădat. După aceea au mai vorbit din când în când în timp ce rufele se spălau. El i-a povestit

despre Filipine, despre casa lui din provincia Basilan, care înseamnă „șină de fier”. I-a spus că acolo trăise cândva un conducător legendar, Sultan Kudarat, dar apoi au

1. A. E. Housman, A Shropshire Lad, un volum de poeme publicat în venit spaniolii și l-au înlăturat și au venit și iezuiții, la fel ca în cazul descoperirii Californiei. I-a mai povestit și despre nunțile Yakan și despre colibe pe piloni ale pescarilor din tribul Samal și despre rațele sălbatice din Malamawi. I-a spus că fusese un loc liniștit, dar că acum existau tulburări între musulmani și creștini și că el plecase ca să lase în urmă toate astea, el și soția lui nu își doriseră decât să-și facă viața mai bună, doar că, din păcate, n-a fost să fie așa. Cu toate acestea în America viața tot era la dulce vita, nu-i așa, chiar și pentru cei pentru care nu era. El își acceptase soarta, i-a mai zis și apoi rufele au fost gata. O emoționase acest domn drăguț și șovăitor și ajunsese să aștepte cu nerăbdare discuțiile cu el, ba chiar să-i spună câte ceva din propria ei viață, trecând peste rezerva înăscută pe care o avea.

Uneori îl așteptau în hol cataloage de comenzi prin poștă.

Cu toate acestea, după cum i-o confirmă și Olga Simeonovna, nu părăsea decât rareori clădirea și atunci doar pentru a face cumpărături minimale: alimente și lucruri pentru casă.

Soția lui – soția pe care o adusese în America, în căutarea unei vieți mai bune – îl părăsise cu câțiva ani în urmă pentru un executor de la o companie de credite. India își imaginează muzicalitatea limbii filipineze și a insultelor ei. În mintea tinerei era ca o japoneză mai blândă, mai curgătoare. O limbă de înjurături șerpuitoare, voluptuoase, ca niște instrumente de suflat făcute din lemn.

— E tot timpul pregătit, în caz că doamna Andang se întoarce, îi dezvălui Olga. De aici și obiceiul de a lăsa ușa deschisă. Dar nu se va întoarce.

Executorul avea prieteni ce lucrau la asigurări.

— Au rezolvat-o pentru totdeauna. E acoperită din cap până-n fund. Sănătate, dinți, accidente. Și-a asigurat tot confortul. Asta domnul Andang nu era în stare să-i ofere. La vârsta ei asemenea lucruri contează.

Și totuși domnul Andang își lăsa ușa întredeschisă.

Orașul își îngâna cântecul de dragoste, amăgindu-l, făcându-l să sperie.

Bentley-ul ambasadorului tocmai lua colțul. Pe partea pe care locuia India erau restricții de parcare, deoarece era ziua în care se ridicau gunoaiele. Trotuarul era larg. Clădirea Indiei avea interfon. Toate acestea încetineau lucrurile, măbind perioada de vulnerabilitate a ambasadorului. Existau anumite proceduri, pe care Max Ophuls le știa prea bine de pe vremea slujbei secrete pe care o avusese și al cărei nume nu putea fi rostit, slujbă care nu era reală, deși exista, dar ambasadorul

nu se gândea la ele. Se gândea la fiica lui și la cât de tare ar fi dezaprobat ea legătura proaspăt încheiată cu o femeie care arăta ca ea, care arăta și ca mama ei, și ca ea. Procedurile cereau ca sosirea să îi fie precedată de oameni care să-i rezerve un loc de parcare chiar în fața locației, apoi să intre în clădire, să se asigure că nu e nici un pericol și să-i țină ușa deschisă. Orice profesionist din domeniu știa că locul unde așa-numita țintă principală era cel mai ușor de atacat se afla între portiera mașinii și ușa imobilului în care dorea să intre. Dar în momentul de față nu se credea că amenințarea la adresa lui Max Ophuls era serioasă și riscul era evaluat drept unul redus. Amenințarea și riscul nu erau același lucru. Amenințarea era un nivel general de presupus pericol, în timp ce nivelul de risc era legat de fiecare activitate în parte. Era posibil ca nivelul amenințării să fie ridicat, dar, în același timp, riscul presupus de o anumită decizie, cum ar fi un moft de moment, cel de a merge să-ți vezi fiica, să fie neglijabil. Toate aceste lucruri fuseseră cândva importante. Acum Max nu mai era decât un bătrân care investiga plâsmuiri legate de oameni șopârlă ce trăiau sub pământ, un individ fără viață sexuală, căruia iubita îi dăduse de curând papucii, un tată făcându-i fiicei sale o vizită neanunțată. Totul se încadra în parametrii de siguranță acceptați.

Ca orice profesionist în domeniu, Max știa că nu există siguranță absolută. Înregistrarea video a încercării de asasinare a președintelui Reagan era exemplul care demonstra cel mai convingător acest lucru. Iată-1 pe președinte îndreptându-se dinspre clădire spre mașină. Iată și pozițiile membrilor echipei de pază și protecție. Toate pozițiile sunt ideale.

Iată-1 pe atacator. Iată și timpii de reacție ai polițiștilor din echipa de pază. Timpuri extraordinari. Reacțiile polițiștilor au depășit orice așteptări. Președintele nu a fost împușcat din cauza unei greșeli. Nu s-a comis nici o greșeală. Cu toate acestea președintele a fost împușcat. POTUS1 era la pământ.

Cel mai puternic om din lume, înconjurat de elita securității de pe planetă, nu a fost în siguranță pe distanța dintre ușa clădirii păzite și portiera vehiculului blindat. Siguranța se măsoară în procente. Nimic nu e vreodată sută la sută.

Și nimic pe lume nu te poate proteja împotriva atacului din interior, a trădătorului loial, a protectorului devenit asasin. Ambasadorul Max Ophuls îl lăsă pe Shalimar șoferul să îi deschidă portiera, apoi traversă trotuarul și tastă codul fiicei sale. Sus, în apartament, interfonul începu să sune.

India răspunse și auzi o voce pe care n-o mai auzise decât o singură dată în viață, în casetofonul pe care îl lăsase mergând pe noptieră, ca să înregistreze ce vorbea în somn. Când auzi acel zgomot gălgâitor, incoerent, gătuit, își dădu seama că e vocea morții și o luă la goană. În timp ce fugea, toate mișcările din jurul ei se încetiniră –

balansul copacilor din dreptul ferestrei, zgomotele oamenilor și ale păsărilor, până și propriile ei mișcări îi părură a fi în ralanti în timp ce se repezea în jos pe treptele leneșe. Când ajunse la ușile duble ce dădeau înspre lume, văzu ceea ce știa că va vedea: o pată uriașă de sânge improșcată pe sticlă, dâra groasă târându-se spre pământ și trupul tatălui ei, ambasadorul Maximilian Ophuls, erou de război decorat cu Legiunea de Onoare, zăcând nemișcat într-o baltă de un roșu din ce în ce mai închis, de care trupul i se îmbiba. Gâtul îi fusese sfârtecat atât de violent, încât arma – unul din propriile lui cuțite de bucătărie Sabatiercare fusese aruncată lângă cadavru, aproape că îi desprinsese capul de trup.

India nu deschise ușa. Dincolo de ea nu era tatăl ei, ci doar o masă de mizerie ce trebuia curățată. Unde era Olga?

Cineva trebuia să anunțe îngrijitorul. Asta era muncă de îngrijitor. Cu mișcări sigure, cu spatele drept și capul sus, India chemă liftul și urcă în el. În lift stătu cu mâinile împreunate în față, ca un copil ce recită o poezie. Când ajunse înapoi în apartament, închise și apoi încuie ușa. În micul vestibul, sub o oglindă rotundă, se găsea un scaun Shaker de

1. Acronim pentru „resident of the United States” (președintele Statelor Unite).

Lemn și India se lăsă pe el, cu mâinile încă împreunate, așezate acum în poală.

Voia să înceteze hărmălaia, strigătele, urletele sirenelor.

Acesta era un cartier liniștit. Închise ochii. Telefonul suna, dar nu conta. Se auzi un ciocănit la ușă, apoi unul și mai puternic, dar nici asta nu conta. Locul unui cuțit de bucătărie era în bucătărie. N-avea ce să caute pe trotuare. Se impunea o anchetă. Asta nu era treaba ei. Ea nu era decât fiica. Era unicul copil, chiar dacă ilegal. Nici măcar nu știa dacă exista vreun testament. Era important să continue să șadă. Dacă reușea să șadă aici preț de un an sau doi, totul va fi bine.

Uneori durează mult până când bucuria reușește să revină.

Era o zi mare. Un bărbat o ceruse în căsătorie. Tipul de pe afișe îi ceruse mâna. În curând urma să apară un inel și ce se mai obișnuia și așa mai departe. Acum însă se cățăraseră de pe balconul lui pe al ei și era de partea cealaltă a ușilor glisante de sticlă, strigând iubito, iubito. Iubito, deschide, sunt eu, sunt Jim. Asta era treaba poliției. Ea avea de lucru. Când treaba îți mergea bine, îți oferea o altă perspectivă. Puteai vedea lucrurile așa cum erau. Distorsiunile erau minimalizate, iar alteritatea dispărea. Șoferul cu sânge pe mâini și pete roșii pe haine, care se întindeau rapid. Își aduse aminte că văzuse asta, dar se silise să uite. Ar fi putut să-și salveze tatăl și nu o făcuse. Existaseră semne prevestitoare.

Văzuse flori la picioarele lui Shalimar, flori crescând din trotuarul pe care stătea și flori pe pieptul lui, țâșnindu-i prin cămașă. Nu era treaba ei să creadă asemenea lucruri, lucrurile pe care le văzuse când ochii o trădaseră. Nu era menirea ei să își salveze tatăl. Menirea ei era să stea absolut nemișcată până când bucuria avea să revină.

Aloutte, gentille alouette, Alouette, je te plumerai.

Era suită pe umerii tatălui ei, cu fața la el, și cântau. Et le cou! Et le cou! Et la tete! Et la tete! Alouette! Alouette!

Ohhh. Și făcu un salt înapoi, cu mâinile sprijinite în mâinile lui, cu mâinile sprijinite în mâinile lui, mâinile care îi vor fi pentru totdeauna și nu-i vor mai fi niciodată în ale lui.

Z o o co Exista Pământul și existau planetele. Pământul nu era o planetă. Planetelor li se spunea „înșfăcătoarele”. Erau numite așa pentru că puteau să înșface Pământul și să îi schimbe destinul după voie. Pământul nu făcea parte din aceeași categorie. Pământul era supusul. Pământul era cel înșfăcat.

În total existau în cosmos nouă înșfăcătoare: Surya-Soarele, Soma-Luna, Buddha-Mercur, Mangal-Marte, Shukra-Venus, Brihaspati-Jupiter, Shani-Saturn, plus Rahu și Ketu, cele două planete fantomă. Planetele fantomă existau fără să existe de fapt. Erau corpuri cerești fără corp. Erau acolo, dar le lipsea o formă fizică. Li se mai spunea și planetele dragon: două jumătăți ale unui dragon secționat.

Rahu era capul dragonului, iar Ketu era coada dragonului.

Dragonul era și el o creatură care exista fără să existe de fapt. Exista pentru că îl cream noi în mintea noastră.

Până să afle despre planetele fantomă, Noman Sher Noman nu știuse cum să se gândească la iubire, cum să pună în cuvinte efectul de iluminare morală pe care aceasta îl avea, felul în care fluctua ca o maree și exercita o atracție la fel de mare ca și gravitația. Multe lucruri se clarificară însă în momentul în care auzi despre dragonul spintecat. Iubirea și ura erau și ele planete fantomă, fără corp, dar reale, trăgându-1 de inimă și de suflet, una într-o parte, alta în cealaltă. Avea paisprezece ani și se îndrăgostise pentru prima dată în satul Pachigam, unde locuiau actorii ambulanti. Era perioada lui de glorie. Își terminase ucenicia și își luase un nume de scenă. Voia să-1 lase deoparte pe Noman copilul și să se comporte ca un adult. Voia să-1 facă pe tatăl lui mândru de fiul său,. Nemaipomenitul său tată, Abdullah, căpetenia, sarpanch-ull, care îi făcea pe toți să-i mănânce din palmă.

1. Conducătorul unui sat.

60 Panditul Pyarelal Kaul era cel care îl învățase despre planetele înșfăcătoare și Bhoomi, fiica sa cu ochi verzi, era cea de care se îndrăgostise. Numele ei însemna „pământ”, ceea ce, presupunea Noman, îl transforma pe el în înșfăcător, dar alegoriile cosmice nu aveau răspunsuri pentru toate. Nu explicau, de exemplu, faptul că și ea, la

rândul ei, era interesată să-1 înșface. In afara zilelor când se țineau spectacole și când prin preajmă era lume care ar fi putut-o auzi, nu-i spunea niciodată Shalimar, preferind numele cu care se născuse, chiar dacă propriul ei nume îi displăcea profund.

„Numele meu înseamnă noroi”, spunea ea, „înseamnă noroi și mizerie și pietriș și nu-1 mai vreau”, și îl rugă să-i spună Boonyi. Acesta era cuvântul local pentru celestul platan oriental care creștea în Cașmir. Lui Noman îi intrase în obicei să meargă în pădurile de pin de pe colinele de dincolo de sat și să le șoptească maimuțelor numele ei. „Boonyi”, le murmură el și pupezelor din înflorită pajiște Khelmarg, unde o sărutase pentru prima dată. „Boonyi”, repetau solemn păsările și maimuțele, preamărindu-i dragostea.

Panditul era văduv. El și cu Bhoomi-devenită-Boonyi stăteau la marginea Pachigamului, într-o locuință care nu era cea mai bună din sat, ci abia a doua, o casă de lemn la fel ca toate celelalte, dar cu etaj (cea mai bună casă, cea a familiei Noman, avea și un al doilea etaj, care consta de fapt dintr-o singură încăpere mare, unde se întrunea panchayat-uși se luau deciziile esențiale pentru sat). Mai avea și o bucătărie separată și o toaletă la capătul unei cărării acoperite. Era o casă întunecată și ușor înclinată, cu un acoperiș de tablă ondulată dat cu catran, la fel ca toate celelalte, doar un pic mai mare. Era așezată pe malul Muskadoonului, un râuleț flecar al cărui nume însemna „răcoritor” și a cărui apă era dulce la gust, dar mult prea rece ca să poți înota în ea, pentru că se prăvălea dinspre culmile cu zăpezi eterne, unde zeitățile hinduse, cu pieptul gol, cu sânul dezgolit, își vedeau de jocurile lor zilnice de-a tunetul

1. Consiliul de conducere al unei unități administrative, care se cheamă tot panchayat și constă din cinci sate funcționând ca un întreg, unde fiecare unitate are atribuții clar definite.

Și fulgerul. Zeii nu simțeau frigul, explica panditul Kaul, datorită căldurii divine a sângei lor nemuritor. Atunci cum se face că sfârcurile le sunt întotdeauna erecte, se minuna Noman, dar nu îndrăznea să întrebe.

Panditul Kaul nu era nici el încântat de numele lui.

Existau deja prea mulți Kaul în vale. Era înjositor pentru cineva deloc obișnuit să poarte un nume atât de comun, așa că nimeni nu s-a mirat când el a anunțat că vrea să i se spună Pandit Kaul-Toorpoyni, adică panditul Kaul de Apă Rece.

Era un nume mult prea lung ca să fie practic, așa că a renunțat complet la mult-urâtul Kaul. Dar nici Pandit Pyarelal Toorpoyn, adică panditul Scumpete de Apă Rece, nu suna mai bine. În cele din urmă a renunțat și și-a acceptat soarta onomastică. Noman i se adresa cu „unchiule scump”, deși nu erau legați nici prin sânge și nici prin credință. Cei din Cașmir erau legați prin relații mult mai puternice.

Boonyi era singurul copil al panditului, iar când ea și Noman s-au apropiat de vârsta de paisprezece ani, amândoi și-au dat seama că se iubeau de o viață întreagă și că era timpul să întreprindă ceva în această direcție, chiar dacă era cea mai periculoasă decizie din lume.

Stăteau pe malul Muskadoonului cu panditul în timp ce acesta sporovăia despre Cosmos, pentru că el era un om căruia îi plăcea să vorbească, iar pentru ei doi era o modalitate de a fi împreună, de a-și vorbi în limba tăcută și precaută a dorinței interzise pe când îl ascultau pe tatăl ei flecărind mai departe, la fel de curgător ca și râul limbut din spatele său. Degetele lui Noman se întindeau spre Boonyi, iar ale ei tânjeau după ale lui. Erau la câțiva metri unul de altul, așezați pe niște bolovani rotunzi și netezi de pe malul râului, scăldați în seninul neabătut al soarelui de munte, sub un cer fără urmă de nor, care strălucea deasupra lor, albastru ca bucuria. În ciuda distanței, degetele lor pline de dorință erau înlănțuite invizibil. Noman simți mâna fetei cuprinzându-i-o pe a lui, înfigându-i unghiile lungi în palmă, iar când îi aruncă o privire furișă, își dădu seama după lumina din ochii ei că și ea simțea mâna lui încălzind-o pe a ei, frecându-i vârfurile degetelor, pentru că extremitățile corpului ei – degetele de la mâini și de la picioare, loburile

6i urechilor, sfârcurile sinilor dobândiți de curând, vârful nasului grecesc – erau întotdeauna reci. Toate aceste locuri aveau nevoie de atenția mâinii lui încălzitoare. Ea era Pământul și Pământul se supunea, iar el îl înșfăcase și încerca să îi schimbe destinul după voia sa.

Ca toți bărbații care se mândreau cu imunitatea pe care o aveau în fața falsității spirituale și a șarlatanismului incompreensibil de toate felurile, tatăl lui Boonyi avea o patimă tainică pentru fabulos și fantastic, iar ideea planetelor fantomă îl atrăgea extrem de mult. Pe scurt, era complet sub vraja lui Rahu și Ketu, a căror existență nu putea fi demonstrată decât prin influența pe care o exercitau asupra vieții cotidiene a oamenilor. Einstein demonstrase existența corpurilor cerești nevăzute prin puterea de a refracta lumina pe care o aveau câmpurile lor gravitaționale, așa că și „unchiul scump” putea demonstra existența jumătăților de dragon frânt prin efectele lor asupra bucuriilor și necazurilor pământenilor.

— Ne zbuciumă măruntaiele! strigă el cu un ușor tremur în voce. Ne controlează emoțiile și ne dăruiesc plăcere sau durere! Există șase instincte, adăugă apoi, și ele ne țin legați de țelurile materiale ale vieții. Acestea sunt Kaam-Pasiunea, Krodh-Mânia, Madh-Amețitorul – de exemplu alcoolul, drogurile etc.

— Moh-Atașamentul, Lobh-Lăcomia și Matsaya-Gelozia. Dacă vrem să avem un trai bun, trebuie să le controlăm, altfel ne controlează ele pe noi. Planetele fantomă acționează asupra noastră de la distanță și ne fixează mințile asupra instinctelor pe care le avem. Rahu e factorul de exagerare, de intensificare! Ketu e cel de blocare, de suprimare!

Dansul planetelor fantomă e dansul luptei din noi, lupta internă a hotărârilor morale și sociale pe care le avem de luat.

Își șterse fruntea.

— Iar acum, îi zise el fiicei sale, să mergem să mâncăm.

Panditul era un bărbat durduluiu, căruia îi plăceau bucatele.

Pachigam era un sat de gastronomi.

Îi urmări cum pleacă și trebui să facă un efort ca să-și împiedice picioarele să-i urmeze. Nu numai planetele fantomă îi smuceau sentimentele. Boonyi acționa și ea asupra lui, exercitându-și farmecul în fiecare clipă din zi și din noapte, trăgând de el, mângâindu-l și ciugulindu-l chiar și când se afla la celălalt capăt al satului. Boonyi Kaul, întunecată ca o taină, strălucitoare ca fericirea, prima și singura lui iubire. Bhoomi pe malul Apei Reci, grozavă la sărutat, neîntrecută la mângâiat, fără teamă la acrobații, fantastică la gătit. Lui îi bubuia inima în piept de bucurie că era pe punctul de a căpăta ceea ce își dorea cel mai mult. În tăcerea lascivă din timpul monologului panditului, hotărâseră că sosise momentul să își consume iubirea și stabiliseră ora și locul printr-un schimb de semnale fără cuvinte. Acum era timpul să se pregătească.

În seara aceea, pe când își împletea părul lung pentru iubitul ei, Boonyi Kaul se gândi la binecuvântata Sita din sihăstria din pădurea Panchavati, lângă râul Godavari, în timpul peregrinărilor din anii de exil din Ayodhya ai zeului Rama. În acea zi fatidică Rama și Lakshmana plecaseră la vânătoare de demoni. Sita a rămas singură, dar Lakshmana trasese pe pământ o linie magică în jurul micii sihăstrie și o prevenise să nu treacă dincolo de ea și nici să nu invite pe nimeni înăuntru. Linia era fermecată și avea să o păzească de rele. Dar abia plecase Lakshmana, când a apărut Ravana, regele demon, deghizat într-un cerșetor pribeag, îmbrăcat în zdrențe ocru, cu sandale de lemn și ținând în mână o umbrelă ieftină. Nu a vorbit însă ca un cerșetor sfânt, ci i-a lăudat entuziast Sitei, pe rând, pielea, mirosul, ochii, fața, părul, sânii și talia. Despre picioare n-a spus nimic. Bineînțeles că acestea erau ascunse vederii și chiar dacă un mare rakshasa¹ ca Ravana ar fi putut să le vadă fără probleme prin pânză, nu putea să o și recunoască, fiindcă asta i-ar fi dezvăluit imediat firea libidinoasă. La aproape paisprezece ani, picioarele lui Boonyi Kaul erau deja lungi și zvelte. Ar fi vrut să știe despre picioarele lui Sita Devi și o irita faptul că nu erau descrise.

Ar fi vrut de asemenea să știe dacă Sita l-a invitat pe deghizatul Ravana să intre și să se odihnească în ciuda sau din cauza discursului său deocheat și lingușitor. Era o

1. Demon, spirit malefic în hinduism.

Întrebare destul de importantă, deoarece odată ce Sita l-a invitat pe străin să pășească peste linia magică, puterea acesteia a fost anihilată. Câteva secunde mai târziu Ravana și-a reluat adevărata

înfățișare, cu multe capete, și a dus-o pe Sita în împărăția sa din Lanka, a răpit-o împotriva voinței ei nobile, suind-o în carul său zburător, tras de măgari verzi.

Marele vultur Jatayu, bătrân și orb, a încercat să o salveze omorând măgarii în aer și făcând carul să se prăbușească, dar Ravana a prins-o pe Sita și a sărit pe pământ fără probleme, iar când Jatayu, sleit de puteri, l-a atacat, i-a tăiat vulturului aripile.

Nu se poate ca întregul conflict al epopeii să fie doar din vina Sitei, se gândi Boonyi Kaul. „Jatayu, ți-ai dat viața pentru minea strigat Sita. Era adevărat. Dar cum se putea ca întreaga responsabilitate pentru tot ce a urmat după răpire – răpunerea vulturului, căutarea prințesei dispărute prin toată țara, războiul teribil împotriva lui Ravana, fluviile de sânge și munții de morți – să fie pusă în cărucia slăvitei soții a lui Rama? Asta ar da un înțeles ciudat vechii povești, și anume că nesăbuița femeilor desfăcea farmecele bărbaților și că eroii trebuiau să lupte și să moară din cauza vanității, care o făcuse pe o femeie frumoasă să se comporte ca o neghioabă. Așa ceva nu era corect. Demnitatea, tăria morală și inteligența Sitei erau toate dincolo de orice îndoială și nu puteau fi date atât de trivial la o parte. Boonyi avea o altă interpretare. Oricât de tare ar fi încercat familia Sitei să o protejeze, se gândi ea, regele demon tot exista, era îndrăgostit de ea până peste cap și, mai devreme sau mai târziu, tot ar fi trebuit înfruntat. Pe lângă iubiți, orice femeie are și demoni și nu poate fi cocoloșită la nesfârșit. Era mai bine să termini cu liniile magice și să îți privești destinul în față. Cercurile trasate în praf erau bune și frumoase, dar nu făceau decât să amâne lucrurile. Ceea ce era sortit să se întâmple trebuia lăsat să se întâmple, altfel nu putea fi depășit.

Așa că oare cine era acest băiat, fiul căpeteniei satului, noul prinț-clovn al trupei de spectacol, iubitul pe care se pregătea să-l întâlnească la miezul nopții în pășunea oilor de pe colina de deasupra satului? Era eroul din epopee, regele demon sau ambii? Se vor înflăcăra unul pe altul sau vor fi distruși de ceea ce hotărâseră să facă? Oare și ea alesese nesăbuit? Căci cu siguranță îl invitase să treacă peste o linie magică foarte puternică. Cit de chipeș era, se gândi ea, plină de tandrețe, cât de amuzant în clovneriile lui, ce voce clară avea când cânta, cât de grațios era când dansa, cât de nepăsător față de gravitație când se afla pe frânghie și, mai presus de toate, cât de minunat de delicată îi era firea! N-avea cum să fie un demon războinic. Era dragul de Noman, care își spunea, în parte în onoarea ei, pentru că amândoi se născuseră în aceeași noapte în grădina Shalimar, cu aproape paisprezece ani în urmă, și în parte în onoarea mamei ei, care murise în acea noapte a disparițiilor, noaptea în care lumea a început să se schimbe. Îi iubea pentru faptul că, prin numele pe care și-l alesese, îi aducea un omagiu mamei ei moarte, dar în același timp celebra felul indestructibil în care

fuseseră legați la naștere. Îi iubea pentru că știa că nu va răni – nu putea răni – nici un suflet. Cum să-i facă ei rău când nu era în stare să-i facă rău nici unei muște?

Părul îi era aranjat și trupul dat cu uleiuri. Rahu, factorul intensificator, își exercitase influența asupra lui Kaam-Pasiunea, astfel că trupul fetei fremăta de dorință. Devenise femeie cu doi ani înainte – mai devreme decât era normal, se gândi ea. Începând chiar cu nașterea prematură, întotdeauna făcuse lucrurile înainte de vreme și era destul de puternică pentru orice avea să urmeze. În aerul nopții fără lună miresmele de flori de piersic și măr îi îngreunau pleoapele.

Se așază pe pat, își puse capul pe pervazul ferestrei și închise ochii. Nu peste mult timp își făcu apariția mama ei, după cum știuse că se va întâmpla. Mama ei murise dându-i naștere, dar o vizita în vis aproape în fiecare noapte, spunându-i secrete femeiești și de familie și oferindu-i sfaturi bune și iubire necondiționată. Boonyi nu îi spusese nimic tatălui ei, fiindcă nu voia să-l rănească. Panditul încercase toată viața să-i fie și tată, și mamă. În ciuda faptului că era un pic cu capul în nori, o tratase întotdeauna ca pe o comoară inestimabilă, ca pe o perlă de mare preț pe care iubita lui soție i-o lăsase ca dar de despărțire. Învățase tainele îngrijirii copiilor de la femeile din sat și de la bun început insistase să facă totul el însuși, pregătindu-i hrana, ștergând-o la fund și trezindu-se ca să se ocupe de ea ori de câte ori plângea, până când vecinii l-au implorat să mai și doarmă, prevenindu-l că ar face mai bine să-i lase să-1 ajute dacă nu voia ca biata fată să crească și fără singurul părinte pe care se mai putea baza.

Panditul a lăsat-o din când în când mai moale, dar foarte rar.

După ce fetița a mai crescut, a învățat-o să citească, să scrie și să cânte. A țopăit laolaltă cu ea, a lăsat-o să facă experimente cu farduri, vopsele de ochi și ruj și i-a spus ce să facă în momentul în care i-a venit ciclul. Așa că tatăl a făcut tot ce i-a stat în putință, dar mama tot mamă e, chiar dacă exista fără ca de fapt să existe, sub forma fără trup a unui vis, chiar dacă existența ei nu putea fi demonstrată decât prin efectul pe care îl avea asupra unei ființe umane a cărei soartă mai dorea încă să o influențeze.

Pe soția moartă a panditului o chema Pamposh, după floarea de lotus, dar, după cum îi mărturisii ea fiicei sale, care moțăia, ea preferase porecla de Giri, care însemna sâmbure de nucă și pe care Firdaus Begum, soția cu păr bălai a lui Abdullah Noman, i-o dăduse odată în semn de prietenie, într-o zi de vară Firdaus și Giri culegeau brândușe pe câmpurile de șofran ale Pachigamului când, din senin, s-a stârnit o furtună puternică precum blestemul unei vrăjitoare și le-a făcut ciuciulete. Nevasta sarpanc/i-ului era o femeie spurcată la gură și nu s-a sfiit să îi spună ploii chicotinde ce crede despre ea, dar Pamposh a început să danseze în potop și să strige veselă:

— Nu certa cerul fiindcă ne-a dat acest dar de apă!

Asta s-a dovedit a fi prea mult pentru Firdaus.

— Toată lumea crede că ai o fire atât de bună, atât de deschisă și atât de înțelegătoare, dar pe mine nu mă prostești, i-a spus ea lui Pamposh sau Giri în timp ce se adăposteau, ude learcă, sub ramurile unui platan. Sigur că pot să văd cât de repede și de ușor zâmbești, cum niciodată n-ai nici un cuvânt urât pentru nimeni, cum înduri orice greutate cu resemnare. Eu, de cum mă trezesc dimineața, trebuie să încep să îndrept tot ce văd, să îi scutur pe toți din jurul meu.

Întotdeauna vreau ca lucrurile să meargă mai bine, vreau să curăț tot rahatul ăsta cu care avem de-a face în fiecare zi a acestei vieți vlăguitoare. Tu, în schimb, te porți de parcă ai lua lumea așa cum e, ca și cum ai fi fericită că trăiești în ea și, orice s-ar întâmpla, e în regulă din punctul tău de vedere. Dar știi ceva? Te-am mirosit eu. Ți-am deslușit eu micul tău joc de îngeraș în paradis. E genial, nimic de zis, dar nu e decât învelișul tău, coaja tare de nucă, căci pe dinăuntru ești o femeie cu totul diferită și bănuiala mea e că nu ești tocmai mulțumită. Ești cea mai generoasă femeie pe care o cunosc – dacă spun vreodată că îmi place vreunul din șalurile tale, mă faci să îl iau chiar dacă l-ai căpătat odată cu trusoul de la străbunica ta și e o moștenire de familie de o sută cincizeci de ani – dar cu toate astea ești zgârcită cu tine însăși.

Era tipul de discurs care sau distrugea o prietenie pentru totdeauna, sau o împingea spre un nou nivel de intimitate, și era ceva tipic pentru Firdaus să riște totul dintr-o singură aruncare de zaruri.

— Bănuiesc că și eu am văzut prin ea în ziua aceea, îi spuse Pamposh Kaul fiicei sale Boonyi în vis, și am zărit femeia incredibil de loială și de iubitoare din spatele fațadei de scorpie cu inima împietrită. În plus, era singura femeie din sat care părea că poate înțelege ce voiam să spun.

Așa că Pamposh i-a dezvăluit lui Firdaus cele mai intime secrete ale ei, uimind-o. Până în acel moment nevasta căpeteniei, la fel ca tot restul lumii, o crezuse pe Pamposh soția perfectă pentru pandit, pentru că ea avea picioarele înfipte ferm în pământ, în timp ce capul lui era veșnic pierdut prin vreun nor metafizic. Acum însă Firdaus a descoperit că firea ascunsă a lui Pamposh era mult mai fantastică decât a soțului ei și că visele ei erau mult mai radicale și mai periculoase decât orice reușise Firdaus să-și imagineze vreodată, în ciuda tuturor ambițiilor ei de a răsturna lumea.

Femeile din Cașmir n-au fost niciodată violete sfioase când venea vorba de făcut dragoste, dar ceea ce i-a mărturisit Pamposh lui Firdaus i-a înfierbântat acesteia urechile. Nevasta sarpanc/i-ului a înțeles că în prietena ei zăcea ascunsă o personalitate cu o forță sexuală atât de mare, încât era o minune că panditul mai apuca să se dea jos din pat și să umble. Pasiunea lui Pamposh pentru posibilitățile mai extravagante ale

comportamentului sexual i-a dezvăluit lui Firdaus o serie de concepte noi, care au oripilat-o, dar în același timp au și excitat-o. Totuși se temea că dacă ar fi încercat să le introducă în propriul ei dormitor, Abdullah – pentru care sexul era pur și simplu o ușurare a unei nevoi fizice și, prin urmare, nu trebuia prelungit prea mult – ar fi aruncat-o cu siguranță în stradă ca pe o curvă de duzină.

Deși Firdaus era cu câțiva ani mai mare decât Pamposh, s-a trezit în postura neobișnuită de student uluit, care investighează, plin de o fascinație fâstăcită, cum și de ce o anumită practică duce la rezultatele dorite.

— E simplu, i-a răspuns Pamposh. Dacă aveți încredere unul în altul, poți face ce vrei și el la fel. Și crede-mă că e foarte plăcut.

Un lucru și mai remarcabil în dezvăluirile lui Pamposh era senzația că nu urma dorințele soțului ei, ci, dimpotrivă, ea era la cârmă. Când a dus discuția mai departe, de la problema sexului în sine la politica sexului, și a început să-și explice ideile de ansamblu, viziunea utopică pe care o avea despre emanciparea femeilor, precum și să-i vorbească despre chinul de a fi nevoită să trăiască într-o societate care era cu cel puțin o sută de ani în urma vremurilor, Firdaus a ridicat mâna și i-a zis:

— E destul de rău că mi-ai umplut capul cu chestii care or să-mi provoace coșmaruri multe săptămâni de acum înainte.

Nu mă mai necăji azi cu ideile tale! Prezentul e oricum prea mult pentru mine. Nu pot să fac față și viitorului.

Pamposh Kaul îi înșiră fiicei sale în vis toate lucrurile pe care Firdaus Noman nu voise să le audă. Îi povesti despre viitorul descătușat, care strălucea la orizont ca un tărâm al făgăduinței, dar la care ea nu putuse să ajungă, și despre viziunea libertății, care-i mâncase viața și îi distrusese liniștea, deși nimeni nu o știa, fiindcă ea nu încetase niciodată să zâmbească, nu renunțase niciodată la fațada mincinoasă de calm satisfăcut.

— O femeie poate să facă orice alegere vrea doar pentru că îi face plăcere, iar ideea de a-i face plăcere unui bărbat vine pe locul al doilea, la mare distanță, zise ea. De asemenea, dacă o femeie își ascultă inima, atunci nu mai contează ce crede lumea.

Boonyi a fost foarte impresionată de idee.

— Îți dă mâna să vorbești, îi spuse ea mamei sale.

Fantomele nu trebuie să trăiască în lumea reală.

— Nu sunt o fantomă, răspunse Pamposh. Sunt un vis despre mama pe care ți-o dorești. Îți spun tot ce ai deja în inimă, ce îți dorești ca eu să-ți confirm.

— Așa e, zise Boonyi Kaul și începu să se foiască și să se întindă.

— Hai, du-te la el! îi spuse mama ei și dispăru în neant.

Boonyi se strecură afară din casă și urcă dealul împădurit spre Khelmarg, pajiștea unde venea uneori să tragă cu arcul la lumina lunii, străpungând cu săgeți copacii nevinovați.

Avea talent la tirul cu arcul, dar noaptea asta era menită altui sport. Nu era nici urmă de lună. Se vedeau doar câteva lumini înspre tabăra armatei indiene de dincolo de câmpie, câteva felinare și mucuri de țigară aprinse, dar până și soldații dormeau aproape toți. Tatăl ei dormea cu siguranță, sforăind ca un bivol. Boonyi își înfășurase o basma în jurul capului și purta un phiran¹ până la glezne peste o cămașă lungă, toate închise la culoare. Aerul era răcoros, dar veșmântul larg era destul de călduros. Sub phiran, micul ei kangri² cu cărbuni fierbinți îi trimitea limbi de căldură peste pânțele. Alte veșminte sau lenjerie nu mai purta. Picioarele ei goale știau drumul. Era o umbră în căutarea altei umbre.

Avea să găsească umbra pe care o căuta, iar ea o va iubi și o va ocroti. „Te voi ține în palmă, la fel cum m-a ținut tatăl meu pe mine”, îi spusese el. Noman, cunoscut și sub numele de, cel mai frumos băiat din lume.

În acel moment cel mai frumos băiat din lume făcea ceea ce făcuse ori de câte ori fusese nevoit să se calmeze și să se

1. Articol de îmbrăcăminte asemănător cu o robă.

2. Recipient de lut în care se pun cărbuni fierbinți și care este purtat pe sub îmbrăcăminte pentru a ține de cald.

Concentreze asupra lucrurilor cu adevărat importante: se cățara într-un copac. Copacii avuseseră un rol esențial atât în educația sa profesională, cât și în viața sa interioară. Într-o noapte, pe când avea unsprezece ani, Noman n-a putut adormi din cauza îndoielilor pe care le avea în legătură cu natura universului, un subiect despre care părinții săi aveau discuții atât de spectaculoase, încât tot satul se strângea în fața casei lor ca să asculte și să se implice – discuții despre locul exact în care era situat raiul și dacă în viitor se va putea ajunge acolo cu o navetă spațială sau nu, despre probabilitatea sau improbabilitatea ca pe alte planete să existe profeți sau cărți sfinte și, în consecință, despre cât era de blasfemiator să emiți ipoteze legate de existența teoretică a unor profeți mititei, cu piele verde și ochi de insecte, care să primească sfintele scripturi în limbile incomprehensibile de pe Marte sau cele ale creaturilor care locuiau pe partea nevăzută a Lunii. Noman n-a izbutit să aleagă între atitudinea modernă și deschisă a tatălui său și amenințările oculte ale mamei sale, care de obicei aveau ceva de-a face cu blesteme de șarpe, așa că, deși în aer plutea o furtună, s-a strecurat afară pe ușa din spate și s-a urcat în cel mai înalt platan din regiunea Pachigam. Nu era chiar atât de prost încât să pășească pe frânghie în noaptea aceea. Se clătina acolo nebunește, în vânt și ploaie, în timp ce în jurul lui crengile se zgâlțâiau și se rupeau. Universul își încorda mușchii și demonstra că nu-i pasă deloc de certurile legate de natura sa. Universul însemna toate

cele la un loc – știință și vrăjitorie, ce se știa și ce era ocult – și era complet indiferent la toate. Furia furtunii a crescut. Noman a văzut mâini de morți zburându-i prin față și încercând să-l apuce din mormintele lor de aer. Vântul urla și voia să-l omoare, dar Noman i-a urlat înapoi în față și l-a blestemat, așa că acesta n-a reușit să-i ia viața. Mulți ani după aceea, când va fi devenit deja asasin, avea să spună că poate ar fi fost mai bine dacă n-ar fi supraviețuit, dacă viața i-ar fi fost smulsă în acea zi de colții putrezi ai vijeliei.

Chiar la marginea satului era un pâlcc de platani bătrâni, care zgâriau grațios cerul cu ghearele lor. Între doi dintre cei mai bătrâni copaci era întinsă o frânghie pe care acum, ca pregătire pentru întâlnirea cu Boonyi, se plimba. Făcea tumbe și piruete, săltând atât de ușor, încât părea că pășește prin aer. Avea nouă ani când a învățat secretele mersului în văzduh. În acest luminis verde, sub un dom de frunze străpuns de soare, a pășit cu picioarele goale, eliberându-se din strânsoarea tatălui său, și și-a luat zborul.

La acel prim zbor frânghia abia dacă era la jumătate de metru deasupra pământului, dar euforia a fost la fel de mare ca în orice altă ocazie din cariera sa de mai târziu, când avea să pășească de pe câte o ramură și să privească la admiratorii aflați la șase metri sub el, ce aplaudau cu gurile deschise și scoteau exclamații de uimire. Tălpile știau ce aveau de făcut fără a li se spune ceva. Degetele i se înfășurau în jurul frânghiei, strângând-o cu putere.

— Nu te gânde la frânghie ca la o funie de siguranță prin spațiu, îi spusese tatăl său. Imaginează-ți-o ca pe o coardă de aer comprimat. Sau gândește-te la aer ca la ceva care se pregătește să devină frânghie. Frânghia și aerul sunt unul și același lucru. În momentul în care ai înțeles asta, vei fi gata să-ți iei zborul. Frânghia se va topi și vei păși în văzduh, știind că îți va purta greutatea și te va duce oriunde vei voi.

Abdullah Sher Noman își iniția fiul într-un mister. Ofrânghie putea deveni văzduh. Un băiat putea deveni pasăre.

Metamorfoza era sufletul ascuns al vieții.

După acea primă plimbare s-a dovedit imposibil să-l mai ții pe Noman departe de frânghie, iar aceasta s-a ridicat din ce în ce mai sus, până ce el a ajuns să zboare la nivelul vârfurilor copacilor. Exersa indiferent de vreme și la orice oră din zi și din noapte, iar tatăl său, Abdullah, nu îl strunea, nu îl oprea niciodată, nici chiar atunci când Firdaus Begum, soția marelui bărbat și mama feroce a lui Noman, a amenințat că le face amândurora vrăji, că îi transformă în șerpi de apă și îi întemnițează într-un vas de sticlă din bucătărie dacă de asta era nevoie ca să-și protejeze fiul de dementul de taică-său, căruia nu îi păsa nici cât negru sub unghie dacă Noman cădea direct în cap și se făcea bucăți-bucățele, ca o oglindă trântită de pământ. Șerpii jucau un rol foarte

important în viziunea pe care Firdaus Begum o avea despre lume și, în consecință, erau foarte importanți și pentru familia ei.

„Șerpii se fâțâie, lumea se zgâlțâie”, îi plăcea ei să repete, vrând de fapt să spună că marii șerpi care scormoneau la rădăcinile munților provocau vibrații ale pământului atunci când se mișcau. Știa multe secrete șerpești. Spunea, de exemplu, că sub fremătătorii munți Himalaia se afla un oraș îngropat, unde șerpii ascundeau aur și pietre prețioase.

Malahitul era unul dintre favoriții șerpilor și aducea noroc celor în posesia cărora se afla, dar numai dacă piatra fusese găsită, nu cumpărată. „Norocul șerpesc nu se cumpără”, avertiza ea. În general, dacă un șarpe îți intra în casă, era un motiv de recunoștință și nu doar din cauză că mai înfuleca din șoarecii din gospodărie. Trebuia neapărat să-1 iei pe un băț și să-1 arunci pe geam sau pe ușă afară, căci nu se făcea să-ți forțezi norocul, dar trebuia s-o faci cu respect și să nu încerci să-i zdrobești capul. Toate casele aveau nevoie de ocrotirea unui șarpe, iar dacă nu aveai un șarpe care să te protejeze, măcar niște malahit tot trebuia să ai.

(Prima dată când Noman l-a auzit pe pandit filosofând despre dragonii celești Rahu și Ketu, s-a minunat, dându-și seama de afinitatea tainică dintre tatăl iubitei lui și trufașa lui mamă. Dragoni, șopârle, șerpi, viermi solzoși ai pământului și ai văzduhului – se părea că toată lumea avea capul plin de monștri magici.)

Ochiul drept al lui Firdaus era un pic mai leneș și oamenii vorbeau pe la spate că odată ce ai fost fixat de acea privire piezișă și grea, știi că ea însăși era probabil pe jumătate șarpe. Noman se gândea uneori că exact din cauza preocupărilor șerpuitoare ale mamei sale reușea el să alunece atât de ușor în susul, în josul și de-a lungul copacilor și frânghiilor.

Acum însă toate gândurile i se încolăceau în jurul acestei fete, Boonyi, căreia plănuia să-i aducă noroc pentru tot restul vieții. Cuvintele hindus și musulman nu aveau ce căuta în povestea lor, își spuse el. Oricum, în vale aceste cuvinte erau doar niște descrieri și nu fracturi. Granițele dintre cuvinte, marginile lor clar delimitate se estompaseră, deveniseră neclare. Așa și trebuia să fie. Acesta era Cașmirul. Când își spunea toate astea, le credea din tot sufletul. Totuși nu le spusese nici tatălui, nici mamei sale nimic despre sentimentele pe care le avea pentru copila panditului. Rareori ținuse ceva secret față de familia sa – deși cu maică-sa fusese întotdeauna un pic mai circumspect, pentru că îlanșpăimânta într-un fel în care tatăl lui n-o făcea – și se simțea vinovat pentru taina pe care o ținea la piept acolo sus, în copaci. Dar nimeni, nici măcar ceilalți trei clovni, care erau frații săi mai mari și cei mai apropiați prieteni, nu știau ce avea de gând să facă astă-seară.

Boonyi, a cărei primă iubire și mare talent era dansul, putea și ea să meargă pe frânghie, dar pentru ea nu era decât o frânghie și nimic mai mult. Pentru tânărul Noman era un spațiu magic.

— Într-o bună zi chiar o să-mi iau zborul, i-a spus el după primul lor sărut. Într-o bună zi nu voi mai avea deloc nevoie de frânghie. Voi păși doar în văzduh și voi pluti acolo ca un cosmonaut fără costum. Am să stau în mâini, în picioare, în cap, și acolo nu va exista nimic pe care să stau.

Pe ea a impresionat-o tonul de siguranță totală din vocea lui și, chiar dacă știa că astfel de cuvinte nu erau decât o neghiobie dementă, a fost totuși mișcată.

— Ce te face să fii atât de sigur? a întrebat ea.

— Tata m-a făcut să cred în asta, i-a răspuns el. M-a crescut cuibărit în palma mâinii sale, astfel că picioarele nu mi-au atins niciodată pământul.

Palma mâinii tatălui său nu era un loc moale sau pufos, cum ar fi putut fi palma unui om bogat, ci tare și bătătorit și dibaci. Era o mână care știa ce e lumea și care nu se dădea la o parte în fața greutăților ce urmau să se ivească. Cu toate acestea era o mână puternică și te putea proteja împotriva acelor greutăți. Atâta timp cât Noman stătea în valea delimitată de pielea respectivei mâini, nu-l putea atinge nimic și nu îi era teamă de nimic. Tatăl lui îl crescuse în palma mâinii sale pentru că era cel mai de preț giuvaier pe care îl avea Abdullah – sau cel puțin așa spunea sarpanch-ul când băieții săi mai mari, Hameed, Mahmood și Anees nu-l puteau auzi, pentru că un bărbat în poziția lui, un șef, nu trebuia să se expună niciodată acuzațiilor de favoritism. Dar cum stătuse în palma mâinii lui Abdullah, Noman știa secretul tatălui său și nu-l spunea nimănui.

— Tu ești talismanul meu, îi zicea Abdullah. Cu tine alături, sunt invincibil.

Noman se simțea și el invincibil, căci dacă el era talismanul magic al tatălui său, atunci talismanul lui era tatăl său.

— Iubirea tatălui meu a fost prima fază, i-a spus el apoi lui Boonyi. M-a ridicat până în vârfurile copacilor. Dar acum am nevoie de iubirea ta. Ea e cea care mă va face să zbor.

Nu era nici urmă de lună pe cer. Cuptorul alb al galaxiei ardea de-a lungul bolții. Păsările dormeau.

Urca dealul împădurit spre Khelmarg și asculta cum curge râul. Ar fi vrut ca lumea să înmărmurească așa cum era în acel moment, când el era plin de dor și de speranță, când era tânăr și îndrăgostit, când încă nu-l dezamăgise nimeni și nu-i murise nimeni drag. În ceea ce privește moartea, mama lui credea într-o nouă viață dincolo, sub formă de șarpe, în timp ce eternitatea tatălui său avea aripi. Pe când Noman era un

băiețel de șase ani, ursuzul lui bunic, Farooq, își sfârșise lunga viață de bodogăneală într-un mod surprinzător de vesel.

— Cel puțin n-o să îmi mai fac griji pentru voi că stricați totul în jur, a zis bătrânul.

El înțelegea să-și exprime iubirea apucând obrajii fragezi ai lui Noman, după care îi ciupea și îi răsucea cât putea el de tare.

— Babajan crede că sunt urât! s-a plâns Noman.

— Nu-i adevărat, i-a răspuns tatăl lui pe un ton convingător.

— Dacă n-ar crede că sunt urât ca un bhoot 1, a zis Noman în loc de încheiere, nu ar încerca tot timpul să-mi smulgă fața cu ghearele.

În ciuda atitudinii neprietenoase a bunicului Farooq față de fizionomia lui, Noman a fost zguduit de ritualurile funerare. Bunicul Farooq a fost înmormântat cu o viteză uluitoare, fiind redat pământului la abia șase ore după ce își dăduse obștescul sfârșit, dar perioada de doliu a fost devastator și plictisitor de lungă. Pentru a-l alina și a-l înveseli Abdullah i-a explicat că după moarte sufletele celor din familia lor își găseau sălaș în trupurile păsărilor din partea

1. Fantomă în folclorul indian.

Locului și zburau în jurul Pachigamului, cântând aceleași cântece pe care le fredonaseră pe vremea când erau oameni, în chip de păsări aveau exact atât de mult talent muzical pe cât avuseseră în viețile lor omenești de dinainte – nici mai mult, nici mai puțin. Noman nu l-a crezut și i-a spus-o verde în față. Tatăl său i-a răspuns foarte serios:

— Așteaptă numai să mor și apoi pândește o pupăză care sună ca o țeava de eșapament. Când o s-o auzi pe pupăza aia croncănind și orăcăind, o să știi că sunt eu și îți cânt refrenul meu favorit, care zice „Ți-am spus că așa va fi”.

Abdullah a izbucnit în râs și era adevărat că glasul lui suna exact ca țeava de eșapament stricată de la vechea sa camionetă, iar când cânta, era și mai rău decât când râdea. Era de asemenea adevărat și că „Ți-am spus că așa va fi” era refrenul favorit al lui Abdullah Noman, pentru că ducea în spinare blestemul de a ști prea multe și dublul blestem de a nu se putea abține să o scoată în evidență nici chiar atunci când o făcea pe Firdaus Begum să-l amenințe că îi va crăpa capul cu o piatră.

— Tu n-o să mori, i-a spus Noman. Tu n-o să mori niciodată, niciodată!

Când era mic, tatăl lui știa să-i găsească păsări peste tot pe trup. Abdullah îi săruta obrazul, burta sau genunchiul și dintr-odată copilul auzea triluri de păsări exact în locul în care tatăl său își țuguiase buzele și îi atinsese pielea. „Cred că ai o păsărică la subsuoară”, îi spunea Abdullah și Noman începea să se zvârcolească de plăcere, încercând să-l oprească și nevrând să se oprească, iar Abdullah reușea să-și croiască drum până acolo și dintr-odată, cât ai clipi din ochi, și de sub brațul lui

Noman se auzeau ciripeli ascuțite. „Poate că păsărică aia vrea să-ți iasă pe nas”, îi spunea tatăl său, apropiindu-i-se amenințător de față.

Abdullah Sher Noman era într-adevăr un leu, după cum sugera onorificul termen sher¹, pe care-l adoptase în cele din urmă ca un al doilea nume. Încă de pe vremea când era tânăr, locuitorii din Pachigam începuseră să spună că sunt doi lei în Cașmir. Unul era, bineînțeles, șeicul Abdullah, Sher-e-Cașmir

1. „Leu” în limbile urdu și farsi.

Însuși, liderul de necontestat al oamenilor săi. Toată lumea era de acord că șeicul Abdullah era adevăratul prinț al văii, nu maharajahul ăla din dinastia Dogra, care locuia în palatul de pe dealul de deasupra Srinagarului, clădire devenită ulterior Hotelul Oberoi. Celălalt leu era chiar căpetenia Pachigamului, Abdullah Noman, pe care toată lumea îl admira, dar de care se și temeau într-un fel afectuos și plin de respect, nu doar pentru că le era șef, ci și pentru că avea o prezență scenică atât de falnică în eroismul său și pornea cu atâta înverșunare în căutarea adevărului, încât existaseră cazuri în care unii din membrii mai puțin agreabili ai publicului săriseră în picioare și începuseră să mărturisească crime nebănuite fără ca măcar să aștepte punctul culminant și deznodământul piesei.

Abdullah nu era înalt, dar era bine făcut, cu brațe groase, ca de fierar. Era lat în umeri și păros, iar soldații indieni din tabără îl tratau cu tot respectul de care erau în stare. Era de asemenea un actor-manager formidabil, care își conducea artiștii ambulanzii oriunde mergeau. Mai era și foarte iubit de femei, deși Firdaus Begum era singura leoaică de care avea nevoie. „Mi-a dat și mie același prenume leonin”, avea să scrie Shalimar asasinul mulți ani mai târziu, „dar eu nu merit să-l port. Viața mea ar fi trebuit să fie ceva, dar moartea a transformat-o în altceva. Cerul senin a dispărut de deasupra capului meu și acolo s-a deschis un drum întunecat.

Acum sunt tot făcut din beznă, pe când un leu e făcut din lumină”. A scris cuvintele acestea pe o foaie liniată smulsă dintr-un caiet din închisoare. Apoi a rupt hârtia în bucățele.

Numele oficial al satului lor, Pachigam, nu avea nici un înțeles aparent, dar unii dintre locuitorii săi mai bătrâni pretindeau că era o corupere târzie a cuvântului „Panchigam”, care însemna „orașul păsărilor”. În disputa însuflețită care încerca să stabilească dacă păsările erau sau nu suflete umane transfigurate, acest zvon nu dovedea nimic sau dovedea totul, în funcție de tabăra pe care o susțineai. Însă când o găsi pe Boonyi Kaul așteptându-l pe pajiștea Khelmarg, această dispută încetă să mai ocupe un loc important în mintea lui. O altă dispută începu să-l frământa.

Cu pielea dată cu uleiuri arome și cu flori de câmp înmiresmându-i părul atent împletit, care îi ieșea liber de sub basma și îi

curgea pe umeri, în fața lui se afla fata pe care o iubea, așteptându-l să-o facă femeie și prin asta să devină și el bărbat. Simți cum îl cuprinde dorința, dar în același timp și un sentiment contrar, la care nu se așteptase: o reținere. Dragonii fantomă se luptau pentru el. Rahu, cel care stârnește, și Ketu, cel care blochează, se războiau să pună stăpânire pe inima sa.

Se uită la Boonyi în ochi și văzu o privire visătoare, care o dădu de gol, anunțându-l că fumase charas¹ pentru a-și face curaj ca să fie dezvirginată. În felul sugestiv – dar subtil – în care i se mișcau buzele putu de asemenea să discernă seducția criptică a stării fetei.

— Boonyi, Boonyi, se tângui el, m-ai încărcat cu o responsabilitate de care nu știu cum să mă achit! Știi ceva?

Hai să ne mângâiem în cinci locuri și să ne sărutăm în șapte feluri și să stăm în nouă poziții, dar hai să nu ne lăsăm duși de val!

În replică, Boonyi își dădu jos phiranul și cămașa și i se înfățișă goală pușcă, exceptând micul vas cu foc care îi atârna sub pânțele și încălzea și mai mult ceea ce oricum era fierbinte.

— Nu mă trata ca pe un copil! îi spuse ea cu o voce guturală, care confirma că fusese necruțătoare cu cantitățile de drog. Crezi că m-am ostenit atâta pentru o tură copilărească de mozoleală și supt?

Când îi auzi cuvintele de o asemenea obscenitate neașteptată, deduse că se speriasse extrem de tare de ceea ce acceptase să facă și de aceea simțise nevoia să se amețească într-un asemenea hal.

— Foarte bine, nu se va întâmpla nimic, zise el și conflictul din interiorul său deveni atât de intens, iar cele două jumătăți de dragon îi frământară măruntaiele atât de puternic, încât i se făcu rău fizic.

Când văzu una ca asta, Boonyi izbucni într-un râs isteric.

— Crezi că asta o să-mi taie pofta? apucă ea să spună gâfâit între două hohote de râs și îl trase jos, peste ea.

1. Nume dat hașișului produs în casă în India și Nepal.

Domnule, va trebui să încerci ceva mai serios ca să te scoți din toată povestea.

Nici măcar o dată după aceea Boonyi Kaul nu a rostit vreun cuvânt de regret sau de reproș pentru ceea ce a făcut pe pajiștea Khelmarg, deși evenimentele din acea noapte i-au deschis un drum care a dus-o la o moarte timpurie. Nu și-a reproșat nici ei și nici lui alegerea pe care o făcuseră și care fusese de fapt a ei.

Se înșelase și în această privință. Nu fumase charas ca să-și decline responsabilitatea, ci ca să fie sigură că nu va lăsa să-i scape ocazia. Și nici nu îi era teamă de ceea ce hotărâse să facă. Capul dragonului o câștigase de mult. Coadă ucigătoare de patimi nu avea nici o putere asupra ei.

— Doamne, spuse ea când totul se termină, și așa ceva n-ai vrut tu să faci?

— Să nu mă părăsești! zise el, rostogolindu-se înapoi pe spate și gâfâind de fericire. De-acum să nu mă părăsești cumva sau n-am să ți-o iert niciodată și am să mă răzbun, am să te omor! Iar dacă o să ai copii cu vreun alt bărbat, o să-i omor și pe copii!

— Ce romantic ești! răspuse ea neatentă. Știi să spui cele mai drăguțe lucruri.

* înainte ca și Boonyi să vină pe lume, existaseră sate de actori și sate de bucătari. Apoi vremurile s-au schimbat. Pachigam era satul interpreților de spectacole tradiționale cunoscute sub numele de bhand pather¹ sau povestiri cu clovni și aceștia încă erau de departe cei mai buni din vale când era vorba de actorie, dar Abdullah-geniul – tânărul Abdullah, pe-atunci în floarea vieții – i-a făcut să învețe și să gătească. În momente de sărbătoare locuitorilor văii le plăcea să se uite la un pic de teatru, dar erau la mare căutare și cei care știau să pregătească legendarul wazwaan, Banchetul cu Minimum Treizeci și Șase de Feluri. Datorită

1. Bhand pather e de fapt o formă dramatică bazată pe povestiri mitologice, care încorporează în temele pe care le dezbate și satira la adresa societății contemporane.

Lui Abdullah, sătenii din Pachigam au fost primii care au putut oferi un serviciu complet, incluzând atât hrană pentru trup, cât și plăcere pentru suflet. Ca urmare, nu au mai trebuit să împartă cu nimeni încasările de la petreceri.

Existau și alte sate care se specializau în Banchetul cu Minimum Treizeci și Șase de Feluri, cel mai faimos fiind Shirmal, care se afla la vreo doi kilometri și jumătate de Pachigam, dar, după cum a arătat Abdullah, era mai ușor să înveți rețete decât să faci un public să-ți mănânce din palmă.

Abdullah nu a reușit să introducă această schimbare radicală în viața satului fără împotrivire. Firdaus Begum i-a spus că e un plan prostesc, care va duce satul la faliment.

— Gândește-te doar la toate lucrurile pe care trebuie să le cumpărăm – haandis¹ de aramă, grătare, cuptoare tandoori portabile. Și asta e numai începutul! Iar apoi mai e și costul învățatului și al exersatului, a protestat ea.

— Există vreun motiv, teoretic vorbind, a urlat Abdullah gânditor la Firdaus Begum într-o zi rece de primăvară (uitase de mult că era posibil să-ți cobori vocea când vorbeai), pentru care actorii să nu fie în stare să prăjească niște mirodenii, să fiarbă orez și să obțină și altceva decât un terci mustind de apă?

Pe Firdaus Begum o înfurie tonul lui.

— În aceeași ordine de idei, există vreo explicație plauzibilă pentru care cocorii cu ceafă roșie nu zboară cu susul în jos? îi urlă ea înapoi.

Disidența ei era însă minoritară și după ce schema a început să dea semne de succes, Shirmal, satul vedetă în ale gătitului, s-a apucat să copieze Pachigamul și a încercat să pună în scenă comedii care să le acompanieze mesele. Dar dramatizarea lor diletantă a fost un eșec total. Apoi într-o noapte s-a declarat războiul între rivali. Bărbații din Shirmal au plănuit un raid împotriva Pachigamului, intenționând să le fure acestora oalele uriașe și să distrugă cuptoarele în care actorii ambulanzii învățaseră să gătească cele mai alese bucate ale regiunii, roghan josh, tabak maaz și

1. Vas rotund, cu gură largă și margini late, folosit în mod tradițional pentru prepararea pilafurilor.

So gushtaba1, dar bărbații din Pachigam i-au trimis pe cei din Shirmal acasă plângând și cu capetele sparte. După războiul cratițelor s-a acceptat tacit faptul că Pachigamul se afla în vârful piramidei în ceea ce privește oferta de divertisment, în timp ce toți ceilalți erau angajați doar când povestitorii de clovnerii și bucătarii din Pachigam erau prea ocupați ca să-și ofere serviciile.

Războiul cratițelor a oripilat pe toată lumea din Pachigam, chiar dacă ei ieșiseră învingători. Întotdeauna îi consideraseră pe vecinii lor din Shirmal mai mult decât un pic ciudați, dar nimeni nu-și imaginase că o asemenea încălcare revoltătoare a păcii ar fi fost vreodată posibilă, că vreun cașmirez ar putea ataca alți cașmirezi din motive de doi bani cum erau invidia, răutatea și lăcomia. Nazarebaddoor, profetesa fără vârstă din tribul Gujar, cu care Firdaus Begum era prietenă, s-a cufundat într-o posomorala complet atipică.

Nazarebaddoor era cea mai optimistă clarvăzătoare, iar oamenilor le plăcea să o viziteze în coliba ei din pădure cu acoperiș de mușchi, în ciuda mirosului stătut de vite împerechindu-se, pentru că ea le prezicea invariabil fericire, bogăție, viață lungă și succes. După războiul cratițelor însă viziunea i s-a întunecat.

— Asta e prima piatră, cea care va stârni avalanșa, a zis, dând din capul ei știrb.

Apoi a intrat în coliba ei mică și împuțită, a tras un paravan de lemn în dreptul intrării și a renunțat pentru totdeauna la arta ghicitului. Nazarebaddoor își luase numele – „piei, ochi rău!” – de la un personaj dintr-un basm de demult, o prințesă frumoasă care se îndrăgostise de prințul erou Hatim Tai și a cărei atingere putea dezlega blesteme, iar pe sătenii mai creduli îi lăsa să-și închipuie că ea era de fapt nici mai mult, nici mai puțin decât legendara frumusețe nemuritoare, care trăia încă, fiindcă atingerea ei magică o ținuse departe de ghearele morții.

— Dacă asta îi face fericiți, din partea mea pot să își închipuie și că am fost cândva regina din Saba.

1. Roghan josh – curry de miel; tabak maaz – costițe de miel prăjite; gushtaba – chiftele în sos de covăseală.

Adevărul e că Nazarebaddoor nu prea arăta ca o regină de nicăieri. Cu turbanul prost legat și cu dintele ei de aur din gură – unicul pe care îl mai avea – arăta mai degrabă ca un corsar eșuat pe o insulă pustie. Povestea că în tinerețe fusese binecuvântată cu valuri de păr cafeniu-roșcat, dinți albi, strălucitori, și un ochi – cel stâng – albastru, dar nimeni nu-i mai putea verifica spusele, pentru că nu mai exista prin preajmă nimeni care să o mai țină minte pe Nazarebaddoor tânără. Soțul ei o jignise, murind fără să reușească să-i lase moștenire măcar un fiu care să aibă grijă de ea la bătrânețe, ceea ce pentru bătrână însemnase culmea bătăriei și o făcuse să aibă o părere foarte proastă despre bărbați în general.

— Dacă afli de vreun fel în care omenirea se poate perpetua fără să depindă de bărbați, i-a zis Nazarebaddoor lui Firdaus, dă-mi și mie de știre, fiindcă atunci femeile vor putea avea tot ce-și doresc și se vor putea debarasa de tot ce nu le trebuie.

Dar până să ajungă în vale vestea inseminării artificiale, Nazarebaddoor trecuse deja de vârsta la care putea avea copii și, oricum, nu și-ar fi putut permite să plătească procedura nici dacă ar fi fost la prima și avântata sa tinerețe.

Profitase cât putuse de viață, având grijă de animale, fumându-și pipa și supraviețuind. Ghicitul era o ocupație colaterală, care îi aducea un mic venit suplimentar, dar profețiile nu erau neapărat prioritatea lui Nazarebaddoor.

Ca o adevărată femeie gujar ce era, prima ei iubire era pădurea de pin. Propoziția pe care o repeta cel mai des era, în cașmireză, „Un poshi teii, yeli vun poshi”, adică „Pădurile sunt pe primul loc, hrana pe al doilea”. Se credea paznicul copacilor din pădurea Khel și trebuia să fie îmbunătățită în fiecare toamnă, când sătenii din Pachigam și Shirmal – căci ambele sate se aprovizionau de acolo – trebuiau să adune lemn de foc înainte de venirea zăpezilor.

— Doar nu vrei să ne moară copiii de frig! pledau ei și în cele din urmă ea accepta că odraslele oamenilor erau mai importante decât lemnul.

Îi îndruma pe bărbații din sat spre acei copaci care erau cel mai aproape de moarte și numai pe aceștia le dădea voie

să-i doboare. Ei făceau exact cum li se spunea, temându-se că dacă nu o ascultă, le va face vrăji, distrugându-le recoltele și trimițându-le boli cu convulsii sau epidemii de bube.

Își câștiga existența vânzând lapte și brânză de bivoliță, iar trupul și hainele îi miroseau tot timpul a produse lactate și ghee. Aceasta îi dădea o aromă de regină bătrână care face baie în lapte și îi pune pe servitori să o maseze cu unt, chiar dacă era la fel de săracă precum noroiul de pe munte. Lumea de dincolo de pădure i se părea ireală și nu-i plăcea să o viziteze mai mult decât era cazul.

— Am bătut drum lung din Gujria, îi plăcea ei să spună, și după o asemenea călătorie nu mai e cazul să umbli brambura.

Faptul că presupusa migrație a gujarilor din Gujria sau Georgia avusese loc cu o mie cinci sute de ani în urmă nu schimba cu nimic lucrurile. Nazarebaddoor vorbea despre marea călătorie ca și cum s-ar fi întâmplat de curând și ea însăși ar fi făcut-o pas cu pas, pornind de la Marea Caspică și traversând Asia Centrală, Irakul, Iranul și Afganistanul, trecând munții prin trecătoarea Khyber și coborând apoi înspre subcontinentul indian. Știa numele așezărilor pe care le lăsaseră în urmă în Iran, Afganistan, Turkmenistan, Pakistan și India – Gurjara, Gujrabad, Gujru, Gujrabas, Gujdar-Kotta, Gujargarh, Gujranwala, Gujarat. Vorbea cu tristețe despre secetele teribile care au bântuit Gujaratul în secolul al șaselea al epocii numite Era Noastră și care i-au gonit pe strămoșii ei din pădurea Gir în sus, spre pădurile și pajiștile din munții Cașmirului.

— Nici o problemă, îi spunea ea lui Firdaus. A ieșit ceva din această tragedie. Am pierdut Gujaratul, dar, să vezi și să nu crezi, am căpătat în schimb Cașmirul!

Pe când era o fetișcană, Firdaus Butt sau Bhat își făcuse un obicei pe care apoi l-a avut toată viața, și anume acela de a urca pantele împădurite de dincolo de Pachigam pentru a sta la picioarele femeii gujar, ascultându-i povestirile nepuizabile, bând ceai roz și sărat și învățând cum să-și suspende simțul olfactiv, ajungând chiar să și-l deconecteze ca pe un

1. Unt indian, transparent și moale, aproape lichid.

Aparat de radio. În tăcerea fără miresme pe care lipsa acestuia o lăsa în urmă, putea să se scufunde în sunetul vocii hipnotice a lui Nazarebaddoor fără ca reveria să-i fie întreruptă de putoarea rahatului de oi sau de extraordinarele vânturi de bivoli pe care Nazarebaddoor le trăgea frecvent.

Profetesa i-a dezvăluit că descoperise pentru prima dată cam pe la vârsta pubertății că stătea în puterea ei să evite mici dezastre profetind vești bune. Era însă reticentă să facă evidenta legătură cu menstruația.

— Dacă ar fi avut vreo legătură cu prostia aia menită să facă viața femeilor un iad – ca și cum viața n-ar fi și așa destul de aspră – a zis ea cu dispreț, atunci ar fi încetat în momentul în care am terminat cu sângeratul, iar asta s-a întâmplat atât de demult, încât nici nu e politicos să mă întreb când.

Nzarebaddoor ținea minte că în copilărie s-a trezit într-o bună zi în oraș împreună cu tatăl său, dar nu-și mai amintea de ce. În ciuda frumuseții străzilor din Srinagar, cu casele de lemn arcuite deasupra lor, case de la etajele cărora femeile se puteau apleca una către alta ca să schimbe bârfe, rufărie, fructe și poate chiar și săruturi clandestine, în ciuda oglinzilor strălucitoare ale lacurilor și a farmecului bărcilor care le

tăiau ca niște cuțite, tânăra Nazarebaddoor nu s-a simțit deloc în largul ei.

— Atâția oameni și atât de aproape! a explicat ea. Era jignitor pentru mine.

Dintr-odată și complet surprinzător, pentru că altfel era un copil fericit, cu o fire blândă, nu o rebelă, apăsarea claustrofobică a vieții urbane s-a dovedit prea mult pentru ea. A apucat o piatră de pe jos și a aruncat-o cu toată puterea înspre vitrina unui magazin care vindea carpete numdah1.

— Nu știi de ce am făcut-o, i-a spus ea lui Firdaus peste ani. Orașul mi-a părut un soi de iluzie și piatra aia era un fel de a-1 face să dispară, ca să poată să apară iar pădurea.

Poate că asta a fost, dar nu știi sigur. Suntem niște taine pentru noi înșine. Habar n-avem de ce facem ceea ce facem, de ce ne îndrăgostim, de ce ucidem sau aruncăm cu o piatră într-un geam.

1. Carpeta brodată din fetru.

Ce-i plăcea cel mai mult tinerei Firdaus la Nazarebaddoor era faptul că vorbea cu o fătucă la fel cum ar fi vorbit cu un adult, fără nici un fel de reținere.

— Vrei să spui, a întrebat mirată Firdaus, că într-o bună zi aș putea să-i tai cuiva capul și nici măcar să nu știu de ce o fac?

Nazarebaddoor scăpă un vânt zgomotos pe sub phiran.

— Nu fi chiar așa însetată de sânge, domnișorico! a certat-o ea. Și, apropo, nu despre tine vorbeam. Este doar o piatră în aer ce se îndreaptă spre țintă.

Nazarebaddoor a regretat ce a făcut chiar în momentul în care piatra i-a plecat din mână. L-a văzut pe tatăl ei holbându-se la ea cu ochi uluiți și, pentru prima dată în viață, a intrat în transa puterii. A cuprins-o un soi de letargie fericită și a simțit că parcă lumea și-ar fi încetinit mersul, gata-gata să se oprească.

— Nu se va sparge! Fereastra nu se va sparge! s-a auzit ea strigând în mijlocul acelei stări delicioase, iar în răstimpul atemporal în care lumea a stat pe loc a văzut cum piatra deviază ușor de la traiectorie, astfel încât o clipă mai târziu, atunci când universul și-a reluat mișcarea, proiectilul a lovit cadrul de lemn al ferestrei magazinului de numdah și a căzut inofensiv la pământ.

După aceea, printr-un proces de eliminări succesive, a descoperit cât de mari îi sunt puterile și ce limite au. În același an al incidentului cu piatra, cum nu veniseră încă ploile, în Pachigam stăpânea o mare îngrijorare. Copila Nazarebaddoor i-a auzit pe doi săteni discutând subiectul în timp ce mergeau prin pădure.

— Dar nu mai vin ploile? l-a întrebat unul pe celălalt, moment în care lentoarea aceea plăcută a cuprins-o din nou pe Nazarebaddoor.

— Ba da, a răspuns ea tare, surprinzându-i pe cei doi bărbați. Vor ajunge aici miercuri după-amiază.

Într-adevăr, miercuri după prânz a început să plouă.

Lumea a început să se uite la Nazarebaddoor cu acel amestec de suspiciune și admirație pe care oamenii îl au față de cei care pot prezice viitorul. Cărarea spre căsuța ei a început să fie bătută de vizitatori, de îndrăgostiți veniți să întrebe dacă cei iubiți vor răspunde la dragostea lor, de cartofori ce voiau să știe dacă vor câștiga la cărți, de curioși și de cinici, de creduli și de cei cu inima împietrită. De câteva ori în sat s-au pornit campanii împotriva ei, campanii stârnite de oameni a căror reacție la neobișnuit era de a-1 goni din apropierea lor. A salvat-o discreția ei, precum și refuzul de a vorbi dacă nu știa răspunsul, pentru că indolența vizionară ce îi permitea să împingă viitorul în direcția dorită nu putea fi invocată: venea când avea chef, iar propria ei voință nu părea să aibă mare legătură cu asta. Doar atunci când era convinsă că putea să asigure un deznodământ fericit, i-1 șoptea la ureche celui venit să afle vestea cea bună.

Pe măsură ce a devenit femeie, puterea pe care o avea a început să o umple de îndoieli. Abilitatea de a interveni pozitiv în mersul lucrurilor, de a putea schimba lumea numai în bine, ar fi trebuit să fie o sursă de bucurie. Dar Nazarebaddoor fusese blestemată cu o natură filosofică și, drept urmare, până și înnăscuta sa fire bună a fost infectată de o undă de melancolie. Au început să o sâcâie întrebări dificile. Era întotdeauna bine să îmbunătățești lucrurile?

N-aveau oamenii nevoie de durere și de suferință, ca să învețe și să evolueze? O lume în care se întâmplă numai lucruri bune ar fi oare o lume bună, un paradis, sau ar fi un loc insuportabil, ai cărui locuitori, eliberați de pericole, eșecuri, catastrofe și nefericire, s-ar transforma în niște creaturi plicticoase, cu ifose de nesuferit și exagerat de încrezătoare în sine? Le făcea rău oamenilor prin faptul că îi ajută? Ar fi trebuit oare să-și scoată nasul ei mare din oalele celorlalți și să lase soarta să ia ce turnură voia? Da, fericirea era un lucru de mare, strălucitoare valoare și credea că tocmai asta stimulează ea, dar nu era și nefericirea la fel de importantă?

Era în slujba lui Dumnezeu sau a diavolului? La astfel de întrebări nu existau răspunsuri, dar întrebările în sine păreau uneori un soi de răspuns.

În ciuda acestor rețineri, Nazarebaddoor a continuat să-și folosească darul, căci nu putea să creadă că astfel de puteri i-ar fi fost date dacă n-ar fi fost în regulă să le folosească.

Dar temerile i-au rămas. În exterior a continuat să se comporte cu o naturalețe plină de fericire, deschisă și însuflețită, dar nefericirea din sinea ei s-a adâncit – încet, e adevărat, dar s-a adâncit. Teama ei cea mai mare, pe care n-a împărtășit-o cu nimeni, era că toate nefericirile pe care

le împiedica se adunau undeva, că irosea cu nechibzuință rezerva de noroc a Pachigamului, în timp ce ghinionul se acumula ca apa din spatele unui baraj, și că într-o bună zi zăgazurile se vor rupe și se va stârni un potop de nenorociri, în care se va îneca toată lumea. De aceea a fost atât de afectată de războiul cratițelor. Coșmarul ei cel mai crunt începea să se adeverească.

Prietenia lui Nazarebaddoor cu mult mai tânăra Firdaus era motivul pentru care nimeni din Pachigam nu era îngrijorat de ochiul leneș al lui Firdaus și, în consecință, soția lui Abdullah a putut să înceapă un soi de activitate colaterală vânzând amulete ocrotitoare, cum ar fi șiraguri de ardei iuți și lămâi, ochi pictați, malahit ori panglici cu colți smulși de la fioresii sur, mistreții sălbatici din Cașmir, pe care se spunea că trebuie să le legi la gâtul copiilor. În zilele de cununie oamenii trimiteau după Firdaus ca să deseneze ochii fericiților miri cu cărbune special și să ardă boabele de bun augur ale florii albe de isband, cunoscută și sub numele de virnanț. În timpul ceremoniei Firdaus forma deseori un duet cu Nazarebaddoor și, susținute de un grup de eunuci aduși din satul muzicanților castrați, cele două își intonau cântecele magice: Priviți, fătuca sălbatică și-a găsit un băiat blajin să fie al său, Ferește-i, o, Doamne, de ochiul rău!

După ce s-a închis în colibă, Nazarebaddoor a încetat să mai mănânce și să mai bea. Firdaus, însărcinată într-o lună avansată cu Noman, s-a dus la ușa ei cu hrană și apă și a implorat-o să-i deschidă. N-a îndrăznit să dea paravanul la o parte și să intre cu forța, pentru că prin asta și-ar fi atras nenorocirea asupra capului. Cele două prietene s-au așezat de o parte și de alta a paravanului șubred de lemn, și-au lipit buzele de el și au început ultima conversație din viața lor.

— Trăiește, a implorat-o Firdaus, sau o să mă lași să mă descurc singură cu lumea asta nouă și de rahat, plină de cratițe și furie!

A auzit-o pe Nazarebaddoor sărutând cealaltă parte a paravanului, ca și când și-ar fi luat rămas-bun de la un iubit.

— Epoca profețiilor s-a sfârșit, i-a șoptit Nazarebaddoor, pentru că viitorul e atât de cumplit, încât nici un profet nu va avea cuvinte să-l prezică.

Firdaus și-a pierdut cumpătul.

— Bine, n-ai decât să mori, dacă vrei, i-a zis ea înverșunată, așezându-și protector mâinile peste pânțelele umflat, dar să ne blestemii pe toți doar pentru că te-ai hotărât să o iei din loc arată pur și simplu că ești într-o formă proastă.

O vreme nu s-au văzut nici un fel de semne că blestemul lui Nazarebaddoor ar urma să devină realitate. Pachigam era un sat binecuvântat, iar cele două mari familii ale sale, Noman și Kaul, moșteniseră o mare parte din belșugul natural al regiunii. Panditul Pyarelal avea livada de meri, iar Abdullah Noman avea piersicii. Abdullah

avea albinele și poneii de munte, iar panditul avea lanurile de șofran și turmele mai mari de oi și capre. În vara aceea vremea a fost generoasă și fructele atârnav grele pe crengile copacilor, mierea picura de pe faguri, recolta de șofran era bogată, animalele de carne se îngrășau frumos, iar iepele de prăsilă își fătaseră prețioșii mânji. Actorii primiseră multe invitații să pună în scenă spectacole tradiționale. La mare preț era mai ales dramatizarea domniei lui Zain-ul-abidin, monarhul din secolul al cincisprezecelea, cunoscut simplu sub numele de Budshah, „marele rege”. Singurul nor negru la orizont era faptul că relațiile cu satul Shirmal continuau să fie proaste. Abdullah Noman era convins că oamenii săi se vor putea apăra cu succes împotriva oricăror alte atacuri, dar îl întrista ruptura, cu toate că lui îi aparținuse ideea de a încerca să spargă monopolul local pe care îl aveau shirmalezii pe piața banchetelor. Nu se simțea deloc vinovat pentru această inițiativă. Lumea progresa și toate întreprinderile trebuiau să se adapteze dacă voiau să supraviețuiască.

Cu toate acestea se simțea responsabil că stricase prietenia cu Bombur Yambarzal, waza sau bucătarul-șef din Shirmal, iar limba neiertătoare a lui Firdaus îl făcea să se simtă și mai prost.

— A pune afacerile înaintea prieteniei înseamnă a-1 supăra pe Dumnezeu, 1-a prevenit ea. Aveam destul ca să ne descurcăm, iar celor din Shirmal le e acum și mai greu. Dacă nu sunt angajați să-i hrănească pe alții, vor muri de foame.

La acea vreme sarcina o îngreuna deja tare pe Firdaus, așa că își petrecea majoritatea timpului în compania lui Pamposh, cunoscută și sub numele de Giri, miez de nucă, soția panditului, a cărei sarcină era cu vreo două luni mai în urmă. Și pentru că femeilor însărcinate le sunt permise orice fel de vise, ele fantau despre felul cum copiii lor încă nenăscuți vor fi prieteni pentru tot restul vieții. Dulceața acestor reverii n-a făcut decât să intensifice forța cu care Firdaus își ataca bărbatul din cauza purtării sale față de bucătarul-șef din Shirmal. Pamposh însă 1-a apărat cu blândețe pe Abdullah. În timp ce femeile stăteau amândouă pe prisma din spatele casei lui Firdaus și priveau peste lanurile de șofran, înspre Shirmal, Pamposh Kaul a făcut discret observația că bucătarul-șef nu era un om tocmai ușor de simpatizat.

— Abdullah a fost singurul dintre noi care a reușit să mențină prietenia cu el, a zis ea. Să încerci să iubești pe cineva care nu se iubește decât pe sine însuși. Ei bine, asta nu face decât să arate cât de generos este soțul tău! Acum, că între ei lucrurile s-au stricat, waza ăla mare și gras nu mai are nici un prieten pe lume.

După cum o sugera și numele său, Bombur Yambarzal era pe jumătate bărzăun negru, pe jumătate narcisă: putea să înțepe tare atunci când voia și era extrem de vanitos. Era șef în Shirmal datorită măiestriei sale culinare, dar era extrem de antipatizat de propria lui

echipă de la bucătărie din cauza comportamentului său bățos, de general ieșit la paradă, și a pretențiilor pe care le avea, ca toate oalele lor să fie lustruite până când își pot vedea chipul în ele. Atâta timp cât Shirmalul a fost campionul de necontestat al celor care ofereau Banchetul de Minimum Treizeci și Șase de Feluri și shirmalezii au livrat cantități uriașe de mâncare la toate nunțile și sărbătorile importante, Bombur Yambarzal a rămas în fruntea comunității și toată lumea i-a suportat înțepăturile de bondar și narcisismul. Influența lui a început însă să scadă pe măsură ce veniturile satului au intrat în declin și, după cum se va vedea, a început să crească puterea noului preot musulman Bulbul Fakh. Pentru asta și pentru multe altele Yambarzal îl învinuia pe Abdullah Noman.

Din admirație pentru talentele sale nemaipomenite de bucătar și din respect pentru statutul său de căpetenie a satului, Abdullah încercase de mult să rămână în termeni cordiali cu Bombur Yambarzal. La sugestia lui Abdullah, cei doi fuseseră de câteva ori la pescuit de păstrăvi de pârâu, petrecuseră câteva seri împreună, bând rom negru, și făcuseră câteva excursii pe munte. Abdullah începuse să vadă dincolo de suprafața obeză și împopoțonată pe care, din păcate, Yambarzal o oferea lumii, crâmpieie dintr-un alt Bombur, unul mai bun: un bărbat singuratic, pentru care gătitul era pasiunea absolută în viață și o trata cu o fervoare aproape religioasă, dar le cerea și celorlalți același nivel de devotament pe care el însuși îl avea și, în consecință, era dezamăgit încontinuu și zgomotos de cât de ușor erau deturnați semenii săi de la dăruirea extatică pe altarul artei gastronomice de niște chestiuni mărunte, cum ar fi viața de familie, oboseala și iubirea.

— Dacă nu ai fi atât de intransigent cu tine, i-a spus Abdullah odată lui Bombur, poate că ai fi mai indulgent și cu ceilalți și ai conduce o echipă mult mai fericită.

Bombur s-a zbârlit.

— Nu mă interesează să mă joc de-a fericirea! a zis el aspru. Eu mă ocup de banchete.

Era o afirmație care dezvăluia dimensiunea monomaniacă a personalității bucătarului, o trăsătură pe care o avea în comun cu fanaticul mullah Bulbul Fakh, ale cărui vise deveniră coșmarurile celor două sate.

După războiul cratițelor legăturile dintre cele două căpetenii s-au rupt cu nervi până când atât în Pachigam, cât și în Shirmal au sosit mesageri ai maharajahului însuși, cerându-le să lase deoparte neînțelegerile pentru a îngroșa rândurile personalului de la bucătăria palatului și a-și uni forțele ca să asigure mâncarea (și divertismentul teatral) la un banchet grandios, oferit cu ocazia sărbătorii Dassehra, care urma să aibă loc în grădina Shalimar, un ospăț la o scară nemaîntâlnită în vale de pe vremea marelui împărat mogul Jehangir. Firdaus Noman,

care luase câte ceva din abilitățile profetice ale lui Nazarebaddoor, la fel cum iei o mâncărime de la un câine plin de pureci, a ajuns imediat la concluzia că veneau nenorociri mari și că maharajahul o știa.

— Chefuiește de parcă n-ar mai exista ziua de mâine, i-a spus ea lui Abdullah. Să sperăm că e valabil numai pentru el, nu și pentru noi.

În dimineața zilei de Dassehra, la capătul celor nouă nopți Navratri de imnuri întru slava zeiței Durga, panditul Pyarelal Kaul s-a trezit cu un zâmbet larg pe față.

— Ce te-a făcut așa de fericit? l-a întrebat îmbufnată Pamposh.

În dimineața aceea se simțea foarte rău din cauza sarcinii, astfel încât era într-o dispoziție nu tocmai veselă, mai ales că neîntreruptul cântat de imnuri al soțului ei – în care el persista voinicește nu numai când oficia la micul templu din sat, ci și acasă – îi stricase somnul.

— Nu contează câte cântece de slavă îi cânti zeiței, a adăugat ea sarcastic. Singura femeie din viața ta e acest balon umflat.

Dar starea de voioșie a panditului nu putea fi stricată atât de ușor nici măcar de dispoziția proastă a nevastei lui.

— Gândește-te numai un pic! a strigat Pyarelal. Angajat de maharajahul nostru hindus, satul nostru musulman va găti și va juca azi într-o grădină mogulă – adică musulmană

— Pentru a sărbători ziua în care Rama a pornit împotriva lui Ravana ca s-o salveze pe Sita. Mai mult, se vor juca două piese: tradiționala noastră Rama Leela, dar și Budshah, istoria unui sultan musulman. Cine sunt hindușii în seara asta? Cine sunt musulmanii? Aici, în Cașmir, poveștile noastre stau fără probleme una lângă alta în același program, mâncăm din aceleași farfurii și râdem de aceleași glume. Vom sărbători cu bucurie domnia bunului rege Zain-ul-abidin. Cât despre frații și surorile noastre musulmani, nici o problemă.

Tuturor le place să o vadă pe Sita salvată din ghearele regelui demon și, în plus, vor fi și artificii.

Efigii uriașe ale lui Ravana, ale fiului său Meghnath și ale fratelui său Kumbhakarna urmau să fie ridicate în incinta grădinii Shalimar, iar Abdullah Noman, în postura zeului Rama – un actor musulman jucând rolul unui zeu hindus – îl va străpunge pe Ravana cu o săgeată, după care efigia acestuia va fi arsă în mijlocul unui spectacol uriaș de artificii.

— Bine, bine, a zis Pamposh, plină de îndoieli, dar eu voi fi femeia puhavă dintr-un colț, aia care vomită.

La celălalt capăt al Pachigamului Firdaus Noman s-a trezit în zori și a observat că părul ei galben începuse să se întunece la culoare. Copilul stătea să se nască și prin vene îi curgeau fluide ciudate. Cum era plină de presentimente sumbre, umbra ce i se așezase pe păr părea să fie încă un semn rău. Abdullah învățase să aibă încredere în instinctele soției sale și a mers până într-acolo încât a întrebat-o dacă trupa de

actori și echipa de bucătari din Pachigam n-ar trebui să stea acasă și să dea naibii spectacolul comandat de prinț, dar ea a dat din cap.

— Începe ceva tare împuțit, cum a spus Nazarebaddoor, i-a răspuns ea, mângâindu-și pântecul umflat. Asta e cât se poate de clar, dar cel care îmi dă fiori în acest moment e încă aici, înăuntru.

A fost singura dată când Firdaus a rostit ceea ce avea să devină cea mai mare taină a vieții sale, o taină pentru care nu avea nici o explicație rațională și, prin urmare, nu simțea nevoia să o pună în cuvinte: chiar înainte de a veni pe lume, fiul său – pe care toată lumea l-a iubit din momentul în care s-a născut și a cărui fire era cea mai blândă, mai prietenoasă și mai deschisă din Pachigam – începuse să o înspăimânte de moarte.

— Nu-ți face griji, a liniștit-o Abdullah, interpretând greșit ceea ce spusese ea. Nu vom fi plecați decât o noapte.

Rămâi aici cu băieții, a spus el, referindu-se la gemenii de cinci ani, Hameed și Mahmood, și la Anees, puștiul de doi ani și jumătate. Pamposh va aștepta și ea alături de tine până ne întoarcem.

— Dacă îți închipui că Giri Kaul și cu mine vom sta acasă și vom pierde o asemenea seară de gală, atunci bărbații sunt și mai proști decât am crezut, l-a întrerupt Firdaus, abătându-și din nou atenția spre probleme mai banale. În plus, dacă se hotărăște cumva copilul că vrea să iasă, nu crezi că prefer să fiu cu femeile din sat decât de una singură într-o așezare fantomă, părăsită de toată lumea?

Ca toate femeile din Pachigam, Firdaus avea o atitudine pragmatică față de naștere. Era ceva dureros, dar trebuia îndurat fără prea multă tevatură. Implica și riscuri, dar cea mai bună modalitate de a le înfrunța era să ridici din umeri.

Cât despre moment, copilul avea să vină când îi va veni vremea, iar asta nu era un motiv să-și schimbe planurile.

— Pe lângă toate astea, a adăugat ea în chip de concluzie, cine să dirijeze spectacolul dintr-o grădină a mogulilor dacă nu o descendentă directă a puternicului Iskander cel Mare?

Abdullah știa foarte bine că nu era cazul să continue discuția odată ce a fost menționat Alexandru cel Mare.

— Foarte bine, a dat el din umeri și s-a întors să plece.

Dacă voi, două găini crăcănate, sunteți gata să mergeți pe după vreun tufiș și să vă scoateți copiii ca pe niște ouă în timp ce mărimile se desfătă mâncând pui, n-aveți decât.

Fantezia alexandrină a lui Firdaus Noman, care o făcea să susțină că părul ei blond și ochii albaștri erau o nobilă moștenire macedoniană, fusese cauza celor mai vehemente certuri pe care le avusese cu soțul ei, care era de părere că monarhii cuceritori străini erau molime la fel de nedorite ca și malaria, dar în același timp – și fără să recunoască faptul că purtarea i-ar fi în vreun fel contradictorie – se desfăta cu propriile

descrieri dramatice ale conducătorilor ariviști pre-moguli și moguli ai Cașmirului.

— Pe scenă un rege e o metaforă, o întruchipare a ideii de măreție, spunea el, netezindu-și basca turtită, de lână, pe care o purta în fiecare zi ca pe o coroană, în timp ce într-un palat un rege e de obicei un nerod sau un om din cale-afară de plicticos, iar un rege pe un cal de război – la gluma asta Firdaus se zbârlea, cum Abdullah știa că va face – e invariabil o amenințare pentru o societate decentă.

În ceea ce-l privea pe actualul maharajah hindus al Cașmirului, Abdullah reușise să păstreze o atitudine de neutralitate diplomatică.

— În acest moment nu mă interesează dacă e maharajah, maharishi, maha-mârlan sau maha-mrean, le-a spus el sătenilor care se adunaseră înaintea banchetului din Shalimar Bagh. Ne-a solicitat serviciile, iar actorii ambulante și bucătarii wazwaan din Pachigam își tratează toți angajatorii regește.

Familia lui Firdaus se mutase în Pachigam pe vremea bunicului ei, aducând pe poneii lor solizi de munte sacii de iută tare unde se afla praful de aur cu care bunicii ei au cumpărat livezile și pășunile pe care mai apoi ea, ca unic copil, le-a adus ca zestre la măritișul cu carismaticul sarpanch. Înainte de mutare familia ei locuise pe dealurile frumoase (dar pline de tâlhari) Peer Rattan, situate la răsărit de Poonch, într-un sat numit Buffliaz, după Bucefal, calul legendar al lui Alexandru cel Mare, care, potrivit legendei, murise cu secole în urmă chiar în acel loc. După cum Abdullah Noman știa foarte bine, în acel orășel de deal Bucefal era încă adulat ca un semizeu și sângele de Buffliaz pe care-l avea Firdaus era cel care îi înroșise obrajii când soțul ei făcuse glume batjocoritoare la adresa calului de luptă.

Pe Firdaus puteai s-o enervezi și dacă vorbeai disprețuitor despre furnicile uriașe. Herodot scrisese despre furnicile căutătoare de aur din nordul Indiei, iar învățații lui Alexandru l-au crezut. Chiar dacă știința era ușor primitivă în vremurile acelea războinice, învățații de atunci nu le înghițeau chiar pe toate. De exemplu, demontaseră foarte repede legenda rasistă a grecilor conform căreia indienii aveau spermă neagră. (Mai bine nu întrebați cum.) Cu toate acestea credeau în furnicile prospectoare și, în consecință, la fel făceau și sătenii din Peer Rattan. După spusele bătrânilor din Buffliaz, Alexandru însuși vizitase aceste dealuri misterioase, fiindcă auzise că aici se pot găsi creaturi asemănătoare cu niște furnici uriașe și păroase, mai mici decât un câine, dar mai mari decât o vulpe, cam de mărimea unei marmote, iar în procesul de construire a furnicarelor lor imense, ele dezgroapă grămezi de pământ plin cu aur. Odată ce armata grecească – sau cel puțin generalii ei – au aflat că furnicile care dezgroapă aur există cu adevărat, mulți au refuzat să se mai întorcă acasă, s-au stabilit în regiune și au dus vieți de huzur, întemeindu-și familii mixte, în care copii cu nasuri grecești, ochi

albaștri sau verzi și păr bălai coexistau frecvent cu frați himalaieni cu păr negru și nasuri diferite. Alexandru însuși a rămas acolo destul cât să-și umple iarăși vistieria armatei și să lase în urmă câteva progenituri. Din ele au crescut la întâmplare o serie de arbori genealogici, iar strămoșul de acum două mii de ani al lui Firdaus a fost prima ramură a unei astfel de plante.

— Familia mea, progeniturile lui Iskander, știau amplasările secrete ale mușuroaielor încărcate de comori, îi va repeta Firdaus fiului ei, Noman, pe parcursul copilăriei lui, dar de-a lungul timpului depozitele s-au împutinat. Când în cele din urmă s-au epuizat, ne-am umplut sacii de iută cu ultimele rămășițe prăfuite ale acestei ciudate comori și am venit în Pachigam, obligați de nevoie să devenim copii actoricești ale magnificilor care am fost odată.

Firdaus Noman era la a treia generație în Pachigam, mai era și soția căpeteniei și, în ciuda ochiului ei leneș și a basmelor cu furnici de sub pământ și orașe de șerpi, se bucura de protecția lui Nazarebaddoor, așa că satul a făcut în așa fel încât să uite ceea ce toată lumea știa de pe vremea bunicului său și anume că atunci când un anume domn Butt ori Bhat apare în sat în toiu noapții, venind dintr-o regiune de bandiți bine-cunoscută, își cumpără locul în comunitate aruncând cu bani în dreapta și-n stânga, doarme stând pe scaun, cu o pușcă în poală, și folosește un nume despre care toată lumea crede că nu e al lui, fiindcă nici măcar nu știe cum se scrie, așadar atunci când se întâmplă toate astea, nu trebuie să crezi în furnici păroase, căutătoare de comori și asemănătoare cu marmotele pentru a înțelege situația.

La început domnul Butt sau Bhat n-a prea avut multe de vorbit cu nimeni din Pachigam. Stătea treaz în fiecare noapte, păzindu-și nevasta și fiul adormiți, iar ziua ochii îi arătau de parcă urmau să-i crape de-atâta durere tăcută.

Nimeni n-a îndrăznit să-i pună niciuna din întrebările evidente, iar după vreo cinci sau șase ani s-a calmat și a început să se comporte de parcă ar fi crezut că nu mai e urmărit de cel de care fugise. După zece ani a zâmbit pentru

99 Prima dată. Poate că șeful bandei de tâlhari, cel care îl pasaportase acolo, se mulțumise cu puterea proaspăt cucerită și nu simțise nevoia să își lichideze rivalul exilat.

Poate că existaseră într-adevăr furnici gigantice și căutătoare de comori, dar pe el l-au lăsat în pace. În vechile legende se spunea că dacă le furai comoara, furnicile te urmăreau și să-1 ferească Dumnezeu pe bărbatul sau femeia care nu fugeau destul de repede sau destul de departe. Era groaznic să fii ucis de o hoardă de furnici. Era mai bine să te spânzuri sau să îți tai singur nenorocitul acela de gât al tău.

Domnul Butt sau Bhat se temuse, probabil, că armata de furnici îl va urmări, dar norocul a fost până la urmă de partea lui: îi pierduseră

urma sau găsiseră altă sursă pe care să o exploateze și își pierduseră astfel orice urmă de interes pentru cei câțiva saci penibili de pradă subpământeană pe care îi avea el. Oricum, după cincisprezece ani cei care își mai aminteau de sosirea domnului Butt sau Bhat au început să moară, iar când el însuși și-a dat obștescul sfârșit, la douăzeci și unu de ani după venirea sa în Pachigam, murind în pat, ca orice om normal, și fără vreo pușcă prin apropiere, lumea a hotărât că e destul și a încetat să mai comenteze trecutul dubios al familiei sale. Apoi Firdaus s-a măritat foarte bine, iar după aceea subiectul aurului tâlharilor a devenit tabu și povestea furnicilor a rămas singura vehiculată. A pune la îndoială această variantă însemna a te expune ascuțimii limbii lui Firdaus, iar pedeapsa asta numai sarpanch-ul însuși o putea suporta, deși chiar și el dădea uneori înapoi în fața ferocității atacurilor ei verbale. Dar când Firdaus s-a trezit în ziua banchetului din grădina Shalimar și a văzut că părul începuse să i se închidă la culoare, a rostit cuvinte întunecate despre teama ei de fiul încă nenăscut, care urma să se nască mai târziu, în aceeași noapte, pe acele pajști fabuloase.

— Îmi dă fiori, a repetat ea pentru sine și înainte, și după naștere, pentru că a văzut ceva în ochii aceia proaspăt deschiși, o lucire piraterească ce o prevenea că tezaurul pierdute, teama și moartea vor juca un rol important și în viața lui, care abia începea.

Q6

La intrarea în grădina Shalimar, alături de lacul somptuos pe care săltau bărcile ce semănau cu un public curios, așteptând nerăbdător să înceapă spectacolul, sub platanii foșnind și în tăcerea eternă a munților indiferenți, preocupați doar de efortul imens de a se împinge tot mai sus spre cerul virginal, sătenii din Pachigam își adunau laolaltă animalele pe care le aduseseră la sacrificat, puii, caprele și mieii al căror sânge avea să curgă în curând la fel de liber precum faimoasele cascade ale grădinii, își descărcau carele cu boi și își cărau poverile de ustensile de gătit și recuzită, efigii și artificii. În tot acest timp, de parcă ar fi vrut să îi amuze, un mic demagog ce stătea în picioare pe un butoi gol de petrol făcea o declarație uluitoare, pe care o scotea în evidență lovind cu un băț extrem de viu colorat o tobă enormă.

— Există un copac în paradis care le dă adăpost și hrană tuturor celor nevoiași! striga acest individ mărunț. Eu cred de mult că aici – chiar aici, în Paradisul nostru inegalabil de pe pământ, pe care, ca să nu le părem prea lăudaroși celor din afară, preferăm să îl numim Cașmir – există un văr al aceluia copac celest toba¹. Potrivit legendei, locul în care se află toba pământesc i-a fost revelat împăratului Jehangir de către piri² sfinți, iar acesta a construit grădina Shalimar în jurul său. Nici până în ziua de azi nimeni n-a aflat care este copacul. Însă în seara asta, prin intermediul magiei mele, adevărul va ieși la lumină.

Era un individ cu tenul de culoare închisă, ochi scânteietori și o mustață dansatoare, care părea să aibă o viață athletică proprie deasupra gurii sale pline de dinți albi și zâmbitori, dar nici chiar cu ajutorul butoiului de petrol și al turbanului său absurd de înfoiat nu reușea să se înalțe mai mult decât un bărbat adult, iar lui Abdullah Noman i-a trecut prin cap că era un bărbat a cărui muncă de-o viață era un soi de răzbunare pentru tragedia personală a propriei sale

1. Copac sacru care apare în Coran și care le oferă adăpost și hrană celor nevoiași.

2. Bătrâni.

Dimensiuni: nu apăruse niciodată în lume pe de-a-ntregul și de aceea își dorea să facă să dispară părți din aceasta.

Firdaus a văzut mai în profunzime.

— E ridicol când îți lovește toba și urlă în halul ăsta, i-a murmurat ea soțului ei. Dar uită-te la el în scurtele momente de pauză pe care le face. Nu crezi că arată dintr-odată ca un om încrezător în autoritatea sa, calm și fără teamă? Dacă ar tăcea din gură, ar putea să ne convingă că nu e un șarlatan de doi bani.

— Eu sunt cel de-al Șaptelea Sarkar! striga omulețul, izbindu-și de zor toba. Doamnelor și domnilor! îl aveți în fața dumneavoastră pe Maestrul Extraordinar de a Șaptea Generație al Iluziilor, Amăgirilor și Confuziilor! Pe scurt, al Vrăjitoriilor și Magiei Negre de toate felurile! Și Unicul Exponent și Mare Expert al Celei Mai Vechi Forme de Magie, cunoscută sub numele de Indrajal!

Aici și-a lovit toba atât de tare, că s-a clătinat, iar lumea, din nefericire, a început să râdă.

— N-aveți decât să râdeți cât vreți, s-a burzuluiit al Șaptelea Sarkar, dar în seara asta, în culmea festivităților, după banchet, piesa de teatru, dans și artificii, voi face ca Shalimar Bagh să dispară complet pentru cel puțin trei minute și atunci, când se va arăta copacul paradisului – căci doar un astfel de copac poate dovedi că nu sunt șarlatan – atunci, ha! vom vedea cine va mai râde atunci.

Acestea fiind spuse, bărbatul a sărit de pe butoiul de petrol și, lovindu-și toba din toate puterile, și-a croit drum, îmbrâncindu-se, prin mulțimea batjocoritoare a sătenilor din Pachigam.

Firdaus l-a oprit.

— N-avem nici o intenție rea, a spus ea. Și noi suntem actori, iar dacă acest truc îți reușește, crede-mă că noi vom fi cei care vom aplauda primii, cel mai tare și cel mai îndelung.

Al Șaptelea Sarkar s-a înmuiat serios când a auzit astfel de cuvinte, deși s-a prefăcut că nu îl impresionează.

— Crezi că nu am mai făcut așa ceva? a pufnit el. Poftim! Răsfoiește! Privește!

A scos din interiorul cămășii un maldăr de articole îngălbenite de ziar. Sătenii s-au strâns în jurul lui. AL ȘAPTELEA SARKAR FACE SĂ DISPARĂ UN TREN ÎN MERS, a citit el mândru. PUF! FĂNTÂNA FLORA DIN BOMBAY A DISPĂRUT CA PRIN MINUNE! Și apoi a venit rândul celei mai grozave recomandări: MAGIA FACE SĂ DISPARĂ TAJ MAHALUL.

Aceste articole au schimbat cumva atmosfera din jurul lui. Deși abia dacă putea fi văzut în mijlocul mulțimii care se aduna, crescuse serios în statură.

— Deci ce profesie ai până la urmă? a întrebat Abdullah Noman, cumva nepoliticos, deoarece răsul său neîncrezător fusese cel mai puternic dintre toate. Adică vreau să întreb pe ce se bazează numărul tău? E un soi de hipnoză în masă?

Al Șaptelea Sarkar a dat vesel din cap.

— O, nu! Hipnotismul nu este deloc implicat. Pur și simplu nu fac decât să țin lucrurile departe de ochii voștri.

Nu e nimic supranatural sau ocult, prieteni. Totul e știință, Știința Iluziei Perfecte și a Controlului asupra Minții.

Multe voci se agitau acum, cerând mai multe detalii, dar el a bătut toba ca să-i reducă la tăcere.

— Bas! Destul! Vreți să-mi dezvălui secretele în plină stradă încă înainte de a vă uimi pe toți? N-am să spun decât atât: voința mea îmi permite să ajung la un Echilibru Psihic cu lumea din jurul meu și asta îmi face Actele posibile. Ce e Indrajal? E reprezentarea teatrală a visului de a trăi fericit, pentru că atunci când trăiești fericit, nimic nu pare imposibil.

Dar liniștește-te acum, glas al meu, și nu mai bate câmpii! Ai spus deja prea mult. Puneți-vă piesa în scenă, artiști bhand!

Iar apoi urmăriți-l în acțiune pe un adevărat maestru al artei teatrului.

Bang! Bang! Și a plecat în susul pajiștilor terasate.

Panditul Pyarelal Kaul i-a spus soției sale:

— Așteaptă numai. Până la sfârșitul serii voi descoperi secretul acestei șarlatanii.

A fost o noapte de absențe întunecate. Giri Kaul însăși urma să fie printre cei ce aveau să dispară.

Din momentul în care a intrat în grădină și s-a trezit înaintând cu greu prin noiane înalte de frunze veștejite, Abdullah Noman a început să aibă îndoieli în legătură cu întregul aranjament. Era o noapte de octombrie neobișnuit de rece. Începuse deja să ningă. „Până vor sosi oaspeții, în ținutele lor de gală, vom fi în mijlocul unui viscol, iar aerul le va îngheța plămâni. Vor fi destule sobe de mangal ca să le țină de cald mesenilor în timp ce mănâncă? Și după aceea?

Un public căruia îi e frig nu e ușor de distrat. Asta nu e o vreme potrivită pentru o petrecere în aer liber. Nici măcar Rama Leela și Budshah nu se pot pune cu un obstacol precum zăpada.”

Apoi însă farmecul grădinii a început să pună stăpânire pe el. Paradisul era și el o grădină – Gulistan, Jannat, Eden – iar aici, în fața lui, se afla replica acestuia pe pământ.

Fusese dintotdeauna îndrăgostit de grădinile mogule din Cașmir – Nishat, Chashma Shahi și, mai presus de toate, Shalimar – iar visul lui de-o viață era să dea un spectacol acolo. Actualul maharajah era departe de a fi un împărat mogul, dar imaginația lui Abdullah putea schimba asta fără probleme, așa că în timp ce stătea în mijlocul terasei principale și își direcționa oamenii spre locurile lor, în timp ce trupa de teatru s-a dus spre terasa cea mai înaltă ca să ridice scena pentru spectacolul cu Budshah, în timp ce echipa de bucătari s-a îndreptat spre corturile unde se afla bucătăria și a început interminabilul proces de mărunțit, feliat, fript și fiert, sarpanch-ul a închis ochii și l-a invocat pe creatorul – mort de mult – al acestei țări a minunilor, cu copaci unduitori, terase fluide și muzică acvatică, monarhul horticultor pentru care pământul era o iubită căreia îi cânta prin grădinile acestea cântece înverzite de iubire. Abdullah a alunecat într-o stare ca de transă, în care s-a simțit transformat în acel rege mort, Jehangir, Atotcuprinzătorul Pământului, și trupul i-a fost cuprins de ceva aproape feminin, de o istovire imperială, de senzualitatea languroasă a puterii. Unde îi era palanchinul? se întrebă. Trebuia să fie dus sus, în grădină, într-un palanchin purtat pe umeri de bărbați zvelți, cu sandale de sfoară în picioare. Și atunci de ce mergea pe jos?

— Vin, a murmurat el încet. Aduceți vin dulce și să începă muzica.

Uneori puterea de autosugestie a lui Abdullah îi speria pe ceilalți actori din trupă. Când o descătușa, reușea – sau cel puțin așa părea – să învie morții și să le ofere adăpost în trupul său, o performanță ocultă mult mai impresionantă

(dar și mai îngrijorătoare) decât simplul joc pe scenă. De data asta, la fel ca în toate ocaziile de acest fel, actorii din Pachigam i-au adus-o alături pe soția lui, Firdaus, ca să-1 smulgă din trecut cu vorbele ei.

— Vremurile se întunecă atât de mult, i-a spus el distant, încât trebuie să facem totul ca să ne agățăm de amintirea luminii.

Era vocea împăratului în ultima sa călătorie, cu sute de ani în urmă, murind pe drumul spre Cașmir fără să ajungă la mult-râvnitul liman al paradisului său terestru, la grădina sa ca un imn, cu terase și păsări. Firdaus și-a dat seama că nu mai era timp pentru măsuri blajine și, în plus, avea propriile ei vești de împărțit. Și-a apucat bărbatul cu putere și l-a scuturat. Din chughal și din barbă i s-au stârnit mici rafale de zăpadă.

— Ce ai fumat? a strigat ea, înăsprindu-și intenționat vorbele. Grădina asta are un efect teribil asupra bărbaților mărunți. Încep să se creadă giganți.

Insulta a reușit să răzbată prin starea de reverie a lui Abdullah și, ca urmare, acesta a început să se întoarcă îndurerat la banalitatea ființei sale din starea de trezie. Nu era împăratul. Era servitorul. Firdaus, care știa totul despre el înainte ca el însuși să o știe, i-a citit gândurile și i-a răs în față. Asta i-a sporit bărbatului durerea buimacă și i-a intensificat culoarea din obraji.

— Dacă vrei să te pregătești să joci rolul unui rege, i-a spus ea pe un ton mai blând, gândește-te la Zain-ul-abidin din prima piesă. Gândește-te cum va fi să fii zeul Rama în cea de-a doua jumătate a programului. Dar acum există niște vieți mult mai importante la care trebuie să ne gândim.

Copilul lui Giri vine mai devreme, iar asta probabil doar din cauză că tu ai spus că va fi așa.

Capul începea să i se limpezească. Era înconjurat de probleme de viață și de moarte. La mijlocul veacului al cincisprezecelea sultanul Zain-ul-abidin a căzut pradă unui beteșug mortal, un furuncul pe piept, și ar fi murit cu siguranță

1. Haină care se poartă peste tunică.

Dacă n-ar fi fost intervenția unui doctor înțelept, un pandit pe nume Shri Butt sau Bhat. După ce doctorul Butt sau Bhat l-a vindecat pe rege de boala pe care o avea, Zain-ul-abidin i-a spus că trebuie să-i ceară în schimb un dar de mare preț, căci nu-i redase el regelui însuși viața, cel mai prețios dintre daruri? „N-am nevoie de nimic pentru mine”, a replicat doctorul Butt sau Bhat, „dar, sire, sub domnia regilor dinaintea Măriei Voastre frații mei au fost persecutați îngrozitor, iar acum au nevoie de un dar cel puțin la fel de prețios ca și viața”. Regele a consimțit să înceteze de îndată persecuția pandiților din Cașmir. Mai mult, a avut grijă să le reabiliteze familiile împrăștiate și nenorocite, dându-le voie să predice și să-și practice religia fără nici un fel de piedică. Le-a reconstruit templele, le-a redeschis școlile, a ridicat dările care îi apăsau, le-a reparat bibliotecile și a încetat să le mai ucidă vacile. Din acel moment a început o epocă de aur.

Cuvintele și-au revenit la viață în el și s-au repezit să-i iasă pe gură ca niște oi speriate.

— Pamposh, zici. Pamposh – unde e – ce se întâmplă – se simte bine – copilul – va trăi copilul – unde e Pyarelal, probabil e înnebunit – Dumnezeuule, nu v-am spus să rămâneți acasă? – arre, cum, când s-a, ce ne facem?

Firdaus i-a pus palma pe buze și l-a luat în derâdere cu voce tare, ca să audă toată lumea.

— Auziți-1 pe marele meu soț, care ține tot satul în mână!

A zis ea. Auziți cum îl transformă un bebeluș într-un băiețel înfricoșat.

Apoi, făcând în așa fel încât să n-o audă nimeni, i-a șoptit la ureche pe un ton complet diferit:

— Am luat cearșafuri și am împrejmuit un loc pentru naștere în spatele corturilor, unde e bucătăria. Sunt destule femei care să se ocupe de ce trebuie. Eu pot ajuta cu copilul, iar celelalte vor avea grijă de gemeni și de micul Anees. Dar Giri nu e bine deloc, iar viscolul ăsta nu ne ajută nici el. Pe lista cu invitați sunt și doctori, iar unii dintre ei locuiesc în Srinagar, în partea dinspre noi. Pyarelal s-a dus să aducă unul. Facem tot ce se poate. Las-o pe seama mea. Ai destule pe cap în momentul de față.

Abdullah și-a deschis gura să vorbească, dar Firdaus a văzut cuvintele Ți-am spus că așa va fi tremurându-i pe buze.

— Taci din gură! 1-a oprit ea. Nici măcar nu încerca să spui ceva.

Abdullah Noman își revenise pe deplin. Da, va fi adus un doctor, iar Pamposh și copilul vor fi salvați. Intervenția unui doctor înțelept, un pandit, exact ca în Budshah. Între timp trebuia să fie supravegheat gătitul și să se pregătească un spectacol dublu. Abdullah se plimba țanțoș de colo-colo, făcând observații, dând ordine și înlesnind legăturile cu membrii în uniformă ai pazei maharajahului, precum și cu personalul de serviciu și cel de la bucătărie. Lumea își reluase forma obișnuită. Pe ambele terase ale grădinii Shalimar, de o parte și de alta a cascadei principale, fuseseră ridicate corturi shamiana viu colorate, iar personalul casei regale întindea dastarkhan-ele Dogra, carpetele, pe laturile cărora se înălțau pernele de sprijin pe care se servea în mod tradițional banchetul oaspeților, așezați în grupuri de câte patru. Abdullah era peste tot, convingându-se că totul era așa cum trebuie. Zăpada cădea drept, cu fulgi mari și pufoși.

Era greu de spus dacă era o binecuvântare sau un blestem.

Într-un cort de pe terasa cea mai joasă Bombur Yambarzal, waza din Shirmal, i-a prezentat o față ale cărei culori erau oricum, numai vesele nu. În ciuda rugăminții maharajahului de a lăsa la o parte rivalitățile, era clar că acest om nu era împăcat cu vecinul său.

— E cea mai grea umilință! a izbucnit el. Noi, care suntem bucătarii fără rival, virtuoși de-o viață ai pwZao-ului, maștri ai puiului methi și artiști ai aab gosh-ului î1, noi am primit terasa mai mică, unde vor mânca oaspeții mai puțin importanți. Voi, impostorilor, voi, hoților, voi, ignoranților, care credeți că puteți găti această mâncare fără să aveți măcar un waza care să vă îndrume – ca să nu mai vorbim de un vasta waza, un mare bucătar, ca mine! – voi ați fost plasați deasupra noastră. E o jignire strigătoare la cer, care nu va fi uitată! Nu mă consolez decât cu faptul că nici gloata ta nu are acces la terasa cea mai înaltă, fiindcă

bucătării casei au amenințat că pleacă fără să se uite măcar înapoi dacă nu li

1. Pulao – specialitate indiană din orez prăjit și condimentat; pui methi – pui gătit cu frunze uscate de schinduf; aab gosh – berbec în sos de lapte.

Se permite să servească ei la mesele de sus. E clar că maharajahul n-a avut nici o problemă să insulte un sat întreg, dar s-a simțit dator să-și tămâieze bucătării!

Abdullah Noman și-a mușcat limba. Era adevărat că Pachigamul avea să hrănească pătura mijlocie a musafirilor, dar în aceeași seară, un pic mai târziu, trupa de actori de bhand pather a lui Abdullah va pune în scenă în fața maharajahului însuși istoria lui Zain-ul-abidin, iar mai apoi Rama Leela, spectacole ce vor culmina cu arderea efigiilor și cu un foc de artificii. „N-are rost să răsucesc cuțitul în rana bietului Bombur”, s-a gândit el, pradă unuia din accesele de compasiune vinovată pe care le simțea periodic față de bucătarul din Shirmal. Și-a înclinat capul spre Yambarzal într-un gest ce aproape că semăna a scuză sau, dacă nu, măcar era respectuos și a mers mai departe, fără să răspundă cu vorbe aprinse la vorbele aprinse ce îi fuseseră aruncate și fără să bănuiască măcar o clipă că avea în față nu o seară de ospăț și teatru, ci un moment dramatic de cotitură din viața sa, precum și din viața celor dragi lui, o noapte la sfârșitul căreia nimic pe lume nu avea să mai fie așa cum ar fi trebuit, râurile aveau să-și schimbe cursul, stelele aveau să apară în locuri neașteptate pe cer, soarele putea la fel de bine să răsară la nord sau la sud sau în orice alt loc, fiindcă toate certitudinile aveau să fie pierdute și se lăsa întunericul, aducând cu el vremuri cumplite, pe care limba visătoare a lui Abdullah le profețise fără să-i consulte creierul. Și-a văzut mai departe de treabă, aplecându-se în zăpadă, azvârlind nămeții la o parte cu cizmele sale solide, și tocmai se porni să verifice cum înaintau lucrările la construcția scenei, când Firdaus, clătinându-se ușor, îl găsi lângă heleșteul de pe terasa cea mai înaltă. Fântânile au țâșnit exclamativ în sus în momentul în care i-a apucat brațul ca să se sprijine de el, de parcă întreaga grădină ar fi fost șocată de schimbarea pe care o suferise comportamentul ei. Părea mult mai puțin stăpână pe situație decât înainte, pe față i se putea citi încordarea, iar ochiul leneș îi aluneca într-o parte, în derivă.

— În ordine, i-a spus ea, apoi s-a crispat și a scrâșnit din dinți, transpirând în tăcere, asaltată de o contracție puternică. Recunosc că situația a devenit un pic mai complicată decât am crezut.

I04

Două femei au născut troienite în spatele tufișurilor, asistate de khwaja1 Abdul Hakim, un bine-cunoscut doctor local și filosof sufist, specialist în medicină – atât în cea naturistă, cât și în cea farmaceutică, atât în cea tradițională, cât și în cea modernă, atât în cea orientală, cât și

în cea occidentală. Dar în acea seară niciunul din respectivele talente nu i-a fost de vreun folos. Viața a sosit de una singură, iar moartea nu a putut fi împiedicată. Un băiețel, o fetiță – o naștere fără probleme, o victimă. Firdaus Noman a născut rapid, scuipându-1 pe Noman Noman ca pe un sămbure.

— Iată-te, deci, în grabă, i-a șoptit ea fiului ei proaspăt născut, uitând că primul cuvânt pe care acesta ar fi trebuit să-1 audă era numele Domnului. Ai un tată care își schimbă mereu înfățișarea și îi spune acestei vrăjitorii actorie, familia de aventurieri a mamei tale e și ea destul de dubioasă și nimic în noaptea asta nu e normal. Dar tu să crești normal oricum, bine? Și să nu-mi dai motive să mă sperii.

Apoi Giri a țipat și Firdaus a trebuit să fie ținută, ca să nu sară în ajutorul chinuitei sale prietene. Femeile din Pachigam au îngrijit mama în viață, au înfășat cei doi copii sănătoși, s-au ocupat de ei și au acoperit fața femeii moarte, în timpul nopții vor duce trupul acasă într-un car tras de boi, iar a doua zi îl vor arde pe un rug de santal. Ce mai era de zis despre astfel de lucruri? Ele se întâmplă. Nu suficient de des ca să pună în pericol perpetuarea speciei – statisticile erau din ce în ce mai bune – dar când îți venea rândul, erai moartă sută la sută. Trebuiau să bocească și o vor face atâta cât va fi nevoie. Panditul și copila lui aveau nevoie de sprijinul satului și îl vor primi. Satul avea să se închidă în jurul lor ca o mână care se face pumn. Panditul va continua să trăiască. Fiica sa va continua să trăiască. Viața mergea înainte. Zăpada se va topi și vor crește alte flori. Moartea nu era sfârșitul.

Lui Abdullah i s-a adus vestea nașterii celui de-al patrulea fiu, dar mândria paternă a trebuit să fie pusă pe moment deoparte, căci erau atâtea de făcut înainte de sosirea

1. Apelativ musulman folosit în Orientul Mijlociu și în Asia de Sud.

Oaspeților. În plus, se pregătea deja pentru rolul lui Zain-ul-abidin, intrând în pielea sultanului de demult, care întruchipa pentru el tot ce era bun în valea pe care o iubea – toleranța ei și credințele care se împleteau. Spre deosebire de brahmanii din restul Indiei, pandiții din Cașmir mâncau carne fără probleme. Musulmanii din Cașmir – probabil din cauză că erau invidioși pe faptul că pandiții aveau atâția zei la dispoziție – estompau monoteismul auster al religiei lor și se închinau înțelepților ei în templele nenumăraților zei ai văii. A fi din Cașmir, a fi primit un dar divin atât de nemaipomenit însemna să prețuiești ce era comun mult mai mult decât ceea ce despărțea. Povestea lui Budshah Zain era un simbol al tuturor acestor lucruri. Abdullah a închis ochii și s-a cufundat și mai tare în rolul său favorit. Ca urmare, nu a putut fi de față ca să-și consoleze prietenul când Pamposh Kaul a murit în vâlmășagul însângerat al nașterii premature a fiicei ei.

Un stol de umbre înaripate s-au ridicat din grădină, purtându-i sufletul. Pyarelal plângea sub copacii iluminați în timp ce filosoful sufist îl îmbrățișa și îl săruta, plângând la fel de tare ca și el.

— Întrebarea morții ni se pune de la sine, nu-i așa, pandit? în fiecare zi, a zis khwaja printre lacrimi. Cât mai avem de trăit, dacă va fi blândă sau nu când va veni, cât mai putem munci, din câte din bogățiile vieții ne vom mai înfrupta, cât vom mai vedea din viețile copiilor noștri et cetera.

În condiții normale posibilitatea de a discuta ontologie – ca să nu mai vorbim de finețurile misticismului sufist și hindus – l-ar fi umplut de bucurie pe Pyarelal Kaul. Dar în seara asta nimic nu era normal.

— Ea are acum răspunsul, a răspuns el plângând. Și cât e de amar acest răspuns!

Printre hohote, khwaja mângâia fața îndureratului văduv.

— Ai o fiică frumoasă, a zis el, înecându-se. Problema morții este în aceeași măsură și problema vieții, panditji, iar aceasta este, la rândul ei, o problemă de iubire. Asta e întrebarea la care trebuie să răspunzi și la care singurul răspuns este acela de a continua.

După care nu și-au mai spus nimic. S-au tânguit amândoi lung și răsunător sub luna gârbovită și amenințătoare.

Io6 înainte de a se construi grădina mogulă, aici fusese un loc plin de șacali. Vaietele celor doi bărbați în toată firea sunau ca niște urlete de șacali.

Moartea, cea mai prezentă dintre absențe, pătrunsese în grădină, iar din acel moment absențele s-au înmulțit. Era la apus, ora hotărâtă sosise, mirosurile calde ale banchetului se ridicau dinspre bucătăria și, în ciuda tragediei, totul a fost gata la timp. Dar unde erau oaspeții? Era, fără îndoială, foarte frig și probabil că asta îi făcuse pe unii să se răzgândească. Primii dintre cei care sărbătoreau Dassehra și au sosit totuși erau îngrămădiți unii într-alții, încercând să-și țină de cald, și nu arătau nici pe departe ca niște oameni care veniseră să se distreze. Dar puhoiul scontat de vizitatori nu s-a materializat deloc și, ceea ce era și mai rău, o mare parte din personalul casei regale a început să plece pe furiș – cărăușii, paznicii, chiar și bucătarii de pe terasa cea mai înaltă, bucătarii personali ai maharajahului, cei care pregătiseră mâncarea pentru anturajul personal al acestuia.

Cum putea fi salvată situația? Abdullah Noman alerga înapoi și încolo prin grădină, strigând la oameni, dar n-a reușit să primească decât prea puține din răspunsurile de care avea nevoie. Sub un pavilion mogul 1-a găsit pe magicianul Sarkar, cu capul îngropat în palme.

— E un dezastru! a zis al Șaptelea Sarkar. Oamenilor le e prea frică să iasă pe viscolul ăsta și, din câte am auzit, nu numai zăpada îi înspăimântă, așa că realizarea mea cea mai de seamă nu va avea ca martori decât o adunătură de bufoni de la țară.

Corturile, în culorile lor puternice, care străluceau la flacăra mangalurilor uriașe, a șiragurilor și cercurilor vesele de lumini ce săltau printre copaci, au rămas aproape goale pe măsură ce înserarea care se tot adâncea devenea noapte, înălțându-se ca niște spectre din zăpadă. Descumpănit de banchetul fantomă, Bombur Yambarzal i-a cerut sfatul lui Abdullah.

— Ce vrea să spună vrăjitorul cu faptul că nu numai zăpada îi înspăimântă? Dacă lumea e prea înspăimântată ca să vină, a zis el aproape timid, iar schimbarea din comportamentul său arăta cât de adâncă îi era nesiguranța, crezi că e bine ca noi să rămânem?

Inima lui Abdullah era deja tulburată, căci bucuria nașterii lui Noman se lupta în pieptul său cu sentimentul de disperare provocat de moartea scumpei Pamposh. Așa că a dat doar din cap stupefiat.

— Hai să mai așteptăm un pic, a zis el. Ar trebui să trimitem amândoi oameni în Srinagar ca să vadă ce se întâmplă. Lucrurile trebuie să se clarifice un pic.

Abdullah nu era în apele lui. În seara aceea nu avea să mai fie nici un spectacol cu Budshah și el încerca să se scuture de umbra lui Zainul-abidin, din care mai avea încă niște bucățele prinse de minte. Era profund nedumerit.

Pentru a doua oară în ziua aceea trebuia să exorcizeze spiritul unui rege și se simțea epuizat.

În absența mării majorități a oaspeților, tot felul de zvonuri – înfășurate în mantii și cu glugă, pentru a se proteja împotriva intemperțiilor – au invadat Shalimar Bagh și au umplut locurile libere din jurul dastarkhan-elor: zvonuri de doi bani, de mahala, precum și zvonuri mai rafinate, care pretindeau că au origini aristocratice, adică o întregă ierarhie socială de zvonuri tolănite pe perne, create de misterul care învăluia totul, la fel ca viscolul. Zvonurile erau voalate, confuze, neclare, îndoielnice și adesea răutăcioase. Păreau să fie o specie nouă și evoluau conform unor reguli stabilite de Darwin, făcând mutații la întâmplare și fiind supuse amoralilor procese de vânturare ale selecției naturale. Cele mai puternice zvonuri supraviețuiau și începeau să se facă auzite peste hărmălaia generală, iar în sunetele șuierate sau murmurate de acești supraviețuitori, de cele mai gălăgioase, mai insistente și mai puternice zvonuri, cuvântul care a fost auzit cel mai des, reluat mereu și mereu, a fost kabaili. Era un cuvânt nou, pe care puțini dintre cei din Shalimar Bagh îl cunoșteau, dar cu toate acestea îi înspăimântă.

— O armată de kabaili din Pakistan a trecut granița, prădând, violând, incendiind și ucigând, spuneau zvonurile.

Iar acum se apropie de oraș.

Zvonul cel mai negru dintre toate a intrat și s-a așezat în jilțul maharajahului.

— Maharajahul a fugit pentru că a auzit despre bărbatul crucificat, a spus el cu o voce în care se amestecau disprețul și groaza.

Io8

Autoritatea acestui zvon era atât de mare, încât sătenilor zguduiți din Pachigam și Shirmal li s-a părut că bărbatul crucificat a apărut chiar atunci și acolo pe pajiștile grădinii mogule, pironit pe pământul alb și cu zăpada din jur înroșindu-se de sângele lui. Numele bărbatului era Sopor și nu era decât un simplu cioban. La o răscruce de lângă un deal, undeva departe, în nord, o hoardă de kabaili a trecut în goană pe lângă el și a întrebat care este drumul spre Srinagar.

Sopor ciobanul a ridicat mâna și le-a arătat, trimițându-i deliberat în direcția greșită. La capătul unei zile întregi de alergat după potcoave de cai morți, când și-au dat seama de înșelătorie, au refăcut drumul înapoi, l-au găsit, l-au crucificat în praful răscrucii unde îi indusese în eroare, l-au lăsat să urle o vreme, cerșindu-i lui Dumnezeu o moarte care refuza să vină pe cât de repede și-ar fi dorit el, iar când s-au plictisit de zgomotul pe care îl făcea, i-au bătut un ultim cui în gât.

Erau atât de multe lucruri noi pe vremea aceea și atât de multe erau doar pe jumătate înțelese. Însuși „Pakistan” era un fost zvon, un cuvânt fantomă care nu-și dobândise decât de două luni un spațiu real, doar al său. Poate din această cauză – faptul că trecuse granița și se mutase dintr-o lume fantomă, a umbrelor, într-o lume „reală” – subiectul noii țări a stârnit cele mai furioase reacții printre zvonurile care mișunau prin Shalimar Bagh.

— Pakistanul are dreptatea de partea sa, a spus unul dintre zvonuri, pentru că aici, în Cașmir, un popor musulman e împiedicat de un conducător hindus să se alătore celor de aceeași credință cu el într-un stat musulman nou.

Un al doilea zvon a tunat înapoi:

— Cum poți vorbi de dreptate când Pakistanul a dezlănțuit asupra-ne o astfel de hoardă ucigașă? Nu știi că liderii din Pakistan le-au spus acestor triburi criminale că aici e plin de aur, covoare și femei frumoase și i-au trimis să jefuiască, să violeze și să-i și omoare pe necredincioși, dacă tot au bătut atâta drum? Ți se pare că asta e o țară căreia să i te alături?

Un al treilea zvon a dat vina pe maharajah:

— Dă din colț în colț de luni de zile! Separarea a avut loc acum două luni! Iar el tot nu se poate decide cui să i se alătore, Pakistanului sau Indiei.

Un al patrulea a intervenit și el:

— Prostul! L-a întemnițat pe șeicul Abdullah, care renunțase la toate politicile separatiste de grup, și-l ascultă pe acel mullah, Moulvi Yusuf Shah, care înclină clar spre Pakistan.

Apoi mai multe zvonuri au strigat deodată:

— Suntem atacați de cinci sute de mii de indivizi din triburi, conduși de soldați pakistanezi deghizați.

— Sunt doar la cincisprezece kilometri distanță!

— Zece!

— Cinci!

— Cinci mii de femei violate și omorâte la granița cu Jammu!

— Douăzeci de mii de hinduși și sikh-i măcelăriți!

— În Muzaffarabad soldații musulmani s-au răsculat și i-au ucis pe camarazii lor hinduși și pe ofițerul de serviciu!

— Brigadierul Rajender Singh, un erou, a apărut drumul spre Srinagar timp de trei zile cu doar o sută cincizeci de oameni!

— Da, dar acum e mort, l-au măcelărit.

— Strigați-i strigătul de luptă peste tot! Hamla-awar khabardar, ham Kashmiri hain tayyar! „Atenție, cotropitorilor, noi, cei din Cașmir, suntem gata să vă înfruntăm!”

— Șeicul Abdullah a fost eliberat din închisoare!

— Maharajahul i-a ascultat sfatul și a ales India!

— Armata indiană vine să ne salveze!

— Va ajunge oare la timp?

— Maharajahul a ținut ultima recepție la palat în ziua de Dassehra, după care și-a pus coada pe spinare și a șters-o la Jammu!

— La Bombay!

— În Goa!

— La Londra!

— La New York!

— Dacă el e atât de înspăimântat, ce șansă avem noi?

— Fugiți! Salvați-vă! Fugiți să vă salvați viețile!

În timp ce panica pune stăpânire pe cei din grădina Shalimar, Abdullah a dat fuga să fie alături de soția și fiii săi în mica maternitate improvizată și izolată pe care Firdaus le no poruncise oamenilor să o construiască într-un colț izolat al grădinii. A găsit-o pe soție așezată pe jos, încruntată, dându-i să sugă lui Noman. Alături de ea se aflau panditul Pyarelal Kaul și khwaja Abdul Hakim, ce stăteau cu capetele plecate lângă trupul neînsuflețit al lui Pamposh. Pyarelal îngâna încet un imn. Preț de o clipă Abdullah nu a putut rosti nici un cuvânt. Își reproșa din plin propria ignoranță. Nu știuse nimic sau aproape nimic despre nenorocirea care se abătuse asupra lor. El era căpetenia și ar fi trebuit să știe. Cum putea să-și protejeze oamenii dacă nu știa nimic despre pericolele care îi amenințau? Nu își merita poziția. Nu era cu nimic mai bun decât Yambarzal. Amândoi se lăsaseră orbiți de rivalități mărunte și de un egoism vanitos și își împinseseră oamenii spre acest conflict înspăimântător în loc să îi țină departe, în siguranță. Au început să îi curgă lacrimile.

Știa că sunt lacrimi de rușine.

— De ce cânti acel cântec de laudă? 1-a adus la realitate vocea lui Firdaus.

Femeia se uita cu o furie sălbatică la Pyarelal.

— Pentru ce trebuie să îi mulțumești lui Durga? Ai preamărit-o timp de nouă zile și în a zecea ți-a luat soția.

Panditul a primit dojana fără ranchiună.

— Când te rogi pentru ceea ce vrei cel mai mult pe lume, a zis el, opusul vine și el. Mi-a fost dat să am o femeie pe care am iubit-o cu adevărat și care m-a iubit cu adevărat. Cealaltă față a unei asemenea iubiri e durerea de a o pierde. Singurul motiv pentru care pot să simt o asemenea durere azi e acela că până ieri am avut parte de o asemenea iubire, iar acesta e cu siguranță un lucru pentru care trebuie să-i mulțumesc oricui vrei – zeitei, sorții sau pur și simplu norocului meu.

Firdaus și-a întors privirile de la el.

— Poate că suntem totuși prea diferiți, a bolborosit ea încet.

Khwaja Abdul Hakim și-a luat rămas-bun.

— Nu cred că voi rămâne în Cașmir, a zis el. Nu vreau să văd cum frumusețea e distrusă de tristețe. M-am gândit să-mi donez pământul universității și să mă îndrept spre sud. Spre India, mereu spre India, niciodată spre Pakistan.

Firdaus stătea cu spatele la khwaja.

M

— Bine-i de tine, a murmurat ea fără să se întoarcă să-i spună rămas-bun. Ești unul din cei care mai pot alege.

Adbullah a vrut să-și vadă odrasla și și-a căpătat fiul înfășat.

— E timpul să mergem, le-a spus el blând lui Firdaus și Pyarelal. Zvonurile care zboară pe aici i-au înnebunit pe oameni.

Toată ziua, a continuat el în gând, am avut în cap regi și prinți. Alexandru, Zain-ul-abidin, Jehangir, Rama. Dar tocmai nehotărârea propriului nostru prinț a declanșat acest holocaust și nimeni nu poate spune dacă India, tărâm rămas de curând fără rege, ne va putea salva și nici dacă a fi salvați de India se va dovedi în cele din urmă un lucru bun pentru Vdk. – htoruii i-ubaâtah, tn; -; r.r. Va. – f*. V*i iz ' Miu- '-m-iil O tobă a bubuit asurzitor în noapte, din ce în ce mai tare, cerând atenție. Zgomotul era atât de puternic, încât oamenii au înlemnit în mers, zvonurile au tăcut și toată lumea a devenit atentă. Sarkar magicianul, omulețul, mărșăluia pe aleea centrală a parcului, bătând de zor în marele său dhol.

În cele din urmă, când toți ochii erau ațintiți asupra-i, a dus un megafon la buze și a urlat:

— Îmi bag picioarele în toate astea! Am venit aici cu un scop și o să mă țin de el! Geniul magiei mele va triumfa peste urâtenia vremurilor! La a șaptea bătaie a tobei grădina Shalimar va dispărea!

A început să lovească toba – o dată, de două ori, de trei ori, de patru ori, de cinci ori, de șase ori. La cea de-a șaptea bătaie întreaga grădină a dispărut, exact așa cum anunțase.

Un întuneric negru ca smoala s-a pogorât. Oamenii au început să urle.

Al Șaptelea Sarkar avea să blesteme istoria pentru tot restul vieții fiindcă i-a furat meritul de a fi reușit performanța fără precedent de a „ascunde privirii” o întreagă grădină mogulă, căci majoritatea celor aflați în grădină în seara aceea au ajuns la concluzia că reușita lui avea de-a face cu faptul că la a șaptea bătaie a tobei uzina electrică de la Mohra a fost aruncată în aer de trupele neregulate pakistaneze și astfel întregul Srinagar și întreaga regiune au fost cufundate într-o beznă completă. În grădina învăluită în iii noapte varianta terestră a copacului tooba al paradisului a rămas secretă, nedezvăluită. Abdullah Noman a avut senzația bizară că trăiește o metaforă devenită realitate. Lumea pe care o știa dispărea. Această noapte oarbă, neagră ca smoala, era semnul incontestabil al vremurilor.

Orele care mai rămăseseră din acea noapte au trecut într-o frenezie de țipete și pași grăbiți. Abdullah a reușit până la urmă să-și trimită familia acasă într-un car tras de boi, pe care Firdaus a trebuit să-1 împartă cu trupul neînsuflețit al prietenei ei și cu Pyarelal Kaul, ce stătea așezat lângă Pamposh și își legăna copila, cântându-i încontinuu imnuri de laudă lui Durga. Apoi norocul a făcut ca Abdullah să dea din nou peste Bombur Yambarzal. În beznă Bombur era o epavă tremurătoare, dar Abdullah a reușit să-1 pună pe picioare.

— Dacă ne lăsăm lucrurile aici, 1-a convins el pe Yambarzal, satele noastre vor fi amândouă nenorocite pentru totdeauna.

Cei doi au reușit cumva să adune un grup sau un cvorum de săteni, jumătate din Shirmal, jumătate din Pachigam, iar această rămășiță zdrențuită a demontat cuptoarele speciale wuri și a cărat la marginea drumului mai multe duzini de cratițe pline cu mâncarea pentru banchet. Teatrul ambulant a trebuit și el demontat, iar materialele pentru piese împachetate în coșuri mari de nuiele și duse în josul teraselor, până la marginea lacului. Sătenii din Shirmal și Pachigam au lucrat cot la cot toată noaptea, iar la capătul acelei nopți întunecate, când zorile s-au strecurat peste dealuri și grădina a reapărut, waza și sarpanch-ul s-au îmbrățișat și și-au promis prietenie neștirbită și iubire veșnică. Deasupra lor însă planetele fantomă Rahu și Ketu existau fără să existe, trăgând și împingând, intensificând și suprimând, inflamând și sufocând, exprimând în dans lupta morală din interiorul ființei umane și rămânând în același timp invizibile în paradisurile tot mai luminoase. Iar când actorii și bucătarii au plecat din grădina Shalimar, au lăsat în urmă efigii gigant ale regelui demon, ale fratelui și ale fiului său, toate pline de artificii neexplodate. Ravana,

Kumbhakarna și Meghnath aruncau priviri încruntate de-a lungul și de-a latul văii tremurânde, fără să le pese dacă erau hinduși sau musulmani, începuse vremea demonilor.

Pe Om îl distruge nenorocul de a poseda un simț al moralității, reflectă panditul Pyarelal Kaul pe malurile flecarului Muskadoon. Gândiți-vă la norocul superior al animalelor! Printre sălbăticiunile Cașmirului se numără, ca să menționez doar câteva exemple, Ponz Maimuța, Potsolov Vulpea, Shal Șacalul, Sur Mistrețul, Drin Marmota, Oile Nyan și Sharpu, Kail Ibexul, Hiran Antilopa, Kostura Moscul, Suh Leopardul, Haput Ursul Negru, Bota-khar Măgarul, Hangul Cerbul Barasingha cu Douăsprezece Coarne și Zomba Iacul. E adevărat că unele dintre ele sunt primejdioase și multe sunt înfricoșătoare. Ponz e o amenințare pentru nuci. Potsolov e șiret și un pericol pentru pui.

Urlatul lui Shal e înspăimântător. Sur pune în primejdie recoltele. Suh e feroce și o amenințare pentru cerbi. Haput e un pericol pentru ciobani. Măgarul, dimpotrivă, e un laș și fuge de primejdii; totuși trebuie să ținem minte că nu e decât un măgar, la fel cum șacalul e șacal și leopardul leopard, iar mistrețul n-are de ales și trebuie să fie porcos tot timpul. Ei nu își cunosc și nici nu își modelează firea; mai degrabă natura îi cunoaște și îi modelează. În împărăția animalelor nu există surprize. Numai caracterul Omului e dubios și schimbător. Numai Omul, care știe ce e binele, poate face rău. Numai Omul poartă măști. Numai Omul e o dezamăgire pentru el însuși. Doar dacă facem să înceteze pofta de cele lumești și dacă ne eliberăm de nevoile trupului.

Și așa mai departe. Boonyi Kaul știa că atunci când tatăl ei – un om care avea mulți prieteni și mai multe bărbii, din cauza iubirii din ce în ce mai vorace și mai perfecționiste pentru mineare – începea să deplângă cusururile umanității și să facă recomandări ascetice pentru îndreptarea acesteia, îi era de fapt dor în taină de soția lui, de cea care nu îl dezamăgise niciodată, ale cărei surprize îi umpluseră inima și după care trupul lui tânjea încă și acum, după paisprezece ani. În astfel de momente Boonyi devenea și mai demonstrativă ca de obicei, încercând să-i înece tatălui său durerea în iubirea ei. Astăzi însă era absentă și nu putea să-și joace rolul de fiică plină de solicitudine și iubire. Astăzi ea și Noman, iubitul ei clovn Shalimar, stăteau pe aceiași bolovani, ascultându-l pe tatăl ei, fără să se atingă sau să-și arunce vreo privire, și amândoi se luptau să-și controleze zâmbetele mărturisitoare, care tot dădeau să li se întindă pe buze.

Era dimineața de după marele eveniment de pe pajiștea înaltului munte Khelmarg. Boonyi, îmbătată de dragoste pentru iubitul său Shalimar, stătea tolănită pe bolovanul ei, plină de o senzualitate pe care nu se obosea să și-o ascundă, iar trupul arcuit al fetei ar fi fost o provocare pentru oricine l-ar fi văzut. Adâncit în melancolie, taică-său sesiză că semăna cu mama ei mai mult ca niciodată, dar, cu prostia

tipică taților, nu reuși să-și dea seama că era din cauză că dorința și împlinirea dorinței își plimbau mâinile peste trupul ei, transformându-l într-un trup de femeie. Shalirnar clovnul însă era de două ori neliniștit de spectacolul ei. Era ațâțat și, în același timp, alarmat. Începu să facă tot felul de semne în jos cu degetele, niște gesturi mici și convulsive care parcă ar fi încercat să spună Calmează-te, nu o arăta atât de evident.

Dar firele invizibile care îi legau degetele de trupul ei nu funcționau cum trebuie. Cu cât își mișca el degetele mai insistent în jos, cu atât mai sus își arcuia ea spatele. Cu cât mâinile sale o implorau mai mult să stea liniștită, cu atât mai lunguros se rostogolea ea. Mai târziu în acea zi, când au rămas singuri în luminișul unde se antrenau și stăteau amândoi în echilibru sus, deasupra pământului, pe iluzia precară a unei singure frânghii, el o întrebă:

— De ce nu te-ai oprit când te-am rugat?

La care ea rânji și răspunse:

— Nu mă rugai să mă opresc. Te-am simțit cum mă pipăiai, apăsând și strângând și toate celelalte, împingând tare-tare aici jos, și asta mă scotea din minți, cum știai foarte bine că se va întâmpla.

Începu să își dea seama că pierderea virginității stărnise în Boonyi ceva nechibzuit, o indiferență no sălbatică și provocatoare, un exhibiționism brusc, care se apropia de nebunie, căci felul în care etala ea iubirea lor consumată putea să le izbească amândurora viețile de pământ și să le facă bucăți. Era aici și un ușor paradox, deoarece îndrăzneala lui Boonyi era calitatea pe care i-o admira cel mai mult. În mare parte se îndrăgostise de ea tocmai pentru că se speria atât de rar, pentru că atunci când voia ea ceva, întindea mâna, apuca și nu vedea nici un motiv pentru care acel ceva să nu i se supună. Acum exact aceeași calitate, intensificată de ceea ce se întâmplase între ei, îi punea pe amândoi în pericol. Sus, pe frânghie, trucul inconfundabil al lui era să se aplece într-o parte, mărind unghiul până ce părea sigur că va cădea, pentru ca apoi, prefăcându-se exagerat de neîndemânatic și îngrozit, să se redreseze cu o putere și o abilitate ce sfidau gravitația.

Boonyi încercase să învețe șmecheria, dar renunțase, chicotind, după multe eșecuri care o trimiseseră în aer, dând din mâini și din picioare.

— E imposibil, mărturisii ea.

— Oamenii plătesc tocmai ca să vadă imposibilul, își cită Shalimar tatăl de sus, de pe frânghie, făcând o plecăciune, ca și când ar fi mulțumit pentru aplauze.

„întotdeauna să faceți ceva imposibil chiar la începutul spectacolului”, îi plăcea lui Abdullah Noman să-i spună trupei sale. „înghițiți o sabie, contorsionați-vă într-un nod, sfidați gravitația. Faceți ceva ce publicul știe că nu va fi în stare să facă, oricât de tare ar încerca. După aceea spectatorii vă vor mânca din palmă.” începu să înțeleagă, cu

îngrijorare crescândă, că existau momente când legile teatrului s-ar putea să nu se aplice foarte exact în viața reală. Chiar în această clipă în viața reală Boonyi era cea care se apleca într-o parte pe frânghie, afișându-și fără urmă de sfială noul statut de femeie ce iubea și era iubită, sfidând orice convenții și norme, iar în viața reală acestea erau forțe care te trăgeau în jos cu o putere cel puțin la fel de mare ca și gravitația.

— Zboară! îi spuse ea, râzându-i în fața îngrijorată. Nu asta îți doreai, Domnule Imposibil? Să te descurci fără frânghie și să pășești în văzduh.

Îl conduse mai adânc în pădure și făcu din nou dragoste cu el, iar apoi o vreme lui nu-i mai pășă de ce urma să se întâmple.

— Recunoaște, îi șopti ea. Căsătorit sau nu, ai trecut de poarta de piatră.

Poeții scriseseră că o soție bună era ca un copac boonyi umbros, ca un platan frumos – kenchen renye chai shihiji boonyi – dar în vorbirea de fiecare zi imaginea era alta.

Cuvântul pentru intrarea unei case era braand. Kany era piatră. Din motive comice, cele două cuvinte erau uneori folosite împreună pentru a se referi la mireasa cuiva: braand-kany, „poarta de piatră”. Să sperăm doar, se gândi, că pietrele nu se vor prăbuși în capetele noastre. Dar nu spuse nimic cu voce tare.

* nu era singurul bărbat din zonă care se gândea la Boonyi Kaul. Colonelul Hammirdev Suryavans Kachhwaha, din armata indiană, pusese și el ochii pe ea de ceva vreme. Colonelul Kachhwaha nu avea decât treizeci și unu de ani, dar îi plăcea să se prezinte drept un rajput¹ de școală veche, un descendent spiritual – dar și (credea el cu tărie) un urmaș îndepărtat – al prinților războinici, al rajahilor și ranas² Suryavans și Kachhwaha de pe vremuri, care le dăduseră atât mogulilor, cât și englezilor destule motive de îngrijorare în glorioasele zile ale regatelor Mewar și Marwar, când Rajputana era dominată de două fortărețe puternice, Chittorgarh și Mehrangarh, iar legende înspăimântătoare, cu un singur braț, se năpusteau în bătălie, spintecând dușmanii cu săbiile, zdrobind țeste cu buzduganele sau despicând armuri cu chaunch-ul, o bardă cu lama lungă și un cioc necruțător, ca de barză. În orice caz, colonelul H. S.

Kachhwaha, un ins întors din Anglia, avea o splendidă mustață de rajput, o ținută țanțoșă de rajput, un ton milităresc,

1. Membru al unei caste militare sau de latifundiari din nordul și centrul Indiei

2. Variantă a titlului nobiliar de rajah.

Li8 lătrat, în stil englezesc, iar acum era și comandantul taberei militare situate la câțiva kilometri nord-est de Pachigam, tabăra căreia toată lumea din zonă îi spunea Elasticnagar din pricina tendinței sale

confirmate de a se întinde tot mai mult. Colonelul dezaproba din toate puterile acest nume ireverențios, care, după părerea sa cazonă, nu era nici pe departe în măsură să se potrivească cu demnitatea forțelor armate, așa că după ce își luase postul în primire, cu un an în urmă, încercase să le impună tuturor să folosească tot timpul numele oficial al taberei. Renunță însă în momentul în care își dădu seama că majoritatea soldaților din subordinea lui îl uitaseră de mult.

Colonelul avea o poreclă preferată și pentru el însuși: Hammer¹, o englezire a lui Hammir. Un nume potrivit, soldătesc. Îi repeta uneori când era de unul singur. Hammer Kachhwaha. „Ciocan după nume, ciocan din fire.” „Colonelul Hammer Kachhwaha, la dispoziția dumneavoastră, domnule., „Oh, dragul meu, dar te rog, spune-mi pur și simplu Hammer!” Numai că această încercare de a se boteza singur eșua, la fel ca și bătălia împotriva Elasticnagarului, deoarece odată ce îi aflară numele de familie, oamenii au vrut, inevitabil, să îl scurteze la Kachhwa Karnail, care însemna „Colonelul Țestoasă”. Așa că până la urmă Colonelul Țestoasă îi rămase numele și se văzu nevoit să-și caute metaforele autodescriptive mai aproape de pământ. „Cine e încet și constant câștigă cursa, nu-i așa?”, repeta el. Sau „Țestoasă după nume, solid ca o carapace din fire”. Cum-necum însă, nu reuși să se convingă să spună și „Dragul meu, spune-mi pur și simplu Țestoasă,” sau „De obicei mi se spune Țestoasă, dar pentru tine Țesto e de ajuns”. Această soartă țestoasă nu făcu decât să amărască și mai tare o dispoziție care îi fusese deja otrăvită de tatăl său când împlinise treizeci de ani, iar proaspăt avansatul colonel venise acasă, în Jodhpur, în permisie înainte de a-și lua în primire postul din Cașmir. Tatăl său era de fapt rajput de școală veche, așa cum aspira să devină fiul său, iar darul pe care i-l făcu lui Hammirdev a fost un set de două duzini de brățări de aur.

1. Ciocan (engl.).

Brățări de femei? Hammir Kachhwaha se arată complet nedumerit.

— De ce, domnule? întrebă el, iar bătrânul pufni, zornăind brățările pe un deget.

— Unui războinic rajput care e încă în viață când îplinește treizeci de ani, mormăi Nagabhat Suryavans Kachhwaha, cu inflexiuni pline de dezgust în voce, îi dăm brățări de femeie, ca să ne exprimăm dezamăgirea și surprinderea.

Poartă-le până poți dovedi că nu le meriți.

— Prin moarte, adică, încercă să se lămurească fiul său.

Ca să însemn ceva în ochii tăi, trebuie să mă las ucis.

Tatăl său dădu din umeri. *

— Evident, spuse el, omițând să vorbească despre motivul pentru care el nu avea nici o brățară pe propriile lui brațe, și scui pă copios zeamă de betel într-o scui pătoare din apropiere.

Așadar se știa foarte bine că domnul colonel Kachhwaha din Elasticnagar nu era un om fericit. Militarii pe care îi avea în subordine se temeau de limba sa de zbir, iar localnicii învățaseră și ei că nu trebuia supărat prea repede. Elasticnagar se întinse treptat, pe măsură ce soldații invadară nordul văii și aduseră cu ei tot materialul voluminos presupus de un război – arme și muniții, artilerie ușoară și grea, dar și camioane într-un număr atât de mare, încât căpătară numele de „lăcuste” – și, ca urmare, creșcu proporțional și nevoia de teren pe care o avea, iar colonelul Kachhwaha rechiziționa atât cât îi trebuia, fără vreo explicație sau scuză. Când proprietarii terenurilor acaparate protestară împotriva nivelului extrem de mic al compensațiilor pe care le primiseră, el le răspunse furios și fața i se înroși teribil:

— Ingrăților, am venit aici să vă protejăm! Suntem aici ca să vă salvăm pământurile, așa că, pentru numele lui Dumnezeu, nu-mi mai veniți cu povești lacrimogene când noi avem nevoie de el!

Argumentația sa avea o logică imbatabilă, însă tot n-a fost primită foarte bine. Dar în cele din urmă n-a mai avut nici o importanță. Înfuriat de faptul că tot nu reușea să moară în bătălie, colonelul era zbuciumat și palid ca o spuzeală. Apoi o văzu pe Boonyi Kaul și lucrurile se schimbă – sau s-ar fi putut schimba dacă ea nu l-ar fi refuzat categoric, plină de dispreț.

Elasticnagar nu era popular, iar colonelul era perfect conștient de asta, dar lipsa de popularitate era ilegală.

Poziția legală era că prezența militară indiană în Cașmir se bucura de sprijinul total al populației, iar a spune altceva însemna să încâlci legea. A încâlca legea însemna să fii infractor, iar infractorii nu puteau fi tolerați și era justificat să fie pedepsiți exemplar, cu toată panoplia de mijloace pe care legea le punea la dispoziție, precum și cu bocancii cu ținte și cu bâtele lathi. Cheia înțelegerii acestei poziții era cuvântul integritate și conceptele asociate acestuia.

Elasticnagar era parte integrantă a efortului indian, iar efortul indian era acela de a păstra integritatea națiunii.

Integritatea era o calitate care trebuia onorată, iar un atac la adresa integrității națiunii era un atac la adresa onoarei ei și nu putea fi tolerat. Prin urmare, Elasticnagar trebuia respectat cum se cuvine și orice altă atitudine era neonorabilă și, în consecință, ilegală. Cașmirul făcea parte integrantă din India. Integrant însemna întreg, iar India era un întreg și fracțiunile erau ilegale. Fracțiunile cauzau fracturi în întreg și, ca urmare, nu erau integrante. Dacă nu acceptai acest lucru, însemna că nu ai integritate și că – implicit sau explicit – puneai la îndoială integritatea indubitabilă a celor care îl acceptau. Dacă nu acceptai acest lucru, însemna că – direct sau indirect – înlesneai dezintegrarea. Ceea ce era subversiv. Acțiunile subversive care ar fi putut duce la dezintegrare nu aveau să fie tolerate și, fie că erau fățișe sau

ascunse, era justificat să fie reprimare. Așa că popularitatea obligatorie și executorie prin lege a Elasticnagarului era pur și simplu o chestiune de integritate, chiar dacă adevărul era că Elasticnagarul nu era popular. Când adevărul și integritatea se găseau în conflict, trebuia să i se dea întâietate integrității. Nici măcar adevărului nu i se putea permite să dezonoareze națiunea. Ca urmare, Elasticnagar era popular, deși nu era popular. Era o chestiune destul de ușor de înțeles.

Colonelul Kachhwaha se considera un om care gândea.

Era renumit pentru memoria lui excepțională și îi plăcea să și-o demonstreze. Putea să țină minte două sute șaptesprezece cuvinte unul după altul și, de asemenea, să-ți spună care fusese al optzeci și patrulea sau al o sută cincizeci și nouălea cuvânt și mai erau și alte asemenea teste cu care impresiona la popotă și care îi dădeau un aer de ființă superioară. Cunoștințele sale de istorie militară și cele legate de detaliile bătăliilor celebre erau enciclopedice. Se mândrea cu tezaurul de informații pe care îl deținea și era satisfăcut de acuitatea incontestabilă pe care analizele sale o dobândiseră astfel. Nu-1 afectaseră încă problemele care derivă din acumularea grohotișului de amintiri cotidiene, deși era istovitor să ții minte fiecare zi din viață, fiecare conversație, fiecare coșmar, fiecare țigară. Erau momente când își dorea uitarea la fel cum un condamnat își dorește iertarea. Erau momente când se întreba care aveau să fie efectele pe termen lung ale unei asemenea cantități de amintiri, când se întreba dacă puteau exista consecințe morale. Dar era soldat. Dădea la o parte astfel de gânduri și își vedea mai departe de treabă.

Se considera, de asemenea, un om extrem de sensibil și, în consecință, ingratitudea celor din vale îl apăsa foarte tare. La porunca maharajahului fugar și a Leului din Cașmir, armata respinsese prădătorii kabaili, dar nu reușise să-i izgonească de pe teritoriul Cașmirului, lăsându-le controlul asupra unora din regiunile înalte din nord – Gilgit Hunza și Baltistan. Separarea de facto care rezultase din această decizie ar fi putut fi numită foarte ușor o greșeală dacă așa ceva nu ar fi fost ilegal. De ce se oprise armata? Se oprise pentru că așa hotărâse, fusese o decizie luată în urma situației din teren, așa că de aici rezulta că era decizia corectă, singura decizie posibilă, decizia care implica integritate.

N-aveau decât să o pună acum la îndoială experții, din fotoliile lor, dar ei nu fuseseră atunci la fața locului. Decizia era corectă pentru că era decizia care fusese luată. Alte decizii care ar fi putut fi luate nu fuseseră luate și erau, prin urmare, decizii greșite, decizii care nu trebuiseră să fie luate și era bine că nu fuseseră luate. Granița care marca separarea de facto exista și trebuia respectată, iar întrebarea dacă trebuia să existe sau nu nu era o întrebare valabilă. De ambele părți ale graniței erau cașmirezi care o tratau cu dispreț și traversau munții ori de

câte ori aveau chef. Acest dispreț era un aspect al nerecunoștinței cașmireze, pentru că nu lua în seamă dificultățile cu care trebuiau să se confrunte soldații de pe această graniță, greutatea pe care le suportau pentru a apăra și menține granița. Acolo sus erau bărbați ce degerau și din când în când mureau, mureau de frig, mureau fiindcă mai interceptau câte un glonte pakistanez, mureau înainte ca tații lor să le ofere în dar brățări de aur, mureau ca să apere ideea de libertate. Dacă existau oameni care sufereau pentru tine și mureau pentru tine, atunci trebuia să le respecti suferința, iar a ignora granița pe care ei o apărau dovedea lipsă de respect. Un astfel de comportament nu era în concordanță cu onoarea armatei, ca să nu mai vorbim de securitatea națională, așa că era ilegal.

Era posibil ca mulți cașmirezi să fie subversivi din fire, de fapt ca toți să fie așa, nu numai musulmanii, ci și pandiții mâncători de carne, iar întreaga vale să fie o vale plină de subversivi. Caz în care nu puteau fi tolerați și era corect să fie aspru pedepsiți. Era însă reticent în fața acestei concluzii, deși era a lui și deși era ceva ineluctabil, aproape frumos, în procesul de gândire care conducea la ea. Colonelul era un om extrem de sensibil, un om care aprecia frumusețea și blândețea, care iubea frumusețea și avea, în consecință, o mare iubire pentru frumosul Cașmir sau dorea să-1 iubească sau l-ar fi iubit dacă nu ar fi fost împiedicat la fiecare pas, care ar fi fost un iubit sincer și onest dacă ar fi fost, la rândul lui, iubit.

Se simțea singur. În mijlocul acelei frumuseți, el era cufundat în urâțenie. Dacă nu ar fi fost subversiv să spună că Elasticnagar era o fundătură, ar fi spus că e o fundătură.

Dar nu putea fi o fundătură pentru că era Elasticnagar și asta prin definiție, prin lege și așa mai departe. Se refugia într-un colț al minții sale, un colț mic și subversiv, care nu exista, pentru că nu trebuia să existe, și șoptea în palmele făcute căuș: Elasticnagar e o fundătură. Nu însemna decât garduri și sârmă ghimpată și saci de nisip și latrine. Nu însemna decât cremă de pantofi și scuipat și pânză de cort și metal și miros de spermă în barăci. Era o pată mânjită pe un manuscris cu anluminuri. Era un gunoi plutind pe lacul sticlos. Nu avea femei. Nu avea femei. Bărbații o luau razna. Bărbații se masturbau în draci și circulau povești despre atacuri furibunde asupra fetelor nebune din zonă, iar când soldații puteau să viziteze bordelurile demente din Srinagar, casele demente de lemn se zguduiau de explozia poftelor lor demente. Acum existau multe Elasticnagaruri și deveneau din ce în ce mai mari, iar unele dintre ele erau sus, în munți, unde nu existau nici măcar capre pe care să le fuți, așa că el nu trebuia să se plângă, ci trebuia – chiar și în acel mic colț subversiv din capul lui, care nu exista pentru că prin definiție etc. – să se simtă mândru. Era mândru. Era un bărbat care avea integritate, onoare și mândrie și unde naiba erau fetele,

de ce nu se apropiau de el, era un bărbat neînsurat, cu ten de culoare deschisă și de familie bună, și el, personal, nu avea nici o problemă sectară hinduso-musulmană, era laic până în măduva oaselor și, oricum, nu vorbea de fapt de căsătorie, nu se punea problema, dar ce-ai zice de o giugiuleală cu comandantul, ce-ai zice de un sărut sau o nenorocită de mângâiere?

Era ca în scena aceea din Cei șapte magnifici în care Horst Buchholz descoperă că sătenii și-au ascuns femeile de pistolarii pe care îi angajaseră să-i apere. Doar că aici femeile nu erau ascunse. Pur și simplu priveau prin tine cu ochii lor albaștri, de gheață, cu ochii lor aurii cu ochii lor de smarald cu ochii lor de făpturi din altă lume. Pluteau pe lângă tine pe lacuri, cu baticurile lor stacojii cu baticurile lor roșii cu baticurile lor albastre, care acopereau flacăra închisă la culoare sau bălaie a părului lor. Stăteau așezate la prorele micilor lor bărci ca niște păsări de pradă și te ignorau, de parcă erai plancton. Nu te vedeau. Nu existai. Cum să se poată gândi să te sărute să te îmbrățișeze să te sărute, când tu nu existai?

Trăiai – sau cel puțin așa părea – pe o planetă fantomă. Er ai o făptură din altă lume. Existai fără să exiști de fapt. Existența ta nu putea fi percepută decât prin efectele pe care le provocai. Femeile vedeau Elasticnagarul, care era un efect, și pentru că li se părea urât, deși era ilegal să gândești astfel, presupuneau că bărbații invizibili care trăiau acolo trebuie să fie și ei urâți.

El nu era urât. Chiar dacă vocea îi lătra ca a unui bulldog englezesc, inima îi era hindusă. Era neînsurat la treizeci și unu de ani, dar de aici nu trebuia să se deducă nimic. Cei mai mulți bărbați nu erau pregătiți să aștepte, dar el era hotărât s-o facă. Cei pe care îi avea în subordine clacau și se duceau la bordel. Erau de calibru mult mai mic decât el. El își păstra sămânța, care era sacră. Avea nevoie să se controleze dur pentru asta, ca să rămână în limitele sinelui, fără să se reverse dincolo de propriile frontiere. Această construcție de zăgazuri, de diguri, ca barajul din Srinagar. Când se plimba de-a lungul lui, la marginea Jhelum-ului, se simțea ca și cum s-ar fi plimbat pe fortificațiile propriiei sale inimi.

Stătea să plesnească de dorință, de nevoia-i nesatisfăcută și profană, dar totuși nu plesnea. Se stăpânea și nu-i spunea nimănui secretul lui. Iar secretul lui, pe care-l pune a tot ce era înăbușit în el, tot ce era zăgăzuit, era că simțurile i se schimbau. Existea un virus în sistem. Simțurile îi erau nisipuri mișcătoare. Dacă îți foloseai prea multe resurse pentru a fortifica o singură linie a frontului, te lăsai descoperit în fața unui atac pe un alt front. Dorințele îi erau aspru strunite, așa că simțurile îi jucau feste. Abia dacă își găsea cuvintele pentru a explica aceste iluzii, aceste încețoșări. Mai nou vedea sunete. Auzea culori. Gusta sentimente, în conversații trebuia să se controleze,

ca să nu pună întrebări de genul „Ce e acel sunet roșu?” sau să nu critice cântecul unui camion camuflat. Era complet dat peste cap.

Toată lumea îl ura. Era ilegal, dar asta nu îi împiedica.

Oamenii spuneau lucruri groaznice despre faptele armatei, despre violența și lăcomia ei. De kabaili nu-și mai aducea aminte nimeni. Nu se uitau decât la ce aveau în fața ochilor și ce vedeau ei părea să fie o armată de ocupație care le mânca mâncarea, le lua caii, le confisca pământul, le bătea copiii, iar uneori mai lăsa în urmă și morți. Ura avea un gust amar, ca și cianura din migdale. Se zicea că dacă mănânci unsprezece migdale amare, mori. El trebuia să înghită ură în fiecare zi și totuși era încă în viață. Dar capul îi vâjâia.

Simțurile i se transformau unul într-altul. Numele lor nu mai însemnau nimic. Ce era auzul? Ce însemna gustul? Nu prea mai știa. Avea sub comanda sa douăzeci de mii de oameni și credea că auriul sună ca un trombon. Avea nevoie de poezie. Un poet ar fi fost în stare să i-l explice lui însuși, dar el era soldat și nu-l interesau gazeturile și odele. Dacă ar fi vorbit despre nevoia lui de poezie, oamenii săi l-ar fi crezut slab de înger. Nu era slab de înger. Era stăpânit.

Tensiunea creștea. Unde era dușmanul? Să i se dea un dușman și să fie lăsat să lupte. Avea nevoie de un război.

După care o văzu pe Boonyi. A fost ca întâlnirea dintre Radha și Krishna, atâta doar că el se afla într-un jeep al armatei, nu avea pielea albastră și nu se simțea zeu, iar ea abia dacă i-a băgat în seamă existența. În afară de aceste detalii, a fost exact la fel: o întâlnire ce schimbă vieți și transformă lumi, o întâlnire mitică, religioasă. Ea arăta ca o poezie. Jeepul lui era înfășurat într-un nor de zgomot kaki.

Ea era împreună cu prietenele ei, Himal, Gonwati și Zoon, la fel ca Radha și blândețele ei ciobănițe. Kachhwaha știa cum venea treaba. Zoon Misri era fata cu pielea măslinie căreia îi plăcea să spună că se trage din reginele Egiptului, deși nu era decât fiica Urișului Misri, imensul tâmplar al satului, iar Himal și Gonwati erau copilele afone ale lui Shivshankar Sharga, care avea cea mai frumoasă voce din Pachigam. Cele patru exersau un dans din una din piesele bhand. Păreau că se joacă de-a mulgătoarele, ceea ce era perfect. Kachhwaha nu știa mare lucru despre dans, dar dansul era tot o aromă, iar ea arăta ca de smarald. El era în drum spre o întâlnire cu panchayat-ul din Pachigam, ca să discute chestiuni importante și spinoase, cum ar fi proviziile și subversiunea, dar nevoia îi vorbește, iar el îi spuse șoferului să oprească și ieși singur.

Dansatoarele se opriră și îl priviră în față. El nu știa ce să facă. Salută. Asta a fost o greșeală. Salutul nu a fost primit foarte bine. Întrebă dacă putea vorbi cu ea între patru ochi.

Vorbele îi ieșiră din gură ca un ordin lătrat și prietenele ei se împrăștiară asemeni cioburilor unei sticle ce se sparge. Ea rămase față în

față cu el. Era tunet și muzică. Vocea lui putea a rahat de câine. Abia apucă el să deschidă gura, că ea îi și ghici intențiile. Îl văzu dezbrăcat. Mâinile lui se deplasară involuntar, ca să-și acopere organele genitale. Ești afsar-ul, zise ea, Kachhwa Karnail. El roși. Nu știa cum să-i spună ce avea pe inimă. Ofițerul, da, bibi1. Ofițerul care, după o viață de așteptare, de construit diguri, de rețineri și abțință, dorește profund. Care speră, care tânjește

1. Formă politicoasă de adresare folosită în fața unei femei.

Iz6 înflăcărat. Nu mai zise nimic, iar ea se făcu foc și pară. Ai venit să mă arestezi? ceru ea să știe. Să înțeleg că sunt subversivă? Trebuie să fiu bătută la tălpi, electrocutată sau violată? Trebuie ca lumea să fie protejată împotriva mea?

Asta ai venit să oferi? Protecție? Disprețul ei mirosea a ploaie de primăvară. Vocea ei ploua peste el cu stropi ca de argint. Nu, bibi, nu așa, zise el. Dar ea știa deja adevărul, știa cum i se umflă dorința vinovată. Dispari, îi zise ea și fugi în pădure, de-a lungul râului, oriunde, numai să nu fie acolo unde era și el, la marginea Pachigamului, cu toate digurile prăbușindu-i-se în jurul sufletului.

Întors în Elasticnagar, colonelul își dezăgăzui mânia și începu să facă planuri cum să descindă în forță asupra Pachigamului. Satul avea să sufere de pe urma purtării jignitoare a lui Boonyi Kaul, pentru faptul că fata trăsese o palmă metaforică peste fața cuiva superior ei. Era perioada în care începea să se formeze mișcarea de eliberare și ideea era să fie distrusă în fașă prin măsuri preventive drastice.

Cașmirul pentru cașmirezi! Ce idee tâmpită! Valea asta minusculă, înconjurată de uscat din toate părțile și care nu avea decât vreo cinci milioane de oameni, dorea să-și controleze propria soartă. Unde te putea duce o astfel de gândire? Dacă așa punea Cașmirul problema, atunci de ce nu și Assamul pentru cei din Assam, Nagaland pentru cei din Nagaland? Și de ce să ne oprim aici? De ce să nu-și declare independența și orașele, și satele sau străzile sau chiar fiecare casă? De ce să nu-și ceară și dormitorul libertatea sau de ce să nu se transforme toaleta într-o republică?

De ce să nu te oprești ca să trasezi un cerc în jurul picioarelor tale și să-i dai numele de Egostan? Pachigamul era la fel ca toată valea asta trădătoare și fățarnică. Existau acolo niște porniri pe care le tratase cu prea multă indulgență de prea mult timp. Avea și informații: suspecti, ținte. O, da! Le va arăta el lor! Și avea în sat un informator de încredere, un spion subtil, fără scrupule și dibaci, care în majoritatea zilelor lua micul dejun chiar în casa lui Boonyi Kaul.

Panditul Gopinath Razdan, un bărbat excesiv de slab, cu o brazdă adâncă între sprâncene, cu gingiile roșii, tipice pentru un dependent de paan1, și cu aerul unui om care se aștepta numai la motive de insatisfacție oriunde mergea, sosi la ușa lui Boonyi cu o pereche de

ochelari cu ramă de aur pe nas și o expresie oripilată pe față, cărând o servietă plină de texte sanscrite și o scrisoare de la autoritățile pentru învățământ și educație. Era îmbrăcat cu haine de orășean occidental: o jachetă ieftină de tweed cu gulerul ridicat, ca apărătoare împotriva brizei mușcătoare, și pantaloni gri, de flanel, cu o pată de cafea chiar deasupra genunchiului drept.

Era un bărbat tânăr, cam de aceeași vârstă cu colonelul LLS.

Kachhwaha, dar se străduia din greu să arate mai bătrân. Își ținea buzele strânse, ochii îngustați și se sprijinea de o umbrelă închisă, cu cel puțin o spiță ruptă la vedere. Lui Boonyi îi displăcu de când îl zări și, înainte ca el să apuce să-și deschidă fața osoasă, îi spuse:

— Probabil căutați pe cineva altundeva. Aici nu e nimic pentru dumneavoastră.

Dar bineînțeles că era.

— Vă rog să fiți liniștită, totul e în ordine, zise panditul Gopinath Razdan, smucindu-și capul într-o parte și lansând un proiectil lung și roșu de zeamă de betel și salivă.

Avea o oarecare aroganță în voce, deși vorbea cu ciudatul accent din Srinagar, care nu numai că lăsa pe dinafară sfârșitul unor cuvinte, dar omitea uneori și câte un mijloc.

Vrog s fți linștă.

— M-am înființat (m-am înfiat) aici la cererea propriului dumneavoastră tată.

Panditul Pyarelal Kaul veni precipitat din bucătărie, mirosind a usturoi și ceapă.

— Dragă vere, dragă vere! se agită Pyarelal, aruncându-i priviri piezișe lui Boonyi. Nu te așteptam până săptămâna viitoare, în cel mai bun caz! Mi-e teamă că ai luat-o pe fiica mea prin surprindere.

Gopinath adulmecă dezaprobator aerul.

1. Frunze de betel umplute.

— Dacă n-aș ști cum stau lucrurile, zise el cu vocea lui scheletică, aș zice că aveți o bucătărie musulmană acolo, în spate.

Dcă nști. Buctrie muslană.

Boonyi simți cum i se umflă nările într-un pufnet de răs.

Apoi în ea se ridică un val de iritare și dorința de a râde îi dispăru.

Pyarelal îl bătu pe Gopinath pe spate cu toată prietenia, la care el, orășeanul șmecher, se crispa, ba chiar am putea spune că se dădu îndărăt, nemulțumit.

— Ha, ha! Dragule, îi explică tatăl lui Boonyi, aici, în Pachigam, suntem toți o amestecătură. De când m-a mușcat morbul gătitului, am început să incorporez încet stilul de gătit pandit în wazwaan – o schimbare radicală, dar, sunt sigur că vei fi de acord, una de mare importanță simbolică – așa că acum, de exemplu, le oferim clienților noștri costițe de miel kabargah fără usturoi și există chiar și mâncăruri

făcute cu asafetida și lapte covăsit! Iar în schimbul acestei bunăvoințe cu care toată lumea mi-a acceptat inovațiile, m-am gândit că ar fi corect să încep să folosesc din belșug ceapă și usturoi în propria mea mâncare, așa cum le place fraților noștri musulmani.

Un tremur abia simțit tulbură conturul veștejit al siluetei lui Gopinath.

— Bag de seamă, zise el încet, că pe aici s-au șters multe bariere (mite brire). Asta îi dă unui om ca mine (mne) multe de gândit, domnule.

Boonyi ascultase acest schimb de replici din ce în ce mai nerăbdătoare și mai uluită. Acum izbucni:

— De ghindit, carevasăzică? Tati, cine e insul ăsta care vine aici de la oraș și începe imediat să ghindească despre noi?

Reieși că Gopinath era noul profesor. Temându-se de reacția ei, Pyarelal îi ascunsese lui Boonyi hotărârea pe care o luase, aceea de a renunța la rolul tradițional al unui pandit – adică acela de educator – și de a se concentra asupra gătitului. Odată cu trecerea anilor, bucătăria ajunsese să ocupe un rol din ce în ce mai important în viața sa. În bucătăria în care tronase cândva Pamposh se simțea într-o comuniune cu frumusețea ei dispărută, simțea cum sufletele li se amestecă în sosurile lui clocotinde și cum bucuria lor pierdută își găsea o modalitate de exprimare în legume și carne. Boonyi își dădea seama de asta: că gătitul era felul lui de a o ține pe Pamposh în viață. Când mâncau, laolaltă cu bucatele gătite de el înghițeau și spiritul ei. Boonyi nu observase însă – deoarece copiii au nevoie ca părinții să le fie doar părinți și, prin urmare, acordă mai puțină atenție decât ar trebui viselor lor de oameni în vârstă – faptul că pentru Pyarelal gătitul devenise, încetul cu încetul, mai mult decât o terapie. Bucătăria descătușa în el o măiestrie nebănuită, iar în acel sat de actori, care își făcuseră din gătit o ocupație secundară, rafinamentul lui tot mai mare îi dădu un nou rol principal pe care să-l joace. Se întâmpla din ce în ce mai des ca atunci când cei din Pachigam se duceau la vreo nuntă ca să pregătească Banchetul cu Minimum Treizeci și Șase de Feluri, panditul să preia conducerea. Orezul său prăjit, cu aromă de șofran, era o minune, iar amestecul pentru chiftele gushtaba era atât de tocat, încât dobânda finețea unui obraz de copil. Nuntașii cereau cu insistență să mănânce tot ce gătea el: dum aloo¹, pui cu migdale, brânză dulce cu roșii și aromă de schinduf, tulpini de lotus în sos, korma² cu ardei iuți și dulceața delicioasă de la final a/Er³-ului și a ceaiului de nucșoară. Veneau femeile la el și îi cereau cu viclenie rețetele de wazwaan, la care acest individ naiv începea să le turuie până ce tovarășii săi bucătari începeau să urle ca să-l acopere și să-l reducă la tăcere. După aceea își fabrică și el un răspuns standard pentru toate cele care îi cereau secretele vrăjitoriilor sale culinare.

— Ghee, doamnă, spunea cu un rânjet. Nimic altceva.

Folosiți din plin ghee adevărat, pur.

Cum era și firesc, Boonyi era conștientă de importanța din ce în ce mai mare pe care o avea tatăl ei în prepararea celor Minimum Treizeci și Șase de Feluri, dar nu-i trecuse niciodată prin minte că asta îl va determina să facă o

1. Cartofiori în sos de iaurt condimentat.
2. Un fel de curry cu sos de iaurt, smântână sau migdale.
3. Budincă de orez măcinat cu lapte.

Schimbare atât de drastică în carieră. Deja serios dezechilibrată, acum își pierde cumpătul cu totul.

— Dacă predatul nu mai e atât de important pentru tine, se stropși ea la nefericitul Pyarelal, atunci nici învățatul nu mai e atât de important pentru mine! Dacă tatăl meu, marele filosof, vrea să se transforme într-un bucătar, poate o să-mi găsesc și eu ceva în care să mă transform! De ce aș mai vrea să fiu fiica ta? Prefer să fiu nevasta cuiva.

Vorbea partea sălbatică din ea, acel ceva impulsiv și de necontrolat de care începuse să se teamă.

Când văzu cum se schimbă la față Pyarelal și cum i se ciulesc urechile lui Gopinath, regretă de îndată că îl rănise pe omul care o iubise cel mai tare chiar din ziua în care se născuse și, în plus, că spusese mult prea multe în fața unui străin. Ce nu știa ea era că panditul Gopinath Razdan, vărul îndepărtat al lui Pyarelal, era și agent secret și că fusese trimis la Pachigam ca să adulmece anumite elemente subversive din acest sat de artiști – căci artiștii erau, în fond, subversivi prin chiar firea lor. Avea ordine să raporteze în taină lucrurile pe care le afla și s-o facă mai înainte de toate în fața colonelului H. S. Kachhwaha din Elasticnagar, care urma să evalueze calitatea și valoarea informațiilor și să recomande ce măsuri se impuneau. Nimeni din Pachigam nu-l bănuia pe Gopinath că ar fi avut o identitate ascunsă, deoarece identitatea pe care o dezvăluia era atât de insuportabilă, încât era imposibil de crezut că dincolo de ea se ascundea un sine și mai problematic. Pe copii îi trata cu o asprime și o severitate care erau exact opusul sporovăielii vesele a lui Pyarelal și astfel își dobândi porecla de Batta Rasashud.

Batta era un sinonim pentru pandit, iar rasashud era o buruiiană care li se dădea copiilor infectați cu aam, adică limbrici. Când descoperi asta – pentru că profesorii descoperă întotdeauna numele ireverențioase sub care sunt cunoscuți – comportamentul i se înrăutăți și mai tare. Locuia într-o cameră de deasupra sălii de clasă, iar noaptea sătenii auzeau din ea trânteli și înjurături, astfel încât mulți dintre ei bănuiau că furiosul pandit era posedat de un demon care îi ieșea din trup noaptea și zbura încoace și încolo ca o pasăre captivă.

Pyarelal se simțea responsabil pentru vărul său îndepărtat și, în felul său bine intenționat, socoti că puțină companie și un pic de

atmosferă de familie aveau să-1 îmbuneze. Boonyi era în mod categoric de altă părere.

— Odată ce laptele s-a acrit, argumenta ea, nu-și mai recapătă dulceața.

În ciuda obiecțiilor ei, Pyarelal Kaul îl asigură pe Gopinath că era întotdeauna bine-venit la masa lor, astfel că Boonyi trebuia să ia micul dejun și deseori și cina cu spionul, ceea ce lui Gopinath îi convenea, pentru că interesul pe care colonelul Kachhwaha îl avea pentru Boonyi o făcea un subiect important în rapoartele sale periodice. Și, inevitabil, având în vedere cât de ușor avea acces la ea, nu dură mult până ce panditul se îndrăgosti și el lulea de Boonyi Kaul.

Consumul de paan îi spori dramatic, dar dependența de betel nu reuși să-i ascundă dependența cea nouă, una mai puternică, și anume prezența în viața sa a unei fetișcane de paisprezece ani. În mica școală unde le preda copiii de toate vârstele într-o singură încăpere, își dădu repede seama că Boonyi Kaul era o elevă deșteaptă, dar trândavă, a cărei detașare de educația pe care o dobânda era în parte o reacție antiintelectuală deliberată, provocată de faptul că era fiica învățatului ei tată, în parte un protest împotriva retragerii lui Pyarelal de la catedră, dar în cea mai mare parte consecința unei convingeri imature, provenind din imaginea extrem de erotizată pe care o avea despre sine – că știa deja tot ce trebuia să știe ca să îi convingă pe bărbați să facă orice și-ar fi dorit ea. Era ușor de înțeles de ce o copilă atât de încrezătoare din punct de vedere sexual reușise să stârnească pasiunile bietului și confuzului Colonel Testoasă, dar Gopinath se crezuse făcut dintr-un material mai rezistent.

Viteza cu care capitulase în fața farmecelor ei îi trezi în suflet aceleași sentimente de dezgust pe care le rezerva de obicei celor bolnavi și schilozi. Iar sentimentele ei evidente pentru Noman Sher Noman, care își spunea Shalimar clovnul, îl îngreșau pe profesor chiar mai mult decât propria sa iubire adolescentină și îi distrăgeau atenția de la scopul cu care venise în Pachigam, și anume urmărirea secretă a celui de-al treilea fiu al lui Abdullah și Firdaus, fratele lui Gopinath reduce temporar importanța aceluși proiect și se concentra în schimb pe cel de-al patrulea și cel mai mic fiu al sarpanch-ului, pe care se hotărî în sine a să îl distrugă.

La vârsta de nouăsprezece ani cei doi gemeni, Hameed și Mahmood, fiii cei mai mari ai lui Abdullah și Firdaus Noman, erau niște nebunatici inofensivi și flecari, al căror singur scop în viață era să se facă să rădă unul pe altul. Ca urmare, se lăsaseră fericiți pradă ficțiunilor comice ale spectacolelor de bhand pather și erau atât de cufundați în lumea lor imaginară, în procesul de creare a unor versiuni burlești, cu prinți împiedicați și zei stângaci, uriași lași și diavoli îndrăgostiți, încât în ochii lor lumea reală își pierduse farmecul și deveniseră probabil singurii

cașmirezi imuni la frumusețea regiunii. Al treilea băiat, Anees, era introvertit și posac, ca și cum s-ar fi așteptat la puține lucruri bune de la viață. Executa clovneriile care i se cereau cu o față de o melancolie imperturbabilă, care scinda publicul. Majoritatea reacționau amuzați la aerul său funebru, dar exista și o minoritate care, atinsă în mod neașteptat de tristețea lui într-un loc unde nu se gândiseră că o să ajungă un biet truc de clovn, un loc ascuns, în care își păstrau propria tristețe, provocată de viețile lor hăituite, o minoritate, deci, era profund tulburată de el și se bucura când părăsea scena. Pe măsură ce se apropia de vârsta de șaptesprezece ani, Anees începu să dea dovadă de o îndemânare din ce în ce mai mare cu mâinile, creând la întâmplare minuni miniaturale, figurine din lanțuri de hârtie glasată și creaturi fantastice făcute din staniol luat de la pachetele de țigări. Cioplea mici capodopere din lemn, cum ar fi bufnițe cu trupuri zăbrelite, în interiorul cărora se puteau vedea alte bufnițe mai mici. Acest talent îl aduse în atenția comandantului local al frontului pentru eliberare, iar într-o noapte plină de stele doi luptători cu fețele acoperite îl duseră pe dealul împădurit unde se afla vechea colibă a lui Nazarebaddoor, ce rămăsese goală și putrezea.

Odată ajunși, un bărbat pe care nu-l putu vedea îl întrebă dacă i-ar plăcea să învețe să facă bombe. În regulă, dădu Anees din umeri. Cel puțin asta însemna că melancolica lui viață avea să fie scurtă. Își afixă pe față cea mai lungă și mai lugubră expresie în timp ce spuse asta, iar comandantul frontului de eliberare, care stătea în umbră, a fost cuprins în mod misterios de o nevoie cu totul nepotrivită de a râde, pe care nu și-o putu reprima decât parțial.

În ziua în care a fost dată de gol Boonyi era cu prietenele ei la repetiția de dans de după-amiază, pe malurile Muskadoonului.

— Priviți, zise Zoon, fiica tâmplarului, arătând cu degetul spre un colț stâncos pe care Gopinath stătea și le privea. Zău dacă nu e însuși domnul Buruiană Amară.

Spionul își croi drum în josul stâncilor, mestecând de zor paan și lovind piatra cu umbrela, și dintr-odată Boonyi văzu dincolo de atitudinea bătrânicioasă pe care el o afixa.

„Asta nu e deloc un tâmpit ursuz, ci un om extrem de periculos”, se avertiză ea, dar era prea târziu. Gopinath văzuse deja tot ce era de văzut. Îi urmărise pe Shalimar clovnul și pe Boonyi prin crânguri împădurite și pajiști de munte luminate de lună. Fuseseră deja dezvoltate filme de opt milimetri și fuseseră luate și fotografiile statice. Nu-i bănuiseră niciodată prezența, nu-i auziseră niciodată pașii.

El însă văzuse mai mult decât era cazul. Iar acum apăru în fața lui Boonyi, scuiată zeama de betel și își dădu arama pe față. Trupul i se îndreptă, vocea îi deveni mai puternică, iar fața i se transformă cu totul. Fruntea brăzdată i se întinse, expresia de pe față nu îi mai era lungă și

oripilată, ci calmă și autoritară, și era clar că nu avea nevoie de ochelari (așa că și-i dăduse jos). Arăta mai tânăr și mai zdravăn, devenind un om care trebuia băgat în seamă, un om pe care era de preferat să nu-l superi.

— Băiatul ăla e un gunoi! Nu e de tine, zise el tare și clar.

Iar mizeriile pe care le faci cu el sunt nedemne de o fată la locul ei.

Gnoi, ndemn. Măcar accentul fusese veritabil. Zoon, Gonwati și Himal înțepeniră de curiozitate și groază.

— Acum vei fi furioasă pe mine, continuă spionul, dar mai târziu, după ce ne căsătorim, vei fi fericită să ai alături un bărbat adevărat, nu un băietan destrăbălat.

Fata dădu din cap, fără să-i vină să creadă.

— Ce ai făcut? întrebă ea.

— Am pus capăt unui păcat, răspunse spionul.

Lui Boonyi gândurile îi goneau năprasnic prin minte.

Prietenele o înconjurară, îngrămădindu-și trupurile într-al ei și formând un zid de apărare împotriva acestui atac străin.

Catastrofa era aproape.

— Panchayat-use întrunește în acest moment într-o sesiune de urgență, pentru a examina dovezile pe care i le-am pus la dispoziție, zise Gopinath. În curând sarpanch-u tatăl tău și toți ceilalți îți vor hotărî soarta. Ești, bineînțeles, dezonorată. Fața îți e mânjită și bunul tău nume a ajuns la gunoi, iar toate astea ți le-ai făcut cu mâna ta. Dar i-am informat că sunt dispus să îți răscumpăr onoarea și să te iau de nevastă. Ce altă opțiune are tatăl tău? Care bărbat ar mai fi atât de generos cu o femeie căzută? Căiește-te acum, iar mie mulțumește-mi mai târziu, când îți vei regăsi mințile.

Iubitul tău e, bineînțeles, terminat, e însemnat pentru totdeauna ca pușlama și netrebnic, dar mi se rupe de el și la fel ar trebui să simți și tu – ceea ce vei și face după ce îți vei accepta singura soartă posibilă și anume aceea a inevitabilei vieți alături de mine.

Câște-te și mulțumește-m când îți vei fi regsit mintie. Era o cerere în căsătorie cu totul remarcabilă și după ce o făcu, metamorfozatul Gopinath nu așteptă răspunsul iubitei sale, ci se îndepărtă la o oarecare distanță în josul Muskadoonului și se așeză la vreo sută de metri, ca și cum n-ar fi avut nici o grijă pe lume. În realitate însă știa că va avea serios de furcă cu superiorii lui, pentru că își dezvăluise în fața întregului Pachigam abilitățile de spion, transformându-se în același timp în omul cel mai urât din sat. Obiectivele sale serioase fuseseră abandonate și trebuia să se retragă imediat din postul pe care îl ocupa la școală și din sat, iar autorităților avea să le fie mult mai greu să planteze un alt agent în interiorul unei comunități care din acel moment urma să fie extrem de vigilentă la spioni și trădători. Pe scurt, Gopinath mizase totul pe Boonyi și se arătase dispus să-și sacrifice cariera secretă în

schimbul câștigării unei neveste care nu îi va întoarce niciodată dragostea, ba chiar îl va detesta pentru că o stigmatizase și îi distrusese visele de iubire. Privi apa învolburată și se gândi la cât de tragică e dorința.

Un aer de calamitate învăluia rapid satul. Livezile, ogoarele de sofran și orezăriile erau goale și nelucrate, căci cei care le munceau de obicei își abandonaseră uneltele și se adunaseră în fața reședinței familiei Noman, unde se întrunea panchayat-u în bucătăriile din sat nu se găti nimic în după-amiaza aceea. Copiii alergau desculți încoace și încolo, răspândind voioși, în gura mare, zvonuri nefondate despre surghiunuri și sinucideri. Boonyi și cele trei prietene ale ei se ghemuiră una într-alta, îmbrățișate într-un cerc al nefericirii, din care răzbăteau constant bocete lungi și suspine de durere. Până și animalele ghiciseră că se întâmpla ceva.

Caprele și vacile, câinii și găștele dădeau semne de agitație, agitația instinctivă și premonitorie care poate fi văzută uneori în orele dinaintea unui cutremur. Albinele își înțepară prisăcarii cu o ferocitate ieșită din comun. Întregul văzduh părea să freamăte de îngrijorare și pe cerul gol se auzi un bubuit. Firdaus Noman veni după Boonyi, alergând într-un ritm greoi și dizgrațios, gâfâind din greu și urlând ocări la adresa lui Gopinath-Iuda, care stătea calm pe malul râului.

— Buboii! îl blestemă ea. Copită despăcată! Fund împuțit! Puță minusculă! Vânăta scofălcită!

Obiectul mâniei ei, acest zaharbad¹, acest pedar², acest posesor al unui mandal³ urât mirositor, al unui kuchur* minuscul, acest wangan hachi⁵ nu se întoarse, nici nu se tresări.

— Wattal-nath Gopinath l urlă Firdaus – adică netrebnicul, degeneratul, mizeria de Gopinath – și prietenii lui Boonyi se desprinseră din cercul lor ca să se alăture acestei scandări.

— Wattal-nath Gopinath! Wattal-nath Gopinath!

1. Apelativ pentru persoane extrem de neplăcute. Porecla provine de la numele unei familii printre ai cărei strămoși s-a aflat și unul cu un buboi extrem de urât, plasat pe o parte expusă a corpului.

2. Apelativ cu aceeași origine. Se spune că un strămoș al acestei familii a avut un picior deformat, care arăta ca o copită despăcată.

3. Fund, în dialectul vorbit în Cașmir. Din nou la originea poreclei se află un personaj cu fese imense care a avut acest nume.

4. Penis, în dialectul vorbit în Cașmir.

5. Vinete uscate, în același dialect.

I36

Strigătul se răspândi prin sat și fu preluat de copiii avizi de așa ceva, până ce îl scanda întreaga localitate, care era adunată acum aproape în întregime în fața casei sarpanc h-ului.

— Wattal-nath Gopinath! Puță minusculă, fund împutit, vânătă scofâlcită, copită despicată! Wattal-nath Gopinath, dispari!

— Și blestemată să fii și tu, îi spuse Firdaus, pe un ton mult mai calm, lui Boonyi. Vino, copil prost și hipererotizat!

Te duc înapoi acasă la tatăl tău și ai să stai acolo până se face ce trebuie făcut și ți se va cunoaște soarta.

— Venim și noi! strigară Zoon, Himal și Gonwati.

Firdaus dădu din umeri.

— Vă privește. Dar am să vă încui pe toate patru, amărâtelor, în casă.

Boonyi nu protestă și se întoarse acasă, însoțită de mama înfuriată a iubitului ei.

— Unde e Noman? o întrebă încet pe Firdaus.

— Taci din gură! răspunse cu voce tare Firdaus. Nu te privește.

Continuă apoi într-un murmur șoptit și rapid:

— L-au luat frații săi și l-au dus sus, la Khelmarg, ca să-1 împiedice să-i rețeze panditului Gopinath Razdan scăfârlia aia rotundă.

Boonyi răspunse, mai înflăcărat și categoric mult mai nerușinat decât i-ar fi permis-o situația:

— Oricum, n-ar trebui să mă facă să mă mărit cu șarpele ăla. Cu prima ocazie când îl prind dormind, o să-i tai kuchur-vși o să i-1 vâr în gura aia spurcată!

Firdaus o plesni cu putere peste față.

— Vei face așa cum ți se va spune, zise ea. Iar palma e pentru limbajul murdar, pe care eu, una, nu îl voi îngădui.

În fața furiei debordante a lui Firdaus Noman, nici Boonyi și nici prietenele ei nu îndrăzniră să-i aducă aminte de unde pornise limbajul murdar în ziua aceea.

Odată ajunse acasă la Boonyi, Firdaus încetă să se mai prefacă furioasă și le făcu fetelor un ceainic de ceai roz și sărat.

— Băiatul te iubește, îi zise ea lui Boonyi, și chiar dacă te-ai comportat ca o curvă dezgustătoare, pentru mine dragostea aia contează.

O oră mai târziu un băiat bătu la ușă ca să le spună că panchayat-uluase la o decizie și că li se cerea să fie de față.

— Venim și noi, ziseră din nou Himal, Gonwati și Zoon și din nou Firdaus nu se opuse.

Își croiră drum spre reședința sarpanc/i-ului, unde stăteau membrii panchayat-u, cu fețe foarte serioase.

Era acolo, înconjurat de frații săi, iar când îl văzu, lui Boonyi începu să-i bată inima cu putere. Tâmpilele îi erau învăluite într-o negură ucigașă, pe care nu i-o mai văzuse până atunci. Se sperie și, mai rău, din cauza asta i se păru – pentru prima dată în viața ei – neatractiv. Toți sătenii erau strânși în jurul acestui mic tablou, iar când o văzură pe Firdaus apropiindu-se cu Boonyi și prietenele ei, se lăsă tăcerea.

Panditul Pyarelal Kaul stătea lângă Abdullah Noman, iar fețele celor doi tați erau cele mai lugubre dintre toate. „S-a zis cu mine”, se gândi Boonyi. „Mă vor face pachet și mă vor expedia ticălosului ăluia, care stă ca o reptilă pe malul râului și așteaptă să îi fiu înmănată pe o tavă – eu, Boonyi Kaul, pe care n-ar fi câștigat-o niciodată altfel.”

Se înșela. Sarpanch-uAbdullah Noman vorbi primul, urmat de Pyarelal și de alți trei membri ai panchayat-uUriașul Misri tâmplarul, Sharga cântărețul și bătrânul și fragilul maestru de dans Habib Joo, care făcură și ei scurte remarci, iar verdictul a fost unanim. Îndrăgostiții erau copiii lor și trebuiau sprijiniți. Comportamentul lor era demn de cea mai aspră dojana – fusese neghiob, desfrânat și plin de încălcări ale bunului-simț, dezamăgindu-i astfel crunt pe părinții lor – dar erau copii buni, după cum știa toată lumea.

Apoi Abdullah menționa khashmiryat-u „cașmirismul”, credința că la baza culturii cașmireze se afla o legătură comună, care transcendea toate celelalte diferențe. Majoritatea satelor bhand erau musulmane, dar Pachigamul era amestecat, având și familii care se trăgeau din pândiți – Kaul, Misri și rudele baritonului cu nas lung (sharga fiind o poreclă locală tjt pentru cei cu nasuri lungi) – ba chiar și o familie de dansatori evrei.

— Așa că avem de apărat nu doar cașmirismul, ci și pachigamismul. Aici toți suntem frați și surori, zise Abdullah.

Nu există nici un fel de probleme între musulmani și hinduși.

Doi cașmirezi – doi locuitori ai Pachigamului – vor să se căsătorească, atâta tot. O căsătorie din dragoste e acceptabilă pentru ambele familii, așa că nunta va avea loc. Vor fi respectate atât obiceiurile musulmane, cât și cele hinduse.

Când îi veni rândul, Pyarelal adăugă:

— A le apăra iubirea înseamnă a apăra tot ce e mai bun în noi.

Mulțimea izbucni în ovații, iar buzele lui se întinseră într-un zâmbet larg, de bucurie neîncrezătoare.

Firdaus se apropie de Abdullah și îi șopti:

— Dacă ai fi luat orice altă hotărâre, te-aș fi alungat din patul meu.

(Mai târziu în noaptea aceea, când stăteau întinși în pat pe întuneric, Firdaus se arătă într-o dispoziție ceva mai melancolică.

— Vremurile se schimbă, zise ea încet. Copiii noștri nu sunt ca noi. Cei din generația noastră au fost oameni direcți, tot timpul cu ambele mâini la vedere, pe masă. Dar tinerii ăștia sunt mai complicați, umbre la suprafață și secrete dedesubt, și nu sunt întotdeauna ceea ce par a fi, poate nici chiar ceea ce cred ei că sunt. Probabil că așa trebuie să fie, pentru că vor trăi vremuri mai înșelătoare decât cele pe care le-am cunoscut noi.)

Doi dintre membrii panchayat-ului, Misri tâmplarul și Sharga baritonul, cei mai mari și, alături de sarpanch, cei mai puternici bărbați din Pachigam, au fost trimiși pe malul râului ca să îl alunge pe Gopinath Razdan din sat (temându-se de violențe excesive, Abdullah le interzisese înfuriatilor săi fii să aibă de-a face cu expulzarea), dar până să ajungă cei doi pe malul Muskadoonului, spionul dispăruse deja și n-a mai fost văzut niciodată în Pachigam. Șase luni mai târziu, după o perioadă de dizgrație profesională, i-au fost încredințate noi sarcini în satul Pahalgam, iar într-o dimineață a fost găsit mort în Baisaran, o pajiște de munte din apropiere.

Picioarele îi fuseseră retezate de un soi de bombă artizanală, iar capul îi fusese desprins de trup printr-o singură tăietură a lamei. Crima n-a fost niciodată soluționată și nici o dovadă n-a dus înspre satul actorilor. În cele din urmă ancheta s-a oprit și dosarul a fost oficial închis. Colonelul H. S.

Kachhwaha avea însă bănuielile lui, bănuieli puternice, iar frustrarea îi crescuse. Nu numai că fusese insultat de Boonyi Kaul, dar eșecul misiunii spionului său îl lăsase fără urmă de pretext pentru „descinderea în forță” asupra Pachigamului pe care o planificase. Culorile din lumea sa continuară să se întunece și el redacta o notă conform căreia satul actorilor urma să aibă parte în continuare de o atenție specială, o decizie ale cărei consecințe pe termen mediu și lung aveau să fie grave.

Oricum, după plecarea spionului atmosfera din Pachigam a fost o vreme una de sărbătoare. Panditul Pyarelal Kaul acceptă să își reia atribuțiile de profesor și să ducă pe umeri povara dublă a educației și gastronomiei atât cât aveau să-1 țină puterile, iar pregătirile pentru nunta lui Boonyi cu începură și ele. Cu toate acestea obstacole de tot felul nu întârziară să-și facă apariția. În detaliu, aranjamentele pentru nuntă se dovediră a fi mult mai problematice decât prevăzuse Abdullah când plănuiise o ceremonie idealistă, multiconfesională. Iar asta din cauză că sosiră rubedeniile. Din Poonch, din Baramulla, din Sonamarg, din Tangmarg, din Chhamb, din Aru, din Uri, din Udampur, din Kishtwar, din Riasi, din Jammu – cele două clanuri se adunară. Mătuși, veri, unchi, alți veri, strămătuși, străunchi, nepoți, nepoate, încă și mai mulți veri și rude prin alianță descinseră în Pachigam, până ce toate casele din sat deveniră extrem de aglomerate și multe din rudele mai puțin importante trebuiră să doarmă sub pomi și să se roage să aibă noroc în ceea ce privea ploaia și șerpii. Aproape toți nou-veniții aveau opinii categorice despre ce ar fi trebuit să se întâmple și mulți dintre ei își exprimau pe față disprețul pentru modelul ecumenic al sarpanch-ului. „Cum adică, n-o să se convertească la Islam?” întrebare circumspecții din partea mirelui, iar cei din partea miresei răspunseră: „Cum adică, ni se va servi carne la masă?” Peste tot în sat și pe ogoarele

și pajiștile din jur certurile erau în toi. Singurul lucru cu care toată lumea era de acord era acela că tradiționala ceremonie musulmană thapat, în care tânărul cuplu trebuia să se întâlnească într-un loc public pentru a se hotărî dacă vor să meargă mai departe cu căsătoria, nu mai era necesară.

— Țștia s-au thapat de mult, zise limba ascuțită a unei mătuși și remarca ei stârni rșsetele rșutșcioase ale unchilor, verilor, strșmăștușilor, strșunchilor, altor veri și așșa mai departe.

Apoi urmăș cearta legată de ceremoniile livun ale hindușșilor, conform cșrora – insistau cei din clanul Kaul – casele celor douăș familii trebuiau curățate ritual. „Sșș-șși curețe Kaulii casa lor idolatrăș dacăș așșa vor”, zise o bunicăș intransigentăș, „cșș la noi e deja perfect curat”. Bineințeles cșș nimeni nu protesta împotriva deselor ospete wazwaan, iar disputele vegetarienilor cu nevegetarienii au fost rezolvate relativ ușor cșșnd panditul Pyarelal Kaul, în ciuda faptului cșș îi plșșcea la nebunie carnea, acceptăș sșș o alunge din bucștșria lui, în timp ce familia Noman, care își construise un cuptor wuri nou din cșrșmidăș și humăș, oferea zilnic meniuri care erau o încșntare pentru carnivori. Se hotărș fără prea multe probleme ca la nunta propriu-zisăș grupuri separate de bucștari sșș pregșteascăș mșncșruri specifice ambelor credințe: pui la stșnga, lotus la dreapta, carne de caprăș de o parte, brșnzăș de caprăș de cealaltăș. Muzica a fost și ea decisăș fără prea multe dispute. Santoor-xil1, sarangi-ul2, rabab-u și armoniul erau, în fond, instrumente non-sectare. Au fost angajați cșntșreți și instrumentiști tradiționali profesioniști, cșrora li se spuse sșș alterneze bhajan-urile4 hinduse cu imnurile sufiste.

Chestiunea hainelor miresei a fost inșș mult mai spinoasăș. „Bineințeles”, susținu partea mirelui, „cșș atunci cșșnd yenvool, procesiunea de nuntăș, ajunge la casa miresei,

1. Timpanon persan.
2. Un soi de vioarăș indianăș fără arcuș.
3. Instrument cu arcuș, asemșnștor cu rebecul.
4. Cșntec religios hindus sau sikh.

Ne așșeptșm sșș fie ințșmpinatăș de o tșnrăș într-un lehenga1 roșu, iar mai apoi, dupăș ce e ințșbășiatăș de femeile din familia ei, se va ințșbrșca ințșr-un shalwar-kameez2,, „Absurd!” protestarăș cei din familia Kaul. „Va purta un phiran, la fel ca toate miresele noastre, cu broderii la gșt și la mșnșete. Pe cap va avea un tarang tradițional subțire și apretat, iar la brășu o cingăștoare haligandun3.” Impasul durăș trei zile, pșnăș ce Abdullah și Pyarelal decretarăș cșș mireasa se va ințșbrșca ințșr-adevăr în veșminte tradiționale, dar la fel va face și Nici un phiran de tweed pentru el! Nici un turban cu panăș de pșun! Avea sșș poarte un sherwani elegant, pe cap o karakuli topi4 și cu asta, basta. Odatăș rezolvăț chestiunea hainelor, asupra ceremoniei mehndi0, un obicei comun, s-au ințșeles rapid. Apoi urmăș problema nunțșii in sine, iar in acest punct ințșreaga antantăș

cordială aproape că se destramă. Pentru multe urechi musulmane sugestiile celeilalte părți erau pur și simplu îngrozitoare.

Suflați într-o scoică dacă vreți, strigară din partea islamică mătușile și strămătușile și verii și așa mai departe, dați-vă câte daruri de nucșoară aveți chef, dar un purohit, un preot, care să celebreze puja în fața idolilor? Foc sacru, fir sacru?

Cei doi soți să fie tratați ca Shiva și Parvati și să fie venerați ca atare? Era prea de tot. Astfel de superstiții nu își aveau locul aici. Familia Kaul se retrase indignată. Orice dialog între cele două case încetă. „Familiile”, oftă Firdaus Noman, disperată, „sunt cauza îngustă la minte și de joasă speță a tuturor problemelor din lume”.

Era o noapte cu lună plină. Pachigamul se împărțise în două tabere și toți acei ani lungi de armonie interetnică erau în pericol. În acel moment și dintr-un impuls, baritonul Shivshankar Sharga ieși pe strada principală și începu să

1. Costum tradițional constând din trei piese: o fustă lungă, o cămașă și un fel de voal pus peste primele două.
2. Costum format din șalvari și o cămașă lungă.
3. Un brâu lat și lung de 1,5-2 metri, cu broderii, care se înfășoară în jurul taliei miresei.
4. Sherwani – o tunică lungă până la genunchi, purtată în mod tradițional de bărbați; karakuli topi – un soi de turban.
5. Aplicarea de decorațiuni cu henna pe trup.

De familie, viața în sat, viața cu tatăl ei, care avea să pâlăvrăgească mai departe pe malul Muskadoonului, și cu prietenele ei ce-și dansau dansul de ciobănițe, această viață, cu toți acei oameni cu care își petrecuse fiecare zi, nu era nici pe departe de ajuns pentru ea, nu avea cum să îi astâmpere foamea, tânjeala vorace după ceva încă nenumit, și că, pe măsură ce va îmbătrâni, insuficiența acestei vieți va deveni ce în ce mai grea și mai dureros de suportat.

Își dădu atunci seama că va face orice ca să scape de Pachigam, că își va petrece fiecare moment al fiecărei zile din viață așteptând ocazia, iar atunci când ea se va ivi, nu va ezita să se repeadă asupra ei, ci se va mișca mai iute ca norocul, acel miraj insesizabil, căci dacă zăreai o forță magică – un spiriduș, un djin, un ciob de șansă, una pe care o ai numai o dată în viață – și dacă o țintuiai la pământ, îți îndeplinea orice dorință. Iar dorința ei va fi: Du-mă de aici, departe de tatăl meu, departe de această moarte lentă și de această viață și mai lentă, departe de.

Doi ani mai târziu în satul Shirmal își făcu brusc apariția un bărbat uscățiv, cu o barbă lungă și rară, ochi frumoși și palizi, care păreau să privească prin această lume direct în cealaltă, și o piele de culoarea metalului ruginit. Purta o haină lungă și jerpelită de lână și un turban negru, legat lejer în jurul capului, își ținea tot avutul lumesc adunat într-o boccea, ca un vagabond de rând, și începu să predice

despre focurile iadului și damnare. Vorbea limba într-un fel aspru, ca un străin, ca un om care nu era obișnuit să vorbească deloc. Vorbele păreau să-i fie smulse din gât ca niște bucăți de piele uscată, provocându-i multă durere fizică.

Shirmalezii, ca de altfel toți locuitorii din vale, nu erau obișnuiți cu predicatorii apocaliptici de genul ăsta, dar îl ascultară, pentru că pe vremea aceea circulau legendele cu mullahii de fier.

Cașmirezilor le plăceau sfinții de tot felul. Unii dintre ei aveau chiar conotații militare – cum erau Bibi Lalla sau Lalla Maj, fiica pe care o avusese comandantul armatelor cânte cântece de dragoste, cântece despre dragostea zeilor pentru oameni și a oamenilor pentru Dumnezeu, cântece despre iubirea dintre tați și fiice ori mame și fii, cântece despre iubirea împărtășită și cea neîmpărtășită, cea curtenească și cea pasională, cea sacră și cea profană. Fiicele sale, Himal și Gonwati, duetul afon, stăteau la picioarele sale, având instrucțiuni stricte să nu deschidă gurile, indiferent cât de mult le-ar fi emoționat muzica. Când începu să cânte, satul era încă pradă molimei de furie de care fusese cuprins și se auziră câteva strigăte de „Taci din gură, vrem să dormim!”, sau „N-are nimeni chef de cântecele astea sentimentale”. Dar, încetul cu încetul, vocea sa își făcu efectul magic. Ușile se deschiseră, se aprinseră luminile, iar cei somnambuli reveniră de pe ogoare. Abdullah și Pyarelal se întâlniră lângă cântăreț și se îmbrățișară.

— Vom avea două nunți, zise Abdullah. Prima dată vom face totul după tradiția voastră și apoi repetăm totul așa cum știm noi.

O singură mătușă arțăgoasă strigă „De ce la ei prima dată?”, dar țipătul cârcotaș se transformă urgent într-un gălgâit sufocat când soțul ei îi astupă cu mâna gura spurcată și o târî înapoi în pat.

Totul era stabilit. Panditul Pyarelal Kaul dezgropa caseta de aluminiu care conținea bijuteriile de nuntă ale soției sale din locul unde le îngropase nu mult după moartea ei și i le aduse lui Boonyi, care zăcea trează în pat.

— Aici e tot ce a mai rămas din ea, îi spuse el fiicei sale.

Bijuteriile din casetă și bijuteria cea mai de preț, care strălucește în acest pat.

Lăsă caseta pe pat, își sărută fiica pe obraz și plecă.

Boonyi rămase trează, holbându-se furioasă la tavanul întunecat și dorindu-și ca pereții casei să se dizolve, ca să se poată ridica în văzduhul nopții și să scape. Căci exact în momentul în care satul hotăra să îi protejeze pe ea și pe, să îi susțină, forțându-i să se căsătorească și dându-le astfel o sentință de închisoare pe viață, Boonyi fusese copleșită de claustrofobie și văzuse clar ceea ce nu putuse înțelege mai devreme din cauză că fusese prea îndrăgostită de, și anume că această viață, viața

H4

Cașmirului din secolul al paisprezecelea. Mulți se îndeletniceau cu miracolele. Povestea la modă în acel moment era atât militară, cât și miraculoasă. Armata indiană împânzise valea cu fierăraie militare de tot felul, așa că peste tot se iviseră grămezi de gunoi metalic, ca niște mici lanțuri muntoase, făcute din țevi de camion stricate, arme înțepenite și șenile de tanc rupte, ce distrugeau frumusețea imaculată a zonei. Apoi, într-o bună zi, prin voia Domnului, gunoiul a început să se miște. A prins viață și a căpătat formă umană.

Bărbații care s-au ivit miraculos dintre aceste metale de război ruginite și care au plecat apoi prin vale, propovăduind rezistența și răzburarea, erau niște sfinți de o cu totul altă natură. Erau mullahii de fier. Se spunea că dacă îndrăzneai să le ciocănești trupurile, auzeai un zgomot gol, mecanic.

Deoarece erau făcuți în întregime din metal blindat, nu puteau fi împușcați, dar erau prea grei ca să poată înota, așa că dacă picau în apă, se înecau. Respirația le era fierbinte și fumegândă, ca niște cauciucuri arzând sau ca răsuflările dragonilor. Trebuiau tratați cu respect, cu teamă și supunere.

În ziua aceea, în Shirmal, Bombur Yambarzal, vasta waza, a fost singurul care a îndrăznit să întrerupă tirada predicatorului cerșetor. Îl înfruntă pe fachir în plină stradă și îi ceru să-i spună cum îl cheamă și ce treabă avea pe-acolo.

— Treaba mea e treaba lui Dumnezeu, răspunse individul.

În acel prim schimb de replici nou-venitul nu vru să răspundă la nici un fel de nume. În cele din urmă, la insistențele lui Bombur, zise:

— Spune-mi Șahul Bulbul.

Șahul Bulbul, după cum știa până și Bombur, era un bine-cunoscut sfânt care venise în Cașmir în secolul al paisprezecelea (pe vremea lui Bibi Lalla). Era un sufist, din ordinul Suhrawardy, pe care îl chema Syed Sharafuddin Abdul Rehman, cunoscut sub numele de Bilal, după muezinul profetului – un titlu onorific care a fost ulterior denaturat în bulbul sau „privighetoare”. Originile sale erau controversate. S-ar putea să fi venit din Tamkistan, în Iranul antic, din Bagdad sau – cel mai probabil – din Turkistan. Poate că fugise din calea mongolilor sau poate că nu. A reușit însă să îl convertească la islamism pe Rinchin HS sau Renchan sau Rencana, uzurpatorul din Ladakhi, care ocupase tronul Cașmirului în 1320, și a început procesul de convertiri prin care Cașmirul a devenit un stat musulman, în orice caz, era mort de șase sute de ani și categoric nu el se afla acum în fața lui Yambarzal, duhnind a respirație de dragon.

— Ce prostie mai e și asta? îi spuse Bombur pelerinului în obișnuita sa manieră trufașă. Dispari de aici! N-avem nevoie de nici un fel de necazuri, iar tu, cel care stai acolo, în mijlocul satului nostru, și urli din toți rărunchii, tu mi se pare că ești aducător de necazuri.

— Există necredincioși mari, răspunse calm străinul, care neagă existența lui Dumnezeu și a Profetului său, și mai există și necredincioși mărunți, ca tine, în ale căror măruntaie focul credinței s-a răcit de mult și care cred în mod greșit că toleranța e o virtute și că armonia înseamnă pace.

Sau mă lăsați să stau, sau mă omorâți. Vă las pe voi să alegeți. Dar trebuie să înțelegi un lucru: eu sunt foarele care vă vor aprinde iar focul.

— Bineînțeles că nu o să te omorâm, zise Yambarzal deconcertat. Ce fel de oameni îți imaginezi că suntem?

— Oameni slabi, răspunse străinul cu vocea sa alarmantă și scrâșnită.

Bombur se roși tot la față și îi strigă mulțimii din ce în ce mai mari:

— Dați-i cerșetorului ăsta ceva de mâncare și în curând își va vedea de drum.

A fost o apreciere greșită. Presupusa reîncarnare a Șahului Bulbul urma să rămână acolo și erau multe urechi dornice să audă ce avea de zis, mai ales pentru că răspunsul său la remarcă disprețuitoare a lui Yambarzal fusese să-și ia turbanul de pe cap, să-și încheșteze pumnul drept și să-și ciocnească domul chel al capului cu încheieturile degetelor.

Toți cei de față auziră zăngănitul metalic, iar multe femei și câțiva bărbați căzură instantaneu în genunchi.

După aceea în Shirmal se instaura o nouă putere.

Mullahului de fier i se oferă adăpost când într-o casă, când în alta, iar într-un an de zile caracterul satului se schimbă complet. Bucătarii, în ale căror inimi ardeau focuri noi, își i46 uniseră eforturile ca să îi construiască electrizantului Bulbul o moschee. Mullahul de fier nu vorbea niciodată despre originile sale, nu spunea niciodată în ce seminar sau la picioarele cărui maestru își primise educația religioasă; pe scurt, nu rostea nici un cuvânt despre viața pe care o avusese înainte de ziua în care sosise în Shirmal ca să schimbe totul pentru totdeauna. Le dădu chiar voie copiilor din sat să-i dea alt nume. Din pricina slăbiciunii pe care cașmirezii o aveau pentru porecle, precum și înclinației lor spre onestitatea blajină, nu dură foarte mult până ce copiii îl botezară Bulbul Fakh, adică „Bulbul putoare”, din cauza mirosului sulfuros pe care îl emana. Așa că deveni maulana1 Bulbul Fakh și își acceptă numele fără prea multă împotrivire, ca și cum tocmai ar fi apărut pe lume, inocent și fioros în același timp, anume creat pentru acest sat, așa că sătenii aveau dreptul să-i spună cum voiau, ca niște părinți care îi dau nume unui nou-născut.

Relațiile dintre Shirmal și Pachigam deveniseră iar bune după ce Bombur Yambarzal și Abdullah Noman se îmbrățișaseră, în noaptea dezastrului din grădina Shalimar. Cei doi își reluseră expedițiile

pescărești periodice, iar când vreun client cu suficiente resurse cerea o variantă extinsă a wazwaan-u, un swper-wazwaan, Banchetul cu Maximum Șaizeci de Feluri, cele două sate își uneau forțele și cooperau.

Abdullah se oferi chiar să-i trimită pe câțiva din oamenii săi ca să le dea shirmalezilor lecții de actorie, în caz că voiau să continue să caute de lucru și ca artiști ambulanti, dar Yambarzal refuză oferta, mergând chiar până într-acolo încât făcu o remarcă autodenigratoare.

— Nu ne putem preface că suntem ceea ce nu suntem, așa că o să rămânem la ceea ce știm, zise el.

Era un compliment oarecum cu dublu înțeles, dar Abdullah hotărî să nu-l bage în seamă, în parte pentru că era o zi plăcută și peștii săreau pe deasupra apei și în parte pentru că ajunsese să înțeleagă că Yambarzal nu era cu mult mai țăfnos sau mai egoist decât majoritatea artiștilor -

1. Maestru; termen folosit de obicei ca un titlu care precedă numele unui lider religios respectat.

Inclusiv a unora din propria lui trupă – dar era fără îndoială mult mai priceput când era să dea cu băta în baltă. Însă era clar că Bombur se înmuiașe. De curând reușise chiar să-l laude pe „acel pandit waza pe care-l aveți mai nou”, pentru că „are gustul în mâini”, un compliment atât de mare, încât atunci când Abdullah i-l repetă lui Pyarelal, panditul nu se putu stăpâni să nu se îmbujoreze de mândrie.

Cele două sate erau în continuare rivale la capitolul ospete, așa că între ele rămânea totuși o oarecare tensiune și uneori se spuneau vorbe aspre. Când intra în câte o pasă proastă, Bombur Yambarzal tot mai dădea vina pe Abdullah Noman pentru că acaparase o parte din veniturile din wazwaan, de care depindeau bunăstarea economică a Shirmalului și statutul său personal.

— Dacă n-ar fi Pachigamul și bucătarul acela hindus, îi șoptea în urechi vocea răului, ai fi din nou cel mai grozav vasta waza și asta te-ar face pe tine, nu pe Bulbul Fakh, cel mai tare din Shirmal.

Declinul general în materie de ocazii festive afectase puternic atât Pachigamul, cât și Shirmalul. În momentul de față cașmirezii nu mai simțeau așa de tare nevoia să sărbătorească. Erau săptămâni și chiar luni când Abdullah Noman credea că zilele bhand pather-uerau numărate, că nimeni nu mai avea nevoie de clovnerii și că îi va fi imposibil să concureze cu dubitele care ajungeau până și în cele mai îndepărtate orașe și sate cu proiectoare, ecrane și role cu cele mai recente filme. Bombur Yambarzal era și el îngrijorat că înclinațiile gurmante ale cașmirezilor nu vor fi transmise generației următoare. Dar chiar dacă perioadele dintre spectacole erau din ce în ce mai lungi, în Pachigam tot mai soseau cereri pentru piese bhand; cât despre gătitul pe scară largă, și el era încă la mare preț. Nici chiar armata indiană nu putea împiedica familiile să aranjeze căsătorii și mai apărea și câte o

căsătorie din dragoste – în fond, vorbim despre anii '60 – așa că, mulțumită insistenței optimiste a rasei umane în general de a se lega, chiar și în vremuri grele, precum și convingerii de nestrămutat a cașmirezilor că nunțile trebuie să fie sărbătorite cu parade de lăcomie de câte o săptămână, la cea mai grandioasă scară posibilă, nimeni din industria Banchetului de Minimum Treizeci și Șase de Feluri nu era încă în pericol să moară de foame. Cu toate acestea la optsprezece luni după apariția lui Bulbul Fakh, mullahul de fier, cei peste șaptesprezece ani de colaborare mai mult sau mai puțin plăcută dintre Shirmal și Pachigam se sfârșiră brusc și urât.

Vara lui 1965 a fost un anotimp prost. India și Pakistanul începuseră deja războiul – chiar dacă unul scurt – în regiunea Kutch, departe, spre sud, dar acum nu se vorbea decât despre războiul pentru Cașmir. Se auzea huruitul convoaielor, iar deasupra capetelor oamenilor vuiau avioane de război. Se proferau amenințări – „La forță se va răspunde cu forță copleșitoare!” – și erau oferite la schimb contra-amenințări – „Agresiunea nu va fi tolerată și nici lăsată să izbândească!” Văzduhul era plin de bubuituri, urlete și nori negri. În joaca lor, copiii amenințau, atacau, se apărau și fugeau. Teama era cea mai mare recoltă a anului. Atârna de crengile pomilor în loc de mere și piersici, iar albinele produceau frică în loc de miere. În orezarii teama creștea deasă sub apa nu prea adâncă, iar pe ogoarele de șofran gingașele plante erau sugrumate de teamă ca de volbură.

Frica infesta râurile ca și ciurma apelor, iar oile și caprele de pe pășunile de munte mureau aparent fără motiv. Era puțin de lucru și pentru actori, și pentru bucătari. Groaza ucidea animalele ca o molimă.

Noua moschee construită pentru Bulbul Fakh în Shirmal era o construcție destul de simplă. Acoperișul era din lemn, iar pereții din lut văruit. În spate avea două cămăruțe simple, fără ferestre, unde locuia acum mullahul. Nu se prevăzuse nici un loc unde să poată veni și femeile la rugăciune. Singurul lucru ieșit din comun se găsea în încăperea principală a moscheii, unde, în cinstea lui Bulbul Fakh, fusese ridicat un amvon înfricoșător din resturi de metal, împodobit cu un morman de faruri (stricate) de camion, aripi îndoite, țâșnind în sus ca niște coarne, și o ramă de radiator fioroasă. Podelele erau acoperite mai tradițional, cu carpete de păslă. Într-o vineri de sfârșit de august mullahul de fier se urcă în amvonul său amenințător și își făcu propria declarație de război.

— Există dușmani în exterior, declară el cu vocea sa rece și ruginită, și există dușmani care se ascund în mijlocul nostru.

Dușmanul din interior era Pachigamul, un sat degenerat, unde, în ciuda faptului că musulmanii erau majoritari, numai un singur membru al panchayat-ului urma credința adevărată, în timp ce trei – trei! – dintre bătrânii aleși se închinau la idoli, iar al cincilea era evreu. Mai mult, un

hindus fusese numit bucătar-șef peste wazwaan și începuse să folosească lapte covăsit în mâncăruri. Și, mai presus de toate – oh, dovadă ultimă și de necontestat a perfidiei morale a Pachigamului! – era sprijinul necondiționat arătat față de legătura desfrânată, lascivă, dezmățată, destrăbălată, necredincioasă și idolatră, care dura de patru ani, dintre Bhoomi Kaul, cunoscută mai bine sub numele de Boonyi, și Noman Sher Noman sau.

Colonelul Kachhwaha din Elasticnagar auzi fără întârziere despre predică. O astfel de predică era mai mult decât nepotrivită. Era instigatoare. Așa ceva cerea cel mai sever răspuns: o arestare și o pedeapsă cu închisoarea timp de cel puțin șapte ani. Colonelul Kachhwaha auzise poveștile absurde cu așa-zișii mullahi de fier, dar astfel de povești trebuiau nimicite din fașă și la naiba cu sunetele metalice și găunoase! Acest individ, Fakh, nu era o minune, ci un om la fel ca oricare altul și venise momentul să i se dea o lecție și să fie pus la locul lui. Acest individ, Fakh, era un ticălos pro-Pakistan și îndrăzneța să vorbească despre dușmanii din interior, când el însuși era întruchiparea aceluia vrăjmaș. Da, se cereau măsuri drastice. O mână de fier împotriva unui mullah de fier. Chiar așa. Și totuși, și totuși.

În august 1965 Hammirdev Kachhwaha era o cu totul altă persoană decât idiotul cu limba legată care îi permisesese lui Boonyi Kaul să fie atât de scandalos de impertinentă cu patru ani în urmă. Pe de o parte era un comandant care acumulasese experiență și care făcea de zor planuri de bătălie, iar pe de altă parte se confrunța cu tulburări senzoriale și mnemonice din ce în ce mai grave. Tatăl său murise, așa că nu mai era necesar ca fiul să moară ca să-și câștige prețuirea părintească. În toamna lui 1963, în ziua în care a aflat vestea decesului lui Nagabhat Kachhwaha, Colonelul Testoasă și-a dat jos brățările de aur ale umilinței, i-a spus șoferului să-l ducă la digul din Srinagar, s-a postat cu spatele la marile magazine ale orașului – John cel Ieftin, Suferindul Moise și Subhana cel Groaznic – și a azvârlit cerculețele strălucitoare cât colo, în apele maronii și leneșe ale râului Jhelum. S-a simțit la fel ca Sir Bedivere când a înapoiat lacului sabia Excalibur – doar că brățările fuseseră un simbol al slăbiciunii, nu al puterii. În orice caz, de data asta nici un braț minunat, mistic, îmbrăcat în brocart alb, nu s-a ridicat din ape ca să prindă ce fusese aruncat. Brățările s-au împrăștiat fără zgomot pe suprafața râului și s-au scufundat rapid.

Plopii înalți s-au legănat ușor, iar frunzele îngălbenite de toamnă ale platanilor au fluturat în semn de rămas-bun.

Colonelul Kachhwaha a salutat scurt, a făcut un stânga-împrejur sigur și elegant și s-a îndreptat spre un viitor nou și mai plin de încredere.

Numărul celor de sub comanda lui crescuse. Elasticnagar se întinsese atât de departe, încât lumea începea să-i spună Elasticnagarul

Rupt. Băteau tobele de război și avioanele ce transportau trupe rulau non-stop, în schimburi, astfel că acolo soseau încontinuu infanteriști entuziași și cu ochii sclipind. Kachhwaha era unul din coordonatorii-șefi ai operațiunii majore care se desfășura la nivel național și care trimitea sute de mii de soldați în liniile frontului. Acum își primise propriile ordine de marș. Șeful din Elasticnagar pornea la război. Avea să distrugă dușmanul cu maximă forță și îi era permis chiar să supraviețuiască. Îi era permis să se întoarcă în chip de erou de război. Să se întoarcă acasă ca un erou de război decorat și să se bucure de atențiile unor tinere excitate era nu numai ceva permis, ci și încurajat în mod activ. Îmbrăcat în pantaloni de călărie, colonelul Kachhwaha jubila în avans și se plesni cu cravașa peste coapsă. De la moartea tatălui său începuse să viseze că se va întoarce acasă triumfător și își va putea alege femeile, frumoasele femei rajput cu ochi scâpărători și dați cu cărbune sau superbele femei jodhpuri, ce-1 așteptau în încăperile lor cu oglinzi, îmbrăcate în nori de organdi și dantelă și deschizându-și larg brațele pentru cuceritorul lor erou local. Femeile acestea erau femeile de-ale lui, trandafiri de deșert, femeile care apreciau un luptător, femeile complet diferite de fetișcanele nesăbuite din Cașmir. Diferite, de exemplu, de Boonyi. Nu își mai dădea voie să se gândească la Boonyi Kaul, deși la urechi îi ajungeau zvonuri despre frumusețea ei extraordinară, înfloritoare. La optsprezece ani bobocul era, probabil, complet deschis, intrase în prima fază a feminității adulte, dar colonelul n-avea să-și permită să se gândească la asta.

Stăpânirea de care dădea dovadă era lăudabilă. Se felicita pentru ea. În ciuda multelor provocări și a felului în care ea îi insultase onoarea, nu persecutase satul fetei, plin de tipi suspecti și boemi. Nu voia să se spună că H. S. Kachhwaha urmărea vendete personale în exercițiul funcțiunii sau că purtarea i-ar fi fost nepotrivită în vreun fel, oricât de mic. Se dovedise mai presus de astfel de chestiuni. Disciplina era totul. Demnitatea era totul. Pentru el Boonyi nu însemna nimic în comparație cu fetele rajput care îl așteptau, chiar dacă nu le știa numele și nu le văzuse fețele, ci le întâlneau doar în vis. Pe aceste femei din vis le dorea. Oricare dintre ele valora cât zece ca Boonyi.

Era soldat, așa că încerca să compartimenteze, să-și pună tulburările într-un cufăr din colțul camerei și să funcționeze mai departe normal. Când acestea se revărsau, era regretabil, dar soldații se obișnuiseră cu amestecătura simțurilor lui, cu ciudățenia descrierilor pe care le făcea. Mai nou colegii săi ofițeri reacționau normal când le spunea că au voci stacojii și țepene, soldații care mărșăluiau tăceau când îi felicita că miros că niște flori de iasomie, iar bucătarii din Elasticnagar se învățaseră să dea doar înțelept din cap când le zicea că tocana de miel nu e destul de ascuțită. Se putea spune că boala era sub control. Nu același lucru se putea spune însă despre problema memoriei, despre faptul că își amintea în exces. Cu fiecare zi ce trecea, stocul de memorie

devenea din ce în ce mai opresiv și îi era din ce în ce mai greu să doarmă.

Nu putea uita găngania care ieșise din scurgerea de la duș cu șase luni înainte, niciunul din coșmarurile pe care le avusese și niciunul din miile de jocuri de cărți pe care le jucase de-a lungul carierei sale militare. Era plin de toate schimbările de vreme din trecut, nume și fețe se îmbrânceau, căutând mai mult spațiu, iar supraîncărcătura de cuvinte și fapte îl lăsa cu ochii larg deschiși de groază. Timpul ar fi trebuit să aline orice durere, nu-i așa? dar cuțitul dezaprobării defunctului său tată refuza să se tocească odată cu trecerea lunilor.

Ajunsese să creadă că aceste două probleme, aceste două virusuri din sistem erau cumva legate. Nu se dusese la medic, pentru că orice diagnostic de tulburări mentale, oricât de mici, ar fi însemnat, fără îndoială, că ar fi fost înlăturat din postul de comandă pe care îl avea. Nu se putea întoarce acasă bolnav psihic. Ar însemna să-și ia adio de la fetele din vis. Iar memoria nu însemna nebunie, nu-i așa? nici măcar atunci când trecutul pe care ți-l aminteai se stivuisse atât de sus în tine, încât începeai să te temi că dosarele zilelor trecute vor ajunge să se vadă în albul ochilor. Memoria era un dar.

Era ceva pozitiv. Era o resursă profesională.

Deci, ca să revenim la chestiunea în discuție, acest mullah, acest Bulbul Fakh acuza într-un mod inacceptabil satul vecin din cauza toleranței de care dădea dovadă, incita, instiga la violență și propovăduia un islamism provocator, care era în mod categoric atipic atât pentru Cașmir, cât și pentru India. Cu toate acestea avusese dreptate când o condamnase pe obrăznicătura aia și pe iubițelul ei, perechea aceea care găsise de cuviință să ignore orice uzanță socială sau religioasă și care fusese apărută de cei ce ar fi trebuit să știe mai bine care erau regulile, iar printre ei probabil că se aflau ascunse și elemente suspect de subversive. Acești indivizi din frontul de eliberare erau mai degrabă naționaliști decât fanatici religioși și nu se prea înțelegeau cu mullahii de fier. Așa că de ce să nu stea el pur și simplu deoparte? Resursele nu erau nepuizabile, nu mai era nici timp, n-aveai cum să fii peste tot și mai era și un război în curs. Nu era vorba atât să închidă ochii, cât să facă o listă cu obiectivele prioritare. De ce să nu lași două tabere subversive să se elimine una pe alta și pe târfa aia tânără să culeagă furtuna ticăloșiiilor pe care le semănase? Dacă mai târziu avea să fie nevoie de vreo operațiune de curățare, forțele rămase să mențină ordinea în zonă erau într-un tot capabile să se ocupe de situație. Va veni și rândul lui maulana Bulbul Fakh. Da, da. Ce avea el de făcut era să nu facă nimic. Era o alegere de mare om de stat.

Aflat în biroul său, colonelul Hammirdev Kachhwaha își puse picioarele pe birou, închise ochii și se lăsă un răstimp pradă vârtejului din interiorul sistemului, cufundându-și conștiința în oceanul simțurilor

și ascultând, ca un băiețel care ține o scoică la ureche, bolboroseala neîntreruptă a trecutului.

Trecuseră aproape optsprezece ani de la moartea lui Nazarebaddoor, profetesa din Gujar, dar asta nu o oprea să intervină în treburile locale ori de câte ori era nevoie. Mulți dintre locuitorii regiunii îi semnalaseră vizitele, care de regulă aveau loc în vis și al căror scop era de obicei acela de a-i avertiza („Nu-ți mărita fata cu băiatul ăla! Verii lui din nord sunt pitici”, l-a îndemnat pe un crescător de capre care dormita pe o colină de lângă Anantnag) sau de a le da sfaturi

(„Agaț-o pe fata aia pentru băiatul tău până n-o ia altcineva, fiindcă primul ei născut e predestinat să fie un mare sfânt”, i-a spus ea unui barcagiu care dormea în shikara lui pe lacul Gandarbal, făcându-l să se trezească cu o tresărire atât de puternică, încât căzu din barcă). Moartă, Nazarebaddoor părea mai veselă decât fusese în ultimele ei zile de viață și le mărturisi câtorva din cei care avuseseră viziuni cu ea că moartea i se potrivea.

— Orele de lucru sunt mai bune, zisese ea, și nu trebuie să-ți faci griji pentru animale.

Când i se înfățișă lui Bombur Yambarzal însă, toată întristarea îi revenise. Bulbucatul waza se trezi în întuneric, îi văzu fața cu un singur dinte aplecându-se spre el și simți adierea rece a morții pe obraz.

— Dacă nu faci ceva cât se poate de repede, zise ea, războiul civil al lui Bulbul Fakh va arde până la temelii ambele sate.

Apoi se dădu înapoi și se topi în întuneric, iar el se trezi din nou, singur în pat și transpirat. Câteva secunde mai târziu auzi vocea lui maulana chemând la rugăciune. De data asta chemarea la rugăciune era și o chemare la arme.

Oriunde circulația informațiilor e strict controlată, zvonurile devin o prețioasă sursă alternativă de vești, iar conform zvonurilor, în ziua aceea întregul trib al mullahilor de fier îi chema pe cașmirezi la arme, cerându-le să se ridice și să curețe regiunea de trupele indiene străine și de pândiți.

Dar Bombur Yambarzal nu auzise astfel de zvonuri. Pentru el aici nu era vorba de o problemă națională, ci de una personală. Se rostogoli jos din pat și alergă, clătinându-se, pufăind și gâfâind, până la bucătăriile principale ale satului, unde se pregătea wazwaan. Acolo se echipă de luptă.

Odată ce a fost gata și și-a tras sufletul, păși mult mai hotărât pe strada principală din Shirmal, îndreptându-se către moscheea de la celălalt capăt al satului într-o manieră ce aproape că ar fi putut fi numită regească, doar că acesta era un rege cu cuțite și satăre de bucătărie la cingătoare, cu ibrice și cratițe înșirate pe trup în loc de armură și cu o oală mare pe cap. De pe el picura sânge proaspăt de pui, cu care se mânjise peste tot – pe mâini, pe față și chiar și pe uneltele de bucătărie.

De asemenea, luase cu el o rezervă într-o ploscă mică de piele, ca să se asigure că efectul nu se va pierde înainte de vreme. Arăta în același timp înfricoșător și ridicol, iar femeile și copiii din sat – care îi așteptau nerăbdători pe bărbați să iasă din moschee și să îi anunțe ce hotărâseră cu privire la atacul asupra Pachigamului – începură să râdă și să plângă în același timp, neștiind care era cea mai potrivită reacție.

Bombur Yambarzal își îndreptă spatele, își ridică mândru capul și conduse procesiunea de femei uluite și de copii până la ușa moscheii.

Când ajunse acolo, scoase de la cingătoare, ca și cum ar fi fost niște săbii, o pereche de linguri mari de metal și începu să-și lovească armura, făcând un zgomot care i-ar fi trezit și pe morți din morminte dacă aceștia nu ar fi preferat să rămână în pace sub pământ și să nu bage în seamă îngrozitoarea hărmălaie. Bărbații din Shirmal se revărsară afară din moschee, cu ochii aprinși de fanatism, iar în spatele lor venea un mulana Bulbul Fakh deosebit de iritat.

— Uitați-vă la mine! urlă waza Bombur Yambarzal. Acest imbecil bătut în cap, caraghios și însetat de sânge este exact ceea ce v-ați hotărât cu toții să deveniți!

Bărbații din Shirmal au povestit după aceea ani de zile isprava măreață și neobișnuit de altruistă a lui Bombur Yambarzal. Prin faptul că le transformase lumea de tigăi și oale, care le era atât de familiară, într-o efigie a terorii, prin faptul că își sacrificase demnitatea și mândria, la care ținea atât de mult, prin faptul că făcuse din el însuși arma cu care să-i insulte, îi trezi din ciudatul lor vis cu ochii deschiși, din puternica vrajă hipnotică în care îi învăluisese limba aspră și seducătoare a lui Bulbul Fakh. Nu, n-aveau să se ridice împotriva vecinilor lor, le spuse el, vor rămâne ei înșiși, iar singurele creaturi pe care le vor măcelări vor fi animalele menite să ajungă pe mesele unde oamenii își sărbătoreau fiecare momentele de bucurie. Când văzu că pierduse lupta pe ziua aceea, că toată claritatea lui de lamă de cuțit fusese știrbită de bălmăjeala de un comic grotesc a lui Yambarzal, Bulbul Fakh se întoarse fără o vorbă în încăperile în care locuia și ieși cu nimic altceva decât bocceaua zdrențuită pe care o avusese în ziua când sosise în Shirmal.

— Voi, amărăților, nu sunteți încă pregătiți pentru mine!

Zise el. Dar războiul care începe va fi unul lung și necesar, pentru că dușmanul e lipsa de Dumnezeu, imoralitatea și răul, iar din pricină inimii corupte a omului în general și a necredincioșilor în particular, e un război care nu va fi ușor de dus la capăt. Când vă veți deschide sufletele în fața mea, atunci poate că voi reveni.

Bombur Yambarzal nu se însurase niciodată, iar acum, că trecuse de cincizeci de ani, nu se mai aștepta să-și găsească o mireasă. Dar în ochii și pe fețele unora dintre matroanele care îl priveau în timp ce se întorcea la bucătărie, zdrăngănind și cu sângele picurând de pe el, ca să-și dea jos armura aceea caraghioasă a dreptății și a păcii, văzu ceva ce

nu mai văzuse până atunci în ochii și pe fețele femeilor, și anume afecțiune. Hasina Karim, văduva unui snb-waza care murise de curând, cunoscută sub numele de Harud, adică „toamnă”, din cauza părului ei cu nuanțe ruginii, o femeie chipeșă, cu doi fii care aveau grijă de nevoile ei materiale, dar fără vreun bărbat cu care să își împartă patul, îl însoți fără să fie rugată și îl ajută să-și dea jos cratițele și oalele și să se spele de 156 sângele de pui. Când terminară, Bombur Yambarzal încercă pentru prima dată în viață să flateze pe cineva de sex opus.

— Harud e un nume greșit pentru tine, zise el, intenționând să continue cu „Ar trebui să te cheme Sonth, pentru că arăți la fel de tânără ca primăvara”.

Dar din cauza emoției, gura i se prostise și, spre disperarea lui, în loc de sonth, zise sonf. „Pentru că arăți la fel de tânără ca anasonul” era, evident, o remarcă idioată. Jenat, se înroși tot la față.

— Îmi place că ești stângaci cu complimentele, îl consolă ea pe un ton foarte serios, atingându-i mâna. N-am avut niciodată încredere în bărbații care se pricep la vorbe.

În ciuda îndrăznelii bucătarului, o tragedie tot avu loc în acea zi. Neștiuți de nimeni (cu excepția lui Bulbul Fakh), trei tineri, cei trei frați Gegroo cu barba rară – Aurangzeb, Alauddin și Abulkalam – un trio de șobolani leneși și nemulțumiți de toate, în care la banchete Bombur nu avea încredere să-i lase să facă altceva decât să spele vasele, se strecurară afară din moschee prin spate și se îndreptară spre Pachigam, căutând ceartă și făcându-și curaj cu o sticlă de rom negru, cu care Bulbul Fakh sigur nu ar fi fost de acord. Mult mai târziu în noaptea aceea, la adăpostul întunericului, se strecurară înapoi în Shirmal și se închiseră în moscheea goală. Ajunseră chiar la timp. Înainte să se crape de ziuă, figura imensă a Uriașului Misri, tâmplarul, sosi în Shirmal călare, cu toporiști la brâu și puști aruncate pe umeri.

— Gegrooilor! urlă el din galopul calului, trezindu-i pe toți sătenii care mai dormeau încă. Ați întâlnit-o pe fiica mea, iar acum trebuie să-l întâlniți pe Dumnezeu!

Zoon Misri fusese violată. Mergea spre Khelmarg ca să culeagă flori când s-a întâmplat totul. Fusese târâtă de pe poteca de deal în pădure, ținută pe pământul tare și brutalizată, dar chiar dacă i se pusese un sac în cap, tot îi identificase cu ușurință pe atacatori după vocile lor nazale și nechezate, care erau de neconfundat, deși cei trei frați erau beți morți.

— Dacă nu putem ajunge la curva blasfemiatoare, îl auzi ea pe Aurangzeb, e cât se poate de bună și cea mai frumoasă prietenă a ei.

IS7

— Foarte bună, într-adevăr, aprobă Alauddin. A fost întotdeauna prea îngâmfată ca să se uite la aștia ca noi.

Iar Abulkalam, fratele cel mai mic, încheie:

— Ei bine, Zoon, să te vedem noi pe tine acum.

După ce o violară, atacatorii plecară hlizindu-se. Învinețită și în zdrențe, Zoon reuși cumva să coboare dealul în Pachigam, unde, cu o voce înspăimântător de egală, le povesti lui Boonyi, Gonwati și Himall toate detaliile atacului, pentru că nu îndrăzni să-i spună tatălui ei (mama îi murise de câțiva ani), și, cu toate că ele o consolară, o îmbăiară și îi spuseră că nu are nici un motiv să se simtă rușinată, ea zise că nu își putea imagina cum va mai putea trăi cu ei în ea, cu amintirea invaziei lor, cu sămânța lor. Boonyi, copleșită îngrozitor de tare de sentimentul că Zoon suferise în locul ei, că rănilor pricinuite prietenei sale îi fuseseră de fapt destinate ei, a fost cea care i-a dat vestea tâmplarului. Uriașul Misri nu făcu nimic ca să o ușureze de povară. În timp ce își înșeuă calul, îi spuse:

— Voi trei țineți-o în viață. De voi depinde, ai înțeles?

Dacă moare, am să te întreb de ce.

După care dispăru în noapte cât de repede îl putu duce calul.

Când frații Gegroo își reveniră din beție, își dădură seama că viețile lor deveniseră dintr-odată fără valoare, ca urmare a prostiei de care dăduseră dovadă, și că singura lor speranță era să rămână la adăpostul sacru al moscheii până ce armata sau poliția își vor face apariția și îl vor împiedica pe tatăl lui Zoon să îi crucifice, să îi toace bucățele sau indiferent ce altceva va mai fi plănuț el ca să se răzbune. Uriașul Misri avea într-adevăr în minte o serie de sorți urâte pentru cei trei, iar când îi informă pe shirmalezi despre natura fărădelegii fraților șobolănoși, nimeni nu încercă să-l facă să-și schimbe intențiile. Cu toate acestea toți au decis că tâmplarul nu trebuia să pângărească sfințenia moscheii. Uriașul Misri își priponi calul de un copac și le strigă fraților Gegroo:

— Am să aștept aici până vă hotărâți să ieșiți, chiar dacă va dura douăzeci de ani.

Aurangzeb, cel mai mare dintre frații Gegroo, încercă o bravadă.

I58

— Suntem trei contra unu și suntem înarmați! urlă el. Ai face bine să te păzești!

— Dacă ieșiți unul câte unul, reflectă Uriașul Misri, o să vă fac felii ca pentru kebab. Dacă ieșiți deodată, sigur dobor doi dintre voi înainte să apucați să puneți mâna pe mine și nu se știe cine vor fi cei doi.

— În plus, adăugă furios Bombur Yambarzal, nici vorbă de trei contra unu. Sunteți voi, cei trei rahați, împotriva tuturor bărbaților în putere de pe aici.

Bărbații din Shirmal încercuiseră clădirea pentru a face orice evadare imposibilă. După câteva ore sosi un jeep plin de poliție militară. Polițiștii îi avertizară pe cei prezenți că violența nu va fi tolerată, un avertisment pe care toată lumea îl ignoră.

— Apropo, le strigă Bombur fraților înspăimântați, nu vi se va aduce nici un fel de mâncare sau băutură! Să vedem cât rezistați!

Cerul urla din cauza avioanelor de război invizibile, care îl răneau cu sălbătice dungii albe. Dincolo de frontieră, aproape de Uri și Chhamb, se dădeau lupte și acolo colonelul Kachhwaha, care nu știa nimic despre asediul Shirmalului, își câștiga gloria în bătălie. Începuse războiul dintre India și Pakistan, un război care dură douăzeci și cinci de zile. Cu excepția scurtelor intervale când trebuia să se ușureze în spatele unui tufiș din apropiere, Uriașul Misri își petrecu fiecare minut al acestor douăzeci și cinci de zile ghemuit în fața ușii moscheii lui Bulbul Fakh, cu șaua alături. I se aduse mâncare din bucătăriile Shirmalului și un tânăr grăjdar amabil îi adăposti, hrăni și plimbă calul. O serie constantă de vizitatori din Pachigam îi aduseră vești despre Zoon, care stătea la familia Noman și era tăcută și docilă, ba chiar zâmbise o dată sau de două ori. Bărbații din Shirmal stăteau cu schimbul împreună cu Uriașul, iar poliția lucra la rândul ei în schimburi. Și, încetul cu încetul, vocile care se auzeau din interiorul moscheii amuțiră. Frații Gegroo amenințaseră, se plânseseră, ademeniseră, vărsaseră lacrimi, bătuseră câmpii, se certaseră, își ceruseră scuze și cerșiseră, dar nu ieșiseră.

După douăzeci și cinci de zile cerul încetă să le mai urle deasupra capetelor.

— Pace, îi zise Bombur Yambarzal Hasinei Karim.

Dar era o pace mânjită de sânge. Văzduhul tăcut de deasupra Shirmalului dădea senzația de moarte.

— Mai sunt încă în viață, ce crezi? îl întrebă Bombur pe Uriașul Misri, iar tâmplarul se ridică încet în picioare, clătinându-se epuizat, ca un soldat care se întorcea acasă de la război.

— Întotdeauna au fost lași ca niște pui de găină, zise el, știind că rostea epitaful celor trei Gegroo. Au murit ca șobolani prinși în cursă.

Uriașul se asigură că toate ieșirile din clădirea fără ferestre erau încuiate cu lacăte, după care își încetă veghea și luă cheile cu el. Poliția militară – adică plictisitul ofițer de serviciu cu jeepul său prăfuit – protestă fără prea mult entuziasm.

— Du-te acum acasă, îi spuse Uriașul. Nici o persoană în viață nu a comis nici o crimă.

— Dar dacă sunt în viață? întrebă ofițerul.

— Atunci, răspunse Uriașul, tot ce trebuie să faci e să bată în ușă.

Dar nu s-a auzit niciodată nici un fel de bătaie. Mica moschee de la capătul satului rămase cu lacătele puse și nefolosită. Teribilele evenimente dintr-o singură zi neobișnuită – înfrângerea lui Bulbul Fakh de către Bombur Yambarzal cu cratițele lui, precum și fărâdeleaga fraților Gegroo și hotărârea lor de a se zidi în această clădire până la moarte – scosese cumva moscheea din conștiința sătenilor, ca și cum ar fi fost mutată la propriu mai departe de casele lor. Sălbăticia puse iar

stăpânire pe ea. Copacii ieșiră din pădure și o cuceriră, iar lianele și mărăcinișul o înfășurară și o apărără. La fel ca un castel blestemat dintr-un basm, ea dispăru din vedere și în cele din urmă acoperișul de lemn putrezi și se surpă, zăvoarele de la uși ruginiră, lacătele ieftine căzură, iar amintirea fraților Gegroo fu și ea înghițită, lăsând în urmă o superstiție atât de puternică în sat, încât nimeni nu mai puse piciorul în locul în care cei trei muriseră de lașitate și de foame. Lucrurile rămaseră așa până în ziua în care frații se întoarseră. Ziua aceea însă nu avea să vină încă vreo douăzeci de ani. Între timp Zoon Misri continua să i60 trăiască tăcută, iar îngrijirile pe care le primi o ajutară să revină la ceva asemănător cu ce fusese înainte, deși își pierdu pentru totdeauna o anumită seninătate a spiritului. Nici un bărbat nu veni vreodată să-i ceară mâna. Asta era situația.

Nimeni nu putea spune că era bună, dar nici nu putea s-o schimbe nimeni. Și nimeni n-a înțeles că singurul lucru care o mai ținea pe Zoon în viață era faptul că frații Gegroo dispăruseră în mormântul lor, devenit și el invizibil, ceea ce îi permitea să ajungă la o înțelegere cu ea însăși, să se convingă într-un fel că ei nu existaseră niciodată, iar ceea ce îi făcuseră nu se întâmplase niciodată. Ziua în care se vor întoarce din morți avea să fie ultima zi din viața ei.

Când s-a întors în Elasticnagar după războiul din 1965, colonelul Hammirdev Kachhwaha era din nou un om schimbat. Moartea tatălui său îl eliberase temporar din închisoarea așteptărilor neîmplinite, dar experiența războiului îl întemnițase din nou, iar aceasta era o ocnă din care nu avea să mai scape niciodată. Lupta în sine îl dezamăgise pe Colonelul Testoasă. Războiul, al cărui obiectiv principal era să aducă limpezime acolo unde ea nu exista, limpezimea nobilă a victoriei și înfrângerii, nu rezolvase nimic. Gloria fusese puțină. Se făcuse în schimb risipă de moarte. Niciuna din părți nu reușise să-și impună pretențiile teritoriale și nu câștigase mai mult de câteva petice de pământ. Instaurarea păcii lăsă lucrurile într-o stare mult mai proastă decât înainte de cele douăzeci și cinci de zile de conflict. Nu era decât o pace cu mai multă ură, pace cu mai multă amărăciune, pace cu un dispreț reciproc mai adânc. Dar pentru colonelul Kachhwaha nu era pace deloc, pentru că războiul îi continua la nesfârșit în amintire și fiecare moment al său i se derula iar și iar în minte în fiecare clipă a fiecărei zile – umezeala lividă și verzuie a tranșeelor, ghemotocul sufocant de frică înfipt în gât ca o minge de golf, exploziile obuzelor pe cer, ca niște frunze de palmier, grimasele acre ale gloanțelor trecând în zbor pe lângă el, irizările rănilor și mutilărilor, incandescența morții. Întors în Elasticnagar, se închise în casă și lăsă jaluzelele, dar războiul tot nu încetă, cu ralantiul intens al luptei corp la corp, în care fragilitatea sticloasă a propriei sale vieți mirositoare și patetice putea fi sfărâmată în orice moment de baioneta aceea grenada aceea fața aceea mânjită cu

negru care țipă, unde orice – acea răsucire a gleznei acea rotire a șoldului acea mișcare bruscă de apărare a capului acea zvâcnire a brațului – putea să provoace întunericul ce se aduna în crăpăturile din pământul accidentat, întunericul care lungea trupurile soldaților, le lungea și le lua puterea picioarele speranța picioarele incolorele picioare ce se dizolvau. Trebuia să stea în acest întuneric, propriul lui întuneric moale, astfel încât întunericul celălalt, întunericul tare, să nu mai apară. Să stai învăluit în întuneric și să fii veșnic în război.

Soldații săi erau și ei la capătul puterilor. Își numărau morții și își oblojeau rănile, iar tensiunea înaltă a războiului continua să le curgă prin vine. Purtaseră un război pentru niște oameni care le erau nerecunoscători, pentru care nu merita să lupti. Prin comunitatea majoritară din vale se răspândea o fantezie a dușmanului, un vis al unei vieți idilice de cealaltă parte, în statul religios. N-aveai ce să le explici acestor indivizi. Nu le puteai explica măsurile luate pentru protecția lor atât pe timp de pace, cât și pe timp de război. De exemplu, celor care nu erau din Cașmir nu li se permitea să dețină pământ aici. Această lege luminată nu exista de cealaltă parte, unde se stabileau mulți inși a căror cultură nu avea nimic de-a face cu Cașmirul. Veneau acolo oameni sălbatici de la munte, fanatici, străini de tot felul. Legile de aici îi protejau pe cetățeni de astfel de elemente, dar cetățenii rămâneau nerecunoscători și continuau să-și dorească autonomia. Șeicul Abdullah o spunea mereu. Cașmirul, pentru cașmirezi. Sloganul acesta idiot era repetat peste tot, pictat pe pereți, lipit pe stâlpii de telegraf și atârna în văzduh ca fumul. Poate că dușmanul avea dreptate. Populația nu era potrivită. Trebuia găsită o nouă populație. Valea trebuia golită de toți acești oameni și umplută iar cu alții, care să fie recunoscători că se află aici, că sunt apărați. Colonelul Kachhwaha închise ochii. Războiul explodă pe ecranul pleoapelor sale, formele se contopiră și își pierdură contururile, își iar culorile se întunecară, până ce lumea deveni ceva negru pe negru.

La ordinele sale, armata începu să facă raiduri prin sate.

Trebuie subliniat faptul că până și în raidurile de rutină se puteau întâmpla accidente. Și, într-adevăr, gradul de violență crescuse accidental. Se vorbea despre împușcări accidentale, despre bătăi accidentale, despre folosirea din greșeală a fierului electric de mânat vitele, despre una sau două morți accidentale. În Shirmal, unde stătuse Bulbul Fakh, toată lumea era suspectă. Se țineau interogatorii lungi, iar acestea nu erau caracterizate de blândețea interogatorilor. Existau probleme și în Pachigam, deși acolo conta faptul că în panchayat existau trei pândiți. Abdullah Noman, căruia satul îi mîncase ani de zile din palmă, se găsi în situația neobișnuită de a trebui să depindă de Pyarelal Kaul, de Uriașul Misri și de Shivshankar Sharga, care să pună o vorbă bună pentru el și familia lui. Familia Noman era pe o listă. Nerușinata

căsătorie interetnică dintre cel mai tânăr fiu al lui Abdullah și Boonyi Kaul era dezaprobată în cercurile cele mai înalte. Mai mult, Anees Noman dispăruse.

Firdaus le spusese soldaților că se dusese în vizită la niște rude din nord, dar nimeni nu crezu această explicație.

Numele lui Anees Noman se afla pe altă listă.

Boonyi Kaul Noman și locuiau împreună cu Abdullah și Firdaus. În noaptea în care Anees plecă de-acasă cei doi frați se certară groaznic. La sfârșitul disputei Anees zise:

— Problema ta e că această căsnicie te împiedică să vezi lucrurile limpede.

Boonyi și nu făcuseră copii, pentru că Boonyi pretindea că e prea tânără ca să aibă deja o familie, într-o ultimă frază, aruncată înainte de a pleca, Anees nu se putu abține să nu remarce răutăcios că acest comportament al ei era suspect. Apoi, știind că spusese deja prea multe, deschise ușa din spate și dispăru în beznă.

— Acolo, afară, să și rămână, zise Shalimar, fără să se adreseze cuiva anume. Aici nu mai e în siguranță.

În noaptea aceea, târziu, când toată lumea era deja în pat, Abdullah și Firdaus Noman discutară despre deziluzii. Până în acel moment încercaseră să se convingă că iubitul lor cașmirism era ajutat cel mai bine printr-un fel de asociație cu India, pentru că în India se întâmplase amestecul, combinația dintre una și alta, dintre hinduși și musulmani, dintre mai mulți dumnezei și unul singur. Dar acum atmosfera se schimbase. Căsătoria dintre Boonyi, fiica prietenului lor, și, scumpul lor băiat, pe care o oferiseră lumii ca pe un semn, părea să fie un simbol de un optimism fals, iar ferocitatea cu care apăraseră această legătură începea să semene cu un soi de ultim gest disperat.

— Lucrurile se deștărnă, zise Firdaus. Acum știu de ce lui Nazarebaddoor îi era teamă de viitor și nu voia să trăiască să-l vadă.

Complet treji, stăteau cu ochii larg deschiși, țintuiți în tavan, și își făceau griji pentru copiii lor.

În aceeași noapte, la celălalt capăt al satului, în casa sa goală de pe malul Muskadoonului, panditul Pyarelal Kaul stătea și el treaz, suferea și el, își făcea și el griji. Dar când tunetul a lovit Pachigamul, s-a văzut că nu conflictul hinduso-musulman stărnise furtuna. Problema n-a fost provocată de nebunia care îl invadea pe Colonelul Țestoasă, de pericolul latent al mullahilor de fier, de orbirea Indiei, de raidurile accidentale sau de spectrul în formă de semilună al Pakistanului. S-a întâmplat pe când venea iarna. Copacii erau aproape goi, nopțile din ce în ce mai lungi și bătea un vânt rece. Multe din femeile din sat își începeau munca de iarnă – brodatul migălos de șaluri. În acel moment, chiar când trupele de bhand ale Pachigamului își împachetau recuzita și costumele pentru a le pune la păstrare până la primăvară, un trimis al

autorităților din Srinagar veni să-i informeze că mai aveau o comandă de spectacol pentru anul acela.

Domnul Max Ophuls, ambasadorul american, urma să vină în Cașmir. Era un domn cu o formație enciclopedică, care era în mod clar puternic interesat de toate aspectele culturii din Cașmir. El și anturajul său urmau să stea în casa de oaspeți a guvernului din Dachigam, o cabană spațioasă, așezată la poalele unui deal abrupt, unde cerbii de mlaștină se plimbau în voie, ca niște regi. (Dar în această perioadă a anului cerbii își vor fi pierdut podoaba IÖ4 impresionantă de coarne și probabil că se pregăteau pentru iarnă, la fel ca toată lumea.) Domnul Edgar Wood, secretarul personal al ambasadorului Ophuls, ceruse anume o seară de festivități în care să fie servit Banchetul de Maximum Șaizeci de Feluri. Un interpret la santoor avea să cânte muzică tradițională din Cașmir, autori locali de frunte urmau să recite pasaje din poezia mistică a lui Lai Ded, precum și din propriile lor creații contemporane, un povestitor va spune povești selectate din Katha-sărit-sagar, colecția gigantică de povestiri din Cașmir care făcea cele „O mie și una de nopți” să arate ca o nuvelă, și – o cerere cu totul specială – vor da spectacol și faimoasele trupe de bhand din Pachigam. Războiul afectase serios veniturile Pachigamului, iar această comandă târzie era o binecuvântare. Abdullah hotărî să ofere o selecție de scene din întregul repertoriu al companiei, inclusiv – și fatidic – dansul din Anarkali, o piesă nouă, compusă după succesul imens al filmului Mogul-e-Azam, care spunea povestea iubirii dintre prințul moștenitor Salim și Anarkali, o dansatoare de condiție modestă, dar irezistibilă. Prințul Salim era o figură foarte populară în Cașmir, nu pentru că era fiul lui Akbar cel Mare, Marele Mogul, ci pentru că, odată urcat pe tron sub numele de împăratul Jehangir, a arătat cât se poate de clar că regiunea Cașmirului era pentru el o a doua Anarkali, cealaltă mare dragoste a sa.

Ca de obicei, rolul frumoasei Anarkali avea să fie jucat de cea mai bună dansatoare din Pachigam, Boonyi Kaul Noman.

În momentul în care Abdullah Noman își anunță hotărârea, zarurile au fost aruncate. Planetele fantomă își îndreptară întreaga atenție asupra Pachigamului. Scandalul iminent începea să șuiere și să șoptească prin platani, la fel ca musonul. Dar frunzele copacilor erau nemișcate.

Când Boonyi întâlni pentru prima dată ochii lui Maximilian Ophuls, acesta aplauda sălbatic și se uita sfredelitor la ea în timp ce ea se înclina în fața publicului, înainte să iasă de pe scenă, ca și cum ar fi încercat să-i vadă direct în suflet. În acel moment ea știa că găsise ceea ce așteptase.

Am jurat că o să-mi apuc norocul atunci când mi se va arăta, își zise ea, și iată-1 aici, holbându-se la mine și dând din mâini ca un prost.

În Strasbourg, un oraș cu zone vechi fermecătoare și grădini publice plăcute, lângă încântătorul parc des Contades, după colțul de la sinagoga de pe strada care poartă acum numele de Grand Rabbin René Hirschler, chiar în mijlocul unui cartier frumos și la modă, în care locuiau oameni încântători și fermecători, se afla spațioasa și, da, indiscutabil, fermecătoarea vilă – un petit palais de Belle Epoque – unde ambasadorul Maximilian Ophuls, un bărbat renumit pentru că posedea ceea ce un ziarist descrisese odată drept „cantități periculoase, probabil chiar letale” de farmec, a crescut într-o familie de evrei așkenazi extrem de culți.

Max Ophuls însuși era de acord cu aprecierea plină de invidie a editorialistului. „A fi din Strasbourg”, îi plăcea lui să spună, „înseamnă a învăța pe propria piele despre caracterul înșelător al farmecului”.

Când a fost numit de Lyndon Johnson ambasador în India, ca înlocuitor al lui John Kenneth Galbraith, la aproape doi ani de la asasinarea lui Kennedy, Max Ophuls a mers până-ntr-acolo încât a zis – la un banchet dat în cinstea sa la Rashtrapati Bhavan¹ de către președintele-filosof Sarvepalli Radhakrishnan, la scurt timp după ce Ophuls își prezentase scrisorile de acreditare – că tocmai din cauză că venea din Alsacia, spera să poată înțelege puțin India, din moment ce partea de lume în care crescuse fusese la rândul ei definită și redefinită secole de-a rândul de granițe mișcătoare, răscoale și deportări, exoduri și întoarceri, cuceriri și recuceriri, cu Imperiul Roman urmat de alemani, alemanii de hunii lui Attila, hunii din nou de alemani, iar alemanii de franci, înainte ca numărătoarea anilor să ajungă să aibă patru cifre, Strasbourg aparținuse Lotharingiei și apoi Germaniei, fiind

1. Reședința președinților indieni.

I68 distrus de unguri fără nume și reconstruit de saxoni pe care-i chema Otto. Locuitorii săi aveau reforma și revoluția în sânge, sânge pe care contrareforma și reacțiunea îl vărsară pe fermecătoarele sale străzi. După ce Războiul de Treizeci de Ani slăbise Imperiul German, francezii dădură lovitura de grație. Franțuzirea Alsaciei, începută de Ludovic al XIV-lea, a condus, la rândul ei, la defranțuzirea din 1871, după ce prusacii au înfometat și pârjolit orașul pe tot parcursul iernii crunte din 1870. Așa că a urmat germanizarea, dar, după mai puțin de patruzeci de ani, a venit și degermanizarea. Iar apoi au venit Hitler și Gauleiter-ul Robert Wagner, iar istoria a încetat să mai fie teoretică și mucedă și a devenit personală și urât mirositoare. Nume noi de locuri au devenit parte din povestea Strasbourgului și, de asemenea, din istoria familiei sale. Schirmeck. Struthof. Lagăre de concentrare. Lagăre de exterminare.

— Știm cu toții ce înseamnă să faci parte dintr-o civilizație străveche, zise ambasadorul Ophuls, și ne-am avut cu toții partea de măceluri și băi de sânge. Au fost luați de lângă noi nu numai marii lideri pe care i-am avut, ci și mamele și copiii noștri.

Își plecă fruntea pentru o clipă, incapabil să continue, iar președintele Radhakrishnan se întinse și îi luă mâna. Toată lumea era cuprinsă dintr-odată de o emoție coplesitoare.

— Pierderea unui vis, a unui cămin, a drepturilor unui popor, a vieții unei femei, zise ambasadorul Maximilian Ophuls când izbuti să continue, înseamnă pierderea tuturor libertăților noastre: a fiecărei vieți, a fiecărui cămin, a fiecărei speranțe. Fiecare tragedie își aparține sieși, dar în același timp și tuturor celorlalți. Ce îl împuținează pe oricare dintre noi ne împuținează pe toți.

Prea puțini au fost pe moment destul de atenți ca să poată urmări aceste sentimente ușor prea generalizate. Cea care a rămas în amintire a fost strângerea de mână. Acele câteva secunde de contact uman nemijlocit au făcut ca Max Ophuls să fie văzut ca un prieten al Indiei și să fie strâns la pieptul națiunii cu și mai mult entuziasm decât fusese admiratul său predecesor. Din acel moment popularitatea lui Max atinse cote uriașe și, odată cu trecerea timpului, pe măsură ce deveni clar pentru toată lumea că avea de fapt un mare entuziasm cam pentru tot ce ținea de India, relația se adânci, devenind ceva nu foarte diferit de iubire. Aceasta a fost și cauza pentru care furtuna scandalului, când ea s-a stârnit, a fost atât de înfiorător de puternică. Țara a fost mai mult decât dezamăgită de Max Ophuls. S-a simțit sedusă și abandonată. La fel ca o iubită părăsită, India s-a întors împotriva fermecătorului și ticălosului ambasador și a încercat să-l spulbere în fermecătoare bucățele. După plecarea lui, succesorul său, Chester Bowles, deși încerca de mulți ani să redirecționeze politica americană dinspre Pakistan mai aproape de India, a avut totuși parte de un tratament mult mai dur.

Ca mulți dintre cei care locuiau în acea parte a țării, tânărul Max Ophuls fusese crescut în spiritul neîncrederii față de Paris. Părinții săi, Anya Ophuls și Max senior, aveau un apartament pe Avenue du Bois, la numărul 8, dar nu îl foloseau decât rareori, atunci când afacerile impuneau o astfel de călătorie nedorită spre vest, și se întorceau invariabil cât de rapid puteau, cu sprâncenele ridicate într-un dispreț dezgustat. Max junior petrecuse însă câțiva ani la Paris după ce absolvise strălucit Universitatea din Strasbourg cu diplome în Economie și Relații Internaționale și aproape că fusese sedus. La Paris își adăugă și Dreptul pe lista realizărilor, își făcu o reputație de dandy și de Don Juan, purtă ghetre și baston și demonstra o abilitate tehnică remarcabilă ca pictor amator, făcând reproduceri de o subtilitate atât de extraordinară după Dalí și Magritte, încât reușiră să-l amăgească până și pe Julien Levy, care făcea comerț cu artă, când acesta îi vizită studioul după o lungă noapte de beție la Coupole.

— De ce îți pierzi vremea cu Dreptul și cu afacerile când ar trebui să-ți dedici viața falsificării picturilor? strigă Levy când înșelăciunea i-a fost mărturisită.

Era iubitul Friedei Kahlo și îl expunea pe Tchelitchev, realistul magic, iar pe vremea aceea era de asemenea într-o stare de furie permanentă, pentru că planul său de a construi un pavilion suprarealist sub forma unui ochi gigantic, în mijlocul Târgului Mondial de la New York, tocmai fusese respins.

— Acestea nu sunt falsuri, zise Max Ophuls, pentru că originalele nu există.

Levy a fost redus la tăcere. Examina picturile cu mai multă atenție.

— Nu au decât o singură problemă, zise el. Dar într-una din zilele astea o să-i aduc pe artiști să le semneze și atunci vor fi complete.

Max Ophuls a fost flatat, dar știa că lumea artei nu era pentru el. Aici avea dreptate. Se înșela însă în legătură cu apartenența sa la lumea falsificatorilor. Istoria, care era adevărata lui meserie, adevărata lui vocație, și căreia avea să-și dedice viața, urma să-i aprecieze o vreme talentele de falsificator mai mult decât talentele pe care le avea în celelalte domenii.

Nici el nu se simțea bine la Paris. Curând după vizita lui Levy șocă prin respingerea unei oferte de parteneriat la una din cele mai ilustre firme de avocatură ale orașului și anunță că se întoarce acasă ca să lucreze alături de tatăl său. Refuzul era la fel de aberant ca și oferta inițială, susțineau uluiții săi prieteni parizieni, care fuseseră suficient de șocați ca să ajungă să fie de acord cu dușmanii plini de invidie pe care îi avea Max: în primul rând era mult prea tânăr ca să-i fie oferită o asemenea onoare, iar în al doilea rând individul era evident prea prost sau – ceea ce era și mai rău – prea provincial ca să o accepte. Se întoarce la Strasbourg, unde își împărțea timpul între slujba de profesor-asistent de economie pe care o avea la universitate – prorectorul, marele astronom Andre-Louis Danjon, a fost „profund impresionat” de el și l-a numit „unul dintre cei în ascensiune, unul din oamenii viitorului” – și ajutorul pe care i-l dădea tatălui său bolnav și măcinat de tuberculoză cu tipografia familiei. Însă în mai puțin de un an catastrofa Europei avea să pună capăt acelei perioade din istoria omenirii.

De atunci trecuseră decenii, dar Parisul rămăsese în memoria americanizată a ambasadorului sub forma unei serii de imagini tremurătoare. Era prezent în felul în care ținea țigara sau în norul de fum ce plutea ușor, reflectat în oglinda cu ramă aurită. Parisul era pumnul care lovea ca un ciocan masa din câte o cafea, ca să sublinieze vreo idee politică sau filosofică. Un pahar de coniac la cafeaua de dimineață și o briosoasă calduță. Acel oraș inocent-neinocent era o prostituată, un gigolo, o formă de infidelitate sofisticată a după-amiezilor vinovate-nevinovate. Era prea frumos și făcea paradă de această frumusețe, ca și cum ar fi implorat să fie rănit. Era un soi de amestec exact de tandrețe și violență, de dragoste și durere. „Oricine pe lumea

asta are două patrii, a sa proprie și Parisul”, îi spusese atunci, demult, un producător de film parizian. Dar el n-avea încredere în oraș.

Părea. Se luptă să găsească cuvântul potrivit. Nevolnic.

Nevolnicia Parisului era nevolnicia Franței, care avea să facă posibilă metamorfoza întunecată ce tocmai începea, strivirea sub picioare a subtilității de către grosolănie, sfrijita victorie a nefericirii asupra bucuriei.

Fără îndoială că nu numai Parisul se schimba. Iubitul său Strasbourg se metamorfoza și el, din giuvaierul râului într-o banală piatră de Rin. Se transforma în pâine neagră, fără gust, prea mulți napi și în disparițiile prietenilor. De asemenea, devenea rânjetul de cuceritor de deasupra gulerului uniformelor gri, moartea vie a colaboraționismului din ochii frumoaselor actrițe de revistă, morții care își găsiseră sfârșitul și putrezeau prin șanțuri. Devenea capitulare rapidă și rezistență înceată. Strasbourgul, ca și Parisul, își schimbase forma și nu mai era el însuși. A fost primul paradis pe care l-a pierdut. Dar în sinea lui dădea vina pe capitală, îi reproșa slăbiciunea arogantă, faptul că se prezenta în fața lumii – și a lui însuși – ca o întrupare a unei înalte civilizații, care nu avea putere să se apere. Căderea Strasbourgului era doar un capitol din istoria sa de frontiere mișcătoare.

Căderea Parisului era vina Parisului.

Când Boonyi Noman dansă pentru el la cabana de vânătoare de la Dachigam, în Cașmir, îl făcu să se gândească la actrițele acelea cu ochi morți, înfășurate în blănuri și fum de trabucuri naziste și arătându-și coapsele cu jartiere. Hainele erau diferite, dar recunoscă în privirea ei aceeași foame înrăită și disponibilitatea supraviețuitorului de a renunța la orice judecată morală în prezența unei ocazii la care visase.

Dar eu nu sunt nazist, se gândi el. Sunt ambasadorul Americii, tipul cu pălărie albă. Pentru numele lui Dumnezeu, eu sunt unul dintre evreii care au supraviețuit! Ea își legănă șoldurile pentru el și el se gândi, Mai sunt și însurat pe deasupra. Ea își legănă șoldurile din nou, iar el încetă să mai gândească.

Era francez și avea nume nemțesc. Tipografiile familiei sale operau sub numele de Art & Aventure, un nume pe care îl împrumutaseră, în traducere franceză, de la Jean Gensfleisch de Mayence, geniul din secolul al cincisprezecelea al cărui atelier din Strasbourg se chema Kunst und Aventure când, în 1440, inventase mașina de tipărit și devenise cunoscut în lume sub numele de Gutenberg. Părinții lui Max Ophuls erau bogați, culți, conservatori și cosmopoliți.

Max a crescut învățând Hochdeutsch la fel de bine ca și franceza și cu convingerea că marii scriitori și gânditori germani îi aparțineau la fel de firesc ca și poeții și filosofi Franței.

— Când e vorba de civilizație, nu există granițe, îl învăță Max senior.

Dar când barbaria se năpusti asupra Europei, și ea reuși să-i anihileze granițele. Viitorul ambasador Ophuls avea douăzeci și nouă de ani când Strasbourgul a fost evacuat.

Exodul începu la 1 septembrie 1939. O sută douăzeci de mii de locuitori din Strasbourg deveniră refugiați în Dordogne și Indre. Familia Ophuls nu plecă, deși personalul din casă dispăru peste noapte fără să prezinte vreun preaviz, ștergând-o din fața îngerului exterminator, la fel cum, opt ani mai târziu, servitorii palatului din Cașmir aveau să abandoneze banchetul regal Dassehra din grădinile Shalimar.

Muncitorii de la tipografia începură și ei să-și părăsească posturile.

Universitatea se mută la Clermont-Ferrand, în Zona Sud, în afara ariei de ocupație germană, iar prorectorul Danjon îl îndemnă pe tânărul geniu în ale economiei să îi însoțească.

Dar Max junior nu voia să plece dacă nu își putea pune și părinții la adăpost. Încercă să-i convingă să se alătore valului evacuării. Uscățivi și grațioși, cu părul alb tuns scurt, cu mâini de pianist, nu de tipografi, cu trupurile aplecându-li-se înainte ca să asculte cu atenție propunerea absurdă a fiului lor, Max senior și soția sa, Anya, arătau mai degrabă ca niște gemeni decât ca un cuplu căsătorit. Viața îi transformase pe fiecare în oglinda celuilalt. Personalitățile li se contopiseră și ele una într-alta, creând un singur sine cu două capete, iar unanimitatea lor în toate chestiunile, fie ele mari sau mici, era atât de completă, încât nu mai era nevoie să se întrebe unul pe celălalt ce voiau să mănânce sau să bea sau ce credeau despre vreun subiect oarecare. În acel moment stăteau unul lângă altul pe scaune de lemn sculptat, într-un restaurant vechi de șase sute de ani de lângă Place Kleber – un loc absolut fermecător și plin de istorie – mâncând cu poftă choucroute au Riesling, pulpă de miel caramelizat în sos de bere și miere de pin și uitându-se la unicul și ilustrul lor fiu, copilul lor de aur, cu un amestec de dragoste profundă și ușor – dar veritabil – dispreț.

— Max junior nu mănâncă, cugetă Max senior cu un aer mirat, iar Anya replică:

— Bietul băiat și-a pierdut pofta de mâncare din cauza situației politice.

Fiul lor îi îndemnă să fie serioși, iar ei adoptară imediat cele mai serioase expresii, dând impresia (fără să convingă însă) că se supun. Max inspiră adânc și se lansă în discursul pe care și-l pregătise dinainte. Situația era disperată, zise el.

Era o chestiune de timp până când armata germană avea să atace Franța, iar dacă regiunea de graniță va avea aceeași soartă ca și Polonia, nici măcar numele nemțesc al familiei nu avea cum să îi protejeze. Se știa foarte bine că erau o familie de evrei, care locuia într-un cartier extrem de evreiesc. Informatorii erau și ei un risc care trebuia luat în considerare. Max senior și Anya trebuiau să plece la bunii lor prieteni,

familia Sauerwein, lângă Cro-Magnon. El va merge la Clermont-Ferrand și va preda acolo. Vor încuia și sigila casa din Strasbourg și tipografia și nu le va rămâne decât să sperie că în cele din urmă toate se vor rezolva. Era în regulă?

Părinții îi zâmbiră fiului lor, avocatul, și argumentelor pe care le înșirase cu atâta măiestrie, iar zâmbetele lor erau identice, ridicate puțin în partea stingă, zâmbete care nu dezvăluiau nici un dinte îngălbenit de bătrânețe. Își puseră deodată tacâmurile jos și își împreunară mâinile de pianist în poale. Max senior îi aruncă o privire Anyei și Anya îl privi și ea, oferindu-și unul altuia întâietate în a răspunde.

— Fiule, începu în cele din urmă Max senior, ținându-și buzele, nimeni nu știe răspunsul la întrebările vieții până nu este întrebat.

Max era obișnuit cu filosofia întortocheată a tatălui său, așa că așteptă să ajungă la ce voia de fapt să spună.

— Maxi, știi ce vrea să spună, prelua mama lui ștafeta.

Până nu te doare spatele, nu știi cât poți suporta. Până n-o să îmbătrânești, n-o să știi cum o să înduri faptul că nu mai ești tânăr. Iar până nu apare pericolul, nimeni nu știe sigur cum va reacționa în fața lui.

Max senior luă o grisină și o rupse în două. Aceasta plesni cu zgomot.

— Acum, că problema pericolului a fost pusă, zise el, arătând cu jumătatea de grisină rămasă către fiul său și îngustându-și ochii, știu care e răspunsul meu.

Anya Ophuls își îndreptă spatele, într-un rar moment de comportament diferit.

— Maximilian, e și răspunsul meu, își corectă ea blând soțul. Cred că pentru moment ți-a scăpat din minte.

Max senior se încruntă.

— Desigur, desigur, zise el. Da, și răspunsul ei, știu care e răspunsul ei la fel de bine cum îl știu și pe al meu și, să mă scuzi, dar din mintea mea nu scapă nimic. Mintea mea, să mă scuzi, e ca un pumn de oțel.

Max junior se gândi că era momentul să preseze puțin.

— Și care ar fi acest răspuns? întrebă el cât putu de blând, iar tatăl său se lepădă de iritare cu un răs scurt și își lovi palmele una de alta cât putu de tare.

— Descopăr că sunt un ticălos încăpățânat! strigă el, tușind puternic. Descopăr în mine obstinație și îndărătnicie de catâr până în măduva oaselor. Nu voi fi alungat din casa mea și de lângă afacerea mea! Nu mă voi duce la Sauerwein, nu voi fi silit să mă uit la picturile lui de om bătrân și nici să mănânc perișoare de știucă. Voi rămâne în casa mea, îmi voi conduce mai departe atelierele și voi înfrunta dușmanul. Cu cine își imaginează ei că au de-a face aici? Cu un coate-goale oarecare de

pe stradă, cu degetele mânjite de cerneală? Oi fi eu pe ultima sută de metri, dar tot însemn ceva în acest oraș!

Soția sa îl trase de mânecă.

— Oh, da! adăugă el, lăsându-se ușor pe spate în scaun și ștergându-și fruntea cu șervetul. Mama ta. Și ea este o ticăloasă încăpățânată.

După care urmă o serie de tuse și expectorații într-o batistă de mătase, cu care subiectul a fost declarat închis.

— În acest caz n-am să mai deschid discuția asta, zise Max junior, recunoscându-se învins. Cu o condiție. Dacă vine ziua în care trebuie să vin la voi și să vă spun că azi e timpul să fugim, în ziua aceea vreau să fugiți fără nici o împotrivire, știind că nu vă voi spune niciodată așa ceva decât dacă este adevărul gol-goluț.

Mama sa străluci de mândrie nedisimulată.

— Vezi cum știe să negocieze, nu-i așa, Maximilian?

Exclamă ea. Nu ne lasă nici o altă ieșire onorabilă decât să acceptăm.

Profesorul Max Ophuls îl informă pe prorectorul Danjon că anumite obligații de familie îl sileau să rămână în Strasbourg.

— Ce pierdere! răspunse Danjon. Dacă te hotărăști să rămâi în viață înainte să apuce să te omoare, vino să ne vezi.

Deși s-ar putea ca nici noi să nu fim cruțați. Mi-e teamă că asta va fi o eclipsă $L=0$.

În anii '20 André Danjon inventase o scală de luminozitate, așa-numita scală Danjon, pe care să se poată descrie întunecimea relativă a Lunii pe parcursul unei eclipse. $L=0$ însemna beznă totală, o absență completă a strălucirii reflectate a Pământului, care putea să-i dea Lunii eclipsate o culoare reziduală fluctuând de la gri închis la un roșu aprins sau chiar portocaliu.

— Dacă am dreptate, îi spuse Danjon lui Max, tu și cu mine o să murim pur și simplu în orașe diferite în timpul acestei bezne generale.

Din acea zi toți cei trei membri ai familiei Ophuls avură un bagaj mic pregătit în dulap, dar în rest își văzură mai departe de treabă. Cum nu mai aveau nici un ajutor în gospodărie, înveliră mobilele și închiseră cea mai mare parte oamenii cu siguranță nu vor avea nici o problemă să se mistuie frumos dacă li se dă o șansă decentă.

Strasbourgul devenise un oraș fantomă, cu străzile ciuruite de absențe. Era încă fermecător, fără îndoială, cu ornamentele medievale de lemn de pe fațade, podurile acoperite, panoramele sale plăcute și parcurile de pe marginea râului. În timp ce băntuia aleile – în mare parte părăsite – ale cartierului Mica Franță, viitorul ambasador Ophuls își zise: „E ca și cum toată lumea ar fi plecat în vacanța de august, dar în curând va fi timpul să se întoarcă și orașul va fi din nou un furnicar”. Dar ca să crezi una ca asta, trebuia să ignori ferestrele sparte, urmele jafurilor și

câinii vagabonzi de pe străzi, mulți dintre ei animale de casă abandonate și înnebunite de acest abandon. Trebuia să ignori faptul că propria viață îți fusese distrusă. Existau câteva metode tradiționale, consacrate, de a face asta și pe parcursul aceluși an în care familia sa a pierdut totul, Max Ophuls nu ignoră tradiția. Frecventă cele câteva bordeluri și cârciumi care mai erau deschise. Gazdele îl primeau cu încântare, bucuroase de clienți, și îi ofereau marfa cea mai bună la prețuri de ocazie, în acele luni vâna melancolică pe care o avea și care până atunci zăcuse amortită în personalitatea sa își făcu apariția, provocându-i perioade de depresie d la Churchill, în timpul cărora se gândi de câteva ori să își pună capăt zilelor, singurul lucru care îl opri fiind convingerea că și-ar fi dezgustat profund părinții. În timp ce anul 1940, un an în care toate veștile au fost proaste, curgea mai departe, Max se plimba într-un ritm rapid pe străzile și prin piețele orașului, pe alei și pe malurile râului, ceas după ceas, cu capul în pământ, cu mâinile înfipite adânc în buzunarele costumului de serj la două rânduri și o beretă bleumarin înfundată pe fruntea încruntată. Dacă se mișca destul de repede, ca un supererou din benzile desenate americane, ca Flash, ca un Superman evreu, poate va reuși să creeze iluzia că locuitorii Strاسبourgului erau încă acolo. Dacă se mișca destul de repede, poate va reuși să salveze lumea. Dacă se mișca destul de repede, poate va reuși să pătrundă într-un alt univers, în care viața nu era atât de plină de rahat. Dacă se mișca destul de repede, poate va reuși să scape de furie și de teamă. Dacă din vila Belle Epoque. Își luau mesele împreună în bucătărie, duseră birouri în biblioteca lui Max senior și construi ră astfel un birou pentru trei persoane, măturau și ștergeau singuri praful în dormitoare și păstrară un mic salon în care să poată primi numărul din ce în ce mai mic de oaspeți. Cât despre Art & Aventure, două din cele trei tipografii pe care firma le avea în Strasbourg au fost închise deodată. A treia, cea de pe cheiul Mullenheim, o tiparniță mai mică pentru cărți de artă, ce imprima atât text, cât și fotografuri, și unde se produceau de generații volume dedicate celor mai buni artiști din Europa la cele mai înalte standarde de calitate din lume, ea a fost scena rezistenței finale a familiei Ophuls.

La început au mers acolo toți trei în fiecare zi și au menținut mașinile în funcțiune. Contractele însă erau anulate mereu, așa că în curând părinții au trebuit „să se pensioneze” și Max junior se ducea la tipografie de unul singur. Fiecare telefon de la vreo mare editură din capitală îi adăncea lui Max disprețul pentru neputința de care dădea dovadă Parisul.

Și-o aminti pe mama lui strigând în telefon „Cum adică astea nu sunt vremuri pentru artă? Dacă nu acum, atunci când?”, fixând apoi cu ochi aprinși receptorul tăcut pe care-l ținea în mână, ca și cum ar fi fost un trădător.

— A închis, îi zise ea încăperii în general mai degrabă decât cuiva anume. După douăzeci de ani de colaborare și fără să spună măcar „La revedere”.

Disparația bunelor maniere părea să o afecteze mai mult decât prăbușirea afacerii familiei. Tușind, soțul ei se îndreptă îndată spre ea ca să o consoleze.

— Uită-te la rafturile astea, zise el. Vezi armata de volume de-acolo? Armata aceea va supraviețui oricăror oameni de fier care-ar putea veni, zdrăngănind, peste viețile noastre.

Peste doar un an, când Max junior, ascuns în spatele unui camion incendiat, văzu comorile de pe lista de publicații de la Art & Aventure aruncate pe un rug improvizat, în fața sinagogii în flăcări, își aminti de cuvintele tatălui său. Dacă ar fi putut să discute despre cărțile arse cu Max senior, bătrânul ar fi ridicat, probabil, din umeri și l-ar fi citat pe Bulgakov. Manuscrisele nu ard. Ei bine, poate că ard, poate că nu, cugetă orfanul Max în noaptea incandescentă, dar i78 se mișca destul de repede, poate va înceta să se mai simtă ca un idiot.

Aceste gânduri i-au fost întrerupte într-o după-amiază de mai printr-o ciocnire violentă. Ca de obicei, nu se uita pe unde merge, iar de data asta chiar îi stătea cineva în drum: o femeie surprinzător de mică, atât de mică, încât la început crezu că dăduse peste un copil. Când căzu, femeia scăpă din mâini un pachet înfășurat în hârtie maronie și legat cu sfoară, iar hârtia se rupse. Tovarășul ei, un individ imens și care își târșăia picioarele, la fel de mare pe cât era ea de mică, o ajută să se ridice și recupera grăbit pachetul rupt, dându-și jos cu grijă balonzaidul și învelind pachetul în el. Ridică de asemenea pălăria tovarășei lui, cu pana ei singuratică și dreaptă, și o șterse cu grijă de praf, așezând-o cu atenție, cu dragoste chiar, înapoi pe capul ei cu păr negru, ondulat.

Femeia căzută nu țipase și nici uriașul nu încercase să se răfuiască cu Ophuls pentru stângăcia lui. Pur și simplu se adunară și porniră mai departe. Era ca și cum ar fi fost niște fantome, niște fantome neasortate, uluite că mai aveau încă soliditate, masă, volum, că oamenii mai puteau să se izbească de ele și să le dărâme în loc să treacă pur și simplu prin trupurile lor, fără nimic altceva decât o mică tresărire de recunoaștere inconștientă.

După ce făcură însă vreo zece pași, se opriră și se uitară în spate, peste umăr, fără să își răsucescă și trupurile. Il văzură pe Max holbându-se după ei și fură cuprinși de un soi de jenă spectrală. Probabil că fantomele erau întotdeauna surprinse că sunt văzute, presupuse Max. Femeia dădea furioasă din cap, iar bărbatul, încet, ca într-un vis, se întoarse și o porni înapoi, către Max. Până la urmă mă va pocni, se gândi Max și se întrebă dacă n-ar fi trebuit s-o ia la goană. Apoi bărbatul ajunse în dreptul lui și îi vorbi încet și cu grijă:

— Tu ești tipograful?

Cu aceste trei cuvinte îi dădu lui Max Ophuls sentimentul că avea iar un scop în viață.

Tu ești tipograful. Primele zvăcniri din ceea ce avea să devină Rezistența se făcuseră simțite chiar și înainte de căderea Liniei Maginot. Cuplul cu pachetul învelit în hârtie maro – pe care nu îl va ști decât după numele lor conspirative de „Bill” și „Blandine” – a constituit prima sa legătură cu acea lume. Grupul lor avea să își spună mai târziu a Șaptea Coloană din Alsacia, dar pentru moment nu erau decât Bill și Blandine și câțiva asociați cu convingeri asemănătoare, care făceau tot ce era posibil ca să se pregătească pentru neplăcerile viitoare. Da, el era tipograful, afirmă Max. Da, era evreu. Da, îi va ajuta.

— N-avem foarte mult timp, zise Bill. Se fac rute de evadare. Trebuie tipărite documente de identitate. Cât de multe se poate. Există o nevoie foarte mare. Inclusiv pentru părinții tăi. Inclusiv pentru tine.

Max se uită la pachet.

— Astea sunt satisfăcătoare, zise Bill, făcând o grimasă.

Dar nu garantează trecerea. E nevoie de o manoperă de o calitate mai bună.

Bill a fost întotdeauna amabil și politicos. Blandine era cea cu limba ascuțită.

— Ai de fapt idee cum să faci ceea ce ne trebuie nouă? îl întrebă pe Max la acea primă întâlnire. Sau nu ești decât un domnișor răsfățat, care își plătește muncitorii execrabil și își cheltuiește banii pe curve?

Iubitul ei uriaș păru tulburat și se foi de pe un picior pe altul.

— Nu, draga mea, fii rezonabilă! Domnul ne va ajuta. Vă rog să o scuzați, domnule, îi zise el lui Max. E mistuită puternic de comunism, de războiul de clasă, de autonomie și așa mai departe.

Încă de când Armata a IV-a a lui Gouraud readusese Strasbourgul sub control franțuzesc, în noiembrie 1918, comuniștii locali militaseră pentru independența Alsaciei atât față de Franța, cât și față de Germania, în timp ce socialiștii susținuseră o unire rapidă cu Franța. Cât de depășite păreau acum ambele poziții și cât de jalnice erau pasiunile pe care le stârniseră până nu demult! Max se uită urât la Blandine.

— Da, îi zise el, neștiind de fapt dacă spunea adevărul, dar hotărându-se brusc să arate că nu merita disprețul ei.

Pot tipări orice nenorocit de document vreți.

Ea scuipă în șanț.

— Bine, zise ea. Atunci avem de lucru.

Dacă se mișca destul de repede, poate va reuși să pătrundă într-un alt univers. Dorința îi fusese îndeplinită. Julien Levy avusese dreptate. Max dovedi că avea un talent deosebit pentru falsuri și zelul miniaturist scrupulos al unui călugăr decorând o Biblie cu anluminuri, care îi permitea să contrafacă veridic orice i se cerea și să se ridice la

înălțimea lăudăroșeniei sale. Când materialele pe care i le puneau la dispoziție Bill și Blandine nu erau potrivite – hârtia nu era de asprimea cerută sau cerneala avea o culoare ușor diferităcotrobăia și scotocea încontinuu până găsea ce îi trebuia. Odată se văzu chiar nevoit să pătrundă prin efracție într-un magazin părăsit, cu materiale pentru artiști, și luă de acolo tot ce îi era necesar, promițându-și că dacă venea vreodată eliberarea, se va întoarce și îl va răsplăti pe proprietar – o promisiune pe care, după cum va mărturisi în cartea sa de memorii de pe vremea războiului, și-o îndeplini întocmai. Pe măsură ce falsifica și tipărea documente – unul câte unul, cu viteza melcului, întotdeauna noaptea, de unul singur în sala mașinilor, cu obloanele închise și la lumina unei singure lanterne mici – simțea că își făurește și un sine nou, unul care rezista, care lupta împotriva sorții, care respingea inevitabilul și alegea să refacă lumea.

Deseori, în timp ce trudea, avea senzația că e mediul, nu creatorul, senzația că există o forță mai înaltă care lucrează prin el. Nu fusese niciodată un om religios, așa că încerca să își îndepărteze sentimentul cu argumente raționale. Cu toate acestea senzația se încăpățâna să rămână. Prin intermediul său se îndeplinea un scop. Nu putea să-i dea un nume, dar limitele îi erau mult mai largi decât ale lui. Când se întâlnea cu Bill sau Blandine și le dădea buletinele și pașapoartele falsificate, vorbea în termeni optimiști și entuziaști despre ceea ce făceau. Bill era în cel mai bun caz monosilabic în răspunsurile pe care le dădea acestor torente, asta până când Max învătă lecția tăcerii și se strădui să se abțină. Ca întotdeauna, Blandine era necruțătoare.

— Oh, fii bun și taci din gură! zise ea. Dacă te-ar auzi cineva, ar zice că suntem pe punctul de a răsturna cel de-al Treilea Reich, când noi sperăm doar să înțepăm fundul bestiei ici și colo și, poate, să salvăm în același timp și câteva suflete nenorocite.

Era ora patru, în dimineața zilei de 15 iunie 1940. Parisul căzuse. Comandamentul militar francez crezuse că tancurile nu aveau cum să treacă prin zona de dealuri foarte împădurite din Ardeni și, în consecință, că înaintarea germană va putea fi oprită de imensul sistem de apărare al Liniei Maginot în Lorena. Asta s-a dovedit a fi o greșală. De-a lungul liniei se găseau forțe bine desfășurate, precum și un masiv sistem subteran de tuneluri, linii de cale ferată, spitale, bucătării și centre de comunicare. În timp ce așteptau asaltul german, soldații francezi își petreceau zilele în subterane, făcând picturi murale în trompe l'oeil pe pereții tunelului – peisaje tropicale, încăperi cu tapet de creton și ferestre deschise înspre scene bucolice de primăvară sau scuturi eroice cu mottouri de genul Pe aici nu vor trece. Din nefericire, nici n-a fost nevoie să treacă. Diviziile Panzer, comandate de Rommel și alții, au invadat Franța prin Ardeni, regiunea aparent impenetrabilă, și au ajuns

în satele Dinant și Sedan de pe Meuse în data de 12 mai. Pe 13 iunie guvernul francez a abandonat capitala în mâna agresorului.

Depășite pe flancuri și irelevante, forțele franceze de pe Linia Maginot au capitulat câteva săptămâni mai târziu. Peste patru ani roata istoriei se va întoarce și vor începe debarcările din Normandia, dar acești patru ani aveau să fie lungi cât un secol.

— Trebuie să plec, zise Blandine, strângând hârtiile pe care i le pregătise Max, fără să rostească vreun cuvânt de mulțumire sau de apreciere pentru calitatea muncii acestuia.

Așa era ea. Dar chiar când îi deschidea ușa din spate ca s-o lase să plece, ea zări prima dâră a zorilor strecurându-se pe cer și se cutremură, apoi se lăsă pe spate, sprijinindu-se de el.

— Zorile dinaintea întunericului, zise ea, apoi se întoarse și îl sărută.

Împleticindu-se, se întoarseră în sala mașinilor și făcură dragoste sprijiniți de una din uriașele mașini de culoare verde închis, fără să se dezbrace. Max fu silit să o ridice ca să își o poată penetra și, preț de o clipă, picioarele femeii, încălțate în pantofi cu toc, atârnară stângaci. Apoi ea și le înfășură în jurul taliei lui și strânse. Max își dădu seama că înălțimea pe care o avea era o chestiune delicată pentru ea. Ca să o compenseze, rămânea tot timpul aproape sălbatic de stăpână pe sine. Chiar și în timpul partidei de sex pălăria cu pană i-a rămas ferm înfiptă pe cap. Patru zile mai târziu deasupra catedralei se înălța steagul nazist și se instaura bezna.

Farmecul orașului nu oferea nici o apărare. Era profund, existau tuneluri de farmec în adâncuri, spitale subterane de farmec, cantine de farmec în caz de nevoie, și mai existau și cei care își permisese să creadă că nu se vor schimba multe, în fond nemții mai trecuseră pe acolo și chiar și de data asta, la fel ca în ocaziile precedente, orașul îi va fermeca și îi va modela după stilul lui. Max senior și Anya Ophuls capitulară încet în fața acestei iluzii a existenței unei Linii Maginot a farmecului, exasperându-și fiul. Gauleiter-ul Wagner, le atrase el atenția, nu era un tip fermecător. Părinții săi adoptară niște expresii serioase și dădură grav din cap.

Dintr-odată, fără ca el să observe, deveniseră foarte bătrâni și fragili, deteriorându-se rapid, cu aceeași simultaneitate cu care își trăiseră cea mai mare parte a vieții lor de oameni căsătoriți. Întotdeauna își bagatelizaseră dificultățile, dar în trecut această ușurință avusese un substrat, o inteligență subtilă și ironică. Acum acel substrat dispăruse. Nu rămăsese decât un soi de neghiobie, un fel de lipsă de înțelepciune amnezică și mulțumită. Râdeau mult și își petreceau zilele jucând cărți și alte jocuri în casa învăluită, comportându-se ca și cum vremurile nu o luaseră razna, ca și cum era foarte bine că vila stătea în mare parte cu obloanele trase, că populația fugise, că numele străzilor erau

germanizate și că vorbitul francezei și al dialectului alsacian fuseseră interzise.

— Ei bine, dragule, toți vorbim Hochdeutsch, nu-i așa?

Deci nu există nici o dificultate, nu? zise Anya când Max junior îi aduse vestea lingvistică.

Iar când trepădușii lui Wagner interziseră purtatul beretei, considerând-o o insultă la adresa Reich-ului, bătrânul Max îi spuse fiului său:

— Oricum, nu mi s-a părut niciodată că-ți stă bine. De ce nu porți și tu o pălărie în loc, așa, ca toată lumea?

Și se întoarse la pasiențele lui.

Erau zile în care Max se gândea că părinții săi trăiau cu convingerea că pot să-i elimine pe naziști prin comportamentul lor, că îi pot face să dispară prin simplul fapt că îi tratau ca și cum n-ar fi fost acolo. Alteori era clar că își pierdeau controlul asupra realității, scurgându-se din această lume într-una a viselor, alunecând fermecător și fără să se plângă spre senilitate și moarte.

Cartierul universității era la fel de părăsit ca și restul orașului, dar vreo două baruri reușiseră cumva să rămână deschise. Unul dintre ele era Le Beau Noiseur și, pe măsură ce dorința de a rezista se intensifică printre locuitorii care mai rămăseseră în oraș, acesta deveni unul din locurile în care părțile interesate se întâlneau. Bill, Blandine, Max și alți câțiva erau de-ai casei. Ulterior inocența și comportamentul deschis al acelor zile aveau să li se pară tuturor culmea nebuniei. Membrii grupului se refereau fără rețineri la ei înșiși ca fiind les noiseurs, căutătorii de gâlceavă. În ciuda unei astfel de nesăbuițe, aceștia reușiseră niște isprăvi surprinzătoare. De exemplu, după capitularea Franței, Blandine deveni șofer pe o ambulanță și vizită câteva lagăre de concentrare de lângă Metz, unde erau interogați soldații francezi înainte de a fi eliberați și trimiși acasă. Nimeni nu îi dădea vreo atenție acestei femei minuscule, îmbrăcată în uniformă, și în consecință, în timp ce distribuia mâncare și medicamente, reuși să afle o grămadă de lucruri despre mișcările trupelor și ale convoaielor de provizii germane.

Problema era că nu știa cui să-i transmită aceste informații – ceea ce nu îi îndulcea cu nimic temperamentul. Iritabilitatea îi crescuse din ce în ce mai mult, limba îi era din ce în ce mai ascuțită, iar majoritatea celor mai urâte împunsături îi erau adresate lui Max. Episodul grăbit și stângaci din tipografie nu se mai repetă niciodată și femeia nici nu făcu vreo aluzie la el. Era clar acum că ea și Bill erau căsătoriți, deși nici unul nu purta verighetă. Max puse amintirea aventurii lor sexuale deoparte, ba chiar reuși în cele din urmă să o uite cu totul. Apoi, douăzeci de ani mai târziu, în timp ce se documenta asupra perioadei respective pentru cartea pe care o scria, descoperi din întâmplare că în timpul fazei de agonie i84 sinistră a naziștilor, când aliații se răspândeau prin Franța

după debarcăările reușite din Ziua Z, Blandine – pe numele ei adevărat Suzette Trautmann – fusese capturată într-un garaj subteran modificat pe când încerca să trimită mesaje armatei de eliberare de pe o stație de transmisie a unui radioamator și fusese executată pe loc. În buzunarul de la piept al cămășii avea o fotografie de pașaport a unui bărbat necunoscut. Fotografia nu supraviețuise.

Dar dacă eu eram cel din fotografie? s-a gândit brusc Max. Dar dacă toate acele șfichiuri verbale nu erau decât niște semne de dragoste pe dos, pledoarii codate prin care îmi spunea să fac ceea ce nu putea face de una singură, și anume să o smulg din căsnicia ei și să dispărem într-un soi de Eden imposibil în timp de război. Încercă să se desprindă de aceste speculații și își făcu și reproșuri, spunându-și că nu erau decât o formă de vanitate. Dar posibilitatea existenței unei iubiri neînțelese continuă să-l roadă. Blandine, Blandine! se gândi. Bărbații sunt niște proști. Nu-i de mirare că reușeam să te înfuriem. În după-amiaza aceea petrecută prin arhive, când descoperi soarta lui Suzette Trautmann, își promise că dacă vreodată vreo femeie îi mai trimitea astfel de semnale, dacă vreo femeie mai încerca să-i spună, Te rog, hai s-o ștergem de-aici, hai să fugim și să fim împreună pentru totdeauna și la naiba cu damnarea sufletelor noastre, te rog! nu se va mai pune problema să nu descifreze codul secret.

Nu află niciodată ce s-a întâmplat cu Bill.

În toamna lui 1940 taberele din afara orașului erau gata să-și primească oaspeții și, ca la un semn, locuitorii Strasbourgului începură să se întoarcă acasă, la ordinele nemților. Zeci de mii de tineri, așa-numiții malgré-nous, erau trimiși urgent pe linia frontului în armata germană. Max Ophuls înțelese că, paradoxal, acum, că toată lumea era acasă, oricât de temporar, venise timpul ca el și familia lui să plece. Noile adăposturi care se pregăteau lângă Schirmeck, la Natzweiler-Struthof, destinate să primească homosexuali, comuniști și evrei, nu sunau deloc promițător. (Camera de gazare care se construia mai jos de lagărul de la Struthof era încă un secret.) De câțiva timp nici nu mai putea merge la tipografiile de pe cheiul Mullenheim, iar criza de bani a familiei sale îl forțase pe Max să amanezeze și să vândă cantități importante din bijuteriile și argintăria clanului Ophuls. Rezervele urmau să fie epuizate în curând și, odată cu ele, și posibilitatea de a scăpa, pentru că aproape sigur va fi nevoie de sume substanțiale. Argintul era cel mai ușor de valorificat. Topit și anonim, nu își trăda prin nimic proveniența. Bijuteriile implicau un risc mai mare, acela de a fi categorisit drept hoț, acuzație ce se pedepsea cu moartea, așa că în acele zile confuze, de dinainte ca lumea interlopă să își reorganizeze sistemele, chiar și cele mai extraordinare piese, oferite pe nimic, puteau fi refuzate de cămătarii veșnic precauți din oraș, aceste giruete infailibile ale vânturilor schimbării. Când puteau fi valorificate, bijuteriile de pe urma cărora, la

valoarea lor reală, familia ar fi putut trăi decenii la rând se vindeau cu prețuri atât de mici, încât abia dacă acopereau proviziile necesare pentru o săptămână. Posesiunile aparțineau trecutului, iar viitorul sosea cu rapiditate și nimeni n-avea timp – și nici bani – ca să-i mai pese de ziua de ieri.

Până în acel moment atelierelor Art & Aventure nu fuseseră percheziționate sau confiscate de noile autorități ale orașului, dar asta era doar o chestiune de timp. Max făcuse tot ce-i stătuse în putință să-și ascundă uneltele de falsificator și găsisese o serie de ascunzători ingenioase, atât la sediul de pe cheiul Mullenheim, cât și acasă, dar o descindere scrupuloasă putea foarte bine să scoată la iveală vreun cotlon incriminator, iar după aceea. Ei bine, prefera să nu-și imagineze ce s-ar fi putut întâmpla după aceea. Această stare de lucruri din ce în ce mai problematică și mai precară dură până în primăvara lui 1941. Apoi, într-o seară, la Le Beau Noiseur, Bill îi șopti lui Max că o nouă rută de evadare era gata să fie folosită, iar el și părinții lui fuseseră selectați să fugă primii. Membrii corpului didactic și studenții de la Universitatea din Strasbourg refuzaseră să se întoarcă în „Patrie”, în Gross Reich – ceea ce le adusesese porecla de non-jamais – și ei rămăseseră în exil la Clermont-Ferrand, în ciuda riscului de a fi declarați dezertori de către germani.

Prorectorul, un oarecare domn Dungeon, reușise cumva să convingă oficialitățile din guvernul de la Vichy să mențină Universitatea din Strasbourg în acel „campus extern” și pe moment nemții erau dispuși să-i lase pe oamenii lui Petain să facă așa cum doreau. Un profesor de istorie pe nume Zeller, ajutat de studenți și profesori voluntari, precum și cu un pic de sprijin venit de la guvernatorul militar din Clermont-Ferrand, își petrecuse vara construind o „cabană de țară” imensă la Gergovie, lângă bine-cunoscutele excavații galo-romane, despre care Bill nu știa nimic, în afară de faptul că erau bine-cunoscute.

— Plecați în seara asta, zise el, dându-i o bucată de hârtie.

Dacă familia ta ajunge cu bine la Gergovie, vei fi contactat acolo și ți se vor da noi ordine.

Pe tot parcursul acestei informări Max Ophuls își păstră pe chip o expresie indiferentă, nedezvăluindu-și legăturile cu universitatea. Gaston Zeller, se gândi el. Va fi grozav să-i vadă din nou mutra aia pocită.

Părăsi cafeneaua fără să se uite în urmă. Acasă părinții săi dăduseră jos cearșafurile de pe pianul din salonul principal și Anya cânta ceva din memorie, zâmbind încântată, deși instrumentul era îngrozitor de dezacordat. Max senior stătea în spatele ei, cu mâinile sprijinindu-i-se ușor pe umerii soției, cu ochii închiși și cu o expresie distantă și senină pe chip.

Fiul lor le întrerupse reveria.

— A venit ziua, zise el. E timpul să fugim.

Cei doi bătrâni arătară brusc de parcă universul s-ar fi zguduit puțin, după care fața mamei sale se destinsese în cel mai dulce zâmbet.

— O, dar nici nu se pune problema, scumpul meu! zise ea. Știi foarte bine că Charles, fiul dragului nostru prieten Dumas, își primește diploma de bac mâine. Mai vorbim după aceea.

Era o afirmație îngrozitoare. Charles Dumas avea treizeci de ani, aceeași vârstă ca și tânărul Max, și nu se afla în Strasbourg. Zilele bacalaureatului trecuseră de mult pentru amândoi.

— Dar ați promis! zise Max, profund întristat. Ați spus că dacă vin vreodată cu acest avertisment, veți face așa cum v-am rugat.

Tatăl său își înclină capul.

— E adevărat că am făcut o promisiune, zise el. Și ai dreptate să sublimezi importanța faptului că ne-am dat cuvântul. Două principii de importanță majoră se regăsesc astfel în conflict: cinstea și prietenia. Noi preferăm să le fim prieteni buni prietenilor noștri și să rămânem aici pentru această zi importantă în viața familiei lor, chiar dacă asta ne transformă în oameni fără cuvânt în ochii tăi.

— Pentru numele lui Dumnezeu, strigă Max junior, ceremonia asta nu există! Știți cât se poate de bine că toate școlile și colegiile au fost închise la evacuare și chiar dacă n-ar fi fost, nu e momentul din an când se întâmplă lucrurile astea.

Anya Ophuls se pregăti să-și reia cântatul la pian.

— Șșt, dragul meu! Zău așa! îl admonesta ea. E vorba doar de o zi. Poimâine ne luăm valizele pe care le-am pregătit și o ștergem unde vrei tu.

N-avea încotro. Trebuia să lase după ei. Pe hârtia pe care i-o dăduse Bill la bar apărea scris punctul de întâlnire – un grajd din satul Molsheim, dintr-un colț îndepărtat al moșiei Bugatti – precum și cuvântul Finkenberger, despre care Max crezuse întotdeauna că era numele vinului local, nu o persoană, își închipui că era pseudonimul passeur-ului, cel care trebuia să le înlesnească fuga și să se asigure că familia Ophuls trece dincolo de liniile dușmane. În noaptea aceea, o noapte fără lună, care, fără îndoială, fusese aleasă tocmai din cauza întunecimii sale neobișnuite, Max pedală douăzeci de kilometri de-a lungul așa-numitului drum al vinului până la Molsheim, ca să-l informeze pe domnul Finkenberger că planul va fi pus în aplicare cu o întârziere de douăzeci și patru de ore. Locul de întâlnire ales era riscant, pentru că fabrica Bugatti era acum în mâinile nemților, dar, în fond, nici un loc nu era lipsit de riscuri în toamna aceea. Molsheim, un loc deosebit de frumos, cu străzi pietruite și vechi de când lumea și cu case ca a lui Geppetto, era atât de fermecător, încât te așteptai să vezi zâne albastre la ferestre și pe greierul vorbitor din deja faimoasele filme ale lui Disney pe cămine, în seara asta însă tragedia familiei Bugatti înfășură satul ca un giulgiu, întunecând bezna fără lună, până când ajunse să

i88 fie ca o legătură pusă condamnaților peste ochi. Cu cit Max se apropia mai mult de întinsa moșie, cu atât se întuneca mai tare, până ce trebui să se dea jos de pe bicicletă și să înainteze bâjbâind, ca un orb.

Pe parcursul unui singur an Ettore Bugatti, legendarul constructor de automobile, „Le Patron”, suferise mai întâi pierderea fiului său, Jean – într-un accident de mașină – iar apoi pe a tatălui său, Carlo, care murise chiar înaintea invaziei germane, ca și cum n-ar fi vrut să ajungă să cunoască acel viitor. Ettore locuia la Paris și chiar dacă el rămânea geniul ingineresc al companiei, Jean era cel care se ocupase de câțiva ani de designul mașinilor – aripile cu rotunjimile lor distinctive, formele futuriste ale caroseriei. După moartea fiului său Ettore se întoarse la semi-baroniala fabrică-moșie din Molsheim, unde toate clădirile – chiar și atelierul de modele, tinichigieria, turnătorii și sala de proiectare – aveau uși mari, lustruite, de stejar sau de bronz.

Familia Bugatti trăise într-o splendoare feudală. Pe moșie se aflau un muzeu de sculptură, un muzeu al trăsurilor, facilități de lux pentru caii Thoroughbred pe care îi aveau și o școală de călărie. Țineau temeri campioni, vite de prima mână și porumbei voiajori de cursă. Își aveau propria distilerie și își cazau clienții într-o reședință spectaculoasă, Hotelul Sângelui Pur. Grandoarea lumii private pe care o construise n-a făcut decât să răsucescă pumnalul în inima lui Ettore, amplificând golul brusc din viața sa. La câteva luni după ce se întoarse, vându totul nemților – fusese silit să o facă – și părăsi Molsheim-ul cu aerul unui om care iese dintr-un mormânt. Își mută operațiunile manufacturiere la Bordeaux, dar nici o mașină Bugatti nu a mai fost produsă vreodată. Ettore producea acum arbori cotiți pentru motoarele de avioane Hispano-Suiza. Ce se cunoștea mai puțin era implicarea sa în mișcarea de rezistență, în care mulți din foștii săi angajați își urmau binevoitorul, dar dictatorialul șef. Unul din acești angajați, bătrânul dresor de cai cu pielea tăbăcită de vreme pe care Max Ophuls îl știa acum drept passeur-u \par Finkenberger, aștepta la celălalt capăt al unei fundături împădurite din spatele grajdului, așezat pe un stâlp de gard și fumând. Max se împletici pe alee, lovindu-se de alți stâlpi din gard și de niște copaci sadici, și încercă să nu țipe. Vârful aprins al țigării lui Finkenberger îl călăuzea, iar el înota spre el în bezna oarbă ca și Leandro la Hellepont. Când dresorul deschise gura, Max avu senzația că perdeaua nopții fusese sfâșiată. În jurul cuvintelor începu să vadă sau cel puțin să-și imagineze o față care, spre marea lui surpriză, se dovedi a fi cunoscută.

— Futu-i! au fost primele cuvinte ale celui care aștepta.

Te cunosc, nu-i așa? Futu-i!

Max Ophuls fusese foarte apropiat de Jean Bugatti.

Învățase să piloteze avioane împreună cu el și făcuseră tot felul de năzbâții pe cerul inocent de dinainte de război. De asemenea, călăriseră

de-a lungul și de-a latul acestei regiuni, cândva binecuvântate, pe armăsari aurii în după-amiezi strălucitoare de vară. În seara aceasta, epuizat și frământat cum era, Max a fost transportat înapoi, în acele vremuri mai fericite, de vocea obscenă, de neconfundat, a passeur-ului.

— Ophuls, Max, zise el. Și bineînțeles că te recunosc, Finkenberger. Cine te-ar putea uita?

Celălalt bărbat îi oferi o țigară, dar Max o refuză.

— S-a dus totul dracului, zise dresorul. Evident că naziștii vor să folosească atelierul ca să facă arme. Nenorociții! Dar le plac câinii și caii și bineînțeles că vor să conducă nenorocitele alea de mașini. Când văd un 57-5 cu rahatul ăla de svastică fluturând pe capotă, îmi vine să vomit. Nu sunt decât niște nenorociți de șobolani de prin canale, care vor să se joace de-a aristocrații. Buruienile dracului! Și hotelul ăla. Întotdeauna am fost de părere că numele lui e o greșală. Le place la nebunie. Hotelul Sângelui Pur. Acum e un împruțit de bordel. În sfârșit. De ce ești singur? Mi s-a spus că vor fi trei persoane.

Max își explică problema și atmosfera se schimbă brusc, întunericul însuși păru să se comprime, să se strângă într-o pereche de pumni încleștați. Finkenberger își aruncă țigara și, judecînd după felul cum respira, părea că face eforturi să-și stăpânească furia. În cele din urmă vorbi:

— Le Patron a plecat din Molsheim și s-a cărat la Paris, pentru că și-a imaginat că muncitorii nu sunt recunoscători.

Tipul e de modă veche. Să-ți scoți dracului pălăria în fața lui, să-1 saluți dracului cu mâna la frunte, să-ți îndoi dracului genunchiul. Înțelegi ce vreau să spun. Și, da, tot ce se poate să fi existat oameni care n-au fost recunoscători pentru șansa de a fi niște nenorociți de iobagi, chiar dacă primeau o casă și beneficii și așa mai departe. Există unii care nu sunt deloc recunoscători. Monsieur Jean a fost altfel. Știa cum să se comporte cu oamenii de rând. Știa cât cuprinde. Consideră-te norocos că i-ai fost amic. Dacă nu i-ai fi fost prieten și ai veni acum la mine și mi-ai spune ce-mi spui acum, eu ți-aș zice să te duci în future. Dacă ai fi unul dintre îngâmfații lui Le Patron, ți-aș zice să te duci să te fuți în amânarea ta de douăzeci și patru de ore. Ai idee cât e de greu să organizezi chestiile astea, cât e de periculos să folosești radioul, câți oameni te așteaptă de-a lungul drumului și cum vor trebui împrăștiați și adunați din nou mâine? Ai cea mai vagă idee despre pericolul în care îi vâri? Diletanți futuți ca tine nu se pot gândi la nimeni altcineva. Dar, ți-o repet, ești un ticălos norocos din cauza lui Monsieur Jean, din cauza nenorocitei lui de amintiri frumoase! Să fiți aici la timp mâine, toți trei, sau puteți să vă duceți dracului să vă futeți până crăpați în fututa aia de sinagogă în ziua de sabat!

În Strasbourg ardeau focuri, iar străzile erau împânzite de trupe de imbecili cu caschete. Max Ophuls înainta cu atenție, la pas, împingându-și bicicleta la adăpostul umbrelor.

Când văzu flăcările lingând de zor Art & Aventure, teama începu să îi bubuie în piept, frământându-l ca pe un aluat.

Știu cu mult înainte să ajungă acasă ce va găsi – ușa spartă, distrugerile inutile, rahatul de pe mobilele Biedermeier, sloganele mânjite pe pereți, urina din hol. Singurul motiv pentru care casa nu fusese arsă până în temelii era că vreun nazist sus-pus o voia pentru el. Luminile erau toate aprinse și nu era nimeni acasă. Se duse din cameră în cameră, întunecându-le, redându-le noapții, lăsându-le să jelească. În biblioteca în care se aflau cele trei birouri stricăciunile erau foarte mari: cărțile erau împrăștiate și sfâșiate, iar un morman de volume arsese în mijlocul covorului – o grămadă de înțelepciune carbonizată pe care cineva se ușurase ca s-o stingă.

Sertarele de la birouri atârnavu deschise. Tablouri sfârtecate spânzurau strâmb în rame rupte. Adusese acasă actele false ale părinților săi și făcuse greșeala să le lase acolo când se dusesse în misiunea care pe moment îl salvase. Faptul că acele documente fuseseră descoperite sporea pericolul în care se aflau părinții lui și îl condamnă și pe el. Nu era nimeni acasă, dar până la sfârșitul acelei nopți de jaf casa urma să intre pe mâini dușmane, la fel ca și Hotelul Sângelui Pur. În locul în care stătuse cândva mama sa se vor lăfăi curve naziste. Trebuia să plece. Trebuia să plece de îndată. Acum nu era nimeni acolo, dar lucrurile nu aveau să rămână așa.

Găsi o sticlă de coniac ce fusese cumva cruțată. Zăcea intactă într-un colț, lângă un scaun așezat între perdelele umflate de vânt. Îi scoase dopul și începu să bea. Timpul trecu. Nu, nu trecu. Timpul se opri. Trecu frumusețea, trecu iubirea, trecură îndărătnicia și încăpățânarea. Timpul se oprise cu mâinile sus. Ticăloșii căpoși dispărură.

Află după război cum se terminase povestea lor. Află numerele care le fuseseră imprimare cu fier roșu pe braț, le memora și nu le mai uită niciodată. Dosarele arătau că fuseseră folosiți pentru experimente medicale. Erau bătrâni, își pierdeau mințile și nu mai foloseau la nimic, așa că li se găsisse o utilizare. După o viață petrecută în mințile care acum le slăbiseră, sfârșiră ca niște trupuri, trupuri care reacționau într-un fel la o durere, în alt fel la o durere mai mare, într-alt fel la cea mai mare durere posibilă, trupuri a căror reacție, când au fost injectate cu boli, a fost una demnă de interes, de mare interes științific. Carevasăzică erau interesați de cunoaștere? Foarte bine. Ajutaseră la progresul cunoașterii într-un valoros mod practic. N-au ajuns niciodată în camera de gazare. I-a omorât cercetarea înainte de asta.

Beat și aproape de un colaps fizic, Max Ophuls se urcă înapoi pe bicicletă și făcu cei douăzeci de kilometri ai drumului vinului pentru a

treia oară în acea noapte. Când ajunse înapoi în Molsheim, își dădu seama că habar n-avea cum să dea de passeur, habar n-avea care dintre numeroasele case de muncitori de pe moșia Bugatti era a lui și nici măcar nu-și amintea cum îl chema pe om. Bezna nu mai era absolută. Odăra de viitoare culoare îmblânzise întunericul. Mai mult din noroc decât din amintire, ajunse înapoi la micul grajd de la marginea moșiei – un soi de loc de tranziție, un popas pentru călăreții oboseți – își duse bicicleta înăuntrul și își pierdu cunoștința pe podeaua noroioasă dintr-una di: în boxe. Aici îl găsi Finkenberger câteva ore mai târziu, în plină zi, și îl scutură zdravăn, urlându-i înjurături în urechile adormite.

Max se dezmetici iute și se sperie când își dădu seama că era adulmecat de un cal, care parcă ar fi încercat să-și dea seama dacă era comestibil sau nu. Alături de capul „calului se afla capul lui Finkenberger. Văzut la lumina zilei, Finkenberger era un pitic de mărimea unui jocheu, cu o fațetă sarcastică, plină de dinți putrezi, care probabil că și dureau foarte tare.

— Ești un ticălos îngrozitor de norocos, îi șuieră el lui Max. Gauleiter Wagner, marea sculă însăși, av/ea de gând să călărească astăzi aici, dar se pare că mai nou¹ toată lumea are nevoie de amânări de douăzeci și patru de ore. După care descifra expresia de pe fața lui Max și atitudinea i se schimbă.

— Of, la dracu'! zise el. La dracu', îmi pare tare rău! Of, la dracu', la dracu', la dracu', la dracu'! Mă caC în gura mea pentru lipsa asta de sensibilitate și mă cac p[^] mormintele bunicilor lor naziste, mânca-ar căcat la cină iad în vecii vecilor!

Se așeză în noroi și își puse brațul în jurul lui Max, care nu era în stare nici să plângă. Apoi, într-o secundă, passeur-ul redeveni cât se poate de eficient, punând întrebări și găsind soluții. Ruta de evadare spre Zona Sud fusese reorganizată.

Omul făcuse asta înainte să se ducă la culcare, dar dacă începuseră raziile serioase, factorul de risc crescuse și probabil că devenise inacceptabil. Da, bineînțeles că-ă avea încredere în rută, dar numai atâta cât se putea, pentru că asta ar fi fost prima dată când o folosea și prima dată nu era niciodată sigură. Iar dacă ticăloșii erau în mijlocul unei operațiuni majore, atunci nu existau nici un fel de garanții, dar bineînțeles că toată lumea va face tot ce îi va stă în putință.

— Sună bine, zise cu amărăciune Max. Da, așa o să facem.

Acesta a fost momentul în care Finkenberger avu ideea care îl va transforma pe Max Ophuls într-unui din marii eroi romantici ai Rezistenței – Evreul Zburător.

La începutul războiului Ettore Bugatti, împreună cu Louis D. De Monge, bine-cunoscutul inginer aeronautic, proiectaseră un avion – așa-numitul Model 100 – care să bată recordul mondial la viteză, stabilit de

un Messerschmitt Me209 nemțesc la 755 kilometri pe oră în ziua de 26 aprilie

1939. Cum riscul unui război creștea din ce în ce mai mult, lui Bugatti i se oferi un contract ca să construiască o variantă militară a Racer-ului, cu două mitraliere, tuburi de oxigen și rezervoare de combustibil care se închideau singure. Avionul fusese construit în secret la etajul al doilea al unei fabrici de mobilă din Paris, dar nu avusese niciodată ocazia să zboare.

Pe când trupele germane mășăluiau spre Paris, Ettore Bugatti puse să se coboare avionul în stradă, îl încarcă într-un camion și îl trimise din oraș într-un loc ascuns.

— Racer-ul, îi șopti Finkenberger lui Max Ophuls, dezvăluindu-și toți dinții lui stricați într-un rânjet. Știu unde e.

Dacă te pricepi să-1 pilotezi, ia-1.

Era ascuns chiar sub nasul dușmanului, într-o șură cu fin de pe moșie. Putea atinge viteza de opt sute de kilometri pe oră sau cel puțin așa credeau proiectanții. Era propulsat de două motoare de cursă Bugatti T50B, avea aripile îndreptate în față și un sistem revoluționar, cu geometrie variabilă, al acestora, plus un sistem de flapsuri individuale autoajustabile care reacționau la viteza aerului și la presiuni combinate și se aranjau în oricare din următoarele șase poziții diferite: decolare, croazieră, accelerare, coborâre, aterizare, rulaj. Era rapid, rapid, rapid, și vopsit în albastru Bugatti. Finkenberger îl duse pe Max în șură după ce întunericul făcu iarăși posibilă mișcarea, iar cei doi bărbați munciră în tăcere timp de o oră și jumătate, dând la o parte camuflajul de fân și plase și dezvăluind Racer-ul Bugatti în toată splendoarea lui. Era încă așezat pe camionul care îl adusese de la Paris, „ca un ogar gata să țâșnească”¹. Finkenberger zise că știa undeva în apropiere o bucată de drum drept care ar fi putut servi drept pistă de decolare. Max Ophuls se minună de frumusețea aerodinamică, de glonte, a Racer-ului.

— Va ajunge fără probleme la Clermont-Ferrand, dar nu exagera, bine? Nu-i nevoie să dobori recordul mondial de viteză, futu-i! zise Finkenberger. Acum privește și învață.

1. Aluzie la piesa Henric al V-lea a lui William Shakespeare.

Deci era mai mult decât un dresor de cai, își dădu Max seama. Finkenberger îi explică felul neobișnuit în care erau cuplate motorul și sursa de putere și-i arătă motoarele în unghi și elicele cu rotație inversă. Sistemul de răcire și sistemul de control al cozii erau tot inovații.

— Așa ceva nu s-a mai construit niciodată, zise Finkenberger. Nu are pereche.

— Poți autoriza așa ceva? întrebă Max Ophuls cu o voce uimită și capul plin de gânduri, care i se repezeau deja spre cer.

— Primul său zbor va fi un act de rezistență, răspunse Finkenberger, limbajul porcos dispărându-i și lăsând loc unei

componente de patriotism nedezvăluite până atunci. Le Patron nu și-ar dori nimic altceva. Ia-1 și du-te, bine? Ia-1 înainte să-1 găsească. Și el trebuie să evadeze.

Zborul de noapte al Racer-ului Bugatti de la Molsheim la Clermont-Ferrand avea să devină unul din miturile Rezistenței, iar în repovestirile șoptite dobândi rapid forța supranaturală a unei fabule: super-viteza imposibilă a unui avion străbătând ca un glonte cerul negru, dâra la joasă altitudine lăsată în drumul spre libertate – lucru pe care numai cei mai îndemânatici și mai curajoși piloți ar fi putut să-1 reușească – bariera celor opt sute de kilometri pe oră depășită pentru prima dată în istorie, recordul mondial zdrobit neoficial, dar dincolo de orice îndoială și – lucrul cel mai important – smuls de Franța germanilor și devenind astfel o metaforă pentru Eliberare, decolarea îndrăzneată de pe un drum de țară și aterizarea și mai periculoasă, într-o noapte fără lună, pe câmpia înverzită pe care legiunile lui Iulius Cezar o traversaseră în marș spre acel oppidum¹, Gergovia, unde fuseseră învinse de Vercingetorix, căpetenia arvernilor.

O parte din aceste lucruri erau, fără îndoială, adevărate, dar peste ani Maximilian Ophuls însuși păru dispus să lase miturile să înfrumusețeze adevărul. Chiar doborâse recordul, în ciuda avertismentelor lui Finkenberger despre combustibil? Chiar zburase la sau aproape de nivelul acoperișurilor tot drumul sau doar norocul îl făcuse să scape de radare,

1. Oraș (lat.).

Norocul și puternicul element de surpriză din aventura lui?

În propriile sale memorii despre anii de război Max Ophuls n-a clarificat nimic, vorbind în schimb, cu o modestie care îi șade bine unui erou, despre marea sa șansă, despre toți cei care îl ajutaseră și așa mai departe. „M-am gândit la Saint-Exupéry”, scrisese el. „în ciuda situației îngrijorătoare, am înțeles ce voia să spună în Zbor de noapte când vorbea despre zbor ca despre o formă de meditație. Acea meditație profundă în care se simte gustul unei speranțe inexplicabile.

Da, da. Exact așa a fost.”

Aici un cititor mai puțin generos ar putea să observe din nou o suprapunere calculată a poveștii lui Max pe aceea a unei alte figuri populare. În 1940 scriitorul și pilotul Antoine de Saint-Exupéry a jucat un rol eroic în bătălia pentru Franța, apoi, împreună cu escadronul său, a plecat spre Africa de Nord, iar ulterior a ajuns la New York. Era deja cunoscut ca autor al Zborului de noapte, dar când Max Ophuls, în memoriile sale, se referea la o carte mai târzie a lui Saint-Exupéry, se făcea vinovat de anacronism. În momentul zborului său la Gergovie Pilot de război, care fusese publicată în engleză sub titlul de Zbor la Arras, era încă în plin proces de scriere și chiar după publicarea ei, un an mai târziu, și după considerabilul ei succes american, a fost interzisă de

către guvernul de la Vichy, iar ediția Gallimard din 1942 a fost topită. Lui Max Ophuls i-ar fi fost deci imposibil să aibă cunoștință despre conținutul ei pe când se afla în Racer-ul Bugatti. În ciuda acestor detalii stângace, Max Ophuls își bază fără rușine reflecțiile sale de zbor pe un text pe care nu ar fi avut cum să-1 știe. „Războiul a însemnat un dezastru pentru noi. Oare din cauză că a încercat să evite o înfrângere a refuzat Franța să lupte? Nu cred. „Retrăindu-și propriul vol de nuit, Max adăuga aprobator: „în timp ce șuieram pe deasupra capetelor adormite ale compatrioților mei, nici eu n-am crezut-o. Franța se va trezi în curând”.

Eroarea n-a fost importantă. Nu i-o reproșa nimeni. Chiar și acei critici care observaseră gafa spusese că se încadrează în limitele licenței poetice. Un erou rămâne un erou și merită să i se mai treacă unele lucruri cu vederea. Cartea lui Max a fost foarte elogiată și deveni un succes comercial, mai ales în America. În fond, la sfârșitul războiului Saint-Exupéry era mort, dispărut în acțiune deasupra Corsicai, în timp ce Max Ophuls era un as al aerului în viață și un gigant al Rezistenței, un bărbat chipeș ca un star de cinema și cu succese în diverse domenii, care, în plus, se și mutase în Statele Unite, alegând atracțiile poleite ale Lumii Noi în locul nobleții vătămate a celei Vechi.

După aterizare avionul a fost ascuns repede într-o pădure din apropiere de o mică echipă de voluntari porecliți „gergovienii” și conduși de reductabilul Jean-Paul Cauchi, organizatorul grupării Combat Universitaire, cunoscută și sub numele de Combat Étudiant, Lupta Studențească, grupul de rezistență al Universității în exil de la Strasbourg, direct subordonat lui Henri Ingrand, șeful Regiunii a Șasea de Luptă. Max a fost dus la cabana din pădure, unde colegii săi, prorectorul Danjon și istoricul Gaston Zeller, îl așteptau cu o sticlă de vin. Cum actele sale falsificate erau pe numele de Sébastien Brant, sosirea sa ca membru al corpului didactic strasbourghез avea să necesite unele explicații. Urma să fie prezentat ca un cercetător din sud, iar Danjon, care avea o putere aproape hipnotică asupra colaboraționiștilor din Vichy, urma să se asigure că totul e în regulă cu documentele.

— Dar ți-ai asumat un risc prostesc când ți-ai dat un nume bine-cunoscut! îl certă Danjon. Mai că am putea spune că ai venit tu însuși aici într-o ambarcațiune zburătoare de nebuni.

Adevăratul Brant era un autor din secolul al cincisprezecelea din Strasbourg, care scrisese Stultifera Navis sau Das Narrenschiff (1494), o satiră a nesăbuițelor omenești, ilustrată parțial de tânărul Albrecht Durer. Ophuls își ridică mâinile spășit: da, era adevărat, făcuse o alegere idioată.

— N-are nimic, îl liniști Zeller. Niciunul din cei de care ar trebui să te temi aici nu citește nimic.

La scurt timp după sosirea la Gergovie Max dobândi o a doua identitate falsă. Însetat de răzbunare, se alătură Direcției Active a Luptei Studențești, sub numele conspirativ de Niccolò, și învătă cum să arunce lucruri în aer. Prima și singura bombă pe care o plasă a fost făcută de un asistent pe nume Guibert la Institutul de Chimie, iar ținta sa a fost casa lui Jacques Doriot, o marionetă de la Vichy care conducea Asociația pro-nazistă Doriot. Explozia – gigantică înflăcărare a clipei de putere, urmată aproape imediat de o reacție fizică violentă și involuntară, o explozie paralelă de vomă – îl învătă două lecții pe care nu le uită niciodată: că terorismul era palpitant și că, oricât de profund justificată i-ar fi cauza, el, unul, nu putea trece peste obstacolele morale pe care le-ar fi implicat astfel de acțiuni sistematice. A fost mutat la Direcția Propagandă, iar în următorii doi ani se întoarse la ce știa să facă mai bine, și anume crearea de identități false.

„Reinventarea sinelui, această temă americană clasică”, avea să scrie el în memorii, „a început pentru mine în timpul coșmarului reprezentat de cucerirea Europei vechi de către rău. Faptul că șinele poate fi transformat atât de ușor e o descoperire periculoasă, ce creează dependență. Odată ce ai început să folosești acest drog, e greu să te mai oprești”.

Falsurile deveniseră cea mai importantă sarcină a Direcției lui. Pe măsură ce Rezistența era din ce în ce mai unită și mai bine organizată, iar numărul bărbaților și al femeilor care erau implicați crescuse, documentele false deveniră tot mai mult niște elemente esențiale, fără de care nu se putea face nimic. Lupta Studențească își construise treptat legături mai strânse cu rețelele de informații din Auvergne, cu rețeaua Alibi a lui Charaudeau, cu organizația Kleber a colonelului Râvet și Falanga lui Christian Pineau, dar și cu alte comandouri de acțiune – Ardenții, al căror simbol era flacăra Ioanei d'Arc, Mitridate și ORA. Toată această muncă îl ținea pe Cauchi departe de Clermont-Ferrand pentru perioade îndelungate, astfel că un tip îngâmfat, pe numele său George Mathieu, îi ținea locul, devenind de fapt șeful activ al grupului Mitridate. Mathieu era un bărbat solid, numai oase și dinți. Ochii săi albaștri erau oarecum bulbucați, iar părul blond îi era dat cu ulei. Insista să poarte beretă ca un gest de rebeliune și era respectat datorită comportamentului său militaros, de gheață. Prietena sa, Christiane, lucra în birourile de la Vichy ca secretară a unui anume căpitan Burcez.

Asta părea să reprezinte o legătură valoroasă în interior. În orice caz, dintr-o seamă de motive, nimeni nu-i contesta lui Mathieu dreptul de a conduce.

198

Multe pachete trebuiau duse în acel moment înapoi și încolo, pe măsură ce atacurile de gherilă creșteau în forță și frecvență, iar nemții își intensificau vânătoarea de membri ai Rezistenței. Max Ophuls hotărî să

înceteze să se mai întrebe ce conțineau acele pachete. Curierii aveau nevoie de acte care să le asigure o călătorie sigură și treaba lui era să le furnizeze. Apoi, după ce evreii din Paris au fost ridicați, probabil vreo mie de copii evrei scăpară de trenurile morții, care îi duceau spre Auschwitz. Ca să poată fi duși la adăpost, în sud, era nevoie urgentă de acte false. Max Ophuls, a cărui operă fusese lăudată de Feuerstein, superiorul său direct, precum și de mai exaltatele – dar din ce în ce mai îndepărtatele – figuri ale lui Cauchi și Ingrand, drept cea mai bună din câte văzuseră, era cel ce crea multe din aceste identități, pe care le expedia noilor posesori cu ajutorul unor locuri secrete, de unde erau culese de intermediari anonimi.

Dar probabil că cea mai mare contribuție pe care Max Ophuls o adusese la cauza Rezistenței a fost una de natură sexuală, deși pentru a duce la capăt această realizare se văzu nevoit să-și creeze încă un sine fals și să trăiască în pielea lui inexistentă fără rezerve, dar, vai, cu durere. El a fost bărbatul care a sedus Pantera, pe Ursula Brandt.

În noiembrie 1942 germanii au invadat Zona Sud și miza a crescut imediat. Până atunci studenții de la Universitatea în exil din Strasbourg putuseră să se joace de-a rezistența, dar cu nemții încartiruiți în Clermont-Ferrand jocul devenea mult mai periculos. Pe ansamblu, o sută treizeci și nouă de studenți și cadre didactice aveau să moară ca urmare a implicării lor în mișcarea de rezistență. În luna noiembrie a aceluiași an căpitanul SS Hugo Geissler instala o „antena” a Gestapoului în Clermont-Ferrand. Directorul acesteia era Paul Blumenkamp, care se prefăcea a fi un individ inimos și binedispus. Extrem de influentul său asistent nu avea însă deloc astfel de pretenții. Era o femeie cunoscută sub numele de Pantera, pentru că purta o blană de panteră pe care nu și-o dădea jos niciodată, nici chiar în zilele cele mai fierbinți din an. Domeniul în care era specialistă absolută era acela al infiltrării, al nimicirii din interior, iar omul ei cel mai de seamă, colaboraționistul ei, agentul din interior, era nimeni altul decât George Mathieu. Din pricina trădării lui George Mathieu, multe grupuri ale Rezistenței – cum ar fi Mitridate sau ORA – au fost zdrobite, iar liderii lor arestați. Într-o serie de raiduri asupra acestor organizații au fost arestați și câțiva studenți, iar Reichsführer-ul SS Himmler a reușit în cele din urmă să autorizeze un atac împotriva universității, un atac de care influența pe care Danjon o avea la Vichy și reticența ministrului Ribbentrop de a-și înlătura propriul protejat o feriseră.

Atacul asupra universității, care deveni cunoscut sub numele de Marele Raid, a avut loc în 25 noiembrie 1943.

Profesorul de literatură Paul Collomp, un bun prieten de-al lui Max Ophuls, a fost împușcat în timp ce încerca să îi împiedice pe atacatori să ajungă la secretariat, unde erau ținute adresele profesorilor. Un profesor de teologie, Robert Eppel, cu care Max se împrietenise, a fost împușcat în

stomac în propria lui casă. Trădătorul George Mathieu îi identifică pe mulți dintre studenții care aveau acte de identitate false.

S-au făcut peste o mie două sute de arestări. Max Ophuls scăpă datorită unui instinct de autoconservare care îl îndemnase să își reducă relația pe care o avea cu Mathieu doar la strictul necesar. În consecință trădătorul nu a putut face legătura dintre numele de Sébastien Brant sau Max Ophuls și Niccolo, activist din Rezistență și maestru falsificator, așa că pe moment Max era în siguranță. Ca o măsură de precauție suplimentară, părăsi cabana lui Zeller și se mută cu o studentă drăguță de la Drept pe nume Angélique Strauss, una din tinerele îndrăgostite până peste cap de el – lucru de care nu va duce niciodată lipsă în viață. Își crea încă o identitate nouă (Jacques Wimpfeling, după un alt umanist medieval) și își luă concediu de la universitate.

În ziua de după atac André Danjon îi scrisese o scrisoare înflăcărată de protest prim-ministrului francez Laval, o tiradă în care aproape fiecare propoziție era o minciună. Minți în legătură cu numărul de studenți evrei de la universitate, precum și în ceea ce privea legăturile studenților și ale cadrelor didactice cu Rezistența. În acei ani de eclipsă îndârjirea lui era ca lumina reflectată de Pământ pe partea cealaltă a Lunii. Era singura sursă de lumină disponibilă. Ca urmare a zoo indignării sale bine jucate, universitățile i se permise să rămână deschisă. Apoi Danjon îi telefona personal lui Max în apartamentul lui Strauss.

— E ultimul act, zise el. Cortina a început deja să cadă.

Trebuie să te gândești să părăsești Franța.

În timpul șederii în cabana din Gergovie Max Ophuls își petrecuse timpul discutând istorie militară cu Gaston Zeller și scriind articole pe tema relațiilor internaționale, articole despre care el însuși se temea că erau excesiv de utopice și în care specula pe ideea construirii unei ordini mondiale mai stabile în perioada de după înfrângerea nazismului, oricât de improbabilă ar fi părut o asemenea înfrângere în acel moment. Aceste lucrări, în care prevedea necesitatea unor entități de tipul celor ce vor forma ulterior Consiliul Europei, Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială, îi plăcură foarte mult lui Danjon, care îi dezvălui că reușise să le strecoare ilegal la sediul Franței Libere din Londra și că ele îl impresionaseră pe de Gaulle.

— Alături de General poți face mult mai multe pentru țara ta decât aici, îi zise Danjon. Pregătește-te. Noi vom pregăti evadarea. Mi-e teamă că de data asta nu vei mai putea zbura. Ar însemna să-ți forțezi norocul.

— Înainte de a pleca, răspunse Max, mai am ceva de făcut.

A doua ispravă legendară a lui Max Ophuls din timpul anilor săi din Rezistență deveni cunoscută sub numele de „Mușcatul Panterei”. Când vorbeau despre ea, oamenii își coborau vocile până la tonurile șoptite rezervate realizărilor de un imposibil frumos și ridicol. Agentul Niccolo, care era de-acum o figură reprezentativă în rezistența unificată,

cunoscută sub numele de MUR – organizație creată prin contopirea Luptei Studențești cu celelalte două mari armate ale Rezistenței, Franc-Tireur și Liberation – pur și simplu dispăru. S-ar fi zis că el, Sebastian Brant, Jacques Wimpfeling și Max Ophuls încetaseră cu toții să mai existe.

Locul lor fusese luat de un ofițer german, Sturmbahnführer Pabst, transferat de la Strasbourg pentru a o ajuta pe Ursula Brandt și echipa ei la interogatorii. Avea hârtiile oficiale semnate de însuși Heinrich Himmler, a cărui antipatie pentru universitatea în exil nu era un lucru nou. Faptul că falsul Pabst nu stârni nici o suspiciune stătea mărturie pentru talentul impostorului, fiind un elogiu adus forței implacabile a voinței lui, care pur și simplu nu-i permitea nimănui să aibă vreo bănuială cum că nu ar fi putut fi ceea ce pretindea că este. Vorbea o germană impecabilă, se făcu remarcat prin devotamentul absolut pe care îl avea față de Reich, iar documentele îi erau în perfectă legalitate, deci nu se putea pune la îndoială autenticitatea și forța autografului Reichsführer-ului SS. Era de asemenea – după cum remarcă Pantera când o complimentă pentru personalitatea ei puternică și felină, care îi făcea porecla atât de potrivită – un bărbat atractiv și cu un farmec personal puternic. Ursula Brandt era o femeie scundă și îndesată, căreia termenul de felină nu i se potrivea tocmai bine, dar cu toate acestea ea acceptă complimentul fără să protesteze. O săptămână mai târziu ea și Sturmbahnführer-ul erau amanți.

Odată ajunsă în pat, Brandt dovedi că era ca o panteră măcar într-o privință: îi plăcea să-și folosească dinții și ghearele. Iubitul ei declară stoic că îi place așa ceva și o încuraja să nu se abțină, ci dimpotrivă, să dea frâu liber tuturor pornirilor sexuale pe care le-ar fi avut, indiferent cât de extreme. Deseori, după ce făceau dragoste, cearșafurile erau pătate de sânge, iar Brandt era năpădită de o durere sugrumată, care-i înțepenea spatele și o făcea extrem de maleabilă. Astfel, în schimbul secretului împărtășit al cicatricelor lui nocturne, inexistentul Sturmbahnführer căpătă acces aproape nelimitat la secretele slujbei ei din timpul zilei. Pe parcursul lunii în care s-a desfășurat legătura lor falsul Pabst a reușit să transmită un șuvoi de informații neprețuite către MUR. Apoi, într-o dimineață, când pe ușa locuinței sale apăru semnul de avertisment de la maquis – un cerc mic de cretă cu un punct în centru, care însemna „Fugi, încep să te suspectez” – dispăru discret din nou.

Din câte se știe, acesta este singurul exemplu din cel de-al Doilea Război Mondial de „împunsătură inversă” reușită, ca răspuns la operațiunile de infiltrare ale Gestapoului, iar odată ce înșelăciunea ieși la suprafață, Ursulei Brandt îi deveni imposibil să-și mai mențină poziția, așa că dispăru și ea, la fel ca și imaginarul ei iubit. Reichsführer-ul SS Himmler era neîndurător.

Într-un pasaj sumbru din memoriile sale, Maximilian Ophuls reflecta la evenimentele din timpul Marelui Raid și la propria lui răzbunare pe unul dintre arhitecții acestuia.

„Fiecare moment de bucurie din Rezistență și flecare triumf erau marcate de tragediile despre care știam că au loc. Am fost norocoși să reușim în operațiunea Pantera, dar când mă gândesc la zilele acelea, nu mă gândesc la victorie, ci la camarazii pe care i-am pierdut. Mă gândesc, de exemplu, la Jean-Paul Cauchi, fondatorul mișcării și liderul nostru, care a fost arestat la Paris cu doar două luni înainte de debarcările din Ziua Z și trimis la Buchenwald. În 18 aprilie 1945, chiar când trupele americane se apropiau de Buchenwald, a fost ucis așa, din răzbunare, de personalul german lipsit de suflet al lagărului. Și mă gândesc cu ceva mai multă satisfacție la procesul lui George Mathieu, care a fost arestat în septembrie 1944, a pretins că devenise trădător pentru că Ursula Brandt îl amenințase că o va ucide pe prietena lui gravidă dacă nu o făcea, a fost găsit vinovat și a fost împușcat pe 12 decembrie. M-am opus toată viața pedepsei cu moartea, dar în cazul lui Mathieu trebuie să recunosc că inima e mai tare ca mintea.”

Mai scria, de asemenea, „Intrarea în Rezistență a fost pentru mine un soi de zbor. Ți luai rămas-bun de la numele pe care îl aveai, de la trecut și de la viitor, te rupeai de propria ta viață și existai doar într-un continuum al muncii, fiind menținut pe linia de plutire de necesitate și fatalism.

Da, mă cuprindea un sentiment de înălțare, stăvilit însă de convingerea mereu prezentă că puteai să te prăbușești sau să fii doborât în orice moment, fără nici un fel de avertisment, și să mori în praf ca un câine”.

Max Ophuls a înțeles abia după ce a ajuns la Londra cât de privilegiat fusese când i se permisesese accesul la așa-numita Filieră Pat, un sistem de evadare cu baza la Marsilia, creat de căpitanul Ian Garrow și condus, după ce Garrow a fost trădat și prins, de „comandantul Pat O'Leary”, un doctor belgian al cărui nume adevărat era Albert-Marie Guerisse.

Z03

Această filieră, coordonată de Secția DF din Comandamentul Executiv al Operațiunilor Speciale Britanice, a fost creată și menținută în primul rând pentru salvarea piloților și spionilor rămași în spatele liniilor dușmane. În ciuda pericolului continuu de a fi trădați și prinși, agenții ei stabiliseră un record spectaculos, reușind să trimită clandestin la adăpost peste șase sute de luptători. Cu toate acestea, în contextul tensiunii crescânde dintre generalul de Gaulle, pe de o parte, și Churchill și Roosevelt, pe de altă parte, s-a întâmplat un lucru extrem de neobișnuit: serviciile filierei au fost puse sub controlul unui individ necombatant doar pentru că de Gaulle voia să-1 alipească Forțelor

Francezilor Liberi, la sediul lor din Carlton Gardens. Motivul acestui aranjament excepțional era faptul că de curând sosise la sediul FFL doamna Francois Charles-Roux, născută Fanny Zarifi, soția noului aghiotant al generalului, a cărei tiză și mătușă, Fanny Vlasto Rodocanachi, împreună cu soțul ei, dr. George Rodocanachi, acceptaseră ca apartamentul lor din Marsilia să fie transformat în sediu și adăpost local pentru Filiera Pat. Hurducat pe drumuri lăturalnice și pline de hârtoape, în remorca unui camion de legume, sub un morman de sfeclă, Max Ophuls n-avea nici cea mai vagă idee despre toate aceste mistere. Se întreba doar dacă fuga lui de șobolan nu va eșua cumva din cauză că toate aceste izbituri și lovituri, plus greutatea sacilor de sfeclă, îi vor frânge naibii spatele. Singurul lucru care nu-i trecea prin minte era că se afla pe punctul de a o întâlni pe femeia extraordinară ce avea să devină singura lui soție.

O chema Șobolanul Gri. Numele ei adevărat era Margaret „Peggy” Rhodes, dar când i-a fost prezentată lui Max, în salonul lui George și Fanny Rodocanachi, de către Elisabeth Haden-Guest, o compatrioată englezoaică, a fost folosită exact faimoasa ei poreclă, un apelativ pe care i-l dăduseră nemții din cauza faptului că le tot scăpa printre degete.

— Niccolo, maestre falsificator, zise Haden-Guest pe un ton jucăuș, dă-mi voie să-ți prezint șobolanul pe care deratizorii nu îl pot căsăpi.

Max Ophuls a fost uimit de atmosfera de relaxare, desfătare și chiar ilaritate care domnea în apartamentul asediat Z04 al familiei Rodocanachi și observă rapid că organizatoarea distracției din acea seară era chiar Șobolanul Gri. Frumusețea Șobolanului era evidentă, deși făcea tot ce-i stătea în putință să și-o ascundă. Chica ei de păr blond arăta de parcă nu fusese spălată de o lună și îi stătea țeapănă la spate, ca o perie de spălat sticle. Purta o cămașă bărbătească lăbărțată, în carouri, care nu văzuse fierul de călcat de zile întregi și pe care și-o încheiase până la gât. Nasturii de la manșete erau și ei încheiați. În partea de jos purta pantaloni largi, de catifea reiată, și pantofi de pânză. Arăta ca un vagabond, se gândi Max, o haimana închisă la toți nasturii, care se rătăcise cumva pe coridoarele secrete ale războiului. Cu toate acestea ochii îi erau niște imense lacuri adânci, iar trupul, abia vizibil pe sub acel întreg camuflaj, îi era lung și zvelt. Dincolo de toate, avea atât de multă energie, încât încăperea părea prea mică să o încapă.

— Ești norocos că vei călători cu ea, îi spuse Fanny Rodocanachi lui Max. În luptă face cât cinci bărbați.

Șobolanul izbucni în hohote de râs.

— Dumnezeule, Fanny dragă, dar chiar știi cum să recomanzi o fată unui tip! chicoti ea. Ce zici, Niccolo, ești gata să treci granița spaniolă târâș, singur-singurel, doar cu o tânără care a ucis un om cu mâinile goale?

Avea douăzeci și patru de ani – cu aproape zece ani mai puțin decât Max – și fusese deja măritată o dată, cu Maurice Liota, un om de afaceri din Marsilia care fusese torturat și omorât de Gestapo la un an după ce se căsătoriseră, pentru că refuzase să le spună unde se afla ea, și pe care i-l descriesese lui Max Ophuls înainte, în timpul și după propria lor căsnicie drept „iubirea vieții mele”. Reușise să scape fără să fie prinsă, pe schiuri și conducând o mașină atât de repede și de iscusit, încât avionul care o urmărea nu o putuse opri. Odată sărise dintr-un tren în mișcare. Altădată, în Toulouse, a fost arestată, dar s-a prefăcut atât de convingător că e o casnică nevinovată din Provence, încât nemții i-au dat drumul să plece după patru zile, fără să afle vreodată că îl avuseseră în gheare pe însuși Șobolanul Gri.

— Urăsc războiul! îi spuse ea lui Max la acea primă întâlnire din apartamentul conspirativ din Marsilia, dar războiul e aici, nu? Așa că n-am de gând să-mi flutur batista la bărbații care pleacă și apoi să stau acasă și să le tricotez căciuli.

Fuga lor a fost un succes. Însăpăimântătoare, cu momente în care au scăpat ca prin urechile acului, momente atât de bizare, încât păreau aproape ficționale, dar încheiată cu succes. Barcelona, Madrid, Londra. În ochii călăuzelor de pe ambele părți ale frontierei, dincolo de expresia lor de neutralitate, Max avu uneori impresia că detectează o combinație ciudată de resentiment și dispreț. „Voi plecați și noi nu putem,” alterna cu „Voi fugiți și noi nu”. Era prea tulburat ca să-i pese și asta pentru că, până să ajungă la baza armatei regale din Northolt într-un avion militar britanic, Maximilian Ophuls se îndrăgostise. Northolt era, ca întotdeauna, învăluit în vântul rece al iernii londoneze. Nici clișeul lapoviței n-a putut fi evitat. Francois Charles-Roux fusese trimis să-l întâmpine pe împleticitul de Max, iar un ofițer anonim de la serviciile secrete o aștepta pe Șobolan. Cei doi refugiați stăteau înfolfoliți pe pistă, în burnița înghețată, iar Șobolanul încercă să-și ia la revedere, dar înainte să se despartă, Max o întrebă dacă putea s-o mai vadă. Asta o duse într-o stare de confuzie totală și dezlănțui la femeie un spectacol uimitor de târșăit de picioare, îmbujorări aprinse, mâini frământate agitate și scurte râsete ascuțite și isterice, care îi întrerupeau rafalele discursului sacadat.

— Ha-ha! Ei bine, habar n-am! De ce naiba ai vrea.

Dar. Hm! Aha! Asta dacă ești, cum ar veni. Știi ce zic!

Serios, înțelegi? N-am chef să! Ha-ha! Mă bag! Nu că ar fi vorba de așa ceva, nu? Ei, ei, ha-ha? Din moment ce tu m-ai întrebat! Din moment ce ești. Ah, destul de drăguț ca să.

Of, fir-ar, sunt absolut jalnică! Of, mamă, ajutor! Bine, fie.

După care, îndreptându-se spre el ca să îi depoziteze scurt un sărut pe obraz, îl calcă zdravăn pe picior.

Prima lor întâlnire, la Lyons Corner House din Piccadilly, a fost un dezastru. Margaret era o epavă, cu ochii roșii, nasul curgându-i și incapabilă să-și controleze lacrimile. Filiera Pat fusese trădată. Paul Cole, un om în care avuseseră încredere, al cărui nume adevărat era sergentul Harold Cole și care folosea porecla de Delobel, se dovedise a fi un șarlatan și un

206 agent dublu. Deconspirase tot grupul din Marsilia. Fanny Vlasto și Elisabeth Haden-Guest reușiră să scape, dar „Pat O'Leary” – Guérisse – fusese prins de Gestapo și trimis la Dachau. În mod cu totul surprinzător, avea să supraviețuiască torturii, ajungând să trăiască zile mai bune și să îmbătrânească într-o Europă nouă, pentru a cărei eliberare făcuse atât de multe. Dr. George Rodocanachi a fost mai puțin norocos. A murit la Buchenwald, la câteva luni după ce a fost prins.

— Să știi că mă întorc, zise Șobolanul Gri, suflându-și cu putere nasul. Mă întorc de îndată ce îi pot sili să mă lase să plec.

Max ar fi vrut s-o implore să rămână, dar nu zise nimic. Îi ținu doar mâinile într-ale sale. Trei luni mai târziu femeii i se permise să plece. Roata războiului se întorsese, iar viața lui Maximilian Ophuls își schimbă și ea direcția, curgând năvalnic spre această femeie frumoasă, stângace, neînfricată, cu sexualitatea încă adormită și, în plus, departe de Franța, spre America, datorită antipatiei neașteptate, dar puternice, chiar la limita ostilității, pe care i-o arătase generalul Charles de Gaulle.

Londra acelei ierni era o inimă plină de cratere. Se vedeau peste tot distrugerile lăsate în urmă de bombardamente, străzile retezate, casele înjumătățite, găurile, golurile, golul.

Pe șosele nu prea circulau mașini. Cu toate acestea oamenii își vedeau de treabă imperturbabili, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ca și cum nu urmau să-și petreacă noaptea în vreo stație de metrou, fără haine de schimb, ca și cum nu i-ar fi preocupat soarta copiilor lor evacuați. Carlton Gardens era relativ neatinsă. Charles-Roux îl luă pe Max ca să-l prezinte generalului. De Gaulle stătea la una din ferestrele unui birou cu lambriuri, în profil, ca o caricatură a lui însuși, și îl salută pe Max fără să se întoarcă.

— Deci iată-1: tânărul geniu al lui Danjon, zise el. Dați-mi voie să vă spun un lucru, monsieur. Nu pun la îndoială judecata prietenului meu, prorectorul. Realizările și virtuțile dumneavoastră sunt, fără îndoială, remarcabile. Cu toate acestea propunerile pe care le faceți în aceste articole sunt în cea mai mare parte irealizabile. Un soi de asociație europeană? Foarte bine. Va trebui să uităm ce s-a întâmplat și să fim prieteni cu Germania. Asta da. Restul propunerilor nu sunt decât un nonsens barbar care ne va da, legați și cu căluș la gură, pe mâna americanilor, ceea ce înseamnă o nouă captivitate imediat după cea veche. N-am să permit niciodată așa ceva.

Max nu zise nimic. De Gaulle încetă, la rândul lui, să mai vorbească. O clipă mai târziu Charles-Roux îi atinse cotul lui Max și îl conduse afară din cameră. În timp ce plecau, îl auziră pe de Gaulle, care era tot la fereastră, cu mâinile împreunate la spate, spunând „Ah, când vor afla câte frânturi de bețe de chibrituri a trebuit să folosesc ca să eliberez Franța!”

— Trebuie să înțelegi că Roosevelt îl tratează de câtva timp ca pe un gunoi, zise Charles-Roux în fața ușii generalului. Și nici Churchill nu îi arată prea mult respect. Chiar și în corpul diplomatic francez sunt mulți cei care dezaprobă o apropiere prea serioasă de FFL. Roosevelt ar scăpa de general dacă ar putea. L-ar prefera, de exemplu, pe Giraud.

După acea zi Max a avut puține contacte cu generalul. Is-a dat de lucru la Direcția Propagandă, unde scria mesaje care erau apoi aruncate în Franța, traducea texte nemțești, aștepta să treacă timpul, aștepta serile și pe Șobolan.

Porchester Terrace, Bayswater, o stradă pe care nevoile industriei de armament o lăsaseră fără porțile și balustradele pe care le avusese, își ascundea goliciunea în ceața iernii, la fel ca toate străzile din Londra. Max locuia în subsolul unei case al cărei proprietar era Michel Vlasto, fratele lui Fanny Rodocanachi. O mare parte din scări fusese distrusă de o bombă cu fosfor, iar casa mirosea puternic a ars. Ca să urci sau să cobori, trebuia să îmbrățișezi peretele.

Viața avea peste tot găuri în ea. Era ca o carte cu paginile rupte, mototolite și azvârlite.

— Nu-ți face puobleme, ha, zise administratoarea indiană, doamna Shanti Dickens, o femeie de dimensiuni generoase, îmbrăcată cu o beretă imensă, un palton verde, lăbărțat, și bocanci cu șireturi.

Doamna Dickens avea o poftă de mâncare atât de mare, încât se înfrupta și din cuvinte.

Io8

— Să nu pățea'că ni'eni ni'ic, as'a e i'po'tant, nu-'șa? zise ea, ară tînd înspre o găleată de nisip, 'zistă c'te una la fi'care 'taj. Su'sol, paute', p'imul 'taj, to'te. C'z de nev'ie.

Doamna Dickens era în stare să recite din memorie toate articolele despre crime din ziarele de duminică.

— A ci'p'rți'o, dom'le, 'magin'ți-'ă, zicea ea cu încântare.

Foa'te, foa'te guaznic, dom'le, nu-'șa? Poa' o măn'că la ceai.

Șobolanul venea în vizită cât putea de des, luptându-se cu camuflajul și ceața verde și având grijă să-și țină lanterna îndreptată în jos. În serile când ea nu apărea, Max stătea de unul singur, înfodolit în palton, lângă radiatorul cu un singur element și își blestema soarta. Depresia care stătea întotdeauna la pândă în colțurile minții lui se repezea în mijlocul camerei, alimentată de frig și de singurătate. Trădarea era cea mai populară monedă a acelor vremuri. Americanii îi

disprețuiau pe Francezii Liberi pentru că erau convinși că organizația era plină de colaboraționiști, iar englezii răspundeau împânzind sediul din Carlton Gardens cu informatori britanici. George Mathieu. Paul Cole. Prietenii îți deveneau călăi. Dacă aveai prea multă încredere, erai un om mort. Dar ce fel de viață era aceea fără încredere? Cum putea exista vreo profunzime sau bucurie în relațiile umane fără ea?

„Acesta e răul pe care îl vom duce cu noi în viitor”, se gândi Max. Neîncrederea, firescul înșelăciunii, acestea erau craterele făcute în toate inimile.

— Dacă supraviețuim, Șobo, n-am să te înșel niciodată, se jură el cu voce tare în camera goală.

Dar bineînțeles că a făcut-o. N-a omorât-o, dar și-a petrecut viața înfigându-i cuțitele infidelității în inimă. Iar apoi a apărut Boonyi Kaul.

Dificilul adevăr era că Margaret „Peggy” Rhodes era o amantă de toată jena. Nu se implica deloc. Fusese modelată de Rezistență și nu știa nimic despre bucuriile cedării.

Maximilian Ophuls încercă să o educe cu atenție, fără să pară prea didactic, și existară perioade scurte când ea păru dispusă să învețe, dar n-avea răbdare pentru așa ceva. Voia pur și simplu ca treaba să se termine repede, ca să poată vorbi, să se poată giugiuli și să se comporte exact ca niște oameni îmbrăcați, ca niște prieteni, nu ca niște iubiți. Îi mărturisi că întotdeauna avusese un „libido scăzut”. Insistă însă că îl iubea. Îmbrățișându-l puternic pe sub păturile în carouri ale acelei ierni din subsol, îi jură că nu fusese niciodată atât de fericită și, prin urmare, îi era din nou teamă să nu moară. Îi mai spuse și că era stearpă.

— Adică are importanță? Ne despărțim din cauza asta?

Cu mulți tipi până aici mi-ar fi, știi? Nu poți plodi, se duce dracului totul pe apa sâmbetei! Ha! Aha! Ha-ha-ha!

Max fu surprins când se auzi răspunzând că nu avea nici o importanță.

— OK, minunat, zise ea. Schimbăm subiectul? Te deranjează? Îl mai ții minte pe individul care m-a așteptat la Northolt? Tipul de la MI 9? Ar vrea să vorbească cu tine. Eu nu sunt decât mesagerul, îți dai seama. Nici o problemă dacă nu vrei. Dar așa putea să aranjez o întâlnire.

Întâlnirea cu tipul de la serviciul secret, al cărui nume era Neave, avu loc peste o săptămână la Hotelul Metropole de pe Northumberland Avenue.

— Și eu am fost salvat prin Filiera Pat, zise englezul în loc de introducere. Așa că am terminat aceeași școală, cum ar veni.

Max Ophuls se gândi ce cald era în interiorul hotelului și cum puteai fi gata să faci aproape orice ca să-ți fie așa de cald. Ar fi refuzat propunerea pe care i-a făcut-o Neave în ziua aceea dacă întâlnirea ar fi avut loc într-o încăpere friguroasă și în care trăgea curentul? Era oare chiar atât de superficial?

— Pe scurt, te vreau în echipă, își termină Neave discursul. Dar asta înseamnă că trebuie să abandonezi vasul. Eo decizie grea, știi. Probabil că ai nevoie de timp ca să te gândești la toate astea. Nici o problemă. Ai cinci minute. Fie, zece.

Max Ophuls știuse din momentul în care auzise propunerea că nu o va refuza. Englezul, care îi vorbea bazându-se pe informațiile și susținerea americanilor, îl voia în echipă.

Raționamentul său a fost Alt bilet nu mai capăt, căci comunitatea mondială avea să li se supună americanilor, chiar dacă scorșosul ăla de general cu nas mare nu avea s-o facă.

Nemții or să piardă războiul. Viitorul avea să fie planificat ZIO peste trei săptămâni, în iulie, la New Hampshire, într-un loc numit Bretton Woods. Delegați din probabil patruzeci și ceva de țări se vor aduna acolo, fiecare cu „savantii”, „creierele” și „visătorii” lor, ca să proiecteze reconstrucția Europei după război și să discute problemele ratelor de schimb valutar instabile și ale politicilor comerciale protecționiste.

Maximilian Ophuls era o piesă esențială în acest puzzle.

Avea să i se ofere o catedră universitară, cel mai probabil la Columbia, și o colaborare la Oxbridge.

— Mâini peste mare¹, zise Neave. Din punctul nostru de vedere, ești unul din cei mai importanți participanți. Nu trebuie să fii afiliat nici unei delegații naționale. Avem nevoie de tine ca să coordonezi grupurile de lucru, să faci munca de proiectare, să ne dai o structură care să țină.

Viitorul se năștea, iar el fusese rugat să-i fie moașă. În locul slăbiciunii Parisului, în locul casei sleite, din cărți de joc, a bătrânei Europe, el va construi un zgârie-nori de fier și oțel al viitorului.

— N-am nevoie de timp, spuse el. Poți conta pe mine.

Se simțea de parcă ar fi primit o surprinzătoare cerere în căsătorie de la o pretendentă neașteptată, dar extrem de dezirabilă, și știa că Franța, mireasa pe care părinții și sângele i-o aleseseră, cu care nunta fusese aranjată din ziua în care se născuse, Franța s-ar putea să nu-l ierte niciodată fiindcă o părăsise la altar. În mod cert Charles de Gaulle n-avea să o facă. În noaptea aceea, îngrămadit alături de Peggy Rhodes sub cuverturile din patul său din camera cu podele ușor înclinate de la subsolul clădirii din Porchester Terrace, își anunță propria cerere în căsătorie:

— Te măriți cu mine, Șobo?

La care ea îi răspunse:

— Oo! Oo! Oo! Ooh, da, cârțița mea, mă mărit.

Pe Neave l-a mai întâlnit o dată, pe la începutul anilor '80, pe când Max se alăturase iar lumii serviciilor secrete, în timp ce fostul ofițer de informații devenise membru al Parlamentului și un confident de

încredere al premierului Margaret Thatcher. Statură la un pahar pe terasa palatului

1. Aluzie la un marș al compozitorului american John Philip Sousa.

Zn Westminster și vorbiră despre vremurile de demult. La scurt timp după aceea Airey Neave a fost aruncat în aer de o bombă a Armatei Republicane Irlandeze în timp ce ieșea cu mașina din parcare a Camerei Comunelor. Trădarea nu avea limite.

Supraviețuiești unui complot și următorul te ajunge din urmă. Ciclul violenței nu fusese întrerupt. Probabil că era ceva tipic rasei umane, o manifestare a ciclului vieții. Poate că violența ne arăta ce însemnăm sau cel puțin era pur și simplu, poate, ceea ce făceam.

În aprilie 1944 proaspăta soție a lui Max Ophuls, Șobolanul Gri, era parașutată în Auvergne. Misiunea ei era să localizeze grupurile de maquis și să le conducă spre armele și muniția parașutate din două în două zile de Forțele Aeriene Regale. Apoi trebuia să le ajute să se organizeze pentru insurgența armată, ce urma să coincidă cu debarcările din Normandia. Ca parte a acestui proces de pregătire, a condus un raid al Rezistenței împotriva sediului Gestapoului din Montluçon și a atacat o fabrică germană de armament.

Iar apoi a venit 6 iunie, Ziua Z, ora H, minutul M, iar ea a rămas acolo ca să lupte alături de MUR, căreia îi venise în cele din urmă mult-așteptatul moment. La sfârșitul lui iunie, când a plecat spre conferința de la Bretton Woods, Maximilian Ophuls n-avea de unde să știe dacă Șobolanul era viu sau mort. După cum se temuse, reprezentanții FFL fuseseră instruiți să îl trateze ca pe un paria, ba chiar aproape ca pe un trădător. Lipsa lui de loialitate nu avea să-i fie iertată niciodată. Din acea direcție nu avea să-i mai parvină nici o informație. În cele din urmă doamna Shanti Dickens a fost cea care l-a contactat prin telefon.

— Dom'le! Dom'le! Dom' Max, nu? Da, dom'le. Foa'te bine! Ho Kay! Doa'na Max e bine, dom'le! Vă iub'ște, dom'le!

Ura! Ea 'ntreabă un' dracu'ați plecat, dom'le. Ho Kay? Foa'te bine, dom'le! Ura!

Pe 26 august, la o zi după eliberarea Parisului, de Gaulle mărșăluie pe Champs-Élysées împreună cu reprezentanții mișcării Franța Liberă, precum și cu membri ai Rezistenței.

O englezoaică mărșăluie în acea zi alături de francezi. Iar pe

27 august doamna Max, Margaret Rhodes, Șobolanul Gri, zbură la New York și cei doi Ophuls își începură viața de familie americană.

Aproape douăzeci de ani mai târziu, în noaptea dinaintea plecării împreună cu soțul ei la New Delhi, doamna Margaret Rhodes Ophuls visă că după lungi decenii de sterilitate, va rămâne în fine gravidă și va avea un copil în India. Copilul era frumos și păros, cu o coadă lungă și răsucită, dar ea nu putea să-l iubească, iar când îl pune la sân, o

mușca tare de sfârc. Bebelușul era fetiță și, deși prietenii ei erau îngroziți să o vadă legănând o șobolăniță neagră, ei nu-i păsa. Ea însăși fusese cândva un șobolan, dar redevenise în cele din urmă o ființă umană, nu-i așa, mai nou își spăla părul și purta haine elegante și abia dacă își mai încrețea nasul sau se târa prin gunoaie sau orice altceva ar fi putut semăna cu un comportament de rozător și fără îndoială că așa se va întâmpla și cu fetița ei, Șoboletta ei. Și acum era mamă, așa că dacă se comporta pur și simplu ca și cum ar fi iubit-o pe Șoboletta, atunci iubirea va începe, probabil, să se reverse din ea. Nu era decât un blocaj temporar. Unele mame aveau probleme cu laptele, nu-i așa, laptele nu voia să iasă, iar ea avea aceeași dificultate cu iubirea. În fond, avea patruzeci și cinci de ani și copilul îi apăruse târziu în viață, așa că era de așteptat să aibă unele probleme deosebite. Nu era nimic serios. Șoboletta, dulce Șoboletta, cânta ea în vis, cine e mai grozavă ca tine?

Nu îi spuse soțului ei despre viziune. Ea și ambasadorul Maximilian Ophuls ajunseseră să ducă vieți mai mult sau mai puțin separate. Cu toate acestea mențineau aparențele în public. Memoriile lui Max transformaseră, nu-i așa, povestea lor de dragoste din timpul războiului în proprietate publică și cartea rămăsese pe lista celor mai bine vândute titluri timp de doi ani și jumătate, deci cum ar fi putut să nu continue să fie ceea ce le dăduse șansa nemuririi? Căci erau – și fuseseră timp de două decenii – „Șobo și Cărti”, cuplul de aur al cărui sărut din New York, la sfârșitul mării conflagrații, devenise o imagine pentru o întreagă generație, imaginea simbolică prin excelență a dictonului „Dragostea învinge totul”, a spintecării monștrilor și a binecuvântării sortii, a triumfului virtuții asupra răului și a victoriei a tot ce era bun în ființa umană asupra tuturor relelor.

— Dacă am încerca să ne despărțim, ha! ho-ho! probabil, nu-i așa, că am fi linșați, zise ea o dată, ascunzându-și inima zdrobită dedesubtul unui stoicism sacadat. Ce noroc, în fond, că nu, hehehehe! nu cred de fapt în nenorocitul de divorț!

Așa că a fost păstrată ficțiunea poveștii de iubire care nu moare – într-un mod imaculat de către ea, într-un mod extrem de maculat de către el. Ea ținea însă condica. Era mai nou o femeie bogată. La moartea părinților săi intrase în posesia unor bucăți impresionante de teren cultivabil în Hampshire, precum și a unor întinse podgorii cu vin de porto de-a lungul râului Douro. Asta îi permitea să își finanțeze investigațiile în rarele ocazii în care fostele sale contacte din lumea fantomă se întorceau cu mâna goală. În consecință, știa numele fiecărei femei pe care soțul ei o sedusese, al fiecărei studente adoratoare de la masterat, al fiecărei asistente dispuse să fie cercetată, al fiecărei frumuseți frivole din partea rezidențială a orașului și al fiecărei femei ușoare de la petrecerile din centru, numele tuturor translatoarelor simultane personale de la conferințele internaționale la care se ducea și

al fiecărei curve de vară din East End căreia i-o trăgea în casa lor din South Fork, casă cocoțată pe înălțimile împădurite lăsate în urmă de ghețari pe munții de la marginea morenei. În cele mai multe cazuri aflase și adresele și numerele de telefon ținute la secret. Nu o contactase pe niciuna din aceste femei, dar își spunea că îi place să aibă informația, că preferă să știe. Era o minciună cu care se amăgea singură. Numele lor se răsuceau în ea ca niște cuțite, iar străzile, numărul apartamentelor, codurile poștale și numerele de telefon îi făceau în memorie cratere incandescente, ca niște bombe cu fosfor.

Cu toate acestea îi venea greu să-l învinovățească pe Max.

Nu numai războiul se retrăgea din ce în ce mai mult în trecut, ci și impulsurile ei erotice. Interesul pe care-l avea față de asemenea chestiuni – care oricum fusese întotdeauna superficial și intermitent – părea să se ofilească pe tulpină. „Lasă-l pe bietul om să și-o ia din altă parte dacă chiar trebuie”, își spuse ea cu cruzime, „atâta timp cât nu-mi flutură toate chestiile astea prin fața nasului. Așa o să pot să-mi văd de citit și de grădinărit fără să mă mai doară capul de chestia aia lipicioasă”. Reușea astfel să se mintă atât de bine în privința adevăratelor ei sentimente, încât atunci când o asalta amărăciunea – ceea ce se întâmpla periodic, făcând-o să izbucnească din senin în lacrimi fierbinți și să sufere de crize de friguri inexplicabile – reușea să înțeleagă de ce naiba era atât de nefericită. În avionul care îi ducea spre India, cu marele bărbat alături de ea, își permise să-și spună: „Fir-ar, grozavă mai e povestea noastră de dragoste! Deloc convențională, sunt de acord, dar, în fond, ce e convențional dacă te uiți cu atenție? Ridicați capacul oricărei vieți și dați peste tot felul de ciudățenii clocotind de zor. În spatele ușii oricărei case stau la pândă idiosincraziile și bizareriile. Normalitatea!

Asta e un mit. Oamenii nu sunt normali. Suntem o adunătură ciudată, asta e adevărul. Deviați, ciudați, străni. Dar ne descurcăm. Iată-ne aici, la înălțime, Max și cu mine, încă ținându-ne de mână după douăzeci de ani. Nu-i tocmai un lucru de aruncat. Nu-i rău deloc”. Apoi închise ochii și îi apăru din nou viziunea, șobolanul de la miezul nopții ridicat pe picioarele din spate, cerșind iubire, spunându-i mamă cu vocea ei pițigăiată de Șobolettă. Avea să se ocupe mult de orfani în India, hotărî ea. Da, copiii fără mamă din India vor afla că au un prieten în persoana ei. Poate acesta era înțelesul visului.

— Le-a plăcut de Galbraith, se spune că i-ar fi zis Lyndon Johnson lui Dean Rusk, așa că trimite-le tot un profesor liberal, dar vezi să nu se indienizeze și asta.

Când secretarul de stat Rusk îl sună pe Maximilian Ophuls, imediat după războiul indo-pakistanez din 1965, și îi oferi ambasada Indiei, Max își dădu seama că așteptase acel telefon, îl așteptase fără să știe că-l așteaptă, și că India, pe care nu o vizitase niciodată, s-ar putea

să se dovedească a fi, dacă nu chiar destinul lui, atunci măcar destinația spre care întortocheata călătorie a vieții îl îndreptase tot timpul.

— Trebuie să pleci chiar acum, zise Rusk. Domnii aceia indieni au nevoie de o palmă sănătoasă, americană, și suntem convinși că tu ești omul cel mai potrivit să le-o administrezi.

În De ce sunt săracii săraci, studiul său devenit clasic, Max Ophuls făcuse din India, China și Brazilia studii de caz în analiza sa economică, iar în mult-discutatul ultim capitol al cărții propusese o strategie prin care acești „uriași adormiți” se puteau trezi. Aceasta a fost, probabil, prima dată când un economist occidental a analizat serios ceea ce avea să devină cunoscut sub numele de „axa Sud-Sud”, iar când a pus telefonul înapoi în furcă, în seara aceea umedă din Manhattan – era sfârșitul lui septembrie, dar vara pur și simplu nu voia să se sfârșească – Max Ophuls s-a întrebat cu voce tare de ce tocmai un profesor care publicase un model teoretic despre felul cum economiile Lumii a Treia puteau înflori dacă învățau să ocolească dolarul american fusese ales să reprezinte Statele Unite într-unui din acele state sudice. Soția sa, Șobolanul, avea răspunsul.

— Aura, dragă, aura! Ha! Ce nu-nțelegi, tolomacule?

Toată lumea iubește starurile.

America habar n-avea ce să facă cu India. Lui Johnson îi plăcea atât de mult de dictatorul Pakistanului, mareșalul Mohammed Ayub Khan, încât era dispus să închidă ochii la prietenia din ce în ce mai strânsă a Pakistanului cu China.

— O soție poate să înțeleagă o aventură de sâmbătă seara a soțului ei atâta timp cât ea îi rămâne soție, îi spusese el lui Ayub la Washington.

Ayub răsese. Bineînțeles că America era soția. Cum putea președintele să se îndoiască de una ca asta? După care s-a dus acasă și a strâns legăturile cu China. Rusk, pe de altă parte, era ostil pe față intereselor indiene. Era perioada în care devalorizarea rupiei și criza națională de hrană puseseră India în umilitoarea situație de a fi dependentă de proviziile americane. Aceste provizii însă întârziiau, iar B. K.

Nehru, ambasadorul Indiei în Statele Unite, se văzu silit să aibă o confruntare cu Rusk pe această temă: ii 6

— De ce încercați să ne omorâți prin înfometare?

Răspunsul a fost la fel de direct: pentru că India primea arme de la Uniunea Sovietică. Înainte să plece spre New Delhi, Max îl vizită pe Rusk la Foggy Bottom¹ și se trezi expus unei tirade antiindiene, în care Rusk nu numai că se opunea graniței indiene din Cașmir, dar critica și anexarea statelor Hyderabad și Goa, precum și sprijinul manifest al câtorva lideri indieni pentru guvernul Vietnamului de Nord.

— Profesore Ophuls, suntem în război cu acel domn, Ho-Și-Min, și o să vă rog să le explicați cât se poate de clar autorităților indiene că prietenii dușmanilor noștri nu pot să ne fie decât dușmani.

De aceea, după strângerea de mână a lui Radhakrishnan Max Ophuls îi zise lui Margaret că, probabil, această popularitate bruscă a sa se va dovedi de scurtă durată.

— Dacă dansez cum îmi cântă Rusk, spuse el, în curând vor începe să arunce cu lucruri după noi.

Când își exprimă dorința să viziteze de îndată Cașmirul, ministrul indian de Interne, Gulzarilal Nanda, se opuse categoric: riscurile legate de securitate erau prea mari. Nu îi putea fi garantată siguranța. Acela a fost momentul în care, pentru prima dată în viața lui, Max Ophuls a utilizat puterea Statelor Unite ale Americii. „Puterea covârșitoare”, va scrie el mai târziu în Omul și puterea, „e de așa natură, încât cel care o deține nu are nevoie să facă aluzii la ea. Realitatea ei e prezentă în conștiințele tuturor. Astfel, puterea acționează subtil, iar cei puternici pot nega ulterior că și-au folosit-o vreodată”. În câteva ore decizia lui Nanda a fost anulată de biroul prim-ministrului Shastri și vizitei în Cașmir i s-a dat undă verde.

Cinci zile mai târziu ambasadorul Maximilian Ophuls, încotoșmănat în palton, cu acoperitoare de urechi din blană, cască de protecție pe cap și vestă antiglonț, stătea pe ceea ce era cunoscut atunci sub numele de granița de armistițiu și avea să devină mai târziu Granița de Control. Întreaga sa viață îi păru dintr-odată absurdă. Vila Belle Epoque din Strasbourg, cabana din Gergovie, subsolul din Porchester

1. Sediul Departamentului de Stat din Washington, D. C.

Terrace, summit-ueconomic din New Hampshire, apartamentul de la etajul al unsprezecelea de pe Riverside Drive, chiar și Roosevelt House, întinsa reședință ambasadorială recent terminată, construită în Chanakyapuri, enclava diplomatică din capitala indiană, de Edward Durrell Stone, arhitectul pe jumătate lăudat, pe jumătate luat în derâdere.

Toate acestea se estompară. Pentru o clipă ce păru să dureze o veșnicie, Max se desprinsese de toate eurile sale de până atunci – tânărul și excepționalul economist, avocat și student la Relații Internaționale, maestrul falsificator al Rezistenței, pilotul de excepție, supraviețuitorul evreu, geniul de la Bretton Woods, scriitorul faimos și ambasadorul american cocoloșit în casa puterii. Stătea singur și parcă dezbrăcat, copleșit de înalții munți Himalaia și incapabil să mai priceapă ceva la vederea proporțiilor crizei care tocmai se întrupase, a celor două armate încremenite față în față, de o parte și de alta a explozivei frontiere. Apoi istoria i se reazăză în matcă, iar el îi adoptă iar toate veșmintele familiare – în special istoria orașului din care se trăgea și mișcările frontierei franco-germane, ce fuseseră ca niște lovituri de bici aplicate vieții

locuitorilor din zonă. Se îndepărtase de toate astea, dar poate nu chiar atât de mult. Puteau oare două locuri să fie mai diferite decât acestea? se întrebă el. Puteau totuși două locuri să fie mai asemănătoare? Natura umană, marea constantă, rămânea cu siguranță aceeași, în ciuda tuturor diferențelor de suprafață. O frontieră șerpuitoare îl făcuse ceea ce era, se trezi el gândind. Venise oare aici, într-o altă asemenea zonă crepusculară instabilă, pentru a fi des-făcut?

Swaran Singh, ministrul de Externe indian, îi atinse brațul.

— Ajunge, zise el. E periculos să stăm aici, nemișcați, prea mult timp.

Max Ophuls avea să-și amintească pentru tot restul vieții momentul acela când forma conflictului din Cașmir i se păruse prea mare și prea străină pentru ca mintea sa occidentală s-o poată cuprinde și când își înfășurase propria experiență în jurul său, ca un șal. Încercase să înțeleagă sau să se împiedice să vadă că nu reușea s-o facă? Mintea sa descoperise asemănări în diferență pentru a clarifica lumea sau pentru a ascunde imposibilitatea oricăror astfel de clarificări? Habar n-avea care era răspunsul. Dar întrebarea era uriașă.

Începuse să-și caute aliați la Washington și reușise să afle câțiva: consilierul pe probleme de securitate națională McGeorge Bundy, potențialul său succesori, Walt Whitman Rostow, și cel care avea să îl înlocuiască de fapt pe Max la New Delhi după scandal, Chester Bowles. Bundy află că relația dintre Ayub și China era de fapt „semnificativ mai apropiată” decât erau dispuse părțile să o recunoască și îi spuse lui Johnson că India, „cea mai mare și, potențial, cea mai puternică națiune asiatică non-comunistă,,”, era „cel mai valoros obiectiv din Asia”, iar din cauza celor șapte sute de milioane de dolari – ajutorul militar pe care Statele Unite îl oferiseră Pakistanului – acest obiectiv prețios era pe punctul de a fi pierdut. Buturuga mică răsturna carul mare. Rostow susținu același lucru. „India e mai importantă decât Pakistanul.” Iar Bowles argumentă că reticența Americii de a livra armament Indiei îi împinsese pe defunctul Jawaharlal Nehru și acum pe Lai Bahadur Shastri în brațele rușilor.

„India a transformat Uniunea Sovietică în principala sa sursă de echipament militar numai atunci când a fost clar că noi nu suntem dispuși să îi oferim acest ajutor.” Johnson rămânea însă reticent. „Ar trebui să nu mai oferim asistență militară nici Indiei, nici Pakistanului”, replică el. Cu toate acestea oamenii de legătură din Washington ai lui Max Ophuls îl însărcinară să discute urgent, ca o „chestiune de prioritate”, ceea ce India își dorea cel mai mult, și anume să cumpere avioane de luptă supersonice în număr mare și în condiții avantajoase. Așezat pe covoare și perne în cabana de vânătoare de la Dachigam, răsând și bând în pauzele dintre actele piesei jucate de trupele de bhand din Pachigam, ambasadorul Maximilian Ophuls, „Evreul Zburător”, omul

care zburase spre libertate cu Racer-ul Bugatti, le povesti în șoaptă celor din delegația Ministerului de Externe indian despre diversele modalități în care ar fi fost posibil să se ajungă la o înțelegere referitoare la avioanele de luptă. Apoi Boonyi Kaul ieși să danseze și Max înțelese că destinul său zio indian va avea de-a face prea puțin cu politica, diplomația sau vânzarea de armament și foarte mult cu imperativele vechi de când lumea ale dorinței.

Așa cum Anarkali, dansându-și dansul de vrăjitoare în Sheesh Mahal, sala de oglinzi de la curtea mogulilor, îi cucerise inima prințului Salim, așa cum Madhubala dansase și vrăjise milioane de bărbați rămași cu gurile căscate în filmul ei de mare succes, tot astfel și Boonyi, în cabana de vânătoare de la Dachigam, înțelese că dansul îi schimba viața, că tot ce vedea născându-se în ochii ambasadorului american pălit de amor era nici mai mult, nici mai puțin decât propriul ei viitor. Iar la sfârșitul dansului, când el se ridică în picioare și aplaudă puternic și prelung, ea știa că bărbatul va găsi o modalitate de a o duce la el și că tot ce-i va rămâne ei de făcut va fi o simplă alegere, un singur act de voință: da sau nu. Apoi ochii ei îi întâlniră pe ai lui și își transmiseră răspunsul, trecând astfel de punctul de unde s-ar mai fi putut întoarce. Da, viitorul va veni spre ea ca un mesager coborât din ceruri pentru a-i da de veste unui muritor de rând despre decizia zeilor. Nu trebuia decât să aștepte și să vadă ce formă va lua acel mesager. Își împreună palmele mâinilor, își atinse bărbia cu vârful degetelor, privi spre el și apoi își plecă fruntea în fața acestui om puternic, iar în timp ce pleca, avu sentimentul că nu părăsea scena, ci își făcea intrarea pe cea mai mare scenă pe care i se permisesse vreodată să calce, că reprezentația nu era gata, ci de-abia începea, și că nu se va termina decât atunci când nici ea nu va mai avea zile. Depindea de ea să se asigure că povestea va avea un final mai fericit decât cel al dansatoarei de la curte. Pedepsa pe care o primise Anarkali pentru îndrăzneala de a se fi îndrăgostit de un personaj regal a fost să fie zidită într-un perete. În film – pe care, de altfel, Boonyi îl văzuse – producătorii găsiseră o modalitate de a o lăsa în viață: împăratul Akbar, înduplecat, pune să se construiască un tunel pe sub locul unde era zidită de vie, permițându-i astfel lui Anarkali să fugă în exil cu mama sa. O viață în exil nu era neapărat mai bună decât moartea, se gândi Boonyi.

Era la fel ca și cum ai fi fost zidit, doar că mormântul era mai mare. Dar acum veniseră alte vremuri. Poate că în a doua jumătate a secolului douăzeci i se putea da voie și unei dansatoare să-și câștige prințul.

Edgar Wood, consilierul ambasadei, un individ înalt, palid și slăbănog, cu păr moale și veșnic cu un coș mare pe obrazul drept, ca o aluzie la tinerețea sa ridicolă, pe care umbra unei mustăți ă la Zapata nu făcea decât s-o confirme, era un fost student masterand la Relații

Internaționale, la Columbia, și îl urmăse pe Max în India la insistențele neostenite ale ambasadorului. Motivul nu era inteligența și nici hărnicia lui Wood (deși era inteligent și prindea repede, iar la Columbia fusese cunoscut sub numele de Wood Nesățiosul, o poreclă pe care o adusese după el la ambasadă). Nu, motivul pentru care Wood era indispensabil era acela că făcea tot ce își dorea ambasadorul fără să sufle o vorbă despre asta. Nu era ușor să găsești descurcărețul perfect, mijlocitorul loial, reparatorul impecabil, dar fără o astfel de persoană unui om aflat pe scena publică i-ar fi fost imposibil să ducă viața pe care firea lui Max Ophuls îl silea să o ducă. El avea propria lui poreclă pentru Wood. În ochii săi puștiul nu era neapărat „nesățios”, ci semăna mai degrabă cu un castor. Dar, bineînțeles, nu i-a spus-o niciodată. Prima dată când a abordat subiectul aventurilor sale amoroase și a sugerat faptul că avea nevoie de un asistent discret, Castor Wood s-a oferit imediat.

— Doar o întrebare, domnule, îi spuse el lui Max. Aveți probleme cu spatele?

Max se arătă nedumerit. Nu, îi răspunse, spatele lui era în regulă. Wood dădu din cap aprobator și aparent ușurat.

— Excelent, zise el. Pentru că prea mult sex și un spate bolnav au provocat uciderea președintelui.

Observația era ciudată, se gândi Max, dar dovedea și că Wood era un tip mult mai interesant decât reușise să dezvăluie imaginea sa de tânăr crud.

— Bandajul herniar, domnule, îi explică Wood. Spatele lui Kennedy n-a fost într-o stare prea bună de la început, dar s-a înrăutățit atât de mult din cauza atâtor partide de sex, încât a trebuit să poarte bandajul tot timpul. Îl purta și la Dallas și din cauza asta n-a căzut după ce l-a lovit primul glonț. A fost rănit și s-a clătinat, dar bandajul l-a îndreptat din nou, bang, ca un arc, și apoi al doilea glonț i-a spulberat partea din spate a capului. Înțelegeți ce vreau să spun, domnule profesor. Dacă ar fi făcut mai puțin sex, poate n-ar fi trebuit să poarte acel bandaj și atunci n-ar fi fost nici un bang. Ar fi căzut pur și simplu după ce a fost rănit. Dacă mai țineți minte, primul glonț nu a fost fatal și nu ar fi fost, cum se spune, disponibil pentru a doua împușcătură și Johnson nu ar fi ajuns președinte. Bănuiesc că există o morală în toată povestea asta, dar cum nu aveți probleme cu spatele, la dumneavoastră nu se aplică, domnule profesor.

În cabana de vânătoare de la Dachigam Max Ophuls, așezat pe covoare și perne, se lăsă pe spate ca să îi șoptească ceva lui Edgar Wood.

— Ia-i datele personale, zise el.

Wood răspunse:

— Domnule, se spune că e îngropată în Lahore, Pakistan, iar numele adevărat i-a fost sau Nadira Begum sau Sharf-un-Nissa. Prințul

Salim i-a dat numele de alint de Anarkali, care înseamnă „mugur de rodie”.

Max se încruntă.

— Nu afurisitul de personaj, Wood! Nu nenorocita aia de figură istorică apocrifă!

Wood rânji.

— Mă interesez eu, domnule. Vă tachinam un pic.

Max tolera astfel de obrăznicii. Era un preț extrem de mic pentru serviciile pe care Wood le oferea atât de entuziast și fără să se plângă vreodată. Se întoarse iar spre Swaran Singh, un bărbat cu voce blândă și obiceiuri simple, cu un farmec și o erudiție la fel de mari ca și ale lui Max și pe care Max începuse să îl placă foarte mult. Swaran dorea să-și prezinte propria reacție la dans.

— Ideea e că Akbar a fost extrem de tolerant cu hinduismul, zise el. De fapt propria sa soție, Jodhabai, mama lui Salim, a rămas o hindusă practicantă pe parcursul întregii căsnicii. E interesant că la diferențele de clasă a tras linia. Pare să sugereze că ordinea socială e mai importantă pentru noi, ca popor, decât credința religioasă. La fel ca și la englezi, nu? Nu-i de mirare că ne-am înțeles atât de bine.

Max râse îndatoritor.

— Apropo, adăugă Swaran Singh, care era cunoscut pentru rectitudinea sa morală, dar care era de asemenea un bărbat extrem de viclan și știa cât de eficientă e o tactică șoc, ați observat cumva sinii acelei tinere?

Izbucni într-un hohot pe care Max simți nevoia să-l imite, pentru binele relațiilor indo-americeane.

— Comori naționale, răspunse el serios, dând dovadă de o mare stăpânire de sine, pentru a-și ascunde sentimentele mai adânci, dar temându-se că Swaran observase puternica lui reacție involuntară, pe care aceasta și sperase s-o stârnească. Părți integrale ale Indiei, adăugă el în completare.

Asta îl stârni din nou pe Swaran Singh.

— Domnule ambasador, chicoti ministrul de Externe, îmi e clar că sub oblăduirea dumneavoastră noua Indie va deveni mai pro-occidentală ca niciodată.

Când Peggy Ophuls, rămasă singură în apartamentul din New York, răspunse la telefon și află de la informatorii ei că Edgar Wood era pus pe lista de transferuri și urma să plece în India, inima îi bubui în piept. Azvârli cât putu de tare paharul înalt de Pellegrino, pe care îl ținea în mână, înspre, VUUMM! portretul imens al soțului ei pilotând Racer-ul Bugatti, pe care ea i-l comandase lui Lichtenstein ca un semn de iubire și care, când nu era împrumutat vreunei galerii, atârna pe unul din pereții salonului din încăpătoarea lor reședință de pe Riverside Drive. Era atât de agitată, încât paharul nici nu se apropie de rama tabloului, ci se

zdrobi de peretele alb, la dreapta pânzei neprotejate. Lăsă cioburile acolo unde căzuseră, își încleșta ambii pumni și se controla.

Mai bine cu peștele pe care-l cunoști, își spuse ea furioasă.

Dacă Wood ar fi rămas în America, cu siguranță că soțul ei și-ar fi găsit un alt aghiotant, iar pentru un timp Margaret n-ar fi știut cine pune la cale acțiunea fără de care Max Ophuls părea că nu putea să trăiască și pe care ea însăși ajunsese să fie extrem de reticentă să i-o ofere. Nici Max și nici Edgar nu aveau nici cea mai vagă idee că ea știa totul despre ei, că știa totul, că știa unde se aflau toate trupurile – nu îngropate, ha! aha! care era cuvântul potrivit? da, întinsecă știa în detaliu unde erau cu adevărat întinse aceste blestemate blestemate blestemate trupuri ale lui, că era treaba ei să știe, că era îndreptățită să afle, că într-una din aceste zile avea să, că orice femeie în situația ei – și ucisese un om cândva! – avea dreptul să, să. Să se răzbune fără să gândească prea mult.

Seducerea lui Boonyi Kaul Noman – sau, mai precis, seducerea lui Max Ophuls de către Boonyi – dură ceva timp. Nici chiar pentru cineva ca Edgar Wood, un bărbat cu talente cu totul ieșite din comun, nu era ușor să aranjeze o întâlnire între ambasadorul american și o dansatoare măritată din Cașmir. La sfârșitul festivităților din cabana de vânatoare de la Dachigam Wood dădu glas dorinței ambasadorului de a le mulțumi personal tuturor celor care îi oferiseră o seară atât de plăcută și, ca urmare, veni ră peste el grămadă poezii și cântăreții la santoor, actorii și bucătarii. Max se plimbă printre ei cu un interpret și naturaletă interesului și grijii sale mișcă pe toată lumea cu care vorbi. La un moment dat se întoarse spre Boonyi și, într-un mod absolut firesc, ca și cum nu acesta ar fi fost scopul întregului teatru pe care-l juca, o felicită pentru talentul ei artistic.

— Un talent ca al dumneavoastră, zise el, trebuie cu siguranță să caute să se dezvolte și să progreseze.

Interpretul traduse și Boonyi, cu ochii plecați modest în pământ, simți o briză pe obraz, ca și cum s-ar fi deschis o ușă și aerului lumii de afară i s-ar fi permis să intre. Își spuse, Răbdarea e totul acum. Trebuie să îți împreunezi mâinile în poală și să aștepti să vezi ce se va întâmpla.

— Întreab-o cum o cheamă, îi porunci Max Ophuls interpretului.

— Boonyi, veni răspunsul. Ea zice că e preferatul ei.

Cum să zic? numele ales. De fapt numele ei e Bhoomi, pământul, dar prietenii îi spun Boonyi, care, domnule, e copacul iubit al Cașmirului.

— Am înțeles, zise Max, un nume pentru străini și un nume de alint pentru prieteni. Întreab-o atunci pe Bhoomi pământul sau Boonyi copacul iubit, ca dansatoare, în cariera ei de dansatoare, ce își dorește?

Nu se putea distinge nimic personal în vocea sau felul lui de fi, nici o urmă de încălcare a buneicuviințe. Răspunsul ei a fost la fel de cuviincios, fără nici o conotație sugestivă, ci de o politețe neutră.

— Boonyi spune mai întâi că e Boonyi, traduse interpretul, și apoi că îi e destul să știe că v-a făcut pe plac.

Max Ophuls îl văzu pe Swaran Singh privind peste încăperea plină de lume cu un zâmbet vag pe față, cel mai nevinovat dintre zâmbete, un zâmbet blând, complet lipsit de șiretenie.

Ambasadorul plecă de lângă Boonyi și nu se mai uită în direcția ei toată seara. Vorbi în schimb îndelung cu Abdullah Noman, întrebând cu delicatețe despre condițiile economice din vale, aflând astfel despre problemele pe care le aveau trupele de bhand pather și exprimându-și fascinația pentru arta lor străveche, transmisă din generație în generație, o fascinație pe care nu era nevoie să o simuleze. În curând Abdullah mușcă momeala, după cum Max știuse că va face.

— El, căpetenia din Pachigam, domnule, zice că ar fi o onoare pentru el dacă într-o bună zi îi veți onora satul cu prezența dumneavoastră, spuse interpretul. Va fi onoarea vieții lui dacă îi veți permite să vă ofere spectacole întregi de piese moderne și tradiționale și, dacă vă interesează, puteți să vedeți și cum se rafinează tehnicile și altele asemenea. Au și bucătari. Bucătarii wazwaan care vin în seara asta sunt de acolo.

Edgar Wood interveni, tot numai zel și grijă.

— Programul ambasadorului nu oferă pe moment nimic.

Max își bătu asistentul ușor pe braț.

— Edgar, Edgar, nu facem decât să vorbim! zise el. Cine știe? Poate că într-o zi chiar și ambasadorul Americii va avea un moment de respiro.

După o asemenea întâlnire atent coregrafiată, Max Ophuls se întoarse la New Delhi, în răcorosul și întinsul palazzo în stilul Noului Formalism, cu decorațiuni moderniste și înconjurat de un grilaj mozaicat din granolit, unde locuia acum. Se plimba pe marginea lacului ca o oglindă, cu fântâni pe margini, și, la fel ca Boonyi Noman, aștepta. Edgar Wood îi organiză discret lecții zilnice de hindi și cașmireză.

În tot acest timp soția ambasadorului era mai mult absentă de la reședința ambasadorială. Își asumase o nouă personalitate, cea de Peggy-Mata, mama celor fără de mamă. Se pornise într-un tur național prin orfelinatele indiene și din dnd în când îi trimitea lui Max câte un mesaj în care spunea lucruri de genul „Acești copii sunt atât de frumoși, încât îmi vine pur și simplu să iau câțiva din ei pe sus și să îi aduc la noi acasă”. Succesul pe care îl avea în strângerea de fonduri din Europa și America pentru a îmbunătăți condițiile din orfelinatele de pe tot teritoriul Indiei mări popularitatea cuplului. „Probabil ar trebui să o considerăm pe Peggy-Mata adevăratul ambasador al Statelor Unite”, sugeră un editorial, „iar pe domnul Ophuls drept fermecătorul și atrăgătorul ei însoțitor”.

Lângă editorial apărea o fotografie mare a lui Peggy Ophuls, alături de un preot catolic tânăr și chipeș, părintele Ambrose, și înconjurată de fetele zâmbitoare din orfelinatul lui, Orfelinatul Evangalactic de Fete „Sfânta Iubire a Indiei” pentru Fete Handicapate și Femei Ușoare din Mehrauli. „Muribunzii din Calcutta o au pe Maica Tereza,, se zice că ar fi spus părintele Ambrose, „dar pentru cei vii o avem chiar aici pe Peggy-Mata”.

Între timp căsnicia soților Ophuls continua să se deterioreze. La șase luni de la prima vizită a ambasadorului în Cașmir se întâmplă lucrul de care lui Peggy Rhodes Ophuls îi fusese cel mai teamă. În loc să zboare din floare în floare și să se culce cu toate femeile care cedau farmecului său bine-cunoscut, ticălosul ei soț se fixase pe o fătucă anume, un nimeni, un nimic, fir-ar să fie! Când veni primăvara, se duse în vizită în satul actorilor ambulanzii, care, după toate probabilitățile, se întrecuseră pe ei înșiși și îi oferiseră un spectacol pe cinste – teatru, comedie, acrobații pe frânghie și, bineînțeles, dans – iar la scurt timp după aceea Max decretă că avea să dea un banchet în cinstea „prietenilor lui indieni” la Roosevelt House, care, apropo, era nu numai reședința libidinosului ambasador al Statelor Unite, ci și a nenorocitei soții a ambasadorului. Probabil că venise cu ideea asta numai ca s-o poată aduce pe târfă la New Delhi sub pretextul unui divertisment după cină – și, într-adevăr, ce mai divertisment după cină! – iar planul avea peste tot amprentele aceluia, cum îl cheamă, Wood, dar lucrul cel mai rău, mai mult decât rău, era acela că el, soțul ei, ambasadorul, bărbatul pe care încă îl mai iubea – în felul ei, singurul fel pe care-l știa și care nu-i oferea lui ce își dorea, dar asta nu însemna că nu

220 era iubire – Max al ei o făcuse pe ea, Peggy, să lase baltă inspecțiile la orfelinate și să vină acasă ca să facă pe gazda, să stea în propria ei casă și să se uite cum fata asta dansează pentru el, chiar își imagina că e oarbă, doar n-avea nevoie de nici un spion ca să vadă ce făcea fătucă asta, să-i vadă insolența șoldurilor, îndrăzneala ochilor, ca și cum ar fi fost amândoi dezbrăcați și ar fi făcut dragoste chiar acolo, în fața lui Peggy, în fața tuturor, ce umilintă, văzuse destulă cruzime umană în viața ei, amândoi văzuseră, așa că n-avea de gând să-și piardă simțul proporțiilor, în fond nu era chiar așa de rău, dar totuși era destul de al naibii de crud, destul de imposibil de suportat.

Trecuseră prin atâtea Șobolanul și Cârțița ei, supraviețuiseră atâtor lucruri numai ca să naufragieze, izbiți în cele din urmă de stânca unei frumuseți din Cașmir, care căuta să profite de el. Dacă legătura dura, Peggy Ophuls avea, bineînțeles, să fie nevoită să-l părăsească, după atâta timp și o asemenea risipă de dragoste și toleranță va trebui să redevină Margaret Rhodes și să trăiască cumva fără el pentru tot restul vieții. „Clipa dovleacului, Cenușăreasă dragă”, își zise ea. Vraja era pe punctul de a se destrăma, rochia i se va transforma din nou într-o cârpă cenușie, lacheii vor redeveni șoareci, iar frumoasa ficțiune a

căsnicieii ei va trebui în cele din urmă să cedeze în fața realităților neplăcute. Condurul de cristal nu i se mai potrivea. Era pe piciorul altei femei.

Guvernul Indiei era GI. Guvernul Pakistanului era GP.

După conferința de pace dintre cele două state, organizată la Taşkent (CPT), în timpul perioadei de vid politic parțial creat de atacul de cord fatal al prim-ministrului Lai Bahadur Shastri (LBS), a doua zi după semnarea Declarației de la Taşkent (DT), Max Ophuls lansă o nouă inițiativă americană majoră. În timpul acestui interregnum se puse capăt unui impas serios în care se aflau potențații Partidului Congresului atunci când factorii de decizie Kumaraswami Kamaraj (KK) și Morarji Desai (MD) o promovară pe Indira Priyadarshini Gandhi (IPG) în funcția de prim-ministru, imaginându-și în mod eronat că va fi marioneta lor neajutorată. În timpul acestei perioade de sălbatic război intern în partid numai președintele Sarvepalli Radhakrishnan se ridică deasupra furtunii politice. Reputația sa la nivel național și aerul de filosof-sfânt îl făceau să aibă o influență neobișnuită în toate problemele guvernamentale, deși intenția autorilor Constituției indiene fusese în mod clar aceea de a-i conferi președintelui un rol eminentement decorativ. Prietenia strânsă dintre Max și această figură de reverend (PSK) oferii ocazia așa-numitului Plan Ophuls.

Ambasadorul se gândise că dacă reușea să convingă ambele guverne să lucreze împreună în cadrul unor proiecte multilaterale (GI/GP – PM), cele două țări ar putea să înceapă să se obișnuiască cu ideea interdependenței în locul conflictului. Ajungând să stăpânească limba acronimelor imposibil de pronunțat – care era adevărata lingua franca a clasei politice de pe subcontinent, el propuse un program de schimb de combustibil (PSC): Pakistanul își va exporta gazul

(GP) în India, iar India își va trimite cărbunele (CI) în Pakistan. Apoi le mai sugeră celor două state să concluzeze în cadrul proiectelor hidroenergetice și de irigații (PHI) în bazinul Gange-Brahmaputra-Tista (BGBT). Vorbi cu ministrul pentru Planificare și Asistență Socială din guvernul indian

(GIMPAS sau MINPLASOC), 'Asoka Mehta, și îl asigură de sprijinul Băncii Mondiale. Îl încuraja pe vechiul său amic, ministrul de Externe (GIME) Swaran Singh, să tatoneze terenul cu omologul său din GP în legătură cu posibilitatea unor discuții neoficiale în vederea limitării înarmării (DNLI).

Indira Gandhi, cunoscută și sub numele de DOAMNA, se instala ca PMGI, iar Max o îndemnă să pornească pe calea reconcilierii. Rezultatul acestui întreg proces de convingere, mai cu vorba dulce, mai cu forța, a fost scurt sărbătorita Declarație Comună de la Islamabad, așa-numita DECOISL sau GIGPDC (ISL)66. Max primi mesaje personale de felicitare atât de la POTUS, cât și de la SGNUUT. America se molipsise recent de o

versiune occidentală a molimei sud-asiatice a acronimelor. JFK, RFK, MLK, iar POTUS, bineînțeles, era LBJ și SGNUUT era secretarul general al Națiunilor Unite, U Thant.

Urâtenia acestei terminologii birocratice și lipsa oricărui interes pentru eufonie făcea evident din ea un discurs al puterii. Puterea nu avea nevoie de înfrumusețare și nici de simplificarea lucrurilor. Prin acest dispreț pentru o exprimare reușită se dezvăluia drept exact ceea ce era, goală și neîmpodobită. Pumnul de fier își dădea jos mânușa de catifea.

Euforia stârnită de acordul de la Islamabad se dovedi de scurtă durată. Slăbiciunea comună pe care cele două țări o aveau pentru supa alfabet nu însemna și că își dezvoltară un apetit pentru pace. DOAMNA îl chemă pe Max să îi comunice furia pe care i-o stârnise suspendarea tuturor proiectelor comune. Propunerile militare pentru masa discuțiilor neoficiale fuseseră legate de ajustări teritoriale de-a lungul graniței de armistițiu. India ar fi putut să recompenseze Pakistanul pentru pierderea unor zone strategice. Sau, dacă Pakistanului nu i se părea acceptabil așa ceva, India sugerase că ar putea să accepte garanții pentru un control mai adecvat din partea Națiunilor Unite. Doamna Gandhi îi comunică lui Max numărul real al victimelor de război de ambele părți. Era mult mai mare decât cifrele oficiale.

— Nu putem continua să-i lăsăm pe tinerii noștri să moară așa, zise ea. Iar pakistanezii sunt și ei de acord, să știți. Generalii sunt furioși pe Zulfy – GPME Zulfikar Aii Bhutto – că i-a târât într-o bătălie pentru o fâșie de pustietate înghețată. Quelques arpents de neige¹, nu-i așa?

În ciuda preocupărilor comune ale celor două națiuni, ele nu aveau să întreprindă acțiuni eficiente spre o mai bună înțelegere transfrontalieră. Doi bărbați puternici își combinară forțele pentru a sabota Planul Ophuls. Unul dintre ei era bătrânul demnitar al Partidului Congresului Vengalil Krishnan Krishna Menon, marele orator și spirit liberal, care reușise o dată la Consiliul de Securitate să bată câmpii timp de opt ore fără nici un text pregătit dinainte pe tema dreptului inalienabil al Indiei de a deține și controla Cașmirul, care se lăuda că era „obsedat de ceai”, pentru că nu consuma deloc alcool, în schimb bea un total de treizeci și șase de cești de ceai pe zi și, ca urmare, vorbea mai repede decât oricine

1. Câteva pogoane de zăpezi (fr.).

Altcineva în India, a cărui bătălie era legendară și pe care Indira Gandhi îl considera dușman, deși fusese prietenul tatălui ei. El se străduise din toate puterile să saboteze planurile de destindere a situației. Își găsisse un aliat interesat în ministrul de Interne Gulzarilal Nanda, care fusese prim-ministru interimar de două ori, de fiecare dată pentru câteva zile – prima dată după moartea lui Jawaharlal Nehru și apoi după cea a lui Shastri – al cărui resentiment față de cei care

căpătau postul în mod corect era înverșunat și absolut și a cărei vanitate era încă rănită după ce Shastri trecuse peste opinia lui în legătură cu oportunitatea vizitei lui Max Ophuls în zona de război din Cașmir. Împreună, Nanda și Krishna munciră din greu pentru a construi o mișcare de opoziție la planurile lui Ophuls în cadrul guvernului și Parlamentului indian, încurajând în același timp controlul militar indian asupra văii Cașmirului. În acea fază de început a carierei ei doamna Gandhi s-a văzut obligată să recunoască faptul că fusese depășită în viclenie.

— Dar și dumneavoastră, domnule Ophuls! zise ea. GIMI Nanda și VKKM v-au fraierit și pe dumneavoastră. Zău așa!

Ce tolomac!

TOLOMAC? se miră Max. Ah. Toate Organizațiile. Ce?

Lovesc Operațiunea Marea Armonie din Cașmir? Prim-ministrul Indiei îl mângâie blând pe braț.

— Nu e un acronim, zise ea.

Boonyi plecă din Pachigam fără soțul ei, pentru că americanii nu-i ceruseră lui Abdullah Noman decât un spectacol de dans. I se spusese să o danseze din nou pe Anarkali și să îi uimească pe mai-marii capitalei pe o scenă special construită în atriumul central al reședinței, sub un felinar în formă de piramidă. Himal și Gonwati o însoțeau ca să danseze în spatele ei și alături de ea, mulțumite cu rolul lor secundar și fericite că pot străluci puțin în lumina reflectată de ea. Habib Joo, bătrânul profesor de dans, mergea și el și mai era și un trio de muzicieni.

— Pachigamul trimite o trupă la New Delhi, la Ambasada Americană, zise fericit Abdullah Noman în stația de autobuz, îmbrățișându-i pe fiecare pe rând. Ce onoare ne faceți nouă, tuturor!

Venise să o conducă pe Boonyi. Când sosi autobuzul, făcând hărmălaia obișnuită și mângălit cu tot felul de avertismente pentru șoferi și pietoni, Noman se sui cu bagajul și salteaua tinerei pe acoperiș și se asigură că totul e fixat cum trebuie. Când îi spuse la revedere, Boonyi știu că e un fel de sfârșit. El nu își dădu seama de nimic. Nu prevăzu cum îi va fi frântă inima. O iubea prea mult ca să o poată bănuși că ar avea un suflet trădător. Dar el nu era decât un clown, dragostea lui nu o ajuta cu nimic, nu schimba nimic și nu putea să o ducă acolo unde o mâna destinul. Când urcă în autobuz, privi în urmă și îl văzu pe alături de Zoon Misri, prietena ei vătămată, o apariție vagă și în derivă, pe jumătate om, pe jumătate fantomă, a cărei prezență alături de el era ca o prevestire a durerii pe care ea, Boonyi, i-o va provoca în curând. Îi oferi cel mai frumos și mai luminos zâmbet al ei, iar el se luminează la rândul lui, ca de obicei. Așa și-l va aduce apoi aminte: cu frumusețea aprinsă de dragoste. Autobuzul se puse apoi în mișcare cu o smucitură și un iureș, dădu colțul, iar el dispăru și Boonyi începu să se pregătească pentru ce urma să se întâmple. „Ce îți dorești?” o întrebase ambasadorul. Ea știa

ce își dorea el. Își dorea ce-și doresc toți bărbații. Dar era important să aibă un răspuns la întrebarea lui. Să știe exact ce își dorea și ce era pregătită să ofere în schimb.

Când veni la ea, o găsi pregătită. Edgar Wood, tânărul acela ciudat, aranjase totul perfect. Dansatoarelor li se dădură încăperi confortabile în aripa de oaspeți de la Roosevelt House, iar Wood avu grijă să-i ceară doamnei Ophuls aprobarea pentru toate aceste aranjamente. Apartamentul doamnei Ophuls era în celălalt capăt al clădirii – ea și ambasadorul preferau să nu împartă dormitorul – iar Castorul Wood îi alesese cu mâna lui pe soldații care păzeau drumul dintre încăperile distinsului cuplu, precum și pe soldații staționați pe coridorul din fața camerelor fetelor. (După sosirea la New Delhi Castorul avusese grijă să stabilească în primul rând pe care dintre membrii echipei care asigura securitatea ambasadei se putea baza, care dintre ei înțelegeau că îi datorau loialitate absolută ambasadorului, nu valorilor conservatoare ale părinților lor din Midwest și nici măcar lui Dumnezeu.) Conform regulilor ambasadei, le informă Wood pe tinere, din motive de siguranță, nimeni n-avea voie să circule pe coridoarele reședinței până la micul dejun. Nici chiar ele. Himal și Gonwati nu obiectară deloc, mai ales că încăperile lor erau pline cu suluri de materiale, sticle de parfum, coliere și brățări late de argint vechi și coșuri de nuiele pline cu tot felul de bunătăți de mâncat și de băut. Se repeziră la daruri cu strigăte de încântare. Între timp Habib Joo și trioul de muzicieni au fost duși la camerele care le fuseseră rezervate la Ashoka, unde făcură cunoștință pentru prima dată în viața lor cu noțiunea de minibar și unde hotărâră veseli că religia lor urma să le ofere în mod clar o dispensă când era vorba de nopți petrecute departe de casă, în hoteluri de cinci stele, cu toate cheltuielile acoperite.

În propria ei cameră de la Roosevelt House Boonyi nu examina nici un sari, nu miroși nici un parfum, nu mâncă nici o bomboană. Îmbrăcată încă în costumul lui Anarkali, cu corsetul stacojiu, strâns și înalt, care îi scotea în evidență subțirimea mijlocului și abdomenul plat și musculos, fusta de dansatoare, largă, cu tivuri aurii și cu multe pliuri din mătase de culoarea smaraldului, ciorapii lungi, albi, pe dedesubt, ca să-i păstreze decența când fusta se umfla și se deschidea în afară în timp ce tânăra se răsucea, și bijuteriile costumului – „rubinul” din jurul gâtului, inelul „de aur” din nas, șiragurile de perle false din păr – în această ținută deci, stătea perfect nemișcată pe marginea patului, rămânând „în rol”, jucând rolul mării curtezane care-1 așteaptă pe moștenitorul tronului mogul. Așteptă cu mâinile împreunate în poală, fără să se plângă. Era deja ora trei dimineața când auzi un singur ciocănit slab la ușă.

El își pregătise o declarație în bruma de cașmireză pe care tocmai o învățase, dar ea îi puse un deget pe buze. Cât de chipeș era, cât de multe îi văzuseră ochii, cât de multe îi știa trupul!

— Știi un pic de engleză, zise ea – nu degeaba era fiica lui Pyarelal Kaul! – și râse când îi simți trupul relaxându-i-se într-o ușurare surprinsă.

Și ea își pregătise un discurs, la care muncise în mintea-i tulburată în timp ce zăcea fără somn la ore mici, alături de soțul ei, care nu bănuia nimic. Aceasta era scena și venise momentul monologului ei.

— Vă rog, vreau să fiu o mare dansatoare, zise ea. Așa că vreau un profesor grozav. De asemenea vreau, vă rog, să fiu educată la standarde înalte. Și mai vreau o casă unde să nu-mi fie rușine să vă primesc. În cele din urmă – și aici vocea îi tremură – pentru că voi renunța la atât de multe pentru asta, vă rog, domnule, vreau să aud din gura dumneavoastră că veți avea grijă de mine.

El a fost atât mișcat, cât și amuzat.

— În privința asta mă voi lăsa îndrumat de tine în toate, îi răspunse el serios. Meh haav tae sae wath. Te rog, arată-mi calea!

După care, timp de o oră, puseră la punct tratatul asocierii lor, de parcă ar fi fost niște negocieri politice neoficiale sau vreun aranjament internațional pentru o livrare de arme, fiecare descoperind în celălalt o nevoie care o completa pe a sa. Max Ophuls a fost de fapt excitat de pragmatismul nedisimulat al tinerei. Era posibil ca deschiderea ei demnă de remarcat în privința ambițiilor pe care le avea să prefigureze o deschidere la fel de mare în privința sexului. Abia aștepta să descopere dacă așa stăteau lucrurile. De asemenea, negocierea era plăcută în sine. Detaliile „înțelegerii”, după cum hotărâră să îi spună – deși în particular Max prefera termenul BKN/MO/DAC (S), care rezuma mult mai bine Declarația de Acord Comun (Secret) între Boonyi Kaul Noman și el însuși – au fost stabilite repede. La fel cum grija reciprocă pentru propriile interese era singura garanție a unui acord durabil între națiuni, așa și percepția lui Boonyi că această legătură era cea mai bună șansă pe care o avea ca să-și atingă propriile scopuri constituia o garanție de încredere în ceea ce privea seriozitatea și discreția ei viitoare. Iar faptul că nici cea mai delicată clauză din contractul nescris nu se dovedea a fi un obstacol îi oferi lui Max încă o garanție necesară.

— Și din partea ta, dacă eu fac așa cum mi-ai cerut? o întrebă el, întrebare pe care ea știa că el o va pune și la care, în gândurile ei, răspunsul fusese dat, șlefuit și dat din nou de o mie și una de ori.

Boonyi îl privi direct în ochi.

— În acest caz voi face tot ce vrei, când o să vrei, răspunse ea într-o engleză impecabilă. Trupul meu va fi la dispoziția ta și va fi plăcerea mea să ascult și să mă supun.

Astfel toate cerințele semnificative ale lui Max erau rezolvate: nu numai discreție și seriozitate, ci și docilitate completă, supunere absolută, atenție maximă, dorință maximă de a-i face pe plac și acces nelimitat, toate hrănite de dorința fetei de a se educa, de a face saltul de la sat la lume, de a-și oferi viitorul pe care credea că îl merită. Clovnul ei de soț era o problemă, dar ea insistă ca Max să nu-și facă griji în această privință, deoarece era ceva de care ea se putea ocupa foarte ușor. Totul era cum nu se poate mai bine.

Edgar Wood, al cărui punct forte era capacitatea de a anticipa, găsisese deja un apartament în partea de sud-est din Hira Bagh, la numărul 22, într-o clădire Tip 1: două camere roz cu neoane alb-albăstrui și fără balcon, situate într-un bloc ca un buncăr de beton de culoarea salviei dintr-o „colonie” rezidențială nu foarte scumpă, la sud de centrul orașului. Camerele erau situate deasupra celor unde locuia Jayababu, panditul Jayanta Mudgal, un guru cu fața vânăată al dansului odissi, care avea să fie plătit ca să o învețe pe fată tot ce știa și să fie surd și orb la tot ce nu trebuia să știe.

Max și Boonyi își parafară chiar înțelegerea cu o strângere de mână. La cincizeci și cinci de ani, ambasadorului Ophuls i se oferea o grădină de desfătări lumești. Era însă ceva straniu în toate astea. În ciuda cinismului înțelegerii, simți cum în el începe să se dezmorească ceva care dormea de mult timp și n-ar fi trebuit trezit. Dorința era ceva explicabil, fiindcă rareori se aflase în prezența unei femei atât de frumoase. Dar viermele care începea să se stârneasă în el era îngropat mai adânc decât dorința.

„Nu face una ca asta”, se avertiză el. „Dacă te îndrăgostești, încâlci tratatul și asta n-o să-ți aducă decât neazuri.”

Dar creatura secretă care îl locuia se întinse, căscă, ieși din beciul aproape uitat în care zăcuse și se cațără la lumină, începu să zâmbească idiot ori de câte ori se gândea la ea, să o viziteze mai des decât era înțelept și să o copleșească cu daruri. Ea își dorea comori din magazinul diplomaților americani: cutii de brânză americană, noile chipsuri americane cu striații, care arătau ca niște câmpuri arate în miniatură, discuri de vinii de 45 de rotații, care preamăreau plăcerile surfingului și mașinile sport, și, mai presus de toate, își dorea ciocolată. Descoperea ciocolata și dulciurile – care vor sfârși prin a-i pecetlui ruina – pentru prima dată în viață și în cantități mari. Tânjea de asemenea după moda anului 1966 – nu ținutele plecticoase a la Jackie Kennedy, cu pălăriuță și perle, ci imaginile din revistele pe care le devora, banderolele Pocahontas, rochiile scurte și drepte, cu imprimeuri portocalii, jachetele de piele cu franjuri, pătratele Mondrian folosite de Saint Laurent, crinolinelor, costumele de astronaut mulate, minijupele, vinilinul, mănușile. Nu purta toate astea decât în intimitatea cuibușorului ei de nebunii, gătindu-se entuziast pentru iubitul ei, hlizindu-se de propria-i îndrăzneală și

lăsându-1 să o dezbrace cum voia, pe îndelete sau să i le smulgă de pe trup și să le lase fisii pe podea. Edgar Wood, căruia îi fusese dată sarcina de a obține și apoi de a transmite aceste daruri în așa fel încât suspiciunea să nu cadă asupra ambasadorului, își îndeplinea îndatoririle cu o ostilitate crescândă, pe care Boonyi o ignora regește. Ca răzbunare, insistă să fie prezent zilnic ca să o vadă luându-și pilula contraceptivă, care, după cum se înțeleseseră cei doi, era esențială pentru aranjamentul lor.

Ca urmare a faptului că se lăsă pradă acestei neașteptate pasiuni – dar și din cauză că Boonyi era într-adevăr atentă, precum promisese – Max nu reuși să înțeleagă ceea ce ea îi spusese fără cuvinte de la bun început, ceea ce presupunea că el știe că face parte din pragmaticul lor acord: Să nu îmi ceri inima, pentru că mi-o smulg, mi-o fac bucăți bucățele și o arunc, așa că voi fi fără inimă, dar tu n-o vei ști, pentru că mă voi comporta ca o femeie iubitoare perfectă și ce vei căpăta de la mine va fi o copie perfectă a iubirii.

Așa că existau două clauze în înțelegere – una referitoare la iubire și cealaltă la refuzul de a oferi iubire – care se contraziceau dramatic și erau imposibil de reconciliat. După cum prevăzuse Max, de-aici nu au rezultat decât necazuri – cel mai mare scandal diplomatic din istorie dintre India și America. Dar pentru o vreme maestrul falsificator a fost amăgit de falsul pe care îl cumpăraseră – atât amăgit, cât și satisfăcut, la fel de mulțumit să îl aibă ca și un colecționar de artă care descoperă o capodoperă într-un morman de gunoi, la fel de fericit să îl țină ascuns ca și un colecționar care nu poate rezista tentației de a cumpăra ceva ce știe clar că e proprietate furată. Și așa s-a făcut că o nevestă necredincioasă din satul trupelor de bhand pather începu să influențeze, să complice și chiar să modeleze activitatea diplomatică americană în delicata chestiune a Cașmirului.

Pachigamul era o capcană, își spunea ea în fiecare seară, dar Muskadoonul încă îi mai curgea prin vise, iar muzica sa rece și rapidă îi cânta în urechi. Era o fată de la munte și clima de la câmpie o afecta teribil. Vara în New Delhi aerul condiționat era invariabil oprit de întreruperi de curent de „descărcare” chiar în momentele cele mai fierbinți ale zilei.

Căldura era ca un ciocan, ca un bolovan. Zdrobită sub povara ei, Boonyi se prăbușea pe ilicitul ei pat al rușinii și se gândea la Chandanwari, la Manasbal și Shishnag, la covorul de flori din Gulmarg și la zăpezile eterne de deasupra, la ghețarii răcoroși, la izvoarele bolborosind și la tâmplele înalte, de gheață, ale zeilor. Auzea plescăitul delicat al vâslei în formă de inimă în apa unui lac ca oglinda, foșnetul frunzelor de platan, cântecele barcagiilor și fâlfâitul gingaș al aripilor – aripi de sturz, aripi de mynah, aripi de pițigoi albaștri și pupeze și de bulbuli moțați, care arătau ca niște fete tinere cu părul legat deasupra

capului. Când închidea ochii, își vedea invariabil tatăl, soțul, prietenii, locul care îi fusese destinat pe pământ. Nu noul ei iubit, ci fosta și pierduta ei viață. „Fosta mea viață ca o închisoare”, își zise ea sălbatic, dar inima îi strigă că e o proastă. Toate le înțelesese pe dos și cu fața la spate, o certă inima. Ce-și imaginase înainte ca pe o închisoare fusese de fapt libertatea, în timp ce această așa-zisă eliberare nu era decât o cușcă aurită.

Se gândi la și se îngrozi din nou de cât de ușor îl abandonase. Când plecase din Pachigam, niciunul din cei apropiați nu ghiciseră ce avea de gând să facă. Idioții!

Nimeni nu încercase s-o salveze de ea însăși și cum le putea ierta ea una ca asta? Ce tâmpiți erau cu toții! Soțul ei era super-tâmpitul numărul unu, tatăl ei era super-tâmpitul numărul doi și toți ceilalți erau și ei pe aproape. Chiar și după ce Himal și Gonwati se întoarseră în Pachigam fără ea și începură să circule vorbe, chiar și atunci îi trimise scrisori pline de încredere, scrisori bântuite de fantoma iubirii lor ucise. Îmi întind mâna spre tine și te ating fără să te ating, ca pe malul râului, pe vremuri. Știu că îți urmezi visul, dar visul acela te va aduce întotdeauna înapoi la mine. Dacă amrikanul te poate ajuta, foarte bine. Lumea spune întotdeauna minciuni și eu știu că inima ți-e sinceră.

Stau cu mâinile împreunate și aștept să te întorci plină de dragoste. Zăcea pe pat, transpirată, încătușată de lanțurile singurătății ei înrobitoare, și îi rupea scrisorile în bucățele din ce în ce mai mici. Erau scrisori care îi umileau atât pe expeditor, cât și pe destinatar, scrisori care n-aveau nici un motiv să existe, care n-ar fi trebuit trimise niciodată. Astfel de gânduri n-ar fi trebuit să se fi născut niciodată și nici n-ar fi făcut-o dacă n-ar fi fost mintea moleșită a acelui bărbat fără onoare cu care, spre rușinea ei, se măritase.

Bucățelele de hârtie îi căzură din mâna vlăguită de vară și plutiră ca niște fulgi de zăpadă până pe podeaua dormitorului. Și, într-adevăr, mesajul pe care îl purtau era la fel de irelevant pentru noua ei viață precum zăpada. Ce fel de soț era, în fond, clovnul ăsta? În mânia sa, luase cumva cu asalt capitala ca un cuceritor musulman de pe vremuri, un Tughlaq măcar sau un Khilji¹, dacă nu un Mogul, sau, ca zeul Rama, îl trimitea cumva pe Hanuman, zeul-maimuță,

1. Dinastii musulmane.

Să o găsească înainte de a-și lansa atacul ucigaș asupra răpitorului, acest Ravana american? Nu, stătea și visa cu fotografia ei în față și plângea în apele amărâtului de Muskadoon, acceptându-și soarta, ca un neghiob impotent, ca un adevărat laș din Cașmir, mulțumit să fie călcat în picioare de oricine avea chef să se joace un pic de-a călcatul în picioare, un tâmpit stricat la cap, care se certase cu fratele lui, Anees, fiindcă el măcar avusese curajul să își ia destinul în mâini și să arunce în aer câteva chestii. Se comporta exact ca un câine de circ, o creatură

care imita viața ca să-i facă pe oameni să râdă, dar nu avea nici cea mai vagă idee despre cum trebuie să trăiască un om.

Își aduse aminte că în prima noapte când făcuse dragoste cu el, o amenințase plin de iubire, jurase că o va urmări și îi va lua viața, pe a ei și a copiilor ei, dacă o să facă vreodată ceea ce tocmai făcuse cu atâta indiferență. Ce cuvinte goale rostesc bărbații când tocmai au obținut ce au vrut de la o femeie! Nu era decât un papă-lapte, un înfumurat țanțoș, un prost! în locul lui, s-ar fi hăituit și s-ar fi omorât singur într-un șant, murind ca un câine, astfel încât rușinea să dureze și după moartea ei.

Scrisorile încetară să mai sosească. Cu toate acestea o vizita în fiecare noapte în vis, plimbându-se pe frânghie, sărind coarda în văzduh, țopăind în aer ca pe o plasă elastică, sărind capra cu frații săi de-a lungul frânghiei întinse la înălțime, prefăcându-se că alunecă pe o coajă invizibilă de banană, dând din mâini ca o morișcă, salvându-se, reechilibrându-se, apoi alunecând pe o a doua coajă imaginară de banană și căzând într-o rostogolire artistic de haotică până la pământ, într-un final care dădea întotdeauna gata pe toată lumea. În vis geniul lui o făcea să zâmbească, dar când se trezea, zâmbetul i se ofilea și murea.

Pe scurt, nu și-l putea scoate din minte pe încornoratul ei soț și pentru că îi era imposibil să discute cu iubitul ei american despre lucruri importante, vorbea în schimb cu aprindere despre „Cașmir”. Ori de câte ori spunea „Cașmir”, de fapt se referea în taină la soțul ei, iar acest viclesug îi permitea să-și declare iubirea pentru bărbatul pe care îl trădase în fața bărbatului cu care comisese actul trădării.

Vorbea din ce în ce mai des despre iubirea ei pentru acel „Cașmir” încifrat fără să stârnească nici o suspiciune, nici chiar atunci când pronumele o luau uneori razna, astfel încât spunea munții lui, văile lui, grădinile lui, râurile lui curgătoare, florile lui, cerbii lui, peștii lui. Iubitul ei american era, evident, prea prost ca să descifreze codul și îi atribuia scâpările de pronume faptului că nu stăpânea cum trebuie limba engleză. Cu toate acestea ambasadorul îi studia cu atenție pasiunea și era profund mișcat când o vedea extrem de înfuriată, când certa „Cașmirul” pentru lașitatea lui, pentru pasivitatea în fața oribilelor crime care erau comise împotriva lui.

— Care sunt aceste crime despre care vorbești? întrebă el, proptit pe pernele ei, mângâindu-i spatele gol, sărutându-i șoldul dezgolit și ciupindu-i sfârțul. Acțiunile forțelor armate indiene?

În acel moment ea decisese că termenul „forțele armate indiene” îl va desemna în secret pe ambasadorul însuși, că se va folosi de prezența indiană din vale ca de un surogat pentru ocupația americană a trupului ei, așa că:

— Da, asta e! țipă ea. Forțele armate indiene, care violează și jefuiesc. Cum se poate să nu-ți dai seama? Cum se poate să nu înțelegi

ce umilință, ce rușine e să intri cu bocancii tăi și să mărșăluiești peste toate câmpurile mele?

Din nou acele scăpări de limbă care o trădau. Bocancii tăi, câmpurile mele. Și din nou, tulburat de frumusețea ei înflăcărată, el nu acordă nici o atenție greșelilor.

— Da, dragoste, zise el cu o voce înăbușită dintre coapsele ei, cred că încep să înțeleg, dar am putea să abandonăm deocamdată subiectul?

Timpul trecea. Max Ophuls știa că Boonyi Noman nu îl iubea, dar la început refuză să accepte adevărul, închizând ochii în fața consecințelor acestuia, pentru că ea se aciuase într-un colț foarte vulnerabil al inimii lui. Era convins că îi ascundea o mare parte din ea, oferindu-și doar trupul, ca o adevărată curtezană, ca o curvă de rând, dar ajunse la un acord cu el însuși, să uite asta și să se amăgească cu gândul că iubirea lui, cum îi plăcea să-i spună, era împărtășită. Și permise diatribelor ei împotriva „ocupației” „Cașmirului” să-i afecteze gândirea, nebănuind nici măcar o clipă că ea se dezlănțuia de fapt în secret împotriva lui și împotriva neputinciosului de bărbat al ei, care nu reușise să vină s-o salveze, începu să obiecteze – în particular și în discursuri publice – împotriva militarizării văii Cașmirului, iar când îi ieși pe gură pentru prima dată cuvântul opresori, balonul popularității lui se sparse brusc.

Ziarele îl atacară imediat. Ce avem aici, spuneau editorialiștii, sub toată această fațadă falsă de indofilie, nu era decât încă o „țigară” ieftină (acesta era un termen informal care desemna un pak-american, un american cu simpatii pakistaneze, termen ce venea de la un joc de cuvinte bazat pe numele companiei de tutun Pak-America), încă xmgringo care nu pricepea nimic. America era cea care călca în picioare Asia de Sud-Est, trupurile copiilor vietnamezi ardeau în focul de napalm nestins și cu toate acestea ambasadorul american avea tupeul să vorbească despre oprinare. „America ar trebui să-și facă ordine la ea în ogradă”, tunau și fulgerau editorialiștii indieni, „și să înceteze să ne mai spună cum să avem grijă de propria noastră țară”. Acesta a fost momentul când Edgar Wood, care identificase corect sursa problemelor ambasadorului, decise că Boonyi Noman trebuia să dispară.

Urmăriți-1 pe acest rozător mios, acest Castor Wood Nesățios, acest invizibil și veșnic pe fugă unghător de roți, acest mijlocitor subteran al vizibilului, acest om șopârlă, acest șarpe îngropat la poalele muntelui! Cine s-ar fi gândit că un astfel de pește, un negustor de astfel de marfă, avea să fie copleșit de povara dezaprobării morale? Nu e ușor să-i privești pe alții de sus când propria ta poziție n-are nici un fel de altitudine. Cu toate acestea mereu întreprinzătorul și duplicitarul Wood reuși și această ispravă, acționând în totalitate prin inversiuni. Era fiul unui prelat din Boston (și, ca urmare, un soi de brahman în felul lui) și se rupsesse de religie la o vârstă fragedă. Deși se dezbăraseră de practica religioasă,

rămăsese cu o slăbiciune secretă pentru fățarnicie și pompă. Fiind pompos și fățarnic pe ascuns, pe față etala umilință și o toleranță lipsită de prejudecăți. Fiind umil, ascundea în el o mândrie nemărginită. Fiind mândru, i se prezenta deseori lui Max Ophuls drept un om devotat și altruist, care știa să-și anuleze propriile nevoi, un om fără însușiri, care făcea tot și nu vedea nimic, un servitor, un scăunaș pentru pantoful mărețului stăpân. Astfel, deși avea un caracter josnic, era încă în stare să se considere un om nobil. Uitați-vă la el acum cum gonește pe străzile capitalei indiene într-un mic scuter-ricșă pârțâitor, iar kurta albă îi flutură în vânt! Admirați-i chapal-ii simpli din picioare!

Vedeți-l cum ajunge acasă și observați, vă rog, arta indiană și suvenirurile dinăuntru, picturile Madhubani, arta tribală Warli, miniaturile produse de școala Companiei și de cea cașmireză! Nu este oare exact imaginea unui occidental indienizat? Cu toate acestea același Wood era convins în sinea lui de superioritatea înăscută a Occidentului și era plin de un dispreț obscur pentru națiunea al cărei stil încerca să îl imite cu atâta asiduitate. Era tulburat, asta o putem spune în mod cert. Haideți să recunoaștem că asemenea inconsecvențe ale sufletului, asemenea convulsii ale psihicului, astfel de contradicții întortocheate între aparență și realitate trebuiau, fără îndoială, să fie foarte greu de suportat.

Un asemenea bărbat șarpe, întortocheat și cu două fețe, ar fi fost oricum un adversar mult prea formidabil pentru o tânără serios compromisă și fără nici un fel de apărare, dar adevărul e că ea îi făcu sarcina mult mai ușoară decât se așteptase, același lucru făcându-l până la urmă și Max. În Delhi lucrurile nu merseseră chiar așa cum și le-ar fi dorit Boonyi Kaul Noman. În cele două cămăruțe singuratice ale ei rozul deveni rapid culoarea izolării în care trăia și a urii de sine. Albul albăstrui al neonului deveni culoarea judecății, o strălucire dură și plină de dispreț, care anula umbrele și nu-i lăsa nici un loc unde să se ascundă. Cât despre verdele de salvie al pereților din apartamentul maestrului de dans, acesta deveni culoarea eșecului ei. Panditul Mudgal, maestru odissi, o desconsiderase de la bun început. El era învățătorul lui Sonal Karnaa și Kumkum Segal! El îl antrenase pe Alarimei Mansingh! El era maestrul lui Kiran Qunango!

Nimeni nu făcuse mai mult ca el pentru popularizarea dansului odissi! Unde ar fi ei toți fără el – Aloka Panigrahi,

1. Un soi de sandale cu un deget.

Sanjukta Sarukkai, Protima Mahapatra, Madhavi Mohanty?

Iar acum, la vârsta pestriță a bătrâneții, îi venea fata asta leneșă și necioplită de la țară, această femeie întreținută, acest nimic! Era jucăria unui american bogat, iar el o disprețuia pentru asta. Pe undeva se disprețuia și pe sine pentru că îi lua yankeului banii, devenind astfel complice în aranjament, dar asta i-o reproșa tot ei. Lecțiile merseseră

prost de la bun început și nici îmbunătățiri ulterioare nu se înregistraseră. În cele din urmă panditul Mudgal, un bărbat îndesat, având fizionomia – și întreaga senzualitate – a unei vinete uriașe, îi spuse:

— Da, doamnă, sex-appeal ai! Asta putem vedea cu toții. Te miști și bărbații te privesc. Asta nu e decât un aspect. Marea artă cere un suflet mare, iar sufletul tău, doamnă, e blestemat.

Plângând, ea fugi din fața ochilor lui, iar a doua zi ambasadorul îl trimise pe Edgar Wood să îi spună lui Mudgal că îi va mări salariul – i-1 va dubla! – dacă persevera. La fel ca și Charles Foster Kane, care încercase să-și transforme soția afonă în cântăreață, Max Ophuls încerca să cumpere ceea ce nu putea fi cumpărat. Și nu reuși. Jayababu, care fusese cândva înalt, zvelt și frumos, iar acum nu mai era decât un brinjal întunecat, o vânăta prost dispusă, îi refuză banii.

— Sunt un om căruia îi plac provocările, îi zise el lui Edgar Wood. Dar fata asta nu e pentru mine. N-are nici un fel de chemare înaltă. Totul la ea e de nivel inferior.

După aceea Max începu să-și abată atenția, să-și piardă concentrarea, deși mult timp refuză să recunoască schimbarea ce avusese loc în el. Stătu departe de Boonyi perioade mai lungi de timp. O dată sau de două ori luă cina cu soția lui. Peggy Ophuls se enervă pe ea însăși de cât de tare o bucură acest lucru. Era legendară pentru duritatea ei, dar în fața lui dădea întotdeauna dovadă de slăbiciune. Cât de ușor revenea la el! Cât de jalnic îi deschidea brațele și îl lăsa să se strecoare discret înapoi acasă! El bâigui ceva despre vremurile de demult, despre Filiera Pat sau despre Lyons Corner House și dintr-odată o năpădiră valuri de sentimente reprimite. Imită din nou stilul de a vorbi al doamnei Shanti Dickens de pe Porchester Terrace, vorbind cu încântare despre reportajele cu crimele zilei – Foa'te, foa'te guaznic, dom'le, nu-'șa? Poa' o măn'că la ceai – și Șobolanul Gri râse până i se umplură ochii de lacrimi. De data asta îi fusese cel mai greu. Îi pierduse pentru atât de mult timp, încât crezuse că nu-1 va mai recăpăta niciodată. Dar iată-1 acolo, întorcându-se din nou spre ea. Asta exista între ei, își spuse ea, această inevitabilitate. Erau făcuți să dureze. Își ridică paharul spre el și în colțul buzelor îi tremură un zâmbet. Sunt cea mai imbecilă femeie din lume, se gândi ea. Dar iată-1, e aici. Bărbatul meu.

Înainte să vină în India, niciunul din amorurile lui Max Ophuls nu durase prea mult. Cu Boonyi însă lucrurile stăteau altfel. Era vorba de „iubire”, iar natura iubirii – nu-i așa? – era să dureze. Sau asta era una din greșelile pe care oamenii le făceau când era vorba de iubire? Începu să se întrebe Max. Îmbrăca oare un lucru esențialmente sălbatic în straietele civilizației, împopoțonându-1 cu cămașa trăiniciei, pantalonii de

mătase ai statorniciei, redingota solitudinii și pălăria altruismului? Ca și Tarzan, omul maimuță, când a venit la Londra sau New York: naturalul devenit nenatural.

Dar sub toate acele găтели elegante rămânea totuși realitatea crudă, de neîmblânzit, ceva sălbatic, care semăna mai mult cu o gorilă decât cu un om. Ceva care avea de-a face mai puțin cu sentimente cum ar fi drăgălășenia, tandrețea și dragostea și mai mult cu statul la pândă și delimitarea teritoriului, curățarea blânii, dominația și sexul. Ceva provizoriu, indiferent de felul tratatului pe care îl încheiai, fie că era vorba de un contract de căsătorie semnat și parafat sau de o înțelegere încheiată în particular.

Când începu să vorbească astfel, matadorul Edgar Wood înțelese că taurul începea să obosească și trimise în arenă picadorii sau, ca să fim mai preciși, picadorițele. Frumusețile pe care i le trimitea lui Max era atent selectate din eșaloanele superioare ale societății din Delhi și Bombay, anume ca s-o facă pe Boonyi să apară într-o lumină proastă. Erau femei extraordinare, bogate, culte și realizate. Îl înconjurară de la distanță, după care se apropiară. Lâncile flirturilor lor din priviri, mișcărilor lor grațioase, atingerile lor îl împunseră în mod repetat. El căzu în genunchi. Era aproape gata pentru sabie.

Așa că, probabil, faptul că n-a reușit să fie la fel de excepțională pe cât era de frumoasă a fost motivul care a condamnat-o pe Boonyi – sau poate pur și simplu trecerea timpului, închisă în rușinea ei roz uneori și zile în șir (pentru că ambasadorul era un om ocupat) și având drept companie doar disprețul profesorului de dans, alunecă spre dezastru, la început încet, iar apoi cu o viteză din ce în ce mai mare. Odezaxa excesul din New Delhi, cu năvala lui de prea mult, cu mirosurile lui fetide, zgomotul infernal, anonimatul, mulțimea indiferentă a disperaiților care luptau să supraviețuiască. Deveni dependentă de mestecatul tutunului. Ținea o bucățică rumegată între molarii de jos și obraz. Ca să-și omoare timpul pustiu, se îmbolnăvea deseori într-un fel lănced, pseudo-epuizant, și (mai aproape de adevăr) suferea frecvent de stres, depresie, hipertensiune, probleme de stomac și toate celelalte maladii isterice, așa că pe măsură ce lunile treceau încet, începu să învețe despre medicații, despre capacitatea tabletelor, a capsulelor și a poțiunilor de a face lumea să pară altfel decât era: mai rapidă, mai înceată, mai interesantă, mai calmă, mai fericită, mai liniștită, mai blândă, mai sălbatică, mai bună. Hamal-xxde treisprezece ani al panditului Mudgal, băiatul în casă cu care profesorul de dans se culca periodic într-o manieră distantă, seniorială, o conduse pe Boonyi și mai adânc în jungla psihotropică, învățând-o despre afim – opiu. După aceea Boonyi se învălui în fumul metamorfic ori de câte ori avea ocazia, visând la bucurii pierdute, iar timpul crud continua să treacă.

Dar narcoticul ei preferat se dovedi a fi mâncarea. La un moment dat, în cel de-al doilea an de captivitate liberă, începu să mănânce cu mare seriozitate și o disponibilitate pentru exces învățată de la însuși orașul-diavol. Dacă lumea nu avea să i se extindă, i-o va face trupul. Deveni lacomă cu același entuziasm fără margini pe care îl avusese cândva pentru sex, deviind imensa forță a nevoilor ei sexuale dinspre pat înspre masă. Mânca de șapte ori pe zi, înfulecând un mic dejun în toată regula, apoi un platou la mijlocul dimineții, un prânz complet, apoi, după-amiaza, o serie de delicatese dulci, apoi o cină sățioasă, apoi o a doua cină înainte de culcare și în cele din urmă făcea câte o razie prin frigider la orele mici de dinaintea zorilor. Da, era o curvă, recunosc în sinea ei cu o strângere de inimă, dar cel puțin va fi una extrem de bine hrănită.

Edgar Wood, gardianul ei, era cum nu se poate mai conștient de toate astea și complice întru totul. Dacă ea o pornea pe calea autodistrugerii (se gândi), cine era el s-o împiedice?

Ba chiar îl scutea de greutatea de a o conduce el însuși pe calea asta. Fără să îi sufle vreun cuvânt stăpânului său, îi aduse tutunul de mestecat care îi strica zâmbetul, îi umplu până la refuz dulăpiorul din baie cu pastile, îi întunecă mintea cu opiu și, mai presus de toate, se îngriji să-i fie gătită și livrată mâncarea – în coșuri, cu căruciorul, adusă de mașini anonime sau de vreun vânzător ambulant de gustări, unul pe care se putea baza și care împingea un supraîncărcat cărucior de lemn pe două roți. Toate astea le făcea cu o grație serioasă, care pe Boonyi o amăgi cu totul. Nu avusese niciodată până atunci încredere în el, dar amabilitatea lui ireproșabilă și lista ei de dependențe din ce în ce mai lungă clădi un soi de încredere sau cel puțin o determină să lase deoparte problema caracterului său îndoielnic. Trebuia să fie pragmatică: în momentul de față el era singurul care o putea satisface. Într-un fel, el devenise iubitul ei, înlocuindu-l pe ambasador. El era singurul care îi dădea ceea ce-i trebuia.

La rândul lui, Edgar Wood era prea bine-crescut ca să facă vreo astfel de aluzie. O asigură pe Boonyi că rostul lui era doar să îi stea ei la dispoziție. Nimic nu era prea bun pentru femeia de care ambasadorul hotărâse să se îndrăgostească.

Nu trebuia decât să ceară. Și ea a cerut. O cuprinse și-o înnebuni nostalgică amintire a „super-u; azu; acm”-ului cașmirez, Banchetul cu Maximum Șaizeci de Feluri. De îndată ce înțelese că Edgar era pregătit să-i satisfacă orice dorință, deveni din ce în ce mai promiscuă și mai dictatorială în dorințele sale gurmante. Cerea mâncare din Cașmir, bineînțeles, dar și delicatese ale bucătăriei tandoori și mughlai din nordul Indiei, boți kabab, murgh makhani, feluri de mâncare cu pește de pe coasta Malabarului, mașala dosa din Madras și faimoșii dovleci timpurii de pe coasta Coromandel, curry de murături iuți din Hyderabad,

kulfi și bârfi și pista-ki-lauz și sandesh dulce din Bengal. Pofta îi atinse dimensiuni subcontinentale. Trecu dincolo de orice graniță de limbă sau de obicei. Mânca și pește, și carne, era vegetariană și carnivoră, hindusă, creștină și musulmană – o omnivoră democratică și laică.

Peste tot în restul lumii era vara iubirii.

Inevitabil, frumusețea i se veșteji. Părul ei își pierdu strălucirea, pielea i se întări, dinții îi putreziră, mirosul trupului i se înăcri, iar dimensiunile – ah, dimensiunile! – îi creșteau constant, de la săptămână la săptămână, de la zi la zi, aproape de la oră la oră. Capul îi zornăia de pastile, iar plămânii îi erau plini de mac. În curând abandonă și prefăcătorii lecțiilor. Educația generală pe care o ceruse ca parte a înțelegerii ei cu ambasadorul încetase de mult.

Întotdeauna fusese prea leneșă ca să fie o elevă bună, chiar și în Pachigam. Acum rămânea și fără dans. Panditul Mudgal stătea în apartamentul de dedesubt cu tânărul lui hamal, iar Boonyi locuia deasupra lui, într-o încețoșare perpetuă, cu capul prins într-un vârtej chimic și stomacul plin de mâncare.

Edgar Wood, furnizorul de bunătăți, își îngădui să se întrebe într-o doară dacă purtarea ei uluitoare de autodistructivă nu era de fapt o încercare deliberată de a se sinucide, dar, sincer vorbind, nu era destul de interesat de viața ei interioară ca să meargă mai departe cu acest gând. Ce îl interesa mai mult era statornicia sentimentelor pe care ambasadorul le avea pentru ea. Max continuă să o viziteze mult timp după ce Boonyi trecuse de ceea ce Edgar Wood numea în sinea lui „pragul revoltătorului”. Trebuie să fi fost ca și cum te-ai fi culcat nu doar pe, ci și cu o saltea împuțită, se gândi el, cutremurându-se de dezgust. Pfui! Conform celor spuse de băiatul lui Mudgal, un tânăr voyeurist pe care Wood îl plătea ca să-i culeagă informații, ambasadorului îi plăcea felul în care femeia din Cașmir își folosea dinții și unghiile ca pe niște gheare. Ca mulți alții, Edgar Wood citise și el relatările extrem de directe a isprăvilor sale din timpul războiului. Ce ciudat, se gândi el, că acest antinazist notoriu mai e excitat de amintirea preferințelor sexuale ale fascistei Ursula Brandt, Pantera, pe care o futuse pentru binele Cauzei! Ce ciudat că o femeie umflată din Cașmir încheia acest cerc fost cinstită, iar tu m-ai transformat în minciuna ta. Asta nu sunt eu. Asta nu sunt eu. Ceea ce vezi ești tu.

Iar apoi aborda o altă direcție de atac. Ar fi trebuit să știi, zise ea. Ar fi trebuit să fiu mai deșteaptă și să nu mă culc cu un evreu. Evreii sunt dușmanii neamului nostru și ar fi trebuit să știi.

Trecutul își înalță capul. El revăzu scurt oastea evreilor căzuți. Puse amintirea deoparte. Roata destinului se întorsese, în acel moment al istoriei lui nu el era victima. În acel moment ea, nu el, avea dreptul să pretindă afinități cu cei dispăruți. Eu cel puțin n-am vorbit niciodată de iubire, spunea ea. Mi-am păstrat iubirea pentru soțul meu, deși trupul

meu te-a servit pe tine, evreule. Uită-te ce ai făcut din trupul pe care ți l-am dat. Dar inima mi-e încă a mea.

— Deci nu m-ai iubit niciodată, zise el, cu capul în piept, când ea termină.

Până și lui i se păru că suna ridicol de fals și de ipocrit. Ea îi râse nemilos în nas. Un șobolan îl iubește oare pe șarpele care îl înghite? întrebă ea. Tresări la asprimea limbii ei, la violența care se ridica la suprafață în ea.

— Vei fi îngrijită. Vei avea tot ce-ți trebuie, zise el și se întoarse să plece.

La ușă se opri.

— Am iubit un Șobolan cândva, zise el. Poate că tu ai fost șarpele care l-a mâncat.

Scandalul izbucni o săptămână mai târziu. Un copil schimba situația. O sarcină nu putea fi trecută ușor cu vederea.

Max Ophuls n-a aflat niciodată cine dăduse informația presei – Boonyi însăși, vânăta de maestru de dans de jos, iubițelul acestuia, cineva din grupul de șoferi și membri ai echipei de pază, aleși cu grijă de Wood pentru așa-zisa lor discreție, sau poate chiar Wood însuși, Wood, care se spăla pe mâini după ani de zile în care făcuse treburile murdare ale stăpânului său – dar după câteva zile de la ultima întâlnire a lui Max cu Boonyi, nu era ziarist în oraș care să nu știe povestea.

Nu era cea mai fierbinte poveste a momentului, dar se integra firesc în celelalte. Comitetul de lucru al conferinței naționale a regiunilor Jammu și Cașmir a dat o rezoluție unanimă, care cerea o unire permanentă a țării cu India.

Indira Gandhi ceruse și i se dăduseră puteri ca să scoată în afara legii grupurile care puneau sub semnul întrebării suveranitatea Indiei asupra văii. O fată din Cașmir sedusă și distrusă de un american puternic îi dădea guvernului indian ocazia să pară că se va ridica și îi va apăra pe cașmirezi împotriva prădătorilor de tot felul, că va apăra onoarea Cașmirului cu la fel de multă înverșunare ca și când ar fi fost vorba de orice parte integrantă a Indiei. Capul lui Max pe tavă era singurul lucru care i-ar fi mulțumit. Prietenul său Sarvepalli Radhakrishnan se retrăsese de la președinție, iar noul președinte, Zakir Hussain, făcea în particular comentarii furioase despre exploatarea fără milă a inocentei fete hinduse de către americanul fără Dumnezeu. Nimeni nu rostise încă vorbele „abuz sexual”, dar Max știa că momentul nu era departe. Nu mai era iubitul binevoitor al Indiei, ci mai degrabă un violator fără scrupule. Iar Indira Gandhi voia sânge.

Războiul din Vietnam era în toi și tot așa era și lipsa de popularitate a Americii în Asia. În Central Park se ardeau ordine de recrutare, Martin Luther King conducea un marș de protest la Națiunile Unite, iar în India nenorocitul de ambasador american și-o puneă, se

pare, cu țărănimea locală. Așa că și America sfâșiată de război se întoarse împotriva lui Max, iar presupusa oprimare a lui Boonyi deveni un soi de alegorie a ceea ce se întâmpla în Vietnam. Norman Mailer scrise despre Boonyi și Max de parcă ea ar fi fost satele de lângă Saigon, iar el Operațiunea Cedar Falls. Joan Baez compuse un cântec despre ei. Aceste intervenții nu îi erau deloc favorabile lui Max Ophuls. Era ca și cum toate personalitățile sale anterioare – eroul Rezistenței, autorul de bestselleruri, geniul economic, faimosul iubit al nu mai puțin eroicei sale soții și Evreul Zburător – ar fi dispărut peste noapte, locul lor fiind luat de acest căpcăun gen Barbă Albastră, acest prădător sexual care nu mai putea fi decât jugănit. Unsul cu smoolă și tăvălitul în pene erau prea bune pentru cei ca el. Tot pe atunci a fost ucis și Che Guevara și acesta a fost cam singurul lucru care nu i-a fost pus în cărcă lui Max.

Pe vremea aceea nu existau „asedii mediatice” în sensul modern al cuvântului. Radio All-India trimise un reporter ce păzea când și când clădirea Tip 1 de culoarea salviei de la numărul 22, în partea de sud-est din Hira Bagh, ținându-și microfonul în față de parcă ar fi fost un vas de cerșit.

Doordarshan, care era pe atunci singurul canal de televiziune, trimise un cameraman și un inginer de sunet. Textul pe care aveau voie să îl pună în chip de comentariu la imagini avea, fără îndoială, să le fie trimis mai târziu de la cabinetul prim-ministrului, așa că nu era nevoie să trimită și un reporter. Mai era un bărbat de la agenția de știri PTI și doi sau trei de la presa scrisă. Le văzură pe divele dansatoare de odissi venind și plecând și pe băiatul lui Jayababu alergând încoace și încolo cu diverse comisioane. Ocupanții anonimi ai celorlalte apartamente din aceeași clădire nu văzuseră nimic, nu știau nimic și fugiră din fața camerelor și a microfoanelor ca din fața unui pericol. Marele Jayababu însuși ieși o singură dată și certă presa pentru că făcea prea mult zgomot și îi deranja orele de dans, la care reporterii rușinați începură de îndată să vorbească în șoaptă. Nici urmă însă de principalii actori ai dramei. La ora mesei spectatorii se împrăștiau să-și caute ceva întăritoare, iar în curând își pierdură cu totul interesul să mai stea pe baricade. Iarna New Delhi-ul era rece ca o fantomă, iar dimineața și seara se lăsa o ceață care îți vâra mâinile lipicioase prin piele și îți îngheța oasele.

Nu mai era nevoie să rămână nimeni. Știrile erau făcute altundeva. Ambasadorul american era rechemat, căzând în dizgrație. Ambasada americană era locul fierbinte, locul unde merita să fii în acel moment. Hira Bagh era doar o notă de subsol bârfitoare. În pâcla iernii arăta ca o lume fantomă.

Într-una din acele nopți încețoșate, pe la trei dimineața, la mult timp după ce domniile de la presă plecaseră, în ușa apartamentului roz al lui Boonyi își făcu apariția o figură cu glugă. Când auzi cheia întorcându-se în încuietura de la ușă, femeia însărcinată, eșuată în pat

ca un monstru marin, își imaginează că e Edgar Wood, ce-și făcea obișnuitul rond culinar. Mai nou nu o vizita decât în toiul nopții, sosind în fugă și fără răsufare, încărcat cu cantități imense de mâncare. Nu avea nici un fel de simpatie pentru el. Era efectul secundar necesar al unei vieți bolnave, ca și vomitatul.

— Mi-e foame! strigă ea. Ai întârziat!

El intră în dormitor chirchit, de parcă ar fi fost un elev încătușat în strânsoarea unui bătăuș mai mare, un copil ale cărui urechi erau răsucite de o mătușă severă. Figura cu glugă îl urmă în încăpere, se descoperi și se uită la Boonyi cu o simpatie ageră, de dădacă.

— Vai mie! zise ea. Vai mie, ce groaznic. Ha! Poți să-ți imaginezi, draga mea, că aproape am invidiat, ha-ha! oh, n-are importanță. Dar mai e ceva. Aproape că l-am iertat.

Poți să crezi una ca asta? Extraordinar. Dar aproape că am făcut-o, în ciuda a tot ce s-a întâmplat. În ciuda ta, draga mea. Dar uită-te la tine. Nici urmă de disciplină. Nu se poate așa ceva. Hmm. Edgar, creatură netrebnică și lipicioasă, tu ai făcut aranjamentele? Ei, asta-i bună, bineînțeles că da, doar cu asta te ocupi tu. Cu asta se ocupă, draga mea! Da, și tu îl detești, e de înțeles, toată lumea o face. Hmm, hmm. Te vom duce de aici, draga mea. Vei avea nevoie de îngrijire. Te vom ajuta să treci cu bine prin asta. Oh, așa deci? Dar mă înțelegi greșit. Nu, nu soțul meu m-a trimis. El a părăsit țara. A părăsit serviciul diplomatic, însă dă-mi voie să fiu cât se poate de clară: pe mine nu m-a părăsit. Eu l-am părăsit pe el. Mă urmărești? Hmm?

L-am părăsit după toate cele și în ciuda a toate cele și chiar la sfârșit. Oh, las-o baltă! Ideea e să te ducem altundeva.

Depart de ochii lumii și unde să ai parte de un pic de îngrijire medicală. Hmm? Cât de avansată e sarcina?

Șapte luni? Mai mult? Opt? Aha! Opt. Bine. Atunci nu mai e mult! Oh, mișcă-te, Edgar, pentru numele lui Dumnezeu! Edgar a fost și el concediat, dragă, m-am gândit că poate vrei să știi. Voi avea grijă ca rahatul ăsta să nu-și mai servească niciodată țara, îți promit eu! În seara asta e ultima ta reprezentație, nu-i așa, Edgar? După părerea mea, ți-ai depășit propriile atribuții. Bietul Edgar! Ce-o să te faci acum? Ha! Nu, dacă mă gândesc bine, nu cred că o să ne facem probleme pentru tine, nu-i așa, dragule? Nu. Ei bine, Edgar, unde naiba e duba aia?

— După colț! șuieră Edgar Wood printre dinții încleștați.

Dar v-am prevenit că s-ar putea să fie prea mare ca să încapă pe ușă.

Margaret Rhodes Ophuls se răsuci ca un fulger cu fața spre el, zbârcindu-1 cu flacăra de dragon a privirii ei.

— Într-adevăr, Edgar, zise ea cu drăgălășenie. Așa e. Fugi acum și adu nenorocitul ăla de baros.

Boonyi dădu naștere unei fetițe într-o încăpere simplă și curată din Orfelinatul Evangalactic de Fete „Sfânta Iubire a Indiei” pentru Fete Handicapate și Femei Ușoare, care se găsea în Mehrauli, la numărul 77 A, circumscripția 5, o instituție care beneficiase din plin de fondurile strânse grație priceperii soției fostului ambasador, precum și a generozității ei personale. În ciuda afecțiunii și admirației pe care toată lumea de la Orfelinatul Evangalactic le avea pentru Peggy-Mata, la început nou-venita pe care le-o adusesse pe cap nu a fost deloc populară. Fiecare detaliu al poveștii lui Boonyi deveni cunoscut aproape imediat în orfelinat. La Evangalactic se găseau fete care fuseseră salvate din bordelurile din Old Delhi la vârsta de nouă ani, iar aceste copile se strâneau în fața ușii lui Boonyi și discutau tare și nepoliticos despre curva decăzută a bogatului, ce alesese de fapt viața înjositoare de care ele reușiseră să scape. Mai erau și unele fete care arătau ca niște păianjeni uriași din cauza problemelor pe care le aveau la șira spinării și care le obligau să umble în patru labe. Și ele se alăturară micilor prostituate, ca să ridă de acest nou tip de handicapată, pe care lăcomia o adusesse într-o stare de imobilitate aproape totală. Mai erau și fete de la țară care fugiseră la oraș ca să scape de boșorogii cărora le fuseseră destinate – sau, mai degrabă, cărora le fuseseră vândute – și aceste fete îngroșară și ele rândurile mulțimii de la ușa lui Boonyi, ca să-și exprime uluirea că o femeie putea să părăsească un bărbat bun, care o iubise cu adevărat.

Lucrurile erau pe punctul de a scăpa de sub control când părintele Ambrose, îndemnat de Peggy Ophuls, le vorbi fetelor, le făcu să se rușineze și le stârni un sentiment care aducea a compasiune.

— Sfânta Iubire a Indiei v-a adus pe toate la limanul acesta sigur, își mustră protejatele părintele Ambrose, un preot catolic tânăr, dar carismatic, care crescuse într-un sat de pescari din Kerala și căruia îi erau, așadar, foarte dragi metaforele maritime. Iubirea lui Dumnezeu și-a aruncat plasa asupra voastră și v-a cules din marea mizeră în care înotați. Dumnezeu v-a ridicat sufletele din apele întunecate și a scos la suprafață lumina strălucitoare din voi. Arătați-mi atunci că și voi puteți fi pescari ai spiritului. Aruncați-vă plasele compasiunii și aduceți la țarm acest suflet care strigă după dragoste.

După micul discurs al părintelui Ambrose Peggy Ophuls reuși să găsească niște ajutoare – nu numai un doctor și o moașă, ci și câteva fete care să gătească pentru Boonyi, să o spele, să o dea cu uleiuri și să îi pieptene părul încâlcit.

Doamna Ophuls nu făcu nici o încercare să limiteze cantitățile nesănătoase de hrană pe care le mânca femeia.

— Să vedem copilul ieșit cu bine, le spuse ea părintelui Ambrose și orfanelor (care bolborosiră îmbufnate, dar nu obiectară). Apoi ne putem gândi și la mamă.

Copilul se născu la timpul potrivit. Ținându-și copila la piept, Boonyi o botează Cașmira.

— Mă auzi? Ți șopti ea micuței în ureche. Numele tău e Cașmira Noman și am să te duc acasă.

Acesta a fost momentul în care fața lui Peggy Ophuls împietri și ea își dezvălui un scop mai întunecat, scoțând la lumină secretul pe care-l ținuse până atunci ascuns sub mantia altruismului ei aparent nelimitat.

— Drăguțo, zise ea, e momentul să le spunem lucrurilor pe nume! Vrei să mergi acasă, zici?

— Da, răspunse Boonyi, e singurul lucru de pe lume pe care îl vreau acum.

— Hmm, zise Peggy Ophuls. Acasă, în Pachigam, la bărbatul acela al tău. Cel care n-a venit după tine. Cel care a încetat să-ți mai scrie. Clovnul.

Ochii lui Boonyi se umplură de lacrimi.

— Da, draga mea, am grijă să fiu întotdeauna informată!

Ha! Așa deci! Asta e individul la care te întorci cu copilul altui bărbat în brațe? Mmm. Și îți imaginezi că individul ți va da acestei fetițe numele lui – Cașmira Noman – o va adopta și n-o să mai rămână decât să dispăreți în apus pentru un pic de „au trăit fericiți până la adinei bătrâneți”?

Obrajii lui Boonyi erau scâlțați în lacrimi.

— Nu e o idee bună, draga mea, zise Peggy Ophuls fără urmă de emoție, pregătindu-și lovitura de grație. Noman, ce să-ți spun! Nu asta e numele ei. Și ce-ai zis? Cașmira? Nu, nici vorbă, drăguță! Nu asta e viitorul ei.

Ceva nou în tonul femeii o făcu pe Boonyi să-și ștergă lacrimile.

— Dar fii atentă, adăugă Peggy Ophuls, ca și cum tocmai i-ar fi venit ideea. Ce zici de planul ăsta? Mă asculți? Ai face bine să mă asculți.

Boonyi era acum atentă.

— E iarnă, zise Peggy Ophuls. Drumul peste Pir Panjal e închis. N-ai cum să ajungi în vale pe uscat. Nu contează.

Pot să-ți dau ceea ce vrei. Pot să-ți fac rost de un avion care să te ducă acolo. Probabil că ocupi mai mult decât un loc. E o posibilitate care trebuie luată în considerare. Nu trebuie să-ți faci griji cu alăptatul copilului. Am pregătit o doică.

Bănuiesc că o să poți călători în. Cât, o săptămână? Hai să zicem o săptămână. Am să aranjez ca la celălalt capăt să te aștepte o mașină confortabilă și să te conducă la Pachigam în stil mare. Cum îți sună una ca asta? Hmm? Sună bine, zic eu. Ha! Bineînțeles că da.

Boonyi încetase de mult să mai plângă.

— Vă rog, nu înțeleg, zise ea în cele din urmă. Ce nevoie e de o doică?

Abia își luaseră vorbele zborul de pe buzele ei, că și văzu răspunsul în ochii binefăcătoarei sale.

— Știi povestea lui Rumpelstiltskin? o întrebă visătoare Peggy Ophuls. Nu, desigur că nu. Ei bine, pe scurt, a fost odată ca niciodată o fiică de morar căreia unul din prinții ăia cu toane de prin basme i-a spus Dacă n-ai tors paietele astea în aur până mâine dimineată, va trebui să mori. Cunoști tipul despre care vorbesc, nu? Ți-o trag sau îți taie capul prinții ăștia mortali. Amorul și moartea sunt cam același lucru pentru vȚi-o trag și îți taie capul. Ți-o trag în timp ce îți taie< |QWpMăierți. Cum spuneam. În toiul nopții, pe când stătea ea neajutorată și plângea, întemnițată în turnul castelului, se auzi o bătaie la ușă și în încăperea intră un pitic care o întrebă Ce-mi dai dacă fac asta pentru tine? Și a făcut-o, vezi tu, trei nopți la rând a tors paietele în fire de aur, iar fiica morarului a fost cruțată și bineînțeles că s-a măritat cu capriciosul prinț și a avut un copil. Femeie proastă! Să te măriți cu omul care te-ar fi omorât fără să clipească! Mă rog! Și Șeherezada s-a măritat cu asasinul de Shahriar, nu?

La prostie nu le întrece nimeni pe femei, nu-i așa? Uite, ia-mă pe mine de exemplu. Și eu m-am măritat cu prințul cu toane, care mi-a ucis iubirea. Dar pe el îl știi, desigur, mă scuzi. Unde eram? Da. În concluzie, într-o noapte piticul s-a întors. Știi pentru ce am venit, îi spuse el. II chema Rumpelstiltskin.

Erau singure în încăperea, singure cu nevoile lor disperate.

Tăcerea era teribilă: liniștea întunecată și lipsită de speranță a inevitabilului. Dar expresia de pe fața lui Margaret Rhodes Ophuls era mai urâtă, sălbatică și fericită în același timp.

— Ophuls, zise Peggy-Mata. Așa îl cheamă pe tată. Iar India e un nume frumos, un nume care conține, nu-i așa, adevărul. Întrebarea originilor e una din cele două mari întrebări. India Ophuls e unul din răspunsuri. La a doua întrebare, cea etică, va trebui să-și găsească răspunsul de una singură.

— Nu! țipă Boonyi. N-am să fac una ca asta!

Peggy Ophuls își puse o mână pe capul tinerei mame.

— O să capeți ceea ce vrei, zise ea. Trăiești și te întorci acasă. Dar suntem două aici, draga mea. Nu-ți dai seama?

Două femei care trebuie satisfăcute. Da. Știi, în noaptea dinaintea venirii în India am visat că nu voi pleca fără un copil al meu. Am visat că țineam în brațe o fetiță și îi cântam un cântec pe care l-am compus anume. Și apoi, în tot timpul acesta, cu toți acești copii, m-am întrebat când va veni și al meu. Sunt sigură că înțelegi. Toată lumea vrea ca lucrurile să fie așa cum nu sunt. Toată lumea se agață de speranță. Iar la un moment dat te trezești la realitate. Hai să vedem realitatea așa cum e, ce zici? Eu nu pot avea copii. Asta e clar. Acum chiar din mai multe motive. Biologie și divorț. Iar i56 tu? Tu n-ai cum să ții copila asta. Te va

trage în jos și va fi sfârșitul tău, iar tu al ei. Mă urmărești? În timp ce cu mine va trăi ca o prințesă.

— Nu, zise Boonyi înăbușit, îmbrățișându-și fiica. Nu, nu, nu!

— Ce mă bucur! exclamă Peggy Ophuls. Hmm? Da.

Serios! Mă bucur cum nu se poate mai tare. Am știut că vei fi rezonabilă în momentul în care ți se vor explica toate cum trebuie.

Ieși din cameră fredonându-și încet cântecul din vis.

Șoboletta, dulce Șoboletta, cânta ea, cine e mai grozavă ca tine?

Iată-l pe fostul ambasador Maximilian Ophuls ieșind deocamdată din istorie. Iată-l în dizgrație, scufundându-se în vârtejurile anului 1968, trecând în rostogolire pe Ungă Primăvara de la Praga și Magical Mystery Tour al Beatles-ilor și Ofensiva Tet din Vietnam și evenimentele de la Paris și masacrul de la My Lai și trupurile moarte ale lui Martin Luther King și Bobby Kennedy, pe Ungă Grosvenor Square și Baader-Mainhof și Mistress Robinson și O. J.

Simpson și Nixon. Oceanul involburat de evenimente, puternic și fără inimă, îl înghite pe Max, așa cum îi înghite întotdeauna pe ratați. Iată-l pe înecatul Max, omul invizibil. Max din subteran, prins în capcana unei lumi subpământene, ca aceea a lui Edgar Wood, o lume a celor nebăgați în seamă, a oamenilor șopârla și a oamenilor șerpi, a ticăloșilor dovediți și a iubiților abandonați și a liderilor pierduți și a speranțelor spulberate. Iată-l pe Max hoinărind printre grâmezile înalte de trupuri ale celor respinși, prin lanțurile muntoase ale înfrângerii. Dar chiar și în asta, în această invizibilitate nou-găsită, este înaintea vremurilor, pentru că în acest sol ocult sunt plantate senii, ' nitorului, iar în curând va veni vremea lumii invizibile, /tea dialecticii schimbate, vremea dialecticii coborâte în și ran, unde armate spectrale și anonime se vor lupta în S' t pentru soarta Pământului. De un om bun nu se scapă i Jbdată pentru prea mult timp. Unui astfel de om i se găsește întotdeauna ceva de făcut. Max invizibilul va găsi ceva nou de făcut. Și el va fi printre arhitecții acestei ere noi, până când bătrânețea va coborî într-un final cortina și Moartea îi va veni la ușă, întrupată într-un bărbat chipeș, un Mercader, un Udham Singh, Moartea^ cerându-i de lucru în numele femeii pe care amândoi o iubiseră cândva.

So Văzduhul era plin de particule înghețate. Fiecare gură de aer pe care o lua îi zgâria traheea înainte să se topească, dar cum stătea pe aeroportul militar din Elasticnagar, această ascuțime înghețată însemna pentru Boonyi șfichiuiala dulce a întoarcerii acasă. „O, frumusețe înghețată„, se lamenta ea în tăcere, „cum te-am putut părăsi vreodată?” Se cutremură, iar fiorul îi dădu sentimentul că șinele i se întorcea în trup. Din ziua în care plecase, mama ei n-o mai vizitase în vis. „Până și o fantomă e mai înțeleaptă decât mine”, se gândi ea, vrând parcă să se întindă pe pistă, să adoarmă acolo, imediat, și să își reînnoiască legătura cu Pamposh. „Și mama mă așteaptă acasă.” Avionul Fokker Friendship,

care fusese închiriat și care purta numele de Yamuna, după marele fluviu, primise permisiune specială să aterizeze aici, departe de orice ochi curioși. Peggy-Mata avea mulți prieteni. Boonyi se urcase la bordul avionului într-un colț ferit al sectorului aviatic din Palam, parțial sedată, ca să i se calmeze isteria, dar în timp ce micul avion se îndrepta spre nord, nimicul din brațe începu să i se pară o povară de nesuportat. Greutatea copilului care nu mai era acolo, golul strâns la piept era mai mult decât putea ea suporta. Și totuși trebuia să suporte.

Avionul ajunsese deasupra masivului Pir Panjal și intra într-o spirală ascendentă, ca să câștige înălțime, apoi, din senin, căzu vreo șase sute de metri într-un gol de aer și Boonyi strigă îngrozită. De două ori se ridică, de două ori se prăbuși, de două ori țipă. Pir Panjal era calea de acces în vale și Boonyi se simțea ca și cum poarta i-ar fi fost închisă în nas. Greutatea copilei absente crescuse atât de mult, încât avionul nu o putea purta peste piscuri. Munții o respingeau, îi spuneau să își ia imensa povară și să dispară. Dar n-or să reușească. Își abandonase copilul ca să poată să se întoarcă acasă și n-avea să le permită munților să îi stea în cale. La a treia încercare a avionului ea își concentra toată voința care îi mai rămăsese și dădu drumul fantomei copilului. Nu existase nici un copil, își spuse ea. Nu avea nici o fetiță. Se întorcea acasă, la soțul ei, și nu avea în brațele făcute leagăn nici un gol de plumb. Simți cum greutatea din poală i se ridică, simți cum avionul se înalță. Își aruncă odrasla pierdută și împinse avionul în sus, peste munți. De data asta spirala nu sfârși într-o cădere și munții trecură pe sub pânțelele micului avion, învăluiti în furtună. Apoi în fata ochilor i se întinse valea, îmbrăcată în mantia ei de iarnă. În timp ce coborau spre Elasticnagar, își imaginează că vede Pachigamul, cu toți sătenii ieșiți pe strada principală, uitându-se în sus, la avion, și ovaționând.

Yamuna nu servea mâncare, iar micul prânz la pachet, unul dintre ultimele daruri ale lui Peggy Ophuls, era gata de mult. La bord nu exista nici un dulap cu medicamente, iar rezervele fetei erau și ele terminate. Îi era foame și se simțea înnebunită. Nu era nici urmă de tutun de mestecat. Avea poftă de măruntaie. Sângele îi urla. Forțe puternice și invizibile trăgeau de ea. Planetele fantomă se războiau. Bineînțeles că sătenii nu îi ovaționaseră întoarcerea. Fusese o iluzie. Știa foarte bine că era predispusă la iluzii de tot felul.

Dependențele nenumărate pe care le avea o chinuiau. Nu știa dacă putea să trăiască fără lucrurile de care avea nevoie, cele în flacoane și cele gătite. Nu știa dacă putea să trăiască fără fetița ei. Când se gândi la asta, povara i se prăbuși înapoi în poală, iar traiectoria avionului coborî simțitor. Închise ochii și își îndepărtă prin voință copilul. Nu exista nicio Cașmira. Nu exista decât Cașmirul.

— Doamnă, vă rog, luați loc.

Un soldat tânăr, cu un nume din sud, de ți se împleticea limba când îl rosteai, o aștepta în fața clădirilor de lemn de la sosire, așezat în spatele volanului unui jeep militar. Boonyi purta un phiran de culoare închisă și un batic albastru, pe care Peggy Ophuls i le dăduse cu o zi înainte. Șalul shahtush1 îi era împăturit în bagaj. Nu voia să pară ostentativă. Ceruse

1. Șal împletit din păr de antilopă tibetana.

Ca la sosire să-i fie pregătit un kangri cu cărbuni fierbinți, iar șoferul îl avea cu el. Când îi simți căldura familiară pe piele, se însenină un pic. Lumea își recăpăta forma care îi era predestinată. Aventura ei din sud începea să se estompeze. Poate că nici nu se întâmplase. Poate că inocența îi era încă intactă. Nu, se întâmplase, dar poate că măcar petele se vor spăla ușor, nelăsând nici o urmă permanentă. Boonyi Kaul se întorcea. Își dăduse copilul pe un phiran, un batic, un șal, un prânz la pachet, un zbor cu un Fokker Friendship și o călătorie cu jeepul. Când se gândi la asta, forța gravitațională a pământului crescuse brusc și nu mai putu să se urnească. Scrâșni din dinți. Nu exista nici o Cașmira.

— Ajută-mă, zise ea și, cu ajutorul șoferului, se urcă, nu fără dificultate, pe scaunul din spate al jeepului.

Șoferul era amabil și îi vorbea ca și cum ar fi fost un demnitar venit în vizită, dar nu era până într-acolo de naivă, încât să-și imagineze că era într-adevăr așa ceva.

Singurul ei plan era să cerșească milă. Se va duce în satul ei, lăsând în urmă lumea tratamentului de VIP la care avusese acces pentru scurt timp, și își va arunca trupul umflat în zăpadă, la picioarele soțului ei. La picioarele soțului ei și la picioarele părinților lui și la picioarele propriului ei tată. Și avea să cerșească până o vor ridica și o vor săruta, până ce lumea se va întoarce la ceea ce fusese înainte și singura urmă a păcatului comis va rămâne forma trupului ei prosternat în albul omniprezent, un sine fantomă care avea să fie ascuns cât de curând de următoarea ninsoare sau de un dezgheț brusc. Cum ar fi putut să n-o primească înapoi când își sacrificase propria copilă doar ca să mai aibă o șansă de a fi acceptată? Când se gândi la asta, greutatea imensă, greutatea din ce în ce mai mare a fetei pierdute, o izbi brusc, iar jeepul se aplecă spre stânga și se opri. Șoferul se încruntă nedumerit, se holbă la ea scurt, își ceru scuze și porni iar mașina. Boonyi își repetă iar și iar mantra magică. Nu există Cașmira, nu există decât Cașmirul. Jeepul porni și merse mai departe.

Armata era peste tot. I se permisese să folosească facilități ale acesteia, astfel încât să poată trece dintr-o parte într-alta a lumii, astfel încât să poată lăsa în urmă sfera publică și să se întoarcă în cea privată. Nu exista nici un motiv care să o facă să pună la îndoială faptul că această trecere era posibilă. În timp ce ieși pe porțile Elasticnagarului și o mângâiară umbrele plopilor și ale platanilor ce străjuiau marginea

drumului care avea să o ducă la Pachigam prin Gargamal și Grangussia, își aminti de o ceartă dintre Anees Noman și frații săi, atunci când cumnatul ei, artizanul de bombe, începuse să insiste la masa de seară că granița, granița de armistițiu, granița dintre viața privată și arena publică nu mai exista.

— Totul e acum politică, zisese el. Vremurile liniștite au trecut.

Frații săi începură să îl tachineze.

— Și cum rămâne cu supa? întrebă Hameed, geamănul care se născuse primul. Zeama de pui făcută de mama e și ea politizată?

Iar fratele său Mahmood, cel de-al doilea născut, adăugă gânditor:

— Și mai există și chestiunea părului. Noi doi suntem niște ticăloși mari și păroși, care trebuie să se bărbierească de două ori pe zi, dar tu, Anees, ai pielea netedă ca o fată, iar lama abia dacă îți atinge obrazul. Deci părul e conservator sau radical? Ce spun revoluționarii?

— Așteptați numai! urlă Anees, lovind cu pumnul în masă, căzând în capcana fraților săi și devenind ridicol. Într-o bună zi până și bărbile vor fi subiect de dispute ideologice.

Hameed Noman își strâmbă cumpătat buzele.

— Bine, bine, cedă el. Mi se pare corect. Dar ar face bine ca supa să mi-o lase în pace.

În drum spre casă Boonyi văzu cu ochii minții casa lui Abdullah Noman, învăluită în lumina aurită a amintirii.

Patriarhul stătea în capul mesei, cu buzele țuguiate, privind fix în depărtare cu o scâpărare amuzată în ochi și pretinzând că are lucruri mai importante în minte, în timp ce fiii săi se înghionteau și se dondăneau, iar Firdaus, cu ochiul ei leneș, îi trântea un blid de mâncare în față de parcă l-ar fi provocat la duel. În felinarele de fier pălpăiau flăcări galbene, iar tobele și sanfoor-urile și cimpoaiele erau îngrămădite într-un colț, lângă un stelaj cu costume regale și un cârlig de care atârnavu șase măști pictate. Numărul zgomotos al gemenilor continuă ca de obicei, iar Anees cel-cu-fața-îndurerată se enervă. Și această enervare era ceva obișnuit. Familia era eternă și nu se putea schimba, nu avea voie să se schimbe, iar prin întoarcerea ei toate aveau să fie așa cum fuseseră înainte și ea va avea grijă chiar să îi împace pe Anees și pe soțul ei, Shalimar clovnul, iar la masa lui Firdaus aveau să se bucure împreună de finalurile fericite ale acestor cine, binecuvântați de generozitatea gastronomică fără margini a nevestei sarpanc/i-ului.

Când se apropiară de Pachigam, începu să ningă.

— Lasă-mă în stația de autobuz, îi spuse ea șoferului.

— Vremea e nemiloasă, doamnă, răspunse el. Mai bine vă duc până acasă.

Dar ea nu putu fi convinsă. Stația de autobuz era locul din care plecase din această viață, așa că tot în stația de autobuz avea să revină la ea.

— Prea bine, doamnă, zise șoferul, plin de îndoială. Să aștept până când vin după dumneavoastră?

Dar ea nu voia să fie văzută cu un militar. Ninge puternic, iar ei luară ultimul colț. Iată stația. Nu exista nici un indicator, dar nu conta. Aici era și magazinul unde tatăl ei și sarpanch-uvindeau fructe din livada lor. Avea scânduri împotriva viscolului bătute peste ușă și geamuri.

— Vă rog, doamnă, spuse șoferul. Mă tem pentru sănătatea dumneavoastră.

Încă mai știa cum să-i arunce unui boboc privirea plină de dispreț a unei femei rezistente de la țară.

— Frigul e căldură pentru noi, zise ea. Zăpada pentru mine e ca un duș cald pentru tine. Nu e cazul să-ți faci griji.

Așa că stătea de una singură în viscol și așa o văzură primii săteni: nemișcată în stația de autobuz, cu zăpadă pe umeri și troiene ridicându-i-se la picioare. Priveliștea unei femei moarte care apăruse cumva, nu se știe de unde, la marginea satului, cu salteaua și bagajul alături, scoase pe toată lumea din casele lor, în ciuda zăpezii. Toți erau hipnotizați de imaginea acestui cadavru nemișcat, care arăta de parcă în viața de dincolo nu făcuse nimic altceva decât să mănânce. Arăta ca o femeie de zăpadă făcută de un copil, o femeie de zăpadă cu trupul lui Boonyi înăuntru. Nimeni nu i se adresă femeii de zăpadă. Dacă vorbeai cu o fantomă, putea să-ți poarte ghinion. Dar întreg satul știa și că mai devreme sau mai târziu cineva trebuia să spună ceva, pentru că Boonyi nu-și dădea seama că era moartă.

Îi văzu pe toți prin ninsoare, încercuind-o ca niște ciori, dar păstrând distanța. Îi chemă, dar nu-i răspunse nimeni.

Se apropiară de ea unul câte unul – Himal, Gonwati, Shivshankar Sharga, Uriașul Misri, Habib Joo – și apoi, tot unul câte unul, se retraseră. După aceea își făcură apariția actorii principali, cu sprâncenele și bărbile acoperite de zăpadă. Hameed și Mahmood Noman veniră la braț, hlizindu-se într-un fel ciudat, de parcă, întorcându-se, ea ar fi făcut ceva neobișnuit, ceva ce nu era neapărat amuzant. Iar aceasta era Firdaus Noman, prietena mamei ei, Firdaus, care întinse o mână înspre Boonyi, apoi o lăsă să-i cadă și fugi de lângă ea. Boonyi crezu că înțelege. O pedepseau. Era judecată într-o pantomima și ostracizată ritual. Dar totuși nu puteau continua așa, nu pe viscolul ăsta! Cineva avea totuși să o primească în casă, să o certe, s-o îmbrățișeze și să-i dea ceva cald de băut!

Când tatăl ei scump apăru, săltând stângaci prin zăpadă, a fost convinsă că vraja se va rupe. Dar și el se opri la vreo doi metri de ea și începu să plângă, iar lacrimile îi înghețau pe obraji. Era singurul lui copil. O iubise mai mult decât pe propria lui viață, asta însă până când murise. Dacă nu vorbea acum, privirea ei moartă îl va blestema. Un copil respins poate să-1 deoache chiar și după moarte pe părintele care o

alungă. Cu o voce joasă, o voce pe care ea abia o auzi peste șuierul vântului, el murmură cuvinte superstițioase: nazaré-bad-door. Piei, ochi rău! Apoi, încet, ca și cum s-ar fi luptat cu niște lanțuri, picioarele i se îndepărtară de ea cu pași mici, zăpada îi întunecă fetei privirea și nu-l mai văzu.

În locul lui apăru în cele din urmă soțul ei, Noman Sher Noman, care era. Ce fel de expresie era asta de pe fața lui? Nu o mai văzuse niciodată. Umilă, își spuse că e privirea pe care o merita, o privire în care ura și disprețul se amestecau cu durerea, cu suferința și cu o iubire teribilă și distrusă. Și mai era ceva, ceva ce nu reușea să înțeleagă. Tatăl lui, sarpanch-u îl însoțea, ținându-l de braț.

Tatăl lui, care îi ținea pe toți în palmă. Abdullah Noman părea să îl rețină pe fiul său, trăgându-l de lângă ea. Și iată-l din nou și pe tatăl ei, punându-se între ea și soțul ei. De ce ar face una ca asta? avea ceva în pumn. Poate un cuțit, pe care îl ținea la fel ca un asasin, cu lama invers, în susul mâneicii de la chugha, și cu mâna încleștată pe plasele. Poate că avea să moară chiar aici, de pumnalul soțului ei. Era gata să moară. Căzu în genunchi în zăpadă, cu brațele deschise, și așteptă.

Zoon Misri, fiica tâmplarului, îngenunche lângă ea. Frumusețea egipteană a lui Zoon, cu pielea ei măslinie, părea să aparțină unui alt loc și unui alt timp, unei lumi uscate, de deserturi, șerpi în coșuri de smochin și lei uriași, cu capete de regi. În vremurile mai fericite avea obiceiul să-și scoată în evidență chipul exotic, cu linii de kohl duse dramatic în sus, în colțul ochilor, dar după atacul fraților Gegroo nu se mai înfrumuseța deloc. Slăbise, iar ochii ei vii erau două lămpi arzând într-o față de os șlefuit.

— Mulți oameni din părțile astea mă cred o fantomă vie, zise ea rece, fără să se uite la Boonyi. Acei oameni cred că atunci când unei femei i se întâmplă ce mi s-a întâmplat mie, femeia trebuie să dispară discret printre copaci și să se spânzure.

Zâmbi ușor.

— Eu n-am făcut-o.

Boonyi se înveseli un pic. Prietena ei era alături de ea.

Mai exista loialitate pe lume, chiar și pentru trădători ca ea.

Prin faptele ei, prin căință îndurerată și comportament corect, avea să câștige iar loialitatea celorlalți. Prietenia lui Zoon era exact începutul de care avea nevoie. Întinse o mână.

Zoon făcu o mișcare imperceptibilă de negație cu capul.

— Tocmai din cauză că am fost tratată astfel, pot să vorbesc, zise ea. Morții vii pot să vorbească unii cu alții, nu-i așa? Altfel n-ar fi corect.

Acum o privi pentru prima dată pe Boonyi în ochi.

— Te-au omorât, zise ea. După ce ai făcut ce-ai făcut. Au zis că pentru ei ești moartă, ți-au anunțat moartea și ne-au pus pe toți să facem un legământ. Au mers la autorități și au completat un formular, l-

au semnat și parafat, așa că ești z68 moartă și nu te mai poți întoarce. Ai fost plânsă după tradiție, timp de patruzeci de zile, cu toate ritualurile religioase și sociale de cuviință, așa că desigur că nu mai poți să reapi așa, pur și simplu. Ești moartă. Viața ta s-a terminat. În mod oficial.

Zoon își controla mușchii feței, iar vocea îi era și ea foarte reținută.

— Cine m-a omorât? întrebă Boonyi. Spune-mi numele lor.

Tăcerea care urmă a fost atât de lungă, încât Boonyi crezu că Zoon refuză să răspundă. Apoi fiica tâmplarului spuse:

— Soțul tău. Tatăl soțului tău. Mama soțului tău. Și.

Lui Boonyi îi tremură vocea când o imploră pe prietena ei să continue.

— Cine altcineva? se rugă ea. Zici că a mai fost cineva.

Zoon își întoarse capul.

— Și tatăl tău, răspunse ea.

Ningea mai puternic ca niciodată, iar frigul își încleșta din ce în ce mai tare gheara în trupul ei, chiar și prin straturile protectoare de grăsime și în ciuda kangri-ului cu cărbuni fierbinți cuibărit pe pânțele. Vijelia le învăluie pe ea și pe Zoon. Restul Pachigamului nu era decât un nor alb.

Boonyi se ridică în picioare, ca să se gândească la această condiție nouă a ei, la cum era să fii mort.

— Un mort poate să se adăpostească de furtună? se întrebă ea cu voce tare. Sau trebuie să moară de frig? Un mort poate căpăta ceva de mâncat și de băut sau trebuie să moară încă o dată, de foame și de sete? Nici măcar nu întreb acum dacă un mort poate fi înviat. Mă gândesc doar: dacă morții vorbesc, îi aude cineva sau vorbele le trec pe lângă niște urechi moarte? îi consolează cineva pe morți dacă plâng sau îi iartă dacă se căiesc? Cei morți sunt condamnați pentru vecie sau pot fi mântuiți? Dar poate că aceste întrebări sunt prea copleșitoare ca să li se poată da un răspuns în mijlocul unui viscol. Trebuie să îmi limitez pretențiile. Așa că deocamdată mă mărginesc la atât: poate un mort să se întindă undeva la căldură sau trebuie să se ducă să-și caute o lopată și să-și sape propria groapă?

— Încearcă să nu fii prea plină de amărăciune, zise Zoon.

Încearcă să înțelegi durerea care te-a omorât. Cât despre întrebarea ta, tata zice că poți să-i bântui magazia de lemne peste noapte.

Cel puțin magazia era ferită de asprimea vremii și, în ciuda decesului ei, cei din familia Misri o făcură să se simtă cât se poate de bine, împlânzind lipsa de confort a clădirii anexe cu carpete și pături. De un cui atârnară o lampă cu petrol. Furtuna se potoli odată cu lăsarea întunericului, iar Boonyi se retrase în lumea ei provizorie de lemn ca să înfrunte prima ei noapte de femeie moartă sau, ca să fim mai preciși, de femeie care știa că nu mai există, pentru că se dovedi că viața îi fusese

încheiată de peste un an. Știa foarte bine că morții nu au nici un drept, așa că tot ce îi aparținuse cândva, de la bijuteriile mamei sale până la mâna soțului ei, nu mai era în posesia ei. Și mai exista și un alt pericol potențial. Auzise și înainte povești despre oameni care fuseseră declarați morți, iar când aceste entități decedate reveneau la viață și își cereau averea, uneori erau uciși din nou, în feluri care puneau capăt odată pentru totdeauna oricăror dispute asupra statutului lor. Dar acești alți membri ai tovărășiei morților vii, mritak-ii, erau uciși de lăcomia rudelor lor. Moartea ei însă nu era decât din vina ei.

Înspre dimineață auzi dintr-odată o voce cunoscută. Tatăl ei era lipit de peretele exterior al magaziei, înfilit în toate hainele groase pe care le găsisese, căci era un om care nu suporta prea bine frigul. Panditul Pyarelal Kaul i se adresă magaziei prietenește, de parcă ar fi fost cineva viu sau cel puțin unul din morții vii.

— Să vorbim despre Oceanul de Iubire, îi zise magaziei panditul Pyarelal Kaul printre dinții care îi clănțăneau. Cu alte cuvinte, despre Anurag Săgar, marea operă a poetului K-K-K-Kabir.

Nici chiar în nenorocirea morții sale Boonyi, înmormântată în magazie, nu putu să-și stăpânească un zâmbet.

— Unul din personajele cele mai importante din Anurag Săgar e Kala, îi spuse tatăl ei magaziei. Kala, al cărui nume înseamnă și azi, și mâine, adică T-T-T-Timpul. Kala era unul din cei șaisprezece fii ai lui Sat Purusha, al cărui nume înseamnă Putere Pozitivă, iar după cădere el deveni tatăl lui Brahma, Vishnu și Shiva. Asta nu înseamnă că lumea noastră s-a născut în rău. Kala e o figură căzută, dar nu e nici bun, nici rău. E adevărat însă că insistă să aplice legea talionului, ochi pentru ochi, și că aceste pretenții pe care le are de la noi ne limitează și ne împiedică să ajungem la ceea ce potențialul nostru ne-ar permite să fim.

Inima tinerei tresări de bucurie și flacăra din lampă străluci și mai puternic, pentru că atât flacăra, cât și inima lui Boonyi știau că acesta era felul în care tatăl ei se întorcea la ea, felul în care o reda pe ea tatălui ei. Următoarea propoziție însă îngădui întunericii să se apropie din nou.

— După spusele lui Kabir, îi zise panditul magaziei, numai un m-m-mritak, un Mort Viu, se poate lepăda de durerea lui Kala. Ce înseamnă asta? Unii spun că interpretarea trebuie să fie următoarea: numai cei curajoși îl pot dobândi pe Cel Iubit. Dar o altă interpretare este că numai Morți Vii sunt e-e-e-eliberați de Timp.

Auziți, o sfinți, natura unui mritak/Am lipsit mai mult decât credeam, își spuse ea. Tatăl meu, bărbatul rațional, tatăl meu cel cu picioarele pe pământ s-a lăsat pradă pornirii sale mistice, planetei sale fantomă, și a devenit un soi de sadhu¹. Erudiția sa, la care panditul adăugase întotdeauna un sâmbure de ironie, împărțându-și cu un zâmbet poznaș propriile versiuni ale ideilor antice, părea acum să-i fie

prezentată fără nici un fel de tehnici de distanțare. Cea mai înaltă aspirație umană, îi îngâna panditul Pyarelal Kaul magaziei, era să trăiești în lume și, în același timp, să nu trăiești în ea. Să stingi focul care îți arde în minte și să trăiești o viață sfântă, de detașare completă.

— Mortul Viu îl slujește pe S-S-S-Satguru¹. Mortul Viu își manifestă dragostea dinlăuntru și, primind dragoste, spiritul vieții îi e eliberat.

Boonyi ascultă exemplul pământului.

— Pământul nu rănește pe nimeni. Fii ca el! Pământul nu urăște pe nimeni. Fii ca el!

Ascultă exemplul trestiei de zahăr și al zahărului candel.

— Trestia de zahăr e tăiată, zdrobită și fiartă ca să se producă zahăr nerafinat. Acesta este fiert, ca să se obțină

1. Un om sfânt în tradiția hindusă.

2. Adevăratul guru.

Zahărul rafinat. Zahărul este ars ca să faci bomboane pe băț.

Iar din ele se obține candelul, care place la toată lumea.

Morții Vii își poartă suferințele în același fel și traversează Oceanul Vieții s-s-s spre bucurie.

Ea înțelese că tatăl ei o sfătua cum trebuie să trăiască de-acum înainte. Ura aceste învățături și mânia i se aprinse iute. Dar se stăpâni. Avea dreptate. După cum și Zoon avusese dreptate. Trebuia să se lepede de furie și să dobândească umilință. Trebuia să se lepede de tot și să existe ca un nimic.

Nu iubirea lui Dumnezeu o căuta ea, ci iubirea unui bărbat anume, dar adoptând această postură de abnegație a discipolului în fața divinității, anulându-se pe sine, ar putea să-și anuleze și crima și să se transforme în ceva ce soțul ei ar putea cândva să iubească din nou.

Numai un suflet curajos poate s-o facă. Morții Vii trebuie să-și controleze simțurile, îi spuse panditul magaziei. Își controlează văzul și înțeleg că „frumosul” și „urâtul” sunt la fel. Își controlează auzul și ajung să îndure atât vorbele bune, cât și pe cele rele. Își controlează gustul și încetează să mai simtă diferența dintre lucrurile gustoase și cele lipsite de savoare. Nu îi interesează nici dacă li se aduc cele Cinci Nectare. Nu refuză hrana fără sare și acceptă bucuroși tot ce li se servește. Nasul este și el controlat. Mirosurile plăcute și cele neplăcute îi sunt indiferente.

— Tot controlat este și organul patimii trupești.

Panditul Pyarelal Kaul a fost deosebit de ferm în această privință, ca și cum ar fi vrut să se asigure că magazia înțelegea că tânjirile ei păcătoase trebuie să înceteze.

— Zeul poftelor trupești e un hoț. Această patimă e o mare și periculoasă putere negativă, dătătoare de dureri. Femeia plină de dorințe este o mină pentru Kala. Moarta Vie s-a luminat cu felinarul cunoașterii.

A băut nectarul Numelui și s-a cufundat în Lipsa de Elemente. Când le va înfăptui pe toate astea, pofta trupească va i-i-i-înceta.

La început Boonyi încercă să descopere adevăratul mesaj în cuvintele propriu-zise. La un moment dat însă începu să audă cuvintele de dincolo de cuvinte. Era rațiunii luase sfârșit, îi spunea el, la fel ca și cea a iubirii. Iraționalul își intra în drepturi. S-ar putea să fie nevoie de strategii de supraviețuire. Își aminti ce îi spusese când o văzuse stând în stația de autobuz, acoperită de zăpadă. Nazarebaddoor.

Crezuse în mod greșit că încerca să alunge deochiul, când de fapt el încercase să o sfătuiască, să îi spună unde să meargă.

Bătrâna profetesă din Gujar părăsise această lume înainte ca ea, Boonyi, să se fi născut și, cu ultimele ei cuvinte, blestemase viitorul. Viitorul e atât de cumplit, încât nici un profet nu va avea cuvinte să-l prezică. La mulți ani după aceea frații Gegroo aveau să se zidească într-o moschee de teama mâniei Uriașului Misri, dar Nazarebaddoor se izolase pentru că se temea de Kala, de însăși trecerea Timpului. Se așezase cu picioarele încrucișate în poziția samadhi și pur și simplu încetase să mai existe. Când sătenii și-au adunat în cele din urmă destul curaj ca să se uite în interiorul colibeii, trupul ei dobândise fragilitatea unei frunze veștejite, iar curentul făcut de ușa deschisă îl împrăștie ca pe un ghem de praf. Acum era rândul lui Boonyi. O persoană moartă căre voia să-l învingă pe Kala ar face bine să-i calce pe urme profetesei. Și mai fusese un precedent, unul pe care Boonyi, fosta dansatoare, nu putu să nu și-l amintească. Anarkali fusese și ea zidită pentru că se lăsase în voia unei patimi interzise. Dar trapa și pasajul subteran, care îi redaseră libertatea? Astea nu se întâmplă decât în filme. În realitate nu există evadări atât de ușoare.

Du-te pe munte și mori cum se cuvine. Dacă acesta era mesajul tatălui ei, atunci nu-i rămânea altceva de făcut decât să se supună. El plecase. Nu mai era de partea cealaltă a peretelui magaziei. Viscolul se oprise și Boonyi era singură.

Era o vacă grasă, dar se va opinti în sus, pe dealul acela, până la coliba profetesei și își va aștepta moartea. Lista de lucruri după care tânjea și pe care nu le mai putea avea era nesfârșită. Mâncare, pastile, tutun, iubire, liniște. Se va descurca fără ele. Imposibila greutate a fiicei pierdute o doborî la pământ. Ca și cum buștenii din magazie s-ar fi rostogolit peste trupul ei. Zăcea zdrobită și gâfâind pe podea.

Simți cum ancorele normalității i se desprind și își deschise brațele în fața nebuniei alinătoare. Începu o zi frumoasă.

Când ieși din magazie, se trezi cu picioarele îngropate în alb până la genunchi. Dealul împădurit se ridica deasupra ei ca o amenințare. Pajiștea Khelmarg era acolo, sus, cu amintirile ei despre iubire. Iar într-altă direcție, în inima pădurii veșnic verzi, se afla Nazarebaddoor, moarta ce aștepta altă moartă. Fiecare pas era o victorie. Își ducea cu ea bagajul

și salteaua. Picioarele genunchii șoldurile țipau toate în semn de protest. Zăpada se împotrivea eforturilor ei de a înainta. Persevera totuși în drumul ei lent și greoi. Nu o dată se împiedică în nămeți și căzu și nu-i veni ușor să se ridice iar în picioare. Hainele îi erau ude. Nu își mai simțea degetele de la picioare. Pietrele ascunse sub zăpadă îi tăiau tălpile și ace de pin îngropate o înțepau. Cu toate acestea se înclină, luă pieptiș panta și își sili picioarele să se miște.

Viteza nu era importantă. Mișcarea era totul.

O văzu pe Zoon privind-o de la distanță. Fiica tâmplarului stătea cam la cincisprezece metri de ea și nu scotea o vorbă, dar o însoți pe Boonyi tot drumul pe deal în sus. Uneori se repezea înainte și apoi se oprea, așteptând ca o santinelă, cu un braț ridicat, ca să-i indice cărarea cea mai ușoară. Ochii nu li se întâlneau niciodată, dar Boonyi, bucuroasă de ajutor, se lăsă condusă de vechea ei prietenă. Gândurile sale își pierduseră coerența, ceea ce era o binecuvântare. I-ar fi fost imposibil să urce muntele cu greutatea uriașă a Cașmirei în spate, dar pe moment fiica i se rătăcise, se pierduse pe undeva prin haosul din mintea mamei ei. Boonyi lua încontinuu zăpadă în pumni și o azvârlea lacomă în gură ca să-și astâmpere setea.

La jumătatea drumului spre culme găsi pe potecă un pachet înfășurat în hârtie maro. Înăuntru se afla miracolul mâncării: o bucată rotundă și groasă de pâine lavas nedospită, niște dum aloo într-o cutie de tinichea și două bucăți de pui într-un alt recipient de acest fel. Înfulecă totul fără să pună nici o întrebare. Apoi se porni din nou pe pantă în sus, cu căldura soarelui pedepsind-o de deasupra și frigul zăpezii de dedesubt. Trăgea aer în piept cu înghițituri lungi, șuierătoare. Pădurea o înconjură, învârtindu-se în jurul ei și pretutindeni. De-acum se împiedica, se clătina, nu mai știa dacă merge în susul sau în josul pantei împădurite. Copacii se răsuceau din ce în ce mai tare în jurul ei, iar apoi Boonyi își pierdu cunoștința. Când se trezi, era sprijinită de ușa unei colibe gujar.

În zilele care urmau controlul asupra minții îi slăbi și mai mult, astfel că ajunse să i se pară că numai ea trăia, iar toată lumea era moartă. Interiorul colibeii lui Nazarebaddoor fusese curățat și măturat, ca și cum o prezență spectrală ar fi știut că ea avea să vină acolo, și pe jos fusese întins un preș nou. Fusese pregătit și aprins un foc, iar lângă cămin se găsea o stivă de lemne uscate. Deasupra focului fierbea încet o oală cu tocană de tulpini de lotus în sos, acoperită cu o farfurie ieftină de aluminiu. Într-un ulcior de lut dintr-un colț al încăperii se găsea apă. Acoperișul de mușchi și pământ era într-o stare proastă și înăuntru picura încontinuu apă de la zăpada care se topea, dar Boonyi avea să se trezească în toiul nopții din cauza unor pași grăbiți, de fantome, ce fugeau pe acoperiș ca niște șoareci, iar a doua zi dimineața în locul vechiului acoperiș se afla unul nou, prin care nu mai picura deloc. Strigă

după mama ei. Jtlaej!” Mama ei, Pamposh, poreclită după miezul de nucă, se întorsese din morți ca să aibă grijă de copilul ei mort de curând.

Când scoase capul pe ușă afară, crezu că vede niște umbre mișcându-se printre copaci și își aminti lecția tatălui ei despre Haput Ursul Negru, Suh Leopardul, Shal Șacalul și Potsolov Vulpea. Aceste creaturi erau periculoase și poate se apropiau de ea cu scopul de a o ucide, dar nu puteau fi acuzate de nimic, pentru nu făceau decât să fie consecvente cu natura lor. Numai Omul poartă măști. Numai Omul e o dezamăgire pentru el însuși. Doar dacă încetăm să mai avem nevoie de cele lumești, doar dacă ne eliberăm de nevoile trupului și așa mai departe. Trupul o durea de foame și de alte nevoi, iar mintea nu îi era cu totul limpede, dar, dintr-un motiv sau altul, nu îi era teamă. Dintr-un motiv sau altul, vedea în formele din copaci niște gardieni. Dintr-un motiv sau altul, găsea întotdeauna apă proaspătă în ulcior când se trezea și mâncare lăsată în prag sau, după ce s-a simțit destul de bine ca să poată face câteva plimbări scurte, chiar pe foc.

Dintr-un motiv sau altul, nu fusese abandonată. Nu te puteai aștepta să sari înapoi din iad direct în paradis, își spuse ea.

Era necesară o perioadă intermediară în purgatoriu. Încetul cu încetul, dependențele îi vor părăsi trupul, iar mintea va începe să i se limpezească. Între timp o avea pe mama ei alături. Zăpada se topea și Boonyi reuși să ajungă până în Khelmarg, unde începeau să răsară florile de munte. Culese mănunchiuri de krats, care puteau fi mâncate ca și legumele și erau bune pentru ochi, și de shahtar, care produceau un efect răcoritor plăcut când erau amestecate cu zerul ce-i era lăsat într-un vas, la ușă. Pe coastele muntelui găsi tufișuri de kava dach, care o ajută să-și purifice sângele, și mai mâncă și fructe și frunze de wan palak sau spanac sălbatic. Peste tot erau flori albe de traista-ciobanului sau kralamond. Le culegea și le mânca crude. Aduna phakazur, chimen dulce, și tulichină, care era gandalun. În timp ce mânca din cicoarea won-hand cu frunze albastre și se întindea în câmpurile de păpădie maidan-hand, simțea cum mintea și viața i se întorc în trup. O salvaseră florile din Cașmir. În livezile tatălui ei migdalii erau, probabil, în floare. Venise primăvara.

După ce află că Boonyi îl înșelase cu americanul, Shalimar clovnul își ascuți pumnalul preferat și o porni spre sud, cu gânduri ucigașe în minte. Din fericire, autobuzul cu care plecase din Pachigam se strică sub un poduleț, la Lower Munda, lângă izvorul fluviului Jhelum de la Verinag. Frații săi Hameed și Mahmood, trimiși de tatăl lor, îl ajunseră din urmă la autogara, unde aștepta cu nerăbdare următorul mijloc de transport disponibil.

— Ai crezut că poți fugi de noi, ha, băiețică? strigă Hameed, cel mai gălăgios și mai scandalagiu dintre cei doi gemeni. Nici o șansă! Suntem necaz la indigo noi doi.

Peste tot în jurul lor erau vehicule de transport pentru trupe, care își făceau plinul, și un grup de soldați ce fumau țigări de foi se uitară într-o doară, iar apoi puțin mai atent – cuvintele „necaz la indigo” nu fuseseră neapărat bine alese – la cei trei frați care se certau. Armata era suspicioasă. Doi lideri naționaliști, Amanullah Khan și Maqbool Butt, formaseră un grup armat numit Frontul de Eliberare Națională Himal era cea mai drăguță dintre cele două fiice ale baritonului Shivshankar Sharga. Se duse la Shalimar clovnul și își puse mâna pe umărul lui.

— Atunci încearcă să vezi limpede, îi zise ea. Nu căuta ce nu e aici, ci uită-te la ce este.

După repetiție Gonwati, sora lui Himal, o preveni, cu migdala amară a invidiei înveninându-i vorbele, că era o cauză pierdută.

— Când stai lângă Boonyi, dispari complet, zise ea cu o răutate gravă din spatele lentilelor groase ale ochelarilor. La fel cum dispar și eu când stau lângă tine. Iar mintea lui te va așeza întotdeauna lângă ea: puțin mai scundă, puțin mai urâtă, cu un nas un pic prea lung, o bărbie prea moale și o siluetă prea mică acolo unde ar trebui să fie mai mare și prea mare acolo unde ar trebui să fie mai mică.

Himal îi apucă surorii sale coada de păr negru, împletită aproape de cap, și trase.

— Încetează să mai fii o cățea geloasă, aragaz cu patru ochi! îi zise ea dulce. Mai bine ajută-mă să pun mâna pe el, ca o ben bună ce ești!

De dragul familiei, Gonwati înghiți dojana și își lăsă deoparte propriile ambiții. Surorile Sharga începură să uneltească cum să prindă în capcană inima frântă a lui Shalimar clovnul. Gonwati îl întrebă care e mâncarea lui preferată. El răspunse că avusese întotdeauna o slăbiciune pentru un gushtaba bun. Himal se puse de îndată pe lucru, bătând de zor carnea pentru gushtaba, ca s-o frăgezească, iar când îi prezentă rezultatele, ca un dar menit „să te înveselească”, el își aruncă imediat o chiftea în gură. Câteva secunde mai târziu expresia de pe fața lui îi dădu fetei vestea cea proastă și ea îi mărturisi că era cunoscută drept cea mai nepricepută bucătăreasă pe care o avusese vreodată familia. Apoi Gonwati îi sugeră lui că Himal ar putea-o înlocui pe Boonyi în numărul de acrobație pe frânghie pe care cei doi îl concepuseră împreună și pe care el nu îl putea prezenta fără un ajutor feminin. Shalimar a fost de acord s-o învețe pe Himal să meargă pe frânghie, dar după câteva lecții, când frânghia era abia la jumătate de metru deasupra pământului, ea îi mărturisi că suferise întotdeauna teribil de Shalimaw clovnul ameteți, și că dacă pășea vreodată prin aer, nici chiar dorința de a-i face lui pe plac n-o va salva de la cădere și de la moarte: A treia strategie a fost mai directă. Gonwati îi spuse lui că de curând sora ei fusese și ea dezamăgită în dragoste, că un nemernic din Shirmal, al cărui nume nu se demitea să-l dezvăluie, se jucase cu sentimentele ei și apoi o respinsese.

— Voi doi ar trebui să vă consolați unul pe altul, propuse ea. Numai tu poți ști cât suferă și numai ea ar putea ajunge să înțeleagă dimensiunile teribilei tale suferințe.

Se lăsă convins și o însoți pe Himal la o plimbare pe malul Muskadoonului, într-o noapte scăldată în lumina lunii. Dar sub dubla influență a lunii și a frumuseții lui, biata Himal își pierdu capul și îi mărturisi că ticălosul din Shirmal nu exista de fapt și că el, fusese întotdeauna bărbatul pe care îl iubise. Pentru ea nu exista nimeni altcineva în întregul Cașmir. După această a treia catastrofă Shalimar se ținu la distanță de surorile Sharga, care continuară totuși să sperie.

Ideea de a o declara pe Boonyi moartă fusese geniala găselniță a lui Gonwati Sharga. Trăsăturile ochelariște ale lui Gonwati îi dădeau o aparență de virtute studiosă, care îi ascundea firea șireată, de jucător de șah.

— N-o va uita niciodată pe femeia aia atâta timp cât e în viață, îi zise îndurerată sora ei, după dezastrul plimbării sub clar de lună. Doamne, cât îmi doresc uneori să fie moartă!

Gonwati îi răspunse, fără să își dea seama de la început ce spune:

— Stai un pic, ben. Dorințele pot deveni realitate.

În următoarele zile își clarifică scopul în minte și se porni apoi să-i facă pe ceilalți să creadă că avuseseră ei înșiși ideea.

Într-o seară, pe când luau cina în familie, repetă vorbele surorii sale:

— Dacă Boonyi aia ar fi moartă, în loc să fie în Delhi cu americanul ei, zise ea, probabil că bietul Shalimar ar putea să-și înceapă viața din nou.

Tatăl ei, Shivshankar Sharga, pufni – un pufnet scurt, de bariton.

— În Delhi, cu un american, zise el, lovind cu pumnul în maisa, este, după părerea mea, exact ca și cum ai fi mort.

Himal era cea mai drăguță dintre cele două fiice ale baritonului Shivshankar Sharga. Se duse la Shalimar clovnul și își puse mâna pe umărul lui.

— Atunci încearcă să vezi limpede, îi zise ea. Nu căuta ce nu e aici, ci uită-te la ce este.

După repetiție Gonwati, sora lui Himal, o preveni, cu migdala amară a invidiei înveninându-i vorbele, că era o cauză pierdută.

— Când stai lângă Boonyi, dispari complet, zise ea cu o răutate gravă din spatele lentilelor groase ale ochelarilor. La fel cum dispar și eu când stau lângă tine. Iar mintea lui te va așeza întotdeauna lângă ea: puțin mai scundă, puțin mai urâtă, cu un nas un pic prea lung, o bărbie prea moale și o siluetă prea mică acolo unde ar trebui să fie mai mare și și prea mare acolo unde ar trebui să fie mai mică.

Himal îi apucă surorii sale coada de păr negru, împletită aproape de cap, și trase.

— Încetează să mai fii o cățea geloasă, aragaz cu patru ochi! îi zise ea dulce. Mai bine ajută-mă să pun mâna pe el, ca o ben bună ce ești!

De dragul familiei, Gonwati înghiți dojana și își lăsă deoparte propriile ambiții. Surorile Sharga începură să uneltească cum să prindă în capcană inima frântă a lui Shalimar clovnul. Gonwati îl întrebă care e mâncarea lui preferată. El răspunse că avusese întotdeauna o slăbiciune pentru un gushtaba bun. Himal se puse de îndată pe lucru, bătând de zor carnea pentru gushtaba, ca s-o frăgezescă, iar când îi prezentă rezultatele, ca un dar merit „să te înveselească”, el își aruncă imediat o chiftea în gură. Câteva secunde mai târziu expresia de pe fața lui îi dădu fetei vestea cea proastă și ea îi mărturisi că era cunoscută drept cea mai nepricepută bucătăreasă pe care o avusese vreodată familia. Apoi Gonwati îi sugeră lui că Himal ar putea-o înlocui pe Boonyi în numărul de acrobație pe frânghie pe care cei doi îl concepuseră împreună și pe care el nu îl putea prezenta fără un ajutor feminin. Shalimar a fost de acord s-o învețe pe Himal să meargă pe frânghie, dar după câteva lecții, când frânghia era abia la jumătate de metru deasupra pământului, ea îi mărturisi că suferise întotdeauna teribil de amețeli și că dacă pășea vreodată prin aer, nici chiar dorința de a-i face lui pe plac n-o va salva de la cădere și de la moarte. A treia strategie a fost mai directă. Gonwati îi spuse lui că de curând sora ei fusese și ea dezamăgită în dragoste, că un nemernic din Shirmal, al cărui nume nu se demitea să-l dezvăluie, se jucase cu sentimentele ei și apoi o respinsese.

— Voi doi ar trebui să vă consolați unul pe altul, propuse ea. Numai tu poți ști cât suferă și numai ea ar putea ajunge să înțeleagă dimensiunile teribilei tale suferințe.

Se lăsă convins și o însoți pe Himal la o plimbare pe malul Muskadoonului, într-o noapte scăldată în lumina lunii. Dar sub dubla influență a lunii și a frumuseții lui, biata Himal își pierdu capul și îi mărturisi că ticălosul din Shirmal nu exista de fapt și că el, fusese întotdeauna bărbatul pe care îl iubise. Pentru ea nu exista nimeni altcineva în întregul Cașmir. După această a treia catastrofă Shalimar se ținu la distanță de surorile Sharga, care continuară totuși să spere.

Ideea de a o declara pe Boonyi moartă fusese geniala găselniță a lui Gonwati Sharga. Trăsăturile ochelariște ale lui Gonwati îi dădeau o aparență de virtute studioasă, care îi ascundea firea șireată, de jucător de șah.

— N-o va uita niciodată pe femeia aia atâta timp cât e în viață, îi zise îndurerată sora ei, după dezastrul plimbării sub clar de lună. Doamne, cât îmi doresc uneori să fie moartă!

Gonwati îi răspunse, fără să își dea seama de la început ce spune:

— Stai un pic, ben. Dorințele pot deveni realitate.

În următoarele zile își clarifică scopul în minte și se porni apoi să-i facă pe ceilalți să creadă că avuseseră ei înșiși ideea.

Într-o seară, pe când luau cina în familie, repetă vorbele surorii sale:

— Dacă Boonyi aia ar fi moartă, în loc să fie în Delhi cu americanul ei, zise ea, probabil că bietul Shalimar ar putea să-și înceapă viața din nou.

Tatăl ei, Shivshankar Sharga, pufni – un pufnet scurt, de bariton.

— În Delhi, cu un american, zise el, lovind cu pumnul în masă, este, după părerea mea, exact ca și cum ai fi mort.

I8o Gonwati își întoarse ochii mari și miopi spre Shivshankar.

— Ești în panchayat, zise ea. N-ai putea să faci chestia asta oficială?

Înainte de următoarea întâlnire a panchayat-ului, Shivshankar tatona terenul la Habib Joo, instructorul de dans, în legătură cu ideea de a o declara pe Boonyi decedată.

— Pentru mine e moartă, răspunse el, mărturisind apoi, cuprins de vinovăție, căci se simțea responsabil pentru fapta ei: Ce am învățat-o eu a folosit ca să ne trădeze pe toți.

Asta însemna doi din cinci. Împreună, îl abordară pe Uriașul Misii.

— Nu știi, zise tâmplarul, plin de îndoială. Totuși Zoon a iubit-o.

Shivshankar Sharga se trezi susținându-și poziția cu vehemență.

— Nu vrei să faci în așa fel încât bărbaților să le fie greu să fugă cu fetele noastre? întrebă el. După ce ți s-a întâmplat ție în familie, m-aș fi gândit că vei fi primul care să susțină acest plan.

Asta însemna trei din cinci. Mai rămâneau de convins cei doi tați, Pyarelal și Abdullah.

— Sarpanch-ue atât de bun la inimă, încât va fi greu de convins, zise Gonwati câteva seri mai târziu, când tatăl ei îi raportă progresul făcut. Dar ascultă-mă ce-ți spun, propriul tată al lui Boonyi va fi de acord!

Explicația pentru siguranța lui Gonwati era proaspăta intimitate dintre ea și panditul Pyarelal Kaul. Luni întregi după fuga fiicei sale în sud panditul fusese pierdut în contemplație. Lipsa lui de interes pentru îndatoririle pe care le avea ca waza-șef devenise atât de evidentă, încât în cele din urmă ajutoarele sale îl rugară cu blândețe să stea acasă în zilele de wazwaan până ce se va simți mai bine. Pyarelal își înclină capul și plecă, lăsând în urmă lumea cratițelor și a banchetelor. Toată viața lui iubise mâncarea, dar acum i se părea irelevantă. De unul singur, acasă, gătea cât putea de puțin și mânca pe fugă, doar cât era necesar ca să nu moară de foame, însă fără să-i mai facă nici o plăcere. Medita câte unsprezece ore pe zi. Lumea exterioară devenise prea dureroasă ca s-o mai poată suporta. Dispariția fiicei sale fusese ca o a doua moarte a soției lui. Nici măcar frumusețea Cașmirului nu-i putea alina durerea acestei pierderi, care nu era numai fizică, ci și morală. Absența ei era un rău destul de mare, dar imoralitatea ei îl întrecea. O transforma într-o

străină. Pyarelal simțea că se sfărâmă, ca și cum ar fi fost o clădire veche, ale cărei fundații putreziseră. Simțea cum îi dă târcoale un șuvoi și își dădu seama că e în pericol să se înece. Prin meditație reușea să facă sfera sentimentelor să se retragă și căuta ajutor în lumina filosofiei. La un moment dat, în timpul meditațiilor sale, se gândi la Kabir.

Despre Kabir se spunea că se născuse dintr-o virgină în jurul anului 1440, dar pe Pyarelal nu-l interesau astfel de prostii. Ce se știa era că fusese crescut de niște țesători musulmani și că singurul cuvânt pe care știa să-l scrie era Rama. Și asta era relativ neinteresant. Interesantă era concepția lui Kabir conform căreia existau două suflete, sufletul personal sau sufletul vieții, jivatma, și supra-sufletul divin, paramatma. Mântuirea putea fi dobândită prin aducerea acestor două suflete într-o stare de contopire. Ce era interesant era să te lepezi de tot ce era personal și să te lași absorbit de divin. Iar dacă așa ceva părea o formă de moarte vie, asta nu era decât o percepție exterioară. Percepția interioară a unei astfel de realizări era bucuria extatică.

Într-o bună zi, când ieși din aceste meditații, Pyarelal văzu o tânără așezată pe o stâncă de pe malul Muskadoonului și preț de o secundă, până se dezmetici, crezu că se întorsese Boonyi. Când își dădu seama că nu e decât Gonwati Sharga, copila cântărețului, își reprimă dezamăgirea și se duse să-i țină companie.

— Panditji, zise ea după un timp, obișnuiam să îi văd pe Boonyi și pe stând aici și, să mă iertați, panditji, dar am fost puțin geloasă. Și eu voiam să vă aud vorbele de geniu. Voiam să profit și eu de înțelepciunea dumneavoastră. Însă eu nu sunt fiica dumneavoastră și a trebuit să-mi accept soarta.

Panditul Pyarelal Kaul a fost profund mișcat. Habar n-avusese. Simțise uneori că propria lui fiică nu făcea decât să-i cânte în strună când stătea acolo împreună cu iubitul ei și îi asculta vorbele fără șir. Dar fata asta chiar voia să zăi învețe! Mărturisirea lui Gonwati reuși să-l facă pe pandit să zâmbescă pentru prima dată după luni de zile. În săptămânile care urmau fata veni să îi stea la picioare ori de câte ori putea și se arătă atât de serioasă și de înțelegătoare în concentrarea ei, încât îi împărtăși multe din cele mai intime gânduri pe care le avea. În cele din urmă ea se ridică de pe stânca sa de pe malul râului, se duse, îi luă mâna lui Pyarelal într-a ei și îi oferii propria ei versiune a sfatului pe care sora sa i-l dăduse lui.

— Nu vă învinovați pentru ce e mort, zise ea, dar mulțumiți-i lui Dumnezeu pentru ce e viu.

Abdullah Noman nu se putea împotrivi planului mritak dacă însuși tatăl lui Boonyi era în favoarea lui.

— Ești sigur? îl întrebă el pe Pyarelal la următoarea întâlnire a panchayat-v.

Beau cu toții ceai sărat roz în sala de întâlniri de la ultimul etaj al casei Noman. Ceașca lui Pyarelal începu să zornăie în farfurie în timp ce acesta pronunța sentința de condamnare la moarte a fiicei sale.

— Timp de unsprezece ore pe zi, îi spuse el vechiului său prieten, am contemplat ce înseamnă a trăi în lume și, în același timp, a nu trăi în ea. Mi s-au clarificat multe în ceea ce privește înțelesul acestei dileme. Copila mea, Bhoomi, a ales calea morții vii. Din moment ce a făcut singură această alegere, nu trebuie să mă agăț de ea. Decizia mea e să o eliberez. Și apoi, adăugă el, mai e și problema aducerii sub control a fiului tău înfuriat.

— Te-au omorât, îi spusese Zoon Misri lui Boonyi în mijlocul viscolului. Te-au omorât pentru că te iubeau și tu ai plecat.

Chiar la ieșirea din Pachigam se găsea o porțiune pustie a Muskadoonului, unde râul era ascuns de frunziș oricăror priviri curioase. În verile din copilărie cele patru prietene inseparabile, surorile Sharga, Zoon Misri și Boonyi Kaul, se repezeau acolo după orele de școală, se dezbrăcau și plonjau în apă. Mușcătura râului era ațățătoare, chiar excitantă. Țipau și râdeau în timp ce mâinile reci ale zeului râului le mângâiau pielea. Apoi se uscau, rostogolindu-se pe iarba de pe maluri, își frecau părul în palme și nu mergeau acasă până ce dovezile transgresiunii lor nu erau complet uscate.

Apoi, în serile de iarnă, cele patru prietene la cataramă, împreună cu ceilalți copii din sat, se înghesuiau în căldura sălii panchayat-uhii, deasupra bucătăriei familiei Noman, iar adulții le spuneau povești. Memoria lui Abdullah Noman era o bibliotecă fabuloasă și nepuizabilă de basme și ori de câte ori termina câte unul, copiii țipau că mai vor. Femeile din sat povesteau cu rândul istorii de familie. Fiecare cămin din Pachigam avea propriul lui bagaj de asemenea istorisiri și pentru că poveștile tuturor familiilor erau spuse tuturor copiilor, era ca și cum toți aparțineau tuturor celorlalți.

Acesta era cercul magic care fusese frânt în momentul în care Boonyi fugise la Delhi ca să devină curva ambasadorului american.

În ziua în care se întoarse în Pachigam, obeză, schilodită de vicii și acoperită de zăpadă, vechile ei prietene Himal și Gonwati o înconjurară prin viscol, iar emoțiile pe care le simțiră nu includeau nici un strop din afecțiunea lor din copilărie. Dacă Gonwati Sharga va fi simțit vreo urmă de vină legată de manipulările prin care, cu sânge rece, provocase uciderea lui Boonyi, o îngropa sub mânia.

— Cum îndrăznește să se întoarcă, îi șuieră ea surorii ei, după tot răul pe care l-a făcut?

Dar Himal se umplu de fericire când văzu schimbările din înfățișarea lui Boonyi, ale căror avantaje depășiră cu mult indignarea produsă de faptul că moarta se întorsese la viață.

— Uită-te numai la ea, îi șopti lui Gonwati. Cum ar mai putea el s-o iubească acum?

Însă teribilul adevăr era că eșecul lui Himal Sharga în a-1 seduce pe n-avea nimic de-a face cu iubirea pe care bărbatul ar fi simțit-o în continuare pentru soția lui trădătoare. Adevărul era că încetase s-o mai iubească pe Boonyi în secunda în care aflase despre trădarea ei. Încetase așa, brusc, precum un aparat electric scos din priză, iar craterul imens lăsat în urmă de distrugerea acelei iubiri fusese umplut imediat de un ocean de ură galbenă ca fierea. Adevărul era că, deși fusese adus acasă de la Lower Munda de către frații săi, făcuse un legământ pe autobuz cum că dacă Boonyi se mai întorcea vreodată în Pachigam, o va ucide, îi va tăia capul ăla mincinos, iar dacă avea vreun bastard cu americanul ăla obsedat de sex, nici lui nu-i va arăta nici o milă, ci îi va tăia și lui capul. Principalul motiv pentru care Pyarelal Kaul susținuse ideea de a o declara pe fiica sa moartă în mod oficial și pentru care Abdullah Noman acceptase și el planul era că uciderea birocratică a lui Boonyi era singura modalitate de a-1 împiedica pe să comită o crimă oribilă. Cei doi tați se străduiră din greu să-1 convingă pe soțul abandonat că nu era nevoie să se gândească la decapitare din moment ce persoana aceea era deja moartă. La început Shalimar nu fusese încântat de planul mritak.

— Dacă ne punem cu toții de acord să mințim, argumentase el, atunci cu ce suntem mai buni ca ea?

Abdullah și Pyarelal discutară în contradictoriu cu el trei zile și două nopți, timp în care nu mai dormiră, iar când toți trei erau pe punctul de a-și da sufletul de epuizare, cei doi tați reușiră să-1 convingă pe să accepte compromisul, îl puseră să jure că îl acceptă ca pe o rezolvare a durerii sale întemeiate, deși în adâncul inimii sale Shalimar știa că va veni și ziua în care va izbucni conflictul între cele două jurăminte, între cele două planete fantomă ale sale, legământul lui Rahu, capul dragonului, care-1 obliga s-o ucidă, și legământul lui Ketu, coada dragonului, care-1 obliga s-o lase să trăiască în măsura în care morții pot trăi și uneori chiar o fac, iar el nu putea să prezică acum pe care dintre cele două promisiuni și-o va încălca.

Pentru a întinde o capcană atât lui însuși, cât și lui Boonyi, continuă să-i scrie scrisori, aceleași scrisori care o înfuriară și o făcură să-1 disprețuiască pentru slăbiciunea lui, scrisori al căror scop era de a o amăgi, de a o face să creadă că el era gata să uite și să ierte, a căror menire ascunsă era să forțeze un deznodământ, să o aducă înapoi și să-1 silească pe el să aleagă între cele două jurăminte, astfel încât să poată afla ce fel de om este. Iar apoi ea apăruse în stația de autobuz în toiul vijeliei, înfășurată în țesuturi adipoase și acoperită de zăpadă, și, fără să stea să se gândească, Shalimar se repezi spre ea cu cuțitul în mână. Dar cei doi tați îi blocară drumul, apucându-1 de coada dragonului și amintindu-i de promisiune. Se învârtiră în jurul ei în ninsoarea deasă,

iar Pyarelal Kaul îi spuse lui „Dacă încerci să-ți încâlci promisiunea, va trebui să mă ucizi și pe mine în drum spre ea,, iar Abdullah Noman confirmă „Va trebui să mă omori și pe mine”. Acesta a fost momentul în care rezolvă dilema celor două jurăminte.

— În primul rând, zise el, legământul pe care l-am făcut în fața voastră a fost promisiunea mea personală față de voi, deci o voi respecta atâta timp cât măcar unul din voi mai este în viață. Dar jurământul pe care mi l-am făcut mie însumi a fost și el o promisiune personală, iar când veți fi amândoi morți, nu mă veți mai putea reține. În al doilea rând, încheie el, întorcându-se și plecând, fără ca măcar să își încline capul în direcția soției lui moarte, țineți-o pe curva aia departe de mine!

Zăpada continuă să cadă, să cadă des, și peste vii, și peste morți. 1

Primăvara nu era decât o iluzie a înnoirii. Înfloriră florile, se născură viței și iezi și ouăle plesniră în cuiburi, eliberând puii, dar inocența trecutului nu mai reveni. Boonyi Kaul Noman nu s-a mai întors niciodată să locuiască în Pachigam.

A locuit în continuare, pentru tot restul vieții, în coliba de pe dealul cu păduri de pin, unde o profetesă hotărâse cândva că viitorul era prea oribil ca să fie contemplat, așa că se așezase cu picioarele încrucișate și își așteptase moartea. Încetul cu încetul Boonyi deveni pricepută în chestiunile practice, dar, în egală măsură, și priza ei la realitate deveni din ce în ce mai haotică, de parcă exista ceva în interiorul său care refuza să înțeleagă că lumea în care începea să-și fie atât de suficientă sieși nu se va transforma niciodată în cea pe care și-o dorea, cea în care ar fi putut să-și înfășoare iubirea soțului ei în jurul său și, în același timp, să-l înfășoare și pe el în iubirea ei. Fantoma mamei sale îi era acum alături în

1. Citat din nuvela „Mortul” din volumul de povestiri Oameni din Dublin al lui James Joyce.

Z86 permanentă și, cum spectrul lui Pamposh nu îmbătrânea, cele două femei moarte deveniră din ce în ce mai mult ca niște surori. Când Pyarelal Kaul își vizită fiica pentru a o preveni să nu coboare în sat, fiindcă el și Abdullah nu puteau decât să-l rețină pe atâta timp cât ea era departe, dar le-ar fi fost imposibil să garanteze pentru siguranța ei dacă mergea la Pachigam, ea îi răspunse cu veselia nebuniei:

— Mă simt cât se poate de bine aici, cu Pamposh. Nimeni nu mă poate atinge atâta timp cât ea e alături de mine. Ar trebui să rămâi cu noi. Se pare că niciuna dintre noi nu are voie în sat, dar noi trei ne-am putea simți bine, ca pe vremuri, aici, de unii singuri.

Pus în fața deranjamentului mintal al iubitei sale fiice, panditul Pyarelal Kaul se cufundă în propria lui beznă. Urca muntele în fiecare zi ca să vadă de ce are nevoie fata și ca să-i asculte divagațiile, dar nu era în stare să-i pomenească despre deziluzia care îi copleșise optimismul, sufocându-i-l până aproape să-l omoare. Iubirea dintre Boonyi și

Shalimar clovnul fusese apărută de întregul Pachigam și meritase să fie apărută, fiind un simbol al victoriei umanului asupra inumanului, iar groaznicul sfârșit al acestei iubiri îl făcea pe Pyarelal să pună sub semnul întrebării, pentru prima dată în viață, faptul că ființele umane erau în esență bune și că dacă ar fi fost ajutate să se lepede de imperfecțiuni, firile lor ideale s-ar fi arătat pe deplin, strălucind în lumină în văzul tuturor. Punea la îndoială chiar și principiile anticomunitariste întruchipate de noțiunea de cașmiriat și începea să se întrebe dacă nu cumva vrajba era un principiu mai puternic decât armonia. Peste tot violența comunitară era o crimă domestică. Când izbucnea, nu erai omorât de străini, ci de vecini, de oamenii cu care ai împărțit în viață momentele bune și pe cele rele, oamenii cu ai căror copii proprii tăi copii s-au jucat doar cu o zi în urmă. Aceștia erau oamenii în care focul urii se va aprinde dintr-odată, care îți vor bate puternic la ușă în toiul nopții, cu făclii aprinse în mâini.

Poate cașmiriatul era o iluzie. Poate toți acei copii care-și auzeau unul altuia poveștile iarna, în sala panchayat-ului, toți acei copii ce deveneau o singură familie erau și ei o iluzie. Poate că domnia tolerantă a bunului rege Zain-ul-abidin trebuia văzută – cum unii pândiți și începuseră s-o facă – ca o aberație, nu ca un simbol al unității.

Poate că tirania, convertirile forțate, devastările de temple, iconoclasmul, persecuția și genocidul erau regula, iar coexistența pașnică era o iluzie. Începuse să primească de la diverse organizații ale pandiților tot felul de circulare politice pe această temă. Ele vorbeau despre o poveste a oprimării vechi de sute de ani. Sikander iconoclastul i-a zdrobit cel mai tare pe hinduși. Crimele secolului al paisprezecelea trebuiau răzbunate în secolul douăzeci. Saifuddin a încălcat toate limitele cruzimii. Saifuddin fusese prim-ministru în timpul domniei fiului lui Sikander, Alishah. De teama convertirii, brahmanii au sărit în foc. Mulți brahmani s-au spânzurat, alții au înghițit otravă, iar alții s-au înecat. Nenumărați brahmani au plonjat în moarte de pe înălțimile munților.

Statul era umplut de ură. Susținătorii regelui nu au împiedicat nici măcar o singură persoană să se sinucidă. Și așa mai departe, până în zilele noastre. Poate că pacea era opiul pe care voia el să-1 fumeze, caz în care era la fel de dependent, în felul său, ca și biata lui fiică și atunci și el trebuia să treacă printr-o cură de dezintoxicare dureroasă.

Își împingea toate presimțirile rele undeva în adâncul minții și își îngrijea fiica. Delirul provocat de simptomele de sevraj se agrava. Tânăra tremura convulsiv lungi perioade de timp, o năpădeau sudori reci, gura îi era chinuită de înțepături dureroase și poftele i se dezlănțuiau ca niște fiare gata s-o înghiță dacă nu le dădea ceea ce-și doreau cu adevărat. Apoi, încet-încet, criza trecu, până ce Boonyi ajunse să nu mai fie deloc la cheremul chimicalelor, pe care oricum nu le mai avea. Se dezbăra și de

viciul tutunului. În timpul halucinațiilor știu că îngerii păzitori din copaci au grijă de ea. Treptat ieșiră din umbră, iar în starea ei de amețală își imaginează că o vede pe maică-sa, Pamposh, conducându-i spre ea – îndrăzneată, independenta ei mamă, care nu judeca oamenii din cauză că se lăsau în voia pornirilor lor sexuale.

Fantoma lui Pamposh era cel puțin la fel de substanțială ca toți ceilalți care o vizitau și, deși îi recunoștea printre îngerii săi în primul rând pe tatăl ei, dar și pe Firdaus Noman și z86 permanentă și, cum spectrul lui Pamposh nu îmbătrânea, cele două femei moarte deveniră din ce în ce mai mult ca niște surori. Când Pyarelal Kaul își vizită fiica pentru a o preveni să nu coboare în sat, fiindcă el și Abdullah nu puteau decât să-1 rețină pe atâta timp cât ea era departe, dar le-ar fi fost imposibil să garanteze pentru siguranța ei dacă mergea la Pachigam, ea îi răspunse cu veselia nebuniei:

— Mă simt cât se poate de bine aici, cu Pamposh. Nimeni nu mă poate atinge atâta timp cât ea e alături de mine. Ar trebui să rămâi cu noi. Se pare că niciuna dintre noi nu are voie în sat, dar noi trei ne-am putea simți bine, ca pe vremuri, aici, de unii singuri.

Pus în fața deranjamentului mental al iubitei sale fiice, panditul Pyarelal Kaul se cufundă în propria lui beznă. Urca muntele în fiecare zi ca să vadă de ce are nevoie fata și ca să-i asculte divagațiile, dar nu era în stare să-i pomenească despre deziluzia care îi copleșise optimismul, sufocându-i-1 până aproape să-1 omoare. Iubirea dintre Boonyi și Shalimar clovnul fusese apărută de întregul Pachigam și meritase să fie apărută, fiind un simbol al victoriei umanului asupra inumanului, iar groaznicul sfârșit al acestei iubiri îl făcea pe Pyarelal să pună sub semnul întrebării, pentru prima dată în viață, faptul că ființele umane erau în esență bune și că dacă ar fi fost ajutate să se lepede de imperfecțiuni, firile lor ideale s-ar fi arătat pe deplin, strălucind în lumină în văzul tuturor. Punea la îndoială chiar și principiile anticomunitariste întruchipate de noțiunea de cașmiriat și începea să se întrebe dacă nu cumva vrajba era un principiu mai puternic decât armonia. Peste tot violența comunitară era o crimă domestică. Când izbucnea, nu erai omorât de străini, ci de vecini, de oamenii cu care ai împărțit în viață momentele bune și pe cele rele, oamenii cu ai căror copii propriii tăi copii s-au jucat doar cu o zi în urmă. Aceștia erau oamenii în care focul urii se va aprinde dintr-odată, care îți vor bate puternic la ușă în toiul nopții, cu făclii aprinse în mâini.

Poate cașmiriatul era o iluzie. Poate toți acei copii care-și auzeau unul altuia poveștile iarna, în sala panc/myaL-ului, toți acei copii ce deveneau o singură familie erau și ei o iluzie. Poate că domnia tolerantă a bunului Zain-ul-abidin trebuia văzută – cum unii ț>ahAz+; -

Acuți și începuseră s-o facă – ca o aberație, nu ca un sii^t aj um^jj Poate că tirania, convertirile forțate, devast^je jg î (tm)

iconoclasmul, persecuția și genocidul erau ^~ejar coexis' tenta pașnică era o iluzie. Începuse să P^^ească de la di verse organizații ale pandiților tot felul de cVu] are politice pe această temă. Ele vorbeau despre o povetf„_„ „.

/"G a oprimam vechi de sute de ani. Sikander iconoclastul, „_”„, —} 'a zdrobit cel mai tare pe hinduși. Crimele secolului al PaJSprezecelea tre buiau răzbunate în secolul douăzeci. SaiftiQ^ n q înc^ [caf toate limitele cruzimii. Saifuddin fusese Prim. Ministru în timpul domniei fiului lui Sikander, Alishah. M to^ n, „ „ „ r w 7 t teama convertim, brahmanii au sărit în foc. Mulți brahma. „ „.

„.,', 11 s-au spmzurat, alții au înghițit otrava, iar alții s-au înec\u355? ^Venumărați brahmani au plonjat în moarte de pe ina^mile munților.

Statul era umplut de ură. Susținătorii regelnu au ț^p^ dicat nici măcar o singură persoană să se ggj așa mai departe, până în zilele noastre. Poate că L ~-”Z. ' 1 i „ i r A, era opiul pe care voia el să-l fumeze, caz m care era la iee dependent în felul său, ca și biata lui fiică și atunci Și.1. _ , J

/' „„. „el trebuia sa treacă pntr-o cura de dezintoxicare dureros își împingea toate presimțirile rele und'ya n aajncuj minții și își îngrijea fiica. Delirul provocat ^imptomele de sevraj se agrava. Tânăra tremura convulsiv |an^ perioade de timp, o năpădeau sudori reci, gura îi chinuită de înțepături dureroase și poftele i se dezlănțuit ca nț. E fjure gata s-o înghită dacă nu le dădea ceea <^>gdoreau cu adevărat. Apoi, încet-încet, criza trecu, până cțBoonvi ajunse să nu mai fie deloc la cheremul chimicalelor, 1 „_j”, r- 7i„. I 1, „c L”re oricum nu le mai avea. Se dezbăra și de viciul tutu*1^ |n tjmpU] halucinațiilor știu că ingerii păzitori din cop^ au g^g ^e ea. Treptat ieșiră din umbră, iar în starea ei amețea] a jsj imaginea că o vede pe maică-sa, Pamposh, colându-i spre ea – îndrăzneată, independenta ei mamă, nu jU (jeca oamenii din cauză că se lăsau în voia porniri) ^ sexuale Fantoma lui Pamposh era cel puțin la fel de s; bstantială ca toți ceilalți care o vizitau și, deși îi recun°Ștealrintre ingerii săi în primul rând pe tatăl ei, dar și pe Firc^ jsjoman g^

Zoon și Uriașul Misri, o făcea fericită convingerea că de fapt iubita ei mamă era cea care dirija spectacolul.

Pyarelal se învinuia pe sine pentru obezitatea ei. „Biata fată a moștenit silueta mea și nu pe cea zveltă a mamei ei”, se admonesta el în sinea lui. „Și când a fost mică, a fost durdulie. Nu-i de mirare că Shalimar s-a îndrăgostit de ea pe când era încă un copil. Mâncarea e și ea slăbiciunea mea și inclusiv pe asta i-am dat-o.” Dar trupul lui se schimbă în urma noului său regim de ascet, iar al ei se schimbă și el.

Frumusețea îi reveni încetul cu încetul, pe măsură ce sănătatea fizică i se îmbunătățea. Lunile deveniră ani, grăsimea îi dispăru – nu era

nimeni prin preajmă care s-o ajute să mănânce șapte mese pe zi! – și arăta din nou ca ea însăși.

Mai rămaseră și urme. Suferea de dureri de spate. Pe picioare avea vene negre, iar în unele locuri pielea atârna pe ea puțin mai larg decât ar fi trebuit. De îngălbenirea de la tutun a dinților n-a reușit să scape niciodată pe deplin, deși folosea asiduu bețele de margusă cu care o aproviziona tatăl său.

Din atacurile ocazionale de aritmie Boonyi își dădu seama că îi fusese atacată și inima. Nu contează, își spuse ea. Nu îi era dat să îmbătrânească. Destinul ei era să trăiască printre fantome ca o semi-fantomă până în momentul în care avea să învețe cum să treacă granița. O dată zise asta cu voce tare, iar tatăl ei izbucni în lacrimi.

Independența la care ajunsese fusese obținută prin multă trudă. Dependența de mâncare era la fel de greu de învins ca și cea de chimicale, dar în cele din urmă deveni mai puțin lacomă cu lucrurile comestibile. Vreme îndelungată tatăl ei și alți săteni prietenoși continuară să o aprovizioneze cu cele absolut necesare, iar ea învăță cum să își suplimenteze alimentația. Începu să-și crească propriile legume. Într-o zi găsi o pereche de capre tinere legate de un stâlp de lângă colibă. Află ce trebuia să facă pentru a le crește și, odată cu trecerea timpului, turma îi creșcu. La un moment dat putu să vândă lapte de capră și alte produse. Tatăl ei cobora în fiecare zi în sat cu un putinei de lapte pentru magazin, iar în sezonul potrivit și cu roșii. Era și asta o mică reabilitare.

Oamenii acceptaseră ideea de a plăti bani adevărați pentru a cumpăra produse de la un mort. Zilele îi erau umplute de z80 munca fizică, iar atâta timp cât își folosea trupul, nebunia era ținută la distanță. Trupul i se întrema. Pe fund, brațe și picioare își făcură apariția mușchii. Umerii i se întăriră și pânțelele i se întinse. În această a treia fază Boonyi dobândi o nouă frumusețe – frumusețea rănită, înăsprită și imperfectă a unei femei adulte. Rațiunea îi fusese însă cel mai grav afectată, iar în timpul nopții acele răni încă o dureau. Noaptea, când munca de peste zi era gata, când îi venea rândul minții să preia controlul asupra trupului, gândurile i-o luau razna. Era sigură că în unele nopți de vară dădea târcoale prin copacii din jurul colibeii, în acele nopți ieșea dinadins afară și se^ dezbrăca toată, provocându-1 s-o iubească sau s-o omoare. Își putea permite să facă așa ceva, pentru că toată lumea știa că e nebună.

Mama ei, Pamposh, o însoțea și dansau amândouă goale în lumina lunii, ca niște lupoalice. Să încerce numai vreun bărbat să se apropie de ele! Să îndrăznească doar! L-ar fi sfâșiat în bucăți cu colții!

Avea dreptate: urca uneori dealul cu cuțitul în mână și o privea din dosul vreunui copac. Îl liniștea să știe că era acolo, că în momentul în care va fi dezlegat de jurământ, o s-o găsească acolo, gata să fie ucisă, fără apărare și vulnerabilă, exact așa cum fusese și inima lui cândva,

fără apărare și vulnerabilă și fragilă, la fel ca și spulberata lui abilitate de a mai avea încredere. Dansează, soția mea, îi spuse el în tăcere. Într-o bună zi am să dansez și eu din nou cu tine, pentru ultima dată.

Luă hotărârea să-1 omoare pe ambasadorul american nu mult după sfârșitul războiului din Bangladesh, cam pe când trupele de bhand din Pachigam s-au dus în nord să dea niște spectacole de-a lungul graniței de armistițiu, care tocmai fusese transformată în Granița de Control, pe când India și Pakistanul au semnat Acordul de la Simla, care prevedea că statutul Cașmirului va fi hotărât bilateral la o dată ulterioară, pe când armata indiană și-a intensificat controlul asupra văii (pentru că o fi fost ziua de mâine pentru politicieni și visători, dar armata controla ziua de azi), precum și duritatea cu care trata majoritatea populației, și pe când nevasta lui Bombur Yambarzal a cumpărat primul televizor din localitate și l-a instalat într-un cort, în mijlocul Shirmalului. Încă de la începutul transmisiunilor televizate de la începutul anilor '60 panchayat-ul din Pachigam considerase că – dat fiind felul în care noul mijloc de informare le distrugea modul tradițional de viață, reducând numărul celor interesați de spectacolele în direct – monstrul cu un ochi trebuia interzis în satul lor. Waza din Shirmal însă s-a lăsat dus de valul spiritului antreprenorial al soției sale, roșcata văduvă Hasina „Harud” Karim, o femeie cu o dorință puternică de autoperfecționare și doi fii secretoși, Hashim și Hatim, care se calificaseră ca electricieni în Srinagar și ardeau de nerăbdare să aducă satul în epoca modernă.

— Dă lumii spectacol pe gratis timp de vreo două luni, îl îndemnă Hasina Karim pe noul său soț, iar după aceea poți să începi să-i taxezi și nimeni nu o să comenteze.

Ca să facă rost de bani pentru achiziționarea aparatului alb-negru, își vându niște bijuterii primite cadou de nuntă la prima căsătorie. Fiii ei, care, ca și ea, erau practici din fire, nu au obiectat în nici un fel.

— Nu te poți uita la telenovele pe un colier, spuse cu mult bun-simț Hashim, fratele cel mare.

Cei doi frați nu erau foarte apropiați de Bombur Yambarzal, dar nici nu se opuneau soțului mamei lor.

— Dacă știm că nu ești singură, asta ne dă nouă voie să ne urmăm propriile drumuri, despre care e mai bine să nu știi prea multe, îi explică Hatim, fiul cel mic.

Era un tânăr înalt, dar mama lui se întinse și îi ciufuli părul cu afecțiune, de parcă ar fi fost un copil mic.

— I-am învățat să aibă o judecată sănătoasă, îi spuse ea mândră lui Bombur Yambarzal. Vezi cum iau în calcul toate posibilitățile?

Din momentul în care începură seratele de vizionări TV de la familia Yambarzal, viața de seară se schimbă chiar și în Pachigam, ai cărui locuitori se arătară întru totul dispuși să lase deoparte lungă

istorie de ciocniri pe care le avuseseră cu vecinii lor pentru a putea vedea spectacole de comedie, recitaluri de muzică instrumentală și vocală, precum și „scenele de amor” cu coregrafie exotică din filmele făcute în Bombay, în curând atât în Pachigam, cât și în Shirmal deveni posibil să vorbești liber despre orice subiect tabu pe care aveai chef să-1 abordezi și asta cât te ținea gura, în mijlocul străzii, fără să-ți fie teamă de repercusiuni. Puteai să instigi la blasfemii, răscoale sau revoluții, puteai să mărturisești crime, incendii sau violuri – nimeni nu îți dădea vreo atenție, pentru că străzile erau pustii. Aproape toată populația celor două sate era îngărădită în cortul umflat al lui Bombur, ca să se uite la nenorocitele alea de programe pe ecranul lucios și vorbăreț al lui „Harud” Yambarzal. Abdullah Noman și Pyarelal Kaul au fost printre pușinii care au refuzat să meargă – Abdullah din principiu, iar Pyarelal din cauza depresiei amare și din ce în ce mai adânci care se revărsa din persoana lui și care afectase tot ce se afla în imediata sa vecinătate, plutind în aerul închis din casa goală ca un miros rău. Uneori ofilea florile de pe malul râului când se plimba pe-acolo. Alteori îi acrea provizia de lapte.

Firdaus ardea de nerăbdare să vadă noua minune, dar de la întoarcerea lui Boonyi se străduia din greu să-și schimbe comportamentul și să nu se mai certe cu Abdullah, indiferent de cât de mari ar fi fost provocările sale. Așa că în momentul în care își termina treburile zilei, rămânea acasă, îmbufnată, dar fără să se plângă. După câteva zile însă Abdullah nu mai putu suporta apăsarea de fiecare noapte a frustrării ei tăcute.

— La naiba, femeie! izbucni el, gâlgâindu-și apa violent în narghilea. Dacă ai chef să te duci doi kilometri ca să-ți vinzi sufletul diavolului, nu vreau să-ți stau în cale!

Firdaus sări în picioare și își puse hainele de stradă.

— Poate vrei să spui, îi zise ea lui Abdullah cu o stăpânire de sine nemaipomenită, „Dragă nevastă, după cât ai muncit, meriți să ieși și să te distrezi și tu puțin, chiar dacă eu nu sunt decât un mojić bătrân, care a uitat ce înseamnă asta”.

Abdullah se uită sever la ea.

— Întocmai, consimți pe un ton rece, nou la el, după care întoarse capul.

Tot drumul până la Shirmal Firdaus se gândi la acea voce nouă a lui și la răceala șocantă din ea. Își dăruise viața acestui om din cauza blândetii lui și a impresiei pe care o dădea, că îi pasă de binele celorlalți. Nu o deranjase sau se învățase ea să nu se lase deranjată de faptul că nu o cocoloșise niciodată, nu își amintea niciodată când e ziua ei și nu-i adusese niciodată vreun buchet de flori de câmp culese cu mâna lui. Învățase să accepte singurătatea patului conjugal și se resemnase să-și petreacă viața alături de un bărbat la care cele mai lungi și mai entuziaste performanțe sexuale nu ajunseseră să dureze două minute. Îi

admirase grija pe care o avea față de copii și față de comunitatea al cărei păstor era și ignorase sau cel puțin încercase să înțeleagă lipsa de interes pe care o dovedea în schimb față de nevoile și dorințele soției sale. Dar ceva se schimbase în el de când boala ghearelor începuse să îi schilodească mâinile. Îi scăzuse compasiunea pentru ceilalți și îi sporise mila față de sine. Eadevărat că îl împiedicase pe să comită o crimă groaznică, dar probabil că atunci fusese ultima zvâcnire a fostului Abdullah, cel ale cărui daruri erau toleranța, rectitudinea morală și o mare căldură umană, iar în locul lui părea să scoată capul din ce în ce mai des acest Abdullah nou și mutilat. Într-un ținut rece nici o femeie nu ar trebui să trăiască cu un bărbat rece și Firdaus a fost atât de uluită că se gândise la posibilitatea de a-și părăsi bărbatul, încât până la începutul buletinului de știri nu reuși să fie atentă la minunea transmisiunii televizate, pentru care bătuse atâta drum.

Știrile de seară, care, din cauza efectului ucigător și deseori ficționalizant al puternicei cenzuri guvernamentale, erau cel mai puțin interesant program al zilei, aveau de obicei efectul de a goli cortul. Lumea mergea afară ca să fumeze, să glumească și să bârfească. Deși în interiorul sălii de spectacol a familiei Yambarzal bărbații și femeile stăteau împreună, ca membri cu drepturi egale ai marelui public al televiziunii naționale, când ieșeau, se separau și stăteau în grupuri diferite. Dar Firdaus Noman nu se alătură nici unui grup. Era acolo pentru prima dată și rămase la locul ei. Un avion Fokker Friendship aparținând Liniilor Aeriene Indiene și botezat Gange, după marele fluviu, fusese deturnat de niște teroriști sprijiniți de Pakistan, de doi veri pe care îi chema Qureshi și care fugiseră dincolo de graniță, în Pakistan. Verii Qureshi le-au permis pasagerilor să plece, apoi au aruncat avionul în aer și s-au predat autorităților pakistaneze, care, ca să păstreze aparențele, îi întemnițaseră, dar refuzau să ia în considerare cererile de extrădare ale indienilor. Era cât se poate de clar că în spatele faptei se afla Maqbool Butt, arhiteroristul stabilit acum în Pakistan, cu acordul tacit și deplina complicitate a conducerii pakistaneze. Zulfikar Aii Bhutto i-a vizitat pe teroriști în Lahore, i-a descris drept luptători pentru libertate și a declarat că „actul lor eroic” era un semn că nici o putere de pe pământ nu putea opri lupta cașmirezilor. A mai promis și că partidul său va contacta Frontul de Eliberare Națională din Cașmir pentru a-și oferi cooperarea și sprijinul, oferite, de altfel, și celor doi. Astfel, faptul că regimul pakistanez era înhăit cu terorismul fusese demonstrat în fața lumii întregi. După un soi de proces de fațadă, încheia reportajul, nu exista nici o îndoială că ticăloșii aveau să fie eliberați și tratați ca niște eroi. Cu toate acestea fermitatea guvernului indian nu avea să slăbească niciodată. Statul Jammu și Cașmir era o parte integrantă etc, etc, etc, sfârșit. Când publicul se repezi înapoi în cort, la finalul știrilor, Firdaus se ridică și le povesti despre deturnare, moment în care se întâmplă un

lucru extraordinar. Membrii comunității minoritare îi condamnară unanim pe verii trădători Qureshi, precum și dorința liderului Maqbool Butt de a destabiliza situația din Cașmir, în timp ce membrii majorității îi aclamară puternic pe teroriști și acoperiră cu vocile lor protestele furioase ale hindușilor.

Nu mai exista nici urmă de ruptură în Shirmal și în Pachigam, nici o diferență între păreriile bărbaților și cele ale femeilor, ci doar o adâncă prăpastie între comunități. Cei din majoritatea musulmană se uitau la oponenții lor hinduși cu o neîncredere bruscă, care crescuse încet și îngrijorător până aproape de o ostilitate fățișă. Totuși cu doar câteva minute în urmă fumaseră și bârfiseră împreună în fața cortului. Dintr-odată deveni apăsător să stai acolo, în acea mulțime urâtă. Fără o vorbă, de parcă s-ar fi hotărât ceva prin vot, toți membrii comunității de pândiți se ridicară și ieșiră din cort. Firdaus își aduse aminte de ultima profecție a lui Nazarebaddoor – „Viitorul e atât de cumplit, încât nici un profet nu va avea cuvinte să-1 prezică” – și îi pieri pofta de a se mai uita la televizor.

Șoseaua dintre Shirmal și Pachigam era un drum simplu, de țară, brăzdat de roți și prăfuit, care mergea de-a lungul unui bund – sau dig – cu câțiva metri mai înalt decât câmpurile ce se întindeau pe ambele părți. Era mărginită de plopi.

O aștepta pe Firdaus aproape la mijlocul distanței până acasă. El nu fusese în cortul cu televizorul. De fapt fusese plecat câteva săptămâni, deoarece trupele de bhand din Pachigam fuseseră angajate de autoritățile culturale ale statului ca să ofere spectacole de divertisment într-una din părțile care beneficiau cel mai puțin de așa ceva și anume satele și bazele militare plasate la sud de frontiera de facto trasată prin inima frântă a Cașmirului. Abdullah, îngrijindu-și mâinile schilodite, îi spusese talentatului său fiu să preia conducerea trupei.

— Oricum ar fi trebuit s-o faci până la urmă, îi zise sarpanch-ucu o voce clară, lipsită de orice emoție, așa că e numai bine să începi acum, în locul acela uitat de Dumnezeu, în fața țăranilor noștri abrutizați și a soldaților ăloria indieni, pe care nu i-aș putea descrie fără să recurg la un limbaj din ăla de nu vreau să-1 folosesc în fața copiilor mei.

Opiniile politice ale lui Abdullah se schimbau și ele odată cu tot restul personalității sale. Mai nou era dezamăgit de guvernul indian, care îl tot vâra pe tizul său, șeicul Abdullah, în închisoare, făcând apoi tot felul de înțelegeri secrete cu el și reinstalându-1 la putere, cu condiția să susțină unirea cu India, după care se enerva din nou în momentul când acesta, în ciuda tuturor celor stabilite, reîncepea să vorbească despre autonomie.

— Cașmirul pentru cașmirezi, zise Abdullah Noman, ca un ecou al eroului său. Iar toți ceilalți să se care frumușel acasă. Pentru că dacă ne mai protejează mult armata asta, vom fi nenorociți pentru totdeauna.

Era o noapte fără lună, iar purta haine închise la culoare și stătuse ascuns în câmp, așa că în momentul în care sări în fața lui Firdaus, ca un plop trezit la viață, o sperie.

— Am fost adormit, zise el.

Ea înțelese imediat că fiul ei nu vorbea literal, ci îi spunea că ajunsese la un punct de răscruce în viața lui, de aceea nu îl întrerupse, deși Shalimar parcă luase foc și îi vorbea folosind limbajul murdar la care tatăl său refuzase să recurgă, discursul unui om care începuse să viseze la moarte. Un vânt înghețat îi șfichiui inima lui Firdaus.

— Mi-am pierdut vremea, continuă. Tot ce-am învățat să fac e să umblu pe frânghie, să cad ca un idiot și să-i fac pe câțiva indivizi plictisiți să râdă. Toate astea devin inutile – și nu doar din cauza stupideniei de televizor.

Am fost înconjurat de lucruri rele de atât de mult timp, încât am încetat să le mai văd, dar acum nu mai dorm și pot să văd ce se întâmplă: adevăratul coșmar începe când te trezești, cu bărbații din tancuri care își ascund fețele, ca să nu știi cum îi cheamă, și femeile călău, care sunt mai rele decât bărbații, și oamenii făcuți din sârmă ghimpată și oamenii făcuți din electricitate, ale căror mâini ți-ar arde coaiele dacă le-ar apuca, și oamenii făcuți din gloanțe și oamenii făcuți din minciuni și toți ceilalți, cu toții sunt aici ca să facă ceva important, și anume să ne fută până crăpăm. Iar acum, că igb m-am trezit, am ceva important de făcut și nu știu cum să încep. Vreau să-mi spui cum pot să dau de Anees.

P/iircm-urile închise la culoare le fâlfâiau în vântul nopții ca niște giulgiuri.

— Fii fericit că nu ești mamă în astfel de timpuri, îi răspunse ea. Pentru că dacă ai fi, te-ai bucura că fiii tăi certați sunt pe punctul de a se regăsi, dar în același timp ai fi plin de teamă că amândoi vor sfârși, probabil, uciși, iar lupta dintre acea fericire și acea teroare ar fi mult prea greu de suportat.

— Fii fericită că nu ești bărbat, îi răspunse el. Pentru că odată ce nu mai suntem adormiți, ne dăm seama că nu avem pe lumea asta decât dușmani, dușmani care se prefac că ne apără și stau în fața noastră, făcuți din arme, din uniforme kaki, din lăcomie și din moarte, iar în spatele lor dușmani care se prefac că ne salvează în numele Dumnezeului nostru, doar că și ei sunt făcuți din lăcomie și moarte, iar în spatele lor dușmani care trăiesc printre noi și au nume necredincioase, care ne seduc și apoi ne trădează, dușmani pentru care moartea e o pedeapsă prea blândă, iar în spatele lor alți dușmani, pe care nu-i vedem niciodată, cei care trag sforile vieților noastre. Acest ultim dușman, dușmanul invizibil dintr-o încăpere invizibilă dintr-o țară străină de departe, acesta e dușmanul pe care vreau să-l înfrunt, iar

dacă trebuie să trec prin toți ceilalți ca să ajung la el, exact asta am să fac.

Firdaus ar fi vrut să cerșească și să implore, să-l roage să uite de monștrii din visul lui cu ochii deschiși, să nu se mai gândească la americanul dispărut, ci să-și ierte soția, să și-o ia înapoi și să se bucure de binecuvântările vieții, atâtea câte erau. Dar asta ar fi transformat-o și pe ea în dușman și nu voia așa ceva. Prin urmare, a acceptat să facă tot ce îi ceruse Shalimar, iar în seara următoare, după o zi întreagă de lucru în livezi, se duse din nou la Shirmal, iar de data asta când începu buletinul de știri, se ridică și o urmă pe Hasina Yambarzal afară, trăgând-o de șal, ca să-i dea de înțeles că voia să-i vorbească între patru ochi. La început, când Firdaus îi spuse soției bucătarului ce dorește, Hasina se prefăcu mirată, dar Firdaus își ridică palma mâinii drepte, în semn că trecuse timpul subterfugiilor.

— Harud, iartă-mă, zise ea, dar te rog eu să încetezi cu aceste tâmpenii! Nu te cunosc atât de bine pe cât ar trebui, dar te cunosc deja mai bine decât soțul tău, care e prea îndrăgostit ca să vadă cum trebuie. Îți recunosc durerea din ochi, pentru că și eu o am într-ai mei. Așa că spune-le fiilor tăi, electricienii secretoși, că data viitoare când se întâlnesc cu fiul meu, cioplitorul în lemn, băiatul meu, care a fost întotdeauna atât de îndemânatic, să îl anunțe că fratele lui ar vrea să fie din nou prieteni.

Celelalte femei erau adunate în jurul unei sobe de mangal cu cărbuni aprinși și începură să arunce priviri curioase în direcția lor, așa că amândouă începură să râdă și să se hlizească, de parcă și-ar fi făcut confidențe picante despre soții lor, bucătarul și căpetenia. Dar ochii Hasinei Yambarzal nu râdeau.

— Rezistența nu e un club de societate, chicoti ea, ducându-și mâinile la gură și deschizându-și larg ochii precauți, ca și cum tocmai i s-ar fi spus ceva groaznic.

— Nici eu nu sunt proastă, doamnă, râse Firdaus cu severitate. Și cu siguranță că Anees va înțelege ce vreau să spun.

Unul dintre ochi îi era leneș, dar strălucirea din el era plină de energie. Hasina tăcu mîlc, dădu din cap și se întoarse în cort ca să se uite la televizor.

A doua zi dimineața Firdaus îi ceru lui Abdullah să o însoțească pe câmpul de șofran, unde cu mulți ani în urmă zburdase împreună cu tânăra Pamposh Kaul. Aici, departe de orice urechi indiscrete, îi spuse soțului ei că acolo sus, în nordul înghețat, lângă Granița de Control, în fiul lor, intrase un demon.

— Pur și simplu vrea să omoare pe toată lumea, îi spuse ea lui Abdullah Noman. Pe nevastă-sa, mă rog, asta a fost o problemă și înainte, dar acum mai e și craiul de ambasador, și toată armata, și Dumnezeu mai știe cine. Așa că sau a pus vreun djin stăpânire pe el,

sau l-a avut în el în tot acest timp, ca și cum ar fi fost o sticlă ce aștepta să-i scoată cineva dopul, iar atunci sau Boonyi a făcut-o când s-a întors de la american, sau i s-a întâmplat ceva cât a fost plecat de-acasă.

Hai, hai! se tângui ea. Cu ce-a greșit fiul meu ca să fie posedat de diavol?

Io8

— Nu-i nici un diavol. Nu-i decât bărbăția care urlă în el, îi spuse fără pic de tandrețe Abdullah Noman. E încă destul de tânăr ca să-și imagineze că poate schimba istoria, în timp ce eu mă obișnuiesc cu ideea că sunt inutil, iar un bărbat care se simte inutil încetează să se mai simtă bărbat. Așa că dacă e însuflețit de credința că poate fi de folos, nu-i stinge flacăra! Poate că vremurile asta cer: să-i omori pe ticăloși.

Poate că dacă m-ar mai asculta mâinile, aș căsăpi și eu cățiva.

În Pachigam pătrunsese vrajba și nu avea să mai plece vreodată. Abdullah Noman nu îi spuse soției sale că relațiile dintre el și Shalimar ajunseseră într-un impas, parțial din cauză că sarpcmc/i-ului nu-i plăcuse licărul de nerăbdare din ochii fiului său când se ivise ocazia să-și înlocuiască tatăl la conducerea trupelor, dar mai ales din cauza sentimentului înfiorător pe care îl avea: acela că Shalimar nu făcea decât să aștepte ca Abdullah și Pyarelal să moară, ca să se poată elibera de jurământ. Cei doi sexagenari nu prea își mai vorbeau. Abdullah începuse să menționeze cuvântul azadi, dar pentru Pyarelal el nu însemna libertate, ci ceva care aducea mai mult a pericol, așa că între cei doi prieteni se iscară dificultăți. Își făceau treaba, își făceau gândurile și se întâlneau la ședințele panchayat-uhxi, după care Pyarelal se întorcea la casa lui de la celălalt capăt al satului și stătea acolo, uitându-se cum ard conurile de pin. Dar Abdullah Noman știa că panditul avea aceeași problemă ca și el. Cu privirea fixă, veșnic la pândă, a lui. Era ca și cum ai fi fost urmărit de un vultur sau de o cioară. Ca și cum ai fi fost urmărit de Moartea însăși. Așa că dacă voia să meargă în munți, ca să li se alătore lui Anees și luptătorilor din frontul de eliberare, poate că, în fond, nu era ceva chiar atât de rău, lasă-1 să se ducă și să facă tot ce avea de făcut, chiar dacă frontul de eliberare nu era decât o adunătură de comedieni care încercau să afle ce trebuiau să facă pentru a-și dovedi bărbăția.

Peste două săptămâni se duse la Shirmal să se uite la televizor, iar în pauza de țigară din timpul buletinului de știri se așeză lângă mangalul cu cărbuni, cu spatele la electricienii secretoși, și primi instrucțiunile pe care le aștepta. Hatim și Hashim se prefăceau că vorbesc unul cu altul despre frumusețea pajiștii de sus, dintre pini, de la Tragbal, situată la patru mii de metri deasupra nivelului mării și cu vedere în jos, spre lacul Wular, spunând că n-aveau nici o îndoială că mâine, nu mult după miezul nopții, va fi absolut superb acolo. Se îndepărtă fără să comenteze și intră în cortul lui Bombur Yambarzal, amestecându-se în zarva

furioasă care se stârnise acolo din cauza anunțului făcut de Hasina Yambarzal – că din acel moment avea să fie percepută o taxă de intrare, o taxă mică, aproape simbolică, fiindcă, la urma urmei, viața nu însemna numai pomană. Oamenii trebuiau să respecte ce făcea familia Yambarzal pentru ei, iar biletele urmau să fie un semn al aceluia respect. După ce Hasina termină de spus toate acestea, cei prezenți începură să strige într-un fel care nu părea deloc respectuos, moment în care incisiva și pragmatica doamnă se aplecă, luă cablul electric în mână și întrerupse curentul. Asta îi reduse pe toți la tăcere instantaneu, ca și cum i-ar fi scos și pe ei din priză, iar chibzuiții ei fii intrară cu niște blide de aramă și trecură pe la toată lumea, strângând ceva mărunțiș. Plăți, dar când telenovela reîncepu, plecă fără să vadă ce se întâmplase cu eroina înlăcrimată, aflată în ghearele unchiului nemilos. Se săturase de eroine înlăcrimate. Avea să meargă la lacul Wular, ca să intre în lumea bărbaților plecând din Pachigam a doua zi dimineața, fără nici un bagaj în afară de hainele de pe el și cuțitul de la cingătoare, și n-a mai fost văzut apoi în sat în următorii cincisprezece ani. Deasupra scutului lucios al lacului Wular și puțin mai jos de pajiștea Tragbal își întâlni viitorul pe o pantă de deal plină de bolovani. Acest viitor luă forma a doi bărbați cu căciuli de lână trase pe ochi și eșarfe înfășurate în jurul părții de jos a fețelor. Unul dintre ei cioplea o pasăre din lemn. Celălalt era fiul vitreg al lui Bombur Yambarzal, Hashim Karim. Mai era și un al treilea bărbat, care stătea în spatele unei stânci, și el era cel care conta.

— Ai vrut să-ți vezi fratele, zise bărbatul din spatele stâncii. Iată-1 pe fratele tău.

Anees continua să cioplească lemnul, fără să se oprească deloc.

— Ar fi emoționant, zise bărbatul din spatele stâncii, dacă asta ne-ar fi meseria – să fim emoționați. Sau poate ar fi amuzant dacă ocupația ne-ar fi râsul. Așa că spune-mi de ce sunt aici și-1 ascult pe un actorăș nenorocit, care vrea să facă pe eroul, ba poate chiar și pe martirul.

Își păstră calmul.

— Trebuie să învăț o meserie nouă, zise el. Și veți avea nevoie de oameni cu astfel de deprinderi pe măsură ce trece timpul.

Bărbatul din spatele stâncii se gândi la cele auzite.

— Din câte aud, zise el, te lauzi la toată lumea care are timp să te asculte cu toți cei pe care o să-i căsăpești, inclusiv pe fostul ambasador american. Mie ăsta mi se pare un comportament de clovn.

Fața lui Shalimar se crispa.

— De-acum și până în ziua libertății am să ucid pe oricine îmi ceri, zise el, dar da, într-o bună zi îl vreau pe ambasadorul american.

Din spatele stâncii se auzi un geamăt.

— Iar eu vreau să fiu regele Angliei, zise omul invizibil.

Urmă o tăcere lungă.

— Foarte bine, zise bărbatul din spatele stâncii.

Urmă o tăcere și mai lungă. Se întoarse spre fratele său, care dădu din cap.

— Peste câteva minute va fi rândul nostru să plecăm, zise Anees Noman.

— Pot să vin și eu cu voi? întrebă.

Cuțitul de cioplit al fratelui său se opri imperceptibil o clipă.

— Da, zise el. Poți să vii cu noi.

Înainte să plece de pe deal, Shalimar se duse după un bolovan ca să se ușureze. Se uită în jos numai după ce jetul fierbinte se potoli și văzu un șarpe imens, o cobră imperială încolăcită sub piatră, la vreo trei centimetri de baltă. Avea să se gândească deseori pe parcursul aventurilor sale cu frontul de eliberare la acel șarpe adormit, care îi amintea de superstițiile mamei sale, Firdaus.

— Norocul șarpelui, îi zise într-o bună zi fratelui său în timp ce stăteau pitiți în spatele unei stânci de lângă Tangmarg, așteptând ca un convoi cu trupe al armatei să treacă peste minele pe care le plantaseră pe șoseaua ce urca panta abruptă. Probabil că am norocul șarpelui de partea mea. E semn bun.

Melancolia obișnuită a lui Anees Noman a fost adâncită de dezgroparea acestei amintiri despre o mamă pe care se temea că nu o va mai vedea niciodată, dar își ascunse tristețea și își stâlci fața într-un zâmbet jalnic.

— Oricum, îi șopti mai departe, e exact ceea ce facem noi. Adică ne pișăm pe un șarpe. Dacă în noaptea aceea șarpele s-ar fi trezit, acum aș fi mort. Dar șarpele ăstălalt, cel pe care ne tot ușurăm, e cât se poate de treaz, treaz și ud și nebun.

Anees ronțai visător capătul unei țigări.

— Vezi numai să-1 țintești în ochi pe futălău, zise el.

Limbajul îi devenise din ce în ce mai grosolan odată cu trecerea anilor.

— Dacă te piși destul de tare, poate reușești să-i faci o gaură în capul ăla de căcănar.

Pe vremea aceea, înainte să intre nebunii în scenă, frontul de eliberare era destul de popular, iar azadi era strigătul unanim. Libertate! O vale mică, de nu mai mult de cinci milioane de suflete, înconjurată doar de uscat, neindustrializată, bogată în resurse, dar săracă în bani, cocoțată la mii de metri pe munte, ca o delicioasă prăjitură verde prinsă în dinții unui uriaș – această vale mică voia să fie liberă. Locuitorii ei ajunseseră la concluzia că nu le prea plăcea India și nu prea îi interesa nici Pakistanul. Deci: libertate! Libertatea de a fi brahmani care nu se dau în lături de la carne sau musulmani care se roagă la sfinți, libertatea de a face pelerinaje la un lingam de gheață, sus, în zăpezile veșnice, sau de a se închina în fața părului profetului într-o moschee de pe malul lacului, libertatea de a asculta santoor-ul și de a bea ceai sărat, de a visa

la armata lui Alexandru și de a alege să nu mai aibă vreodată de-a face cu o armată, de a face miere, de a ciopli lemnul de nuc în forme de animale și bărci și de a privi cum, centimetru cu centimetru, secol după secol, munții se înalță și mai sus în văzduh. Libertatea de a alege să te poți prosti și nu să fii măreț, dar fără să fii prostul nimănui. Azadi! Paradisul voia să fie liber.

— Dar libertatea nu vine pe gratis, îi spuse Anees Noman fratelui său în felul lui stângaci. Singurul paradis care e liber în felul ăsta e un loc de basm plin de morți. Aici, printre vii, libertatea costă bani. Trebuie să strângem fonduri.

Fără s-o știe, vorbea exact ca Hasina Yambarzal când i-a anunțat pe sătenii din Shirmal și Pachigam că trebuiau să înceapă să plătească dacă vor să se mai uite la televizor.

Prima fază a inițierii lui în lumea frontului de eliberare a constat în implicarea în activitățile de strângere de fonduri. Primul principiu al acestei munci era acela că agenții implicați în domeniul financiar nu puteau fi trimiși înapoi la locurile de baștină, pentru că uneori cu strângerea de fonduri nu era de glumit, iar o astfel de lipsă de umor nu era niciodată apreciată printre ai tăi. Al doilea principiu era acela că, după cum se știa de mult, săracii erau mult mai generoși decât cei bogați, deci trebuia să fii mai convingător, ca să zicem așa, când aveai de-a face cu bogații.

Nu era nevoie de detalii privind natura precisă a unei astfel de atitudini convingătoare. Fiecare agent era liber să-și născocoască tacticile cele mai potrivite, în funcție de situație.

— Care făcea parte din echipa financiară a fratelui său – un om căruia furia i se stărnise de curând și era gata de măsuri extreme, se arătă dispus să amenințe, să sfârtece și să ardă.

Cu toate acestea Abdullah și Firdaus Noman își educaseră fiii să fie politicoși în orice împrejurare, iar dacă Shalimar clovnul era posedat de un diavol, fratele lui, Anees, nu era.

Pe înserat, când au ajuns la un conac mare de pe malul lacului, la marginea Srinagarului, o casă ale cărei trăsături posomorite se potriveau perfect cu ale lui Anees, gazda, o anume doamnă Ghani, i-a informat că soțul ei, influentul moșier, nu era acasă. Auzind una ca asta, Anees a decis că nu se făcea ca șase oameni înarmați să intre în casa unei femei respectabile când bărbatul ei lipsea și a anunțat că el și colegii săi îl vor aștepta pe soțul ei, domnul Ataullah Ghani, afară. Au așteptat timp de patru ore, ghemuiți în fața intrării servitorilor, cu puștile înfășurate în basmale, iar doamna Ghani le-a trimis ceai fierbinte și gustări. În cele din urmă și-a exprimat răzvrătit îngrijorarea.

— Gradul de risc e inacceptabil, a zis el. Femeia ar fi putut chema forțele de securitate de o mie de ori până acum.

Anees Noman s-a oprit din cioplitul de bufnițe și și-a ridicat dojenitor un deget.

— Dacă ne-a sosit ceasul, atunci vom muri, a răspuns el.

Dar vom muri ca niște oameni civilizați, nu ca niște barbari.

S-a cufundat într-o tăcere îmbufnată, pipăind cu degetele lama din interiorul faldurilor mantiei.

Unul din cele mai grele lucruri când era vorba să devii un luptător pentru libertate era să accepți faptul că fratele tău îți e superior în organizație.

După patru ore și jumătate domnul Ghani s-a întors și a ieșit să fumeze o țigară gânditoare cu comitetul financiar, pe veranda din spate.

— Această casă, a zis el, i-a aparținut unchiului meu din partea tatei, bine-cunoscutul Andha Sahib, filantropul orb care a trăit până la venerabila vârstă de o sută unu ani, Dumnezeu să fie preamărit, și a murit abia acum trei ani.

Poate că ați auzit de el. Viața personală i-a fost o mare tragedie, o deplorabilă recompensă pentru toată generozitatea de care dăduse dovadă, și asta pentru că își pierduse fiica preaiubită, singurul copil, care se mutase în Pakistan și murise acolo în '65 ca urmare a bombardamentelor aeriene indiene din timpul aceluia război stupid. Înaintea lui Andha Sahib aici a fost reședința altor membri eminenți ai familiei mele de mai bine de o sută unu ani. Există în casă și o colecție de tablouri europene de mare calitate. Unul dintre ele, o pictură cu Diana la vânătoare, este cu totul deosebit.

Dacă doriți să le vedeți, am să vă fac bucuros o prezentare.

Mai sunt, bineînțeles, și soția și fiicele mele. Vă mulțumesc că ați respectat sfînțenia căminului și onoarea femeilor mele.

În semn de recunoștință, precum și în memoria binecuvântată a lui Naseem Ghani, copila acestei case și verișoara mea, pe care forțele aeriene indiene au bombardat-o și au ucis-o în propria-i bucătărie din Rawalpindi în 22 septembrie

1965, vă voi pune la dispoziție următoarea sumă, care urmează a fi plătită la intervale trimestriale.

Suma menționată era destul de mare pentru ca luptătorii pentru libertate să nu poată să mai pară chiar atât de impasibili. De sub glugile de lână s-au auzit exclamații înăbușite de surpriză. Mai târziu, după ce se retraseră înapoi în umbră, s-a arătat rușinat de temerile sale de mai devreme, dar Anees Noman a avut delicatețea să nu răsucească cuțitul în rană.

— La Srinagar nu e cum era la noi acasă, i-a zis el. Durează până înveți cum stau lucrurile. Unde poți găsi sprijin, unde nu și unde e nevoie de un pic de încurajare de genul celei pe care arzi tu de nerăbdare să o dai. O să te prinzi de toate în curând.

Acasă nu puteau să meargă. Organizația se baza pe un sistem de cantonamente. Frații Noman erau cazați temporar la familii care uneori îi primeau cu brațele deschise, iar alții trebuiau să fie siliți să găzduiască astfel de oaspeți, căci puteau fi periculoși, astfel că îi tratau cu un amestec de furie și teamă, abia adresându-le câte un cuvânt dacă nu era absolut necesar, încuindu-și fetele de măritat și trimițându-și copiii mici să stea în altă parte până trecea primejdia. Anees și Shalimar au stat cu o familie prietenoasă, care lucra la crescătoriile de păstrăv din Harwan, și la niște susținători înfocați ai cauzei din industria de mătase din Srinagar, într-o gospodărie ostilă de crescători de ponei și fermieri de lângă faimosul izvor Bawan, închinat lui Vishnu, cu rezervorul său sfânt plin de pești lacomi, și într-o tabără de muncitori și mai amenințătoare, la o mină de calcar de lângă cariera de la Manasbal, un adăpost pe care l-au abandonat după prima noapte, fiindcă avuseseră amândoi același vis, un coșmar în care erau omorâți în somn, le erau zdrobite capetele de către muncitorii furioși, cu bolovani în mâini. Au dormit o vreme într-o mansardă, acasă la un șofer înspăimântat din Bijbehara, lângă satul turistic Pahalgam. Cam pe aici fusese ucis cu câțiva ani înainte spionul Gopinath Razdan după ce făcuse publică legătura lui Boonyi cu. Era deci o regiune pe care frații Noman o cunoșteau dinainte într-o oarecare măsură. Pe Shalimar l-a cuprins aici un dor de casă ciudat. Râul Liddar, cu apa lui limpede curgătoare, îi amintea de mai micul Muskadoon, iar frumoasa pajiște Baisaran de deasupra Pahalgamului, unde fusese de fapt omorât Razdan, îi amintea de Khelmarg, cu covorul ei de flori, unde se consumase imensa și fatala lui iubire. Amintirea necredincioasei sale soții stârni diavolul din el și gândurile i-au fost năpădite din nou de dorința de a ucide.

Într-o altă vară cei doi frați au stat printre niște oameni tare cumsecade, barcații din triburile Hanji și Mânji, care își dirijau ambarcațiunile de-a lungul nenumăratelor ape ale văii, strângând singhare, castane de apă, pe lacul Wular, muncind în grădinile de legume de pe lacul Dai, pescuind sau dragând râurile și căutând lemne. Duși cu bărcile de pasageri, frații Noman stăteau ghemuiți unul în-ăltul în partea din spate a ambarcațiunii, cu fețele înfășurate în basmale. Pe bărcile mari se implicau și munceau cot la cot cu gazdele lor. Era greu să împingi cu prăjinile dintr-un lac în-ăltul un vas plin cu trei tone de grâne. Seara, după câte o zi atât de obositoare, frații se adunau laolaltă cu familiile barcațiilor la capătul vreunui din uriașele vase acoperite, acolo unde era bucătăria, cu acoperișul ei de stuf, și mâncau pește foarte condimentat și rădăcini de lotus. Barcațiul la care au stat cel mai mult era patriarhul neoficial al tribului Hanji, Ahmed Hanji, care nu numai că semăna cu un profet din Vechiul Testament, dar chiar credea că ai lui se trăgeau din Noe și că bărcile lor erau variante mai mici ale arcei.

— În astfel de vremuri cel mai bine e să fii într-o barcă, filosofa el. Se apropie un alt potop și Dumnezeu știe câți ne vom mai îneca de data asta.

— Vezi, aici e problema cu nenorocita asta de țară a noastră! i-a bolborosit în seara aceea Anees Noman fratelui său pe când se pregăteau de culcare. Toată lumea e profet.

Toți cei din frontul de eliberare trăiau într-o stare aproape permanentă de frică. Erau puțini, forțele de securitate îi vânau și în fiecare sat existau povești despre felul cum fuseseră împușcate familii întregi, fiind bănuite că ar fi adăpostit insurgenți, povești care făceau să fie din ce în ce mai greu să recrutezi noi membri sau să primești sprijinul și ajutorul populației înspăimântate și asuprite. Azadi! Cuvântul suna ca o fantezie, ca o istorioară pentru copii. Nici chiar luptătorii pentru libertate nu reușeau întotdeauna să creadă în viitor.

Cum putea să înceapă viitorul când prezentul își avea gheara înfiptă atât de adânc în toată lumea și în toate cele? Se temeau de trădări, de arestări, de tortură, de propria lor lașitate, de faimoasa nebunie a ofițerului care era mai nou responsabil cu securitatea în interiorul sectorului cașmirez, generalul Hammirdev Kachhwaha, de eșec și de moarte. Se temeau că le vor fi omorâți cei dragi, ca represalii pentru cele câteva succese pe care le avuseseră – un pod aruncat în aer, un convoi al armatei atacat, un bine-cunoscut ofițer de securitate eliminat. Mai presus de toate, se temeau de iarnă, când taberele de la înălțime nu mai puteau fi folosite, când traseul Aru peste munți devenea impracticabil, când li se limita accesul la arme și la celelalte materiale de luptă, când nu mai era mare lucru de făcut, doar să aștepti să fii prins, să stai tremurând prin poduri lipsite de dragoste și să visezi imposibilul: femei, putere și bogăție. Când Maqbool Butt însuși a fost arestat și întemnițat, moralul le-a scăzut mai mult ca niciodată. Vechiul tovarăș al lui Butt, Amanullah Khan, a sfârșit în exil, în Anglia.

Rezistența și-a modificat numele și a devenit FEJC – patru inițiale în loc de cinci, „Frontul de Eliberare Jammu și Cașmir„, fără „Național” – dar asta n-a schimbat mare lucru.

Cașmirezii care se aflau în Anglia – în Birmingham, Manchester și Londra – puteau visa mai departe la libertate.

Cașmirezii din Cașmir tremurau, rămași fără conducător și foarte aproape de înfrângere.

* în poveștile de odinioară iubirea făcea posibilă o legătură spirituală între îndrăgostiții separați – de nevoie sau din întâmplare – o perioadă mai lungă. În zilele de dinaintea telecomunicațiilor dragostea adevărată era suficientă. Ofemeie rămasă acasă închidea ochii, iar puterea dorinței ei îi permitea să își vadă bărbatul pe vaporul pe care se afla, în mijlocul oceanului, luptând împotriva piraților cu sabia și pistolul, stând victorios, înconjurat de cadavre, pe cine știe ce front

străin, traversând un deșert îndepărtat, ale cărui nisipuri erau în flăcări, sau cocoțat pe piscuri de munte, unde bea din zăpada imaculată. Atâta timp cât era în viață, îl urma în călătorie, știa unde este în fiecare zi, la fiecare oră, îi simțea exaltarea și durerea, lupta împotriva ispitei alături de el și tot alături de el se bucura de frumusețile lumii, iar dacă murea, o lance a iubirii era azvârlită înapoi peste mări și țări ca să îi străpungă inima atotștiutoare, care aștepta. Și la fel stăteau lucrurile și pentru el. În mijlocul văpăii din deșert îi simțea mâna rece pe obraz, iar în toiul bătăliei o auzea murmurându-i în ureche cuvinte de iubire: Trăiește, trăiește! Mai mult: și el, la rândul lui, știa ce făcea ea în fiecare zi, în ce dispoziție era, ce boli avea, ce muncea, ce gândea și cât de singură se simțea. Legătura lor sacră nu avea să se rupă niciodată. Asta spuneau poveștile despre dragoste. Asta știau oamenii că ar trebui să fie iubirea.

Când s-au îndrăgostit, Boonyi Kaul și n-au avut nevoie să citească în cărți ca să afle ce era. Se puteau vedea cu ochii închiși, se puteau atinge fără a veni în contact fizic, își puteau auzi cuvintele de alint chiar și atunci când nici o vorbă nu era rostită cu voce tare și fiecare știa întotdeauna ce făcea și simțea celălalt, chiar dacă se aflau fiecare la celălalt capăt al Pachigamului sau dacă dansau sau găteau sau jucau pe scenă departe unul de celălalt, în tot felul de orășele ca vai de capul lor. Se deschisese atunci un canal de comunicare și chiar dacă iubirea lor murise, canalul funcționa încă, acum menținut deschis de un soi de antiubire, o forță alimentată de emoții puternice, contrariile întunecate ale iubirii: frica ei, mânia lui, convingerea amândurora că povestea lor nu se sfârșise, că fiecare din ei era destinul celuilalt și că știau amândoi cum se va sfârși totul. În nopțile petrecute în podul unde era cazat prin vreun oraș, pe un pat de paie, în vreo șură imputită sau înghesuit între doi saci de grâne la bordul vreunei bărci legănate de apă, pornea s-o caute pe Boonyi prin mintea lui, bântuia prin noapte și o găsea, moment în care flăcările furiei lui se aprindeau și îi țineau de cald. Întreținea această căldură, cărbunii fierbinți ai mâniei sale, ca într-un kangri ținut aproape de piele și chiar și atunci când lupta pentru libertate atingea cote minime de intensitate, acea flacără întunecată îi păstra voința oțelită, pentru că țelurile sale erau nu numai naționale, ci și personale, și nu puteau fi tăgăduite. Mai devreme sau mai târziu două morți îl vor elibera de jurământul făcut și o vor înlesni pe a treia. Mai devreme sau mai târziu își va croi drum și spre ambasadorul american, iar onoarea îi va fi răzbunată. Ce avea să urmeze după aceea nu mai conta. Onoarea era mai presus de orice, mai presus de legămintele secrete ale cununiei, de porunca divină împotriva omorului, de decență, de cultură, mai presus decât însăși viața.

Iată-te, o saluta el în fiecare noapte. Nu poți scăpa de mine.

Dar nici el nu putea scăpa de ea. Îi vorbea în șoaptă, ca și cum ar fi fost întinsă alături de el, ca și cum el i-ar fi ținut cuțitul la beregată și

i-ar fi mărturisit toate secretele înainte să le ia cu ea în mormânt, îi spunea tot, absolut tot – despre comitetul de strângere a fondurilor, despre cantonamente, despre neputință, despre frică. Se dovedea că iubirea și ura nu erau chiar atât de diferite. Nivelurile de intimitate erau aceleași. Cei din jur îl auzeau murmurând în întuneric, îl auzeau tovarășii săi de luptă și îl auzeau și gazdele, dar cuvintele nu erau inteligibile și oricum nimănui nu-i păsa, pentru că și ceilalți luptători murmurau, le vorbeau mamelor și fiicelor și soțiilor și le ascultau răspunsurile. Furia ucigașă a lui Shalimar, flacăra posedării demonice ardea aprig în el și îl ducea mai departe, dar în noaptea plină de murmure aceasta nu era decât una din multele povești de-acolo, o oarecare povestire mică și nespusă într-o mulțime de astfel de povești, o părticică minusculă a istoriei nescrise a Cașmirului.

El zicea: Nu părăsi coliba aceea, locul tău de exil, căci dacă o faci, mă dezlegi de legământ și mă voi întoarce, voi ști cu siguranță și mă voi întoarce.

Ea spunea: Am să stau aici și am să aștept și știu că te vei întoarce.

El zicea. Acest răstimp teribil, această perioadă de trecere, în care am murit cu toții de inactivitate, se apropie de sfârșit.

Tocmai trec munții. Iată-mă aici, în munți. Trec prin Pasul Tragbal. Deasupra mea se ridică Nanga Parbat, piscul puternic ce-și ascunde fața în nori de furtună și scuipe fulgere către toți cei ce ndrăznesc să-i treacă prin preajmă. De partea cealaltă a munților e libertatea, acea parte a Cașmirului care e liberă. Gilgit, Hunza, Baltistan. Locurile noastre pierdute.

Am să văd cum arată Cașmirul când e liber, când chipul nu îi e acoperit de lacrimi.

El zicea: M-am certat din nou cu Anees. Vorbeam de aliații noștri pakistanezi și i-am spus că mi-aș pune speranța în ei și în Dumnezeuul nostru comun, iar el m-a făcut mincinos și curvă care vrea să fie futută din ambele părți – și din față, și pe la spate în același timp. Mai nou are o gură tare spurcată.

E împotriva Pakistanului și nu vrea să vorbească despre religie. Mi-a răs în față când i-am vorbit de credința mea și mi-a zis că habar n-am ce e credința dacă sunt în stare să-i fiu necredincios propriului său frate. I-am spus că există o loialitate mai înaltă și mi-a răs din nou în nas și mi-a spus că puteam să-i prostesc pe toți ceilalți, dar nu și pe el, că el n-o să creadă că m-am transformat dintr-odată într-un soi de înghițitor de flăcări în slujba lui Dumnezeu. Vorbește ca un om bătrân. Nu mă mai interesează cum au stat cândva lucrurile. Vreau să îi alungăm pe ticăloșii ăia din armată, iar dușmanul dușmanului nostru ne este prieten. El zice că nu, că dușmanul dușmanului nostru tot dușman

ne este. Dar știe și el la. Fel de bine ca și mine că mulți dintre camarazii noștri trec munții. Propriul lui șef îl părăsește și vine cu mine.

Acum e cu mine. Acum, în munți. Mi-am părăsit fratele, dar sunt printre frați. Anees și cu mine ne-am despărțit certați și îmi pare rău. Zice că el știe că nu va ajunge să îmbătrânească, dar cine vrea să fie bătrân în iad? Port cizme de cauciuc de culoare verde închis, iar înăuntru mi-am înfășurat picioarele într-o pătură de lână ruptă în două. Am pus pe mine tot ce am găsit călduros, dar nu am nici urmă de cărbuni fierbinți pentru kangri-iz/meu. Mi-au dat o haină de polietilenă și niște pantaloni pe care să-i port peste toate. Dincolo de munți sunt tabere de antrenament. Dincolo de munți sunt camarazi și arme și bani și sprijin politic. Dincolo de munți voi găsi capătul curcubeului.

El zicea: Suntem șase care urcăm aceste poteci. Comandantul invizibil, șeful lui Anees, spune că nu regretă nimic.

3io L-am lăsat pe Anees în urmă, l-am lăsat în plata toanelor lui demodate, și ne îndreptăm spre viitor. Insurgența e dezbinată.

Foarte bine, n-are decât. Noi ne alăturăm radicalilor de peste munți. Numele comandantului invizibil e Dar. Sunt zece mii de Dar în Cașmir. El susține că familia lui se trage din Shirmal. Eu, unul, nu știu nici un Dar în Shirmal. Toți ne inventăm acum, nu mai trebuie să fim noi înșine. A fost ucenic de bucătar, zice el, dar este în rezistență aproape de la început, aproape din copilărie. Invizibilitatea a deprins-o repede și acum nu-l vede nimeni decât dacă vrea el să fie văzut. Li văd hainele strânse grămadă în jurul trupului, ochelarii de soare, gheața prinsă ca o crustă de barbă. Fața îi e un mister. E mai tânăr decât mine, zice el. În munți oamenii se destăinuie unii altora. Ne șoptim minciunile noastre secrete.

Putem muri în orice clipă, de frig sau de vreun glonț. De vreun glonț înghețat. Eu l-am poreclit Poartă. Dar-waza și-a alăturat numele și vechea profesie și, luate împreună, asta înseamnă. Eu îi spun Muntele Golaș pentru că, la fel ca Nanga Parbat, nu își arată niciodată fața. Se spune că în rarele ocazii când muntele își dezvăluie totuși chipul, este atât de frumos, încât îi orbește pe toți cei care îl văd. Poate că acest Darwaza-Poartă, acest lider al meu ca un munte golaș, este și un bărbat extraordinar de arătos, a cărui frumusețe orbește. Oricum, el va fi poarta mea spre următorul loc.

Odată ajuns dincolo de munți, voi fi antrenat și puterea îmi va spori. Voi cunoaște oameni puternici și voi lua tărie de la ei. Voi învăța artele subtile ale duplicității și înșelătoriei, în care tu ești deja maestră, și îmi voi perfecționa arta de a ucide. Vremea iubirii a trecut. Putem muri în orice clipă.

Trupele indiene cunosc rutele pe care le folosim și s-ar putea să stea deja la pândă. Am pornit-o în toiul nopții, când numai nebunii ar face-o, sperând tocmai că nu ne urmăresc. Este prea frig. E imposibil să

treceam muntele. Treceam totuși muntele. Suntem și noi imposibili. Suntem invizibili și imposibili și treceam muntele ca să fim liberi.

Boonyi vorbea și ea de una singură – despre trecători și pericol și disparere. Zoon Misri a venit să o vadă, a auzit-o bolborosind despre întoarcerea mullahului de fier și despre supraviețuirea fraților violatori și a început să tremure.

Coșul pe care i-l adusese lui Boonyi în dar, cu pâinițe coapte în casă și kebab înfășurat într-un ștergar, i-a scăpat din mâini. A alergat tot drumul până jos, la casa lui Pyarelal de pe malul apei.

— Cu cât stă mai mult în coliba aceea a lui Nazarebaddoor, cu atât începe să semene mai mult cu profetesa nebună din Gujar, a plâns ea. Doar că se transformă într-un soi de Nazarebad care împarte blesteme, la fel ca un descântec fără leac.

Pyarelal a încercat să o consoleze.

— Cei care petrec mult timp singuri încep să vorbească de unii singuri, i-a zis el. Nu înseamnă nimic. Probabil că nici nu-și dă seama că o face.

Zoon a continuat să plângă.

— Nu, e nebună, chiar e! a insistat ea, cu limba dezlegată de emoții. Vorbește cu ea și cum ar fi chiar lângă ea, vorbește cu el despre cum o va omori, de parcă ar fi ceva mărunț și neînsemnat, vă dați seama? de parcă ar fi niște dulcęgării pe care și le spun îndrăgostiții, mărunțișuri de alint despre moarte. Hai-hai! Ea întreabă unde o va înjunghia prima dată și de câte ori și mai știu eu ce. Cum poate cineva să pună astfel de întrebări și să reacționeze de parcă răspunsurile ar excita-o, de parcă – mă scuzați, ji – de parcă ar ațâța-o? Iar acum a început să spună lucruri și mai rele, lucruri care vor însemna nu numai moartea ei, ci și a mea.

Pyarelal încercă să afle ce fel de lucruri erau acestea, dar Zoon a dat doar din cap și a bociat mai departe. Erau cuvinte pe care nu le putea spune, nume pe care nu se putea sili să le rostească. Frații Gegroo sunt în viață și tot așa și Bulbul Fakh. Aceasta era propoziția care avea să-i sfârșească ei viața în Pachigam. Atâta timp cât nu plutea decât în aerul colibeii de pe deal a unei femei nebune, Zoon Misri mai avea o șansă să supraviețuiască.

— Nu pot s-o mai vizitez, îi spuse ea lui Pyarelal. Nu îmi cereți să vă spun de ce. E prea periculos pentru mine acolo sus. Atâta tot.

Boonyi zise:

— Au trecut Pasul Tragbal. Nici un soldat indian nu a stat la pândă și au ajuns dincolo cu bine. Au fost întâmpinați de niște bărbați, iar unul dintre ei e maulana Bulbul Fakh.

Mullahul de fier i-a luat sub protecția sa. Locuiește în Gilgit și își pune la cale întoarcerea triumfală. Cei trei Gegroo sunt cu el. Au fost închiși în moscheea din Shirmal, ca și Anarkali, dar a existat un pasaj

secret, la fel ca în Mughal-e-Azam. Au fugit în pădure, au trecut munții și au așteptat să vină vremea lor.

Pyarelal o întrebă:

— De unde știi toate astea?

Era iarnă, așa că stăteau ghemuiți în fața focului din coliba ei. Caprele erau în șopronul pe care el o ajutase să-1 construiască. Se auzea clinchetul clopoțeilor de alamă din jurul găturilor lor. Fiica lui era într-o stare ce semăna cu o transă. Era în același timp acolo, în colibă, și altundeva. Îl putea auzi ce spune, dar mai asculta și ceva ce venea din altă parte. Boonyi zise:

— Mi le spune soțul meu. A trecut munții ca să-1 întâlnească pe mullahul de fier. Mullahul de fier zice că nu putem rezolva chestiunea religiei decât dacă ne uităm la starea generală în care se află lumea. Când lumea e într-un asemenea haos, Dumnezeu nu trimite o religie a iubirii. În astfel de vremuri trimite o religie ostășească și ne cere să cântăm innuri de bătălie și să-i zdrobim pe necredincioși. Mullahul de fier spune că piatra de temelie a religiei e această dorințădorința de a-i zdrobi pe necredincioși. Acesta este acum impulsul fundamental. Când necredincioșii vor fi zdrobiți, s-ar putea să mai vină și vremea iubirii, deși, după părerea mullahului de fier, e ceva de importanță secundară.

Religia cere austeritate și abnegație, zice Bulbul Fakh. N-are timp pentru moliciunile plăcerii sau slăbiciunile iubirii.

Dumnezeu trebuie iubit, dar cu o iubire bărbătească, o dragoste de acțiune, nu cu o afecțiune muierească a inimii.

Mullahul de fier ține aceste predici multor sute de oameni veniți din multe părți ale lumii. Se pregătesc de război.

Pyarelal întrebă:

— Cum îți spune soțul tău toate astea?

Ea răspunse:

— Îmi vorbește cum îmi vorbești și tu. E plin de foc și de moarte. Când tu și sarpanch-ul nu veți mai fi, va veni să-și repare onoarea.

— Deci și asta face parte din ceea ce spune? vru să știe tatăl ei.

— E motivul pentru care putem vorbi, răspunse Boonyi.

E legătura noastră indestructibilă.

Apoi se prăbuși pe o parte și își pierdu cunoștința.

Pyarelal o prinse și o întinse cu grijă, lăsând-o să doarmă.

— Atunci eu n-am să mor niciodată, îi șopti el trupului ei adormit. Am să trăiesc la nesfârșit, iar el nu va fi dezlegat niciodată de jurământul pe care l-a făcut.

Conform poveștilor de odinioară, nu așa trebuiau să stea lucrurile. Legenda spunea că Sita cea pură a fost răpită și Rama a dus un război ca să și-o ia înapoi. În lumea modernă totul fusese răsturnat și întors pe dos. Sita – sau mai degrabă Boonyi în rolul Sitei – alesese de bunăvoie să fugă cu un Ravana american, devenise amanta lui fără să o silească

nimeni și îi făcuse un copil, iar Rama – clovnul musulman, Shalimar, jucându-și greșit rolul – nu purtă nici un război ca să o salveze. În poveste Ravana a preferat să moară decât să renunțe la Sita. În rescrierea contemporană a legendei americanul o abandonase pe Sita și îi permisesse reginei lui să îi fure acesteia fiica, iar pe ea să o trimită acasă, în dizgrație, în legendă, când Sita s-a întors la Ayodhya, după ce își apăraseră castitatea în toți acei ani de captivitate, Rama a trimis-o înapoi în exil, în pădure, pentru că lungă ei ședere sub acoperișul lui Ravana îi făcea puritatea suspectă în ochii oamenilor de rând. În cealaltă poveste Boonyi a fost și ea surghiunită în pădure, dar oamenii – prietena ei Zoon, tatăl ei, ba chiar și socrul ei – au fost cei care au ajutat-o și i-au salvat viața, îndepărtând pumnalul răzbunător al soțului ei și silindu-l să facă un legământ, după care, într-un moment nepotrivit, soțul ei s-a dus la război, dar ea știa că băătăia era pentru el un fel de așteptare, că va lupta cu alți dușmani, va ucide alți vrăjmași, până ce va fi liber să se întoarcă și să îi ia ei viața necredincioasă.

Dar toate astea însemnau mai mult de atât. Însemnau și un fel de a fi cu ea. De la depărtare, gândurile lui se întorceau la ea și erau din nou împreună, așa cum fuseseră cândva. Și chiar dacă gândurile lui erau ucigașe, ea avea deseori senzația – senzația pătrunzătoare – că această comuniune prelungită era ca și iubirea. Singurul lucru care mai rămânea între ei era moartea, dar amânarea morții însemna viață.

Singurul lucru care le mai rămânea era, probabil, ura, dar această ură la distanță, plină de dor, era în mod categoric una din multele fețe ale iubirii, da, ba chiar cea mai urâtă față a ei. Boonyi începu să fantazeze despre cum va obține ea iertarea și cum îi va recâștiga inima. În mareașă carte de odinioară Sita făcuse apel la zei ca să îi apere virtutea, pășind în flăcări și ieșind din ele neatinsă, și le ceruse adâncurilor să se deschidă și să o primească, să îi permită să plece din acea lume, în care inocența ei nu mai era de ajuns, și atunci porțile subpământene se deschiseseră, iar ea coborâse în întuneric. Dacă ea, Boonyi, și-ar fi dat foc, nici un zeu nu ar fi protejat-o. Ar fi ars, iar pădurea ar fi ars odată cu ea. Ca urmare, nu a aprins nici un foc. Odată, cuprinsă de disperare, le-a cerut porților iadului să se deschidă în pământ, la picioarele ei, dar nu s-a căscat nici un abis. Ea era deja în iad.

Maulana Bulbul Fakh, mullahul de fier, era comandantul lor desemnat. Respirația îi era tot suflul sulfuros de dragon care îi câștigase numele împutit de fakh, iar de vorbit vorbea la fel de dur, ca și când a vorbi omenește ar fi fost ceva prea dureros pentru el, dar era mai înalt decât și-l amintea Shalimar – un uriaș de doi metri – mai subțire și mult mai arătos decât pe vremea când fusese în Shirmal. Era oare posibil să se fi înălțat și să fi devenit mai atrăgător odată cu trecerea anilor? Cât despre faptul că era făcut din fier, nu mai exista nici un dubiu. Avea

porțiuni pe tibii și pe umeri unde loviturile unei vieți aspre distruseseră suprafața de piele și metalul opac de dedesubt devenise vizibil, întărit în bătălii, indestructibil. Aceste dovezi ale naturii sale miraculoase îi dădeau lui Bulbul Fakh o mare autoritate în taberele de peste munți. Avea cu el tot timpul un bulgăre de sare brută.

— Aceasta este sare din Pakistan, le spunea el comandantului frontului de eliberare și oamenilor săi. Așa ceva vom duce în Cașmir când îl vom elibera.

Învelea sarea într-o basma verde și o puneă înapoi într-o traistă.

— Verdele vine de la religia noastră, care face totul posibil. Cu voia Domnului, zicea el.

— Cu binecuvântarea Domnului, răspundeau ei.

Mullahul de fier i-a condus la o „tabără avansată”, cunoscută sub numele de TA-22, un cantonament de front al centrului Markaz Dawar pentru activități ale jihadului islamic mondial, înființat de Serviciile Interdepartamentale de Informații ale Pakistanului. Pe vremea aceea TA-22 era o fundătură. Nu existau decât foarte puține clădiri propriu-zise, nu se putea dormi decât în corturi jechoase și peticite, iar căldura și mâncarea erau insuficiente. Aveau însă la îndemână cantități amețitoare de arme și personal de la Sil, care să-i instruiască pe oameni cum să folosească acest armament, inclusiv cum să țintească extrem de precis și de letal cu puștile cu lunetă. Existau poligoane cu ținte mobile și instructori care îi împingeau pe recruți din spate sau le mișcau coatele în același moment în care le dădeau ordin să tragă, iar ei trebuiau să învețe să nu nimerească greșit, pentru că tocmai la asta erau antrenați – cum să lovească o țintă în mișcare când nu mai aveau echilibru. Mai erau și seminarii săptămânale de pregătire teoretică, precum și exerciții practice de antrenament la operațiuni de gherilă în mare viteză, de atac și retragere dincolo de Granița de Control. Există o fabrică de bombe, un curs de tehnică de infiltrare pe cinci coloane și, mai presus de toate, erau și rugăciunile.

Cele cinci rugăciuni zilnice de pe maidan-utaberei erau obligatorii pentru toți luptătorii și singura carte acceptată – cu excepția manualelor de antrenament – era Sfântul Coran.

Intre rugăciunile organizate aveau loc multe discuții despre Dumnezeu între străini care vorbeau limbi pe care Shalimar clovnul nu le înțelegea și unde ieșea în evidență numai cuvântul ce-1 numea pe Dumnezeu. Maulana Bulbul Fakh era ghidul său atât la partea de armament, cât și în contactele cu străinii. Dar înainte să fie gata să se apuce de marea lucrare care aștepta să fie înfăptuită, conștiința lui trebuia să se schimbe. Lui i s-a cerut să-și revizuiască anumite aspecte ale viziunii pe care o avea asupra lumii.

— Nu se poate să țintești drept, i-a spus fără menajamente Bulbul Fakh, dacă felul în care vezi lucrurile e complet strâmb.

Cea mai importantă era ideologia. Necredincioșii, obsedați de posesiuni și bogății, nu înțelegeau asta și credeau că oamenii sunt motivați în primul rând de interese egoiste, de natură socială și materială. Aceasta era greșeala tuturor necredincioșilor și aceasta era și slăbiciunea lor, care făcea posibilă înfrângerea lor. Adevăratul luptător nu era motivat în primul rând de nevoi lumești, ci de adevărul în care credea.

Nu chestiunile economice se aflau pe primul loc. Ideologia era cea mai importantă.

Mullahul de fier își luă asupra lui sarcina de a-i reeduca pe toți nou-veniții. Făcea parte din ofranda pe care o aducea el revoluției, din lucrarea lui Dumnezeu.

Stătea pe un bolovan de pe malul unui pârâu de munte înghețat și îl asculta pe mullahul de fier, tot așa cum îl ascultase cândva pe panditul Pyarelal Kaul în timp ce tânjea după fericirea simplă a atingerii lui Boonyi. Dar acea fericire se dovedise a fi o iluzie, o amăgire, iar amintirea felului în care fusese înșelat îl făcea pe Shalimar să primească mai ușor lecțiile mullahului de fier.

Tot ce credeau că știu despre natura realității, despre cum mergeau lucrurile și ce erau ele de fapt era greșit, susținea mullahul de fier. Acesta era primul lucru pe care un războinic adevărat trebuia să-l înțeleagă. Da, se gândi, așa e, tot ce am crezut că știu despre ea a fost o greșeală. Lumea vizibilă, lumea timpului, a spațiului și a percepției, în care își imaginau ei că trăiesc, era o minciună. Da, așa e. Tot ce părea să existe de fapt nu exista.

Într-adevăr. Odată cu trecerea munților, trecuseră dincolo de o cortină și acum stăteau în pragul lumii adevărului, care era invizibilă pentru majoritatea oamenilor. Mulțumesc lui Dumnezeu, se gândi. Adevărul. În sfârșit.

Adevărul care dăinuie. Adevărul care nu va deveni niciodată minciună. În lumea adevărului, predica în continuare mullahul, nu era loc de slăbiciune, de discuții sau de jumătăți de măsură. Toți trebuie să se aplece în fața puterii adevărului, căci atunci adevărul îi va proteja. Adevărul le va păstra sufletele intacte în palma mâinii sale puternice. În palma mâinii sale. Numai adevărul vă poate fi acum tată, dar prin acest adevăr veți deveni tații istoriei. Numai adevărul poate să-mi fie tată. Numai adevărul poate să vă fie acum mamă, dar când adevărul va fi câștigat bătălia, toate mamele vă vor binecuvânta numele. Numai adevărul poate să-mi fie mamă.

Numai adevărul poate să vă fie frate, dar prin acest adevăr veți fi frați cu toată lumea. Numai adevărul poate să-mi fie frate. Numai adevărul poate să vă fie soție. Numai adevărul poate să-mi fie soție.

Timpul era și el slujitorul adevărului, le spunea mullahul de fier. Ani întregi puteau să treacă într-o secundă sau o clipă putea fi

prelungită la nesfârșit dacă prin asta era servit adevărul. Distanța nu era nici ea mare lucru în ochii adevărului. O călătorie de o mie de kilometri putea fi făcută într-o singură zi. Iar dacă timpul și spațiul puteau fi mișcate și schimbate, dacă aceste lucruri mărețe erau niște discipoli atât de maleabili ai adevărului, atunci cu cât mai ușor era să modelezi personalitatea unui om! Dacă așa-zisele legi ale universului erau doar niște iluzii, dacă aceste ficțiuni nu erau nimic altceva decât pânza vălului în spatele căruia stă ascuns adevărul, atunci natura umană era și ea o iluzie, iar dorințele și inteligența omului, caracterul și voința sa se vor supune toate imperativelor adevărului odată ce vâlul era îndepărtat. Nimeni nu putea să se afle față în față cu adevărul gol-goluț, să îl sfideze și să supraviețuiască.

Ascultându-l pe mullahul de fier, noii recruți simțeau cum fostele lor vieți se zbârcesc la căldura flăcării convingerii lui.

Comandantul invizibil care își spunea Dar din Shirmal, deși cu excepția manualelor de antrenament – era Sfântul Coran, între rugăciunile organizate aveau loc multe discuții despre Dumnezeu între străini care vorbeau limbi pe care Shalimar clovnul nu le înțelegea și unde ieșea în evidență numai cuvântul ce-l numea pe Dumnezeu. Maulana Bulbul Fakh era ghidul său atât la partea de armament, cât și în contactele cu străinii. Dar înainte să fie gata să se apuce de marea lucrare care aștepta să fie înfăptuită, conștiința lui trebuia să se schimbe. Lui i s-a cerut să-și revizuiască anumite aspecte ale viziunii pe care o avea asupra lumii.

— Nu se poate să ți-tești drept, i-a spus fără menajamente Bulbul Fakh, dacă felul în care vezi lucrurile e complet strâmb.

Cea mai importantă era ideologia. Necredincioșii, obsedați de posesiuni și bogății, nu înțelegeau asta și credeau că oamenii sunt motivați în primul rând de interese egoiste, de natură socială și materială. Aceasta era greșeala tuturor necredincioșilor și aceasta era și slăbiciunea lor, care făcea posibilă înfrângerea lor. Adevăratul luptător nu era motivat în primul rând de nevoi lumești, ci de adevărul în care credea.

Nu chestiunile economice se aflau pe primul loc. Ideologia era cea mai importantă.

Mullahul de fier își luă asupra lui sarcina de a-i reeduca pe toți nou-veniții. Făcea parte din ofranda pe care o aducea el revoluției, din lucrarea lui Dumnezeu.

Stătea pe un bolovan de pe malul unui pârâu de munte înghețat și îl asculta pe mullahul de fier, tot așa cum îl ascultase cândva pe panditul Pyarelal Kaul în timp ce tânjea după fericirea simplă a atingerii lui Boonyi. Dar acea fericire se dovedise a fi o iluzie, o amăgire, iar amintirea felului în care fusese înșelat îl făcea pe Shalimar să primească mai ușor lecțiile mullahului de fier.

Tot ce credeau că știu despre natura realității, despre cum mergeau lucrurile și ce erau ele de fapt era greșit, susținea mullahul de fier. Acesta era primul lucru pe care un războinic adevărat trebuia să-l înțeleagă. Da, se gândi, așa e, tot ce am crezut că știu despre ea a fost o greșeală. Lumea vizibilă, lumea timpului, a spațiului și a percepției, în care își imaginau ei că trăiesc, era o minciună. Da, așa e. Tot ce părea să existe de fapt nu exista.

Într-adevăr. Odată cu trecerea munților, trecuseră dincolo de o cortină și acum stăteau în pragul lumii adevărului, care era invizibilă pentru majoritatea oamenilor. Mulțumesc lui Dumnezeu, se gândi. Adevărul. În sfârșit.

Adevărul care dăinuie. Adevărul care nu va deveni niciodată minciună. În lumea adevărului, predica în continuare mullahul, nu era loc de slăbiciune, de discuții sau de jumătăți de măsură. Toți trebuie să se aplece în fața puterii adevărului, căci atunci adevărul îi va proteja. Adevărul le va păstra sufletele intacte în palma mâinii sale puternice. În palma mâinii sale. Numai adevărul vă poate fi acum tată, dar prin acest adevăr veți deveni tații istoriei. Numai adevărul poate să-mi fie tată. Numai adevărul poate să vă fie acum mamă, dar când adevărul va fi câștigat bătălia, toate mamele vă vor binecuvânta numele. Numai adevărul poate să-mi fie mamă.

Numai adevărul poate să vă fie frate, dar prin acest adevăr veți fi frați cu toată lumea. Numai adevărul poate să-mi fie frate. Numai adevărul poate să vă fie soție. Numai adevărul poate să-mi fie soție.

Timpul era și el slujitorul adevărului, le spunea mullahul de fier. Ani întregi puteau să treacă într-o secundă sau o clipă putea fi prelungită la nesfârșit dacă prin asta era servit adevărul. Distanța nu era nici ea mare lucru în ochii adevărului. O călătorie de o mie de kilometri putea fi făcută într-o singură zi. Iar dacă timpul și spațiul puteau fi mișcate și schimbate, dacă aceste lucruri mărețe erau niște discipoli atât de maleabili ai adevărului, atunci cu cât mai ușor era să modelezi personalitatea unui om! Dacă așa-zisele legi ale universului erau doar niște iluzii, dacă aceste ficțiuni nu erau nimic altceva decât pânza vălului în spatele căruia stă ascuns adevărul, atunci natura umană era și ea o iluzie, iar dorințele și inteligența omului, caracterul și voința sa se vor supune toate imperativelor adevărului odată ce vălul era îndepărtat. Nimeni nu putea să se afle față în față cu adevărul gol-goluț, să îl sfideze și să supraviețuiască.

Ascultându-l pe mullahul de fier, noii recruți simțeau cum fostele lor vieți se zbârcesc la căldura flăcării convingerii lui.

Comandantul invizibil care își spunea Dar din Shirmal, deși

3i8 nu exista nici un Dar în Shirmal, sări brusc în picioare și își azvârli cât colo cagula de lână, hainele de protecție din polietilenă, vesta de lână, cizmele de cauciuc, fâșiile de pătură de lână cu care îi erau

înfășurate picioarele, puloverul gri de lână și fără mâneci, cu guler în V, kurta lungă și pantalonii de lână kaki, ciorapii și chiloții, și i se înfățișă lui Bulbul Fakh dezbrăcat și gata de luptă.

— Nu mai am nici un nume, strigă el, în afară de numele adevărului! Nu mai am nici o față în afară de cea pe care o alegi pentru mine! Nu mai am nici un trup în afară de cel care-și va da viața pentru adevăr! Nu am nici un suflet în afară de cel care e al lui Dumnezeu!

Mullahul de fier veni la el și, cu blândețe, la fel ca un tată, îl ajută să se îmbrace din nou.

— Acest luptător, anunță blajin Bulbul Fakh după ce bărbatul căruia îi spunea Muntele Golaș se îmbrăcase din nou, și-a dezbrăcat hainele minciunii și și le-a pus pe cele ale adevărului. El este gata de luptă.

Cât îl văzuse dezbrăcat, își dăduse seama cât de tânăr era comandantul invizibil: probabil optsprezece sau nouăsprezece ani – destul de tânăr ca să fie gata să se sacrifice pentru o cauză și destul de tânăr ca să se transforme într-o coală albă de hârtie, pe care altcineva putea să scrie. Pentru Shalimar renunțarea completă la sine era o cerință mai problematică, un punct sensibil. Participa, voia să participe la războiul sfânt, dar avea și propriile lui chestiuni de rezolvat, propriile promisiuni de respectat. Noaptea chipul soției lui îi umplea gândurile, chipul ei și, dincolo de el, cel al americanului. Să renunțe la sine ar fi însemnat să renunțe și la ei. Atunci își dădu seama că nu putea să-i poruncească inimii să-1 dezlege de trup.

— Necredincioșii cred în imutabilitatea sufletului, zise Bulbul Fakh. Dar noi credem că tot ce e viu poate fi transformat când e în slujba adevărului. Necredincioșii spun că soarta unui om e hotărâtă de caracterul lui. Noi spunem că soarta omului îi va remodela caracterul. Necredinciosul susține că imaginea lumii descrisă de el este cea pe care trebuie s-o recunoaștem cu toții. Noi susținem că pentru noi acea imagine nu înseamnă nimic, căci noi trăim într-o altă lume.

Necredincioșii vorbesc despre adevărul universal. Noi știm că universul e o iluzie și că adevărul se află dincolo de iluzie, acolo unde ochii necredincioșilor nu ajung să vadă. Necredincioșii cred că lumea le aparține. Dar noi îi vom alunga de pe redutele lor, îi vom arunca în beznă, vom trăi în paradis și ne vom bucura în timp ce ei se prăbușesc în flăcări.

Se ridică în picioare și își smulse hainele.

— Ia-mă! strigă el. Adevărurile, sunt gata pentru tine!

Era actor de meserie, un artist desăvârșit din trupa cea mai bună de bhandpather din vale, așa că, bineînțeles, putea face gesturi mai convingătoare și își putea umple călătoria spre goliciune cu mai multe înțelesuri decât un puști de optsprezece ani. Își dădu jos cămașa și își strigă consimțământul:

— Mă lepăd de toate în afară de luptă! Fără luptă nu sunt nimic! își urlă el azeziunea. Luați-mă sau omorâți-mă chiar acum!

Și își dădu jos și rufăria de corp.

Înflăcărarea mărturisilor sale făcu o impresie puternică asupra mullahului de fier.

— Știam că pe cei care aleg să facă iarna călătoria aspră prin Pasul Tragbal trebuie să-i mâne o dorință puternică, zise el. Dar năzuința ta e mai arzătoare decât aș fi crezut.

Îl ajută pe să-și îmbrace hainele, să-și pună veșmintele pe care, dezbrăcându-se, le transformase în straietele apartenenței. Odată reechipat, se aruncă la picioarele lui Bulbul Fakh și aproape crezu în propria reprezentare, aproape crezu că nu mai era ceea ce era și că putea într-adevăr să-și lase trecutul în urmă.

Mai târziu în aceeași zi a fost însă acostat la masa de la popotă de un individ la vreo treizeci de ani – deși arăta cu vreo zece ani mai tânăr – micuț și cu o față aproape absurd de inocentă, care arăta de parcă ar fi venit din Orientul îndepărtat, părea să emane un soi de lumină internă dementă și vorbea hindi stricat, dar destul de bine ca să se facă înțeles. Omulețul întrebă politicos:

— Bun? Stau? Bun?

Dădu din umeri și omulețul se așeză.

— Moro, zise el, lovindu-se în piept. Musulman filipinez.

Din Basilan, Mindanao. Poți repeta?

Îi făcu pe plac.

— Basilan, Mindanao, zise el.

Omulețul aplaudă.

— Am fost pescar acolo, fiu de pescar, continuă el.

Janjalani, Abdurajak Abubakar. Și asta poți repeta?

— Janjalani, repetă.

— Nu pescuit mult. Pește pute. Pește putred de la cap.

Statul filipinez pute ca pește putred. Alăturat Frontul de Eliberare Națională Moro, spuse Janjalani în aceeași hindi stâlcită. Dar destrămat. Alăturat Al-Islam Tabligh, bună organizație. Bani de la saudiți și Pakistan. Trimis pe mine la școală în Asia Vest. La care voi ziceți Orient Mijlociu.

Se strâmbă, ca să arate că e impresionat.

— Ești departe de casă, sugeră el

— Studiu. Învățat, zise omulețul. Arabia Saudită. Libia.

Afganistan. Studiat la Bază. Știi Baza? Fratele Ayman, fratele Ramzi, șeicul Osama. Învățat multe bune lucruri. Să desfac pușcă din mers învățat. Ambuscadă învățat. Și răpit.

Șantaj, atac bombă, asasinat. Luptă rușii, ucide rușii.

Educație bună.

Izbucni într-un ris din toată inima.

— Educație în felul omului am deja. Așa că prin tine văd, domnule. Văd ca prin geam. Nu ești om al lui Dumnezeu.

Trupul lui Shalimar se încorda și calculă cu ce viteză putea să-și scoată pumnul și să atace în caz că un asemenea atac devenea necesar.

— Nu, nu, domnule, răspunse omulețul, prefăcându-se alarmat. Pace, te rog. Eu aici în capacitate de observator numai. Statut necombatant. Ha! Ha! Respect total, te rog.

Omul lui Dumnezeu are locul lui, războinicul ucigaș al lui.

Omul lui Dumnezeu inspire. Omul de război face. Persoană de combinație ca Bulbul Fakh foarte rară. Tu nu persoană de combinație, nu cred. Te prefaci de combinație ca să plăci lui Bulbul, dar tu luptător ucigaș cu adevărat. E bun. Eu însă persoană de combinație, ca Bulbul, la fel, la fel. Războinic, dar și ustadz. Predicator. E soarta mea.

Povestea fiecăruia făcea parte din povestea tuturor celorlalți. În tabăra avansată numărul 22 se împrieteni cu omulețul luminos care luptase cu afganii și Al-Qaeda împotriva Uniunii Sovietice și care acceptase armele și sprijinul Statelor Unite, deși detesta Statele Unite, pentru că soldații americani sprijiniseră decisiv stabilirea catolicilor în Mindanao, împotriva voinței musulmanilor din zonă. Pentru a le face loc, majoritatea populației musulmane, de șapte milioane de oameni, fusese silită să locuiască din ce în ce mai îngrămădită și mai aglomerată. Basilan, micuța insulă din sud-vestul insulei principale Mindanao, era o zonă de o sărăcie lucie, unde începuse să domnească legea pumnului. Creștinii controlau economia și musulmanii erau ținuți în sărăcie.

— În anii șaptezeci război mare. O sută, o sută douăzeci de mii de oameni morți. Apoi acord de pace, apoi FENM se rupe, FENM-FEIM, apoi luptă iar. Urăsc guvernul filipinez.

Urăsc și SUA. Ambasador secret al SUA vine la Bază să dea arme și sprijin. Mă stăpânesc, dar în inima mea vreau să omor acest om.

Când Shalimar auzi numele ambasadorului, se îndreptă brusc la masa din popotă.

— Abdurajak, prietene, spuse el, cu vocea tremurându-i de emoția descoperirii, pe individul ăsta și eu vreau să-lucid.

— Spune dacă pot ajuta, îi răspunse revoluționarul filipinez.

De-acum uneori ea nu-i mai auzea vocea săptămâni întregi, chiar luni. Îl căuta în noapte, dar nu găsea decât un gol. Nu mai putea să ajungă la el și nu-i mai rămânea decât să-l aștepte, neștiind dacă voia să-l vadă cum se întoarce, astfel încât să își poată păstra visul unui final fericit, sau dacă îl voia mort, pentru că moartea lui ar fi eliberat-o. Dar în cele din urmă el se întorcea întotdeauna, iar când o făcea, părea că în viața lui nu trecuse decât o noapte ori cel mult două sau trei. Din viața ei erau iroșiți ani de zile, dar în locul din care o chema el timpul trecea cu o altă viteză, spațiul din jurul lui prindea un alt fel de contur. Nu știa cum

să-i spună tot ce se întâmpla în Pachigam. Nu avea destul timp. Doar că el voia să vorbească tot mai mult numai despre el, despre focul care continua să ardă în el, iar singura întrebare la care avea nevoie de un răspuns era una macabră, cea dintotdeauna: Au murit? Dar Abdullah Noman și Pyarelal Kaul erau vii, cu toate că și anii lor treceau în zbor în timpul săptămânilor lui. După timpul lui, nu mai avea mult de așteptat.

* ti*

Rușii invadaseră Afganistanul și, ca urmare, mulți afgani fugiseră în Pakistan și puteau fi găsiți chiar la tabăra avansată numărul 22, în sectorul „liber” – Azad – al Cașmirului.

În ciuda numărului enorm de refugiați care ocupau taberele uriașe, de mărimea unor orașe, din nord-vestul Pakistanului, afganii nu erau săraci. În vecinătatea taberelor se întindeau câmpuri imense de opiu, iar căpeteniile refugiate își cumpărară accesul la industria macului, folosind pe post de capital aurul și bijuteriile aduse peste graniță și susținându-se cu amenințări și arme. Odată ce obținură controlul asupra ogoarelor de mac, introduseră un sistem de recoltă dublă, ca să poată produce și heroină, pe lângă opiu. Veniturile din heroină erau destul de mari pentru a cumpăra autoritățile pakistaneze, precum și pentru a plăti cheltuielile celorlalte tabere de refugiați. Autoritățile s-au făcut că nu observă ce se întâmplă în lanurile de mac, pentru că asta îi împiedica pe refugiați să devină o povară pentru stat și, în plus, li se ofereau și recompense, care erau generoase.

Afganii aveau și ei propriii lor luptători pentru libertate, iar Statele Unite hotărâseră să îi susțină pe acești luptători împotriva marelui lor dușman, care ocupase Afganistanul.

Agenții americani din teren – personal CIA de la secțiile de antiterorism și din trupele speciale – începuseră să le spună acestor luptători „muj”, nume ce suna misterios și interesant și ascundea faptul că mujahid însemna același lucru ca și cuvântul jihadi, „războinic sfânt”. În nordul Pakistanului soseau cantități uriașe de arme, păături și bani gheață, iar o anumită cantitate din ele ajungea la muji. O mare parte din acestea sfârșea în bazarele armatei din zona sălbatică de frontieră, iar un procent oarecare ajungea și în Cașmirul liber. După un timp luptătorii adunați în Cașmirul ocupat de Pakistan începură să-și spună „muji din Cașmir”. Sil le dăduseră rachete puternice, cu rază lungă de acțiune, care inițial fuseseră destinate pentru frontul din Afganistan, dar, din nefericire, fuseseră deturnate pe parcurs. La TA-22 începură să apară și alte arme de mare calitate: lansatoare automate de grenade de proveniență rusească și chineză, rampe de lansare pentru rachete cu dispozitive de programare cu baterii solare, care permiteau baraje de foc de rachetă cu lansare întârziată, mortiere de 60 de milimetri. La un moment dat la dispoziția „mușilor cașmirezi” au fost puse și rachete Stinger, rachete sol-aer. Zilnic o mare parte din timp era dedicată

instruirii cu diferitele arme. Instructorul-șef era un amic din războiul din Afganistan al lui Janjalani filipinezul, un luptător cu turban negru din Kandahar, care își spunea simplu Talib, adică „studentul”. Cuvântul pentru știință era taleem. Cei care dobândeau această știință erau cărturari, adică talibani. Talib studentul era un soi de preot sau cel puțin fusese educat la o școală religioasă, o madrasa.

Însă, ca și mullahul de fier Bulbul Fakh, nu menționa niciodată numele seminarului. Talib afganul își pierduse un ochi în bătălie și purta un petic negru peste el. Ca urmare, fusese retras temporar de pe linia frontului, dar era hotărât să se întoarcă la îndatoririle sale de luptă cât putea de repede.

— Între timp, spunea el, munca Domnului se poate face și aici.

Unicul ochi al lui Talib afganul îl sfredelea pe Shalimar clovnul și părea să-i citească gândurile la fel cum o făcuse și Janjalani, să vadă prefăcătoria, taina nemărturisită și interzisă. Janjalani îi înțelegea motivele, dar Shalimar se temea că Talib nu era dispus să o facă. Simțea că e un impostor și se temea tot timpul să nu fie dat de gol. Nu își abandonase șinele, așa cum i se ceruse, ci îl ascunsese adânc dincolo de spectacolul abnegației sale, cea mai grozavă reprezentare pe care o dăduse vreodată. Își avea propriile scopuri în viață și nu intenționa să renunțe la ele. Sunt gata săucid, dar nu sunt gata să încetez a mai fi eu însumi, își repeta el de multe ori în sinea lui. Am săucid bucuros, dar la mine nu renunț.

Doar că țelurile sale nu existau oficial – nu în acest loc periculos.

— Ai fost actor, îi spuse plin de dispreț Talib afganul în urdu, o limbă pe care o vorbea prost și cu un accent puternic.

Dumnezeu scuipă pe actori. Dumnezeu scuipă pe dansat și cântat. S-ar putea să joci teatru și acum. S-ar putea să fii un trădător și un spion. Ai noroc că nu conduc eu tabăra. Aș da imediat ordin ca toți artiștii să fie executați. Dumnezeu scuipă pe divertisment. Aș ordona de asemenea execuția dentiștilor, a profesorilor, a sportivelor și a curvelor. Dumnezeu scuipă pe intelectualism și pe destrăbălare și pe jocuri. Dacă ții un lansator de rachete în halul ăla, o să-ți rupă umărul.

Așa se ține.

La început crezu că înțelege furia lui Talib chiorul, crezu că e mânia luptătorului rănit, căruia îi lipsește războiul, a omului de acțiune silit să devină profesor.

Mai târziu își revizui părerea. Furia lui Talib nu era un efect secundar. Era însăși rațiunea lui de a fi. Se năștea o lume a furiei și numai cei mânioși puteau să-i dea formă. Talib afganul devenise una cu înverșunarea sa. Era un student, un cărturar al mâniei. Disprețuia orice alt fel de învățătură, dar era înțelept când venea vorba de căile furiei. Mânia îl mistuise cu totul și acum asta era tot ce îi mai rămânea: înverșunarea și atașamentul față de Zahir, băiatul pe care îl adusese cu

el din Kandahar, protejatul, discipolul și iubitul său. La fel ca un grec din antichitate, un războinic din Kandahar lua câte un astfel de băiat pentru o vreme, făcea bărbat din el și apoi îi dădea drumul. Băiatul Zahir dormea în cortul lui Talib și avea grijă de arme, iar noaptea de nevoile lui nocturne normale. Dar așa ceva nu era homosexualitate. Era bărbăție. Talib afganul era în favoarea executării homosexualilor, acei efeminați nefirești, asupra cărora Dumnezeu expectora cel mai puternic.

Shalimar reuși să înfiripe un soi de prietenie cu Zahir, care deseori părea singur și înspăimântat și care avea o mare nevoie să vorbească. Zahir povestea despre Kandahar, despre părinți și prieteni, despre școala sa închisă și distrusă, despre cât de mult îi plăceau caii și să înalțe zmeie, despre sângele și moartea înspăimântătoare pe care le văzuse. Zahir a fost cel care, din pură întâmplare, i-a dat lui Shalimar vești despre bărbatul pe care voia să-l omoare mai mult decât pe oricine altcineva pe lume.

— Americanii ne aduc arme să îi ucidem pe ruși, zise Zahir. Astfel, până și necredincioșii pot fi făcuți să înfăptuiască lucrarea Domnului. Ne trimit persoane importante care să trateze cu noi și să ne considere aliați. E amuzant.

Ambasadorul Max Ophuls, care mai nou susținea activitățile teroriste, deși își spunea ambasador al antiterorismului, se ocupa de legăturile cu gruparea mujilor condusă de Talib afganul. Ori de câte ori auzea acest nume, în interiorul lui Shalimar începea să salte un tigru pe care după aceea era greu să îl pui înapoi în cușcă. Unicul ochi al lui Talib ar fi văzut acel salt imediat, dar Băiatul Zahir era prea preocupat de trecut ca să vadă ce se întâmplă chiar sub nasul lui.

Viețile ni se intersectează din nou, îi spuse Shalimar în gând ambasadorului. Poate că această pușcă pe care o țin acum în mină a fost adusă aici de tine. Poate că într-o bună zi va fi îndreptată asupra ta și va trage. Dar știa că nu voia să îl împuște pe ambasador. Arma sa preferată fusese întotdeauna cuțitul.

Era gata de bătălie. Iarna se topea în primăvară și drumurile de munte deveneau practicabile. La taberele avansate soseau din ce în ce mai mulți oameni. TA-22 plesnea de indivizi care afixau o atitudine de câini de atac cu colții dezveliți și balele curgând, abia așteptând să fie dezlegați. În fiecare zi apăreau noi grupări sau cel puțin așa se părea -

Harakat, Lashkar, Hizb – fiecare cu eticheta sa: a martiriului, a credinței sau a gloriei. Se zvonea că Amanullah Khan se întorsese din Anglia în Pakistan ca să preia conducerea FEJC. Își continua rutina zilnică – exercițiile fizice, instrucția de comando, antrenamentul cu armele – și se întreba cum era să omori pe cineva. Apoi mullahul de fier îl întrebă dacă n-ar vrea să plece în străinătate.

Greutatea fiicei sale pierdute încă o mai apăsa aproape în fiecare zi, iar pe măsură ce copila creștea în cealaltă lume, în care Boonyi o

abandonase, greutatea ei creștea și ea. Când se gândea acum la Cașmira, era ca și cum ar fi fost strivită sub o casă. Era ca și cum gravitația ar fi crescut, ar fi tras-o în jos și ar fi încătușat-o. Strânsoarea din piept era atât de mare, încât plămânii abia îi mai puteau funcționa. Dacă ai de gând să mă omori, soțul meu drag, se gândea ea, vino și fă-o repede, că dacă nu, fiica mea, al cărei nume nu-l știu, al cărei chip nu pot să-l văd, ți-o va lua înainte. Dar soțul ei nu o mai vizită mult timp. Iar când în cele din urmă veni, mesajele sale conțineau cuvinte ciudate, nume de locuri de a căror existență ea nu era decât vag conștientă: Tadjikistan, Algeria, Egipt, Palestina. Când auzi aceste nume, știu că fostul Shalimar era mort. În locul lui și purtându-i numele era această creatură nouă, extrem de ciudată, iar tot ce rămăsese din Shalimar clovnul era dorința de a ucide. Renunță să mai viseze un final fericit și îi așteptă întoarcerea.

Și dintr-odată se trezi că are patruzeci de ani, că e tăbăcit de război și că nu mai trebuia să se întrebe cum e să omori pe cineva. La un colț de stradă de lângă o parcare din Africa de Nord un agent rus îi plătise unui vânzător de țigări câțiva dinari ca să-și abandoneze marfa și să dispară vreo oră. Apoi fusese adus el,, proaspăt ras și îmbrăcat în haine occidentale, iar un bărbat cu barbă, purtând o khamis

— Un veșmânt tradițional lung – și mirosind puternic a mosc, i-a atârnat tava de gât, i-a lăsat pe ea un pistol înfășurat într-o cârpă albă și apoi a dispărut. Se simțea ciudat de puternic, se simțea ca Superman, pentru că îi înfipseseră un ac în braț și îi injectaseră un lichid albicios.

Nu vorbea limba celor pentru care dădea această lovitură, dar Talib chiorul îl trimisese pe Băiatul Zahir cu el pe post de ajutor și translator. După spusele lui Talib, Zahir vorbea o arabă excelentă și venise momentul să devină bărbat. Îi arătaseră lui Shalimar poza unui individ, îl aduseseră aici într-o dubă fără geamuri, îl injectaseră și îl lăsaseră pe stradă cu un pistol. În dubă Zahir tradusesese ceea ce spunea bărbatul cu barbă. Individul pe care urma să-l ucidă era un om fără Dumnezeu, un scriitor care scria împotriva lui Dumnezeu, vorbea franceza și își vânduse sufletul Occidentului.

Asta era tot ce trebuia să știe. Nu era nevoie să pună nici o întrebare. Era o acțiune simplă.

Stătea la colțul străzii, înconjurat de arabă, iar când venea lumea să cumpere țigări, Băiatul Zahir făcea toată treaba, iar Shalimar rânjea idiot și arăta înspre urechi și înspre gura deschisă, vrând să spună Sunt surdomut, nu pot vorbi, habar n-am ce spuneți. Apoi a apărut bărbatul din fotografie, cu ochelari de soare albăstrui, o cămașă albă, deschisă la gât, pantaloni crem și un ziar împăturit în mâna stingă. S-a îndreptat rapid spre parcare, iar și-a dat jos tava, a luat cârpa cu pistolul și a pornit în urmărirea lui. Ținea cârpa în mâna stingă și nu scosesse pistolul, pentru că voia să știe cum va fi când avea să pună lama

cuțitului pe pielea bărbatului, când avea să împingă limita ascuțită și strălucitoare a cuțitului în granița pielii, violând suveranitatea unui alt suflet, trecând dincolo de tabuuri și înspre sânge. Cum va fi când avea să-i despice ticălosului beregata în două, astfel încât capul să-i cadă de pe gât în spate și într-o parte, iar sângele avea să-i țâșnească în sus, ca un copac. Cum va fi când sângele se va revărsa peste el și el se va îndepărta de cadavru, de acel lucru inutil și spasmodic, de carnea aceea infestată de muște. Zahir a venit în fugă, duba fără geamuri a făcut și ea colțul rapid, bărbatul care mirosea a mosc l-a tras iute înăuntru și a trântit ușile, iar mașina s-a îndepărtat în viteză în timp ce bărbatul care mirosea a mosc a urlat la el mult, foarte mult timp. Băiatul Zahir i-a tradus:

— Zice că ești nebun. Pistolul avea amortizor și totul ar fi fost rapid și curat. Ai nesocotit ordinele și ar trebui să te omoare pentru asta.

Dar n-a fost ucis. Zahir i-a tălmăcit și ce a spus bărbatul care mirosea a mosc după ce s-a calmat.

— Pentru un om ca tine, un cretin complet nebun, va fi întotdeauna de lucru din belșug.

Așa că acum știa răspunsul la întrebare și învățase despre sine ceva ce nu știuse niciodată. Anii treceau și, într-adevăr, era de lucru din belșug. Deveni o persoană valoroasă și importantă, ca toți asasinii. Își atinse, de asemenea, țelul său secret. Avea pașapoarte pe cinci nume diferite, vorbea araba bine, franceza mediu și engleza prost și își deschisese căi în lumea reală, lumea invizibilă, care aveau să-l ducă unde trebuia să ajungă când urma să-i vină vremea și ambasadorului, își aduse aminte cum îl învăța tatăl său să umble pe frânghie și își dădu seama că a călători pe drumurile tainice ale lumii invizibile era exact același lucru. Toate aceste trasee erau aer comprimat. Odată ce învățai să le folosești, te simțeai de parcă zburai, de parcă lumea iluzorie în care trăiau majoritatea oamenilor dispărea, iar tu zburai prin văzduh fără ca măcar să ai nevoie să urci la bordul vreunui avion.

La întoarcere găsi o TA-22 complet schimbată – mai mare și mai solid construită. Nu mai arăta de parcă ar fi fost ascunzătoarea unor bandiți. Fuseseră ridicate multe clădiri de lemn și barăci Nissen. Talib afganul se întorsese în serviciul militar activ, iar Băiatul Zahir plecase și el de mult.

Maulana Bulbul Fakh era însă acolo și îl întâmpină pe cu cuvintele:

— Ai sosit la fix. Se apropie răscoala.

Lipsise prea mult. Șeicul Abdullah, Leul Cașmirului, era mort de cinci ani. Avuseseră loc ciocniri între India și Pakistan de-a lungul ghețarului Siachen, la aproape șapte mii de metri deasupra nivelului mării. Dar alegerile care tocmai se încheiaseră au fost cele care au schimbat totul.

Era anul 1987 și guvernul indian organizase alegeri de stat în Cașmir. Farooq Abdullah, fiul șeicului, era alegerea preferată de guvern. Partidul de opoziție, Frontul Musulman Unit, îl desemnă drept candidat pe un anume Mohammad Yousuf Shah, pe care generalul Hammirdev Kachhwaha îl numise „cel mai căutat militant”. Pe măsură ce se primeau rezultatele neoficiale, devenea clar că în frunte se afla candidatul greșit. Așa că alegerile au fost aranjate. Simpatizanții FMU și agenții electorali au fost prinși și torturați.

Mohammad Yousuf Shah a dispărut și a devenit comandantul grupării militante Hizb-ul-Mujaheddin, sub numele de Syed Salahuddin. Ajutoarele sale cele mai apropiate, așa-numitul grup HAJY (Abdul Hamiâ. Shaikh, Ashfaq Majid Wani, Javed Ahmed Mir și Mohammad Yasin Malik), au trecut munții și s-au alăturat FEJC. Mii de tineri până atunci pașnici și-au luat armele și s-au alăturat militanților, dezamăgiți de procesul electoral. Pakistanul era generos.

Existau kalașnikovuri pentru toată lumea.

Abdurajak Janjalani se dusesese acasă și își făcuse propria sa grupare – „Purtătorii de Săbii” sau facțiunea Abu Sayyaf.

Vorbise deseori despre asta și nu o dată încercase să-1 ia cu el pe să-1 ajute.

— Frați de peste tot să se adune, îi zisese el. Știi. Va fi triumf pentru internaționala noastră.

Văzând că Shalimar are alte lucruri în minte, Janjalani nu a insistat, dar l-a asigurat că va exista întotdeauna un loc pentru el în luptă.

— Dacă vrei să vii la Basilan, zise el, această persoană sun-o. Totul se aranjează foarte repede și bine. Fratele Ramzi vine. Sunt atâtea fonduri.

Numele de pe hârtie nu îi spunea nimic lui Shalimar, dar când Purtătorii de Săbii au ajuns rapid pe prima pagină a ziarelor cu o campanie de atentate și răpiri, rețelele vizibile și invizibile ale lumii au început să zumzăie și au ieșit la iveală tot felul de nume, cum ar fi Mohammed Jamal Khalifa, un văr de-al șeicului Osama, care conducea o serie de organizații islamice de caritate din sudul Filipinelor și despre care se spunea că ar fi unul dintre finanțatorii principali ai noii grupări. Președintele Libiei, Gaddafi, a condamnat gruparea Abu Sayyaf, dar organizațiile caritabile libiene din sudul Filipinelor au fost și ele suspectate, ca posibile canale prin care circulau banii statului libian. De asemenea, numele unor anumite personaje proeminente din Malaezia au început să apară în aceleași propoziții cu cuvintele Abu Sayyaf. Numele și numărul de telefon de pe bucățica de hârtie pe care o avea erau amândouă malaeziene, dar nu apăruseră niciodată în presă. Bineînțeles că respectiva bucățică de hârtie n-a existat decât mai puțin de o oră.

Shalimar și-a fixat numele și numărul în minte și a ars hârtia imediat după ce le-a memorat.

Frații Gegroo plecaseră și ei. Ideile naționalist-laice ale militanților FEJC nu fuseseră niciodată pe placul lor, iar Talib profesorul îi îndrumase (înainte să dispară și el) înspre cel mai „afgan” dintre noile grupuri, Lashkar-e-Pak sau Armata celor Puri. LeP avea atât scopuri politice, cât și morale. Cu o lună înainte ca să se întoarcă la TA-22, frații Gegroo participaseră la un raid al LeP în satul Hast din districtul Rajouri, în provincia Jammu și Cașmir. LeP pusese afișe în sat, poruncindu-le tuturor femeilor musulmane să poarte vâl și să se conformeze principiilor de ținută și comportament impuse de talibani în Afganistan. Femeile din Cașmir nu prea erau obișnuite să poarte vâl, așa că au ignorat afișele. În seara cu pricina gruparea LeP, inclusiv frații Gegroo, au trecut la represalii.

Au intrat în casa lui Mohammed Sadiq și au ucis-o pe fiica de douăzeci și unu de ani a acestuia, Nosen Kausar. Acasă la Khalid Ahmed au decapitat-o pe Tahira Parveen, de douăzeci și doi de ani. La Mohammed Rafiq au omorât-o pe tânăra Shehnaaz Akhtar. Și i-au tăiat capul lui Jan Begam, de patruzeci și trei de ani, în propria ei casă.

În lunile care au urmat LeP a devenit din ce în ce mai îndrăzneț și și-a mutat operațiunile chiar în Srinagar.

Profesoarele erau stropite cu acid dacă nu respectau codul vestimentar musulman. S-au proferat amenințări și s-au dat termene limită, astfel încât multe femei din Cașmir și-au pus pentru prima dată învelișul pe care mamele și bunicile lor îl refuzaseră întotdeauna cu mândrie. Apoi, în vara lui 1987, afișele LeP au apărut în Shirmal. Bărbații și femeile nu mai aveau voie să stea împreună și să se uite la televizor. Acesta era un obicei obscen și destrăbălat. Hindușii nu aveau voie să mai stea alături de musulmani. Și, bineînțeles, femeile trebuiau să-și pună imediat vâlul. Hasina Yambarzal a fost indignată.

— Rupeți afișele alea și spuneți-le tuturor că nu s-a schimbat nimic! le-a poruncit ea fiilor săi. N-am chef să mă uit la televizor printr-o gaură dintr-un cort de femeie și nici n-am de gând să fiu eliberată într-o altă temniță.

Ultima reprezentație dată vreodată de trupele de bhand din Pachigam a avut loc la începutul anului următor, în deschiderea sezonului turistic, în ziua în care a început insurecția națională. Abdullah Noman, ajuns la venerabila vârstă de șaptezeci și șase de ani, își duse trupa de actori la o sală de teatru din Srinagar ca să dea un spectacol în fața turiștilor indieni și străini din vale, de care depindea traiul lor. Își pierduse însă starurile. Boonyi nu mai era, ca s-o danseze pe Anarkali și să devasteze publicul cu frumusețea ei, nu mai era nici, cu talentele lui amețitoare pe frânghie, fără nici o plasă dedesubt, și chiar și pentru Abdullah era extrem de dureros să scoată și să mai agite o sabie

de rege cu mâinile-i îmbătrânite și schilodite. Tinerii din ziua de azi aveau alte interese și trebuiau siliți să participe. Lipsa îmbufnată de flexibilitate a acestor tineri actori era o jignire pentru străvechea artă. Abdullah plângea în sinea lui în timp ce îi urmărea repetând. Erau niște bețe de chibrituri rupte ce se prefăceau că ar fi niște copaci puternici. Cine o să se uite la o asemenea prostie stângace? se întrebă el, plin de tristețe. Ne vor bombarda cu fructe și legume și ne vor huidui, ca să plecăm de pe scenă.

Își ceru scuze în avans lui Sârdar Harbans Singh, septuagenarul său prieten și vechi aliat, responsabilul cultural sikh

(între timp pensionat) și reputat horticultor, care susținuse trupele de bhand pather de-a lungul întregii sale cariere, iar la pensie reușise să-i convingă pe tinerii săi succesori – care erau la fel de nerăbdători când venea vorba de obiceiurile străvechi ca și tinerii din Pachigam – să le mai dea o șansă bătrânilor comedianți.

— După seara asta, Sadarji, îi zise Abdullah Noman elegantului domn în vârstă, organizatorii vor vrea probabil să ne dea nu șanse, ci capete sparte.

— Nu îți face griji, bătrâne, răspunse Harbans sec. În ultima săptămână turiștii au plecat cu grămada din vale, iar majoritatea oricum nici n-au venit de la bun început. E o catastrofă, un naufragiu, și mi-e teamă că sarcina ta e să oferi divertisment în timp ce ne scufundăm.

Firdaus nu venise la Srinagar cu trupa. Abdullah știa că e nefericită, fiindcă se apucase să bolborosească despre semne șerpești. Când soția lui începea să vadă forme de șarpe în nori, în crengile copacilor și în apă, însemna invariabil că medita la nenorocirile vieții. Mai nou susținea că în sat apăruseră șerpi adevărați și îi vedea pe oriunde mergea – în grajdurile unde hrănea animalele, în livezile cu pomi fructiferi, la tarabe și în diverse case. Nu începuseră încă să muște, nu se raportase nici o moarte de om sau animal din cauza șerpilor, dar se înmulțeau, zicea Firdaus, și, ca o armată de ocupație, își strâneau rândurile, iar dacă nu se făcea ceva, să atace când vor avea chef și va fi vai de capul lor, al tuturor.

Cândva, demult, Abdullah Noman și-ar fi tunat și fulgerat neîncrederea și tot satul s-ar fi adunat încântat în fata casei lui ca să asculte cearta, dar Abdullah nu mai tuna și nu mai fulgera, deși știa că ea ar fi preferat s-o facă. Se retrăsese în el însuși. Bătrânețea și deziluziile îl izolaseră într-un loc extrem de rece, din care nu mai știa cum să iasă. O vedea uneori pe soția lui uitându-se la el, fixându-l cu o privire nefericită și întrebătoare, care părea să spună Unde ai plecat, ce s-a întâmplat cu bărbatul pe care l-am iubit? iar el voia să-i strige Sunt încă aici, salvează-mă, sunt prins în mine însumi.', dar era înfășurat într-o crustă de gheață prin care vorbele nu pătrundeau.

— Dacă lucrurile vor merge atât de rău pe cât preconizez, îi spuse el țeapăn, atunci am să mă retrag. La naiba cu toate! N -am de gând să-mi petrec ultimii ani umilit în public la spectacole pe care eu însumi n-aș plăti ca să le văd.

Pachigamul era mai sărac ca niciodată. Comenzile teatrale erau extrem de rare, iar de când panditul Pyarelal Kaul se retrăsese din poziția de vasta waza, bucătar-șef, reputația wazwaan-ului din Pachigam se deteriorase. Firdaus reacționa la anunțul soțului ei cu câteva cuvinte tepene de-ale ei.

— Așa deci. Dacă vom fi și mai strâmtorați decât suntem acum, zise ea, atunci mă bucur că nu mi-am făcut niciodată nici un fel de gânduri fanteziste cum că vom trăi pe picior mare.

Abdullah știa că ea se plângea de fapt de purtarea lui, de faptul că nu reușea s-o facă să se simtă iubită, dar cuvintele care i-ar fi putut înmuia inima femeii îi rămăseră înțepenite în gât și plecă la Srinagar spunând, cu o înclinare scurtă a capului:

— Chiar așa. Cei săraci nu trebuie să viseze niciodată la o viață confortabilă.

Autobuzul care îi aducea pe actori și muzicieni la Srinagar nu putu intra în autogara din cauza mulțimilor care se strângeau pe străzi, sub ochii neliniștiți ai armatei și poliției.

Membrii trupei se văzură nevoiți să coboare, să-și ia catrafusele în spinare și să meargă pe jos. Mai mult de patru sute de mii de oameni blocau deja șoselele. Abdullah Noman îl întrebă pe șofer ce se întâmpla.

— E o înmormântare, răspunse el. Au venit să jelească moartea Cașmirului nostru.

Cortina se ridică pentru povestea bunului rege Zain-ul-abidin, iar Abdullah își făcu apariția pe scenă, cu o sabie ridicată într-o mână și o sulită în cealaltă, ținând armele strâns și ignorând săgețile de durere care îi sfâșiau mâinile.

Conducea prin puterea exemplului pentru ultima dată în viață, trimițând astfel un mesaj trupei sale plictisite și răzvrătite. Dacă eu mă pot ridica deasupra durerii, atunci și voi vă puteți ridica deasupra indiferenței. Dar sala era pe trei sferturi goală, iar puținii turiști care se aflau acolo nu îl ascultau pe el, deoarece prin pereții teatrului răzbătea sunetul înfundat al începutului răscoalei, al mulțimii de un milion de oameni care mășăluia pe străzi cu torțe aprinse deasupra capetelor și urlând Azadi! Sârdar Harbans Singh ședea împreună cu fiul său, Yuvraj – un tânăr izbitor de chipeș, ale cărui afinități spre modernitate se vedeau în fața bărbierită și în faptul că nu purta turban sikh – în mijlocul rândului al șaptelea, care, în afară de scaunele ocupate de ei, era gol. Cu sentimentul unui om care se aruncă din vârful unui turn înalt în gol, spre o moarte sigură, Abdullah Noman își fixă vechiul prieten cu o privire extrem de pătimașă și strălucitoare și se lansă în subiectul

piesei cu toată puterea pe care o mai avea. În următoarea oră, în mormântul tăcut al sălii de teatru, trupa bhand din Pachigam spuse o poveste pe care nimeni nu mai voia s-o asculte. Câțiva spectatori se ridicară și plecară în timpul spectacolului. La pauză Yuvraj, fiul lui Sârdar Harbans Singh, un om de afaceri care, în ciuda situației politice din ce în ce mai rele, reușea să exporte în tot restul Indiei, dar și în Occident, produse din Cașmir, cum ar fi cutii de papier-mâche, măsuțe de lemn sculptat, carpete numdah și șaluri brodate și care îl susțineau pe tatăl său în acest „act de optimism ridicol, având în vedere că regiunea era pe punctul de a înnebuni”, îl avertiză pe Abdullah că pe stradă lucrurile puteau scăpa de sub control și că demonstrații puteau chiar să dea buzna în teatru.

— Ții în mâini o sabie și o sulită, îi reaminti Yuvraj Singh lui Abdullah. Dacă intră aici, vrei un sfat? Lasă piesa baltă.

Aruncă recuzita și fugi.

Se scuză apoi că nu putea să rămână și la al doilea act.

— Situația, mă înțelegi, explică el vag. Am niște obligații de îndeplinit.

În vidul cavernos al teatrului părăsit Abdullah Noman își văzu trupa de tineri blazați dând reprezentația vieții lor tinere, de parcă ar fi înțeles dintr-odată un secret pe care nimeni nu li-l explicase vreodată. Înjurai lor răsunau bătăile puternice de tobă ale manifestației, scandările demonstrațiilor erau ca un cor ce prevestea nenorociri, iar amenințarea mulțimii din ce în ce mai mari trosnea în jurul scaunelor goale ca niște descărcări electrice. Cu toate acestea trupa din Pachigam își continua spectacolul, dansând, cântând, înșirându-și clovneriile, spunându-și poveștile despre toleranța și speranța de odinioară. La un moment dat Abdullah Noman căzu pradă senzației că vocile și instrumentele lor nu se mai puteau auzi, că, deși își declamau rolurile și își cântau cântecele și muzica plini de o patimă pe care nu fuseseră în stare să și-o dezlănțuie de mult timp, în sală era o tăcere absolută, cei câțiva spectatori priveau muți la un spectacol de pantomimă, în timp ce afară, pe străzi, zgomotul era deja uriaș și creștea în intensitate cu fiecare secundă, iar acum un al doilea grup de zgomote se suprapunea peste primul, zgomotele transportoarelor de trupe, ale jeepurilor și tancurilor, ale picioarelor mărșăluind în bocanci, ale armelor încărcate care ținteau și în cele din urmă ale împușcăturilor – focuri de pușcă, precum și focuri de arme automate.

Scandările se transformară în țipete, bătăile de tobă se transformară în tunete, iar marșul se transformă într-o buluceală strivitoare și chiar când publicul începu să tremure, povestea regelui Zain-ul-abidin își atinse în tăcere finalul fericit și actorii se luară de mâini și se aplecară în fața spectatorilor, dar deși Sârdar Harbans Singh, singura persoană rămasă în public, ' aplaudă cât de entuziast putu,

având în vedere situația, palmele lui lovite una de alta nu reușiră să facă nici un zgomot.

O vreme nu s-au putut întoarce acasă. Fuseseră omorâți patruzeci de demonstranți. Situația de pe străzi era extrem de instabilă. Peste tot erau filtre și trupe și vehicule blindate, așa că transportul în comun nu era o opțiune valabilă. Trupele de bhand din Pachigam se baricadară în interiorul teatrului și așteptară. Sârdar Harbans Singh refuză să rămână cu ei.

— Mă duc să dorm în patul meu, dragilor, declară el.

Nevastă-mea va fi extrem de suspicioasă dacă n-o fac. Ca să nu mai vorbim că am și grădina, de care trebuie să mă ocup.

Vila cu grădină înconjurată de ziduri a lui Harbans era una din minunile secrete ale orașului și unii credeau că fusese descântată de o pari din Pari Mahal, un farmec care apăra locul și pe toți cei care locuiau acolo de toate relele.

Dar Harbans nu părea să aibă nevoie de ajutorul zânelor. El reuși să-și croiască drum până la reședința lui din orașul vechi în ciuda nebuniei din jur. Harbans era o vulpe bătrână și descurcăreață, care știa toate străduțele mai puțin umblate și aleile mai lăturalnice și care se întoarce la ei în fiecare zi, fără greș, îmbrăcat impecabil, în jachetă lungă și pantaloni, cu barba și mustața lui argintii aranjate și pomădate, ca să aducă trupei mâncare și alte provizii de bază.

Uneori era însoțit de fiul său, dar cel mai adesea venea singur, din cauza „îndatoririlor” nespecificate ale lui Yuvraj, care se dovediră a fi legate de angajarea și coordonarea unei firme de pază și protecție care să-i apere sediul și depozitele firmei de hoți și de aruncătorii de bombe incendiare. Sârdar Harbans Singh dădu trist din cap.

— Fiul meu, îi spuse el lui Abdullah, e o persoană cu idealuri înalte și convingeri nobile, dar în astfel de vremuri se vede silit să aibă de-a face cu haimanale și ticăloși, cu huligani mercenari pe care îi angajează ca să ne apere bunurile de alți huligani și pe care trebuie apoi să-i urmărească precum un uliu, ca să nu facă ei cumva treaba murdară a nemernicilor ăloră. Bietul băiat nu mai apucă să doarmă, dar nici nu se plânge vreodată. Face ce trebuie. Ca noi toți, de altfel.

Sârdar Harbans Singh avea un baston din lemn de nuc, cu mâner de argint, și mergea în pas vioi pe străzile nesigure, bagatelizând riscurile la care se expunea.

— Sunt un om bătrân, zise el. Cine să se mai încurce cu mine când Moș Vreme face oricum o treabă atât de bună?

Abdullah clătină mirat din cap.

— Poți să cunoști pe cineva de cincizeci de ani și tot să nu știi de ce e în stare, zise el.

Harbans înălță din umeri, ca și când n-ar fi vrut să-și dea prea mare importanță.

— N-ai cum să știi răspunsul la întrebările vieții până nu ți se pun, spuse el.

Cursele de autobuz spre Pachigam se reluară la cinci zile după evenimente. Când Abdullah Noman ajunsese acasă, Firdaus nu se putu stăpâni să nu plângă în hohote de bucurie.

Abdullah căzu în genunchi pe pragul ușii și îi ceru iertare.

— Dacă mă mai poți iubi, îi ceru el, atunci, te rog, ajută-mă să găsec curajul necesar ca să fac față furtunii care vine.

Firdaus îl ridică și îl sărută.

— Ești singurul om mare pe care l-am cunoscut vreodată, îi spuse ea, și voi fi mândră să-ți stau alături și să lupt împotriva morții, a diavolului, a armatei indiene sau a oricărui alt necaz ne-o pândi pe viitor.

Bombur Yambarzal făcuse odată o faptă curajoasă: îl biruise pe mullahul de fier, maulana Bulbul Fakh, în ușa moscheii din Shirmal, dar acum, când viața îi puneia iarăși probleme dificile și când ajunsese și el la bătrânețe, teama pentru siguranța preaiubitei lui soții îl făcu s-o ia razna. Nu mai era același vasta waza cu burtă mare de pe vremuri.

Anii îl ofiliseră, îi anchilozaseră mâinile, îi pătaseră pielea și îi acoperiseră ochii cu cataractă, așa că era o apariție slăbănoagă și deloc impresionantă, care se întreba cu oarecare emoție dacă va trăi să vadă zorile celui de-al optzecilea an de viață. Acest Bombur vlăguit își exprimă părerea că reprezentanții Lashkar-e-Pak se vor uita mai îngăduitor la Shirmal și vor fi mai puțin tentați să încerce vreo „chestie ciudată” dacă lumea răspundea campaniei de afișe ale radicalilor printr-o atitudine de compromis, nu de confruntare.

— Ar trebui să fim de acord măcar cu unul din lucrurile pe care le propun, Harud, zise el. Astfel noi vom fi cei care vom părea nerezonabili și inflexibili.

Hasina Yambarzal, acea femeie zdravăn construită, pe care vârsta nu o afectase în nici un fel și care continua să-și vopsească părul cu henna ca să-și poată justifica porecla rubicondă de „Harud”, pregătea cortul cu televizorul pentru vizionarea din seara aceea.

— Ce propui? zise ea pe un ton deloc dispus la compromisuri. Ți-am spus ce cred despre vâl, iar dacă încerci să împiedici femeile să mai vină aici, o să ai parte de iadul pe pământ.

Waza din Shirmal îi acceptă raționamentul.

— În acest caz, zise el, n-am putea doar să le spunem fraților și surorilor noastre hinduse că în urma intervenției LeP, având în vedere gravitatea situației din regiune și după ce am cântărit toate opțiunile pe care le avem la dispoziție, dar numai pe moment și în acest climat periculos, doar până când se liniștesc lucrurile și pentru binele lor, ca și pentru al nostru, și pur și simplu ca o măsură preventivă, fără să avem intenții rele și luând toate cele în considerație și în ciuda reticenței noastre profunde și cu inima îndurerată și dându-ne seama pe deplin de

sentimentele lor absolut firești de dezamăgire, sperând sincer că vor urma zile mai bune și cu intenția de a reveni asupra deciziei cu prima ocazie, n-ar fi totuși mai bine pentru toată lumea dacă.

Se opri din vorbit, pentru că nu putu să rostească ultimele cuvinte cu voce tare. Hasina Yambarzal dădea de zor din cap.

— În Pachigam există câteva familii de pândiți care sunt sigură că nu vor fi încântate, dar aici, în Shirmal, nu-i cazul să se supere nimeni, zise ea.

Când în Pachigam ajunse vestea că din acel moment cortul cu televizorul era numai pentru musulmani, Firdaus nu se putu abține.

— Hasina aia, scuză-mă că o aduc în discuție, îi spuse ea lui Abdullah, zice lumea că-i o doamnă foarte pragmatică, dar eu aș zice altceva. După părerea mea, s-ar culca și cu dracul dacă ar fi în interesul ei și l-a zăpăcit pe tolocarul acela de Bombur într-un asemenea hal, încât probabil crede că a lui a fost minunata idee.

Două nopți mai târziu cortul Yambarzal era plin numai cu telespectatori musulmani. Aceștia tocmai se delectau cu un episod dintr-un serial fantastic, în care legendarul prinț al Yemenului, Hatim Tai, în timp ce căuta să rezolve ghicitorile misterioase cu care venise răul Dajjal, s-a trezit pe tărâmul Kopatopa cu ocazia sărbătorilor Anului Nou de la ei. Urarea de „An Nou fericit!” în limba din Kopatopa – tingi mingi took took – îi încântă atât de mult pe telespectatori, încât majoritatea săriră în picioare și începură să se aplece unul în fața celuilalt, repetând-o la nesfârșit:

— Tingi mingi took took! Tingi mingi took took!

Au fost atât de ocupați urându-și unul altuia un An Nou kopatopan fericit, încât nu și-au dat seama imediat că un oarecare individ sau niște indivizi dăduseră foc la cort.

A fost într-adevăr un mare noroc că n-a murit nimeni în vâlvătaie. După o perioadă de țipete, panică, îmbrânceli, teroare, călcat în picioare, furie, alergat, uluire, târât, lașitate, lacrimi și eroism – pe scurt, fenomenele obișnuite ce pot fi observate oriunde și ori de câte ori oamenii se trezesc prinși într-un cort care arde – congregația credincioșilor scăpă în întregime, într-o stare mai bună sau mai proastă, suferind de arsuri sau nu, sufocându-se și horcăind din cauza inhalării fumului sau, dimpotrivă, ca norocul, nesufocându-se și fără să horcăie, plini de vânătaie sau nu, întinși pe jos, la ceva distanță de cortul acum în flăcări, sau, dimpotrivă (și mult mai util), aducând apă și asigurându-se că focul – care cuprinsese cortul cu mult prea multă forță ca să mai poată fi stins înainte de a-și consuma prada – măcar nu se va întinde în restul satului, ci se va consuma doar acolo.

Prin urmare toată lumea pierdu scena în care Hatim Tai o întâlnește pe Nazarebaddoor, prințesa nemuritoare, a cărei atingere putea să alunge nu numai deochiul, ci și însăși moartea. Exact în

secunda în care Nazarebaddoor încerca să-1 sărute pe prințul Hatim – el îi refuza cu înverșunare avansurile, amintindu-i că iubea pe altcineva „mai mult decât propria lui viață” – televizorul familiei Yambarzal explodă cu un zgomot puternic și muri, luând cu el o sursă majoră de venit a familiei, dar, ca o compensație, și o cauză semnificativă a disensiunilor din comunitate.

A doua zi dimineața cei trei frați Gegroo, Aurangzeb, Alauddin și Abulkalam, se întoarseră în Shirmal călare pe ponei de munte, acoperiți din cap până-n picioare de arme și încinși cu brâuri de cartușe la cingătoare. Era o zi frumoasă de primăvară. Acoperișurile de tablă ondulată ale căsuțelor de lemn luceau din pricina umezelii de dimineață și pe la fiecare ușă înmugureau flori. Frumusețea zilei nu făcea decât să scoată în evidență urâtenia cercului de iarbă și pământ carbonizat care marca punctul în care focul înghițise locul și mijlocul de divertisment al familiei Yambarzal, iar frații Gegroo se opriră lângă acel punct și traseră câteva focuri de pistol în aer. Acei săteni care mai erau în stare de așa ceva ieșiră din case și văzură trei fantome din trecut, mai în vârstă, dar tot nebărbierite și hlizindu-se. Fostul lor cămin era încă în picioare, încuiat și pustiu ca o casă fantomă, dar cei trei nu dădură semne că le-ar păsa. Nu veniseră decât să salute, în numele actualilor lor angajatori, gruparea LeP.

— Voi ne-ați făcut una ca asta? vru să știe Hasina Yambarzal.

Auzind o asemenea întrebare, frații începură să se hlizească.

— Dacă LeP ar fi pus focul, strigă Aurangzeb Gegroo cât putu de tare cu vocea lui subțire, toate sufletele din cort ar fi ajuns să-și întâlnească Creatorul.

Ceea ce putea fi adevărat sau nu. Începea să fie o trăsătură a timpurilor: nu mai știai cine te-a atacat și de ce.

Alauddin Gegroo se duse lângă Hasina Yambarzal, se dădu jos de pe cal și îi țipă în față:

— Nu știi, femeie proastă și neascultătoare, care îți fâlfâi prin fața mea nerușinarea chipului neacoperit, că noi suntem singurul motiv pentru care Lashkar nu v-a pedepsit încă?

Nu vă dați seama că ne-am protejat satul de baștină de mânia sfântă a Mișcării? De ce nu înțelegeți voi, ignoranți nenorociți, cine vă sunt adevărații prieteni?

Numai că o explicație alternativă ar fi fost aceea că numai dorința de răzbunare a fraților Gegroo îi făcuse pe cei din LeP să-și asume riscul de a trimite o echipă până în Shirmal, care era atât de departe. Se vedea însă clar că nu era momentul pentru discuții în contradictoriu.

Abulkalam Gegroo completă pe îndelete oratoria de doi bani a fratelui său, dezvăluind un set de dinți putrezi într-un rânjet exagerat, ce arăta clar că era cel mai rău soi de om slab, tipul care era în stare să te omoare ca să-și dovedească puterea.

— Sunteți aceiași săteni tâmpiți care l-au alungat pe marele maulana Bulbul Fakh! Aceiași săteni tâmpiți care refuză să respecte cele mai simple reguli de decență islamică, așa cum v-am rugat politicoș, și care se așteaptă totuși să fie feriți de consecințele acestui refuz. Aceiași săteni tâmpiți care au crezut că am crăpat, noi, neînsemnații frați Gegroo, pe care ați fost în stare să-i lăsați să moară de foame într-o moschee, ale căror vieți n-au făcut doi bani pentru voi, jalnicii frați care n-au putut conta pe ai lor ca să-i salveze de hindușii ucigași! Aceiași săteni care sunt azi în viață numai pentru că aceiași frați Gegroo intervin tot timpul în favoarea lor! Arre, până unde merge prostia, chiar și a celor proști? Pentru că până și acești netrebnci frați Gegroo, pe care ați fost gata să-i aruncați ca pe niște hoituri de câini, pot să își dea seama că indivizii care v-au ars cortul trebuie să fie aceiași cu cei pe care i-ați dat afară, frații și surorile voastre hinduse, pe care îi iubiți atât de mult, încât vă pare rău de ce le-ați făcut, deși v-a durut în cot de ceea ce ați crezut că ne-ați făcut nouă, și tot nu pricepeți, nu înțelegeți că hindușii care au pus focul, amicii voștri pândiți, ar fi fost fericiți să vă vadă pe toți întinși aici, pe stradă, crocanți de la flacăra, ca atâția kebabi sikh prost gătiți.

— Are dreptate, zise dintr-odată Hashim Karim, luându-și mama prin surprindere.

— Probabil așa e, consimți și fratele său Hatim. Uriașului Misri i-a plăcut întotdeauna să se uite la televizor și a fost întotdeauna setos de răzbunare.

În Cașmir un tâmplar își găsea întotdeauna de lucru primăvara, când casele și gardurile de lemn de peste tot din vale aveau nevoie de un pic de îngrijire, așa că Uriașul Misri se număra printre puținii locuitori din Pachigam imuni la criza economică generală. Străbătea drumurile de țară pe un scuter mic, cu sacul de unelte în spate, și deseori, când trecea pe lângă un mic crâng izolat, așezat după un cot al Muskadoonului și ferit astfel de ochii sătenilor din Pachigam, parca scuterul, se ascundea printre copaci, își puneia jos sacul cu scule și începea să danseze.

Uriașul Misri a fost întotdeauna de părere că talentele sale de dansator fuseseră prea aspru judecate de trupa de bhand, că putea sări la fel de sus și se putea roti la fel de frumos ca oricine. Abdullah Noman îi spusese blând, dar ferm, că lumea nu era încă pregătită pentru un colos săltăreț, așa că Uriașul Misri s-a văzut obligat să-și practice arta în secret, fără să spere la vreun public, doar din pasiune și deseori cu ochii închiși, astfel încât să-și poată imagina fețele în extaz ale spectatorilor pe care nu îi va putea avea niciodată, în ceea ce avea să fie ultima zi din viața lui tocmai sălta și făcea piruete în bocanci de armată, când auzi sunetul unor aplauze nesincere. Deschise ochii și se văzu înconjurat de cei trei frați Gegroo, înarmați până în dinți și călare pe poneii lor de munte. Înțelese că îi venise ceasul. Avea câte un cuțit ascuns în fiecare

bocanc, așa că se lăsă într-un genunchi și imploră să fie cruțat cu vocea cea mai lașă și mai demnă de milă pe care a putut-o scoate, ceea ce pe frați îi amuză teribil, după cum și știuse că se va întâmpla. Aș fi putut fi și actor, nu numai dansator, se gândi el în treacăt și în aceeași clipă, profitând de faptul că frații Gegroo se scuturau de răs, în loc să se concentreze pe victima lor, apucă ambele cuțite și le aruncă. Abulkalam Gegroo a fost lovit în gât, iar Alauddin Gegroo în ochiul stâng. Amândoi căzură din șa și astfel nu-și mai aduseră nici un fel de contribuție la evenimente.

Aurangzeb Gegroo, consternat de nenorocirea care se abătuse asupra fraților săi, reacționa aproape suficient de târziu ca să-i permită tâmplarului să se repeadă spre el și să-l prindă. Uriașul Misri, dansatorul ascuns, făcu cel mai mare salt din viața lui, cu brațele întinse înspre Aurangzeb Gegroo, dar cel mai mare dintre frați – și singurul supraviețuitor – își reveni chiar la țanc și trase cu ambele puști Kalașnikov, țintind în plin în Uriașul zburător. Misri era deja mort în momentul în care trupul său îl lovi pe Aurangzeb, izbindu-l, dându-l jos de pe ponei și rupându-i gâtul sfrijit.

În aceeași noapte, după ce trupul neînsuflețit al Uriașului Misri a fost găsit zăcând deasupra lui Aurangzeb Gegroo, de parcă ar fi fost niște iubiți care ar fi făcut un pact al morții, și cu ceilalți doi frați morți alături, Zoon Misri urcă dealul până la marginea pajiștii Khelmarg și se spânzură de un platan maiestuos, singurul din specia sa care prinsese rădăcini și rezistase la înălțimea aceea, printre conifere. A fost descoperită de Boonyi Noman, care înțelese imediat ce însemna acest ultim și elocvent mesaj de la iubita ei prietenă.

Teroarea se abătuse asupra lor și nu mai putea fi negată.

Pe când se gândea la cea de-a cincizeci și noua aniversare a sa, care se apropia, generalul Hammirdev Suryavans Kachhwaha își dădu seama că motivul pentru care nu se însurase niciodată era că de aproape treizeci de ani Cașmirul îi fusese soție. De mai mult de jumătate din viață era cununoscut cu acest stat nerecunoscător și arțagos de munte, unde lipsa de loialitate era un semn al onoarei, iar nesupunerea un mod de viață. Fusese o căsnicie lipsită de iubire. Acum lucrurile se apropiau de un deznodământ. Voia să termine cu ea odată pentru totdeauna. Voia să îmblânzească scorpia. Și după aceea voia să divorțeze.

Bătălia viitoare împotriva mișcării de insurgență avea să fie un conflict lipsit de orice fel de noblețe, cugetă generalul Hammirdev Suryavans Kachhwaha. Un soldat adevărat își dorea un război nobil, căuta să găsească puțină noblețe disponibilă în el. Această bătălie era o luptă murdară, fără mânuși, împotriva unor șobolani împuțiți de prin canale, și nu avea nimic care să exalte un suflet războinic. Nu era stilul generalului Kachhwaha să lupte murdar, dar când aveai de-a face cu teroriști, orice încercare de a rămâne curat era sortită unui eșec jalnic.

Nu era stilul lui să-și dea jos mănușile, dar exista un timp și un loc pentru mănuși, iar Cașmirul nu era un ring de box și regulile marchizului de Queensberry nu puteau fi aplicate aici. Asta le tot spusese el celor din eșalonul politic. Îi informase că dacă i se permitea să-și dea jos mănușile, dacă băieților lui li se dădea voie să înceteze cu cocoloșitul și alintatul și drăgălitul și umblatul pe vârfuri, dacă li se dădea undă verde să le pună la punct pe aceste secături prin toate mijloacele necesare, atunci ar fi putut să facă un pic de curățenie, nici o problemă, ar fi putut să-i strângă rebeliunii testiculele în pumn până i-ar fi dat sângele pe ochi.

Eșalonul politic era reticent de mulți ani. De prea mult timp deja spunea și da, și nu în același timp. Dar acum se mișca în sfârșit ceva. Caracterul eșalonului politic se schimbase. Noul său sistem de convingeri era sprijinit de membri de marcă ai clasei intelectuale și ai elitei economice și el susținea că introducerea Islamului în perioada clasică fusese dăunătoare în toate privințele, fusese o calamitate culturală, și că era nevoie de rectificări venite cu câteva secole întârziere. Personaje cu greutate din clasa intelectuală vorbeau despre o reînviere a energiei culturale reprimată a maselor hinduse. Membri proeminenți ai elitei economice investeau masiv în rafinarea acestei lumi cu toleranță zero. Eșalonul politic reacționa pozitiv la astfel de încurajări. Introducerea regimului prezidențial dădu personalului din forțele de securitate puteri nelimitate. Noul cod de procedură penală le conferea imunitate tuturor funcționarilor publici – inclusiv militarilor – împotriva condamnărilor pentru acte comise în exercițiul funcțiunii. Definiția unor astfel de fapte era generoasă și admitea lucruri cum ar fi distrugerea proprietății private, tortura, violul și crima.

Decizia eșalonului politic de a decreta Cașmirul o „zonă problemă” a fost și ea bine-venită. Într-o zonă problemă nu ai nevoie de mandate de percheziție, nici de mandate de arestare, și poți trage în plin în suspecti. Suspecții care rămâneau în viață puteau fi arestați și ținuți în detenție timp de doi ani, perioadă în care nu era nevoie să îi acuzi oficial sau să stabilești un termen pentru proces. Pentru suspecții periculoși eșalonul politic permitea reacții și mai dure. Persoanele care comiteau infracțiunea cea mai serioasă din punctul de vedere al armatei – și anume aceea de a pune în pericol integritatea teritorială a Indiei ori de a încerca să o submineze – puteau fi întemnițate cinci ani. Interogarea acestor suspecti avea loc în spatele ușilor închise, iar mărturiile obținute prin forță în timpul interogatoriilor secrete erau acceptate ca probe, cu condiția ca ofițerul care condusesese interogatoriul să aibă motive să creadă că declarația era făcută de bunăvoie. Se considera că mărturisirile făcute după ce suspectul era bătut sau atârnat de picioare sau după ce i se aplicaseră șocuri electrice sau îi fuseseră zdrobite mâinile și picioarele erau făcute de bunăvoie. Povara dovezilor era astfel

transferată, devenind de datoria respectivelor persoane să dovedească falsitatea prezumției automate de vinovăție. Dacă nu reușeau să o facă, li se putea aplica pedeapsa cu moartea.

Cufundat în întuneric, generalul Kachhwaha a fost cuprins de un sentiment neted și oval de satisfacție, ba chiar de răzbunare. Teoriei lui – una destul de veche, ce susținea natura esențialmente șireată și subversivă a populației musulmane din Cașmir în ansamblul ei, și pe care odinioară o lăsase, o pusese reticent deoparte – îi venise de-acum momentul. Fiecare musulman din Cașmir trebuie considerat un militant. Glonțul e singura soluție. Dacă militanții nu erau eliminați, în vale nu se putea reveni la normalitate.

Generalul Kachhwaha zâmbi. Iată niște ordine pe care le putea îndeplini.

Se mutase din Elasticnagar la Comandamentul General al Forțelor Armate din Badami Bagh, Srinagar. În ciuda numelui, acest loc nu era nici pe departe o livadă înmiresmată de migdali, ci un centru de putere gol-goluț. Odată ajuns la baza gigantică, generalul Kachhwaha dădu imediat ordin să i se amenajeze camere de locuit identice cu cele din Elasticnagar și în curând se instala din nou în întuneric, în mijlocul pânzei. Nu mai trebuia să fie martor direct la nimic.

Știa totul și nu uita nici un amănunt. Nu mergea nicăieri și era peste tot. Stătea în beznă și vedea valea, cu fiecare ungher al ei, scăldată într-o lumină puternică. Simțea cum umflătura memoriei i se întindea în tot trupul și era tot tumefiat, umplut până la refuz de acest Babei al neuitării, iar cacofonia simțurilor sale deveni și mai mare. Ideea violenței avea acum o moliciune de catifea. Îți dădeai jos mânușile și miroseai aroma dulceagă a necesității. Gloanțele intrau în carne ca niște melodii, loviturile de bastoane erau ritmul vieții și mai exista și o dimensiune sexuală demnă de luat în considerare: demoralizarea populației prin violarea femeilor. În acea dimensiune toate culorile erau strălucitoare și aveau gust bun. Închise ochii și întoarse capul. Acum întâmplă-se ce s-ontâmpla.

Mișcarea de insurgență era jalnică. Se submina singură.

Jumătate lupta pentru basmul acela vechi, Cașmirul pentru cașmirezi, iar cealaltă jumătate voia cu Pakistanul și să facă parte din internaționala terorismului islamic. Insurgenții vor ajunge să se omoare unii pe alții în timp ce el îi va privi.

Dar îi va omorî și el, ca să grăbească un pic lucrurile. Nu-l interesa ce-și doreau. Îi voia morți. În beznă, în timp ce aștepta, își rafinase și perfecționase filosofia și metodologia represiunii care urma să aibă loc. Filosofia represiunii era fute-l pe dușman în gaură. Metodologia represiunii putea fi exprimată practic prin sintagma „încercuiește și percheziționează”. Putea de asemenea să fie exprimată colocvial prin apoi fute-l din nou în gaură. Oraș după oraș, cătun după cătun, fiecare

colțișor din vale avea să fie vizitat de mânia sa, de oameni care-și dăduseră jos mânușile, de luptătorii lui, trupele lui de asalt, pumnii lui. Va vedea el atunci cât de mult țineau acești indivizi la insurgența lor în momentul în care armata indiană venea să-i fută în gaură.

Știa tot și nu uita nimic. Citea rapoartele, închidea ochii și înfuleca plin de desfătare scenele pe care și le imagina, hrănindu-se din detalii. Satul Z a fost supus represaliilor și a fost arestat directorul școlii, un ticălos pe nume A. A fost acuzat că e militant islamist. A îndrăznit să mintă și să nege, zicând că nu e militant, ci director de școală. A fost rugat să arate care dintre elevii săi erau militanți și acest individ, acest bărbat care pretindea că e directorul școlii, a avut tupeul să spună nu numai că nu știa care dintre elevii săi erau militanți, dar chiar că nu cunoaște nici un militant.

Dar, după cum stabilise eșalonul politic, toți cașmirezii erau militanți, așa că acel nesimțit mințea și trebuia ajutat să ajungă la adevăr. A fost, bineînțeles, bătut. Apoi i s-a dat foc la barbă. Apoi a fost electrocutat în ochi, la organele genitale și la limbă. După aceea a pretins că nu mai vede cu un ochi, ceea ce era o minciună evidentă, o încercare de a da vina pe cei care îl interogau pentru o boală existentă dinainte. N-avea nici un strop de mândrie și i-a implorat pe oameni să înceteze.

Și-a repetat minciuna – că era doar un director de școală – ceea ce i-a jignit. Ca să-l ajute, l-au dus la un pârâu mic, cu apă murdară și sticlă spartă. Mincinosul a fost împins în pârâu și ținut acolo timp de cinci ore. Soldații l-au călcat în picioare cu bocancii și l-au lovit cu capul de bolovanii din apă. Și-a pierdut cunoștința ca să evite interogatoriul, așa că în momentul în care s-a trezit, l-au certat din nou. În cele din urmă au considerat de cuviință să-l lase să plece. A fost prevenit că data viitoare va fi ucis. A fugit țipând Jur că nu sunt militant! Sântprofesor! Astfel de oameni nu mai puteau fi salvați. Pentru ei nu mai exista nici o speranță.

Orașul Y a fost supus și el represaliilor și un bărbat de vârstă mijlocie, pe numele său B, a fost ridicat împreună cu fiul său de șaisprezece ani, C. Ușa de la casa lui, unde bănuiau că există o gaură de șobolani teroriști, a fost spartă.

Ca să i se arate că situația era serioasă, Coranul tatălui a fost aruncat pe jos și călcat cu bocancii plini de noroi. Gata cu tratamentele speciale pentru musulmani. Trebuia să se înțeleagă asta. Fiicei sale i s-a poruncit să se ducă în camera din spate, de unde a reușit să se strecoare pe fereastră și să fugă, ceea ce a fost regretabil, dar măcar dovedea că aveau de-a face cu o familie importantă de șobolani teroriști.

Tânărul de șaisprezece ani a fost acuzat oficial de terorism. A avut tupeul să nege acuzația. A fost acuzat din nou și din nou a negat. A treia oară la fel. A spus că el e elev și un astfel de subterfugiu a fost de ajuns ca să inflameze mânia soldaților.

A fost dus afară și i s-au aplicat lovituri cu patul puștii.

Tatăl, B, a încercat să intervină, așa că a avut și el nevoie de o atenționare fizică viguroasă. Când tânărul terorist, C, și-a pierdut cunoștința, a fost pus în remorca unui camion și dus, spre binele său, ca să primească îngrijiri medicale. Mai târziu bărbatul între două vârste, B, a pretins că fiul lui fusese găsit într-un șanț, dezbrăcat și cu un glonț în spate. Asta nu a fost isprava soldaților. Probabil că după ce i-au fost acordate îngrijiri medicale și i s-a permis să meargă acasă, s-a întâlnit cu niște teroriști dintr-o facțiune rivală și aceștia au avut grijă de el.

Satul X, cocoțat aproape de limita zăpezii și de Granița de Control, a fost supus represaliilor pentru că militanții treceau deseori granița prin apropierea lui, așa că era clar că sătenii îi adăposteau, le dădeau paturi în care să se odihnească și hrană. Se primiseră rapoarte care indicau prezența în zonă a așa-zisului mullah de fier, maulana Bulbul Fakh, pe care generalul Kachhwaha făcuse cândva greșeala să-l lase în pace – asta pe vremea slăbiciunii tolerante. Zilele acelea trecuseră însă, după cum aveau să descopere în curând faimosul mullah și trupa lui de aventurieri și după cum acoliții lor din X aflaseră deja. Periculosul tânăr D, care nu avea să mai dea de furcă forțelor de securitate, ramoliții E

(sex m.) și F (sex f.), a căror casă a fost demolată ca pedeapsă, și femeile G, H și I, asupra cărora mânia virilă a forțelor indiene s-a dezlănțuit cu putere, au fost primii care au aflat-o. Înfigerea unei baionete în pântecul unei femei gravide, J, a fost însă o acuzație grosolană, o pură ficțiune. Nici unul din oamenii aflați în misiune în ziua aceea nu avea baionete în dotare; doar arme automate, grenade și cuțite.

Dușmanii statului nu se dădeau în lături de la nimic când venea vorba să-și defăimeze protectorii militari. Asta nu va mai reține forțele de securitate când era vorba să facă ce era necesar. Manifestarea mâniei virile a protectorilor împotriva populației de sex feminin era o armă psihologică importantă.

Li descuraja pe bărbați să mai întreprindă actele subversive pe care, prin natura lor, le comiteau. Ca urmare, pericolele care amenințau forțele de securitate se diminuează. Toate acestea erau chestiuni strategice și tactice și nu trebuiau discutate emoțional.

Era doar începutul. De-acum înainte lucrurile aveau să se miște mult mai rapid. Nu mai era Colonelul Țestoasă. Era Ciocanul din Cașmir.

În vara aceea sumbră de după moartea celor doi Misri, fructele din livada de meri a panditului Pyarelal Kaul au fost amare și necomestibile, dar piersicile lui Firdaus Noman erau la fel de zemoase ca întotdeauna. Șofranul de pe ogoarele lui Pyarelal era mai deschis la culoare și mai slab, dar mierea din stupii lui Abdullah era mai dulce ca niciodată.

Aceste chestiuni nu erau ușor de înțeles, dar când Pyarelal auzi la radio că bine-cunoscutul lider pandit Tika Lai Taploo fusese împușcat, natura acestor semne i se clarifică.

— Pe vremea lui Sikandar But-Shikan, Sikandar Iconoclastul, îi spuse el fiicei sale în coliba ei gujar din pădure, atacurile musulmanilor asupra hindușilor din Cașmir erau descrise ca niște roiuri de lăcuste năpustindu-se asupra neajutoratelor recolte de orez. Ce începe acum mi-e teamă că va face ca, prin comparație, epoca lui Sikandar să pară pașnică.

În săptămânile care urmară profeția i se împlini și el îi spuse lui Boonyi:

— Acum, că tot ce am reprezentat e distrus, sunt gata să mor, dar o să trăiesc mai departe ca să-ți protejez viața de nebunia soțului tău, deși niciunul dintre noi nu mai are pentru ce să trăiască.

Cadrede radicale ale partidului Jamaat-i-Islami aveau cuvinte noi pentru „pandit”: mukhbir și kafir. Adică spion și necredincios.

— Deci acum suntem încondeiați ca sabotori! se tângui Pyarelal. Asta înseamnă că atacul nu e departe.

Ca urmare a insurgenței musulmane împotriva prezenței indiene, a mai fost omorât un pandit din Tangmarg. Pe drumul care ducea de la Srinagar la Pachigam apăruseră afișe în care li se cerea pandiților să își părăsească proprietățile și să plece din regiunea Cașmirului. Primii hinduși care au răspuns campaniei de afișaj au fost zeii. Au început să dispară. Faimoasa statuie din piatră neagră a lui Maha-Kali a fost una din cele douăzeci de zeități care și-au părăsit căminele din fortul Hari Parbat și au dispărut pentru totdeauna. O zeităte neprețuită din secolul al nouălea a fugit din Lok Bhavan, Anantnag, și n-a mai fost văzută niciodată.

Lingamul lui Shiva din templul Dewan a plecat și el în mod misterios. Aceste ieșiri din scenă s-au dovedit foarte inspirate, pentru că la scurt timp după aceea au început bombardamentele. Complexul de temple shaiviste de la Handwara, lângă faimosul altar al lui Kheer Bhawani, a fost devastat de un incendiu. Pyarelal, care stătea alături de Boonyi, își îngropa fața în palme.

— Povestea noastră s-a sfârșit, îi spuse el. Nu mai e povestea vieților noastre, ci povestea unui an al ciumei, în care am avut ghinionul să fim prezenți, ca să vedem cum ne cresc bube sub braț și murim de niște morți împușcate și murdare.

Nu mai suntem protagoniștii, ci doar cei care agonizează.

Câteva zile mai tâziu în cartierul Anantnag începu o săptămână orgiastică, de violențe gratuite împotriva locuințelor și proprietăților pandiților, a templelor și a persoanelor din familiile lor. Mulți dintre ei fugiră. Începuse exodul pandiților din Cașmir.

Firdaus Noman veni să-1 vadă pe Pyarelal la el acasă ca să-1 asigure că musulmanii din Pachigam îi vor proteja pe frații lor hinduși.

— Prietenul meu blând și înțelept, să nu îți fie teamă.

Vom avea grijă de ai noștri. Uciderea Uriașului Misri și sinuciderea lui Zoon au fost de-ajuns. Nu vom permite să se mai întâmple așa ceva. Ești prea valoros ca să te pierdem.

Pyarelal dădu din cap.

— Nu mai ține de noi, zise el. Soarta noastră nu mai ține de caracterul pe care-1 avem. Când vor veni ucigașii, se va pune problema dacă am trăit bine sau rău? Ne vor afecta destinul în vreun fel alegerile pe care le-am făcut? îi vor cruța pe cei buni și generoși și-i vor lua numai pe cei egoiști și necinstiți? Ar fi absurd să ne imaginăm una ca asta!

Masacrele nu sunt mofturoase. Fie că sunt prețios, fie că n-am nici o valoare, nu contează absolut deloc.

Pyarelal își ținea tot timpul radioul lipit de ureche. În timp ce merele amare cădeau din copaci și putrezeau pe pământ, Pyarelal rămânea în casă, cu picioarele încrucișate și cu tranzistorul la cap, ascultând BBC-ul. Jafuri, tâlhării, incendii, haos, crime, exod – acestea erau cuvintele care reveneau zi după zi, precum și o expresie dintr-o altă parte a lumii, una ce zburase multe mii de kilometri ca să își găsească un nou cămin în Cașmir.

— Purificare etnică.

— Ucideți unul, speriați zece. Ucideți unul, speriați zece.

Erau distruse case ale comunității hinduse, temple, locuințe particulare și cartiere întregi. Pyarelal repeta ca pe o rugăciune numele locurilor lovite de dezastru: Trakroo, Urna Nagri, Kupwara. Sangrampora, Wandhama, Nadimarg.

Trakroo, Uma Nagri, Kupwara. Sangrampora, Wandhama, Nadimarg. Trakroo, Uma Nagri, Kupwara. Sangrampora, Wandhama, Nadimarg. Aceste nume trebuiau ținute minte.

Uitarea ar fi fost o crimă împotriva celor care suferiseră „întreg tacâmul”, incendierea cartierelor, confiscarea proprietăților sau moartea, precedate de violențe inimaginabile sau indescriptibile. Ucideți unul, speriați zece! scandau mulțimile musulmane și zece au fost într-adevăr speriați. Mai mult de zece. Trei sute cincizeci de mii de pândiți – aproape întreaga populație de pândiți a Cașmirului – și-au părăsit casele și s-au îndreptat spre sud, spre taberele de refugiați, unde vor putrezi ca niște mere amare căzute, ca și morții vii și neiubiți care deveniseră. În așa-zisele piețe bangladeshiene din zona Iqbal Park Hazuri Bagh a Srinagarului lucrurile furate din temple și din case erau vândute și cumpărate în plină zi. În timp ce-și cumpărau bucățele drăguțe de Cașmir hindus, clienții fredonau cel mai popular cântec al momentului, un cântec al multiubitului Mehjoor: „îmi voi da viața și sufletul pentru India, dar inima îmi e în Pakistan”.

În Cașmir se aflau șase sute de mii de soldați indieni, dar cu toate acestea pogromul pandiților nu a fost împiedicat, cum se poate una ca asta? Trei sute cincizeci de mii de ființe umane au sosit în Jammu ca exilați, dar luni la rând guvernul nu le-a oferit adăpost sau ajutoare, nici măcar nu le-a înregistrat numele, cum se poate una ca asta? Când guvernul a construit în cele din urmă niște tabere, nu le-a permis să rămână în stat decât la șase mii de familii, împrăștiindu-le pe celelalte prin țară, unde aveau să fie invizibile și neputincioase, cum se poate una ca asta? Taberele de la Purkhoo, Muthi, Mishriwallah și Nagrota erau construite pe malurile și în albiile unor canale uscate, de sezon, numite nullahas, iar când a venit apa, taberele au fost inundate, cum se poate una ca asta? Miniștrii din guvern au ținut discursuri despre purificarea etnică, dar funcționarii publici își scriau unii altora rapoarte care spuneau că pandiții nu erau decât niște emigranți interni, a căror dislocare fusese autoimpusă, cum se poate una ca asta? Corturile care le fuseseră oferite refugiaților ca să aibă unde să locuiască erau deseori neverificate și găurite și venea musonul, cum se poate una ca asta?

Când au fost construite corpurile de locuințe cu o singură cameră, numite și LSC-uri, care să înlocuiască acele corturi găurite, prin ele a curs apa, cum se poate una ca asta? În multe tabere exista o singură baie la trei sute de oameni, cum se poate una ca asta? Iar dispensarele locale le lipseau materialele de prim-ajutor, cum se poate una ca asta? Și mii de refugiați au murit din cauza căldurii insuportabile și a umidității, din cauza mușcăturilor de șarpe, a gastroenteritelor și a frigurilor tropicale, din cauza diabetului făcut pe bază nervoasă și a problemelor de rinichi de tot felul și de tuberculoză și nevroză psihică și n-a fost făcută nici măcar o inspecție sanitară, cum se poate una ca asta? Iar în timp ce armata și insurgenții luptau pentru valea însângerată și distrusă, pandiții din Cașmir au fost lăsați să putrezească, să viseze la întoarcere, să moară în timp ce visau la întoarcere, să moară după ce visul de a se întoarce murise, astfel încât nici măcar n-au mai putut muri visând, cum se poate una ca asta cum se poate una ca asta cum se poate una ca asta cum se poate una ca asta.

Ea știa unde se găsește el. Era în nord, la Granița de Control, cu mullahul de fier. Făcea parte din „comandoul de fier”, cel de elită. Știa ce face. Omora oameni. Omora timp.

Omora pe oricine îi ieșea în cale, ca să poată suporta timpul pe care îl avea de petrecut până să o poată omori pe ea. Se învinovăța pentru aceste morți. Vino și fă ce ai de făcut, îi spunea ea. Vino! Te eliberez de constrângeri. Nu mai contează ce i-ai jurat tatei și sarpanch-uZuf. Tata are dreptate: nici unul din noi nu mai are de ce să trăiască. Vino și fă ce ai de făcut, ce simți că trebuie să faci într-un loc atât de adine, încât te doare. Nu mai am nimic, în afară de tatăl meu și de tine, iubirea lui și ura ta, iar iubirea lui e acum distrusă, puterea de a iubi îi e

nimicită, imaginea asupra lumii i-a fost făcută bucăți, iar când un om nu mai are o imagine a lumii, înnebunește puțin. Și așa e tatăl meu acum. Spune că vine sfârșitul lumii, pentru că merele îi sunt prea amare ca să poată fi mâncate. Spune că în pământ vibrează un cutremur și a început să creadă poveștile cu șerpi ale nevestei sarpanch-u/ui, a început să creadă că șerpii se vor trezi, că dezgustul pentru omenire îi va scoate la suprafață și ne vor ucide pe toți, iar peste vale se va coborî pacea, pacea șerpească, pacea pe care oamenilor le este peste puteri să o facă.

Spune că pământul este îmbibat cu sânge și va ceda și nici o casă nu va mai putea sta pe el. Spune că peste tot în jurul nostru vor țâșni munții, care se vor înălța din ce în ce mai sus în văzduh, iar valea va dispărea și asta și trebuie să i se întâmple, nu merităm asemenea frumusețe, am fost lăsați să păzim frumusețea și nu ne-am putut face treaba. Eu cred că suntem ce suntem și facem ce facem, iar eu, una, sunt dincolo de mândrie, nu sunt decât un lucru care trăiește și respiră și dacă m-aș opri din respirat sau din trăit, n-ar însemna nimic, nu i-ar păsa nimănui în afară de el, mai mult decât oricui altcuiva, în ciuda a tot ce s-a întâmplat. Vino dacă vrei.

Aștept. Nu mă mai interesează.

El zise: Tot ce fac mă pregătește pentru tine și pentru el.

Fiecare lovitură pe care o dau te lovește pe tine sau pe el. Cei care ne conduc aici, sus, luptă pentru Dumnezeu sau pentru Pakistan, dar eu ucid pentru că asta am devenit. M-am transformat în moarte.

El zise: Am să ajung cit de curând.

* în acel moment situația scoase la iveală noi caracteristici, care puteau fi exploatate de forțele armate în avantajul lor.

Generalul Hammirdev Suryavans Kachhwaha închise ochii și lăsă imaginile să se desfășoare. Armata intrase deja în contact cu militanți renegați de peste tot din țară, iar dacă ar fi fost nevoie de acțiuni extrajudiciare, acești renegați puteau fi folosiți pentru a ucide alți militanți. După execuții renegaților li se vor da uniforme, vor duce cadavrele într-o casă sau alta, aparținând unuia sau altuia, și le vor așeza în menționatele locații, cu pistoale în mână. Apoi renegații vor pleca și li se vor lua uniforme, în timp ce forțele armate vor ataca acea casă, o vor arunca în aer și îi vor omori pe militanți încă o dată, de ochii lumii. Dacă proprietarul casei și familia sa obiectau, puteau fi acuzați că adăpostesc militanți periculoși, iar consecințele unor asemenea acuzații erau teribile.

Era foarte puțin probabil ca proprietarul, care știa toate astea, să comenteze.

Exista o oarecare frumusețe în astfel de planuri. Eleganță și frumusețe. Generalul Kachhwaha dezbată cu el însuși dacă militanții renegați nu ar trebui folosiți cumva și împotriva altor categorii de persoane, cum ar fi ziariștii sau activiștii pentru drepturile omului.

Faptul că astfel de operațiuni puteau fi negate constituia un mare avantaj. Trebuiau explorate toate posibilitățile.

Lupta împotriva amanților din FEJC avea să se termine cât de curând. Generalul Kachhwaha îi disprețuia pe fundamentalisti, pe luptătorii pentru jihad ori pentru Hizb, dar îi disprețuia și mai mult pe naționaliștii laici. Ce fel de Dumnezeu era naționalismul laic? Nimeni n-avea să moară mult timp pentru așa ceva. Represaliile dădeau deja rezultate, în curând cele două facțiuni principale ale FEJC aveau să ceară pace. Yasin Malik de la gruparea HAJY va claca, după cum o va face și Amanullah Khan însuși. Se vor deschide canalele neoficiale de negocieri și se va ajunge la înțelegeri. Luna aceasta, luna viitoare, anul acesta, anul viitor. Nu conta. El va aștepta. Va strânge testiculele mișcării insurgente din ce în ce mai tare și o va lăsa să vină la el. De peste munți, plutind peste calotele de gheață și fulguindu-i în urechi, veneau zvonuri că Serviciile de Informații Interdepartamentale pakistaneze aveau aceleași sentimente ca și el față de FEJC. Sil își reduceau finanțările pentru Front, în schimb banii se duceau la gruparea Hizb. Era un grup puternic acest Hizb, avea, probabil, vreo zece mii de oameni, iar generalul putea respecta așa ceva. Putea să-i disprețuiască și, în același timp, să-i respecte, Nu era nici o problemă.

Rivalitățile dintre grupări îi făceau jocul. Existase deja un caz în care un comandant local al FEJC fusese omorât de Hizb. Odată ce FEJC era eliminat, luptătorii jihadiști se vor întoarce unii împotriva celorlalți. Va avea el grijă să se întâmple așa. Lashkar-ul āsta și Harkat-ul celălalt. Va avea el grijă de toate, nici o problemă. Inclusiv de temutul „comando de fier” al lui Bulbul Fakh. În curând îi va avea pe ticăloși în bătaia puștii.

Anees Noman preluase conducerea grupului său mobil de militanți ai FEJC după plecarea dincolo de munți a comandantului invizibil Dar. Modelele sale erau Guevara cubanezul și FSEN din Nicaragua și îi plăcea să-și cultive imaginea de luptător de gherilă sud-american. Când grupul pornea în vreo acțiune, își punea o beretă, salopetă de luptă în stil occidental și bocanci negri și voia să i se spună Comandante Zero, după un faimos luptător sandinist, dar soldații săi, al căror respect pentru el era mai puțin grav decât și-ar fi dorit, îi spuneau Baby Che. În perioada de după începerea insurgenței talentele lui la pus mine duseseră la unele succese de marcă împotriva convoaielor militare și reputația grupului lui Baby Che crescuseră. Vestea existenței sale ajunse la urechile generalului Kachhwaha, în Badami Bagh, și, deși identitatea lui Baby Che nu era certă, autoritățile militare aveau de ceva timp unele bănuieli. De nenumărate ori însă propunerea de a face represalii în Pachigam, pentru a putea investiga cum se cuvine legăturile subversive pe care le avea, a fost respinsă de autoritatea civilă. Un atac armat împotriva artelor populare ale Cașmirului, împotriva tradițiilor sale teatrale și

gastronomice, era exact genul de poveste care ajungea pe prima pagină a ziarelor. Chiar dacă era la pensie, Sârdar Harbans Singh continua să-și apere vechiul prieten, pe sarpanch-udin Pachigam. La rândul lui, Abdullah Noman, chiar și cu degetele transformate de bătrânețe în gheare, putea spune că își proteja în continuare satul, așa cum o făcuse întotdeauna.

Nu aveau însă nimic de lucru. Nu erau bani. Piersicile și mierea familiei Noman erau distribuite gratis printre săteni.

Pachigamul era un sat norocos, cu ogoare fertile și turme de animale, dar toată lumea își dădea seama că greutățile nu erau departe. Dacă criza continua, era de așteptat o foamete la nivelul întregului sat.

— Vom face față foametei dacă vine, îi spuse Firdaus Noman soțului ei. Acum sunt atât de sătulă de miere și piersici, încât aproape că aș prefera să mor de foame.

Fiii ei, Hameed și Mahmood, încuviințară.

— Oricum, zise vesel Hameed, poate că nu vom trăi destul ca să ajungem în punctul în care să crăpăm de inaniție.

Mahmood dădu din cap.

— Ce noroc pe capul nostru! Avem de ales între atâtea feluri de a muri!

Într-o noapte Firdaus Noman se trezi cu bărbatul ei sforăind lângă ea și cu mâna unui alt bărbat peste gură. Când recunoscuse silueta deșirată și cu beretă pe cap a fiului pe care nu-l văzuse de atâția ani, își dădu frâu liber lacrimilor, iar când el vru să-și retragă mâna pe care i-o pusese peste buze, ca măsură de precauție, ea i-o apucă și i-o acoperi cu săruturi.

— Nu-l trezi chiar acum, îi spuse ea lui Anees, uitându-se la Abdullah. Te vreau un pic numai pentru mine. Și cum crezi că arăți cu părul acela? Înainte să dai ochi cu tatăl tău, ai face bine să încerci să arăți ca fiul lui, nu ca un sălbatic din pădure.

3S6 îl duse în bucătărie, îl așeză pe un scaun și îl tunse. Anees nu obiectă, nu îi spuse că e periculos să stea prea mult, nu o zori și nu insistă să îi trezească pe frații și pe tatăl lui.

Stătea pe taburetul de lemn, cu ochii închiși și sprijinit de ea, simțind cu spatele cum se mișcă trupul mamei și cum lui îi cad cărlionții negri.

— Ții minte, maej, zise el, cum eram eu cel mai trist clown din Pachigam și oamenii mă aclamau chiar când plecam de pe scenă?

Ea plescăi scurt din buze, neluându-l în seamă.

— Ai fost cel mai profund dintre toți copiii mei, zise ea mândră. Mi-era teamă că te vei coborî atât de adânc în tine însuși, încât vei dispărea cu totul. Dar uită-te la tine: ești aici.

Când se treziră și bărbații casei, familia ținu un consiliu de război la masa din bucătărie.

— Din cauză că Uriașul Misri ne-a făcut tuturor un bine și a scăpat lumea de cei trei ticăloși de frați Gegroo înainte de a muri, Lashkar-e-Pak are acum în vizor Pachigamul mai mult decât Shirmalul, zise încet Anees. Ceea ce e de rău.

Chiar și fără cei trei Gegroo, nebunii ăia ticăloși din LeP au, probabil, vreo patruzeci sau cincizeci de soldați în zonă și nu încapе îndoială că își vor alege momentul potrivit și vor ataca.

Firdaus Noman dădu din cap.

— Cum poate fața unei femei să fie dușmanul Islamului?

Întrebă ea furioasă.

Anees îi luă mâinile în ale lui.

— Pentru tâmpiții ăștia totul e legat de sex, maej!

Scuză-mă. Ei cred că e demonstrat științific cum că părul unei femei emite raze care stârnesc bărbații la depravare sexuală. Și mai cred că dacă picioarele goale ale unei femei se freacă unul de altul, chiar și sub o rochie până la podea, frecarea coapselor va produce o energie sexuală pe care ochii ei o vor transmite ochilor bărbaților și asta îi va ațâța într-un fel impur.

Firdaus își întinse mâinile într-un gest de resemnare.

— Deci, după părerea lor, femeile trebuie să plătească pentru că bărbații sunt niște animale. Asta-i o poveste veche.

Spune-mi ceva nou.

Anees dădu din cap în felul său serios și sumbru.

— De-asta am venit, zise el. Grupul meu a hotărât că vom apăra Pachigamul și chiar și Shirmalul dacă e nevoie. Nu vă faceți griji. Avem o sută de băieți buni și mai putem aduce niște prieteni în ajutor. Dar trebuie să fiți pregătiți. Ascundeți arme în fiecare casă, dar nu încercați să ripostați când vin prima dată. Fiți răbdători și înghițiți orice insulte vă aruncă. Numai când începe lupta, atunci și numai atunci puteți să ne ajutați să-i batem de să se cace pe ei. Iartă-mă, maej. Limbaj de soldat.

Firdaus lovi ușor cu pumnul în masă.

— Băiete, zise ea, abia când o să mă vezi pe mine în acțiune, o să-ți dai seama ce înseamnă aia, să se cace pe ei.

Oamenii din Lashkar-e-Pak și-au făcut apariția în Pachigam pe cai, trei săptămâni mai târziu, ziua în amiaza mare, neașteptându-se la nici un fel de rezistență. Liderul lor, un criminal afgan maniac cu turban negru și în vârstă de cincisprezece ani, le porunci tuturor să iasă pe stradă și îi anunță că din moment ce femeile din Pachigam erau prea nerușinate ca să se acopere, așa cum o cerea Islamul, trebuiau să se dezbrace complet, astfel încât lumea să vadă ce curve erau de fapt. Din rândul sătenilor se ridică un murmur, dar Firdaus Noman păși în față, își dădu jos phiran-xAși începu să se dezbrace. Urmându-i exemplul, și alte femei și fete din sat începură să-și dea jos hainele. Se lăsă tăcerea.

Luptătorii LeP nu-și puteau lua ochii de la femei, care se despuiau încet, seducător, mișcându-și trupurile ritmic, cu ochii închiși.

— Doamne, ajută-mă! gemu unul dintre luptătorii străini din LeP, zvârcolindu-se în șa. Aceste diavolițe cu ochi albaștri îmi fură sufletul.

Criminalul maniac de cincisprezece ani își aținti kalașnikovul spre Firdaus Noman.

— Dacă te omor acum, zise el răutăcios, nici un bărbat din lumea islamică nu va zice că n-am avut dreptate.

În același moment pe frunte îi apărură o gaură mică, roșie, iar partea din spate a capului îi zbură cât colo. Grupul lui Baby Che începea să fie cunoscut pentru măiestria

3S8 lunetiștilor săi, ca și pentru minele pe care le planta, așa că aveau o reputație de apărat.

Bătălia pentru Pachigam n-a durat mult. Oamenii lui Anees fuseseră bine poziționați și erau dornici de luptă.

Militanții LeP au fost încercuiți, copleșiți numeric și, în câteva minute, și morți. Firdaus Noman și celelalte femei s-au îmbrăcat la loc. Firdaus a zis cu tristețe deasupra trupului neînsuflețit al comandantului Lashkar de cincisprezece ani:

— Ai descoperit că femeile sunt periculoase, băiatul meu.

Păcat că n-ai apucat să devii bărbat și să descoperi că suntem și bune de iubit.

Exterminarea grupului de radicali trimis de LeP n-a reușit să-i liniștească pe unii dintre săteni. Habib Joo, bătrânul profesor de dans, murise în pace în patul său cu câțiva ani mai înainte, dar fiii și fiicele sale, toți trecuți acum de douăzeci de ani, niște tineri tăcuți și serioși, care moșteniseră dragostea pentru dans a tatălui lor, încă mai locuiau în sat. Fiul cel mai mare, Ahmed Joo, veni să-l informeze pe Abdullah Noman că fratele său mai mic, Sulaiman, sora sa, Razia, și el însuși hotărâseră să plece în sud împreună cu refugiații pândiți.

— Cât o să ne mai poată apăra Anees? zise el și apoi continuă: Nu ni se pare că e o idee bună să fii evreu când or să apară iar islamiștii pe-aici.

Abdullah știa că odraslele Joo erau dansatori talentați, ca și tatăl lor, și că ei erau viitorul trupei bhand din Pachigam.

Atâta doar că trupa bhand din Pachigam nu părea să aibă vreun viitor. Nu încercă să-i oprească. A doua zi ansamblul de dans al satului a fost sărăcit și mai mult când fetele Sharga au venit să spună că plecau și ele. Himat și Gonwati fuseseră îngrozite de poveștile despre atacurile asupra familiilor pândite și îl siliseră și pe tatăl lor, marele bariton, să le însoțească.

— În astfel de vremuri nu mai e loc pentru cântece, zise Shivshankar Sharga, și, oricum, zilele mele de cântat s-au dus.

Din păcate, nici familia Joo și nici familia Sharga nu au fost salvate de decizia de a fugi. Autobuzul supraîncărcat în care se îndreptau spre sud a avut un accident la poalele munților, nu departe de Pasul Banihal. Șoferul, terorizat de gândul că ar putea fi oprit de cineva – forțe de securitate sau militanți – a gonit cât a putut de repede. A luat o curbă cu o asemenea viteză, de i-au scârțâit roțile, doar că după colț a descoperit că una dintre uriașele grămezi de gunoi care răsăreau peste tot în vale, din cauză că rețeaua de salubritate nu mai funcționa, se prăbușise peste șosea. A încercat o manevră bruscă de evitare, dar autobuzul a ajuns pe o parte, într-un șanț de la marginea drumului. Șoferul și majoritatea pasagerilor au fost grav răniți, iar unul dintre călătorii mai în vârstă, cunoscutul cântăreț Shivshankar Sharga, a murit.

A urmat o așteptare cu capul în jos în autobuz. Aerul era plin de vapori de benzină. Toți cei care mai puteau țipa sau plânge o făceau. (Himal țipa, iar Gonwati plângea.) Alții, mai slab înzestrați vocal, se mulțumeau cu gemete (frații Joo intrau în această categorie), în timp ce alții (cum ar fi baritonul mort) nu puteau scoate nici un sunet. În cele din urmă au apărut și ambulanțele, iar răniții au fost duși la o unitate spitalicească din apropiere. Sala de la urgențe era murdară.

Cearșafurile erau îngrozitor de pătate. Pereții erau brăzdați cu dungii roșii de rugină. Paturile erau puține, iar saltelele de pe jos erau împutite și rupte. Pasagerii au fost puși pe paturi, pe saltele, pe podea și de-a lungul coridoarelor. Un singur doctor – un tânăr epuizat, cu o mustață subțire și o expresie înțepenită pe față – se ocupa de victimele accidentului, care continuau să țipe (Himal), să plângă (Gonwati) și să geamă (Ahmed, Sulaiman, Razia Joo) în timp ce el vorbea.

— Îmi revine oneroasa sarcină ca, înainte de a acționa în vreun fel, să vă prezint umilele noastre scuze și să vă ofer o clarificare absolut necesară, zise tânărul doctor. E o procedură de rutină fastidioasă, dar indispensabilă. Se impun în primul rând scuze din toată inima din cauza lipsei de personal. Mulți dintre angajații pândiți au plecat, iar poliția nu permite înlocuirea lor. Mulți șoferi de ambulanță sunt, de asemenea, acostati de forțele de securitate și dojeniți foarte serios, așa că nu se mai prezintă la serviciu. În al doilea rând, vi se cuvin scuze din cauza crizei de materiale sanitare. Nu avem disponibilă medicație pentru astm. Nu avem disponibil tratament pentru diabetici. Nu sunt disponibile tuburi de oxigen. Din pricina căderilor de curent electric, anumite medicamente nu sunt refrigerate și, ca urmare, starea respectivelor medicamente este dubioasă. Oricum, nu avem nici înlocuitori. În plus, vă sunt prezentate scuze pentru faptul că nu funcționează aparatele de radiografie, sterilizatoarele și nici echipamentele destinate analizei sângelui. Trebuie prezentate scuze și pentru faptul că sângele pe care îl avem în dotare nu a fost testat HIV. Scuza supremă însă privește faptul că în acest spital

există o epidemie de meningită și este imposibil să instaurăm carantina. Într-un astfel de moment avem nevoie de părerea dumneavoastră înțelegătoare. În astfel de circumstanțe triste precum cele pe care vi le-am prezentat v-am ruga să fiți amabili și, fiecare în parte, să ne confirmați sau infirmați dacă doriți să fiți internați sau nu în această unitate, astfel încât să începem sau să nu începem tratamentul. Puteți să fiți siguri, doamnelor și domnilor, că dacă vă încredeți în noi, vom face tot ce ne va sta în putință.

Vai! Niciunul din membrii contingentului de cinci dansatori nu a supraviețuit, sucombând în urma unei hemoragii interne nedepistate (Himal), a unui picior rupt netratat și ulterior gangrenos (Gonwati), a unor convulsii groaznice și în cele din urmă fatale, provocate de injecții cu medicamente alterate (Ahmed și Razia Joo), și, în cazul lui Sulaiman Joo, din pricina unei meningite virale acute, contractată de la o fetiță de șapte ani, care s-a întâmpat să moară în patul de alături. Cum pe aproape nu se găsea nici o rudă și nici vreun mijloc prin care trupurile celor cinci dansatori să fie trimise înapoi în satul lor de baștină, au fost arși cu toții pe rugul municipal, inclusiv cei trei evrei.

Destinele lor nu au depins de ceea ce erau.

La începutul anului 1991, înainte de dezghețul de primăvară, panditul Pyarelal Kaul simți că viața i se desprinde de trup printr-o serie de pocnituri mici, nedureroase, imperceptibile. Ei bine, nici o problemă, se gândi el. Oricum nu mai avea pe cine să învețe în afară de el însuși și nici măcar lui nu mai avea să-și împărtășească nici un fel de cunoștințe. În acele ultime zile petrecu mult timp în mica sa bibliotecă, singur cu cărțile sale vechi. Aceste cărți, adevăratele sale comori, vor dispărea și ele când îi venea lui sorocul, își trecu degetele de-a lungul cotoarelor uzate ale comorilor de pe rafturi și scoase romanticii englezi. Acum, ca niciodată, îmi pare moartea-o bogăție, să poți la miezul nopții fără durere să-ncetezi. Ah! Bietul Keats! Numai cei foarte tineri își pot imagina că moartea este un răspuns potrivit la frumusețe. Am auzit și noi aici, în Cașmir, de Bulbul, îl apostrofă el peste spațiu și timp pe marele poet, ba chiar s-ar putea să se dovedească a fi moartea noastră, a tuturor.

Închise ochii și își imaginează Cașmirul. Îi reconstrui lacurile limpezi precum cristalul – Shishnag, Wular, Nagin, Dai – copacii – nucul, plopul, platanul, mărul, piersicul – piscurile mărețe – Nanga Parbat, Rakaposhi, Harmukh. Pandiții au sanscritizat Himalaia. Văzu bărcile, ca niște degete mici, trasând linii pe suprafața apelor și florile, al căror număr era prea mare pentru a le numi, cuprinse de flăcările unor miresme puternice. Văzu frumusețea copiilor aurii, frumusețea femeilor cu ochi albaștri și verzi, frumusețea bărbaților cu ochi albaștri și verzi. Urcă pe vârful muntelui Shankaracharya, căruia musulmanii îi spun Takht-e-Sulaiman, și recită cu voce tare faimoasa poezie despre paradisul terestru.

E aici, e aici, e aici.² La picioarele sale, ca un ospăț, se întindeau blândețea și timpul și iubirea. Se gândi să-și ia bicicleta și să pornească într-o călătorie prin vale, să pedaleze până când avea să cadă, iar și iar, în frumusețea ei.

O! Acele zile de pace, când toți ne iubeam și aveam ploaia în brațe oriunde mergeam. Nu, n-avea s-o pornească cu bicicleta

1. Vers din John Keats, Ode to a Nightingale („Odă privighetorii”).

2. Versuri ale poetului indian de secol XIII-XIV, Amir Khusro, pe care se spune că împăratul mogul Jehangir le-ar fi rostit în momentul în care au fost terminate grădinile Shalimar, care au fost construite pentru soția sa.

36i prin Cașmir. Nu voia să-i vadă fața plină de cicatrice, șirurile de butoaie de petrol arzând de-a lungul șoselelor, mașinile distruse, fumul exploziilor, casele dărâmate, oamenii dărâmați, tancurile, furia și teama din ochii tuturor. Toată lumea își poartă adresa în buzunar, ca măcar trupurile să le mai ajungă acasă.¹

— Ya Cașmir! strigă el. Hai-hai! Ya Cașmir!

Nu avea să-și mai vadă fiica, singurul lui copil, căreia îi salvase viața transformând-o într-o exilată, făcând din ea o femeie tribală sălbatică. Ce ciudată fusese povestea ei! N-o mai cunoștea pe de-a-ntregul, nu-i mai putea înțelege gândurile. Se închisese în ea însăși și comunica mai mult cu moartea. La fel ca și el acum. Bhoomi Kaul, Boonyi Noman.

Nu o mai putea proteja. Îi trimise un mesaj de adio plin de iubire și simți cum briza îl ridică și îl duce înspre pădurea ei fermecată.

Se întrebă dacă avea să mai trăiască să-și vadă merii în floare și, în semn de răspuns, simți un pocnet în interiorul lui. Ah, deci nu va mai dura mult! Începu să ningă ușor – ultimii fulgi dinaintea primăverii. Își îmbracă hainele de nuntă, veșmintele pe care le purtase cândva, demult, când se însurase cu iubita lui, Pamposh, și pe care în tot acest timp le păstrase învelite în hârtie într-un cufăr. Ca un mire, se duse afară și fulgii de zăpadă îi mângâiară obrajii încărunțiți.

Mintea îi era vie, se putea mișca și nu îl aștepta nimeni cu o bâtă. Își avea și trupul, și mintea, și părea că va fi scutit de un sfârșit violent. Cel puțin asta era o ușurare. Se duse în livada de meri vătămată, se așeză cu picioarele încrucișate sub un pom, închise ochii, auzi versurile din Rig-Veda umplând lumea de frumusețe și se stinse la miezul nopții, fără dureri.

Anees Noman a fost capturat viu, deși fusese împușcat în piciorul și în umărul drept după o întâlnire cu forțele de securitate în satul Siot, din sud-vest, unde se ascunsese -

1. Citat din „Poem în proză” de Agha Shahid Aii.

Împreună cu cei douăzeci de luptători ai săi, toți cu vârste cuprinse între cincisprezece și nouăsprezece ani – deasupra unui

magazin alimentar numit „La Ahdoo” și al cărui proprietar a chemat trupele pentru că tinerii îi beau toate bidoanele de lapte concentrat, o decizie pe care o regretă mai târziu, după ce armata i-a distrus magazinul cu grenade, aruncând în aer fațada clădirii de lemn cu două etaje, iar șapte sute de rafale de foc automat, trase din vehiculul blindat parcat în așa fel încât să poată ținti în plin, distruseră tot ce reușise să scape de grenada detonată.

— Uitați-vă ce a făcut lăcomia voastră! se plânse bătrânul Ahdoo, adresându-se cadavrelor militanților, care erau târâte din camera de la etaj, adăugind, ca o explicație oferită lumii în general: Mi-au băut bunurile din import. Bunurile din străinătate. Atunci ce era să fac?

Câțiva dintre băieții morți fuseseră implicați în apărarea Pachigamului împotriva celor trimiși de LeP și îi salvară viața și lui Anees, plasându-se între el și suflul grenadei sau în fața gloanțelor. Ar fi fost mai bine dacă l-ar fi lăsat să moară în Siot, pentru că atunci n-ar fi trebuit să-și găsească sfârșitul în camerele secrete de tortură de la Badami Bagh, acele încăperi care nu existaseră, nu existau și nu vor exista niciodată și din care nimeni nu auzise răzbătând nici un țipăt, indiferent cât de tare era.

Pe peretele încăperii cineva scrisese trei cuvinte cu un creion negru. Acestea au fost ultimele cuvinte pe care Anees avea să le citească vreodată.

Toată lumea vorbește.

După capturarea lui Anees Noman, fiul sarpanc/i-ului din Pachigam, conducătorii de la Badami Bagh știură că nu mai era posibil ca alde Sârdar Harbans Singh sau alți trăgători de sfori sentimentali și cu poziții înalte să-i protejeze pe futălăii trădători din acel sat de așa-zii actori și bucătari tradiționali. Generalul Kachhwaha însuși semnă autorizația necesară, iar echipele de represalii care aplicau tehnica „încercuiește și percheziționează” porniră cât ai clipi. Statutul privilegiat al satului bhand provocase de mult iritare atât în rândurile soldaților de rând, cât și în cele ale ofițerilor. Așadar, represaliile împotriva Pachigamului urmau să fie deosebit de satisfăcătoare și bineînțeles că mânușile aveau să fie date jos.

Ofițerul care aduse trupul lui Anees Noman înapoi în casa mamei sale, cel din fruntea detașamentului de serviciu, nu-și prezentă nici numele și nici condoleanțe. Cadavrul a fost aruncat pe prag, înfășurat într-o pătură gri, plină de sânge, iar ușa de la intrare a fost doborâtă. Pe Firdaus au scos-o din casă trăgând-o de părul ei cărunt și împingând-o în așa fel încât să se împiedice de fiul ei mort. Un singur țipăt îi scăpă de pe buze, dar după aceea, în ciuda a tot ce a văzut pe trupul lui, rămase tăcută până ce se ridică și îl privi pe ofițer în ochi.

— Unde îi sunt mâinile? întrebă ea.

Măinile acelea atât de îndemânaticе, care ciopliseră atât de mult și modelaseră atâtea forme.

— Dă-mi înapoi mâinile.

Tatăl lui Anees îngenunche mândru alături de trupul fiului său, își împreună mâinile și începu să recite versete.

Ofițerul de serviciu nu a fost deloc impresionat.

— De ce face nevastă-ta atâta gălăgie pentru mâinile astea, îi zise el lui Abdullah, când ale tale nici măcar nu știu cum să se roage?

Făcu un semn, iar doi soldați îi apucară sarpanc/i-ului mâinile și i le fixară cu de-a sila pe podea.

— Mâini deci, zise ofițerul. Înainte de orice altceva, haideti să le îndreptăm pe astea două de aici.

Ce-a fost acel strigăt? Să fi fost bărbat, femeie, un înger sau un zeu cel care plânse astfel, cel care urlă astfel? Ar fi putut o voce omenească să scoată un asemenea sunet pustiu?

Exista Pământul și existau planetele. Pământul nu era o planetă. Planetelor li se spunea „înșfăcătoarele”. Erau numite așa pentru că puteau să înșface Pământul și să îi schimbe destinul după voie. Pământul nu făcea parte din aceeași categorie. Pământul era supusul. Pământul era cel înșfăcat.

Pachigamul era Pământul, cel înșfăcat, cel lipsit de ajutor, și planete puternice și indiferente se aplecau, își întindeau tentaculele celeste și nemiloase și înșfăcau.

Cine a aprins acel foc? Cine a ars acea livadă? Cine i-a împușcat pe acei frați care n-au făcut decât să rătă toată viața? Cine l-a omorât pe sarpanch? Cine i-a zdrobit mâinile?

Cine i-a rupt brațele? Cine i-a rupt gâtul venerabil? Cine i-a încătușat pe acei oameni? Cine i-a făcut pe ceilalți oameni să dispară? Cine i-a împușcat pe acei băieți? Cine le-a împușcat pe acele fete? Cine a sfărâmat acea casă? Cine a sfărâmat acea casă? Cine a sfărâmat acea casă? Cine l-a ucis pe acel tânăr? Cine a snopit-o în bătaie pe bunica aceea?

Cine a înjunghiat-o pe mătușa aceea? Cine i-a rupt nasul acelui bătrân? Cine i-a frânt inima acelei tinere? Cine l-a omorât pe acel iubit? Cine i-a omorât logodnica? Cine a ars costumele? Cine a frânt spadele? Cine a incendiat biblioteca?

Cine a incendiat ogoarele de șofran? Cine a omorât animalele? Cine a ars stupii? Cine a otrăvit orezăriile? Cine a ucis copiii? Cine i-a biciuit pe părinți? Cine a violat-o pe femeia aceea cu un ochi leneș? Cine a violat-o pe femeia aceea căruntă, cu un ochi leneș, în timp ce țipa despre răzbunarea șerpilor? Cine a violat-o din nou pe femeia aceea?

Cine a violat-o din nou pe femeia aceea? Cine a violat-o din nou pe femeia aceea? Cine a violat-o din nou pe femeia aceea moartă? Cine a violat-o din nou pe femeia aceea moartă?

Satul Pachigam mai există încă pe harta oficială a Cașmirului, la sud de Srinagar și la vest de Shirmal, lângă șoseaua care duce la Anantnag. În arhivele publice, care pot fi consultate, populația sa apare ca fiind de trei sute cincizeci de locuitori, iar în câteva ghiduri se mai făceau, în folosul vizitatorilor, referiri în treacăt la bhand pather, o artă tradițională pe moarte, și la numărul din ce în ce mai mic de trupe care încearcă să o păstreze. Această existență oficială, acest sine de hârtie e singurul său memorial, pentru că acolo unde se întindea odată Pachigamul, pe malul sprintenului Muskadoon, unde străduțele satului legau casa panditului de cea a sarpanch-ului, unde Abdullah hohotea și Boonyi dansa și Shivshankar cânta și mergea pe frânghie ca și cum ar fi pășit în văzduh, n-a mai rămas nimic care să semene a așezare umană. Ce s-a întâmplat în acea zi în Pachigam nu trebuie descris detaliat aici, pentru că brutalitatea e brutalitate și excesul exces și asta e tot. Există unele lucruri la care nu trebuie să te uiți direct, pentru că te-ar orbi dacă le-ai privi drept în față, la fel ca vâpaia soarelui. Deci, ca să repet: Pachigamul nu mai exista.

Pachigamul era distrus. Detaliile imaginați-vi-le singuri.

A doua încercare: Satul Pachigam mai există încă pe hărțile Cașmirului, dar în ziua aceea a încetat să mai existe altundeva decât în amintire.

A treia încercare și ultima: Frumosul sat Pachigam mai există încă.

Folosirea din ce în ce mai frecventă a fidayeen-iloT – sau teroriști sinucigași – de către grupul condus de maulana Bulbul Fakh, precum și de alți insurgenți -

Hizb-ul-asta, Lashkar-e-cealaltă, Jaish-e-ce-o-mai-fi-fost – era un nou motiv de iritare, se gândi generalul Hammirdev Kachhwaha, ghemuit în întuneric, dar era și un semn clar că activitățile pur militare, chiar și așa-numitul comando de fier, fuseseră considerate insuficient de agresive și că începuse o a doua fază, una decisivă. Zilele pământurilor ce propovăduiau naționalismul laic se terminaseră și pe măsură ce lunile treceau, deveneau din ce în ce mai mult niște chestiuni irelevante și dezamorsate. „Cașmirul pentru cașmirezi” nu mai era o opțiune. Nu mai rămăseseră decât personajele cu adevărat importante, așa că trebuia să fie Cașmirul pentru indieni sau Cașmirul pentru pakistanezi, cele două tabere pe care le reprezentau organizațiile teroriste. Lucrurile se limpeziră, iar claritatea era, în fond, scopul general al activității militare. Generalului îi plăcea lumea asta mai simplă, mai clară. De-acum ori noi, ori ei, își spuse el, iar noi suntem mai puternici și, inevitabil, vom izbândi.

Trebuia să recunoască faptul că aceste misiuni sinucigașe avuseseră succese. Toate îi erau stocate în memorie. Pe 13 iulie anul trecut: atac asupra taberei Forțelor de Securitate de Frontieră din Bandipora. Un inspector general adjunct și patru angajați uciși. 6

august: un locotenent-major și doi locotenenți asasinați la baza armată de la Natnoos. 7 august: un colonel și trei angajați civili omorâți la tabăra de la Trehgam. 3 septembrie: zece oameni, inclusiv un ofițer de la Relații Publice (nici o pierdere, după părerea personală și neexprimată a generalului Kachhwaha) omorâți într-un raid îndrăzneț chiar în interiorul Comandamentului General al Forțelor Armate de la Badami Bagh. Și așa mai departe, împunsătură după împunsătură. 2 decembrie: Cartierul General al Armatei de la Baramulla, un locotenent mort. 13 decembrie: Birourile Civile, Srinagar, cinci angajați. 15 decembrie: tabăra de la Rafiabad, fără morți, numeroși răniți.

7 ianuarie: atac asupra centrului meteorologic din Srinagar.

Victime – patru angajați. 10 ianuarie: mașină capcană în Srinagar. 14 februarie: un ponei fără călăreț și încărcat cu MEI (mecanism exploziv improvizat) trimis la tabăra forțelor de securitate de la Lapri, din districtul Udampur. Generalul Kachhwaha era un om care știa să admire inițiativa atunci când se afla în preajma ei. Dar și pierderile dușmanului pe parcursul acestor incursiuni au fost grele. Fuseseră loviți din plin. Rândurile comandoului de fier fuseseră rărite zdravăn. De aici și noua tactică. Acceptau pierderi reduse de vieți omenești, numai să provoace răni mai serioase. Pe 19 februarie a avut loc primul atac sinucigaș în baza din Badami Bagh. Doi angajați au fost uciși. Trei săptămâni mai târziu un al doilea atac sinucigaș cu bombă asupra comandamentului a dus la moartea a patru angajați.

Existau și voci care susțineau că teroriștii, însuflețiți de activitățile fidayeen, prindeau curaj și că războiul era pierdut. Existau cereri ca generalul Kachhwaha să fie înlocuit.

Fidayeen au aruncat în aer postul de control al poliției din Srinagar (opt morți). Fidayeen au atacat baza Wazir Bagh din Srinagar (patru morți). Fidayeen au atacat baza armatei din Lassipora, districtul Kupwara (șase morți). Pe lângă asta, a mai fost o ambuscadă care n-a avut nimic de-a face cu fidayeen la Morhă Chatru, în districtul Rajouri (soldată cu pierderea a cincisprezece vieți), o ambuscadă asupra unei patrulare la Gorikund, Udampur (cinci vieți), un atac asupra bazei Shahlal, Kupwara (cinci vieți), și asupra secției de poliție din Poonch (șapte vieți). Au fost plantate MEI sub autobuze militare la Hangalpua (opt victime) și Khooni Nallah (cinci victime). Foarte bine, e adevărat, se văzu nevoit să recunoască generalul Kachhwaha, lista era lungă. Atacuri fidayeen la Handwara, de două ori. Pelerinajul anual de la Amarnath atacat, cu nouă pelerini morți. Alți hinduși uciși la templul Raghunath din Jammu prin grija a doi teroriști sinucigași. Tot ei au atacat o stație de autobuz din Poonch, iar comandantul adjunct al poliției a fost ucis. Un detașament de trei teroriști sinucigași a atacat tabăra armatei din satul Bangti, de pe șoseaua Tanda, în Akhnoor Jammu – opt morți, inclusiv un brigadier, și patru generali importanți răniți. Apoi, în cele din

urmă, au fost înregistrate și niște succese. Baby Che, militantul notoriu Anees Noman, a fost ucis. Un atac fidayeen împotriva taberei forțelor de securitate din Poonch a fost dejucat. Doi mercenari străini au fost asasinați. A fost împiedicat un atac fidayeen extrem de periculos și îndrăzneț împotriva reședinței guvernatorului șef de pe Strada Maulana Azad din Srinagar, iar ambii teroriști au fost omorâți. Roata se întorcea. Eșalonul politic trebuia să aprecieze asta. Situația era în curs de stabilizare, în fiecare zi erau împușcați aproximativ o sută de presupuși insurgenți și presupuși complici de-ai lor. Ideea era să existe voința de a reuși. Dacă era nevoie de cincizeci de mii de morți, vor exista cincizeci de mii de morți. Lupta nu va fi pierdută atâta timp cât exista voință și cât el, generalul Kachhwaha, era întruparea acestei voințe. Ca urmare, bătălia nu era pierdută. Era câștigată.

Vestea că Pachigamul fusese ras de pe fața pământului se răspândi rapid. Ciocanul din Cașmir făcuse un exemplu din acest sat și tacticile lui tip mână de fier se dovediseră eficiente – în felul lor. Oamenilor le era și mai teamă decât înainte să adăpostească militanți. Puținii supraviețuitori ai represaliilor – câțiva bătrâni, câțiva copii, câțiva muncitori de pe la ferme și ciobanii care reușiseră să se ascundă pe dealurile împădurite din jurul Pachigamului – se refugiară în satul vecin, Shirmal, unde au fost primiți cu bruma de bunăvoință de care mai erau în stare shirmalezii în asemenea vremuri de buzunare goale și guri înfometate. Vechile resentimente dintre Pachigam și Shirmal au fost uitate, ca și cum nici n-ar fi existat vreodată. Bombur Yambarzal și soția lui, Hasina, poreclită și Harud, s-au îngrijit personal ca pe moment refugiații să fie hrăniți și adăpostiți. Ruinele Pachigamului încă mai fumegau.

— Să lăsăm un pic lucrurile să se liniștească, le spuse Harud Yambarzal înspăimântaților și îndureraților fugari din Pachigam, iar apoi ne vom apuca să vă reconstruim casele.

Încerca să pară cât se poate de liniștitoare, dar în sinea ei era cuprinsă de panică. În intimitatea căminului Yambarzal, își plesni amândoi fiii peste față cu toată palma și le spuse că dacă nu își întrerup de îndată toate legăturile cu grupurile militante, ea le va tăia nasurile cu mâna ei în timp ce dorm.

— Dacă vă închipuiți că o să admit ca tot ceea ce s-a întâmplat în Pachigam să se abată și asupra acestui sat, le șuieră ea, atunci, dragii mei băieți, nu vă cunoașteți mama!

V-am crescut practici și cu mintea la cap. Acum e momentul să vă plătiți datoria din copilărie, așa că faceți așa cum vi se spune!

Era o femeie formidabilă, prin urmare fiii ei, electricienii secretoși, mormăiră, Bine, bine, și ieșiră îmbufnați pe ușa din spate ca să fumeze țigările pe care și le rulaseră și să aștepte să li se potolească țiuitul din urechi. În satele din Cașmir se simțea deja o criză de bărbați tineri.

Majoritatea se dăduseră la fund în Srinagar, unde erai totuși mai în siguranță decât în sate, li se alăturaseră militanților ori departamentelor armatei de acțiuni subversive împotriva insurgenților, trecuseră Granița de Control ca să se alătore grupărilor jihadiste finanțate de SII pakistaneze sau pur și simplu se îngropaseră în propriile morminte. Hasina Yambarzal reușise să își păstreze băieții aproape doar prin forța personalității ei. Și-i dorea acolo unde putea să-i vadă: la suprafață, acasă.

La șapte nopți de la represaliile împotriva Pachigamului – și spre groaza Hasinei Yambarzal – maulana Bulbul Fakh intră în Shirmal în primul dintr-un șir de trei jeepuri, însoțit de și încă douăzeci de călăreți din temutul comando de fier. Nu a durat mult și casa familiei Yambarzal a fost asediată de bărbați înarmați. Mullahul de fier intră împreună cu câțiva din adjutanții săi, printre care și singurul fiu rămas în viață al răposatului sarpanch din Pachigam.

Până și Bombur Yambarzal, un om al cărui simț al propriei importanțe îl făcea să nu fie un observator prea bun când era vorba de ceilalți, sesiză schimbarea petrecută în Shalimar clovnul și mai târziu, în aceeași noapte, discută despre ea cu soția lui, aflată lângă el, în pat.

— Omul ăsta e atât de marcat de tragedie, încât nu e de mirare că arată de parcă ar fi gata să-ți taie gâtul dacă pocnești din degete la momentul nepotrivit. Ce zici, Harud?

Spuse el încet, temându-se să vorbească mai tare, ca nu cumva să-l audă cineva de afară.

Hasina Yambarzal dădu încet din cap.

— Tragedia care s-a întâmplat este pentru el o rană deschisă și poți să îi vezi durerea, asta e clar, răspunse ea cu o voce la fel de șoptită ca și a soțului ei. Dar și eu i-am văzut în ochi pornirea de care vorbeai și îți spun că privirea asta de asasin o are de mult timp. Nu e privirea unui om șocat de moartea familiei lui, ci expresia unui om obișnuit săucidă.

Numai Dumnezeu știe pe unde o fi fost și ce i s-o fi întâmplat dacă se întoarce cu o astfel de față.

— Fratele nostru îndoliat trebuie să viziteze mormintele părinților săi, li se adresase Bulbul Fakh fără vreun alt preambul. Ca urmare, în noaptea asta mă bazez pe voi să ne cazați și să hrăniți animalele și oamenii.

Bombur Yambarzal tremura tot în pantofi și își pierdu pe moment glasul, pentru că era sigur că mullahul de fier nu uitase ziua în care, cu ani în urmă, îl sfidase, așa că Hasina a fost cea care a răspuns.

— Vom face tot ce ne stă în putință, dar nu va fi ușor, pentru că îi avem deja pe refugiații din Pachigam, pe care trebuie să-i hrănim și să-i adăpostim.

Propuse însă ca locuința abandonată a fraților Gegroo să fie deschisă pentru luptători, iar mullahul de fier consimți.

Bulbul Fakh se instala în acea ruină prăfuită cu jumătate din luptători drept pază, iar Bombur însuși le servi o masă simplă din legume, linte și pâine. Ceilalți luptători mâncară repede și apoi se împrăștiară în întunericul din jurul Shirmalului, ca să stea de veghe.

Împrumută un ponei și o porni călare de unul singur spre Pachigam, fără să spună nimănui vreun cuvânt.

— Bietul băiat, zise Bombur Yambarzal, uitându-se la el cum se îndepărtează.

Nu-i răspunse nimeni. Hasina Yambarzal observase mai devreme că fiii ei dispăruseră, ceea ce însemna că poruncile pe care le dăduse când îi văzuse pe luptătorii din comandoul de fier intrând în sat erau respectate. Singurul lucru pe care îl aveau de făcut acum cu toții era să meargă la casele lor.

— Hai la culcare, îi zise ea lui Bombur, iar el știa foarte bine că nu era loc de proteste când femeia spunea ceva pe vocea aceea.

Înspre dimineață forțele generalului Hammirdev Kachhwaha, care fusese informat de situație de către emisarii Hasinei Yambarzal, Hashim și Hatim Karim (cei doi primind mențiuni speciale pentru patriotismul lor și fiind imediat angajați pe poziții de cinste în miliția anti-insurgență), dezlănțuiră o ofensivă serioasă împotriva Shirmalului. „Prima dată Hizbul-Mujaheddin a început să trădeze FEJC,, reflectă generalul, „iar acum oamenii au început să-i trădeze pe cei din Hizb. Situația are multe aspecte satisfăcătoare”. Cordonul izolator din jurul Shirmalului fusese amplasat atât de rapid și de tainic, încât niciunul dintre luptătorii comandoului de fier nu a reușit să scape. Pe măsură ce lațul s-a strâns, santinelele din pădure s-au repliat spre casa Gegroo, unde au încercat să opună rezistență cu ultimele forțe. Tancurile care au intrat huruind în Shirmal nu au fost atât de oarbe în distrugerile provocate cum fuseseră recent în Pachigam. Cooperarea își avea avantajele ei și, în orice caz, mulțumită Hasinei Yambarzal, șobolanii erau deja prinși frumușel în cursă. După o serie scurtă, dar copleșitoare, de explozii de grenade și foc de artilerie, casa Gegroo încetă să mai existe și nimeni din interiorul său nu mai rămase în viață. Trupurile luptătorilor din comandoul de fier au fost scoase afară. În interiorul veșmintelor lui maulana Bulbul Fakh nu se descoperi nici un trup omenesc. Se găsi însă o cantitate substanțială de mașinării dezmembrate, pulverizate dincolo de orice speranță de potențială reconstituire.

Întins pe pat în reședința sa întunecoasă de la comandamentul armatei din Badami Bagh, generalul Hammirdev Suryavans Kachhwaha adormea mulțumit. Fusese trezit de un telefon care l-a informat despre eradicarea cu succes a cel puțin douăzeci de luptători ai comandoului de fier, precum și despre presupusa moarte a liderului lor, fanaticul jihadului, cunoscut drept maulana Bulbul Fakh. Generalul Kachhwaha puse receptorul înapoi în furcă, oftă ușor și închise ochii. Îi apărură în

față femeile din Jodhpur, cu brațele deschise să-1 întâmpine. Prelungita lui căsnicie din nord se va încheia în curând. În scurt timp se va întoarce, plin de glorie, pe tărâmul acela al culorilor vii și al femeilor înflăcărate, iar la vârsta aceasta de șaiszeci de ani își va recăpăta vigoarea tinereții alături de o frumusețe ale cărei atenții le câștigase, ale cărei atenții iubitoare le merita din plin. Frumusețea se apropia de el, făcându-i semne. Își strecură brațul în jurul umărului lui, suplă ca un șarpe, și, tot ca un șarpe, piciorul i se încolăci în jurul piciorului lui. Apoi urmă, ca un al treilea șarpe, celălalt braț și, ca un al patrulea șarpe, celălalt picior, până ce ajunse să se prelingă pretutindeni peste el, atârnată de trupul lui, lingându-i urechea cu limbile-i despicate, multele ei limbi despicate, limbile de la capetele brațelor și ale picioarelor. Avea la fel de multe brațe și picioare ca o zeiță și cu multiplele-i membre, irezistibilă, se înfășură roată în jurul lui, strânse din ce în ce mai tare și în cele din urmă, cu toată puterea de care era în stare, mușcă.

Moartea accidentală, în urma unei mușcături de cobră, a generalului H. S. Kachhwaha a fost anunțată la Badami Bagh a doua zi dimineață, iar generalul a fost înmormântat cu toate onorurile în cimitirul militar de la bază. Detaliile accidentului nu au fost făcute publice, dar în ciuda tuturor eforturilor autorităților, nu dură mult până când toată lumea află despre cuibul colcăitor de șerpi care pătrunsese cumva în adăpostul cel mai sacru și mai ferit al puterii militare din Cașmir, șerpi al căror număr se tot multiplica de la o repovestire la alta, până ajunse la douăzeci, cincizeci, o sută și unu. Se spunea – și în curând lumea ajunse să creadă – că șerpilor își făcuseră drum pe sub liniile de apărare ale armatei

(și să nu uităm că erau șerpi uriași, cei mai veninoși șerpi cu putință, șerpi care soseau după o lungă călătorie subterană de prin bârlogurile tainice pe care le aveau la poalele Himalaiei!) ca să răzbune relele făcute împotriva Cașmirului. În plus, mai ziceau oamenii, când trupul generalului Kachhwaha a fost găsit, arăta de parcă ar fi fost atacat de un roi de viespi, atât de multe și de violente erau mușcăturile.

Ce nu se știa însă e că în timp ce murea, Firdaus Noman din Pachigam aruncase un blestem șerpesc pe capul armatei. În consecință, acest mic detaliu macabru nu a făcut parte din istoria care circula.

Știa că vine, îl simțea aproape și se pregăti pentru sosirea lui. Ucise ultima capră, o jupui, o condimentă cu cele mai fine ierburi și pregăti o masă. Se îmbăie în pârâul care curgea prin pajiștea Khelmarg și își împleti flori în păr. Avea aproape patruzeci și patru de ani, mâinile îi erau înăsprite de muncă, avea doi dinți spărți, dar trupul îi era neted. Trupul îi spunea povestea. Obezitatea perioadei nebune a vieții ei dispăruse, dar lăsase răni – vene rupte, piele lăsată. Își dorea ca el să-i vadă povestea, să citească volumul goliciunii ei înainte să ducă la bun sfârșit ceea ce venise să facă.

Voia să-i arate că îl iubește. Voia să-i amintească de orele petrecute pe malul Muskadoonului, de ce se întâmplase pe pajiștea Khelmarg, de felul neînfricat în care satul le apăraseră iubirea. Dacă îi arăta trupul, el va vedea acolo totul, după cum va vedea și urmele mâinilor unui alt bărbat, urmele care îl vor sili să comită o crimă. Voia ca el să vadă totul, să-i vadă căderea, precum și supraviețuirea de după cădere. Anii de exil îi erau înscrise pe trup, iar el se cuvenea să-i știe povestea. Să știe că la sfârșitul poveștii acestui trup ea îl mai iubea încă sau din nou sau încă. Era complet dezbrăcată, învârtea în oala cu mâncare, ce fierbea la foc mic, și aștepta.

El veni pe jos, cu un cuțit în mână. Undeva în depărtare se auzi un nechezat de cal, dar el nu era călare. Nu se zărea nici urmă de lună. Ea ieși din colibă să îl întâmpine.

Vrei să mănânci mai întâi? îl întrebă, dându-și la o parte de pe față o șuviță de păr. Dacă vrei să mănânci, este mâncare.

El nu zise nimic. Îi citea povestea de pe piele.

Toată lumea e moartă, zise ea. Tatăl meu e mort, și al tău, și cred că s-ar putea ca și tu să fii mort, așa că eu de ce aș mai vrea să trăiesc?

El nu zise nimic.

Dă-i drumul, spuse ea. O, Doamne, fă-o odată, te rog.

El se îndreptă spre ea. Îi citea trupul. Îl luă în mâini.

Acum, îi porunci ea. Acum.

Tocmai cobora dealul acoperit cu păduri de pini, având lacrimi în ochi, când auzi exploziile din Shirmal și ghici restul.

Asta simplifica, într-un fel, lucrurile. Fusesse mâna dreaptă a mullahului de fier și șeful comunicațiilor din organizație, dar cei doi bărbați nu se mai înțelegeau. Lui nu îi plăcuse niciodată să folosească teroriști sinucigași. I se părea un mod extrem de nebărbătesc de a lupta. Dar Bulbul Fakh era din ce în ce mai convins de valoarea unei asemenea tactici și se reprofila rapid dinspre raiduri militare de tipul comandoului de fier înspre activități de recrutare și antrenare de fidayeen. Lui Shalimar sarcina de a găsi băieți și chiar fete gata să se arunce în aer i se părea înjositoare, așa că hotărâse să se dezică de mullahul de fier de îndată ce avea să găsească o modalitate care să nu-i atragă execuția ca dezertor. Exploziile din Shirmal rezolvau această problemă.

Nu-i mai rămăsese nimic în Cașmir, iar acum, că fusesse îndepărtat și ultimul obstacol, era timpul să o șteargă.

Descăleca de pe micul ponei de munte pe care îl împrumutase de la Bombur Yambarzal, își șterse fața și răscoli în rucsac după telefonul prin satelit. Era riscant să folosești comunicațiile prin satelit, pentru că deseori erau monitorizate de dușman, dar n-avea de ales. Era prea departe de trecătorile peste munți din nord, iar capătul dinspre sud al Graniței de Control era ultramilitarizat și greu de trecut.

Existau locuri de trecere dacă te pricepeai să te uiți, numai că, deși știa destul de clar încotro avea să se îndrepte, ar fi fost o ispravă greu de făcut de unul singur. Avea nevoie de cineva – cineva care odată, într-un alt război, într-o altă epocă, s-ar fi numit passeur.

Primul telefon rezolvă exact asta. Al doilea era doar o încercare. Dar numărul intermediarului malaezian se dovede a fi valabil și îi răspunse o voce care vorbea și înțelegea araba, iar codurile care i se dăduseră păreau să însemne ceva. Mesajul pe care îl avea de trimis a fost acceptat pentru transmisie și primi în schimb instrucțiuni. Dar nu putea face nimic până nu trecea Granița de Control. După cum se dovede însă, nu asta era cea mai mare problemă. Le passeur apăru și își făcu treaba pe partea indiană a GdC, iar luptătorul pe care și-l imagina ca pe o poartă, militantul cunoscut sub numele de Dar și botezat de el Munte Golaș, îl aștepta de cealaltă parte a graniței cu o adunătură de vlăjgani ce nu păreau deloc bucuroși să-l vadă.

— Îmi pare rău, îi spuse Muntele Golaș în cașmireză, dar știi și tu cum merge treaba.

Acesta a fost ultimul contact al lui cu fosta lui viață. L-au legat la ochi și l-au dus la interogatoriu într-o încăpere fără geamuri, unde a fost legat de un scaun și invitat să explice cum se făcea că doar el supraviețuise masacrului din Shirmal, adică să le dea interlocutorilor săi de la departamentul de contrainformații un singur motiv valabil ca nu-l considere un trădător împruțit și să nu-l împruște în următoarea oră. Legat la ochi, fără să știe numele celui care îl interoga, el rosti mesajul codat care îi fusese transmis la telefon și în încăpere se lăsă o tăcere adâncă. Apoi anchetatorul plecă și peste câteva ore intră un alt bărbat.

— OK, se confirmă, zise acest al doilea individ. Ești un ticălos norocos, știi asta? Aveam de gând să-ți tăiem coaiele și să ți le îmfundăm între dinți, dar se pare că ai prieteni în locuri sus-puse, iar dacă ustadz-ul te vrea alături de el, atunci exact acolo ai să te duci, amice.

După aceea lumea reală încetă să mai existe pentru Întră în lumea fantomă a celor veșnic pe fugă. Lumea fantomă presupunea costume elegante și avioane de pasageri, iar el era trecut dintr-o mână într-alta ca un pachet. La un moment dat a ajuns în Kuala Lumpur, dar Kuala Lumpur nu a fost decât un aeroport și o cameră de hotel și apoi iarăși un aeroport. La capătul celălalt al acestei goane spectrale se găseau nume de locuri care nu însemnau aproape nimic: Zamboanga, Lamitan, Maluso, Isabela. Au mai fost și niște vapoare. În jurul insulei principale Basilan existau șizeci și una de insule mai mici, iar pe una dintre ele, care făcea parte din grupul Pilas, a ieșit până la urmă din lumea fantomă într-o casă pe piloni, cu acoperiș din frunze de palmier, dintr-un sat mirosind a ton și sardine și a fost întâmpinat de o față cunoscută.

— Așa deci, om fără Dumnezeu! zise ustadz-în hindi-ul lui pocit și vesel. După cum vezi, sunt din nou pescar, dar – nu-i așa? nu-i așa? – mă pricep și la pescuit oameni.

Abdurajak Janjalani avea susținători bogați, dar grupul său, Abu Sayyaf, era abia la început. Avea în total mai puțin de șase sute de luptători.

— Așa că, prietene, avem nevoie de luptător ucigaș bun ca tine. Planul era cât se poate de simplu.

— Peste tot în Basilan și în vestul insulei Mindanao îi pândim pe creștini, îi aruncăm în aer pe creștini, dăm foc la afacerile creștinilor, răpim turiști creștini pentru răscumpărare, executăm soldați creștini și apoi o luăm de la capăt cu pândă. Între ele te poți distra. E tărâmul abundenței! Pești din belșug, cauciuc din belșug, porumb din belșug, ulei de palmier din belșug, piper din belșug, cocos din belșug, femei din belșug, muzică din belșug, creștini din belșug, încercând să ia tot și să nu lase nimic la musulmanii din belșug. Limbi din belșug. Vrei înveți? Chavacano, un soi de spaniolă. De asemenea yakan, tausug, samal, cebuano, tagalog. Lasă, nu contează. Acum aducem noi limbă nouă. În limba noastră nu e nevoie de multe cuvinte. Pândă, bombă, răpire, răscumpărare, execuție. Gata cu drăgălășeniile! Noi suntem Purtătorii de Săbii.

Mâncau macrou și orez în coliba pescarului. Ustadz-ul se aplecă înspre el.

— Te cunosc eu, prietene! Țin minte ce căutai. Dar cum vei găsi vânatul? El cunoaște lumea ascunsă și, în plus, lumea e mare.

Dădu din umeri.

— Poate mă va găsi el pe mine. Poate mi-1 va aduce Dumnezeu, ca să se facă dreptate.

Janjalani rise cu poftă.

— Luptător ucigaș fără Dumnezeu, ești un om amuzant!

Își coborî vocea.

— Luptă cu mine un an. Ce altceva ai de făcut? Vom încerca să-1 găsim. Cine știe? Lumea e plină de urechi. Poate o să avem noroc.

Peste un an – exact în aceeași zi, un an mai târziu! – erau în Latuan, la est de insula Isabela, și tocmai terminaseră de ars o plantație de cauciuc care se chema Timothy da Cruz Filipinas. Pe fundalul apocaliptic al flăcărilor Abdurajak Janjalani se întoarse spre el, cu un keffiyeh palestinian roșu cu alb pe cap și radiind de strălucirea neașteptată a unui zâmbet larg.

— Știri minunate! Prietene! Eu îmi țin cuvântul.

Shalimar luă plicul pe care i-1 întindea ustadz-ul.

— Ambasadorul, nu? rânji Janjalani. Poza, numele și adresa de-acasă. Acum te vom trimite în misiune. Uită-te înăuntru, uită-te înăuntru! Los Angeles, prietene!

Hollywood and Vine! Malibu Colony! Beverly Hills 90210!

Te vom trimite să devii un mare, mare star și în curând o să săruți fete americane la televizor și o să conduci mașini șmechere și o să ții discursuri idioate de mulțumire la Oscaruri! Sunt un om care se ține de cuvânt, nu crezi?

Se uită la plic.

— Cum ai reușit una ca asta? întrebă el.

Janjalani dădu din umeri.

— Cum spuneam. Poate am avut noroc. Filipinezii sunt peste tot, cu ochi care să vadă și urechi care să audă.

Lui Shalimar îi trecu prin minte un gând.

— De când știi? Ai știut tot timpul, nu-i așa?

Ustadz Abdurajak Janjalani se prefăcu că îi pare rău.

— Prietene! Luptător ucigaș! Te rog iartă. Am avut nevoie de tine un an. Îți mulțumesc! Aceasta a fost înțelegerea.

Iar acum te trimit unde ai nevoie să mergi. Mulțumesc.

Poveștile noastre s-au intersectat. OK. Ajunge. Acesta e darul meu de despărțire.

Iar după un nou plonjon în lumea fantomă, după vapoare, mașini și avioane, după ce a trecut frontiera canadiană cu o cursă de elicopter de la Vancouver la Seattle și a luat autobuzul spre sud, după o întâlnire ciudată, într-un restaurant IHOP1 de la intersecția bulevardelor Sunset și Highland, cu persoana de legătură locală, un filipinez de vârstă mijlocie, ce etala un păr pomădat și haină de seară din mătase, după o noapte petrecută într-un hotel de doi bani, vizavi de Million Dollar Hotel, se înființa în fața porților înalte de pe Mulholland Drive îmbrăcat într-un costum elegant, și rosti într-un interfon cuvintele menite să-i deschidă toate porțile, îl caut pe ambasadorul Max și numele meu e Shalimar clovnul. Nu, domnule, nu comis-voiajor. Domnule, nu înțeleg.

Rog informați pe ambasadorul Max, domnule, stați, domnule, vă rog, domnule. Și a doua zi din nou discuția cu vocea anonimă, vocea ostilă, distantă, disprețuitoare, vocea serviciului de pază, care nu își asumă nici un fel de riscuri, care se gândește întotdeauna la cele mai sumbre scenarii, care ia măsuri. În a treia zi de cealaltă parte a gardului erau câini.

Domnule, zise el, fără câini, vă rog. Ambasadorul Max mă cunoaște. Nici un necaz, domnule, vă rog. Doar spuneți-i Excelenței și eu aștept cât vrea.

Dormea pe ierburile aspre de lângă marginea șoselei, ascunzându-se de mașinile de poliție care patrulau. Era antrenat să facă multe lucruri. Ar fi putut să-i prindă pe câini de fâlci și să le sfâșie capetele în două. Ar fi putut să dea ochii cu vocea de pază și i-ar fi arătat niște șmecherii, ar fi putut-o sili să se rostogolească precum un câine și să

facă pe mortul ca un câine. Era o voce de câine și stăpânul putea să fie ucis ca un câine. Dar se controla și rămase umil, implorator, blând.

În cea de-a patra zi, când Bentley-ul ambasadorului ieși pe poartă, se ivi și el. Paznicii ridicară armele, dar el n-avea decât o căciulă cașmireză de lână în mâini, capul îi era plecat, iar atitudinea adoratoare și tristă. Fereastra

1. Lanț de localuri din Statele Unite, specializat în servirea micului dejun.

Mașinii se lăsă în jos și putu să-și vadă ținta, pe ambasadorul Max, de-acum bătrân, dar tot omul pe care și-l dorea, prada sa. O pradă poate fi vânată în multe feluri. Unele dintre ele sunt tainice. Cine ești? îl întrebă ambasadorul. De ce tot vii aici? Domnule, zise el, numele meu e și cândva, în Cașmir, ați cunoscut-o pe soția mea. A dansat pentru dumneavoastră. Anarkali. Da, domnule, Shalimar.

Da, domnule, Boonyi, soția mea. Nu, domnule, nu vreau necaz. Ce-a fost a fost. Nu, domnule, din păcate, a murit. Da, domnule. De ceva timp. Trist, da, domnule, foarte trist. Viața e tristă și plină de durere. Da, domnule, mulțumesc de întrebare. Mă bucur să fiu aici, pe tărâmul celor liberi, acasă la cei curajoși. Doar că am nevoie de lucru. Asta vă rog, domnule, de dragul ei. Domnule, dacă puteți, din dragoste.

Să vă binecuvânteze Dumnezeu, domnule. Nu voi dezamăgi.

Vino mâine, zise ambasadorul. Mai vorbim atunci. El făcu o plecăciune și se retrase. În a cincea zi sună din nou la ușă.

Îl caut pe ambasadorul Max și numele meu e Shalimar clovnul.

Porțile se deschiseră.

Îi era mai mult decât un șofer. Era valetul, lacheul, umbra ambasadorului. Dorința sa de a sluji nu cunoștea limite. Voia să și-l apropie pe ambasador, la fel ca pe o iubită. Voia să-i cunoască adevărata față, punctele forte și slăbiciunile și visele tainice. Să ajungă să știe cât se poate de intim viața căreia plănuia să-i pună capăt cu maximă brutalitate. Nu era nici o grabă. Avea timp suficient.

Știa că ambasadorul avea o soție, de care se despărțise.

Știa că exista și o fiică, crescută de soție, dar care locuia acum și ea în Los Angeles. Khadaffy Andang, domnul filipinez cu înfățișare ciudată, era una din legăturile ustadz-ului, un agent plantat pe termen lung în California de către ofițerii Bazei, și fusese activat de către șeic la cererea ustadz-ului, pentru a-l ajuta pe. Întâmplarea – sau intervenția divină – făcea ca agentul să locuiască în aceeași clădire cu fata lui Ophuls. Stătea de vorbă cu ea lângă mașinile de spălat, iar felul lui de-a fi, blând și de școală veche, o făcea să se simtă în largul ei. Așa ieșise la suprafață informația despre ambasador. Așa se întâmplă în viață.

Uneori ceea ce-ți dorești atârână de cea mai înaltă cracă a celui mai înalt copac și n-ai reuși niciodată să urci îndeajuns de sus ca s-o atingi. Alteori nu trebuie decât să aștepti răbdător și îți va cădea în poală.

Ambasadorul nu avea pe birou nici o fotografie înrămată a familiei sale. Așa prefera el, să fie discret când venea vorba de familie. Dar apoi a venit ziua fiicei lui și ambasadorul îl trimise la ușa ei cu flori. Când o văzu, când îl străpunseră ochii aceia verzi, începu să tremure. Florile i se scuturau în mână și ea i le luă repede, părând amuzată. În lift nu putu să-și ia ochii de la ea până când tânăra îl surprinse holbându-se, după care își smulse privirea dinspre ea și se sili să se uite în podea. Ea îi vorbi. Inima începu să-i bată cu putere.

Vocea îi era incredibilă. La suprafață era vocea ambasadorului, dar dedesubtul cuvintelor englezești putea distinge un glas bine-cunoscut. Era din Cașmir, îi spuse el, răspunzându-i la întrebare. Își făcu engleza să sune mai prost decât o știa de fapt, ca să evite o conversație. Nu putea să-i vorbească. Abia dacă mai era în stare să rostească vreun cuvânt.

Voia să-i întindă mâna. Nu știa ce voia. Ea își desfăcu părul și lui îi dădură lacrimile. O privi cum se îndepărtează cu tatăl ei, în mașină, și singurul lucru la care se putu gândi a fost „E vie”. Nu știa ce voia. Acum locuia în America și, printr-un miracol, avea iar douăzeci și patru de ani și-și bătea joc de el cu ochii ei verzi, era aceeași nu era aceeași, dar trăia încă.

O prevenise pe Boonyi să nu-1 părăsească. Cu mult timp în urmă, pe pajiștea Khelmarg, îi promisese: „N-am să ți-o iert niciodată și am să mă răzbun, am să te omor! Iar dacă o să ai copii cu vreun alt bărbat, o să-i omor și pe copii”. Și iată-1 acum pe acel copil, copilul pe care i 1-a ascuns până la capăt, copilul în care mama renăscuse. Cât era de frumoasă!

Ar iubi-o dacă ar mai ști cum să iubească. Dar uitase. Singurul lucru pe care-1 mai știa era să ucidă. O să-i omor și pe copii.

Ce era dreptatea? spuneau bătrânele doamne în cor, bătrânele doamne știrbe din Croația, Georgia, Uzbekistan, văduvele în sutanele lor negre, legănându-se la unison, lent, cu Olga Volga, administratoarea clădirii, ce se afla, goală, în fruntea lor, răsucindu-și șoldurile, rotindu-și trupul mătăhălos și alb ca un uriaș cartof curățat, nu există dreptate, se văitară femeile, soții îți mureau, copiii te abandonau, tații îți erau omorâți, nu există dreptate, ci doar răzbunare.

După un timp India Ophuls nici n-a mai avut nevoie să adoarmă ca să vadă visul. Ii apărea ori de câte ori închidea ochii, ori de câte ori ședea țeapănă pe scaunul Shaker din micul ei vestibul, așteptând nu se știa foarte clar ce. Când le vedea acum pe coridoare pe bătrânele doamne bârfitoare, și le imagina imediat îmbrăcate în sutane, iar când se întâlnea cu Olga Simeonovna, și-o imagina dezbrăcată, ceea ce crea un soi de intimitate între ele. Fosta vrăjitoare din Astrahan o luase pe tânăra înnebunită de durere sub aripa ei, devenindu-i cel mai recent surogat de mamă, făcându-i ordine în apartament în timp ce ea se uita în gol, tăcută, și gătindu-i tocănițe cu sos gros și cu găluște și cartofi sau supă

de cartofi sau, când n-avea timp, scoțând din congelator vegeburgeri organici și cartofi pai Ore-Ida. Punea cartofii la lucru și în alte feluri, mai oculte. Vânătoarea lui Shalimar asasinul nu dădea nici un fel de rezultate, ceea ce o înfuria pe Olga.

— Poliția din LA, să mă ierți, n-ar putea să prindă nici măcar o răceală într-un curent rusesc, zise ea plină de dispreț. Dar prin puterea magiei cartofului îl vom înșfăca noi pe ticălosul ăsta!

Ce era dreptatea? spuneau bătrânele doamne în cor, bătrânele doamne știrbe din Croația, Georgia, Uzbekistan, văduvele în sutanele lor negre, legănându-se la unison, lent, cu Olga Volga, administratoarea clădirii, ce se afla, goală, în fruntea lor, răsucindu-și șoldurile, rotindu-și trupul mătăhălos și alb ca un uriaș cartof curățat, nu există dreptate, se văitară femeile, soții îți mureau, copiii te abandonau, tații îți erau omorâți, nu există dreptate, ci doar răzbunare.

După un timp India Ophuls nici n-a mai avut nevoie să adoarmă ca să vadă visul. Ii apărea ori de câte ori închidea ochii, ori de câte ori ședea țepănă pe scaunul Shaker din micul ei vestibul, așteptând nu se știa foarte clar ce. Când le vedea acum pe coridoare pe bătrânele doamne bârfitoare, și le imagina imediat îmbrăcate în sutane, iar când se întâlnea cu Olga Simeonovna, și-o imagina dezbrăcată, ceea ce crea un soi de intimitate între ele. Fosta vrăjitoare din Astrahan o luase pe tânăra înnebunită de durere sub aripa ei, devenindu-i cel mai recent surogat de mamă, făcându-i ordine în apartament în timp ce ea se uita în gol, tăcută, și gătindu-i tocănițe cu sos gros și cu găluște și cartofi sau supă de cartofi sau, când n-avea timp, scoțând din congelator vegeburgeri organici și cartofi pai Ore-Ida. Punea cartofii la lucru și în alte feluri, mai oculte. Vânătoarea lui Shalimar asasinul nu dădea nici un fel de rezultate, ceea ce o înfuria pe Olga.

— Poliția din LA, să mă ierți, n-ar putea să prindă nici măcar o răceală într-un curent rusesc, zise ea plină de dispreț. Dar prin puterea magiei cartofului îl vom înșfăca noi pe ticălosul ăsta!

Într-o parte îndepărtată a conștiinței ei India știa că umple golul lăsat în inima Olgăi Simeonovna de cele două fiice plecate, al căror nume nu-1 rostea niciodată, surorile gemene care insultaseră codul moral al mamei lor făcând fotografii picante și creându-și un soi de număr plin de sugestii erotice, de surori blonde irezistibile, care să fie potrivite cu pozele, surori ce probabil că în acel moment lăncezeau în vreo fundătură din Las Vegas sau, și mai rău, în vreun iad al dezastrelor multiplicat, cu nasurile curgându-le din cauza drogurilor, cu gurile și sânii distruși de intervenții nereușite de chirurgie plastică ieftină și cu finanțele ruinate de manageri-liniuță-soți care o luaseră din loc cu nenorocitele de bunuri pe care fetele reușiseră să le adune. Dispăruseră din peisaj, probabil prea rușinate ca să se întorcă acasă și să dea ochii cu o mamă care le

blestema numele în fiecare zi, dar la al cărei piept generos ar fi putut totuși să găsească izbăvire sau cel puțin să se regăsească pe ele însele.

Lumea se muta din clădire în grabă, iar unii dintre chiriașii care rămăseseră sugeraseră, fără urmă de tact, că India ar trebui să fie cea care să se mute, că îi pune pe toți în pericol dacă rămânea. Olga reacționa la toate aceste sugestii cu o furie maternă nedisimulată.

— Mi-o spun o dată, poate, dacă au tupeu, se stropși ea la India, dar îți jur că n-or să mi-o mai zică și a doua oară!

În fața clădirii se afla un panou mare, unde erau anunțate apartamentele libere, dar sângele se spală mai greu. Arestarea sau – ca să folosim cuvântul pe care el îl prefera, cuvântul pe care îl folosea avocatul său – predarea domnului Khadaffy Andang îi înspăimântase pe mulți dintre locatarii oricum îngrijorați de faptul că pe pragul lor avusesse loc o crimă sau – ca să folosim un cuvânt apărut în presă – o execuție. Sintagma agent în adormire era înfricoșătoare.

— Și în tot acest timp mi-am imaginat că nu face altceva decât să-și aștepte soția, se minună Olga Simeonovna în apartamentul ei întunecat, decorat cu ilustrate prinse pe perete și reprezentând icoane de Rubliov și afișe turistice cu Marea Caspică, în timp ce îi turna Indiei ceașcă după ceașcă de ceai întunecat și scoatea câte un oftat caspian adânc. Și acuma reiese că era un personaj negativ, în ciuda halatelor sale de mătase. Adormit ca Rip Van Winkle, dar trecut de Partea întunecată.

Domnul Khadaffy Andang îi strigase ceva Indiei, care stătea în balcon și îi urmărea ultima ieșire târșăită, cu mâinile prinse în cătușe, la spate, înconjurat de ofițerii mătăhăloși și deloc blânzi de la LAPD, pe strada care luase foc de la luminile mașinilor de poliție și blițurile ziaristilor, în văzduhul plin de reportaje transmise prin microfon și ordine date prin megafon, Toată lumea înăuntru, doar că tânăra rămase în continuare în balcon, cu brațele încrucișate peste inimă, cu mâinile îmbrățișându-și umerii, fără să-i pese că riturile camerelor de filmat din stradă se întorseseră în sus, și urmări operațiunea poliției, camionetele albe ale jurnaliștilor cu farfuriile antenelor de satelit de pe acoperiș, urmări lunetiștii poliției de pe clădirea de vizavi, reporterii paginilor de scandal scriind de zor, grupul de jurnaliști la pândă, care o fotografiau, și, pentru că era acolo, plutind deasupra evenimentului și simțindu-se ușor nebună, auzi ce îi strigă domnul Khadaffy Andang când se întoarse și se uită direct la ea, înainte ca ofițerul de poliție să îi pună o glugă pe cap, Nu l-am lăsat înăuntru, domnișoara India! strigă el, Domnișoara India, a sunat la interfon să-i dau drumul, dar nu i-am dat!

Ghici atunci că s-ar prea putea ca domnul Khadaffy Andang să se fi predat în parte din cauza ei, pentru că pălăvrăgiseră la spălătoria clădirii și ea îi ascultase poveștile despre țara lui și nu voia să-și mânjească mâinile cu sângele ei, dar probabil și pentru că nu mai era

decât un domn cărunt și încornorat, un amărât cu o slăbiciune pentru mătase, care cu ani în urmă fusese de acord să fie agent în adormire, dar nu crezuse că va trebui să se „trezească” și nu voia decât să scape de treaba asta cu adormirea, pentru că îl înspăimânta.

După aceea acceptă că s-ar putea să fie și ea în pericol, cum îi spusese polițiștii. Își dădu seama că ar fi trebuit să se mute, în ciuda dorinței încăpățănate de a rămâne, numai ca să le facă în ciudă vecinilor ei lași, Poate câteva săptămâni la cineva din familie sau la un prieten, îi sugeraseră polițiștii.

V-ar prinde bine un pic de sprijin sufletesc. Era singura moștenitoare a tatălui său, îi spusese avocații, totul îi revenea ei, începând cu vila de pe Mulholland Drive, cu personal cu tot, cu toate echipamentele de securitate ultimul răcnet și paza asigurată de firma Jerome douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, iar toate codurile de acces fuseseră deja schimbate, procedurile revizuite, personalul avea să fie sporit dacă se muta acolo, așa că informațiile din interior pe care le avea Shalimar despre proprietate, configurațiile sistemelor de securitate și numărul de angajați nu aveau cum să îl ajute. Dar ea nu era pregătită să se mute înapoi, să trăiască din nou acolo sus, la înălțime, să calce pe urmele uriașe ale tatălui său, să doarmă în patul lui, să-i treacă în revistă hârtiile din biroul cu lambriuri de mahon, nu era pregătită încă pentru mirosul parfumului lui sau pentru secretele din seif, așa că rămase în continuare în apartamentul ei și se trezi gândindu-se că nu-i păsa foarte tare că asasinul ar putea să apară ca să-și termine treaba, lasă-1 să vină, s-ar putea chiar să-1 primească cu brațele deschise.

Lumea nu se oprește, ci, crudă, merge mai departe, se lamentau văduvele la unison pe coridoare. În timpul unei tragedii, te minunezi de asta, de puțința lumii de a continua.

Când soții noștri au dispărut, ne-am așteptat ca planeta să înceteze să se mai învârtă, ca să ne putem ridica toți în văzduh, să plutim în spațiu, ne-am așteptat la tăcere, ne-am așteptat la respect, dar traficul nu-i pasă de nevoile inimii, neoanelor din reclame nici atât, lucrurile merg bine mersi mai departe. Lingă Château a apărut o nouă femeie uriașă, care ține în mină o sticlă de bere aurie. La vreun kilometru înspre est s-a deschis un nou local, iar femeile dansează pe bar, în timp ce puștii spilcuiți urlă de dorință. Dorința continuă, sigur că da, drăguță, puterea continuă, se încheie târguri, se strâng mâini și se forțează mâini, continuă și cei ce câștigă și cei ce pierd, drăguță, lumea continuă să-și plimbe cățeei chiar și pe strada noastră, câinii trec pe lingă scena crimei în fiecare dimineață, câinilor nu le pasă, ei merg mai departe. Noile filme de groază își au premiera în fiecare vineri, afacerile-s afaceri, iar groaza vieții adevărate continuă și ea, iat-o la televizor, sacrificarea inexplicabilă a caprelor la Hollywood Bowl, în toiul nopții, descoperirea a doua zi dimineața a vreo patruzeci de stârvuri împutite și

sângele, tot sângele acela închegat, nebunia continuă, magia neagră continuă, întunericul nu se termină niciodată.

Hainele sunt peste tot la reduceri. Hainele merg mai departe și ele, ca și foametea planetară și ajutoarele împotriva ei. Se poate mânca pizza bună. Unii oameni continuă să-i pună pe alții să le parcheze mașinile. Starurile vin să dea spectacole.

Tatăl unei femei moare, iar ea jelește de una singură. Moartea lui nici măcar nu mai e o știre proaspătă.

După moartea tatălui ei a stat pe scaunul Shaker din vestibulul apartamentului pentru cât timp, o oră, un an, privind fix înainte, nevăzând nimic, în timp ce pe coridoare și pe marginea piscinei bătrânele doamne bârfeau, iar pe trotuar „comunitatea guy”, de care Olga Volga se plângea fără prea multă tragere de inimă și fără răutate, venea să examineze scena crimei, obsedații guy de fitness, fetele guy care se îndeletniceau cu coafura, constructorii hispanici guy a căror treabă, un cvartal mai încolo, nu era terminată niciodată, împăratul înghețatei guy care trezea toată strada în fiecare dimineață, când ieșea cu spatele din parcare, cu melodiile lui țiuitoare despre înghețată transmise la maximum, ca un soi de cor mecanic al zorilor sau ca imnul național al imperiului său. Tânărul (hetero) care voia să se însoare cu India se cățăraseră la ea în balcon din balconul apartamentului de alături și dădea cu pumnii în ușa glisantă din sticlă, dar ca persoană el era acum de-a dreptul irelevant, o terminase cu el, nici măcar nu avea un nume și ce își închipuia că face dacă dă cu pumnii în halul ăla, ce ar fi trebuit ea să facă, să deschidă și să și-o pună cu el? Dar asta era dezgustător, acum nu era momentul pentru sex.

Unde era dreptatea? N-ar fi trebuit să se facă dreptate?

Unde erau forțele justiției, unde era Liga Justițiarilor¹, de ce nu coborau supereroii în zbor din văzduh, ca să îl aducă pe ucigașul tatălui ei în fața justiției? Dar adevărul e că nu Liga Justițiarilor o voia ea, nu pe acei tipi buni, buni de tot, în costumele lor ciudate, voia de fapt Liga Răzbunătorilor, voia supereroi întunecați, bărbați duri, care nu l-ar fi predat umili pe ucigaș autorităților, ci l-ar fi omorât bucuroși pe ticălos, l-ar fi împușcat ca pe un câine sau l-ar fi sfâșiat ca niște câini sălbatici, în bucățele însângerate, care i-ar fi luat viața încet și dureros. Își dorea să-i vină în ajutor îngeri răzbunători, îngeri ai morții și ai damnării. Sângele cerea sânge și India voia ca Furiile din antichitate să coboare țipând din cer și să îi redea liniștea spiritului zbuciumat al tatălui ei. Nu știa ce voia. Era plină de gânduri macabre.

Nu îi înțelegem pe deplin motivația, domnișoară Ophuls, în acest moment pare să fie un act politic, tatăl dumneavoastră și-a servit țara în niște zone fierbinți, a înotat pentru America în niște ape destul de tulburi, da, doamnă, și asasinul e fără îndoială un profesionist. Pe vremuri nu duceau război împotriva femeilor și copiilor, era un soi de cod

al onoarei, ținta era țintă și nu căpătai puncte în paradis dacă omorai copii și neveste. Dar acum lucrurile sunt mult mai dure, unii dintre acești indivizi nu mai sunt chiar atât de mofturoși, iar în acest caz există elemente pe care nu le înțelegem încă, avem niște goluri pe care trebuie să le umplem, așa că trebuie să avem puțină grijă, doamnă, vă respectăm sentimentele, dar vrem să vă vedem într-un loc sigur.

Bărbați austeri îi oferiră consolare țeapănă, de ofițer de poliție, și sfaturi, unii dintre ei – toți de fapt – dorindu-și în secret să-i poată oferi o consolare de o natură mai personală și informală – ofițeri în uniforme de poliție și agenți la costum din organizațiile antiteroriste, a căror existență o ignorase până atunci, vânând răspunsuri și proferând între timp avertismente degradante. Aveți o datorie față de vecinii dumneavoastră. Le luau partea locatarilor fricoși. Nu era corect. Ea n-avea nici o vină. Nu datora nimănui nimic și era urât să sugerezi altceva. Era, domnilor, respingător. Și-i imagină pe polițiștii din jurul ei dezbrăcați și unși pe corp, ca în Full Monty, având pe ei doar chipiurile și niște bikini de piele cu ținte și cu insignele prinse în față, și-i imagină roind în jurul trupului ei așezat, mângâind-o fără să o atingă și punându-și pistoalele lor reci, cu țeava lungă, pe obrazul ei deloc surprins. Și-i imagină în ținută elegantă de seară, dansând lent, cu pantofi fără blacheuri pe tălpi – cu pantofi din gumă, de detectiv – sau bătând step, cu jobene și bastoane, se imagină pe ea ca o ginger pentru acești frezi, aruncată ușor dintr-o mână bărbătească într-alta. Și-i imagină ca pe un al doilea cor, care să le acompanieze pe bărfitoarele în sutane. Gândurile i-o luau razna și n-avea ce face. În acel moment era puțin nebună.

După încă un răstimp – o săptămână sau un deceniu – își luă arcul auriu, se duse cu mașina în Elysian Park și improșcă o țintă cu săgeți ore în șir. Deschise micul seif din perete, unde își ținea armele de foc, și se duse cu DeLorean-ul, ultimul și absurdul cadou al tatălui ei, în deșert, la poligonul Saltzman. Își înfășură pumnii și își rezervă ringul la Jimmy Fish, unde ceilalți boxeri o priviră cu respectul politicos cuvenit celor care purtau mantia impresionantă a tragediei, cu adorația religioasă rezervată celor a căror fotografie apăruse la televizor și în revista People.

Arătau precum cetățenii din Micene scrutând-o pe regina înnebunită de durere după ce îi fusese sacrificată fiica, Ifigenia, oferită zeilor de Agamemnon pentru ca să stârnească vântul care să-i împingă flota înspre Troia. Ea se simțea ca și Clitemnestra – rece, răbdătoare, capabilă de orice. Se întoarse la maestrul de Wing Chun ca să-și exerseze abilitățile de luptă corp la corp, iar el vorbi admirativ despre veninul proaspăt din lovitura ei cu dosul palmei. (Slăbiciunile de care dădea însă dovadă în apărare continuau să fie un motiv de îngrijorare.) Nu putea dormi dacă nu era epuizată fizic și când în cele din urmă adormea, visa coruri care se învârteau în jurul ei. Renăștea în ea șinele ei mai tânăr.

Ieșea noaptea de una singură, căutând scandal, iar o dată sau de două ori făcu sex sălbatic cu necunoscuți în camere anonime și se întoarse acasă cu sânge uscat sub unghii. Făcea duș și se întorcea în Elysian Park, la intersecția dintre Santa Monica și Vine, în 29 Palms. Săgețile i se înfigeau șuierând în inima țintei. Tirul cu arme de foc, care nu fusese niciodată punctul ei forte, căci trăgea întotdeauna cam nesăbuit, deveni un pic mai precis. În ringul de box al lui Fish îi porunci instructorului ei să-și pună mânușile și să lase deoparte apărătoarele pe care le purta pe mâini, apărătoarele plate în care trebuia ea să dea, fără să riște să

39i fie lovită. Asta era o prostie, îi spuse ea. Nu mai venea pentru antrenament. Venea ca să lupte.

Făcuse planuri pentru un documentar cu titlul Camino Real, iar Discovery Channel fusese cât pe-aci să-i dea undă verde. Ideea ei era să studieze viața contemporană din California, mergând pe urmele primei expediții europene pe uscat, de la San Diego la San Francisco, expediție condusă de căpitanii Gaspar de Portolá și Fernando de Rivera y Moncada, al căror cronicar fusese Fray Juan Crespi, același preot franciscan care botezase Santa Monica după lacrimile mamei Sfântului Augustin și care, pe deasupra, mai botezase și Los Angeles-ul. Perspectiva istorică nu trebuia să fie decât o nadă. India nu era neapărat interesată de cele douăzeci și una de misiuni franciscane care fuseseră amplasate pe traseu și asta pentru că ea voia să știe ce se întâmpla acum: schimbările din cultura găștilor de barrio¹, familiile din parcurile de rulote de pe marginea autostrăzilor, armatele de imigranți care mișunau și susțineau avântul din domeniul construcțiilor de locuințe, noile zone rezidențiale care se construiau în canioanele cu risc sporit de incendiu pentru ariviștii din clasa de mijloc, zonele mai puțin rezidențiale care se înălțau în mijlocul întinderii urbane pentru a fi umplute cu coreeni, indieni și imigranți ilegali. Voia să vadă intestinele murdare ale paradisului, corzile plesnite de la harpă, halourile ciobite, fericirea indusă de narcotice, balonarea umană, adevărul. Apoi îi muri tatăl, iar ea încetă să mai lucreze la film și începu să stea pe scaunul ei Shaker, de unde se ridica și ieșea să tragă săgeți și gloanțe și pumni în sacul de nisip și să se lupte corp la corp cu instructorul de arte marțiale și să se fută cu străini – de două ori – și să zgârie până la sânge și se întorcea acasă să facă duș și ce-i trecea prin cap tot timpul era unde sunt îngerii, unde au fost când a avut nevoie de ei, adevărul fiind că nu existau, nu exista nici o minune înaripată care să stea de veghe în Orașul îngerilor. Nici un duh păzitor care să îi salveze tatăl. Unde naiba fuseseră nenorocirii ăia de îngeri când el a fost omorât?

Îngerii orașului erau departe, într-o altă zonă seismică.

Erau italieni și nu văzuseră niciodată orașul. Erau pictați împreună cu Fecioara Măria pe peretele altarului primei bisericuțe a Sfântului Francisc de Assisi din La Porziuncola, în spaniolă porciuncula,

adică „bucătică de pământ”. În ziua de miercuri, 2 august 1769, expediția lui Portolá a ajuns la marginile a ceea ce era acum Elysian Park și și-a instalat tabăra pe dealul Buena Vista, iar Fray Juan Crespi, impresionat de frumusețea văii, a botezat râul după biserica Sfântul Francisc, a cărui amintire o ducea cu el ca pe o cruce. Avea patruzeci și opt de ani și purta deja în el viermele morții, care se apropia încet, dar ori de câte ori viermele se stârnea în el, imaginea îngerilor din La Porziuncola acționa ca un antidot, dând morbiditatea la o parte și amintindu-i de viața veșnică și fericită care va urma. A denumit râul Los Angeles după îngerii lui Assisi și sfânta lor stăpână, iar peste doisprezece ani, când aici a luat naștere o nouă așezare, a fost botezată după numele întreg al râului, devenind El Pueblo de Nuestra Senora la Reina de los Angeles de Porciúncula, Orașul Stăpânei Noastre, Regina îngerilor din Bucătica de Pământ. Dar Orașul îngerilor era acum așezat pe o Bucată Foarte Mare de Pământ, se gândi India Ophuls, iar cei care locuiau acolo aveau nevoie de protectori mai puternici decât cei pe care îi căpătaseră, îngeri de categoria întâi și din trupele speciale, îngeri obișnuiți cu violența și haosul din orașele gigant, îngeri duri de Los Angeles, nu din categoria mică, slăbuță, efeminată, bună-dimineața-soare-bună-dimineața-păsări, iubire-și-pace, piși-Assisi.

Asasinarea ambasadorului Maximilian Ophuls era deplânsă peste tot în lume. Guvernul francez își exprimă oficial întristarea provocată de dispariția unuia din ultimii eroi supraviețuitori ai Rezistenței, iar presa franceză relua dramatic povestea cu zborul avionului Racer Bugatti. Conducerea fărâmițată și măcinată de lupte interne a Indiei s-a unit pentru a-1 elogia pe Max ca pe un adevărat prieten al țării, dedicat unei „destinderi onorabile a relațiilor indo-pakistaneze”, iar scandalul care îi pusese capăt carierei diplomatice abia dacă a fost menționat. Au transmis condoleanțe Casa Albă și comunitatea serviciilor secrete ale Statelor Unite. La fel cum i se întâmpla în film omului invizibil, moartea îi dădu iar lui Max starea de vizibilitate aproape deplină, scoțând de sub restricțiile secretului de serviciu J94 multe detalii ale vieții sale. Necrologurile lungi și elogiile înflăcărate dezvăluiră îndelungatele servicii pe care le adusese țării sale din interiorul lumii invizibile în timpul ultimei cariere tainice pe care o avusese, aceea de agent secret șef în Orientul Mijlociu, în zona Golfului, în America Centrală, Africa și Afganistan. La trei ani după penibilul sfârșit al misiunii de la New Delhi s-a considerat că își ispășise păcatele, că retragerea temporară a oricărei puteri îl purificase, astfel că i s-a oferit șansa de a lucra într-o nouă poziție. Postul de șef al serviciilor de antiterorism din Statelor Unite, pe care Max l-a deținut mult mai mult decât oricine altcineva, sub câteva administrații diferite, era unul de rang ambasadorial, dar nu era menționat niciodată în public. Persoana care deținea postul nu putea fi numită, iar acțiunile sale nu erau publicate în presă. Aluneca doar de-a

lungul și de-a latul globului, ca o umbră, prezența fiindu-i reperabilă doar prin influența pe care o avea asupra acțiunilor celorlalți. India Ophuls crezuse că în ultimii ani se apropiase de tatăl ei, dar află acum despre un alt Max, unul despre care acel Max pe care îl știa ea nu îi vorbise niciodată, Max, funcționarul ocult în slujba intereselor geopolitice ale Americii – Tatăl dumneavoastră și-a servit țara în niște zone fierbinți, a înotat pentru America în niște ape destul de tulburi – Max Invizibilul, ale cărui mâini se prea poate să fi fost, sigur erau, trebuiau să fie, nu-i așa, mânjite cu o cantitate oarecare din sângele vizibil și invizibil al lumii.

Ce era atunci dreptatea? Jelindu-și părintele măcelărit, țipa ea oare (nu plânse) după un om vinovat? Shalimar asasinul să fi fost de fapt mâna dreptății, călăul trimis de vreun tribunal invizibil, era sabia lui sabia dreptății, justiția își spusese cuvântul împotriva lui Max, se dusese la capăt vreo sentință ca răspuns la crimele neștiute, neînregistrate, nevăzute ale puterii sale, pentru că sângele cerea sânge, ochiul cerea ochi, și câți ochi scosese tatăl ei prin acțiunile lui directe sau indirecte, unul sau o sută sau zece mii sau o sută de mii, câte cadavre trofeu, ca niște capete de cerbi, îi împodobeau pereții tainiței?

Cuvintele bine și rău începură să se sfărâme, să își piardă înțelesul, și era ca și cum Max era omorât din nou, asasinat de vocile care îl preamăreau, ca și cum acel Max pe care îl știa ea era descompus și înlocuit de acest alt Max, acest străin, această clonă care se mișca prin deserturile în flăcări ale lumii, în parte traficant de arme, în parte mânuitor de destine, în parte terorist el însuși, aranjând viitorul, singura monedă mai valoroasă decât dolarul. Fusesse un speculant în valuta cea mai puternică și mai puțin controlabilă, fusesse atât manipulatorul, cât și binefăcătorul, atât filantropul, cât și dictatorul, atât creatorul, cât și distrugătorul, cumpărând sau furând viitorul de la cei care nu mai meritau să-1 aibă în stăpânire și vânzându-1 celor care aveau să fie de folos în el, afișând zâmbetul mortal și fals al puterii în fața hoardelor hămesite după viitor ale planetei, în fața doctorilor ei ucigași, a paranoicilor ei luptători sfinți, a înalților ei preoți gata de luptă, a afaceriștilor miliardari, a dictatorilor nebuni, a generalilor, a politicienilor corupți, a ucigașilor plătiți. Fusesse un dealer ce făcuse trafic cu periculosul narcotic halucinogen al viitorului, oferindu-1 la un anume preț dependenților pe care el îi alesese, cohortelor reptiliene ale viitorului pe care țara sa le alesese pentru sine și pentru ceilalți. Max, necunoscutul ei tată, servitorul robotizat și invizibil al puterii amurale și arogante din țara sa de adopție.

Telefoanele îi sunau, dar ea nu răspundea. Interfonul bâzâia, dar ea nu deschidea. Prietenii îi erau îngrijorați, îi lăsau mesaje urgente și alarmate pe robot, își strigau îngrijorarea de jos, de pe trotuarul de sub balconul ei, Hai, India, deschide, ne bagi în sperieți! dar ea își păstra

apărătoarele la post, apărătoarele fiind Olga Volga și perechea de polițiști care îi păzeau etajul în schimburi de câte două ore, Fără vizitatori, le spunea ea, alungându-și prietenii din ce în ce mai furioși. Scumpa ei prietenă, care se ocupa cu recrutarea managerilor pentru poziții de înaltă responsabilitate, o italiancă cu gesturi largi și suferind de boala datului cu bâta în baltă, îi trimise un email care exprima exasperarea generală: OK, draga mea, ți-a murit tatăl, foarte bine, e trist, recunosc, nici o îndoială, dar ce, ai degând să ne ucizi și pe noi, murim de îngrijorare, câte cadavre vrei să ai pe conștiință? Dar nici indivizii cei mai apropiați nu îi mai păreau reali, nici măcar prietenul ei, producătorul de film, care tocmai supraviețuise unui atac de cord la vârsta de treizeci și opt de ani și care acum, însănătoșit, începuse să le recomande entuziast tuturor colegilor operația de cvadruplu bypass, nici măcar prietena și antrenoarea ei personală, ale cărei ouă făcuseră copii pentru alte patru femei, dar care nu avea nici un copil al ei, nici măcar prietenul ei (și fost iubit), managerul unei formații care își schimba numele în fiecare zi, în timp ce el tot semna contracte cu companii independente ce dădeau imediat faliment, așa că trupa își dobândise o reputație nefericită de piază-rea, nici măcar prietena ei, care se despărțise de soț pentru că acesta s-a enervat când ea s-a plâns de sforăitul lui, nici măcar prietenul ei, care și-a părăsit soția pentru un bărbat cu același nume, nici măcar tolmacul de prieten care tocmai pierdea o avere făcută din internet, nici măcar prietenii ei faliți, care erau dintotdeauna faliți, nici măcar cameramanul ei, sunetistul, contabilul, avocatul, psihoterapeutul – toate acestea erau povești la care nu se putea raporta acum, ea fiind singura persoană pe care o simțea reală și, în afară de ea, tatăl ei mort și asasinul. Iar când era în ring cu instructorul ei, Jimmy Fish, și el părea pentru scurt timp real.

Fish era un bărbat de vârstă mijlocie, îndesat, cu păr des, de italian, vopsit negru, cu burtă, dar cu o față încă arătoasă, stil Marciano cu nasul turtit, și lovea mai slab decât putea, ceea ce nu însemna că pumnii lui nu dureau. Prima dată când a lovit-o – în stomac, evitându-i sânii – a fost foarte șocată și ușor înspăimântată, dar a rămas calmă, gheața nu i s-a topit în vene, și câteva clipe mai târziu îi aplică niște lovituri rapide cu stânga în bărbie, având satisfacția să-i vadă ochii aprinzându-i-se de mânie, iar pe el încercând să se stăpânească. Jimmy ceru o pauză. Amândoi respirau greu.

— Ascultă, îi zise el, ești o femeie frumoasă. Nu îți dorești să stric ceva ce n-o să mai poți repara.

Ea înălță din umeri.

— Din câte văd, îi răspunse, tu ești ăla care a încasat o serie de pumni în figură de la o femeie.

El dădu trist din cap și îi vorbi mai rar, ca un părinte.

— Nu ești atentă, îi zise el. Am luptat la categoria semigrea. Asta ca să știi. Am luptat. M-am urcat în ring cu oameni cu care nici nu vrei să-ți imaginezi cum e să fii în ring, nici măcar cât să ridici pancarta pe care scrie în ce rundă ești.

Crezi că te poți pune cu mine? Draga mea, eu sunt luptător profesionist. Mă urmărești? Tu nu ești decât o amatoare. Nu mă face să te lovesc. Dă-mi voie să-mi pun înapoi apărătoarele, ca să te poți antrena bine. Lucrează-ți trupul ăla pe care-1 ai, fiindcă e o avuție națională. Folosește ce ți-a dat Dumnezeu și lasă fanteziile. Crezi că mă lupt cu tine aici?

Iubito, tu nu te poți lupta cu mine. Dacă te lupți cu mine, ești moartă. Așa că fii atentă! Nu-i de joacă! Nu faci parte din familie. Ești civil. Ești Kay Corleone. Nu te poți pune cu mine.

Ea își atinse mânușile de ale lui și se dădu înapoi, reluându-și fandările, târșăitul și eschivele.

— N-am nimic să-ți spun, zise ea. Nu vin aici ca să stau la taclale.

Ucigașul tatălui ei era soțul mamei ei. Ancheta scosese la iveală acest lucru imens, atotlămuritor și devastator. Crima, care păruse la început una politică, se dovedea a fi de natură personală – în măsura în care mai putea exista ceva personal. Asasinul era profesionist, dar din ecuație puteau fi scoase, cu un grad mare de certitudine, consecințele deciziilor politice ale Statelor Unite în Asia de Sud și ecourile acestora în camerele labirintice ale minții paranoice a jihadului, precum și alte variabile geopolitice similare. Situația se simplificase, devenind familiară: soțul încornorat și acum răzbunat, craiul dezonorat și acum aproape decapitat, amândoi încleștați într-o ultimă îmbrățișare. Motivul era și el unul convențional. Cherchez la femme. India află numele adevărat al ucigașului, care aducea mai mult a pseudonim decât pseudonimul pe care-1 folosise, iar rapoartele confirmau și numele soției lui, numele mamei ei, pe care India îl știa deja, pentru că îl găsisese într-un număr vechi din Indian Express, păstrat pe o microfîșă la biblioteca de periodice a Muzeului Britanic, în Colindale. Nici tatăl Indiei și nici femeia cu care trăise ea în copilărie nu menționaseră vreodată acest nume – nici măcar o singură dată într-un sfert de secol. Tatăl ei se referise o singură dată, din greșeală, la iubita lui folosind numele rolului ei cel mai mare*

Anarkali, iar India, care se uita la el cum se uită copiii singuri la părinți, la mamele și la tații lor, văzu cum pe chip îi trece acea expresie pe care o avea numai când se gândea la mama ei moartă, o expresie în care dorința lui nestinsă pentru tânăra dansatoare se împletea cu rușinea, cu nostalgia, dar și cu ceva mai întunecat, poate o premoniție a morții, o intuiție a felului în care se va sfârși această variantă a poveștii lui Anarkali. Cât despre femeia care nu îi era mamă, femeia cu care locuise când fusese mică, în rarele ocazii când această femeie era silită de întrebările Indiei să facă aluzie la mama naturală a fetei, folosea

termenul de amantă, amanta tatălui tău, iar când insistența Indiei o irita, spunea pe un ton categoric Nu vom vorbi despre ea. Dar acum se întorsese roata și numele acelei femei nu mai era rostit niciodată, cel puțin nu de India, pe când Bhoomi, cunoscută și drept Boonyi Kaul Noman, călătorea pe lungimile de undă ale planetei prin intermediul, să zicem, CNN-ului.

Ofițerii de elită ai Forțelor Speciale, ușor dezgustați de felul în care cazul luase această turnură înspre banal, pasară responsabilitatea anchetei secției de Omucideri, cei care se ocupau de eliminări obișnuite, non-terroriste, așa că alți doi detectivi, locotenentul Tony Geneva și sergentul Elvis Hilliker, niște bărbați cu ochi triști și multe ore de serviciu în spate, veniră să cerceteze locul crimei, dar nu binevoiră să o informeze pe India cum progresa căutarea celui la care ea încerca acum să se gândească folosind numele de „Noman”.

Se prea poate să fi existat vreun material secret pe care îl țineau pentru ei înșiși, dar de oferit n-au oferit decât afirmații banale, clișeizate, de genul urmărirea se intensifică, doamnă, și fragmente de fapte inutile, Și-a ales cu grijă ziua și și-a luat un schimb de haine în portbagajul mașinii, am găsit lucrurile mănjite acolo, zisese locotenentul Geneva, iar sergentul Hilliker adăugase, A abandonat mașina doar la câteva cvartale mai jos, înspre est, pe strada Oakwood, lângă Crescent Heights, și dacă e pe jos, în orașul ăsta îi va fi greu să nu fie observat, iar dacă încearcă să-și facă rost de o mașină, îl avem în colimator, așa că îl vom prinde, doamnă, să nu aveți nici o îndoială, aici nu suntem în India, suntem la noi.

Ea deduse din vorbele lor că erau presați de superiorii lor și că trebuiau să pară eficienți. (Când folosi inocent cuvântul superiori ca să-i descrie pe șefii lor de la Primărie, cei doi detectivi avură multe de spus, ba chiar dobândiră un soi de volubilitate. Nu sunt superiorii noștri, doamnă, sunt ofițeri de rang mai înalt, atâta tot, o dojeni locotenentul Geneva, iar sergentul Hilliker adăugă vehement, Ceea ce nu îi pune deasupra noastră. Mai nou toată lumea era sensibilă. Toată lumea avea un vocabular de vânzare. Cuvintele deveniseră la fel de dureroase ca și pietrele sau bețele – sau poate pieile deveniseră mai subțiri. India dădu vina pe stratul de ozon, își ceru scuze și schimbă subiectul.) Moartea lui Max era o poveste grasă, așa că aveau pe cap o grămadă de comisari, publicul de la televizor era și el nerăbdător, își dorea imaginile imediat, preferabil cu împușcături sau cu o urmărire cu mașini ca la cinema, filmată din elicopter, sau, dacă nu altceva, măcar ocazia de a-1 privi îndeaproape pe criminalul capturat, cu cătușele puse, părul încălcit și îmbrăcat în salopeta portocalie sau verde sau albastră, de închisoare, cerând să fie omorât prin injecție letală sau acid cianhidric, pentru că nu mai merita să trăiască.

N-avea cum să știe dacă o arestare era iminentă, pentru că nu era bine plasată în circuitul informației. Dar adevărul – adevărul imposibil, adevărul care în acest moment i se părea mai mult decât un pic dement, adevărul pe care nu îl putea împărtăși cu nimeni și care, în consecință, o izola cu totul de oamenii care țineau la ea – adevărul smintit și alienant era că ea știa despre fugăr lucruri de care poliția habar nu avea și asta pentru că începuse să îi audă vocea în cap. Sau nu tocmai o voce, ci o transmisie imaterială nonverbală, ca un soi de scârțâit sălbatic, plin de paraziți și contradicții interne – ură și rușine, căință și amenințare, blesteme și lacrimi – ca un vârcolac urlând la lună. Nu i se mai întâmplase așa ceva și, în ciuda abilității sale de a avea viziuni, ce se mai manifesta din când în când, se înspăimântă de această manifestare auditivă, de această transformare a ei într-un medium pentru cei vii. Se încuie în apartament și stătu în beznă, îndoindu-se de propria sănătate mintală, până ce, încet-încet, începu să accepte ceea ce se întâmpla. Bolboroseala urlată, arțăgoasă și incontrollabilă din capul ei era strigătul unui suflet zbuciumat, al unui om într-o stare de groază exaltată. O fi el profesionist, se gândi ea, dar de data asta nu reacționează profesionist. De data asta ceva l-a dezaxat. Lovitura asta n-a dat-o cu sânge rece. Asta a fost fierbinte.

Îi caut pe ambasadorul Max și numele meu e Shalimar clovnul. Propoziția cu care ucigașul se prezentase și își numise prada, citată de unul dintre paznicii de pe Mulholland Drive, ajunsese cumva în presă, iar India se tot gândise la ea, încercând să-i dezlege misterele. Ce însemna. Era soțul mamei ei. Ce trebuia ea să facă cu o informație atât de puternică. Acum înțelegea la ce se holbase el în acea primă zi, ziua ei de naștere: văzuse în ea ceea ce ea, una, nu putea să vadă, ceea ce instinctele ei de supraviețuire, mecanismele ei intime de apărare o împiedicaseră să vadă. O regăsise în ea pe mama ei, iar acum aceea mamă din interiorul ei îi auzea înnebunitul țipăt mut.

Se duse în dormitor, își dădu jos hainele și își examina trupul în ușile cu oglinzi ale dulapurilor, îngenunchind pe pat, întinzându-se, aplecându-se, încercând să vadă în acea formă dezbrăcată ce văzuse el în ea complet îmbrăcată, străduindu-se să vadă dincolo de părțile ce-i aminteau de tatăl ei și s-o găsească pe femeia pe care nu fusese niciodată în stare s-o vadă. Fața mamei ei începu să i se formeze încet în minte, estompată, neclară, vagă. Însemna ceva. Un dar de la asasin. Îi luase tatăl, dar îi era înapoiată mama. Se înfurie dintr-odată. Îi urlă turbată, goală, cu ochii închiși, de parcă ar fi fost în mijlocul unei ședințe de spiritism. Povestește-mi despre ea! strigă India. Povestește-mi despre mama mea, care a vrut să se întoarcă la tine, care a fost pregătită să renunțe la mine, care m-ar fi părăsit pentru tine dacă n-ar fi murit mai înainte. (Acest crâmpei nemilos de informație îi fusese împărtășit cu mult timp înainte de femeia care nu îi era mamă, femeia care nu îi dăduse

viață, dar îi dăduse numele, nume care nu îi plăcea.) Povestește-mi, strigă ea, despre mama care te-a iubit pe tine mai mult decât pe mine.

Un gând neașteptat îi veni în minte: Trăiește încă. Poate că tot ce mi-au spus despre moartea ei a fost o minciună, iar ea e încă în viață. Unde e, întrebă ea vocea din capul ei. Asta a vrut, să-i fie omorât iubitul, să îi permită soțului ei să-și spele onoarea ucigându-l pe bărbatul pentru care ea îl părăsise. Ea te-a trimis să faci asta. Cât de tare trebuie să mă urască dacă m-a abandonat și apoi a pus ca tata să fie ucis.

Cum e. Întrebă despre mine. I-ai trimis fotografii de-ale mele. Vrea să mă vadă. Știe cum mă cheamă. Mai trăiește.

Dorința de a-l înțelege pe asasin se luptase cu poftă mai răzpunătoare. O parte din ea credea că a lua viața cuiva nu era niciodată un act banal, că trebuia să fie întotdeauna ceva profund, și voia să aibă această convingere chiar și într-o epocă a măcelului permanent, în niște vremuri primitive în care niște idei impuse cu greu – primatul individului sau sfințenia dreptului la viață – mureau sub grămezi de cadavre, îngropate sub minciunile războinicilor și ale preoților, iar această parte a ei dorea să afle în amănunt toate motivele, nu ca să scuze fapta, dar cel puțin ca să înțeleagă, să-l cunoască pe celălalt, pe cel care îi schimbase existența într-un mod atât de radical. Însă pentru o altă parte din ea, poate chiar una mai mare, amintirea tatălui ei prăbușit în sânge era singura informație de care avea nevoie. Ce era dreptatea? Oare lucrurile trebuiau înțelese înainte de a judeca și a da sentințe? îl înțelesese pe bărbatul pe care îl ucisese? Iar dacă își imagina că da, îi scuza asta acțiunile? Și aducea cu ea această înțelegere și dreptatea? Nu, își spusese ea, înțelegerea și dreptatea nu aveau nimic în comun, la fel ca și căința și iertarea. Un om care înțelegea putea fi în același timp nedrept. O femeie putea să-l vadă pe ucigașul tatălui ei căindu-se, căindu-se cu adevărat, și tot să nu fie în stare să ierte.

El n-avea nici un fel de răspunsuri pentru ea. Era neterminat, contradictoriu, învăluit în nori de furtună. Era un animal hăituit, trăind într-o răpă, ca un coiot, ca un câine.

Era înfometat și îi era sete. Era tot numai venin și sânge. Eși mama aici, îl întreba ea încontinuu. Ai adus-o cu tine, te așteaptă pe undeva, ascunsă în vreun motel ieftin de pe autostradă, ca să sărbătorească moartea tatălui meu. Ce faci ca să sărbătorești crimele astea, bei până nu mai știi de tine, nu, n-ai voie să bei, sau faci sex, așa îți eliberezi încântarea brutală, sau te rogi, tu și cu mama mea, îngenuncheați amândoi și vă loviți frunțile vesele de podea. Unde e, dumă la ea, lasă-mă să o privesc în ochi. Ea trebuie să mă privească în ochi. Mi-a dat drumul, nu s-a uitat deloc înapoi, dar acum trebuie să mă privească în față. E aici, nu-i așa. Nu ar pierde o asemenea ocazie. E aici, într-un motel cu firme de neon, așteptând. Ea te-a rugat să-i tai capul. L-a vrut decapitat, dar el a fost prea tare pentru tine, nu ți-a dat această

satisfacție. Capul i-a stat pe umeri și ți-a zădărnicit planurile obscene, atacul împotriva umanității. Unde e. Dacă ea te-a trimis, trebuie să mă privească în ochi.

Povestea asta nu s-a terminat. Eu sunt încă aici. Trebuie să te răfuiești și cu mine. Am să-ți cer socoteală. Sângele va fi răzbunat cu sânge. Mai devreme sau mai târziu va trebui să dai ochii cu mine.

El n-avea nici un fel de răspunsuri pentru ea. Se estompă ca un vis. Tăcerea bruscă din capul ei era ca un furt. Preț de o clipă India nu putu respira și găfâi astmatic, încercând să tragă aer în piept. Apoi plânse. Își aruncă fața în pernă și vărsă primele lacrimi de la moartea tatălui ei, plânse timp de trei ore și șaptesprezece minute fără oprire, iar apoi căzu într-un somn adânc, din care n-a mai fost trezită decât cincisprezece ore și un sfert mai târziu, de către Olga Simeonovna, care deschisese ușa cu cheia de rezervă și intrase însoțită de un spectru al trecutului. Coruri îngrămădite o înconjurară în vise, dar visele nu erau înspăimântătoare, erau delectabile, se uita la ele ca la filme și când se trezea, le uita. India Ophuls nu mai avea nevoie de coșmaruri. Lumea reală era suficient de coșmarescă.

Corul de bătrâne bărfitoare în sutane se învârtea în jurul ei în sensul acelor de ceasornic, jelind ușor. Ah, prințesa orfană, ce va face ea acum, e un pic nebună, credem noi, o fi având ea toți banii din lume, dar ăia n-or să-i răscumpere tot ce-a pierdut, e doar un om ca noi toți, ceilalți, va trebui să accepte acest lucru, va trebui să revină cu picioarele pe pământ. Ne temem că se gândește să se răzbune teribil, dar ai grijă, prințeso, ai grijă', acest individ e un răufăcător, soiul cel mai rău, și nici măcar nu faci parte din familie, nu te poți pune cu el, ești Kay Corleone. În jurul primului cerc, al corului văduvelor, putu vedea un al doilea cerc, mișcându-se în sens contrar acelor de ceasornic, un cerc de trunchiuri flasce și nefericite, cele ale ofițerilor de poliție cu burți mari, elita demnă de Chippendales cu trupuri tari dispăruse, lăsând în urmă acești indivizi gen Tony și Elvis de vârstă mijlocie, Ne apropiem, doamnă, scandau ei, a fost văzut în mod sigur pe Ventura Boulevard, zilele îi sunt numărate, mmm, mmm, o identificare sută la sută într-un magazin de computere din Pico, poate să fugă, doamnă, dar nu se poate ascunde, avem informații despre un vagabond în Nichols Canyon, informații despre un vagabond ce dă târcoale pe lângă Woodrow Wilson, informații despre un vagabond pe Cielo Drive, mmm, mmm, e doar o chestiune de timp. Și din nou femeile în sutană își înălțară vocile, Dreptatea n-ar avea sens fără nedreptate, intonară ele mai întâi, iar apoi, Dreptatea e luptă. Războiul ne face ceea ce suntem. Chiar dacă dormea, îl recunosc pe Heraclit vorbind prin intermediul cuvintelor văduvelor -

Heraclit, Marele Buddha, poetul pierdut al înțelepciunii frânte, pe jumătate filosof, pe jumătate prezicător, ce ieșea bolborosind la suprafață de pe vremea când India citea astfel de lucruri, vremurile când citea, ca

să-și aducă și el contribuția lui de doi bani. Iar acum dincolo de cotoroașele din Orient și polițiștii cu pielea lăsată zări un al treilea cerc, un cerc exterior format din prietenii ei, care se mișcau în sensul acelor de ceasornic, ca și bătrânele, și care cântau cu niște voci electronice, ca de roboți, un cântec tânguitor și implorator, întoarce-te, cântau prietenii ei în armonii de tinichea, iubito, întoarce-te. Prietenii ei cântau hitul acela de demult al formației Equals, Oh, vino, te rog! întoarce-te. Sunt în genunchi!

Întoarce-te. Iubito, întoarce-te.

Olga Simeonovna o scutura.

— Trezește-te! îi zise Olga Volga. Și să nu-mi spui că n-ai chef de musafiri, pentru că acum e altceva, da? Iată vestea cea bună. Iat-o pe mama ta, care a traversat un ocean și un continent ca să fie alături de fiica ei în vremuri de restriște.

Trezește-te, India, te rog! A venit mama ta.

Se întreba dacă toate astea făceau parte din vis. Nu, era trează, palpitațiile din pieptul ei n-aveau cum să fie un vis.

Agitată, se întoarse spre Olga și o văzu pe femeia de șaptezeci de ani, îmbrăcată în pantaloni, care stătea în spatele ei, puțin într-o parte, cu părul ca o căpiță căruntă și neîngrijită, sub care s-ar fi putut ascunde liniștit un șobolan. Pumnul dezamăgirii o lovi pe India în plin. Se întoarse și își trase cuvertura peste cap, ignorând încruntarea de părinte abandonat a Olgăi – Olga, pentru care, în ciuda felului în care vorbea despre copilele ei plecate, o îmbrățișare dintre o mamă și o fiică separate demult era o fantezie foarte dragă inimii ei.

— Ha! Ce bun venit călduros, nimic de zis! o certă Margaret Rhodes. S-ar putea să nu-ți convină, draga mea, dar – ha-ha-ha! – e adevărat, a sosit scumpa ta mamă.

Șoboletta, scumpă Șoboletta. Peggy Rhodes se întorsese în Anglia cu o fetiță în brațe și o privire pe chip ce împiedica pe toată lumea să o întrebe de soțul ei sau să-i rostească măcar numele lepădat. Copilul adoptat a fost botezat India Rhodes și, cum toată lumea știa despre munca de la orfelină a mamei ei, n-a fost nevoie să îi explice proveniența.

Adevărul ei de Rumpelstiltskin – că se descotorosise de soț și luase în loc copilul din flori – era atât de ciudat, încât nimeni nu-l bănuia. II făcuse pe Max să jure că va păstra secretul, să renunțe la toate drepturile și îndatoririle de părinte și să nu se apropie nici de mamă, nici de copil. Făcea curățenie după el, îi spusese ea, și n-avea nici un chef ca el să întoarcă iar lucrurile pe dos. Lăsându-și rușinat capul în piept, el nu protestă. Încercă să-și exprime sentimentele.

— Nu-ți cere scuze, pentru numele lui Dumnezeu! zise ea. Crezi că o scuză poate să repare ce ai făcut?

Asta îl reduse la tăcere. Timp de șapte ani dispăru din viața ei.

Singurii oameni care mai știau cum stăteau de fapt lucrurile erau părintele Joseph Ambrose, al cărui Orfelinat Evangalactic depindea financiar de generozitatea lui Peggy Rhodes, și proxenetul Edgar Wood, care, în mod tragic, a fost lovit de o mașină pe un drum de țară din Long Island la cincisprezece luni după întoarcerea de la New Delhi și a fost ucis pe loc. Peggy nu s-a mai întors în Statele Unite. Și-a cumpărat o casă în Londra, pe Lower Belgrave Street, SW1, de la o doamnă austeră, care dorea să scape de permisivitatea societății londoneze de la sfârșitul anilor '60 și care emigra în Spania falangistă, în căutarea unei țări cu ceva mai multă disciplină. În anii care au urmat Șobolanul Gri a devenit un personaj extrem de temut pe stradă, rățoindu-se la copiii gălăgioși care se jucau pe trotuar, plângându-se de lipsa de prospețime a produselor de la aprozar, chemând poliția când zarva de la Plumber's Arms, barul de vizavi, devenea prea mare, bătând la ușile vecinilor ca să-i acuze că îi blocau țevile cu tampoane aruncate în toaletă și refuzând să le accepte explicațiile, conform cărora proprietatea lor nu avea țevile de scurgere comune cu ale ei.

Începu să poarte haine de bărbați: pantaloni de catifea și cămăși albe de in. Își ciopârțea părul sârmos și îl lăsa să-și facă damblaua. Când era sezon, mergea la vânătoare de potârniche și împușca un mare număr de păsări. Fuma din greu, bea scotch cu apă minerală, ajunse să joace golf profesionist și se lăsa în voia plăcerii jocurilor de noroc, petrecând multe seri la clubul Clermont din Berkeley Square, unde se arăta pasionată de bacara și chemin de fer. Știa că divorțul distrusese ce era feminin în ea, dar nu întreprinse nimic ca să repare ceea ce se stricase. În ciuda celor făcute, în ciuda eforturilor de a dobândi un copil, în ciuda bizareriei acțiunilor ei, deveni o mamă indiferentă și neglijentă, a cărei relație cu fiica sa adoptivă era în cel mai bun caz vagă, și începu să creadă că făcuse o greșală teribilă, pentru că ori de câte ori se uita la fiica ei adoptivă, își vedea întruchipată în ea umilința, îi vedea pe Max și Boonyi făcând dragoste, vedea sămânța soțului ei croindu-și drum spre oul disperat și fără scrupule al amantei. Așa că Indiei i se aduseseră o serie de doici (dintre care niciuna nu rezistă mult, pentru că Peggy Rhodes devenise un stăpân coleric) și, în consecință, începu să se sălbăticească.

La vârsta de șapte ani fetița deveni deja un copil problemă, o scandalagioaică sălbatică și bătăușă care părea uneori o creatură posedată de demoni, dar și posesoarea unei mușcături teribile, care îi provocase cel puțin o rană serioasă unei colege de la exclusivista școală primară din Chelsea la care mergea. A fost în pericol să fie exmatriculată de două ori pentru „comportament inacceptabil”, însă cum văzu asta, se schimbă imediat – și oarecum alarmant – adoptând pentru prima dată atitudinea de ființă stăpânită și disciplinată care avea să-i devină deghizarea esențială pe parcursul întregii vieți. Deveni solemnă, calmă,

pașnică, iar transformarea le înspăimântă pe colegele ei până la venerație, dându-i farmecul electrizant al unui lider. Masca nu îi alunecă decât o singură dată, chiar înainte de cea de-a șaptea aniversare, când o atacă pe bruta școlii, o namilă sadică de unsprezece ani pe nume Helena Wardle, lovind-o în ceafă cu o piatră mare și gri.

Helena le era cunoscută celor ce lucrau acolo drept o fată cu un comportament deseori violent și care avea obiceiul să-și acuze victimele că s-au luat de ea înainte ca ele să apuce să o acuze, așa că atunci când fata fugi la administratoarea școlii cu capul spart, India pretinse că Helena căzuse și se rănise singură. A fost crezută, mai ales că minciuna i-a fost susținută de câteva colege, care o urau pe Helena Wardle la fel de tare ca și ea.

N-aveai cum să nu-i observi părul negru, tenul neenglezesc și absența oricărei urme de asemănare cu Peggy Rhodes. Cu trei zile înainte de a împlini șapte ani tulburata copilă află că fusese adoptată, descoperire făcută după ce își luase inima în dinți și întrebase, în urma campaniei de bârfe lansate de victima ei. În momentul în care se văzu prinsă la înghesuială, Peggy Rhodes se înroși violent, dar îi dădu Indiei un soi de răspuns. Îmi pare rău, îi spuse Șobolanul Gri, dar, hmm, hmm, nu-i știu numele femeii care te-a născut.

Fir-ar să fie! Cred că a murit la scurt timp după ce te-a născut. Identitatea tatălui tău este, de asemenea, neconfirmată. Trebuie – ha? Da? – să încetezi cu întrebările de genul ăsta. Eu sunt mama ta. Am fost mama ta din prima ta zi de viață. N-ai altă mamă și nici alt tată, nu mă ai decât pe mine, mi-e teamă și m-am săturat naibii de întrebările astea! Așa că India era întemnițată într-o minciună, departe de adevăr, ținută captivă într-o ficțiune, iar în ea zbuciumul creștea, se zbătea un spirit neliniștit, ca un șarpe gigantic, încolăcit, ce se agita pe fundul mării.

Evenimentul care a destrămat însă gogoșa minciunii în care trăia s-a întâmplat în noiembrie 1974, când pe Lower Belgrave Street, în casa de la numărul 46, a avut loc o crimă sângeroasă și scandaloasă. Un aristocrat englez, pe numele său lord Lucan, care se despărțise de soția sa, Veronica, și trăia de unul singur, a intrat în casa familiei în seara de 7 noiembrie, cu o glugă pe cap, și a omorât-o în subsolul clădirii pe guvernanta copiilor săi, doamna Sandra Rivett, confundând-o, probabil, în întuneric cu soția lui. Apoi s-a dus sus și, în ciuda prezenței în casă a celor trei copii mici ai săi, a atacat-o violent pe Lady Lucan, băgându-i trei degete înmănușate pe gât și încercând apoi s-o sugrume, să-i scoată ochii și să îi crape capul. Deși era o femeie mică, ea a reușit să îl apuce de testicule, a strâns tare și, profitând de faptul că el s-a chircit de durere, a scăpat. A țâșnit în stradă și a dat buzna în Plumber's Arms, strigând „Mă omoară!” Lordul Lucan a reușit să o șteargă, și-a abandonat mașina în portul Newhaven și nu a mai fost văzut niciodată.

A lăsat în urmă câteva însemnări pentru prieteni, multe dintre ele cu conținut financiar, și câteva datorii acumulate la jocurile de noroc.

John Bingham, „Lucky” Lucan, era cel de-al șaptelea conte din familie. Al treilea conte Lucan își dobândise o reputație proastă cu vreo sută douăzeci de ani în urmă. În timpul Războiului din Crimeea el a fost cel care a ordonat catastroficul asalt al brigăzii de cavalerie ușoară. Asta se întâmpla în timpul bătăliei de la Balaclava. Ca o curiozitate, gluga de 408 lână purtată de stră-stră-strănepotul său ucigaș, asemănătoare celei purtate de schiori, era cunoscută și sub numele de balaclava.

În dimineața de după aceste evenimente un ofițer de poliție a sunat la ușa familiei Rhodes și a întrebat dacă auzise cineva ceva ciudat în noaptea de dinainte. India dormise, iar Peggy Rhodes a spus că nu auzise nimic. Când povestea a ajuns în paginile ziarelor de seară și toată lumea a știut că lordul Lucan scăpase și se pusese la adăpost, India s-a întrebat cum de nu observase Peggy nimic, având în vedere faptul că fusese o seară neobișnuit de caldă, ferestrele de la camera de zi fuseseră larg deschise și, în fond, Plumber's Arms era chiar vizavi. Mai târz. Iu cei de la poliție s-au întors ca s-o întrebe pe Peggy dacă îl cunoscuse pe lordul Lucan, în calitate de membră a clubului Clermont, cunoscut pentru clientela sa de jucători pasionați.

— Nu, a răspuns ea. Îl știam din vedere, „iar nu mi-a fost neapărat prieten.

India o auzise deseori pe mama ei vorbind despre „amicii” ei Aspinall, Elwes și Lucky, dar cu toate acestea acum mințea în fața polițiștilor, oare de ce. Mai târziu a aflat că mama ei nu era singura mincinoasă din această poveste. Se credea că în clasele superioare se strânseseră rândurile pentru a-1 proteja pe unul de-al lor, în virtutea unei versiuni aristocratice a codului silician al tăcerii, omertă. Dar India a auzit-o pe Peggy bocind de zor în toiul nopții. John, o, John. Nu a tras nici o concluzie. Nu avea decât șapte ani. Câteva zile mai târziu poliția a dat o declarație oficială în care îi critica pe cei din grupul de apropiați ai lui Lucan pentru că nu ajutau deloc ancheta și arăta că tănuirea de informații într-un caz de crimă tot o infracțiune era, chiar dacă tănuitorii erau milionari și aristocrați. Dar India uitase deja cu totul de Lucky Lucan, pentru că la două zile după crimă Peggy Rhodes a venit în dormitorul ei în toiul nopții, cu ochii roșii de plâns, și i-a spus:

— Trebuie să-ți explic niște lucruri, da, da. Hm! Ha!

Lucruri pe care ar trebui să le știi.

Ai un tată. La o lună după ce Șobolanul Gri, cuprinsă de niște emoții inexplicabile, îi dăduse un nume tatălui său, Maximilian Ophuls stătea la ușa casei din Lower Belgrave Street, cu niște flori și o păpușă caraghioasă în mâini.

— Eu nu mă joc cu păpușile, i-a declarat solemn India, dezvăluind o mare parte din atitudinea lui Peggy față de ce însemna să fii părinte și din gustul ei în materie de jucării, îmi plac arcurile și săgețile și praștiile și săbiile și pistoalele.

Max s-a uitat foarte serios la ea și i-a vârat păpușa în mâini.

— Poftim, i-a zis el. Folosește-o pe post de țintă. N-are farmec dacă nu ai o țintă.

Apoi a ridicat-o în brațe și a îmbrățișat-o puternic, iar ea s-a îndrăgostit de el, la fel ca toată lumea. A așezat-o alături de el, pe bancheta din spate a unei mașini mari și argintii, și i-a spus șoferului să îi ducă repede la un restaurant elegant de pe malul râului. El avea șizeci și patru de ani și știa versurile cântecului, trimite-mi o vedere, dă-mi imediat de știre. Mă vei mai dori, mă vei mai hrăni.

— Ești un tătic foarte bătrân, nu? l-a întrebat ea când au ajuns la înghețată. Vei muri în curând?

El a dat din cap foarte serios.

— Nu, planul meu e să nu mor niciodată, a zis.

— Într-o bună zi tot o vei face, a protestat foarte serios India.

— Poate, a zis el. Poate când voi avea două sute șizeci și patru de ani și voi fi prea orb ca să o mai văd venind. Dar până atunci. Bah! Pocnesc din degete în fața morții, îi dau peste nas și apoi plesnesc din limbă.

Ea a chicotit.

— Și eu la fel, a zis, dar nu și-a putut pocni degetele.

Oricum, a adăugat apoi, și eu vreau să mor când voi avea două sute șizeci și patru de ani.

Până la sfârșitul zilei ajunsese să-și cuibărească nasul în gâtul ei și să găsească păsări acolo, iar ea învăța cuvintele de la „Alouette”, i se urca pe umeri, după care sărea pe spate și apoi o lua de la capăt. Când a adus-o înapoi la mama ei, Max s-a uitat în ochii Șobolanului Gri și i-a mulțumit, iar ea a știut că îi furase fetița, că de acum înainte fiica lui nu va mai fi a ei. Dacă sunt fiica lui, ar trebui să-i port numele, i-a spus fetița în seara aceea, iar Peggy Rhodes n-a știut cum s-o

4io refuze și așa s-a născut India Ophuls. Și mama mea, a zis fetița, învelită în cuverturi și cu o lampă care trimitea vârtejuri de-a lungul și de-a latul tavanului. Vreau să știu și despre mama mea. Chiar e moartă sau se ascunde, cum a făcut și tati. Peggy Rhodes și-a pierdut cumpătul. Cum, femeia aceea e moartă pentru toată lumea, e clar? Mmm?

Dar pentru mine a fost moartă și în timpul vieții. Și-a părăsit bărbatul și a încercat să-l fure pe tati și – bah! – a mai avut și copilul acesta, pe care era gata să-l abandoneze, și unde ai fi fost tu dacă n-aș fi avut eu grijă de tine? Avea de gând să te lase baltă, hmm, hmm, să se întoarcă de unde venise, și nu voia povara rușinii unui copil, nu voia

această rușine – vezi tu – legată de tine. Iar apoi s-au ivit complicații și, hmm, a murit. Din ce cauză a murit? Unde se întorcea acasă? La întrebările astea nu mai răspund. Dar chiar nu i-a plăcut de mine? N-are importanță. Ea nu te-a ales, eu însă da. Dar, mami, cum o chema pe mama? Eu sunt mama ta. Nu, mami, pe mama mea adevărată. Eu sunt mama ta adevărată. Noapte bună.

După care Max a dispărut iar din viața ei.

— Mi-e teamă că așa e el, i-a spus Șobolanul sec. Știu că e tatăl tău, dar trebuie să înțelegi, hmm. E genul care activează noaptea.

Iar când în cele din urmă apărea, de ziua ei sau în dimineața de Crăciun, erau lucruri pe care nu le spunea, lucruri despre care nu vorbea, așa că i-au trebuit aproape zece ani ca să înțeleagă războiul ascuns dintre femeia cu care locuia și pe care începea s-o urască și tatăl pe care abia îl cunoștea, dar îl iubea din toată inima. Nu l-a înțeles niciodată până nu i-a salvat viața. Max n-o vorbea niciodată de rău pe Peggy și chiar când India îl implora, nu trăda secrete pe care Șobolanul nu le voia dezvăluite, conștient că permisiunea să-și vadă fiica depindea de acceptarea condițiilor feroce ale Șobolanului, dar mult timp India l-a acuzat pentru absențele și tăcerile lui, iar furia față de el o afecta mai puternic decât antipatia față de femeia cu care locuia, pentru că el era cel care putea fi iubit și pe el voia să-l vadă în fiecare zi, ca să râdă cu el și să sară de pe el și să meargă împreună cu el în mașini rapide și să-și împuște păpușile și să-l îmbrățișeze și să-l sărute și să-l iubească. N-a înțeles că femeia cu care trăia îl alungase din nou pe Max, permițându-i doar un acces limitat la fiica adoptată, care devenea din ce în ce mai agresivă și pentru care ea, Peggy, avea sentimente atât de contradictorii, dar care reprezenta mărul discordiei în războiul ei permanent cu Max și, în consecință, trebuia să-și păstreze controlul asupra acestui măr, chiar dacă prezența fetei îi amintea zilnic de rușinea trecutului.

— Da, mama ta a murit, i-a spus el Indiei când fata l-a întrebat. Avea propriile lui motive ca să susțină neadevărul rostit de soția lui.

— Da, este exact așa cum a zis Margaret.

Apoi n-a mai zis nimic.

Acestea erau contradicțiile care o măcinau pe India Ophuls în timp ce creștea, în anii 70. S-a ținut în frâu câțiva ani, suferind de foame trei sute șaiszeci și trei de zile pe an și mulțumindu-se cu cele două zile de ospăț, dar când s-a apropiat de vârsta de treisprezece ani, a început să afișeze privirea disperată a unei corăbii care se îndreaptă spre niște stânci ascuțite și fatale. Când a ajuns la pubertate, a deraiat dramatic. A urmat o coborâre delincventă în infern. Infernul părea preferabil excesului de mame mincinoase și tați absenți în care era prinsă și din care a continuat să scape pe parcursul întregii sale adolescente, abordând tot felul de rute autodestructive unde avea acces. Spirala

descendentă a fost rapidă și a avut noroc că a supraviețuit loviturii de la final.

La cincisprezece ani era deja o chiulangioaică, o impostoare care abandonase școala, o hoată, o adolescentă pe fugă, o drogată și chiar – pentru o scurtă perioadă de timp – o curvă ce-și făcea veacul la umbra uriașilor cilindri de gaz din spatele gării King's Cross. Când se trezi în dormitorul său din Los Angeles și o văzu pe femeia pe care o ura uitându-se la ea, cu nerăbdătoare Olga alături, simți cum acel al cincisprezecelea an chinuit din viață începe să-i clocotească din nou în minte, la fel cum bolborosește fluxul prin spărtura unui dig. Se luptă să își controleze amintirile, dar ele insistau să se ridice la suprafață. Își aduse aminte de o încăpere febrilă și transpirată, cu pete pe pereți, și de un străin care-și desfăcea fermoarul de la pantaloni. Își aduse aminte de droguri, de felul în care își adormea rațiunea cu halucinogene și își stârnea monștri, de strălucirea puternică a prafului alb, de fericirea mortală adusă de ac, de pălăria albă a peștelui jamaican. Își aduse aminte de violența pe care o îndurase și pe care o manifestase, de senzația de rău, de tremuratul în întuneric și de o față în oglindă, o față atât de palidă. Și de albastră, încât o făcuse să țipe. Își aduse aminte că-și tăiasse venele și înghițise pastile. Își aduse aminte de spălaturile stomacale. Își aduse aminte de cuvintele dure adresate de judecător femeii al cărei nume ea n-avea să-1 mai rostească niciodată, Sunteți, doamnă, un eșec abject ca părinte, și își mai aduse aminte că Max o salvase, Max, care s-a coborât din văzduh ca un uliu și a cules-o din șanțuri, i-a spus femeii pe care ea o ura că n-avea de gând să mai stea tăcut deoparte, i-a cerut judecătorului o sentință și a descleștat ghearele înverșunate ale acelei femeii de pe brațele rănite ale copilei lui și a dus-o să se vindece, prima dată într-o clinică din Elveția, undeva la înălțime, pe un munte pe care ea avea să-1 asemenea întotdeauna cu Muntele Vrăjit, iar apoi la soare, printre palmieri și albastrul de cobalt al Pacificului. Își închipui ultima lui conversație cu femeia pe care ea o ura. Ai avut o șansă cu ea, dar alta nu mai capeți, îl auzi ea spunând și văzu cu ochii imaginației cum trăsăturile înăsprite ale Șobolanului Gri se contorsionară, ca și ale lui Rumpelstiltskin, într-o mască a înfrângerii.

Foarte bine, ia-o atunci, îi zise ea.

Însă dincolo de tărâmul imaginației Indiei, Max Ophuls a continuat să refuze să își critice fosta soție – poate din cauza sentimentelor de vinovăție provocate de propria lui trădare de odinioară. O dată sau de două ori – și cu o voce în care se simțea tristețea – el a vorbit despre puterea pe care o aveau loviturile violente și agoniile lente de a abate o persoană bună de la drumul ei firesc, la fel cum dinamita sau eroziunea puteau – dramatic de repede sau încetul cu încetul – să devieze cursul unui râu, și se prea poate ca în aceste discursuri să se fi referit la Margaret, dar se prea poate și să se fi descris de fapt pe sine.

Secretomania era o trăsătură pe care o avea în comun cu fosta lui soție: erau amândoi cetățeni ai lumii subterane și amândoi aveau lucruri de ascuns. Dar cel puțin el înțelegea aceste lumi și a însoțit-o pe India până în fundul propriului ei infern, i-a stat alături luni de zile, până ce zeul întunecat i-a dat drumul și i-a permis să îl însoțească pe tatăl ei la lumină, iar doctorii elvețieni au declarat-o destul de însănătoșită ca să se întoarcă la viața normală din lumea de la suprafață și atunci el a coborât-o de pe munte într-un Bentley nou-nouț, condus de un șofer nou, în uniformă, ținând-o în brațe de parcă ar fi fost cele Zece Porunci, și a redat-o, dacă nu vieții obișnuite, atunci măcar Los Angeles-ului.

Casa de pe Mulholland Drive era întinsă. Avea aripi pentru servitori, grajduri, un teren de tenis, o căsuță de oaspeți și o piscină, toate construite în stilul misiunilor spaniole, cu pereți albi, acoperiș boltit și o clopotniță care îi amintea de Vertigo al lui Hitchcock și îi dădea locului un inadecvat aspect ecleziastic. S-a gândit la Kim Novak și cum cădea ea din turnul misiunii San Juan Bautista la sfârșitul filmului, s-a cutremurat și a refuzat sugestia tatălui ei de a o duce în vârful turnului ca să-i arate carilonul. După ce a ajuns la Los Angeles, o vreme a stat în casă, ghemuită pe scaune și prin colțuri, recunoscătoare fiindcă era în viață, dar asigurându-se încetul cu încetul că era și în siguranță.

Prefera să aibă picioarele pe pământ și un acoperiș deasupra capului. Podelele de piatră erau reci sub tălpile ei desculțe și vitraliile de la ferestrele din living o învăluiau în culori în fiecare zi. Kim Novak jucase rolul unei impostoare, o femeie pe care o chema Judy, angajată să se dea drept o femeie pe nume Madeleine Elster, al cărei soț o omorâse. Erau zile în care și India se simțea o impostoare, când simțea că fusese angajată de Max ca să se dea drept fiica lui, care murise.

Biroul lui Max era o anomalie sumbră în această casă plină de culoare și lumină. Avea lambriuri, canapele europene masive, mese de mahon și rafturi pline cu cărți tipărite odinioară de Art & Adventure, o încăpere ca un decor de film Belle Epoque, menită să aducă aminte de o altă încăpere, de mult pierdută, biblioteca tatălui său din Strasbourg – mai mult o amintire decât un loc în sine. Nu își permitea sentimentalitatea fățișă de a atârna fotografiile părinților săi pe

4H pereți. Camera însăși era imaginea lor. Își petrecea mare parte din zi în această cameră, citind și amintindu-și, și lăsa la dispoziție fiicei lui restul casei vechi, reci și mari. Într-una din zile, răscolind prin dulapurile casei de oaspeți, ea a găsit o cutie de pălării cu o perucă blondă și scurtă, abandonată de una din iubitele de mult uitate ale tatălui ei, și s-a dat înapoi înspăimântată, de parcă ar fi nimerit peste o condamnare la moarte. Max avea ceva din eleganța domoală a lui James Stewart, iar când umbrele cădeau pe fața lui într-un anumit fel, o speria. El a trebuit să-i aducă aminte că nu Jimmy Stewart fusese ucigașul în Vertigo, ci personajul pozitiv. În acel moment ea era puțin nebună –

dezintoxicată, dar speriată – însă el a avut răbdare. Ceea ce nu înseamnă că era docil. Bun da, bun într-un moment de criză și fără să aștepte mulțumiri pentru că făcea ceea ce considera că era de datoria lui, dar nu docil. Când ea a adus vorba de Kim Novak și de peruca blondă din dulap, Max nu s-a mai putut abține.

— Fii bună și încetează să te mai proiectezi în ficțiuni, i-a zis el în finalul unei tirade elocvente. Ciupește-te, sau plesnește-te peste față, dacă de asta ai nevoie, dar înțelege, te rog, că nu ești o ficțiune și că asta e viața reală.

Apoi, o vreme a fost normală și fericită, pe Mulholland Drive și s-a surprins pe ea însăși, devenind o atletă îndemânică și o elevă strălucită, cu un interes aparte pentru istorie și biografie și mai ales pentru filme bazate pe fapte reale. După ce a terminat liceul, a plecat singură la Londra ca să studieze filmele Mișcării documentare britanice din anii '30 și '40, precum și – deși asta nu a spus-o nimănui – să facă un pic de cercetare documentară pe cont propriu. Pe timpul acelor luni a locuit într-o cameră prost luminată, dar spațioasă și înaltă, într-un cămin pentru studenți de lângă Coram's Fields, și nu a făcut nici cea mai mică încercare să o contacteze pe Șobolanul Gri. Nu a mers niciodată înspre sud, către Lower Belgrave Street, dar s-a dus în direcția opusă, la Colindale, unde a dezgropat arhivele extrem de sărace referitoare la evenimentele de care era înconjurată nașterea sa.

S-a întors la Los Angeles și excursia aceea la biblioteca de periodice a ținut-o secretă, dar l-a informat volubilă pe tatăl ei despre proaspăt dobândita ei adulație pentru documentariștii englezi John Grierson și Jill Craigie, precum și despre hotărârea ei de a se ține departe de pericolele imaginației și de a-și construi o carieră în lumea non-ficțiunii, făcând filme care insistau, așa cum insistase și el, pe importanța absolută a adevărului. Asta e viața reală. La sfârșitul anilor '80 a studiat regia de film documentar la Conservatorul Institutului de Film American, a terminat cu rezultate excepționale, s-a mutat în propriul ei apartament, pe Kings Road, și era gata să-1 facă pe tatăl său foarte mândru de ea, când ucigașul lui i-a furat această șansă.

Femeia venise să mărturisească. Purta povara de un sfert de secol și o copleșise. După o viață de mers drept, la bătrânețe ajunsese cocoșată. Povara, anii și singurătatea îi transformaseră trupul într-un semn de întrebare. Femeia asta nu mai conta deloc, se gândi India. Nu avea nici o putere. Ieșise din casa puterii cu mâna goală, bărbații păsări îi smulseseră comoara din mâini, iar lumea râdea de ea pe stradă. De ce venise? Nu era nevoie să-și prezinte condoleanțele personal.

Venise să ajute ancheta poliției, zise ea, vorbind ca un personaj din zilele televiziunii alb-negru. Nu e nici picior de polițist aici, răspunse India, așa că n-ai pe cine să ajuți.

Femeia își deschise poșeta și scoase din ea o fotografie pe care i-o aruncă pe pat.

— Cât m-am străduit să împiedic asta să ajungă în presă, ha, n-ai idee!

Apoi, vorbind repede, ca să termine odată ce avea de spus, își mărturisi minciuna.

— N-a murit mi te-a dat mie și s-a întors în Cașmir eu am aranjat cu un avion și o mașină am trimis-o înapoi unde voia să meargă și n-am mai auzit de ea niciodată așa că e ca și cum ar fi moartă dar de fapt n-a murit.

Numele satului, satul mamei ei. Satul actorilor ambulanți. Satul lui.

— Mă ascuți?

Nu, India nu asculta. Auzea cuvintele, dar fotografia îi captase toată atenția. Tatăl ei era mort, dar mama ei revenea

4i6 la viață, atâta doar că nu era mama ei, asta era o altă minciună, mama ei fusese o mare dansatoare, îl sedusese pe Max dansând pentru el, așa că această femeie umflată nu avea cum să fie ea. Văzu niște lacrimi căzând pe fotografie și își dădu seama că erau ale ei.

— Îmi pare rău, zise femeia. Bănuiesc că e groaznic să faci așa ceva. Ha! Sunt sigură că așa crezi. Dar ea a acceptat să te abandoneze, iar eu am decis să te iau. Eu sunt mama ta.

Iartă-mă. L-am făcut și pe tatăl tău să mintă. Eu sunt mama ta. Iartă-mă. Ea n-a murit.

Căința e pentru păcătoși. Iertarea e pentru victimă, care se uita la fotografia umedă și nu ierta, nu putea ierta. Care era toată numai intransigență, neștiind că urma să cadă o lovitură și mai grea.

— Cașmira, zise femeia, răsucindu-se pe călcâie și îndepărtându-și prezența urâtă, nedorită, transformatoare de lumi. Cașmira Noman. Acesta e numele care ți-a fost dat.

Se simți de parcă greutatea corpului i s-ar fi dublat, de parcă ar fi devenit femeia din fotografie. Gravitația trăgea de ea și India se prăbuși pe spate în pat, sufocându-se. Auzi rama patului gemând și văzu în oglindă cum salteaua cedează și se lasă. Cașmira. Greutatea cuvântului era prea mare ca s-o poată suporta. Cașmira. Mama ei o chema de la celălalt capăt al lumii. Mama ei, care nu murise. Cașmira, o striga mama ei, hai acasă. Vin, îi strigă ea drept răspuns. Am să ajung cât pot de repede.

— Azi e ziua în care îmi iert fetele, anunță Olga Volga, mângâindu-i Indiei părul în timp ce plâneau amândouă. Nu mai contează ce-au făcut.

La închisoarea de stat San Quentin un bărbat de treizeci și nouă de ani, Robert Alton Harris, a fost executat în camera de gazare. Granule de acid cianhidric învelite în tifon au fost coborâte într-o cuvă mică de

acid sulfuric, iar Harris a început să se sufoce și a intrat în convulsii. După aproximativ patru minute a devenit nemișcat și fața i s-a făcut albastră. După alte trei minute a tușit și trupul i-a tresărit. La unsprezece minute de la începerea execuției gardianul Daniel Vazquez l-a declarat pe Harris mort și i-a citit ultimele cuvinte: „Fie că ești rege sau doar un nebun, pe doamna cu coasa n-ai cum s-o abați din drum”. Era o replică parafrazată din filmul *Bill & Ted's Bogus Journey*, cu Keanu Reeves.

Toate locurile erau acum oglindă a tuturor celorlalte. Execuții, violențe ale poliției, explozii, răzvrătiri: Los Angeles-ul începea să arate ca și Strasbourgul în timpul războiului, ca și Cașmirul. La opt zile după execuția lui Harris, când India Ophuls, cunoscută mai nou și drept Cașmira Noman, zbură de pe aeroportul internațional din Los Angeles, îndreptându-se spre răsărit, juriul tocmai își anunța verdictul în procesul celor patru ofițeri acuzați că l-ar fi bătut pe Rodney King la secția de poliție Foothill din San Fernando Valley, o bătaie atât de sălbatică, încât filmarea sa video li s-a părut multora luată din Piața Tienanmen sau din Soweto. Când juriul i-a găsit pe polițiști nevinovați, orașul a explodat, dându-și propriul verdict la verdict, dându-i foc, ca un terorist sinucigaș, ca Jan Palach. Dedesubtul avionului în care India se înălța șoferii erau smulși din mașinile lor și hăituiți și snopiți în bătaie de bărbați cu pietre în mâini. Trupul nemișcat al unui individ pe nume Reginal Denny a fost bătut sălbatic. O bucată uriașă dintr-un bloc de ciment i-a fost aruncată în cap de un bărbat care a dansat un mic dans de petrecere și a făcut un gest vulgar către cer, râzând de elicopterele abia venite și de avioanele de pasageri de acolo de sus, râzând probabil, și de Dumnezeu. Au fost jefuite magazine, au fost incendiate mașini, erau focuri peste tot, de exemplu în Normandie, Florence, Crenshaw, Arlington, Figueroa, Olympic, Jefferson, Pico și Rodeo. Ce ardea? Totul.

Ateliere de reparații auto, spălătorii, localuri coreene, servicii de închiriat limuzine, farmaciile Rite Aids, mini-marketuri și restaurante Denny's de peste tot din oraș. LA era în seara aceea un cotlet gigantic pus la grill. Oamenii șopârlă se ridicau din redutele lor subterane. Dragonul adormit se trezise. Și în timp ce zbura spre răsărit, India era de asemenea în flăcări. Nu există nici o Indie, se gândi ea. Nu există decât Casmira. Nu există decât Cașmirul.

În India nu avea să fie India. Avea să fie copilul mamei ei.

Cașmira deci, Casmira, în blugi și cu o șapcă de baseball pe cap, a fost cea care a intrat la Clubul Presei din Delhi și, cu o îndrăzneală tipic americană, le-a cerut bătrânilor slujbași ai Indiei să o îndrume și să o ajute, dar a fost prevenită că s-ar putea să nu primească acreditare de ziarist ca să urce în vale cu o echipă de filmare pentru un film documentar, ba poate nici fără echipă. Când acești bătrâni funcționari o bătură pe umăr și pe fund și o sfătuiră nici să nu se gândească să

meargă acolo sus, unde lucrurile stăteau mai rău ca niciodată, crimele ajunseseră la cote nemaîntâlnite vreodată, turiștii străini erau găsiți decapitați pe coamele dealurilor și în văzduh plutea furia, ea explodă, la rândul ei, de furie.

— De unde credeți că tocmai am venit, urlă ea, de la Disneyland, futu-i?

Vehemența revoltei reuși să le atragă atenția asupra ei, iar câteva ore mai târziu, în acea noapte fierbinte, așezată pe un șezlong de pe gazonul unui alt club exclusivist de lângă Lodi Gardens, India bea bere cu cel mai important membru al corpului de presă străin. După ce stabili că vorbea exclusiv în privat, ea îi spuse întreaga poveste.

— Ce faci tu nu e jurnalism, îi răspunse englezul. E ceva personal. Lasă aparatul de filmat și echipamentul de sunet.

Vrei să ajungi acolo? Te vom duce acolo. Cât despre siguranță însă. E pe răspunderea ta.

La trei zile după această conversație India se afla într-un Fokker Friendship care se îndrepta spre Srinagar, cu documente și recomandări și numere de telefon și un nume nou, al cărui înțeles simțea nevoia să-1 învețe. Era o nevoie pe care n-o simțea ca pe o emoție pozitivă. O simțea ca pe o durere. Pe când avionul trecea pe deasupra masivului Pir Panjal, avu impresia că a trecut printr-un portal magic și dintr-odată durerea se intensifică, îi apucă inima și i-o strânse din toate puterile, iar ea se întrebă, cuprinsă brusc de groază, dacă venise în Cașmir ca să renască sau ca să moară.

Sârdar Harbans Singh murise în pace pe un balansoar de nuiele, într-o grădină din Srinagar plină de flori de primăvară și albine, cu pledul favorit în jurul genunchilor și cu iubitul său fiu Yuvraj, exportatorul de artizanat, alături, iar când i s-a oprit respirația, albinele s-au oprit și ele din zumzăit, aerul și-a încetat șoaptele și Yuvraj a înțeles că povestea lumii, așa cum o știuse el toată viața, se apropia de sfârșit și că tot ce va urma va fi așa cum era rânduit, dar avea, fără îndoială, să fie o epocă mai puțin grațioasă, mai puțin politicoasă și mai puțin civilizată decât cea care tocmai se încheiase. În acea ultimă seară Sârdar Harbans Singh vorbise cu nostalgie despre gloriile așa-zisului Khalsa Raj, perioada de douăzeci și șapte de ani a celor nouă guvernatori sikh ai Cașmirului, care urmase cuceririi văii de către maharaja Rânjit Singh în 1819, perioadă în care, după cum îi spuse el fiului său, „agricultura a înflorit în toate formele ei, meșteșugurile s-au dezvoltat, toate locașurile de închinăciune – gurdwaras, temple și moschei – au fost îngrijite și totul în grădină era frumos și ce dacă lumea îl critica pe maharaja Rânjit Singh pentru că nu se putea abține să nu cadă în mrejele femeilor, vinului și practicilor brahmanice? Acestea nu sunt slăbiciuni pentru un om. Tu, fiule,, continuă el, „poate că știi sau poate că nu știi multe lucruri despre practicile brahmanice sau vin, dar ai face bine să-ți

găsești o femeie înainte să fie prea târziu. Nu mă interesează cât de pline îți sunt depozitele și cât de grase conturile povesti despre tehnicile de brodat sozni, care erau atât de rafinate, încât același motiv putea apărea în culori diferite pe ambele părți ale șalului, despre cusutul mărunț și brodatul ari, pe gherghef, despre părul de ibecși și legendarele șaluri jamawar. În momentul în care termină, cerându-și scuze că o plictisise, ea era deja pe jumătate îndrăgostită.

Dar nu venise în Cașmir ca să se îndrăgostească. Ce treabă avea atunci acest bărbat? O iubea? Când tatăl lui era mort de abia două săptămâni, ce căuta expresia aia prostească pe fața lui – o față frumoasă, trebuia să recunoască – acea expresie care nu avea nevoie de nici o traducere? Și, apropo, ce o apucase și pe ea, de ce întârzia aici, în această grădină ciudată, care părea imună la istorie, lăsându-și căutarea deoparte și ascultând în schimb zumzetul acestor albine inocente, hoinărind printre aceste garduri vii pe care nu le putea străpunge nici un rău, respirând acest aer mirosind a iasomie, nepoluat de duhoarea de cordită, și petrecându-și zilele scufundată în privirile adoratoare ale acestui străin, ascultându-i interminabilele discursuri pe tema meșteșugurilor artizanale și recitalurile de poezie cu vocea sa care, trebuia s-o recunoască din nou, era foarte plăcută și cumva izolată de zgomotele cotidiene ale orașului – pașii mășăluind, revendicările făcute cu pumnii încheștați și nemulțumirile insolubile ale vremii? Trebuia să recunoască faptul că și în ea se stârneau sentimente și, cu toate că era obișnuită să se controleze, să nu cedeze în fața lor, înțelese că acest sentiment era unul puternic. Poate că se va dovedi mai puternic decât capacitatea ei de rezistență. Poate că nu.

Era o femeie venită de departe, care își apăraseră mult timp inima. Nu știa dacă îi putea satisface nevoile, nu vedea cum ar fi putut-o face, era uimită că se și gândea la așa ceva. Nu acesta era scopul ei. Se simțea șocată, chiar trădată de propriile ei emoții. Olga Simeonovna o prevenise în legătură cu natura eminentă șireată a iubirii. „Nu se apropie din direcția în care te uiți”, îi zisese ea. „Se va târi pe tine din spatele urechii stingi și te va lovi în creștet ca o piatră.”

Seara el îi cânta și vocea lui o ținea prinsă în vraja sa.

Semăna suficient de mult cu tatăl său ca să știe câte ceva despre muzica din Cașmir și putea să cânte la santoor, chiar dacă un pic ezitant. Ii cântă ragas muquam în forma clasică, cunoscută sub numele de sufiana kalam. Ii cântă melodiile lui Habba Khatoon, legendara prințesă-poetesă din secolul al șaisprezecelea, care adusese lol-ul sau lirica de dragoste în Cașmir, melodii despre durerea provocată de despărțirea de iubitul ei prinț Yusuf Shah Chak, întemnițat de către împăratul mogul Akbar în îndepărtatul Bihar – „Grădina mi s-a umplut de flori colorate, de ce ești departe?” – și își ceru scuze că nu avea voce

de femeie. Îi cântă cântece bakhan în metru neregulat, cântece aparținând stilului muzical pahari.

Muzica își făcea efectul. Timp de cinci zile ea stătu în grădina fermecată, moleșită de această plăcere neașteptată. Apoi în a șasea zi se trezi, se dezmetici și îi ceru ajutorul.

„Pachigam.” Rosti numele de parcă ar fi fost ceva fermecat, o formulă magică care avea să dea la o parte bolovanul care acoperea peștera comorilor, în interiorul căreia strălucea mama ei, ca o grămadă de aur ascuns. Pachigam, un loc dintr-o legendă ce trebuia să devină realitate.

— Te rog, spuse ea.

Iar el, omițând să menționeze pericolele care existau pe drumurile de țară, consimți să o ducă acolo, să o însoțească în legendă sau măcar în trecut.

— Nu cunosc situația din acel sat și, spre rușinea mea, nu-ți pot spune ceea ce dorești să știi, îi zise el. Acum ceva timp a fost victima represaliilor. Așa s-a anunțat. Tata a fost cel care avea legături acolo. Îmi pare rău că n-am fost destul de activ pe tărâmul culturii. Eu sunt un om de afaceri.

Ce însemnau represaliile? vru ea să știe. A fost cineva, este cineva, ce s-a întâmplat. El nu-i spuse cât de brutală putea fi o asemenea intervenție.

— Nu știu, repetă el amărât. Când vine vorba de detalii, nu sunt, din păcate, la curent.

Dar vom merge să aflăm, nu-i așa? întrebă ea.

— Da, consimți el nefericit. Putem pleca azi.

Ea se urcă în Toyota Qualis de un verde măsliniu, iar când ieșiră pe poarta casei sale, acel mic Shangri-La, acea miraculoasă insulă de calm într-o zonă de război, se uită pe furiș povesti despre tehnicile de brodat sozni, care erau atât de rafinate, încât același motiv putea apărea în culori diferite pe ambele părți ale șalului, despre cusutul mărunț și brodatul ari, pe gherghef, despre părul de ibecși și legendarele șaluri jamawar. În momentul în care termină, cerându-și scuze că o plictisise, ea era deja pe jumătate îndrăgostită.

Dar nu venise în Cașmir ca să se îndrăgostească. Ce treabă avea atunci acest bărbat? O iubea? Când tatăl lui era mort de abia două săptămâni, ce căuta expresia aia prostească pe fața lui – o față frumoasă, trebuia să recunoască – acea expresie care nu avea nevoie de nici o traducere? Și, apropo, ce o apucase și pe ea, de ce întârzia aici, în această grădină ciudată, care părea imună la istorie, lăsându-și căutarea deoparte și ascultând în schimb zumzetul acestor albine inocente, hoinărind printre aceste garduri vii pe care nu le putea străpunge nici un rău, respirând acest aer mirosind a iasomie, nepoluat de duhoarea de cordită, și petrecându-și zilele scufundată în privirile adoratoare ale

acestui străin, ascultându-i interminabilele discursuri pe tema meșteșugurilor artizanale și recitalurile de poezie cu vocea sa care, trebuia s-o recunoască din nou, era foarte plăcută și cumva izolată de zgomotele cotidiene ale orașului – pașii mărșăluind, revendicările făcute cu pumnii încleștați și nemulțumirile insolubile ale vremii? Trebuia să recunoască faptul că și în ea se stârneau sentimente și, cu toate că era obișnuită să se controleze, să nu cedeze în fața lor, înțelese că acest sentiment era unul puternic. Poate că se va dovedi mai puternic decât capacitatea ei de rezistență. Poate că nu.

Era o femeie venită de departe, care își apăraseră mult timp inima. Nu știa dacă îi putea satisface nevoile, nu vedea cum ar fi putut-o face, era uimită că se și gândea la așa ceva. Nu acesta era scopul ei. Se simțea șocată, chiar trădată de propriile ei emoții. Olga Simeonovna o prevenise în legătură cu natura eminentă șireată a iubirii. „Nu se apropie din direcția în care te uiți”, îi zisese ea. „Se va târî pe tine din spatele urechii stingi și te va lovi în creștet ca o piatră.”

Seara el îi cânta și vocea lui o ținea prinsă în vraja sa.

Semăna suficient de mult cu tatăl său ca să știe câte ceva despre muzica din Cașmir și putea să cânte la santoor, chiar dacă un pic ezitant. Îi cântă ragas muquam în forma clasică, cunoscută sub numele de sufiana kalam. Îi cântă melodiile lui Habba Khatoon, legendara prințesă-poetesă din secolul al șaisprezecelea, care adusese ZoZ-ul sau lirica de dragoste în Cașmir, melodii despre durerea provocată de despărțirea de iubitul ei prinț Yusuf Shah Chak, întemnițat de către împăratul mogul Akbar în îndepărtatul Bihar – „Grădina mi s-a umplut de flori colorate, de ce ești departe?” – și își ceru scuze că nu avea voce de femeie. Îi cântă cântece bakhan în metru neregulat, cântece aparținând stilului muzical pahari.

Muzica își făcea efectul. Timp de cinci zile ea stătu în grădina fermecată, moleșită de această plăcere neașteptată. Apoi în a șasea zi se trezi, se dezmetici și îi ceru ajutorul.

„Pachigam.” Rosti numele de parcă ar fi fost ceva fermecat, o formulă magică care avea să dea la o parte bolovanul care acoperea peștera comorilor, în interiorul căreia strălucea mama ei, ca o grămadă de aur ascuns. Pachigam, un loc dintr-o legendă ce trebuia să devină realitate.

— Te rog, spuse ea.

Iar el, omițând să menționeze pericolele care existau pe drumurile de țară, consimți să o ducă acolo, să o însoțească în legendă sau măcar în trecut.

— Nu cunosc situația din acel sat și, spre rușinea mea, nu-ți pot spune ceea ce dorești să știi, îi zise el. Acum ceva timp a fost victima represaliilor. Așa s-a anunțat. Tata a fost cel care avea legături acolo. Îmi

pare rău că n-am fost destul de activ pe tărâmul culturii. Eu sunt un om de afaceri.

Ce însemnau represaliile? vru ea să știe. A fost cineva, este cineva, ce s-a întâmplat. El nu-i spuse cât de brutală putea fi o asemenea intervenție.

— Nu știi, repetă el amărât. Când vine vorba de detalii, nu sunt, din păcate, la curent.

Dar vom merge să aflăm, nu-i așa? întrebă ea.

— Da, consimți el nefericit. Putem pleca azi.

Ea se urcă în Toyota Qualis de un verde măsliniu, iar când ieșiră pe poarta casei sale, acel mic Shangri-La, acea miraculoasă insulă de calm într-o zonă de război, se uită pe furiș la el, așteptându-se cumva să-l vadă cum se ofilește și moare, cum îmbătrânește oribil sub ochii ei, așa cum li se întâmpla nemuritorilor în momentul în care își părăseau paradisul magic. Dar el rămase el însuși, cu frumusețea și grația neumbrite. O văzu cum îl privește și avu orgoliul să roșească.

— Casa ta, grădina ta sunt atât de frumoase! zise ea repede, încercând să-și ascundă lumina din ochi.

Prea târziu. Roșeața din obraji i se intensifică. Un bărbat care roșea era irezistibil, nu încăpea nici o îndoială în această privință.

— În copilărie a fost un paradis din interiorul unui paradis, zise el. Dar acum Cașmirul nu mai este paradiziatic, iar eu nu sunt grădinar, cum era tata. Mi-e teamă că grădina și casa nu vor rezista fără.

Se opri în mijlocul propoziției.

— Fără ce? îl tachina ea, ghicind cuvintele nerostite, dar el roși din nou și se concentra asupra șoselei care se întindea în fața lor.

Fără o mină de femeie.

Cașmirul primăvara, frunze îmbobocind pe crengile platanilor, plopi legănându-se în vânt, pomi fructiferi în floare, leagănul munților de jur împrejur. Chiar și în aceste vremuri întunecate era un loc al luminii. Cât de ușor a fost la început să îți întorci privirea de la casele arse, de la tancuri, de la teama din ochii femeilor, de la groaza diferită din ochii bărbaților. Dar, încetul cu încetul, vraja grădinii lui Sârdar Harbans Singh se dezlegă. Starea de spirit a lui Yuvraj se întunecă și ea.

— Spune-mi, zise ea. Vreau să știi.

— E greu să vorbești despre astfel de lucruri, îi răspunse el.

Asta e viața reală.

— Am nevoie să știi, insistă ea.

Stângaci, într-un discurs la început plin de eufemisme, dar după aceea mai direct, el îi povesti despre cei doi diavoli care schingiuiau valea.

— Fanaticii ne ucid bărbații, iar armata ne dezonoarează femeile.

Îi dădu câteva nume de orașe – Badgam, Batmaloo, Chawalgam – unde militanții omorâseră localnici. Prin împușcare, spânzurare, înjunghiere, decapitare, bombe.

— Acesta e Islamul lor. Ar vrea să uităm, dar noi ținem minte.

Pe de altă parte armata se folosea de abuzurile sexuale ca să demoralizeze populația. În Kunan Poshpora douăzeci și trei de femei fuseseră violate, cu armele ațintite asupra lor.

Violarea sistematică a tinerelor de către unități întregi ale armatei indiene ajunsese ceva la ordinea zilei, la fel ca și fetele duse în pielea goală în taberele armatei, legate de copaci și crestate pe sâni cu cuțitele.

— Îmi pare rău, zise el, cerându-și scuze pentru urâtenia lumii.

Mâna dreaptă îi tremura pe volan. India își puse mâna ei stingă peste ea. Era prima dată când se atingeau.

Alături de șosea curgea un râu.

— Îi spune Muskadoon, zise el. Suntem aproape de Pachigam.

Lumea dispăru. Nu mai exista decât râul, iar bolboroselile lui sunau ca niște tunete în urechile ei. Avea senzația că se îneacă.

— Te simți bine? o întrebă el. Ai rău de mașină? Vrei să opresc puțin, ca să te poți odihni?

Ea dădu din cap fără să spună nimic. Luară o curbă de pe șosea.

Arăta de parcă niște ființe scormonitoare uriașe se zvârcoliseră până ieșiseră la suprafață și construiseră într-un cimitir o colonie de opere de artă din pământ. Ruinele fostului sat erau încă vizibile, cu fundațiile carbonizate ale caselor de lemn, livezile nimicite și străzile desfundate, iar în jurul acestor fantome și între ele răsăriseră locuințe noi, colibe șubrede de pari, pământ și licheni, toate aruncate una peste alta, fără nici o urmă de atenție sau de plan, igluuri de noroi, cu un fum albăstrui ieșind pe găurile din acoperiș, „produsele șleampete ale unor specii inferioare”, cum le spunea Yuvraj, părând furios, „sau ale speciei noastre, aflată în plin proces

4i6 de regresie spre sălbăticie”. Zdrențe rupte atârnavă deasupra ușilor, unde se vedeau fețe iscoditoare, uitându-se la ei în tăcere și neprietenoase.

— Mi-e teamă că aici nu s-a întâmplat nimic bun, zise precaut Yuvraj. Aceștia nu sunt localnici. I-am văzut pe actorii de bhand pather ai lui Abdullah Noman și nu sunt aceștia. Aici s-au mutat alți oameni. Nu vor să vorbească pentru că au ocupat un teritoriu care nu e al lor și le e teamă că îl vor pierde.

O porniră spre Muskadoon, urmăriți de ochi suspicioși.

Nu ieși nimeni să-i salute, să le pună vreo întrebare sau să le spună să plece. Erau tratați ca niște fantome, ca niște entități care nu există, care puteau fi făcute să dispară dacă erau ignorate. Pe malul râului erau câțiva bolovani netezi și se așezară pe ei, la câțiva metri distanță. Priviră apa învolburată, fără să-și vorbească. India îi putea

simți degetele dorinței întinzându-se spre ea și înțelese din nou că și ea îl dorea, se întrebă ce senzație i-ar da mâinile lui pe trup, închise ochii și îi simți buzele pe ceafă, îi simți limba mișcându-se acolo, dar când deschise ochii, el era tot unde fusese, așezat pe piatra lui, la câțiva metri distanță, privind-o, neajutorat de atâta iubire.

În acel moment își ura viața, munca de comerciant căreia i se dedicase și ceea ce devenise în urma acestei munci, șinele său banal de om de afaceri. Nu era demn de ea. Nu era decât un vânzător de case plutitoare cioplite în lemn și vase din papier-măche, un furnizor de șaluri și covoare. Umbrele dispărutelor trupe de bhand trăgeau de el și voia să renunțe la această existență mercantilă, să-și petreacă restul vieții cântând la santoor și fredonând cântecele văii în grădina sa, unde nu putea pătrunde nici un rău. Voia să i se confeseze, dar nu o făcu, pentru că o văzu învăluită de o umbră, de o teamă care se adâncea și căreia ea nu îi putea da încă un nume. Ar fi vrut s-o aline, dar nu avea cuvinte. Ar fi vrut să îi cadă în genunchi și să-i cerșească iubirea, dar nu o făcu și își blestemă în sine soarta, care îl umplea cu astfel de dorințe nepotrivite, dar o și binecuvântă în timp ce o blestema. Era un om hun, care știa cum să iubească – asta ar fi vrut să-i spună, dar nu putea. Avea să o venereze mereu și își va modela viața după capriciile ei, dar nu era momentul pentru așa ceva. Nu era momentul pentru dragoste. Ea suferea teribil și el nu putea fi sigur că l-ar fi acceptat chiar dacă n-ar fi suferit. Era o femeie de departe.

Sentimentele Indiei nu reușeau să iasă la suprafață. Ii erau îngropate sub teamă. Nu știa despre planetele fantomă, dar se simțea în prezența unor forțe întunecate. Acesta era râul mamei ei, se gândi. Mama ei dansase pe malul acestei ape. În luminișurile de colo învățase arta clovneriilor ucigașul tatălui ei. Se simțea pierdută și departe de casă. Pe un bolovan, la câțiva metri distanță, se afla un străin care murea absurd, de dragoste.

Yuvraj se gândi dintr-odată la tatăl lui, Sârdar Harbans Singh, care, într-un fel, prezisese venirea acestei femei, care, probabil, o pusese la cale după ce trecuse prin focul morții.

Harbans, care iubise și ocrotise vechile tradiții, ruinele în fața cărora stătea acum fiul său. Harbans, care fusese un grădinar al frumuseții lor. Sentimente de frustrare și pierdere îl ridicară pe Yuvraj în picioare și îl siliră să scoată pe gură cuvinte.

— Ce sens are să stăm aici? izbucni el. Locul ăsta e terminat! Locurile pot fi zdrobite și după aceea nu mai sunt ce au fost înainte. Așa merg lucrurile.

Se ridică și ea în picioare, plină de o frenezie sterilă, cu mâinile încleștate și sufocată de teamă. Se uită la el furioasă, iar el se pleoști, ca și cum ar fi fost ars.

— Îmi cer scuze, zise el. Sunt un prostovan stângaci și te-am tulburat cu cuvintele mele nesocotite.

Nu era nevoie să se scuze. Ea îi văzu durerea din ochi și dădu din cap, iertându-l. Propriii ei ochi căutau cu disperare niște răspunsuri. Trebuia să găsească pe cineva dispus să vorbească.

Pe marginea apei creșteau narcisi vizitați de albine.

Yuvraj Singh își aduse aminte de un nume pe care tatăl său îl menționase, numele vestitului vasta waza din Shirmal, maestrul Banchetului cu Maximum Șaizeci de Feluri, care își căpătase numele prin analogie cu bondarul, bombur, și cu narcisa.

— Locuia prin apropiere un bărbat pe care îl chema Yambarzal, zise el.

4i8

— Carevasăzică Boonyi a avut o fiică, zise Hasina Yambarzal și își îngustă puternic ochii prin deschizătura din vâl, ca s-o vadă mai bine pe această Cașmira din America, pe această tânără ce vorbea ca o englezoaică. Da, așa e, hotărî ea. Ai aceeași atitudine, care spune că vrei ceea ce vrei și nu contează dacă din pricina asta toată lumea se duce dracului.

Bombur Yambarzal, care ajunsese un moșneag decrepit, adăugă tare de pe scăunelul lui de fumător dintr-un colț:

— Spune-i că ticălosul de bunicu-său nu s-a mulțumit cu ogoarele și cu livezile! A trebuit să-mi fure și mie sursele de venit ca bucătar. Nu era nici măcar cincisprezece la sută la fel de bun ca mine, dar tot își dădea aere. Oricine poate să-și spună vasta waza, dar asta nu schimbă cu nimic lucrurile.

Bineînțeles, acum nu mai contează. Până și el a reușit să moară. Numai eu mai aștept să-mi vină rândul.

Satul Shirmal, la fel ca majoritatea locurilor din vale, fusese lovit de bolile înrudite ale sărăciei și fricii, acea epidemie dublă care ștersese de pe fața pământului fostul lor fel de viață. Casele în ruină păreau de fapt construite din sărăcie – acoperișurile nereparate ale sărăciei, ferestrele sărăciei, scoase din țâțâni, treptele stricate ale sărăciei, bucătăriile goale ale sărăciei și paturile fără bucurie. Frica se putea vedea în faptul că toate femeile – până și Hasina Yambarzal – purtau acum vâl. Femeile din Cașmir, care disprețuiseră vâlul toată viața lor. Vehiculul mare și strălucitor, parcat în fața reședinței sarpanch ului, părea un cotropitor dintr-o altă lume. Înăuntru o bătrână cu fața acoperită, care nu mai avea puterea să fie furioasă pe soarta ei, le oferi fiului lui Sârdar Harbans Singh și fiicei lui Boonyi Kaul Noman atâta ospitalitate câtă mai putea. Deși nu se vedea nimic din ea în afară de mâini și de ochi, era clar că la vremea ei fusese o femeie formidabilă și o urmă din acea putere tot îi mai rămăsese. În spatele ei, într-un colț,

stătea soțul său octogenar, fumând o narghilea, plin de răutatea moale a bătrâneții.

— Îmi pare rău că ne găsiți în astfel de condiții, zise Hasina Yambarzal, oferindu-le oaspeților paharele fierbinți Shahmar clovnul cu ceai sărat. Cândva am fost mândri, dar acum până și mândria ne-a fost luată.

Bătrânul din colț strigă:

— Încă sunt aici? De ce vorbești cu ei? Spune-le să plece, ca să pot muri liniștit.

Femeia acoperită nu își ceru scuze pentru soțul ei.

— E sătul de viață, le explică ea calmă, iar o parte din cruzimea morții e și faptul că ne ia copilașii, ne ia bărbații și femeile în floarea vârstei, dar ignoră rugile desperate ale singurei persoane care îi cerșește venirea în fiecare zi.

După evenimentele din Shirmal, care duseseră la moartea mullahului de fier Bulbul Fakh, alți militanți veniseră în toiul nopții. Intraseră în casa sarpa/ic/i-ului, îl dăduseră jos din pat și ținuseră un proces ad-hoc în care îl găsiseră vinovat, în numele întregului său sat, de colaborare cu forțele armate, de trădare a credinței și asociere la practica nereligioasă a pregătirii unor banchete copioase, care încurajau lăcomia, destrăbălarea și viciul. Pus în genunchi, Bombur Yambarzal a fost condamnat la moarte în propria lui casă, iar soției lui i s-a spus că dacă sătenii nu încetează cu comportamentul lor necredincios și nu adoptă calea lui Dumnezeu într-o săptămână, militanții se vor întoarce să execute sentința. În acel moment, cu un pistol la tâmplă și un cuțit la beregată, Bombur Yambarzal și-a pierdut vederea pentru totdeauna, a orbit de-adevăratarea de groază. După aceea femeile n-au mai avut de ales și au trebuit să poarte vâl. Timp de nouă luni de zile femeile acoperite din Shirmal i-au implorat pe comandanții militanților să îi cruțe viața lui Bombur. În cele din urmă sentința i-a fost comutată la arest la domiciliu, dar i s-a atras atenția că dacă mai gătește vreodată spurcatul Banchet cu Maximum Șaizeci de Feluri sau chiar și mai modestul, dar la fel de dezgustătorul Banchet cu Minimum Treizeci și Șase de Feluri, îi vor tăia capul și îl vor găti într-o tocană pe care tot satul va fi forțat s-o mănânce la cină.

— Spune-i ce vrea să știe, mormăi înciudat Bombur orbul, înconjurat de fum. Să vedem apoi dacă se bucură că a venit.

43 o A doua zi dimineața, după ce maulana Bulbul Fakh și oamenii săi au fost uciși în casa familiei Gegroo din Shirmal, Hasina Yambarzal și-a dat seama că nu se întorsese, iar poneiul pe care i-l împrumutase lipsea și el.

Dacă băiatul ăla a scăpat, s-a gândit ea, am face bine să ne pregătim, fiindcă într-o zi se va întoarce ca să se răzbune.

Femeia și-a amintit de clovneriile pe care le făcea în tinerețe, de extraordinara lui abilitate de a se elibera de gravitație, de felul în care frânghia părea să se evapore, de aveai iluzia că maimuța aceea tânără pășea de fapt prin aer. Era greu să-ți imaginezi că era aceeași persoană cu războinicul asasin în care se transformase. După douăzeci și patru de ore poneiul și-a găsit singur drumul înapoi spre Shirmal, înfometat, dar teafăr. Dispăruse, însă în noaptea aceea Hasina Yambarzal a avut un vis care a îngrozit-o atât de tare, încât s-a trezit, s-a îmbrăcat și s-a înfășurat în păaturi călduroase, refuzând să-i spună bărbatului ei unde se duce.

— Nu întreba, l-a prevenit ea, pentru că n-am cuvinte să-ți descriu ce voi găsi.

Când a ajuns la coliba gujar de pe dealul împădurit, căminul profetesei Nazarebaddoor, care devenise apoi ultimul adăpost al lui Boonyi Noman, a descoperit că realitatea în putrefacție și plină de viermi a lumii avea puterea de a îngrozi mult mai mult decât orice vis. Niciunul dintre noi nu e perfect, s-a gândit ea, dar împăratul acestei lumi e mult mai crud decât oricare dintre noi și ne face să plătim prea scump pentru greșelile noastre.

— Băieții mei au coborât-o de pe deal, îi spuse ea fiicei lui Boonyi. Am înmormântat-o cum se cuvine.

Pe când stătea la mormântul mamei ei, simți cum o pătrunde ceva. Mormântul era acoperit cu un covor de flori de primăvară – un mormânt simplu, într-un cimitir simplu, la capătul satului de lângă pădurea care își revendicase moscheea dispărută a mullahului de fier. Îngenunche la marginea gropii și simți cum acel lucru intră în ea rapid, hotărât, ca și cum ar fi așteptat-o sub pământ, știind că va veni. Lucrul acela nu avea nume, dar avea putere și o făcea capabilă de orice. Se gândi de câte ori murise sau fusese ucisă mama ei. Aflase acum întreaga poveste: o poveste spusă de o bătrână învăluită într-un giulgiu negru, despre o tânără cusută într-un giulgiu alb, care zăcea în pământ. Mama ei lăsase în urmă tot ce știa și plecase în căutarea unui viitor, dar, deși ea își imaginase că acesta va fi o deschidere, s-a dovedit de fapt o fundătură – prima moarte mică, după care au urmat alte dezastre, și mai mari. Ratarea viitorului ei, abandonarea copilului și întoarcerea în dizgrație au fost și ele niște morți. Își văzu mama stând în viscol, în timp ce oamenii în mijlocul cărora crescuse o tratau ca pe o stafie. Și ei o omorâseră. Merseseră la autorități și o uciseseră cu acte în regulă, cu semnături și parafe. Iar între timp, într-o altă țară, femeia al cărei nume nu-l rostea o omorâse pe mama ei cu o minciună, o omorâse pe când ea era încă în viață, iar tatăl Indiei se alăturase minciunii, așa că și el era ucigașul ei. Apoi, în coliba de pe deal, a urmat o lungă perioadă de moarte în viață, timp în care moartea îi dădea târcoale, așteptând momentul. Iar apoi a venit sub înfățișarea unui clovn. Cel care i-a omorât tatăl îi omorâse și

mama. Cel care i-a omorât tatăl fusese soțul mamei sale. O omorâse și pe ea.

Povara rece a informației i se așeză pe inimă ca un sloi de gheață, iar lucrul acela intră în ea și o făcu în stare de orice.

Nu a plâns pentru mama ei nici atunci, nici altădată, deși o crezuse moartă când de fapt fusese vie, apoi o crezuse vie când era deja moartă, iar acum, în cele din urmă, trebuia să accepte că mama ei era moartă, ucisă pentru ultima dată, moartă în așa fel încât să n-o mai poată omori nimeni. Dormi, mamă, se gândi ea lângă mormântul femeii, dormi și nu visa, pentru că dacă ar fi să viseze, morții n-ar putea visa decât moarte și, oricât și-ar dori, n-ar fi în stare să se trezească din vis.

Ziua trecea și ar fi fost bine să o pornească înapoi, spre oraș, cât încă mai era lumină, dar ea avea de văzut lucruri care trebuiau văzute: pajiștea Khelmarg, unde mama ei făcuse dragoste cu, și coliba gujar din pădure, unde acesta o omorâse, tăindu-i capul. Femeia acoperită veni cu ea să-i arate drumul, iar bărbatul care se îndrăgostise de ea o însoți și el, dar ei nu existau, numai trecutul exista, trecutul și acel lucru care îi pătrunsese în piept, din cauza căruia devenise capabilă de orice, capabilă să facă orice ar fi trebuit făcut. Nu își cunoștea mama, dar îi aflase toate locurile – locurile iubirii și locurile morții. Pajiștea strălucea galbenă în lumina cu umbre lungi a după-amiezii târzii. Și-o imagină pe mama ei acolo, alergând și răsând cu bărbatul pe care îl iubea, cu bărbatul care o iubea, și-i imagină rostogolindu-se și sărutându-se. A iubi înseamnă a-ți risca viața, se gândi ea. Îi aruncă o privire celui care o adusese acolo, care era clar că o iubea, deși nu avusese încă destul curaj ca să-și declare iubirea, și, fără să vrea, făcu un pas în spate, îndepărtându-se de el. Mama ei pășise înspre dragoste, sfidând convențiile, și plătitese scump. Dacă era destul de deșteaptă, avea să învețe lecția destinului mamei ei.

Coliba din pădure era o ruină. Acoperișul se prăbușise înăuntru și, înainte să o lase să intre, Yuvraj bătu cu un băț în podeaua invadată de buruieni, în caz că ar fi fost pe-acolo ceva șerpi. Într-o oală ruginită, deasupra unui foc mort de mult, mai persista oarecum mirosul de hrană nemâncată.

Unde a făcut-o, o întrebă ea pe femeia acoperită, care nu era în stare să vorbească, nu era în stare să descrie, de exemplu, starea cadavrului mutilat, pe jumătate devorat. Fără să scoată un cuvânt, Hasina Yambarzal arătă cu degetul. Afară, zise ea apoi. Acolo am găsit-o. Iarba crescuse deasă și neagră în locul unde căzuse Boonyi. Fiica ei își imagină că fusese hrănită de sângele mamei sale. Văzu cum cade cuțitul și simți greutatea corpului lovind pământul și dintr-odată gravitația crescă, propria ei greutate o trase în jos, ameți și leșină scurt, prăbușindu-se chiar în locul în care murise mama ei.

Când își recapătă cunoștința, era întinsă în poala Hasinei, iar Yuvraj se plimba de ici colo, neajutorat, dând din mâini, comportându-se ca un bărbat. Sus, pe deal, soarele începea să apună și cei cu care venise India o luară de brațe și o duseră jos. Nu era în stare nici să vorbească. Nu-i mulțumi femeii acoperite și nici nu se întoarse să-i facă semn cu mâna când mașina se îndepărtă.

Pe drumul de întoarcere în oraș îi prinse întunericul periculos. Bărbați cu puști și lanterne le făcură semn să oprească la un punct de control – bărbați în uniformă și fără uniformă, cu basmale de lână înfășurate în jurul capului și innodate sub bărbie. Era imposibil să-ți dai seama dacă erau membri ai forțelor de securitate sau militanți și era imposibil să-ți dai seama care grup era mai periculos. Trebuiau să oprească. Mai în față șoseaua era blocată cu garduri de metal și lemn. Aveau lumini ațintite în față și însoțitorul ei vorbea ferm și rapid. Apoi, în ciuda stării de șoc în care se afla, acel lucru din interiorul ei ieși la suprafață și se holbă la oamenii de-afară, iar ce văzură aceștia în ochii ei i-a făcut să dea înapoi, să înlătore obstacolele de pe șosea și să-i permită Toyotei să înainteze. Acum ea era de nestăvilit. Acum nu mai avea nevoie să fie aici, căci epuizase toate posibilitățile locului. Bărbatul de la volan încerca să spună ceva. Încerca să exprime înțelegere sau dragoste, înțelegere și dragoste.

Ea nu era capabilă să-i dea atenție. Se trezise din plăsmuirea iubirii și fericirii, părăsise tărâmul de basm din visul ce promitea bucurie și trebuia să se întoarcă acasă. Da, acesta era un bărbat care o iubea, un bărbat pe care probabil că l-ar putea iubi și ea dacă în acel moment iubirea ar fi fost o opțiune. Dar nu era cazul. Ceva intrase în ea la mormântul mamei ei, ceva ce nu putea fi negat.

Toyota intră pe poarta casei lui Yuvraj, dar de data asta magia nu mai funcționa. Lumea reală refuză să dispară.

India nu se simțea bine. Făcuse febră, așa că a fost chemat un doctor. Au pus-o în pat într-o cameră răcoroasă, cu storuri, și ea rămase acolo timp de o săptămână. În acel pat cu patru stâlpi, făcut din lemn de nuc și înfășurat într-o plasă de țânțari, transpiră și tremură, iar când adormea, nu vedea decât orori. Yuvraj stătea la căpătâiul ei și îi puneă comprese pe frunte până ce ea îl rugă să înceteze. Când se însănătoși, se dădu jos din pat și își făcu bagajele.

— Nu, nu! o imploră el, dar ea își împietri inima.

— Vezi-ți de treburile tale, îi spuse ea rece, pentru că și eu trebuie să îmi văd de ale mele!

El se crispa puțin, dădu o dată din cap și o lăsă să împacheteze. După ce termină, India rămase înăuntru până ce veni momentul să plece, refuzând să pună piciorul în grădină, ca nu cumva farmecul ei adormitor să îi afecteze hotărârea.

El era țeapăn, monosilabic, tot numai noblețe rănită. Cât de penibili erau bărbații, își zise ea. De ce s-ar lega o femeie de o specie de o asemenea mediocritate îmbufnată? Nici măcar nu era în stare să exprime clar ce avea întipărit pe față. Nu făcea decât să se agite și să se încrunte. Bărbații erau cei care adoptau un comportament pe care îndrăzneau să-l numească feminin, în timp ce femeile duceau lumea în spinare.

Bărbații erau lașii, iar femeile războinicele. Lasă-l să se ascundă în spatele vaselor și covoarelor lui dacă asta voia!

Ea avea o bătaie de dus, iar frontul era la celălalt capăt al lumii.

La aeroport însă el reuși în cele din urmă să-și ia inima în dinți și îi spuse că o iubește. Ea scrâșni. Cam ce putea face cu o asemenea declarație, îl întrebă. Era prea împovăraătoare, ocupa prea mult spațiu, era un bagaj pe care nu-l putea lua în avion. El refuză să se lase pus la punct.

— Nu vei putea scăpa de mine, îi zise. În curând voi veni după tine. Nu te poți ascunde de mine.

Asta suna fals. Îi veni în minte imaginea unui pretendent anterior, unul la fel de stângaci, fotomodelul de lenjerie intimă. N-o să mă poți scoate niciodată din minte, îi zisese el. Te vei gândi la numele meu în pat, în vană, pe autostradă, la cumpărături. Așa că ai face bine să te măriți cu mine. Einevitabil. Te iubesc. Nu te mai ascunde după deget. Dar cum stătea acolo, la bariera din aeroportul Srinagar, habar n-avea care era numele acela și abia dacă își mai amintea cum arată individul, deși lenjeriea îi fusese memorabilă. Stăpânirea de sine i se întări. Va reuși să-l uite și pe acest bărbat. Iubirea era o amăgire și o capcană. India dădu din cap. Adevărul era că viața ei era în altă parte și că voia să se întoarcă la ea.

— Ai grijă de grădina aia frumoasă, îi spuse ea comerciantului de artizanat, apoi îi atinse obrazul în trecere, cu o mână neatentă și distantă, și zbură la cincisprezece mii de kilometri distanță de pericolele incerte ale iubirii lui neputincioase.

La trei zile după ce India s-a întors la Los Angeles, suspectul principal în cazul uciderii ambasadorului Max Ophuls a fost prins viu în apropiere de Runyon Canyon.

Se ascunsese în sălbăticia de-acolo, de sus, trăind ca un animal, și suferea de pe urma șederii prelungite în exterior, a foamei și a setei. L-am încolțit în urma informațiilor primite.

A fost o javră păcătoasă, n-a opus nici un fel de rezistență și părea fericit să se predea, a spus locotenentul Tony Geneva la televizor, într-un tufiș de microfoane înfipte înaintea lui.

Suspectul coborâse de pe înălțimi ca să-și caute de mâncare într-un container de gunoi din parcul câinilor, la poalele canionului, și fusese prins într-o postură oarecum umiltoare, în timp ce încerca să recupereze

câțiva cartofi prăjiți rămași într-un cornet roșu de la McDonald's. Când auzi știrea, Olga Simeonovna își asumă meritul pentru arestare.

— Mare e puterea cartofului! îi croncănea ea oricui era dispus s-o asculte. Oho! Se pare că nu mi-am pierdut antrenamentul.

Bărbatul arestat fusese identificat drept Noman Sher Noman, cunoscut și sub numele de, un membru cunoscut al câtorva grupări teroriste. Când auzi știrea, Cașmira Ophuls se trezi luptându-se cu un ciudat sentiment de dezamăgire. Avea în ea ceva care și-ar fi dorit să-1 vâneze.

Nu-i mai simțea în cap vocea, vocea aceea haotică. Probabil că era prea slăbit ca să se poată face auzit. Cașmirul stăruia însă în ea, iar arestarea lui în America și felul în care dispărea dedesubtul cadențelor străine ale discursurilor americane stârniră în ea o turbulență, pe care la început nu o identifică drept șoc cultural. Nu mai vedea toată treaba ca pe o poveste americană. Era o poveste cașmireză. Îi aparținea.

Știrea arestării lui a ținut prima pagină a ziarelor și i-a furnizat poliției din Los Angeles, afectată serios de răzmerițele recente, niște necesare aprecieri pozitive într-un moment de lipsă extremă de popularitate.

Șeful ei, Daryl Gates, își dăduse demisia după ce, inițial, renunțase să o facă. Locotenentul Michael Moulin, ai cărui ofițeri înspăimântați și copleșiți numeric fuseseră retrași de la colțul bulevardelor Florence și Normandie când începuseră tulburările, lăsând zona în mâinile răsculaților, părăsi și el efectivele poliției. Pagubele aduse orașului au fost estimate la peste un miliard de dolari. Cariera primarului Bradley și cea a procurorului general Reiner au fost afectate iremediabil, într-un asemenea context munca de investigație serioasă a locotenentului Geneva și a sergentului Hilliker îi transformă în eroi mediatici, exemple pozitive de polițiști, care puteau fi opuse faimosului cvartet Rodney King – sergentul Koon și polițiștii Powell, Briseno și Wind. Rodney King însuși își făcu apariția la televiziune, pledând pentru reconciliere.

— N-am putea să trăim cu toții în bună înțelegere? pleda el.

Locotenentul Geneva și sergentul Hilliker au fost intervievați într-una din ultimele emisiuni nocturne din acea lună de mai, moderată de Johnny Carson, și au fost întrebați dacă poliția din LA va mai putea recâștiga vreodată încrederea populației.

— Bineînțeles că da, zise Tony Geneva.

Iar Elvis Hilliker adăugă, lovindu-și pumnul drept de palma stingă:

— Și răufăcătorul care își petrece noaptea asta în închisoare este cea mai bună dovadă.

Apoi, pentru un răstimp scurt, pe Melrose și în Venice Beach s-au vândut tricouri cu Elvis și Tony Una din rețelele de televiziune anunță că existau planuri pentru un film despre această vânătoare, cu Joe Mantegna și Dennis Franz în rolurile lui Tony și Elvis. Cu o viteză

uimitoare, Shalimar clovnul deveni un personaj secundar în povestea poliției din Los Angeles, iar Cașmira Ophuls, care acum era tot timpul Cașmira și care le cerea tuturor să îi folosească noul nume, Cașmira, ai cărei părinți – mama și tatăl – fuseseră uciși mișelește de el, devenea din ce în ce mai furioasă. Îngenunchease la mormântul mamei ei și ceva intrase în ea acolo, ceva care conta, dar acum semnificația acelor evenimente majore din viața sa era acaparată de alții, suptă ca de niște lipitori. Nu se vorbea decât despre corupția poliției și despre niște ofițeri buni și cinștiți pe nume Hilliker și Geneva.

Lumea nu se oprise în loc, ci mergea cu cruzime mai departe.

Max nu mai însemna nimic în ea – și nici Boonyi Kaul. Tony și Elvis erau eroii momentului, iar era proprietatea lor, răufăcătorul lor. Era, s-ar putea spune, happy-endul lor, ultima lor lovitură, cea care dădea un sens vieții lor, îl lua din viața ei și îl dădea lor. Singură în dormitorul ei, Cașmira lovi cu pumnii într-un perete. Era, cum era, era obscen. Vreau să-i scriu, se gândi ea. Vreau să știe că sunt aici și că aștept. Vreau să știe că îmi aparține.

Am să-ți povestesc despre tata, scrise ea. Trebuie să știi mai multe despre bărbatul pe care l-ai omorât, cu care ai stabilit o relație atât de intimă în clipa când ai devenit aducătorul morții lui. Oricum nu mai avea mult de trăit, dar n-ai mai putut aștepta, ardeai de nerăbdare să-i vezi sângele. Ai luat o viață măreață și ar trebui să-i cunoști măreția. Am să te învăț ce m-a învățat și el pe mine, despre cum e când intri în casa puterii și despre cum era el când eram eu mică, despre cum își lipea buzele de gâtul meu și făcea zgomote de pasăre.

Am să-ți povestesc despre obsesia lui caraghioasă cu imaginarii oameni șopârlă care au locuit cândva în măruntaiele Los Angeles-ului sau cel puțin așa credea. Am să te duc împreună cu el într-un zbor care s-ar putea să te intereseze, pe deasupra Franței, înspre Rezistență. Sunt sigură că despre faptele tale violente tu crezi că sunt făcute în slujba unui soi de eliberare, așa că vei fi interesat să știi că și el a fost un luptător. Vreau să știi cântecele pe care le cânta – je te plumerai le cou! – mâncarea care îi plăcea cel mai mult – varză acră cu Riesling și mielul dat cu miere al tinereții sale alsaciene – și mai vreau să știi cum i-a salvat viața fiicei lui și că fiica lui l-a iubit. Am să-ți scriu și am să-ți scriu și iar am să-ți scriu și scrisorile mele îți vor fi conștiință și te vor chinui și îți vor face viața un iad până când, dacă lucrurile merg așa cum ar trebui, i se va pune capăt. Chiar dacă nu le citești, chiar dacă nu ți se vor da sau, dacă ți se dau, chiar dacă le vei sfâșia în bucățele, ele vor rămâne niște sulițe ce îți vor țintui inima. Scrisorile mele sunt blesteme care îți vor veșteji sufletul. Scrisorile mele sunt amenințări. Ar trebui să te sperie. Și nu mă voi opri din scris până ce nu vei muri și, poate, și după ce vei muri, am să continui să le scriu spiritului tău mistuit de flăcări și te vor chinui mai rău decât iadul. Nu vei mai vedea niciodată

Cașmirul, dar Cașmira e aici și de-acum mă vei locui pe mine. Am să construiesc prin scris în jurul tău o lume care va fi mai groaznică decât închisoarea în care te afli, o celulă mai izolată decât tine însuși.

Greutățile pe care ți le voi trimite vor face ca greutatea din închisoare să ți se pară bucurii. Scrisorile mele sunt săgeți otrăvite. Știi cântecul lui Habba Khatoon, cel în care ea cântă despre cum e să fii străpuns? Oh, țintașule, pieptul meu e deschis săgeților ce le arunci înspre mine, cântă ea. Aceste săgeți mă străpung, de ce ești furios pe mine? Acum tu ești ținta mea, iar eu îți sunt țintașul, dar săgețile mele nu sunt înmuiate în iubire, ci în ură. Scrisorile mele sunt săgeți de ură și te vor doborî.

Sunt Șeherezada ta neagră, scrise ea. Îți voi scrie fără să pierd o zi, fără să pierd o noapte, nu ca să-mi salvez mie viața, ci ca s-o iau pe a ta, să încolăcesc în jurul tău șerpilor veninoși ai cuvintelor mele până ce colții lor ți se vor înfige în gât. Sau sunt prințul Șahriar, iar tu ești neajutorata mea mireasă virgină. Am să-ți scriu și vocea mea îți va bântui visele. În fiecare seară îți voi spune povestea morții tale. Mă auzi? Ascultă-mi vocea. Îți voi scrie în fiecare zi. În fiecare noapte, timp de câte nopți vor mai fi, îți voi șopti în ureche până ce povestea se va termina. Nu mai poți să îmi intri în cap. Eu sunt în schimb într-al tău.

* a petrecut un an și jumătate în închisoarea Centrală pentru Bărbați din Los Angeles County, așteptând să-i înceapă procesul. Era izolat de ceilalți prizonieri și ținut în secția 7000 a închisorii, unde erau duși deținuții cu notorietate. Avea lanțuri la glezne, mesele i se aduceau în celulă și i se permiteau trei perioade de exercițiu fizic de câte o oră pe săptămână. În primele săptămâni de temniță fusese într-o stare extrem de agitată, țipând deseori în toiul nopții și plângându-se de un demon feminin care îi invada capul, înfigându-i sulite fierbinți în creier. A fost pus sub supraveghere, ca să nu se sinucidă, și i s-a dat o doză mare de tranchilizant Xanax. A fost întrebat dacă dorește să fie vizitat de un preot musulman și a răspuns că da. I-a fost trimis un imam tânăr de la moscheea Universității South California de pe Figueroa Street, care a povestit ulterior că prizonierul se caise sincer pentru crima comisă, spunând că, din pricina felului deficitar în care stăpânea limba engleză, înțelesese greșit anumite afirmații făcute de Maximilian Ophuls în timpul unui talk-show referitor la chestiunea Cașmirului și că luase decizia extrem de eronată să asasineze un om pe care îl crezuse un dușman al musulmanilor. Crima era, prin urmare, rezultatul unei deficiențe lingvistice serioase și, în consecință, el era pătruns de remușcări. Însă la a doua vizită a imamului, în ciuda Xanaxului, prizonierul era într-o stare de mare agitație și părea să se adreseze uneori unei persoane absente – din câte se pare, femeie – într-o engleză care, fără să fie perfectă, era totuși destul de bună ca să îi contrazică afirmațiile anterioare. Când imamul a făcut această observație, prizonierul a devenit amenințător și a trebuit să fie reținut. După aceea imamul a refuzat să se mai întoarcă,

iar prizonierul n-a mai vrut să vadă alt preot, deși un membru calificat al Asociației Musulmanilor Latino-Americani din Los Angeles, Francisco Mohammed, venea uneori la închisoarea Centrală pentru Bărbați pentru a sta de vorbă cu alți deținuți și lăsase să se înțeleagă că era disponibil dacă mai avea cineva nevoie de el.

Când cazul lui a fost adus în fața marelui juriu al tribunalului din Los Angeles, noul procuror general, Gil Garcetti, care îl înlocuise pe Ira Reiner după răzmerițe, a susținut că afirmațiile pe care acuzatul le făcuse în fața imamului de pe Figueroa confirmau faptul că era un impostor, un asasin profesionist ce lucra sub multe nume și alter-egpuri și că nu trebuia crezut atunci când spunea că are remușcări și se căiește. A fost pus sub acuzație în mod oficial de către marele juriu pentru uciderea ambasadorului Maximilian Ophuls și trimis înapoi în celulă, în așteptarea procesului. Marele juriu a acceptat ideea că, date fiind circumstanțele speciale ale cazului, acuzatul era pasibil de pedeapsa cu moartea. Dacă era găsit vinovat, avea să fie executat prin injecție letală – asta în caz că nu opta pentru camera de gazare, încă oferită ca metodă alternativă dacă subiectul o prefera.

Inițial refuzase să fie reprezentat legal, dar după aceea a acceptat o echipă de avocați ai apărării numită de tribunal și condusă de avocatul William T.

Tillerman, bine-cunoscut pentru faptul că îi plăcea să apere tot ce era imposibil de apărat, un actor extraordinar în sala de judecată, un tip încet și masiv, care amintea de Charles Laughton din Martor al acuzării și începuse să-și dobândească notorietatea ca membru asociat al echipei care îl apărase cu câțiva ani în urmă pe Richard Ramirez, poreclit „Vânătorul de noapte” în presa de scandal. Circulau insistent zvonuri cum că Tillerman ar fi fost „mâna ascunsă” care a modelat strategia apărării și în faimosul proces al fraților Menendez, deși nu a fost unul din avocații numiți în acel caz.

(Erik și Lyle Menendez erau și ei, la fel ca și Shalimar clovnul, ținuți în secția 7000, unde ceva mai târziu în timpul captivității lui Shalimar avea să petreacă un răstimp și fosta vedetă a fotbalului american Orenthal James Simpson.) Când la numărul 441 de pe Baucher Street au început să sosească scrisori adresate lui și scrise de fiica orfană a lui Max Ophuls, Tillerman a fost cel care a văzut legătura dintre aceste epistole și așa-zisele persecuții nocturne la care era supus clientul său de către așa-zisul demon femeie, așa că a pus la cale ceea ce a devenit cunoscut ulterior sub numele de „apărarea vrăjitorului”.

Când s-a dezlănțuit avalanșa de scrisori, a fost întrebat mai întâi de funcționarii închisorii și apoi de avocatul său dacă dorea să le vadă, a fost prevenit în privința tonului lor de furie și ostilitate maximă și a primit instrucțiuni ferme de la William Tillerman să nu răspundă, oricât de tentat ar fi fost să o facă. Shalimar a insistat să-i fie date plicurile.

— Sunt de la fiica mea vitregă, i-a spus el lui Tillerman, care a observat că engleza pe care o vorbea clientul său era bună, chiar dacă omul avea un accent puternic, și este de datoria mea să citesc ce are de spus. Cât despre răspunsuri, nu va fi cazul. Nu există nici un răspuns pe care să dorească să-1 audă.

Sistemul mergea lent, așa că scrisorile erau deja vechi de două, trei săptămâni când ajungeau la el, dar nu conta, pentru că în momentul în care a citit-o pe prima, a recunoscut în autorul lor demonul femeie care îi bântuia înspăimântătoarele coșmaruri. A înțeles de îndată ce îi spunea copilul lui Boonyi: că își luase în primire rolul de răzbunătoare și că, oricare ar fi fost sentința tribunalului californian, ea va fi adevăratul lui judecător, ea, nu cei doisprezece americani din loja juraților, îi va fi adevăratul juriu și ea, nu vreun călău al închisorii, va duce cumva la îndeplinire sentința pe care o va da. Nu era important să știe cum sau când sau unde. Își făcea curaj pentru atacurile ei nocturne, urlând – deși era sedat – dar îndurând. Îi citea cu atenție incriminările zilnice, le citea și le recitea, memorându-le, dându-le atenția cuvenită. Îi accepta provocarea.

După bomba de la World Trade Center din New York

(peste opt ani acest eveniment avea să fie comemorat drept primul atac cu bombă) s-a așezat vizavi de avocatul său, la o masă de la un vorbitor împrumutat, și și-a exprimat îngrijorarea față de siguranța sa. Chiar și în aripa de maximă securitate în care se afla și chiar și cu regimul de detenție solitară la care era supus, tot era periculos să fii în închisoare ca musulman acuzat de stat că ai fi terorist profesionist. Shalimar clovnul încercase să arate bine pentru întâlnirea cu Tillerman, îmbrăcându-se cât de elegant îi permitea închisoarea, adică în „costumul de sărbătoare” – pantaloni și jachetă de blugi marca închisorii. Pe unul din pereții încăperii era un afiș pe care scria SE PERMITE NUMAI ȚINUTUL DE MÂNĂ și altul 1 SĂRUT 1 ÎMBRĂȚIȘARE LA ÎNCEPUT

1 SĂRUT 1 ÎMBRĂȚIȘARE LA FINAL. Astfel de mesaje nu erau pentru el. A evitat privirea lui Tillerman și a început să-i vorbească într-o engleză împiedicată, dar eficientă. În închisoarea aceea se murea tot timpul. Șeriful dădea vina pe reducerile de buget, dar ce folos, asta nu făcea pe nimeni să se simtă mai în siguranță. Un criminal condamnat reușise cumva să se plimbe pe coridoare în timpul nopții și să-1 ucidă pe un alt deținut, care depusese mărturie împotriva lui la proces, cu toate că celulele lor erau pe etaje diferite. În celulele lor, ceilalți șase mii de deținuți se conformaseră ordinelor primite de la diversele găști de care aparțineau, se întorseseră cu spatele și nu văzuseră nimic. Lui Shalimar clovnul îi ajungeau la urechi astfel de vești chiar și în secția

7000. Un coreean dintr-o bandă fusese înjunghiat de treizeci de ori și apoi ascuns într-un cărucior cu lenjerie și nu l-a găsit nimeni timp de șaisprezece ore, până ce lenjeria a început să pută. Un ins condamnat

pentru că își maltrata nevasta fusese omorât în bătaie. Două sute de prizonieri participaseră la o răzmeriță cu tentă rasială, pornită de la o neînțelegere legată de un telefon public. În timpul certei unul dintre ei a fost înjunghiat de douăsprezece ori. Iar acum, după atacul din Manhattan, vreunul dintre paznici putea oricând să uite într-o noapte una din ușile de la secția

7000 neîncuiată, astfel încât vreo namilă numită Sugarpie Honeybunch sau Goldilocks Aii sau Big Chief Bull Moose sau Virginia Slim sau Cisco Kid sau vreun GOV – gangster din Old Valley – să poată să ofere un pic de răzbunare americană. Tillerman a dat din umeri.

— Foarte bine. Am să mă ocup de asta.

După care s-a aplecat peste masă și a schimbat subiectul.

— Povestește-mi despre fată.

Deși inițial a fost reticent, încetul cu încetul Shalimar clovnul a cedat încercărilor avocatului de a-1 trage de limbă și a început să vorbească.

Procesul Statul împotriva lui Noman Sher Noman a ajuns să se judece șase luni mai târziu la Curtea Superioară din Los Angeles County de la Centrul Guvernamental San Fernando Valley din Van Nuys, în fața judecătorului Stanley Weissberg, care prezidase și procesul lui Rodney King din Simi Valley, când cei patru ofițeri ai poliției din LA fuseseră achitați. Era un bărbat blând, de vreo cincizeci și cinci de ani, cu un aer de profesor, și nu părea deloc afectat de experiența din Simi Valley. Din pricina atmosferei încărcate, creată de evenimentele din Lower Manhattan, măsurile de securitate de la tribunal erau unele fără precedent., cu cătușe la mâini și lanțuri la picioare, sosea și pleca în fiecare zi într-o dubă albă, blindată, înconjurată de desfășurări ale forțelor de poliție asemănătoare celor rezervate unei coloane prezidențiale. Șosele blocate, motocicliști pe flancuri, trăgători de elită pe acoperișuri – o procesiune de unsprezece vehicule.

— Nu mai vrem încă un Jack Ruby, le-a spus ziariștilor noul șef al poliției orașului, Willie Williams.

Cu ce s-ar compara operațiunea în ceea ce privește amploarea, 1-a întrebat un reporter.

— E ceea ce am face pentru Arafat, a răspuns el fără ezitare.

Tribunalul chemase inițial cinci sute de persoane pentru selecția juriului. Pentru a asigura un proces corect, toți cei cinci sute au trebuit să completeze un chestionar de o sută de pagini și pe baza acestor chestionare, precum și în urma celorlalte proceduri obișnuite, au fost aleși cei doisprezece jurați și cele șase rezerve. Cazul lui Shalimar avea să fie judecat de patru bărbați și opt femei. Vârsta medie era de treizeci și nouă de ani. Tillerman își dorise un juriu tânăr, predominant feminin. Își imagina că se pricepe la natura umană și era cu siguranță un filosof al sălilor de judecată, un filosof al lumii banalului, unul ușor sictirit.

După părerea lui, cei tineri, din cauză că se credeau nemuritori, aveau mai puțin respect pentru viața omenească și, în consecință, erau mai puțin înclinați să aibă o atitudine răzbunătoare față de un criminal. Și, în fond – acesta fiind motivul pentru care încărcase juriul cu femei – era un bărbat extrem de atrăgător și avea de împărtășit o poveste tragică, cu inimi frânte și trădări. Crimele pasionale nu constituiau o categorie legală aparte în California, dar în ciuda acestui fapt, astfel de circumstanțe atenuante nu puteau să fie decât de folos apărării.

La cei treizeci și ceva de ani ai lor, procurorii Janet Mientkiewicz și Larry Tanizaki arătau ca niște copilași inocenți pe lângă mult mai bătrânul, corpolentul și versatul Tillerman, dar erau niște avocați căliți, hotărâți să-și condamne omul. Tanizaki își exprimase în particular niște rețineri legate de pedeapsa cu moartea, știind că multora dintre jurați nu le plăcea să o impună, dar Mientkiewicz îi îndepărtă dubiile.

— Dacă cu așa ceva nu obții o condamnare la moarte, atunci cu ce? i-a zis ea pe treptele tribunalului în ziua audierilor preliminare.

Temerea principală a celor doi procurori era că apărarea ar putea încerca să nege crima. În mod ciudat, deși asasinarea lui Maximilian Ophuls avusese loc în plină zi în L. A., nu existau martori oculari. Era ca și cum întreaga stradă s-ar fi întors cu spatele la ceea ce se întâmpla, ca și prizonierii de la închisoarea centrală în noaptea acelei crime din răzbunare. Acuzarea avea cuțitul cu amprente, hainele pătate de sânge, motivul, ocazia, precum și depoziția domnului Khadaffy Andang, care coopera întru totul cu statul. Nu aveau însă un martor care să fi văzut crima. Cu toate acestea William Tillerman i-a informat la una din audierile preliminare că, oricum, clientul său nu își va declina responsabilitatea pentru moartea ambasadorului Ophuls, dar a adăugat că dacă nu schimbau acuzația de crimă cu premeditare, atunci va pleda nevinovat.

— Clientul meu este un om extrem de tulburat, a afirmat el.

De ce suferea, a vrut să știe judecătorul Weissberg.

— De pe urma efectelor vrăjitoriei, a răspuns foarte serios

Tillerman.

O femeie, mama mea, a murit pentru crima de a te fi părăsit, îi scrise Cașmira. Un bărbat, tatăl meu, a murit pentru că a luat-o la el. Ai omorât doi oameni din cauza egoismului tău, a uluitorului tău egoism, care ți-a pus onoarea mai presus de viețile lor. Ți-ai scăldat onoarea în sângele lor, dar nu ți-ai curățat-o. Acum e plină de sânge. Ai vrut să-i ștergi de pe fața pământului, dar ai eșuat, n-ai ucis pe nimeni. Eu sunt aici. Eu sunt mama și tata. Eu sunt Maximilian Ophuls și Boonyi Kaul. N-ai rezolvat nimic. Ei n-au murit n-au plecat nu sunt uitați. Trăiesc în continuare în mine.

Mă simți în tine, domnule asasin, domnule bufon? Seara, când închizi ochii, mă vezi acolo? Noaptea cine nu te lasă să dormi, iar dacă

dormi, cine te împunge până te trezești? Urli, domnule asasin? Urli, domnule clown? Să nu mă mai faci fiica ta vitregă nu sunt fiica ta vitregă sunt fiica tatălui meu și copilul mamei mele și dacă eu sunt în tine sunt și ei. Mama pe care ai măcelărit-o te chinuiește ca și ucisul meu tată. Eu sunt Maximilian Ophuls și Boonyi Kaul și tu nu ești nimic.

Te strivesc sub călcâiul meu.

La începutul lui 1993 a încercat pentru scurt timp să se întoarcă la lucru. Prietenii o îmboldiseră să își reia viața și o vreme a călătorit în susul și în josul autostrăzii US-101, înspre sud până la San Diego, în Presidio Park, unde începea șoseaua, iar înspre nord până la Sonoma Mission, dincolo de clopotele de beton atârinate de stâlpii în formă de cârlig, care marcau traiectoria vechiului traseu făcut de Fray Junipero Serra în anii 1770. Căuta povești pe care să le includă în Camino Real, documentarul pe care îl plănuia. Dar nu-i stătea mintea la asta, așa că a abandonat proiectul după câteva săptămâni. Fotomodelul de lenjerie intimă a căutat-o și a invitat-o la cină. La insistențele prietenelor ei, a acceptat, dar, deși el i-a adus flori și era îmbrăcat la costum și cravată și a dus-o la Spago și i-a spus că e mai frumoasă decât oricare dintre actrițele de cinema și a încercat să nu vorbească despre el însuși, ea tot n-a reușit să reziste până la sfârșitul mesei, și-a cerut scuze – „Nu prea am ce căuta printre oameni în acest moment” – și a luat-o la sănătoasa.

A hotărât că e timpul să se mute din apartamentul ei și s-a întors la vila de pe Mulholland Drive, ca să locuiască împreună cu fantoma tatălui ei. Olga Simeonovna, ale cărei fiice se întorseseră și se mutaseră într-unui din multele apartamente libere din clădire, și-a luat un rămas-bun zgomotos, lacrimogen și grohăitor și i-a promis că o va „vizita acolo, în poala luxului”, ori de câte ori va putea. În poala luxului Cașmira ducea o viață din ce în ce mai izolată.

Personalul era obișnuit cu ce avea de făcut, așa că gospodăria se conducea de una singură. Era mâncare pe masă de trei ori pe zi și așternuturile erau schimbate de două ori pe săptămână.

Specialiștii înarmați până în dinți ai companiei de consultanță de risc Jerome își vedeau de treabă în tăcere și își prezentau raportul zilnic în fața vicepreședintelui executiv responsabil cu operațiunile din teren. Schimbul de peste zi se concentra pe porțile din față și din spate din zidul clădirii, iar detașamentul de noapte, mai numeros, patrula terenul cu ajutorul ochelarilor cu infraroșii și al lanternelor care măturau nonstop clădirea, făcând-o să arate ca un cinematograful în seara unei premiere de gală. Cașmira nu trebuia să dea ordine. Pe de altă parte însă ei îi dădeau tinerei indicații: cum să se folosească de încăperea blindată de urgență – care era de fapt dulapul ei din perete, unul extrem de lung și aproape gol, în care își ținea cele câteva toalete de gală complet inadecvate – și cum să nu încerce să-l doboare pe intrus de una singură în cazul unei spargerii.

— Nu faceți pe eroina, doamnă, i-a spus tipul de la Jerome. Încuiați-vă acolo și lăsați-ne pe noi să facem ceea ce trebuie.

La Jerome fusese de curând un scandal. Unul dintre oamenii lor de la vârf sedusese două femei extrem de bogate, ambele cliente ale firmei: una la Londra și alta la New York.

Le dăduse amândurora același nume de alint, „Rabbit”, cu referire la Jessica Rabbit¹, ca să reducă riscul unor scâpări în momentele mai intime. Dar în cele din urmă a fost prins, iar descoperirea aventurilor sale cu cele două Jessica Rabbit dusese la niște procese ce vătămaseră serios atât reputația, cât și rentabilitatea firmei și determinaseră introducerea unor reguli noi, draconice, care le impuneau specialiștilor să nu vorbească cu „angajatorii” decât pe probleme strict profesionale și atunci doar în compania unei a treia persoane.

Cașmira nu avea nici o problemă cu această regulă. Detașarea era exact ceea ce își dorea. Odată, când i-a cerut unui angajat de la Jerome o pereche de ochelari cu infraroșii, „așa, de distracție”, acesta i-a dat-o pe furiș, vinovat, ca un băiat care iese cu o fată la o întâlnire secretă.

— O să vă rog să rămână între noi, doamnă, i-a zis el.

N-am voie nici măcar să mă uit în direcția dumneavoastră dacă nu trebuie să dobor un răufăcător plasat în spatele dumneavoastră.

Uneori se trezea în toiul nopții cu o voce de bărbat în urechi, o voce care cânta un cântec de femeie, și îi trebuiau câteva momente ca să-și dea seama că asculta de fapt o amintire. Într-o grădină fermecată un bărbat care o iubea cânta un lol melodios. Numele original al lui Habba Khatoon era Zoon, ceea ce însemna „Lună”. Trăise în urmă cu patru sute de ani într-un sat numit Chandrahar, printre câmpuri de șofran și platani. Într-o bună zi Yusuf Shah Chak, viitorul conducător al Cașmirului, a auzit-o pe Zoon cântând în timp ce trecea prin apropiere și s-a îndrăgostit de ea, iar când s-au căsătorit, Zoon și-a schimbat numele. În 1579 împăratul Akbar i-a poruncit lui Yusuf Shah să meargă la Delhi, iar când acesta a ajuns acolo, a fost arestat și întemnițat. Vino, intră pe această ușă, comoara mea, cânta Habba Khatoon, rămasă singură în Cașmir, de ce te-ai lepădat de poteca spre casa mea? Tinerețea mi-e în floare, cânta ea, aceasta e grădina ta, vino și bucură-te de ea! Plecarea ta a fost o mare lovitură! O, nemilosule, îmi oblojesc în continuare durerea!

Yuvraj, s-a gândit ea. Iartă-mă. Și eu sunt într-un fel de închisoare.

Înota în piscină, făcea sport în sala proprie de gimnastică, se antrena cu un antrenor personal nou, chiar dacă știa că ar răni-o pe prietena ei, donatoarea de ovule, care o antrena de ani de zile, și juca tenis pe propriul ei teren de trei ori pe săptămână cu un profesionist angajat special pentru asta.

De-acasă nu pleca decât la ringul de box sau în poligon.

Trupul îi devenea din ce în ce mai zvelt și mai puternic cu fiecare lună care trecea, suplețea ei sobră fiind dovada acestui regim dur, a acestui stil monastic, de femeie bogată, pe care îl adoptase și a puterii crescânde a voinței sale de autosublimare. După câte o zi de tir cu arcul, de box sau de arte marțiale ori după câte o excursie afară din oraș, la poligonul Saltzman, venea acasă și se retrăgea fără vreun cuvânt în aripa ei de clădire, unde își scria scrisorile și își gândea gândurile și se ținea deoparte în timp ce câinii de atac, ținuți în lesă, adulmecau aerul după pericole, iar lanternele căutau și bărbați cu ochelari în infraroșu umblau înapoi și-ncolo pe proprietatea ei. Nu mai locuia în America. Locuia într-o zonă de război.

Curierul ce îi aduse somația prin care i se cerea să se prezinte la procesul ucigașului tatălui ei în calitate de martor ostil al apărării a fost interceptat la poarta proprietății și apoi escortat până în încăperile ei de Frank, același angajat care îi dăduse ochelarii.

— Uitați ce a sosit, doamnă.

Trebuie să fie o glumă proastă, se gândi ea. Dar nu era.

Scrisorile își luau revanșa. Erau piese importante în strategia lui William Tillerman, care voia s-o interogheze în legătură cu ele. Tillerman găsisse un terapeut pe nume E.

Prentiss Shaw, care perfecționase un instrument de diagnosticare utilizabil în cazul victimelor suspectate că ar fi fost spălate pe creier. Instrumentul consta de fapt într-o listă de trăsături din care se stabilea un soi de profil psihologic. Se știa foarte bine că șefii Hamas din Orientul Mijlociu se foloseau de modalități de stabilire a profilului psihologic când își alegeau candidații pentru martiriu. Acestea sunt vremurile în care trăim, argumentă Tillerman în tribunal, vremuri în care dușmanii noștri invizibili știu că nu toată lumea poate fi un terorist sinucigaș, nu toți oamenii pot fi asasini. Psihologia era extrem de importantă. Caracterul determină destinul. Anumite tipuri de personalitate sunt mai influențabile decât altele, pot fi modelate de către forțe externe și puteau fi ațintite ca niște arme de către stăpânii lor înspre orice țintă considerată demnă de atac. Instrumentul lui Shaw stabili că era o personalitate maleabilă de acest tip.

Țipa noaptea în celula sa pentru că se credea vrăjit, zise Tillerman. Apărarea aducea ca dovadă peste cinci sute de scrisori trimise acuzatului de domnișoara India – sau Cașmira – Ophuls, scrisori care îi afirmă cât se poate de clar intenția de a-i invada gândurile și de a-l chinui în timp ce doarme. Una din cunoștințele domnișoarei Ophuls, o femeie de origine sovietică, chiar se descria pe sine drept o vrăjitoare și era membră a organizației Wicca, după cum o poate confirma și mărturia unuia din foștii colocatari ai clădirii de pe Kings Road, domnul Khadaffy Andang.

— Domnule Tillerman, îl întrerupse judecătorul Weissberg, coborându-și ochelarii pe nas, încearcă apărarea să spună că vrăjitoria există?

William Tillerman își coborî și el ochelarii, într-un gest simetric cu cel al judecătorului.

— Nu, domnule, răspunse el. Dar în această sală de judecată nu are nici o importanță ce cred eu sau ce credeți dumneavoastră. Important este faptul că tocmai clientul meu crede în asta. Implor instanța să fie indulgentă cu orice poate părea ieșit din comun, dar toate acestea relevă cât de vulnerabil este clientul meu la manipularea externă. Apărarea va chema martori din comunitatea serviciilor de informații care vă vor informa despre prezența de-a lungul anilor a clientului meu în diverse locații, cunoscute sub numele de școli de terorism, centre de spălare a creierului, și suntem convinși că în cazul ambasadorului Maximilian Ophuls clientul meu a încetat să mai fie stăpân pe faptele sale. Voința i-a fost anihilată prin tehnici verbale, mecanice și chimice de control asupra minții, care i-au subminat grav personalitatea și l-au transformat într-o rachetă ațintită asupra unei singure inimi. Iar această inimă s-a întâmplat să fie inima celui mai distins ambasador al luptei împotriva terorismului pe care l-a avut această țară. Un „candidat manciurian”, dacă doriți, un spectru al morții programat să ucidă. Apărarea va încerca să arate că există posibilitatea ca asasinatul să fi fost declanșat de un „vrăjitor” sau „maestru păpușar” necunoscut, care n-a fost prins de poliție. După un proces serios de inducere a condiționării, momentul declanșării nici măcar nu mai impunea ca marioneta și maestrul păpușar să se întâlnească. Comanda putea fi dată la telefon, iar reacția condiționată putea fi activată de un cuvânt banal, cum ar fi.

Oh, nu știu. Banană sau solitaire. Nu știu, onorate domnule judecător, dacă sunteți la curent cu filmul de acum treizeci de ani la care mă refer. Dacă nu, putem aranja foarte ușor o proiecție video.

— Domnule Tillerman, zise sever judecătorul Weissberg, nu este nici pe departe intenția acestei instanțe de a vă acuza că încercați să puneți în scenă o piesă care să ia ochii.

Și da, am văzut filmul și n-am nici o îndoială că jurații vă înțeleg punctul de vedere. Cu toate acestea, domnule Tillerman, discutăm aici de crimă cu premeditare. Nu facem vizionări de cinema în sala mea de judecată.

În zilele care urmară toată țara a fost captivată de apărarea „vrăjitorului” sau „manciuriană” a lui Shalimar clovnul. Clasicul film a fost dat pe post de mai multe rețele de televiziune și s-au făcut planuri pentru un remake. Teroriștii de la Turnurile Gemene, sinucigașii din Palestina și acum posibilitatea ca printre noi să se plimbe automate umane cu mintea controlată, care erau gata oricând să ucidă ori de câte

ori o voce spunea la telefon banană sau solitaire. Totul avea un înțeles nou, unul lipsit de înțeles. Tillerman putea vedea asta în ochii juraților și pe parcursul întregii pledoarii a acuzării găsi și alte resurse în favoarea apărării. Da, acuzatul era terorist, spunea acuzarea. Da, fusese în niște locuri îndepărtate și înspăimântătoare, unde răufăcătorii se adunau ca să pună la cale fapte întunecate. Sub o serie de nume false, fusese implicat de ani de zile în astfel de fapte. De data asta însă, susținea acuzarea, exista o mare probabilitate să fi acționat independent, pornind de la faptul că victima o sedusese pe soția lui iubită. Când spuse asta, când prezentă teoria soțului răzbunător, Janet Mientkiewicz văzu ochii juraților încetoșându-se și înțelese că simplitatea adevărului avea de suferit prin comparație cu scenariul paranoic al lui Tillerman, care era atât de bine racordat la starea de spirit a momentului, încât juriul își dorea să fie adevărat, își dorea și în același timp nu-și dorea, crezând că lumea era într-adevăr așa cum o prezentase Tillerman și sperând că nu era așa.

— S-ar putea s-o fi încurcat, îi mărturisi ea lui Tanizaki într-o noapte.

El dădu din cap.

— Ai încredere în lege și fă-ți datoria, îi spuse el. Țasta nu e un episod din Perry Mason. Aici nu suntem la televizor.

— Oh, ba da, suntem, zise ea. Dar mulțumesc oricum că mi-ai redat demnitatea.

Acolo sus, în Himalaia, e care pe care, doamnelor și domnilor, armata indiană împotriva fanaticilor sponsorizați de Pakistan, am trimis oameni să descopere adevărul și ne-au adus acasă adevărul. Vreți să-l cunoașteți pe acest bărbat, pe clientul meu? Apărarea va arăta că satul său a fost distrus de armata indiană. Făcut una cu pământul, cu toate clădirile distruse. Trupul neînsuflețit al fratelui său a fost aruncat la picioarele mamei sale cu mâinile tăiate. Apoi mama sa a fost violată și ucisă, iar tatăl său a fost și el măcelărit. Iar apoi i-au ucis și soția, pe iubita lui soție, cea mai mare dansatoare din sat, cea mai mare frumusețe din Cașmir. Nu e nevoie de nici un fel de profil psihologic ca să ne dăm seama, doamnelor și domnilor, că o asemenea experiență i-ar dezaxa chiar și pe cei mai buni dintre noi, iar el a fost cel mai bun dintre ei, starul unei trupe de actori ambulănți, un clown pe frânghie, un artist faimos în felul său,. Apoi, într-o zi, toată această lume a fost nimicită și mintea lui odată cu ea. Acesta este exact tipul de persoană pe care îl caută maestrul păpușar terorist, acesta este tipul de minte care se pretează vrăjitor lor. Odată distrusă imaginea despre lume a subiectului, i se pictează în loc una nouă, strat cu strat. Așa cum spune și personajul din filmul pe care nu-l veți vedea în sala de judecată a judecătorului Weissberg, nu sunt doar spălați pe creier. Sunt curățați chimic. Împotriva întregii comunități din care provine acest bărbat s-a comis o

crimă sângeroasă pe care el n-a putut s-o răzbune, o crimă sângeroasă care l-a scos din minți. Când un om e scos din minți, în creierul său pot intra alte forțe, care să încerce să-l modeleze.

Au luat acel spirit răzbunător și l-au îndreptat în direcția de care aveau nevoie – nu înspre India, ci aici. Înspre America, înspre adevăratul lor dușman. Înspre noi.

Bula manciuriană a plesnit, așa cum îi promisese Larry Tanizaki lui Janet Mientkiewicz, în ziua în care Cașmira Ophuls s-a prezentat ca martor al apărării. Un martor ostil era întotdeauna un risc, după părerea lui Tanizaki, o alegere vulnerabilă, o alegere care arăta cât de șubred era construit acest caz. Când ajunse să fie interogată de Janet Mientkiewicz, Cașmira dezvălui ceea ce nu-i spusese avocatului său, ceea ce oamenii trimiși de Tillerman să cerceteze pe teren nu reușiseră să descopere, ceea ce uzurpatorii Pachigamului nu știau, iar familia Yambarzal din Shirmal nu voia să spună. Într-o singură declarație scurtă, făcută cu calmul unui călău, ea destramă cazul apărării.

— Nu așa a murit mama mea, zise ea. Mama mea a murit pentru că acel bărbat, care l-a ucis și pe tatăl meu, i-a tăiat frumosul ei cap.

Cașmira s-a întors spre și acesta a înțeles foarte bine tot ce ea nu era nevoie să pună în cuvinte.

Acum te-am ucis eu pe tine, i-a zis ea. Acum săgeata mea ți s-a înfipt în inimă și sunt satisfăcută. Când va sosi clipa execuției, voi veni să privesc.

A doua zi după ce s-a dat sentința, a fost transferat cu mașina la închisoarea de stat a Californiei din San Quentin, unde erau ținuți condamnații la moarte care își așteptau execuția. Din nou au fost luate măsuri de securitate extreme. Nu a fost transportat cu autobuzul obișnuit al închisorii, iar coloana de unsprezece vehicule, flancată de motociclete zumzăind și urmărită de sus cu elicoptere, în timp ce se îndrepta spre nord, pe lângă clopotele de beton de pe Camino Real, arăta ca plecarea în exil a unui monarh, ca Napoleon în zdrențe îndreptându-se spre Sfânta Elena.

Shalimar rămase impasibil pe parcursul tuturor celor douăsprezece ore, cât dură drumul. Trăsăturile îi dobândiseră ceva din culoarea gri, păstoasă, și din consistența vieții de închisoare, iar părul îi era mai alb și i se mai rărise puțin. Nu li se adresă paznicilor care stăteau lângă el și în fața lui în duba albă, blindată, decât o singură dată, ca să ceară apă. Avea aerul unui om care își acceptase soarta și își păstră comportamentul calm și în timpul formalităților de la centrul de recepție din aripa condamnaților la moarte, când a fost fotografiat, i s-au luat amprente, i s-au dat pături și uniforma de închisoare și a fost apoi condus, cu lanțuri în jurul mijlocului, la centrul de încadrare – sau C/1 – unde așteptă să fie luat în evidență. Aici i s-au confiscat toate lucrurile, mai puțin un creion, o coală de hârtie, un pieptene și un săpun. Is-a dat

o perie de dinți a cărei coadă fusese tăiată, în așa fel încât nu mai rămăseseră decât vreo doi centimetri din ea, și niște praf de dinți. Apoi a fost închis într-o cușcă și dezbrăcat în pielea goală, iar paznicii i se uitară, după cum făceau de obicei, sub testicule și în interiorul orificiilor. Crăcănează un zâmbet, îi spuse unul dintre ei, iar el nu înțelese până ce paznicul îl luă de gât și îl aplecă în așa fel încât să-i poată examina posteriorul. I s-au pus cătușele, apoi a fost controlat cu un detector de metale și dus în celula sa. Paznicul a urlat numărul celulei și ușa s-a deschis cu o șuierătură puternică, pentru că se folosea aer comprimat ca s-o deschidă și s-o închidă. Apoi s-a deschis un loc cât pentru o tavă, iar el și-a întins mâinile prin fantă și i s-au înlăturat cătușele. Le-a suportat pe toate fără nici un protest. De la bun început paznicii au fost uimiți de intensitatea liniștii sale. Era într-un soi de meditație, au zis ei, iar mai târziu, după ce el reușise imposibila evadare, temnicerii săi deveniră aproape respectuoși, E ca o farfurie zburătoare, a zis unul dintre ei, până nu le vezi, nu crezi în ele, dar eu și colegii mei de-aici știm ce-am văzut.

Majoritatea celor care își așteptau execuția erau trimiși în Blocul de Est sau în „Segm”-ul de Nord – secțiunea originală pentru cei condamnați la moarte, unde se afla și camera de gazare – dar cei care erau categorisiți drept condamnați de gradul B – membri de găști, bărbați implicați în atacuri cu cuțite în timp ce se aflau în închisoare, cei pe care ceilalți prizonieri i-ar vrea morți repede – trebuiau să stea în C/I, unde existau aproape o sută de celule de detenție solitară pe trei etaje. Comitetul de încadrare hotărî că era un deținut de gradul B din cauza numărului potențial mare de dușmani pe care și i-ar putea găsi printre deținuții închisorii. În Segmul de Nord erau aproape treizeci și cinci de bărbați și în Blocul de Est peste trei sute, iar violența și violul erau la ordinea zilei și orice putea fi o armă. Un ciot de creion putea să-i scoată ochii unui om. Prizonierii erau lăsați în curte în grupuri de câte șaiszeci sau șaptezeci și acesta era întotdeauna un moment periculos.

Dacă izbucnea o ceartă, paznicii puteau începe să tragă în jos, în betonul curții, iar riscul de a fi lovit de un glonte ce ricoșează din pereții de ciment nu era deloc de neglijat.

Condițiile de trai în C/I nu erau foarte bune, nici măcar după standardele condamnaților la moarte, dar cu toate acestea mult timp a preferat să nu participe la acțiunile din curte. Rămânea în celula lui, făcând flotări sau exerciții lente, ca niște mișcări de dans, ore în șir, iar alte câteva ore stătea pur și simplu pe jos, cu picioarele încrucișate, cu ochii închiși, cu mâinile întinse pe genunchi și cu palmele în sus.

Camera lui avea trei metri lungime și includea un pat dintr-o placă de oțel și o toaletă.

De două ori pe lună conducerea închisorii îi dădea hârtie de scris, hârtie igienică, un creion și niște săpun. O ceașcă nu i se dăduse voie să aibă. În fiecare dimineață, la micul dejun, primea lapte într-un recipient

și dacă voia cafea, trebuia să întindă acest recipient prin fanta pentru tavă, iar paznicul îi turna cafea proaspătă și fierbinte. Când nu turna unde trebuie, mâinile bietului Shalimar erau opărite, dar el nu țipa niciodată. Centrul de încadrare era plin de zgomotele și mirosurile a o sută de ființe condamnate. Bărbații urlau, își dădeau frâu liber furiei și făceau remarci obscene, dar erau și plini de filosofie și religie. Unii dintre ei cântau, Vor veni și zile când totul va fi bine, mai întâi însă trebuie să răzvim în furtună, unii vorbeau rapid și ritmic, într-un soi de rap de închisoare, Mergând încoace și-ncolo îmi măsoară celula, nu mă gândesc la nimic, încerc doar să omor vremea, bezna învăluie până și ziua senină, frigul din oase e hotărât să rămână, iar mulți dintre ei i se adresau lui Dumnezeu, Deși stau în celulă, noua mea casă, ore și zile la rând, în al meu suflet știu ASS că nu-s singur atâta timp cât îl am pe Iisus în gând. Viața lui sărăcise, dar el nu bătea câmpii niciodată.

Nu cânta, nu vorbea rapid și ritmic și nici nu i se adresa lui Dumnezeu. Lua ce i se oferea și aștepta. După ce William T.

Tillerman l-a abandonat și și-a văzut de treabă, a auzit peste tot în jur vocile celor mai urâți condamnați la moarte spunându-i, Omule, mi-au trebuit patru ani ca să gădesc un avocat care să-mi înainteze recursul, Asta nu-i nimic, căcănărul, mie mi-au trebuit cinci și jumătate, iar unii au trebuit să aștepte nouă sau zece ani, așteptau dreptatea, ziceau ei, pentru că mulți dintre ei încă mai susțineau că sunt nevinovați, mulți dintre ei studiaseră problema și știau statisticile, procentul condamnaților la moarte grațiați era mare, mult, mult mai mare decât în cazul celorlalte pedepse, așa că Dumnezeu te va ajuta, dacă aveai încredere în Dumnezeu, El își va pogori iubirea asupra ta și te va salva, dar între timp trebuia să aștepti, trebuia doar să speri că nu va ieși numărul tău când vreun guvernator, în starea de euforie de după alegeri, avea chef să-l prăjească pe vreunul dintre condamnați.

Pe peretele celulei sale unul dintre locatarii dinainte scrisese cu cretă o formulă chimică: $2\text{NaCn} + \text{H}_2\text{SO}_4 = 2\text{HCN} +$

Na_2SO_4 Shalimar și-a dat seama că aceasta era adevărata lui sentință de condamnare la moarte.

— Tu nu-i cazul să-ți faci griji pentru cei zece ani, frumosule, l-a tachinat unul dintre gardieni. În cazul tău, frățioare, totul va fi expeditiv.

Ceea ce s-a dovedit a nu fi adevărat. Lunile s-au transformat în ani. Au trecut cinci, mai mult de cinci ani, două mii de zile împruțite și încete. Clădirea închisorii se dezintegra, la fel ca și prizonierii. O furtună dădămase bucăți din zidul împrejmuitor, rănind gardieni și deținuți. Cei din grupul condamnaților la moarte îmbătrâneau, se îmbolnăveau, erau înjunghiați, erau omorâți în bătaie, erau împușcați.' Aici existau multe modalități de a muri, care nu erau acoperite de formula de pe peretele din celula lui.

După cel de-al treilea an s-a hotărât să iasă din celulă, să permită să fie percheziționat până la piele, să iasă afară numai în chiloți, să participe la activitățile din curte și să accepte să se întâmple ceea ce trebuia să se întâmple. În prima zi ciorchini de pușcăriași s-au holbat la el, provocându-l. El n-a încercat să domine pe nimeni cu privirea.

S-a rezemat de perete și s-a uitat în sus, la hornul uriaș și verde care se înălța din acoperișul camerei de gazare. După ce camera era folosită, gazul otrăvitor, acidul cianhidric, HCN, se degaja în atmosferă prin această țeava. Shalimar și-a întors privirea.

Unii deținuți jucau cărți la cele două mese special amenajate pentru așa ceva. Alții jucau baschet unu la unu sub un coș. Shalimar s-a dus la o bară și când a terminat o sută de ridicări în mâini, s-au oprit cei care jucau baschet. După două sute s-a spart grupul de pocheriști. La trei sute toată lumea era cu ochii pe el. El s-a lăsat înapoi pe pământ și s-a sprijinit din nou de perete. Toți au observat că nu transpira.

Unul din cei mai importanți membri ai găștii Bloods s-a îndreptat spre el. Era un uriaș de vreo sută cincizeci de kilograme și avea în mână o lamă de plastic ascuțită, cu care reușise să treacă de detectoarele de metal. Șeful de gașcă s-a aplecat înspre și i-a spus:

— Degeaba faci pe musculosul, că nimic nu-ți mai scapă curu' ăla de terorist!

Mișcările lui n-au părut deloc rapide, dar în urma lor Blood King s-a văzut prins într-o strânsoare dureroasă, iar era cu lama de plastic la gâtul lui, dar înainte ca gardienii să apuce să tragă, Shalimar îl împinsese pe Blood King la o parte și aruncase lama în toaleta din curte. După aceea a fost lăsat în pace un an de zile. Apoi șase bărbați au sărit pe el într-un atac coordonat.

A fost bătut măr, alegându-se cu două coaste fracturate, dar și el le rupsesse picioarele la trei dintre bărbați și lăsase orb un al patrulea. Gardienii nu trăsese nici un foc. Wallace, paznicul care îl tachinase cu patru ani în urmă, îi zise:

— Singurul motiv pentru care nu te-am ciuruit e că așteptăm să te vedem sufocându-te în aragazul ăla de-acolo.

Își găsisse un avocat, un tip pe nume Isidore „Zizzy”

Brown. Acesta se ocupa de cazurile câtorva dintre cei mai săraci deținuți de la C/I și era unul dintre sutele de avocați pentru condamnații la moarte care locuiau în zona San Quentin. Din când în când aveau loc întâlniri la vorbitor. La aceste întâlniri nu dădea semne că ar fi foarte interesat de procedurile implicate de recursuri. Unul dintre ceilalți deținuți l-a prevenit într-una din dățile când erau în curte că avea un avocat cu o reputație proastă. Se pare că își dobândise porecla adormind de câteva ori la tribunal. Într-una din aceste ocazii judecătorul remarcase: „Constituția spune că toată lumea are dreptul la un avocat.

Constituția nu spune că avocatul trebuie să fie treaz”.

Shalimar a dat din umeri.

— Zău că nu contează, a zis el.

Au trecut cinci ani și într-un final Brown i-a spus că fusese fixată data recursului.

— Las-o moartă, i-a zis.

— Nu vrei să faci recurs? l-a întrebat avocatul.

Și-a întors privirea.

— De-acum ajunge, a zis el.

În noaptea aceea, când a închis ochii, și-a dat seama că nu mai vedea Pachigamul clar, că amintirile cu valea Cașmirului îi deveniseră imprecise, se dezintegraseră sub povara vieții din C/1. Nu mai putea vedea limpede fețele celor din familia sa. N-o putea vedea decât pe Cașmira; restul era numai sânge.

În acel an la San Quentin a fost executat un bărbat.

Numele lui era Floyd Grammar și era un schizofrenic diagnosticat care vorbea cu mâncarea și credea că fasolea din farfurie îi răspundea. Fusese condamnat la moarte pentru crimă dublă – un om de afaceri și secretara acestuia din Corte Madera. După ce i-a împușcat mortal, s-a dus acasă, și-a dat toate hainele jos, mai puțin șosetele, și a stat așa în stradă până a venit poliția. Nimeni n-a aflat niciodată de ce o făcuse. Nu știa nici el. S-ar putea să fi fost implicați niște marțieni. În noaptea de dinaintea injecției letale a crezut că fusese amnistiat, așa că a refuzat să completeze formularele prin care și-ar fi putut comanda ultima cină. Gardienii i-au dat fursecuri și sandvișuri și l-au dus la execuție. O oră mai târziu stătea gol la ușa celulei sale, iar gardianul Wallace îl percheziționa înainte să-l lase în curte.

Wallace era în toane bune, într-o dispoziție amuzată.

Execuția stârnise mult interes. La sediul închisorii se organizase un centru de presă și o sută de persoane acreditate primiseră permise de intrare.

— Suntem la televiziunea națională, domnule, a zis Wallace, ținând testiculele lui Shalimar în mâna înmănușată.

Dar asta nu e decât repetiția. Principala atracție va fi când te vom căsăpi pe tine. Astăzi n-am făcut decât să executăm un manechin. Spune-i repetiție fără costume.

În acel moment ceva a plesnit în și, gol cum era, cu coaiele în mâna celuilalt bărbat, și-a ridicat genunchiul cât a putut de repede, a lovit cu ambele mâini împreunate și l-a snopit pe Wallace în bătaie până ce alți doi paznici au tras în el cu gloanțe de lemn și l-au făcut să-și piardă cunoștința. Gardienii s-au adunat în jurul lui și i-au lovit trupul inconștient câteva minute în șir, rupându-i din nou coastele, vătămându-i spatele, rănindu-i ventrele atât de rău, încât n-a putut merge câteva săptămâni, și spărgându-i nasul în două locuri, așa că se terminase cu zilele lui de băiat chipeș.

Când a reușit să iasă din nou în curte, Blood King i-a făcut semn să se apropie.

— Ești OK? l-a întrebat el.

Șchiopăta ușor, iar umărul drept îi atârna un pic mai jos decât stângul.

— Da, a răspuns el.

Blood King i-a oferit o țigară.

— Ai pe dracul în tine, teroristule, i-a spus el. Dacă vreodată ai nevoie de ceva, vino la mine.

A trecut și al șaselea an.

Odată terminat procesul lui, Cașmira Ophuls redeveni ea însăși. Își sună prietenii și le ceru scuze pentru comportamentul său, dădu o petrecere pe Mulholland Drive, ca să arate că nu mai era nebună, îi sună pe cei din fosta echipă de filmare și le spuse „Hai să ne-apucăm de treabă”. Pe parcursul următorilor șase ani termină Camino Real, se duse cu el la festivalurile importante și găsi o televiziune bună unde să fie prezentat. După aceea făcu Art and Adventure, o recreare dramatizată a Strabourgului pierdut de dinainte de război, cel al bunicilor ei, și a distrugerii sale finale. Acasă își revizui contractul pe care îl avea cu compania Jerome, reducând nivelul protecției la unul mai convențional, antifurt. De asemenea, se îndrăgosti.

Yuvraj Singh o urmase în America, așa cum promisese, și îi apăruse la ușă, arătând un pic ridicol, cu un buchet de flori într-o vază de papier-mâche, un portret al ei sculptat în lemn de nuc, o selecție de șaluri brodate și un covor galben-auriu, decorat cu cusături înlănțuite. Arăți ca o piață de vechituri ambulată, îi spuse ea în interfonul video, apoi îi deschise, iar în starea de euforie de după proces în care se afla, își lăsă garda jos, își îngădui să fie fericită și o lăsă mai moale cu armele și timpul petrecut în ring și la arte marțiale.

Relația nu era ferită de dificultăți. Când putea, ea se întorcea în Cașmir, în grădina lui fermecată, ca să fie alături de Yuvraj, dar el trebuia să fie acolo iarna, atunci era mai mare nevoie de el, pentru că munca artizanilor era muncă de iarnă, brodatul lent, sculptatul, dar ei frigul iernii din Himalaia îi mușca obraji și o făcea să-i fie dor de căldura californiană, de care se plânsese întotdeauna. Mai era și situația politică, care nu se îmbunătățea, ci dimpotrivă, se deteriora din ce în ce mai mult. Războiul era deseori iminent, iar Yuvraj o sfătuia să stea departe. El își găsea o piață din ce în ce mai mare pentru produse în Statele Unite, dar tot trebuia să fie plecat pentru perioade lungi de timp, iar faptul că pe ea nu păreau s-o deranjeze absențele lui, că putea să-și continue liniștită munca și să fie fericită să-l vadă când reapărea, toate astea îl deranjau, ar fi vrut s-o supere mai mult lipsa lui, să-i fie mai teamă pentru el și mai ales să tânjească, pentru că atunci când erau despărțiți, el susținea că nu putea dormi, singurătatea era copleșitoare, se gândea la ea în

fiecare clipă a fiecărei zile, situația îl înnebunea, nici o altă femeie nu-l făcuse să simtă așa ceva.

— Asta e din cauză că în relația asta eu sunt tipul, iar tu, dragul meu, ești fata, îi spuse ea dulce.

Această afirmație nu îmbunătăți cu nimic lucrurile. Totuși, în ciuda problemelor inerente unei povești de dragoste intercontinentale și în ciuda faptului că ea evita subiectul căsătoriei ori de câte ori el încerca să-l abordeze, în ciuda faptului că dăduse ușor la o parte cutia cu inelul de logodnă pe care el o pusese pe masă când o scosese la o cină în oraș ca să-i sărbătorească a treizecea zi de naștere, erau în general mulțumiți unul cu altul, așa că scrisoarea care sosi la un moment dat de la păru anacronică, ca un pumn tras mult după bătaia gongului.

Tot ceea ce sunt mama ta m-a făcut să fiu, începea scrisoarea. Toate loviturile pe care le sufăr sunt date de tatăl tău.

Mai urmau multe în același stil, iar epistola se sfârșea cu propoziția pe care o purtase în el toată viața. Tatăl tău merită să moară și mama ta e o curvă. Ea îi arată scrisoarea lui Yuvraj.

— Păcat că n-a reușit să-și îmbunătățească engleza la San Quentin, zise el, încercând să minimalizeze cuvintele urâte, să le despoaie de puterea pe care o aveau. Pune trecutul la timpul prezent.

— I.); ffii*' în C/I noaptea era puțin mai tăcută decât ziua. Se mai auzeau țipete, dar după rondul de la unu noaptea lucrurile se linișteau. Ora trei dimineața era de-a dreptul pașnică.

Stătea întins pe patul lui de oțel și încerca să-și reînvie în minte zgomotul făcut de curgerea Muskadoonului, să guste gushtaba și roghan josh-ul și firni-ul făcut de panditul Pyarelal Kaul, să și-1 aducă aminte pe tatăl său. Aș vrea să mai fiu încă în palma mâinii tale.

Abdullah promisese că se va întoarce de dincolo de mormânt sub forma unei ființe înaripate, dar nu se uitase niciodată să vadă dacă nu cumva prin preajmă țopăia vreo pupăză afonă, pentru că pe omul leu care fusese tatăl său îl iubise el și nu o nenorocită de pasăre portocalie. Își aduse iar aminte cum tatăl său îi găsea păsări sub piele, dar fața lui Abdullah se tot schimba, transformându-se în fața contorsionată a altui căutător de păsări. Maximilian Ophuls.

Se uită în altă parte. Frații săi veniră în celulă să-1 salute. Imaginile erau neclare, mișcate, ca în fotografiile făcute de amatori, și se făcură iar repede nevăzute. Abdullah dispăru și el. Muskadoonul tăcu și gustul bucatelor wazwaan-ului redeveni gustul grețos cu care se obișnuise în ultimii ani. Apoi se auzi un șuierat puternic și ușa celulei țâșni din țâțâni. Se ridică rapid în picioare și se ghemui ușor, gata de orice s-ar fi întâmplat. Nu intră nimeni, dar se auziră pași în fugă. Bărbați în salopetele închisorii fugeau pe coridoare. E o evadare, își dădu el seama. Încă nu se auzea nici un foc de armă, dar vor începe în curând. Stătea și se holba la ușa deschisă a celulei, hipnotizat de spațiul gol.

Apoi imensitatea lui Blood King umplu cadrul.

— Te-ai hotărât să locuiești veșnic în acest stabiliment?

Întrebă el. Pentru că, în caz că te-nterează, tocmai am aranjat să predăm camerele mai devreme.

Shalimar nu întrebă cum se deschisese ușa. Închisoarea se prăbușea și poate că unii din gardieni erau cumpărați.

Nu-1 interesa. O luă la fugă.

Între clădirea principală a centrului de încadrare și curtea înconjurată de zid, cunoscută sub numele de Bloods Alley, exista un scurt pasaj exterior, încadrat de garduri din sârmă de oțel și cu un acoperiș solid, tot de oțel. Când Blood King ajunsese la acest pasaj, scoase din interiorul salopetei un tăietor de metal imens, care îl impresiona pe Shalimar. Șeful găștii văzu întrebarea Cum? întipărită pe fața lui Shalimar și rânji larg.

— Mama mi l-a adus, zise el. L-a copt într-un tort.

Gardienii trăgeau deja cu gloanțe de lemn și vreo treizeci de bărbați, care evadau și ei, începură să cadă. Deocamdată nu erau decât trei paznici. Ar fi apăsat ei butoanele de alarmă, ca să alerteze șaiszeci sau, poate, și mai mulți bărbați înarmați, dar acestea erau împrăștiate peste tot prin clădire, iar indivizilor le-ar fi trebuit câteva minute până să ajungă.

Unii dintre deținuți îi atacară pe gardieni. Shalimar nu întârzie să vadă deznodământul luptei. Îl urmă pe Blood King prin gardul tăiat și o luară amândoi la fugă. Trebuiau să se cațere pe un zid. Se cățărară. Apoi înaintară pe muchia de sus a zidului și la câteva zeci de metri în față se văzură două rânduri de garduri, cam la trei metri distanță, iar dincolo de garduri se zărea un teren deschis, care dădea înspre apă: intercontinentale și în ciuda faptului că ea evita subiectul căsătoriei ori de câte ori el încerca să-1 abordeze, în ciuda faptului că dăduse ușor la o parte cutia cu inelul de logodnă pe care el o pusese pe masă când o scosese la o cină în oraș ca să-i sărbătorească a treizecea zi de naștere, erau în general mulțumiți unul cu altul, așa că scrisoarea care sosi la un moment dat de la păru anacronică, ca un pumn tras mult după bătaia gongului.

Tot ceea ce sunt mama ta m-a făcut să fiu, începea scrisoarea. Toate loviturile pe care le sufăr sunt date de tatăl tău.

Mai urmau multe în același stil, iar epistola se sfârșea cu propoziția pe care o purtase în el toată viața. Tatăl tău merită să moară și mama ta e o curvă. Ea îi arată scrisoarea lui Yuvraj.

— Păcat că n-a reușit să-și îmbunătățească engleza la San Quentin, zise el, încercând să minimalizeze cuvintele urâte, să le despoaie de puterea pe care o aveau. Pune trecutul la timpul prezent.

În CVI noaptea era puțin mai tăcută decât ziua. Se mai auzeau țipete, dar după rondul de la unu noaptea lucrurile se linișteau. Ora trei dimineața era de-a dreptul pașnică.

Stătea întins pe patul lui de oțel și încerca să-și reînvie în minte zgomotul făcut de curgerea Muskadoonului, să guste gushtaba și roghan josh-ul și firni-ul făcut de panditul Pyarelal Kaul, să și-1 aducă aminte pe tatăl său. Aș vrea să mai fiu încă în palma mâinii tale.

Abdullah promisese că se va întoarce de dincolo de mormânt sub forma unei ființe înaripate, dar nu se uitase niciodată să vadă dacă nu cumva prin preajmă țopăia vreo pupăză afonă, pentru că pe omul leu care fusese tatăl său îl iubise el și nu o nenorocită de pasăre portocalie. Își aduse iar aminte cum tatăl său îi găsea păsări sub piele, dar fața lui Abdullah se tot schimba, transformându-se în fața contorsionată a altui căutător de păsări. Maximilian Ophuls.

Se uită în altă parte. Frații săi veniră în celulă să-1 salute. Imaginile erau neclare, mișcate, ca în fotografiile făcute de amatori, și se făcură iar repede nevăzute. Abdullah dispăru și el. Muskadoonul tăcu și gustul bucatelor wazwaan-ului redeveni gustul grețos cu care se obișnuise în ultimii ani. Apoi se auzi un șuierat puternic și ușa celulei țâșni din țâțâni. Se ridică rapid în picioare și se ghemui ușor, gata de orice s-ar fi întâmplat. Nu intră nimeni, dar se auziră pași în fugă. Bărbați în salopetele închisorii fugeau pe coridoare. E o evadare, își dădu el seama. Încă nu se auzea nici un foc de armă, dar vor începe în curând. Stătea și se holba la ușa deschisă a celulei, hipnotizat de spațiul gol.

Apoi imensitatea lui Blood King umplu cadrul.

— Te-ai hotărât să locuiești veșnic în acest stabiliment?

Întrebă el. Pentru că, în caz că te-ntereșează, tocmai am aranjat să predăm camerele mai devreme.

Shalimar nu întrebă cum se deschisese ușa. Închisoarea se prăbușea și poate că unii din gardieni erau cumpărați.

Nu-1 interesa. O luă la fugă.

Între clădirea principală a centrului de încadrare și curtea înconjurată de zid, cunoscută sub numele de Bloods Alley, exista un scurt pasaj exterior, încadrat de garduri din sârmă de oțel și cu un acoperiș solid, tot de oțel. Când Blood King ajunse la acest pasaj, scoase din interiorul salopetei un tăietor de metal imens, care îl impresiona pe Shalimar. Șeful găștii văzu întrebarea Cum? întipărită pe fața lui Shalimar și rânji larg.

— Mama mi l-a adus, zise el. L-a copt într-un tort.

Gardienii trăgeau deja cu gloanțe de lemn și vreo treizeci de bărbați, care evadau și ei, începură să cadă. Deocamdată nu erau decât trei paznici. Ar fi apăsat ei butoanele de alarmă, ca să alerteze șaiszeci sau, poate, și mai mulți bărbați înarmați, dar acestea erau împrăștiate

peste tot prin clădire, iar indivizilor le-ar fi trebuit câteva minute până să ajungă.

Unii dintre deținuți îi atacă pe gardieni. Shalimar nu întârzie să vadă deznodământul luptei. Îl urmă pe Blood King prin gardul tăiat și o luară amândoi la fugă. Trebuiau să se cațere pe un zid. Se cățără. Apoi înaintară pe muchia de sus a zidului și la câteva zeci de metri în față se văzură două rânduri de garduri, cam la trei metri distanță, iar dincolo de garduri se zărea un teren deschis, care dădea înspre apă: gura golfului San Pablo. Imaginea apei întunecate era halucinantă, cu golful tăcut și luna ce zăcea în el ca o comoară. Începu să se miște repede în direcția acelei viziuni. Blood King, clătînându-se periculos pe zid, strigă după el cu o voce care suna dintr-odată ca a unui copil abandonat de părinți.

— Unde crezi că te duci? urlă el. Așteaptă, frate! Nu mă lăsa să cad acum. Nu cumva să mă lași să cad.

Zgomotul împușcăturilor se auzea din ce în ce mai clar: mai multe arme, mult mai aproape.

— Astea nu mai sunt gloanțe de lemn, zise Blood King.

Apoi partea din față a salopetei îi explodează, sângele începu să i se reverse și, iritat și tânăr, se prăbuși.

Se întoarce și fugi mai tare. Se gândea la tatăl lui. Acum avea nevoie ca tatăl lui să fie aici, cu el, într-o imagine clară -

Abdullah Noman în floarea tinereții. Acum avea nevoie să aibă încredere în tatăl său. Atâta timp cât tatăl său îl ținea în palmă, nu avea cum să cadă. Muchia de sus a zidului era ca o frânghie. Nu era o linie de siguranță prin spațiu. Era o linie de aer comprimat. Peretele și aerul erau una. Dacă înțelegea asta, era gata să zboare. Zidul avea să se topească, iar el va păși prin văzduh, știind că acesta îi va suporta greutatea și îl va duce oriunde voia să meargă. Alerga de-a lungul zidului cât de repede mai putea alerga acum. Era destul de repede.

Tatăl lui era cu el. Tatăl lui alerga alături de el de-a lungul zidului. Nu avea cum să cadă. Zidul nu exista. Nu era nici un zid.

La San Quentin nu exista noapte. Pe întuneric închisoarea arăta ca o rafinărie de petrol. Cantități imense de reflectoare anihilau întunericul, iluminând blocurile de celule, curțile pentru exerciții și Point San Quentin Village, care se întindea dincolo de poarta principală a închisorii și unde se stabiliseră mulți dintre cei care lucrau acolo. Această noapte iluminată splendid a fost cea care le-a permis multor gardieni și săteni să jure după aceea că văzuseră imposibilul, să jure în fața prietenilor și a poliției și a presei – și să refuze să retracteze cele spuse, în ciuda scepticismului general – că un bărbat fugise cât îl țineau puterile dintr-un colț al zonei îngrădite din apropierea centrului de încadrare și pur și simplu își luase zborul, își continuase drumul ca și cum zidul s-ar fi ridicat în sus, în văzduh, la fel ca Zidul Chinezesc sau ceva de genul ăsta, se dusesse plutind în sus, în aer, de parcă ar fi alergat

spre vârful unui deal, cu brațele întinse în afară, nu tocmai ca niște aripi, ci mai degrabă ca să-și țină echilibrul sau cam așa ceva. Alerga din ce în ce mai sus, până ce reflectoarele închisorii nu-l mai prinseră în raza lor, și tot ce se poate să fi fugit direct în Paradis, fiindcă dacă va fi căzut pe undeva prin vecinătate, nimeni din comunitatea din San Quentin n-a auzit vreodată nimic despre așa ceva.

Coiotii fuseseră ocupați. În multe dintre canioane se raportau dispariții de animale de companie. Cașmira se bucură că nu-și dorise niciodată vreun câțel sau vreun canar, că nu-i plăcuse niciodată ideea de a avea grijă de o creatură prea proastă ca să se descurce de una singură. Întotdeauna îi plăcuse singurătatea și cu un animal idiot lângă tine nu erai niciodată singur. Yuvraj era plecat, iar ea stătea în pat și se uita la un meci al echipei Lakers, cu un pahar de Chardonnay în mână și un bol de pop-corn proaspăt făcut în poală. Secolul se apropia de sfârșit, un sfârșit rău, bineînțeles, iar ea își făcea griji pentru iubitul ei, bineînțeles că își făcea griji, deși nu se pricepea s-o arate, fuseseră unsprezece săptămâni de lupte indo-pakistaneze în jurul Graniței de Control și lumea menționa neîncetat varianta nucleară, bineînțeles că-și făcea griji, dar teama îți mânca sufletul, așa credea ea, sufletul avea nevoie ca posesorul său să se comporte ca și cum n-ar fi existat nici un motiv de îngrijorare, ca și cum totul ar fi fost grozav. I-o spusese și lui Yuvraj, dar el vedea totul ca pe o lipsă de sensibilitate din partea ei, iar ea se gândea uneori că nu se putea ridica la înălțimea iubirii lui, îl dezamăgea tot timpul, și cum să poată el continua s-o iubească dacă o considera o ratată, așa că și povestea lor va avea un sfârșit rău, la fel ca și secolul, la fel ca și nenorocitul de mileniu. Prea mult Chardonnay, se gândi ea, oprind spirala descendentă. Totul era bine. El era un om bun. Ea îl iubea.

În copacii din fața geamului atârnavă felinare japoneze.

Dincolo de ele și dedesubtul lor se întindea orașul iluminat dinspre Valley. Toată electricitatea aia folosită doar ca să-i facă ei pe plac, doar ca să-i ofere această fantezie în fiecare seară, înainte de-a merge la culcare. Ar trebui să tacă și să-și mănânce pop-cornul și să se uite la fundul lui Kobe și apoi la bărbia lui Leno și apoi la băiatul ăsta nou, Killborn, tipul înalt, cu botic. Totul va fi bine.

Auzise, bineînțeles, despre evadare. Toată lumea auzise știrea. Yuvraj o sunase din Cașmir, plin de îngrijorare. Ar face bine să-i sune pe cei de la Jerome și să revină imediat la nivelul sporit de protecție de dinainte, îi zisese el. Individul acela, Noman, era lipsit de scrupule și un singur paznic la poartă, plus încă unul care patrula cu un singur dulău alsacian, s-ar putea să nu fie suficient. Nici măcar dacă pe dulău îl cheamă Ahile, întrebă ea, nici măcar dacă gazonul îmi este patrolat de cel mai mare războinic din istorie? El nu rise.

Sunt foarte serios, îi spuse. Ea nu sună la firmă. Shalimar clovnul era un capitol încheiat. Ea îl omorâse deja și nu se temea de stafii. Și nici nu era nerăbdătoare să se lase prinsă iar în lațele încurcate ale securității maxime. Nimeni nu rezistase mult pe fugă după șase ani petrecuți în chip de condamnat la moarte. Lasă-1 să fugă. Era la sute de kilometri distanță și, oricum, îl vor prinde curând.

Când se trezi, două ore mai târziu, televizorul era încă aprins, iar pop-cornul nemâncat se împrăștiase peste plapumă. Cașmira o curăță, puse bolul pe podea și folosi telecomanda generală ca să stingă atât televizorul, cât și luminile.

La naiba, se gândi ea, acum îi va fi greu să mai adoarmă.

Poate ar trebui să citească ceva. Poate ar trebui să se ridice din pat, să meargă la plimbare și să-1 salute pe Frank, consultantul de risc, care își petrecea noaptea în grădină, împreună cu câinele. În Cașmir era deja după-amiază. Poate ar trebui să-1 sune pe Yuvraj. Nu știa ce voia. Ca de obicei, mâine va fi o altă zi frumoasă aici, în Paradis, în orașul îngerilor prost dispuși.

Când se declanșa alarma care semnala un intrus, se uită la monitorul de zone, care era fixat în peretele de lângă pat.

Nu era poarta și nici zidul împrejmuitor. Cineva se împiedicase de o rază în interiorul clădirii principale. Practic, casa se închisese peste noapte. Angajații care locuiau acolo erau în dependențele lor, de partea cealaltă a gazonului.

Știau foarte bine cât își prețuia ea intimitatea și nu ar fi intrat în aripa ei fără să o anunțe în prealabil. Dăduse instrucțiuni cât se poate de clare în această privință. Acum se mișca rapid, apucându-și blugii aruncați și bluza și îndreptându-se spre camera de toaletă. Se declanșa o a doua alarmă, mai aproape de dormitorul ei. Cum se putea întâmpla una ca asta, se întreba ea, razele înșirate de-a lungul zidului împrejmuitor nu puteau fi evitate, așa că, oricine ar fi fost, trebuie să fi intrat pe poarta principală și cum se poate să se fi întâmplat așa ceva, numai dacă paznicul de acolo fusese anihilat, numai dacă fusese lovit și își pierduse cunoștința sau fusese omorât atât de repede, încât nu apucase să declanșeze alarma, și apoi intrusul nu făcuse decât să deschidă poarta și să intre lejer, iar dulăul Ahile, alsacianul din grădină, față de care avea o slăbiciune, în ciuda restricției ei autoimpuse care spunea „Fără animale de companie”, pentru că în fond, era și ea pe jumătate alsaciană, oare și puternicul Ahile fusese măcelărit? Puternicul Ahile și amicul lui, Frank? Zăceau oare pe gazon, cu săgeți înfipte în gât?

Pentru că nu crezuse niciodată chestia aia cu călcâiul, gâtul era o modalitate mult mai bună de a căsăpi pe cineva, îți dădea o oarecare siguranță. Era ușor isterică, își dădea seama, iar amintirea Chardonnay-ului îi zvâcnea în tâmples.

Iată cheia de la sertarul unde ținea pistolul. Iată săgețile și arcul. Ar trebui să încuie ușa camerei de toaletă, ușa blindată, și să apese acest buton, care ar alerta poliția. Exista un monitor și în peretele de aici. Acum se declanșase și o a treia alarmă în zonă. El voia să-i dea de știre că vine. Trecuse în liniște pe lângă paznici, dar acum, că aceștia fuseseră reduși la tăcere, voia ca ea să știe. Erau întotdeauna mașini de poliție care patrulau pe Mulholland Drive, dar n-aveau cum să ajungă la timp. Apăsă totuși butonul. Apoi deschise cutia în care se aflau întrerupătoarele de circuit din acea parte a clădirii și decupla întrerupătorul principal. Aici, pe raft, erau ochelarii cu infraroșii. Și-i puse. Trecuse ceva timp de când nu mai mersese în mod regulat la orele de tir cu arcul, iar vizitele la poligonul Saltzman se răriseră și ele. Cu armele de foc trăsese întotdeauna un pic aiurea. Arcul era arma ei preferată. Ar fi trebuit să încuie ușa încăperii blindate și să-i aștepte pe polițiști, știa asta, dar ceva intrase în ea la mormântul mamei ei, iar acel ceva preluase acum controlul și Cașmira n-avea nici o intenție să protesteze. Scoase o săgeată din tolă și luă poziția corespunzătoare. Ușa de la încăperea cuprinsă de beznă se deschise și tatăl ei vitreg intră, cu cuțitul în mână, nu cuțitul cu care o omorâse pe mama ei și nici cuțitul cu care îi ucisese tatăl, ci un al treilea, o lamă virginală, a cărei oțel tăcut îi era destinat numai ei.

Era pregătită pentru el. Se gândi la sfârșitul mamei ei, lângă coliba gujar, cu mâncarea caldă pe foc, și la alunecarea însângerată a tatălui ei de-a lungul unei uși de sticlă. Era gheață, nu flacără, și arma ei era și ea tăcută. Va avea ocazia să tragă o singură dată, atât, el nu-i va da o a doua șansă și acum era în dormitor, îl simți intrând și apoi ochelarii cu infraroșii îl văzură când trecu de ușa deschisă a camerei de toaletă. Se opri brusc din mișcare și ea își dădu seama că el simțise ceva în neregulă în întuneric și că trecea din atac în apărare, schimbându-și stilul de la inexorabilitatea vânătorului la circumspecția instinctului de conservare al celui vânat. Întoarse capul și își încorda privirea, încercând să o distingă, să vadă unde anume aerul negru se comprima într-o altă nuanță de negru. Văzduhul se umplu de cacofonia alarmelor, căreia i se alăturară sirenele zgomotoase ale mașinilor de poliție, ajunse de-acum aproape. El păși înspre camera de toaletă. Ea era pregătită pentru el. Nu era flacără, ci gheață. Arcul era întins la maximum. Simți cum coarda îi apăsă buzele întredeschise, simți capătul săgeții pe dinții încleștați, lăsă să treacă și ultimele secunde, expiră și trase.

Nu putea să rateze. Nu exista o a doua șansă. Nu exista nici o India. Nu existau decât Cașmira și.

Realismul tragic al Iui în articolul introductiv al volumului de eseuri Patrii imagine, publicat în 1991, începea prin a motiva tema centrală a romanelor sale: recuperarea trecutului, a propriilor rădăcini indo-pakistaneze, o temă care i-a atras nu numai fidelitatea unui număr

impresionant de cititori, ci și criticile aspre ale celor care privesc „rețeta Rushdie” nu ca pe o amprentă tematică și stilistică specifică, ci ca pe un soi de going native cu semn schimbat, un orientalism de serviciu transformat în strategie menită să-i asigure succesul comercial.

Fără a răspunde în mod direct acestor critici, Rushdie transferă discuția la un alt nivel, oferind opțiunii sale literare o justificare existențială: „Poate că scriitorii în situația mea – exilați, emigranți sau expatriați – sunt bântuiți de un sentiment al pierderii, de nevoia de a revendica, de a privi înapoi, fie și cu riscul de a se preschimba în stâlpi de sare. Dar dacă privim înapoi, trebuie s-o facem cu conștiința deplină (și generatoare de nesiguranțe profunde) a faptului că îndepărtarea fizică de India înseamnă, aproape inevitabil, că nu vom putea revendica tocmai acel lucru pe care l-am pierdut; adică, pe scurt, că vom crea ficțiuni, orașe și sate care nu sunt reale, ci invizibile, patrii imaginare, Indii ale minții.”

Asumarea acestui efect de perspectivă care decurge din însăși condiția migrantului îl determină să refuze abordarea monografică în favoarea utilizării substanței ficționale a unui spațiu care altminteri ar fi fost imposibil de recuperat în „realitatea” lui. Astfel ia naștere stilul (re) cunoscut din romanele lui Rushdie: un amestec de fantastic, fabulos, detaliu local, voluptate a povestirii și sensibilitate lexicală, pentru care a fost adeseori comparat cu Gabriel Garcia Márquez, inițiatorul realismului magic sud-american.

În cazul scriitorului pakistanez, însă, politica (în sensul larg al termenului, acela de implicare în „viața cetății”) ia locul magiei, iar fantasticul, fabulosul și miticul devin modalități predilecte prin care se dezvăluie latura ascunsă a unor realități grave, crude sau tragice. Este remarcabilă, din acest punct de vedere, articularea romanelor sale, multiplicarea internă a temelor. Pentru că niciunul dintre acestea nu este numai despre India, Pakistan sau Cașmir, despre modul în care istoria poate trece în narațiune, despre unghiul de incidență dintre realitate și ficțiune, despre tipul de sensibilitate specific migrantului sau despre modul de a fi-în-poveste al naratorului, nici numai despre dragoste, religie, familie, trădare sau moarte, ci despre toate acestea și încă ceva în plus: resorturile care le declanșează, logica după care se îmbină.

, ca multe dintre romanele anterioare ale lui Rushdie, este construit în jurul unui sâmbure de violență, căci povestea de dragoste pe care o spune – sau, mai degrabă, n-o spune, după cum ne vom convinge curând – se transformă într-o dramă a urii și răzbunării care, dacă nu „mișcă sori și stele”, produce transformări la fel de importante, și totodată mult mai sângeroase, în lumea sublunară.

Ar trebui însă precizat, din capul locului, că la Rushdie violența cunoaște două extreme bine marcate, între care devin posibile

numeroase trepte intermediare, dezvoltate în funcție de necesitățile narațiunii. Una dintre aceste extreme este aceea a violenței pur distructive, violența exercitată din exterior, ca abuz al puterii, de la intervențiile armate (conflictul militar dintre Pakistan și Bangladesh sau războiul indo-pakistanez care a dus la invadarea Cașmirului) la intruziunea destabilizatoare a autorității politice sau religioase asupra unei stări de fapt aflate inițial în echilibru (izbucnirea conflictelor hindomusulmane). Cealaltă extremă este aceea a violenței născute din interior, din dorințe refulate, perspective sau valori interiorizate, și care izbucnește atunci când personajele, confruntate cu o lume pe cale de a-și pierde noima, încearcă să construiască, prin acest unic mijloc de care (mai) dispun, un sens care se refuză. Dimensiunea constructivă pe care Rushdie o atribuie acestui din urmă tip nu echivalează, însă, cu un gir implicit din partea autorului. De altminteri, un astfel de lucru ar avea de ce să surprindă în cazul unui scriitor trăind el însuși, de o lungă perioadă de timp, sub amenințarea unei condamnări la moarte (a cărei pronunțare, oricât de simbolică ar putea părea, a antrenat consecințe dintre cele mai reale) pentru un pasaj din interiorul unui vis din interiorul unei ficțiuni – mai precis, pentru afirmațiile „ireverențioase la adresa Islamului” din romanul său, *Versetele satanice*.

Dimpotrivă, această „violență mântuitoare” practică de unele dintre personajele sale, violența care răspunde, opusă violenței care supune, este denunțată, la rândul ei, ca o iluzie, iar efectele punerii sale în practică se dovedesc în cele din urmă la fel de nefaste. Importantă este însă – pentru autor, ca și pentru cititori – motivația unei astfel de acțiuni, resorturile care o animă și condițiile care o fac posibilă. Reiterat aproape obsesiv în romanele lui Rushdie, gestul violent de la cea de-a doua extremă este distrugător de mituri; el dărama eșafodajul complex de interpretări, credințe, identități și discursuri menit să evite confruntarea cu o realitate care provoacă teamă. Iar cei care îl săvârșesc sunt imaginea metonimică a acestei realități: alteritatea deghizată în identitate, expresia efortului colectiv de a disimula dezordinea latentă sub aparența normalității.

Dacă se poate observa, în succesiunea cronologică a cărților, o gradație ascendentă – de la romanul rușinii devenite furie

(*Rușinea*), la cel al furiei, pur și simplu (*Furie*), și de aici la furia devenită teroare () – esența personajelor rămâne aceeași. Fie că este vorba despre idioata Sufiyya Zinobia, despre angelic-satanicul Saladin Chamcha, omul cu o mie de voci, dar fără nici un chip, despre schilodul Moraes Zogoiby, peste care timpul trece de două ori mai repede decât peste semenii lui sau despre oricare altul din această galerie de făpturi ale limburilor, crescute în interstițiile unei lumi care își acoperă fisurile fără a reuși să le umple, cu toții au aceeași natură și se supun aceluiași destin. Sunt prezența inconfortabilă a absenței, neubiți pentru că sunt

inexistenți ca atare, au fost incluși cu forța în spațiul unei normalități care li se refuză și la a cărei construire nu au luat parte.

De aceea, violența lor este în primul rând o apropiere de sine. Ei nu pot lua ființă altfel decât denunțând ficțiunea care le ține locul, dublul fantasmatic născut din privirea celorlalți, care își protejează astfel propria identitate.

Aceasta este și situația lui Noman Sher Noman, care avea să devină, conformându-se nu doar propriilor alegeri și dorințe, ci și imaginii reflectate în privirea celor din jur, Shalimar clovnul. Numele său „de scenă”, adoptat atunci când măiestria de acrobat i-a permis să îl poarte, este acela al splendidei grădini mugale care a fost una dintre mândriile Cașmirului și, totodată, locul nașterii sale și – printr-unul dintre acele anacronisme atât de dragi lui Rushdie – al viitoarei lui iubite, Bhoomi (pământul din care răsar toate grădinile) sau, cum singură își spune, Boonyi (platanul ceresc din mijlocul grădinii raiului). Cu toate acestea, dincolo de frumusețea și virtuțile ce fac din el un demn emul al prințului Rama, există ceva întunecat și amenințător, care îi înspăimântă mama încă dinainte de a-1 naște. Posibilitatea violenței, prezentă în el, dar tăinuită, se va actualiza doar sub presiunea împrejurărilor; ea răspunde violenței unei lumi a cărei ordine a fost spulberată brutal și se cere, așadar (în opinia personajului), la fel de brutal reinstaurată.

Așa cum ne-a obișnuit deja, Rushdie acordă, o dată în plus, viețile personajelor cu ritmul istoriei mari: dacă nașterea simultană a musulmanului Shalimar și a hindusei Boonyi a avut loc în anul în care India și-a dobândit independența (cei doi alăturându-se astfel „copiilor din miez de noapte”), iar căsătoria lor a fost văzută ca un simbol al toleranței care asigură integritatea și coerența unui teritoriu al diferențelor culturale, despărțirea – un gest brutal, care deschide drumul violențelor ce vor urma – se petrece concomitent cu intensificarea conflictului indo-pakistanez, în urma căruia Cașmirul devine un spațiu aflat sub semnul terorii, distrugerii și haosului.

Nu întâmplător, instrumentul acestei despărțiri este un bărbat de două ori străin: ca ambasador al Statelor Unite în India, Max Ophuls este reprezentantul unei puteri care nu mediază, ci supune; ca evreu printre arieni, este alogenul prin excelență. Citit la un nivel de suprafață, i se poate reproșa lui Rushdie că l-a înzestrat cu o istorie personală periculos de asemănătoare cu un compendiu de filosofie politică euro-atlantică de după război – dar asta ar însemna să neglijăm ironia de care scriitorul se folosește aproape întotdeauna pentru a-și submina propriile clișee. Căci, la fel ca în cazul celorlalte personaje, numele său nu este lipsit de semnificație: adevăratul Max Ophuls (în realitate, Oppenheimer) a fost unul dintre cei mai provocatori regizori din prima jumătate a secolului XX, care, asemenea tizului său ficțional, era pasionat de teatru, muzică, travaliul memoriei și tensiunea dintre identitatea personală și

rolurile sociale. Mai mult, intenționat sau nu, sfârșitul relației explozive dintre ambasadorul Max Ophuls și dansatoarea Boonyi evocă ultimul film al regizorului Max Ophuls, Lola Montes, povestea unei actrițe de circ ale cărei aventuri amoroase cu bărbați iluștri devin un divertisment pentru publicul amator de picanterii și mici scandaluri, care se amuză să reconstituie, din figura prăbușită pe care o au sub ochi, imaginea curtezanei de odinioară.

Nu e deloc greu de descifrat, în spatele acestei descrieri, aluzia la procesul desprinderii de un anumit sistem de auto-reprezentare (derivat dintr-un set de valori impus din afară) prin care obiectul discursului colonial se instituie ca subiect al propriei sale istorii. Dar Rushdie nu-și limitează explicația la mecanica simplificată a excesului care compensează o lipsă; pentru el, realitatea însăși s-a zguduit din temelii (sau, altfel spus, a prins să se sustragă modului tradițional de a o înțelege).

Violenței ontologice îi urmează astfel, în mod necesar, violența hermeneutică – dacă acceptăm, împreună cu personajul din, adevărul posibil că „se năștea o lume a furiei și numai cei mânioși puteau să-i dea formă.”

Anca Băicoianu

SFÂRȘIT